

ҲИКМАТЛАР ШОДАСИ

ТОШКЕНТ
«O'ZBEKISTON»
2013

УЎК 821.512.133

КБК 94.8
X-47

-Афоризмлар

Ушбу тўпламни ҳикматли сўзларнинг чуқур билимдени бўлган Ўрозгул онамизнинг муборак рухларига бағишлиймиз.

Тақризчи:

Сафарбой Рўзимбоев — филология фанлари доктори, профессор.

Тўпловчи ва таржимонлар:

Абдулла Раимов,
Нилуфар Раимова

N1 31797
291

Хикматлар шодаси: тўпловчи ва таржимонлар: А. Раимов,
X-47 Н. Раимова. — Тошкент: «O'zbekiston», 2012. 400 б.

ISBN 978-9943-01-957-7

Жамиятимиз янада шаклланиши ва равнак топиши учун ёшлиарнинг ҳар томонлами камолотга эришишида, чуқур билимли, ахлоқ-одобда бошқаларга ўрнак бўла оладиган, Ватанинни севувчи, пок вижданли бўлишида маънавий хамроҳ доимо зарур.

Мазкур китоб эзгуликка, меҳнатсеварликка, инсонпарварликка чорловчи афоризмлар, яъни ҳикматли сўзлардан таркиб топган. Тўплам минг йиллардан бери сайқал топиб келётган Шарқ ва Farb мутафаккирларининг ҳикматли сўзларидан, замондош истеъод эталари ва адилларининг ижодларидан олинган намуналар асосида тузилган.

«Хикматлар шодаси» китоб жавонингиздаги энг кўп фойдаланиладиган маънавий қўлланималар сафира кўшилса, биз ўз олдимиизга қўйган вазифа-изни бажа *Alishe, xusobiyimiz.*

2013/43

A 11310

nomidagi

O'zbekiston MK

ISBN 978-9943-01-957-7

уЎК 821.512.133

КБК 94.8

ХИКМАТТА АЙЛАНГАН ЭЗГУ ТҮЙФУЛАР

«Санъат ва маданиятдек құдратли күч орқали инсон қалбига үйл топиши ҳақида сўз юритар эканмиз, ҳаммамиз яхши тушунамизки, ҳар қайси истебедод эгаси ўзига хос бир олам, шу сабабли ижод аҳлига қандайдир ақл ўргатиш, энг асосийси, уларни бошқарышга уриниш мумкин эмас. Лекин бу ҳаётда уларни бирлаштирадиган мүқаддас тушунчалар борки, улар Ватан ва халқ манфаати, эзгулик ва инсонийлик тамойиллари билан узвий болғықдир. Агарки ҳар қайси ижодкор ўз асарларида ана шу ўлмас гөяларни бош мақсад қилиб қўйса, уларни бадиий маҳорат билан ифода эта олса, ҳеч шубҳасиз, адабиёт ҳам, маданият ва санъат ҳам том маънода маънавий юксалишга хизмат қилиб, ўзининг ижтимоий вазифасини тўлиқ адо этишга эришган бўлади».

Ислом КАРИМОВ

Афоризмлар доимо қисқа ва лўндалиги билан киши эътиборини ўзига жалб этади. Донолар қалб түғёнлари акс этган сўзлар инсонни эзгу ишларга бошловчи ва илхомлантирувчи кучга эга. Шунинг учун бўлса керак, каерда хикматли сўз эшитсан, уни хотирада колдиришга ёки ён дафтарчамизга ёзиб олишга ҳаракат қиласиз.

Мазкур китобнинг «Хикматлар шодаси» деб номланиши ҳам бежиз эмас. Чунки унда жаҳон донишмандларининг хикмат боғидан танлаб олинган дурлар бир илга тизилган.

«Афоризм» сўзи юонон тилидан олинган бўлиб, аник ва ихчам ифодаланган тугал фикрни англатувчи хикматли сўз маъносини билдиради. Халқ мақолларида ҳам хикматли сўзлар яшириндир. Аммо улар муаллифи аниқ бўлган афоризмлардан фарқ қиласи. Яъни, ёзма адабиёт намояндаси мақоллардагидек бирор нимани исботлаб асосламасдан, ўзининг асосий фикрини кутилмаган бир йўсинда изхор килиш орқали эшитувчининг онгига таъсир кўрсатади. Ўз ўрнида афоризм орқали ифодалаб айтилган фикр хикматга айланади.

Афоризмлар кадимдан пайдо бўлган, улар дастлаб юон фалсафасида куртак ёзганлигини тадқикотчилар исботлаб келади. Она Ватанимиз худудида пайдо бўлган «Авесто» китобида илк бор ёзма хикматли сўзлар пайдо бўлган эди. Чин файласуфи Конфуций битиклари ҳам афоризмлар сирасига кирувчи ёзма манбалардан хисобланади.

Хикматли сўзлар шодасида Шарқ мумтоз адабиёти вакилларининг салмоқли хиссаси бор. Кайковуснинг «Кобуснома», Саъдий Шерозийнинг «Гулистан», Алишер Навоийнинг «Махбуб ул-кулуб» ахлокий-таълимий рисолаларида хикматли сўзларнинг жозибаси кўзга якқол ташланади. Бу асарлар инсониятнинг маънавий мулкига айлангани ва ҳозиргача кадрланиб ўқилиши бунинг ёрқин мисолидир. Шарқ хикматлари асарлардан асарларга, минтақалардан минтақаларга муттасил қўчиди юриб жаҳон ҳалклари маънавий дурдонасига айланган. Г. Гёте ва Ф. Ницше асарларида Шарқ хикматли фалсафасига ихлос ва эҳтиром борлиги сезилиб туради.

XVII – XX асрларда Европа ва Америка адабиёти янада ривожланди. Шунга кўра китобга шу даврларда яшаб ижод қилган Фарб мамлакатларининг атоқли шахслари, адаб ҳамда шоирларининг афоризмларидан намуналар киритилди.

Китобда буюк шахсларимиз ва маърифатпарвар арбобларимиз ёзib колдирган битикларга алоҳида тартиб берилган. Шунингдек, араб мамлакатлари, Ўрта Осиё, Эрон, Туркия, Хиндистон, Хитойда турли даврларда яшаб ижод этган файласуфлар, илм-фан намояндлари, шоирлар ва бошка мутафаккирларнинг афоризмлари, хикматли сўзлари келтирилган.

Тўпловчилар нашр сифатини ошириш ва мазмунини бойитиш учун кўп меҳнат сарфлаганлар. Нашрнинг кимматини янада оширишни назарда тутиб, китобнинг «Тома-тома кўл бўлур» бўлимида атоқли адилар, таникли шахсларнинг хикматли сўзлари ҳам киритилди.

Ўрта асрларда Хоразм заминида таваллуд топган аллома Абулкосим Махмуд аз-Замахшарий ўзининг «Нозик иборалар» рисоласида: «Ахмок киши хикмат лаззатини билмайди, бамисоли тумов киши гулнинг хидини билмаганидек», деб ёзади. Бир қарашда, бу фикр илк эшитган кипининг ақлини шоириради. Аллома айтган хикматнинг лаззати эса ўша гул хидига яширинган. Эзгу туйғулар хикматта айланади. Эртасига тингловчи тумовдан тузалиб, албатта ўша гулни яна бир бор ҳидлаб кўришига умид бор.

Нашриётдан

Алишер Навоий

(Низомиддин Мир

Алишер Навоий, 1441—1501
йашларда яшаб ижод қылган
буюк үзбек шоюри, мутафаккири
ва давлат арбоби)

Ақл ила олам юзин обод қил,
Хулқ ила олам элинин шод қил.

Айтур сўзни айт,
Айтмас сўздан қайт.

Ақллилар подшохлар сўзига
ишонч билдирилмайдилар, билим-
донлар жиннилар гапига эътибор
қилмайдилар, чунки бири соҳиб
ихтиёрдир, иккинчиси беихтиёр-
дир. Ақллига ҳар иккаласидан ҳам
нарирок юриш яхшидир.

Барча лаазатни тотдим,
Офиятдан чучукрок лаазат
топмадим.

Бир дирам олмоқ чекибон
даст-ранж,
Яхширок андинки бирор берса
ранж.

Бахтли агар олим бўлса, нодон-
лар сўзи унга ибратли ва эътиборли
бўлади; бахтсиз агар жоҳил бўлса,
олим сўзидан ор килади.

Билмагани сўраб ўрганган олим,
Орланиб сўрамаган ўзига золим.

Бирорвким эрур ростликдан йирок,
Онингдек киши бўлмагани яхширок.

Бу доғи топмагунча ҳазми комил,
Баданин килма ортиқ юкка ҳомил.

Бошни фидо айла ато кошиға,
Жисмни кил садка ано бошиға!

Ватан таркини бир нафас айлама,
Яна ранжи ғурбат ҳавас айлама.

Вафосизда хаёйўк, хаёсизда
вафо йўк.

Душман фирибин ема,
Ва маддоҳ хушомадин чин дема.

Ёмон била яхши орасида фарқдур,
Икки кеманинг учин тутган фарқдур.

Илм ўкуб килмаган амал мақбул,
Дона сочиб, кўтартмади маҳсул.

Оз-оз ўрганиб доно бўлур,
Қатра-қатра йиғилиб дарё бўлур.

Бу гулшан ичраки йўқтур бако
гулига сабот,
Ажаб саодат эрур қолса яхшилик
била от.

Бу сўзни ахли ҳикмат дебтуур
хўб,
Ёмондин оз беҳким яхшидин кўб.

Бу дин илмики хомам қилди
тахрир,
Эру фикху ҳадису сўнгра тафсир.
Чу такмил ўлди бу уч илм, сен,
бил,
Яна ҳар илм майлин қилма, ё кил.

Гавҳару дурни кулок озори бил,
Сўзни кулокнинг дури шахвори
бил.

Ишқиз — эшак, дардсиз —
кесак.

Ёлғончи киши эрмас,
Ва ёлғон айтмоқ эранлар иши
эрмас.

Ёмон сўзки келиб жонға ургай,
Ки жондин хам ўтиб, имонға
ургай.

Ишда ошуққан кўп тойилур,
Кўп тойилган кўп йикилур.

Ёмонларга марҳамат ва яхшилик
яхшиларга зарар ва алам келти-
ради.

Йигитликда йиг илмнинг магзини,
Қарилик чори ҳарж килрил ани.

Кимки улуғроқ, анга хизмат керак,
Кимки кичикроқ, анга шафқат
керак.

Ки ҳар ким аён этса яхши қилик,
Етар яхшиликдан анга яхшилик.

Кулгуки, ўз ҳадидин ўлди йирок,
Йиғламоқ андин кўп эрур яхширок.

Кўзни ўз айбингдин олма ва
үзгалар айбига кўз солма!

Кўнгил бадан мулкининг подшо-
ҳидир. Унга соғлик бунга хам
соғлик, унга ноҳушлик бунга хам
ноҳушликдир.

Менга не ёру не ошик ҳавасдур,
Агар мен одам эрсам, ушбу басдур.

Одам ўлон зеби зоҳирдин эмас,
Кимки андин фахр этар одам эмас.

Сиҳат тиласанг, кўп ема,
Иzzат тиласанг, кўп дема.

Сўзи хисобсиз — ўзи хисобсиз.

Нодонлик эрур элда маломатга
далил,
Доно улус олдида хижолатга далил.

Одами эрсанг, демагил одами,
Ониким, ўйқ ҳалк ғамидин ғами.

Улки, зарар шевасини тавр этар,
Элга демаким, ўзига жавр этар.

* * *

Тилга ихтиёrsиз — элга эътиборсиз.

* * *

Такаббурлик — шайтон иши,
ўзини катта олиш — нодон иши.

* * *

Ушок қанд оқ тузга монанд эрур,
Ва лекин бири туз, бири қанд
эрур.

* * *

Ўз бошингта ўзинг солма хайронлик,
Бир «йўк» келтиради минглаб
осонлик.

* * *

Фано ахлига кўп сўзламок —
мақбул эмас, кўп эшитмок — мат-
луб ва яхшидир. Эшитмок кишини
тўлатади, айтмок бўшатади.... Кўп
деган кўп янглишади, кўп еган кўп
иყилади. Тан касалликларининг
асоси кўп емакдир, кўнгил касал-
ликларининг асоси кўп демакдир.
Кўп демак сўзга бино қўйганлик,
кўп емак нафсга бўйсунганилкдир.
Кишига бу сифатлар ортиқчалик
килади, барчаси ўзига берилган-
ликка олиб боради.

* * *

Ясанчоқ мардана бўлмас, кўпа-
лак парвона бўлмас.

* * *

Яхшилик — бир жабрланган-
нинг оғир юкини кўтармок ва уни
ўша қийинчиликдан куткармоқдир.
Карам — бирорнинг машаққат
тикан оғирлигини кўтармок ва у
тикан учидан гулдек очилмоқ ва

ўша килинган ишни қайтиб тилга
келтирмаслик, оғизга олмаслик,
ўша кишига миннат қилмаслик ва
унинг юзига солмаслиkdir.

* * *

Яхшилик кила олмасанг, бори
ёмонлик хам килма.

* * *

Хар кимки бирор билан дўст ту-
тинса ёки дўстлик даъвосини қилса,
ўзига раво кўрмаганни дўстига раво
кўрмаслиги керак.

* * *

Качон сочса тупрокка буғдой
бирор,
Йўк имконки ул арпа қилгай
даров.

* * *

Хар кимсаки, айламас ошуқмокни
хаёл,
Яфрогин ипак килур, чечак
баргини бол.

Абдулла Каҳҳор

(1907—1968 йилларда яшаб ижод
қилган адаб, Ўзбекистон
халқ ёзувчиси)

Бахтни бирорларнинг остонаси-
дан кидиришнинг ўзи бахтсизлик-
нинг боши.

* * *

Бакиргандан кўра мароми билан
секинроқ қилинган таъна кулокқа
яхширок киради, зехнга яхширок
ўрнашади.

* * *

Беихтиёр қилинган гунохни кечирса бўлади. Аммо билатуриб, ростини қўйиб, ёлғон галирган одамнинг гунохини кечириб бўлмайди.

* * *

Биз кўпинча «ёшларимизнинг тарбияси бузилаётиди» — деймиз, холбуки, бузук тарбия осмондан тунаётгани йўқ, ўтмиш қолдиги маълум шарт-шароит бўлмаса, давом этолмайди.

* * *

Бирон ҳодисанинг яхши ва ёмон эканини билдириш билан унга нисбатан нафрат ёки муҳаббат хисси туғдириш орасида жуда катта фарқ бор.

* * *

Бошига иш тушган одамни пишлиш — ўликнинг кафанини ечиб олишдай гап.

* * *

Бўлдирадиган ҳам хотин, ўлдирадиган ҳам хотин.

* * *

Гап қанча яхши бўлса, у шунча киска бўлади.

* * *

Ёш боланинг кучи обёнида, юриб чарчамайди. Йигитнинг кучи биласида, ишлаб чарчамайди. Аммо кексанинг кучи юрагида бўлади. Хар қандай оғир дардни кўтара олади.

* * *

«Мумкин эмас»ни «кийин»дан ажратиш керак. Кийин — кўпроқ меҳнат талаб қилинади, деган сўз.

* * *

Нима учун кўча харакати қоидасини бузган кишига милиция ҳуштак чалади-ю, бутун бир тилни бузётган одамларга ҳеч ким хуштак чалмайди?

* * *

Одамзод ҳасад қилмаслиги керак. Ҳавас қилиши керак. Ҳавас килган одам муродига етади.

* * *

Одамнинг ёмони бўлмайди. Бирор тош, бирор гул, ўз жойида иккоти ҳам яхши.

* * *

Ота-онаси эрка ўстирган бола кўпинча худбин бўлади.

* * *

Рахбар томонига зўр бердими, обрўдан путур кетгани бўлади.

* * *

Талант учун энг ҳавфли шира «офарин»чиликдир.

* * *

Таъна, дашном, танқид ва бошқа минг турли дўстона, хайриҳоҳона товушларга таҳсин аралашса, кулоққа факат таҳсингина киради.

* * *

Тошқин сув... тегирмонни бузиши ҳам мумкин, юргизиши ҳам.

* * *

Тўй қилиш учун эр-хотин бўлинмайди, эр-хотин бўлиш учун тўй қилинади, орзу-ҳавасни тўйда бир маротаба эмас, тўйдан кейин ҳар куни кўриш керак.

Уят факат инсонга хос туйғудир. Хайвон уят пайдо қилолмагани учун инсонга яқинлаша олмайды, лекин инсон уягини йүкотиб ҳайвонга яқинлашиб қолиши мумкин.

* * *

Кокилган одам йўлда ётган тошдан ўпкаланмайди.

* * *

Фараз билан қилинган яхшилик ёмонлиқдан фарз килмайди.

* * *

Халқ пораҳӯр раҳбарнинг юзига тупуради. Лекин бу раҳбар билан халқнинг ўртасида ҳукумат столи бор. Баъзан тупук пораҳӯрнинг юзига етиб бормай, ўша табаррук столга тушади.

* * *

Хар кандай конунга хам чап бериш мумкин, лекин уятта чап бериб бўлмайди, чунки қонун одамдан ташқарида, уят эса одамнинг кўқисида бўлади.

* * *

Хушомадгўй — лаганбардор деган маҳлук мансабдорни сигирдай ялаб, жунуни тескари қилиб ташлайди. Мансабдорга хам хуш ёқиб, бузокдай бўйини эгиб тураверади.

* * *

Хакикат канчалик кўп қаршиликка учраса, кишиларнинг қалбидан шунча чуқуррок ўрин олади.

* * *

Юрагида кўри бор одамнинг кўллари хам иссиқ бўлади.

* * *

Чаласавод киши ўзидан паст, нима деса «хикмат» деб турадиган одамлар билан улфатчилик килишга мойилроқ бўлади.

* * *

Чиройли лофт-кофдан хунук ҳакикат яхши.

* * *

Шундай одамлар хам бўладики, түғилганда хеч ким севинмаган бўлса хам, ўлганда бутун юрт аза тутади.

* * *

Юртни обод қиласман деган киши ўзи обод бўлади.

* * *

Хунарли одам хеч қачон оч колмайди.

Абдулла Қодирий

(*Абдулла Қодирий (Жулқунбой), 1894—1938 ийларда яшаб ижод қилган адаб, узбек романчилигининг асосчиси*)

Аксар ялковлар ўзлари учун фойдали бўлган ишларга дангасалик қилиб, фойдасиз бўлган ишлар орқасинда умр ўтказарлар.

* * *

Биз ҳақиқатни ҳаётдан олдик. Ҳаммадан илгари шахс ўзини танисин, сўнгра бошкани! Зоро, «ўзини билмаган, ўзгани билмас» сўзи турмуш онасининг дард чекиб туккан тўнғич ўлидир.

* * *

Бир соатда эмас, ўн соатда ёшиш, бир кайта эмас, ўн кайта тузатиш кишининг ёрдамига термулишга қараганда ҳам фойдали, ҳам умидлиdir.

* * *

Ёмон ёмонлигини, яхши яхшилигини ташлай олмайдир. Мабодо ташласа боши оғрийдир, кўзи чиқадир.

* * *

Кўкармаган дарахтни, албатта, кесиш ва ўрнига янгисини экиш керак.

* * *

Маним мезоним виждоним бўлиб келди, бундан сўнг ҳам жиловим ўшанинг қўлида. Демак, маним истиқболим таъмин қилингандир.

* * *

Сўз сўйлашда ва улардан жумла тузиша узоқ андиша керак.

* * *

Сўз қолип, фикр унинг ичига қўйилган ғишт бўлсин, кўпчилик хумдонидан пишиб чиққач янги хаёт айвонига асос бўлиб ётсин.

* * *

Яхшиликка ўргангандир бир бандада осонлиқ билан ўз яхшилигини қўймайдир.

* * *

Хажвий танқид авомнинг руҳига яқин ва унинг хис этган, аммо ифода кила олмаған масалаларига таржимондир.

* * *

Хажвий танқиднинг табиатидаги кулгулук унсури авомнинг маҳбуби, тағин тўғриси унинг ўз ижодидир.

* * *

Ҳақиқат олдида бўйин эгиш тавбадир, ўзгаси ювғадир!

* * *

Ҳақиқатдан кочиб, тилга янги коидалар тузиш разолатдир.

Абдулла Аблоний

(1878—1934 йилларда яшаган ўзбек маърифатпарвар адаби, давлат ва жамоат арбоби)

Бошимизга келадурган кулфат ва заҳматларнинг аксари ёмон тилимиздан, андозадан ортуқ сўйлаганимиздан келур.

* * *

Викор деб, кибр ва ғуурдан, манманлиқдан ўз нафсини сакламакни айтилур.

* * *

Интизом деб, киладурган ибодатларимизни, ишларимизни хар бирининг ўз вактида тартиби илила килмакни айтилур. Агар ер юзида интизом бўлмаса эди, инсонлар бир дақика ҳам яшолмас эдилар.

* * *

Иффат деб, нафсимизни гуноҳ ва бузук ишлардан сакламоқни айтилур. Бизларни гуноҳ ва маъсиятдан саклагувчи, ҳаром-ҳаришдан нафсимизни асрорчи факат иффатимиздур.

* * *

Тарбия бизлар учун ё хаёт — ё мамот, ё нажот — ё ҳалокат, ё саодат — ё фалокат масаласидур.

Абу Мансур ал-Мотуридий

(Шайх Абу Мансур Мұхаммад ибн Мұхаммад ибн Маҳмуд ал-Ханафий ал-Мотуридий ас-Самарқандий, 870—944 ишларда яшаган етүк олим)

Тарбият килғон била ноасил одам
бўлмагай,
Ифни юз алвон ила ранг этсалар
бўлмас ифак.

Тириклиқда кишиким қилса ҳар
кор,
Анинг осонлиғина илм даркор.

Халқи олам суйгусидур тозалик
ва покни,
Поклик ортиргусидур фахм ила
идрокни.
Ҳар кишини кўксига поклик
нишони бўлмаса,
Тозалик майдонидан кувғайлар ул
бебокни.

Яхши хулқларнинг яхшилигини,
ёмон хулқларнинг ёмонлигини
далил ва мисоллар ила баён
қиласурғон китобни ахлоқ дейилур.

Ғазабнинг аввали жиннилиқ,
охири надоматдир.

Ҳаё деб, ишда, сўзда адабга
риоя килмакни айтилур. Ҳаё дилни
равшан қиласурған бир нурдурки,
инсон ҳар вақт шул маънавий нур-
нинг зиёсига муҳтоҷдур.

Ҳар бир кишига синамасдан,
билимасдан дўстлик килмак, сир
айтмак зўр ақлсизликдур.

Аёллардан устун бўлишга ин-
тилма.

Ажални ҳеч качон эсдан чи-
карма.

Бирорнинг миннатини кўтар-у,
миннат килувчи бўлма.

Доно кўринган нодондан ҳазар
кил.

Душманинг билан иноқлашган
дўстдан кўрк.

Душманингнинг душмани билан
дўст тутин.

Жонни омонат, умрни иноят
бил.

Жохил зоҳидга ионнома.

Кам гапир, оз егину кам ухла.

Мартабаю иззатни илмдан изла.

Нокасдан карз олма.

Номард сұхбатидан пархез кил.

Одамларнинг олдида нима де-
санг, орқасидан ҳам ўшани гапир.

Отанг хатоси учун танбех бе-
рувчи бўлма.

Сабрли бўл, муродға етасан.

Сенга иши тушган одамни ран-
житма.

Тўғри йўлнинг очқуси илмдир.

Халқка қылган яхшилигингни
айтиб юрувчи бўлма.

Хорлик истасанг хиёнатчи бўл.

Чин эътиқод бебаҳо ганжdir.

Яхшилар билан дўстлаш.

Ўрган ва ўзгаларга ўргат.

Ўтган хаётингни ўз муаллиминг
бил.

Хар бир ишда ҳамкор иста.

Хар кимнинг ионини ема, аммо
ҳаммага ион бер.

«Авесто»дан

(Мил. ав. 1-минг йилликнинг
1-ярмida Ўрта Осиёда,
хусусан Хоразмда вужудга
келган зардўштийлик динининг
муқаддас китоблари тўплами

Агар бирорларнинг ҳақи эвазига
бойлик ортирган бадавлат киши
хайр-садака берса, унинг савоби
бойлик кимнинг ҳақи эвазига ор-
тирилган бўлса ўшангага тегади.

Аждодларнинг обрўсига суюн-
ма, чунки охир-оқибат суюнчи-
нинг факат ўз ишларнинг бўлиб қо-
лади.

Аёлларни мукаррам тутинглар.

Ақли бўлиб яхшиликни билмаса
буни оқил деб бўлмайди, қобилияти
бўлиб ақли бўлмаса буни қобилияти
деб бўлмайди.

Балоғатга етмаган фарзандинг-
ни, хотинингни, молингни ва олов-
ни доим каттиқ назорат остида
тушиш керак ва ҳаммасидан ҳам
кўпроқ химоя қилиш зарур.

Бахтсизликка карши дори —
унинг тўғрисида ўйламаслик. Бахт-
сизлик тўғрисида ўйлаганингда у
камаймайди, балки кўпаяди.

Баъзи сирларнингни хотинингга
ишон, баъзисини дўстларнингга,
баъзиларини фарзандларнингга —
уларнинг ҳаммаси ишончга лойиқ.

Лекин ҳеч кимга ҳаммасини айтиб бўлмайди.

Бахор ойининг бир куни аёллар иди — байрами килиб белгилаб кўйилсин.

Бошқаларга боғлиқ бўлган ишдан узоклаш; факат ўзингга боғлиқ нарсаларгагина интил.

Бошқаларга яхшилик килиш — бу мажбурият эмас, бу кувонч, чунки у сизга саломатлик ва баҳт инъом киласи.

Бутун фикри ўйи, сўзи ва иши доим ҳалоллик бўлган кишига бу дунёда қилинадиган барча эзгу ишлар ва яхшиликларнинг савоби тегади.

Гуноҳ йўл билан бойлик ортириб бунга қувонган кишининг кувончи — баҳтсизликдан хам ёмон.

Ёлғон гапириб тирик колгандан кўра рост сўзлаб ўлган яхши.

Ёмонлик килинишини била туриб, уни тўхтатишга кучи етгани ҳолда бу ишни қилмаган киши, шу ёмонликка шерикдир.

Душманларинг билан адолатли кураш, дўстларинг билан самимий бўл.

Жангда бирор мардлик кўрсатса ҳамма жангчилар мардга айланади;

агар бирор қўркоқлик қиласа, ҳамма қўркок бўлиб қолади.

Икки нарсани сунистеъмол килмаслик зарур: истеъмол қилишни ва истеъмол қилишдан сакланишини.

Илм ўқишига боғлиқ, фахр — ишга, фаровон ҳаёт — тиришқоқликка, мукофот — тақдирга.

Ишониб бўлмайдиган дўст, мухтоҷликда ёрдам қилмайдиган қариндош, тотувликда яшаб билмайдиган хотин, отасининг номини давом килдирмайдиган фарзанд, хотиржамликда ва ҳавфсиз яшаб бўлмайдиган мамлакат ёмондир.

Кек сақловчи киши билан олишма ва асло уни хафа килма.

Мавқеи сендан пастни ўзинг билан тенг ҳисобла, сен билан тенгни ўзингдан баланд ҳисобла, мавқеи сендан баландни бошлиқ ҳисобла, бошлиқни эса хўжайнинг ҳисобла.

Манфаат ва бойлик тўплашга муккангдан кетма, чунки барибир уларнинг ҳаммасини охирида ташлаб кетасан.

Маслаҳат бериш керак бўлганида ҳамма донишмандга айланади. Ушбу маслаҳатга ўзинг амал қилишинг лозимлигида донишманд хам нодондек туюлади.

* * *

Нодон билан ҳамкорлик килма, тентак билан баҳслашма, маст кипи билан йўлга чикма, пасткаш кишидан қарз олма.

* * *

Олимнинг чарчашини факт олим билади; туғмаган туғиш азобини тушунмайди.

* * *

От, қурол, илм, гап, эркак ва аёл яхши ёки ёмон бўлиши мумкин. Ҳаммаси уларга кандай муносабатда бўлишингта боғлик.

* * *

Очкўз киши билан бирга бўлма ва унга хукмронликни ишонма.

* * *

Соғлиқ учун кам еб, танангни иш билан банд кил.

* * *

Тухматчи билан шоҳ саройига борма. Беобрў киши билан яқин улфат бўлма.

* * *

Тинчлик ва меҳнат — фаровон япашнинг манбай шулар.

* * *

Фойдали сўз гўдакдан чикса ҳам унга қулок сол; ёмон сўз мўйсафиддан чикса ҳам унга қулок солма.

* * *

Яхшилик камчиликдай кўзга яққол ташланмайди.

* * *

Ўз бойликларидан коникмасдан факат уни кўпайтириш тўғрисида ўйлайдиган бой қашшоқдир. Ўзида борига қувониб, уни кўпайтириш

тўғрисида ўйламаган қашшоқ бойдир.

* * *

Ўзингдан катталар олдида мулоим ва камтар бўл, ўзингдан кичиклар олдида тоқатли ва хушмуомала бўл.

* * *

Қаҳрга қаҳр билан жавоб кайтармаган икковини ҳам куткаради — ўзини ҳам, ўзгани ҳам.

* * *

Кудратлиларга яхшиси миннатдорчилигингни изҳор қил ва яхши ахлоқингни намоён қил, яқинларингга эса меҳрибонлигингни кўрсат.

* * *

Қўл остидагиларидан норози бўладиган, издошларини химоя килмайдиган, уларни дўсти деб билмайдиган раҳбар ношуддир.

* * *

Кўркув ва ёлғондан иборат бўлган хаёт ўлимдан ҳам ёмон, чунки ҳар кимга хаёт қувонч ва дунё неъматларидан лаззатланиш учун берилади.

* * *

Хаёт сенга бемаза бўлиб қолмаслиги учун ҳасад гунохига ботма.

* * *

Ҳеч ким маълум бир йил яшагани учун кексаймайди, кишилар ўз ғояларидан чекинганликлари учунгина каришади.

* * *

Ҳукмдорлар олдида улар билан яқдиллигингни ва уларга наф тилашингни билдир. Қўл остингдагилар-

га ва хизматкорларингга эса яхши ахлоқингни ва талабчанлигинги кўрсат.

Хукмдорлар учун доно ва яхши кишилар билан мулокот килиш фойдали, фийбатчи ва айёр кишилар билан сұхбатлашмоқ зарарлидир.

Хукмронлигинга ишонма, охир бир кун хукмронлик кўлингдан кетади.

Августин

(Августин Аврелий, 354–430
йилларда ҳазирги Жазоир
худудида яшаган файласуф)

Биз, тушунганимизга караганда кўпроқ нарсани биламиз.

Бирорлар баҳтли ҳаёт кечираётганларни учун баҳтлилар, бошқа бирорлар баҳтли ҳаётга бўлган умидлари билан баҳтлидирлар. Кейингилар гарчи баҳтли ҳаёт кечираётганларга караганда камрок баҳтли бўлсалар ҳам, баҳтли ҳаёт кечирмаётган ва унга умид ҳам йўкларга караганда баҳтлидирлар.

Бошқа ўғрининг ўғирликларига бемалол чидайдиган ўғри бормиқан?

Буюрувчига караганда ўргатувчига кўпроқ ишониш зарур.

Вакт хотира билан ўлчанади.

Вактнинг ўзи нима? Агар хеч ким сўрамаса, вактнинг нималигиги биламан, агар уни тушунтириш сўралса — тушунтира олмайман.

Галирувчининг ҳаёти унинг нуткига караганда ҳам кўпроқ аҳамиятли.

Гунохни кечирмайдиганларни Тангри кечирмайди.

Донишмандликни эмас, унга бўлган муҳаббатни фалсафа дейишади.

Дунё вакт билан бирга яратилган.

Дўстлик қонуни дўстингни ўзингдан кўп ҳам эмас, кам эмас, севишини талаб килади.

Ёмон киши ёмонликни бошкага эмас олдин ўзига килади.

Жимлик хеч кандай товушнинг йўклигини, яланюочлик — кийимнинг йўклигини, касалланиш — соғликтининг йўклигини ва коронгиллик — ёргулекнинг йўклигини билдирганидай, ёмонлик ҳам яхшиликнинг йўклигини билдиради ва у ўз-ўзидан мавжуд бўлмайди.

Идрок етишмаган ерда дин бошланади.

Излаган — янглишмайди.

Истагимиз доим эркин, аммо
хамиша яхшиликка эмас.

Инсон томонидан яратилаётган
мўъжизаларга караганда хам инсон-
нинг ўзи буюк мўъжизадир.

Инсоннинг ўзи буюк сир, унинг
хиссиятини, қалбининг харакатини
англашта қараганда сочининг тола-
ларини санаш осон.

Кишилар азобга канча ён босиши-
са, шунча азоб чекадилар.

Кишининг бошига келадиган
фирқа ўзига боғлиқ эмас.

Кишининг яхши фойдаланишини
истамай, ажралган нарсаси, унинг
гуноги учун муносаб жазодир.
Қўлидан келган пайтда тўғри иш
килишни истамаган киши тўғри
иш килишни истаган пайтида бу
имкониятдан маҳрум бўлади.

Мукаммаллик, киши ўзининг
мукаммал эмаслигини билганида-
дир.

Нима учун қалб йўқотилган
зарур нарсалар топилганида, улар-
нинг бор вақтидагидан хам кўпроқ
кувонади?

Нодонлик (буни ҳатто нодонлар
хам тасдиқлашади) – бахтсизлик-
дир.

Одат, агар унга қаршилик кўр-
сатилмаса, тез орада заруриятга
айланади.

Очкўзлик бу заруридан ортиқга
эга бўлиш истагидир.

Умуман нотаниш нарсани ҳеч
качон, ҳеч ким яхши кўрмайди.

Умумий заруриятдан шахсийга
кўчган истак гуноҳ қиласи.

Яхшилик ёмонликсиз хам мав-
жуд бўлиши мумкин, лекин ёмон-
лик яхшиликсиз мавжуд бўла ол-
майди.

Ўз меъерини билган ҳар ким
хушбахтдир.

Ўзимиэга кўпроқ шодлик келти-
радиган ишни бажаришимиз зарур.

Калбга уни кувонтирадиган са-
баб кувват беради.

Караш – бу кўриш дегани
эмас.

Ҳақиқат ва ёлғонни ажратиш
жуда хам кийин, шу боис адаштан
кишига жаҳл килиш ярамайди.

Ҳақиқатни яширишнинг ўзи
бизни синовдан ўтказиш ёки ғуру-
римизни камситишдир.

Абраам Линкольн

(1809 – 1865 йилларда яшаган Америка сиёсий арбоби, АҚШ нинг 1861 – 1865 йиллардаги 16-президенти)

Агар сиз филнинг орка оёғидан ушлаб турган бўлсангиз ва у кўлингиздан чиқиб кетишга уринаётган бўлса, яхшиси – уни кўйиб юборинг.

Агар Тангри кишиларни ишламай факт ейиш учун яратганида эди, уларга кўл бермай факт оғиз берган бўларди, агар уларни факт иш учун яратганида оғиз бермай факт кўл берар эди, деб ўйлайман.

Биз кишиларга уларнинг ўзлари бажара оладиган ишини бажариб бериб ёрдам кила олмаймиз.

Биз ҳаммамиз хушомадга сезгиримиз.

Китоблар кишиларга уларда пайдо бўладиган фикрлар унчалик ҳам янгилик эмаслигини эслатиш учун зарурдир.

Кўпчилик кишилар ўзлари истаган даражагача бахтлилар.

Мени ҳаёт тажрибаларим шунга ишонтиридки, камчилиги йўқ кишиларнинг яхши томони жуда ҳам кам бўлади.

Мунофик менга, ота-онасини ўлдириб, ўзининг етимлиги сабабли суддан раҳм килишларини сўрайдиган кишини эслатади.

Тангри бизнинг томонимизда эканлигига ишонамиз. Лекин бизнинг Тангри томонида эканлигимизни билиш яна ҳам муҳимрок.

Фирибгарлик ва хушомад – якин қариндош.

Характер дарахтга, обрў бўлса унинг соясига ўхшайди. Биз дарахт колиб, унинг сояси ташвишини кўпроқ киласиз.

Яхшилик қилаётган вактимда мен ўзимни яхши хис киласан, ёмонлик қилаётган вактимда эса ёмон.

Кўй ва бўри «озодлик» сўзини хар хил тушунади, инсоният жамиятида хукм сураётган келишмовчиликларнинг асосий моҳияти ҳам шунда.

Аврелий

(Марк Антоний Аврелий, 121 – 180 йилларда яшаган Рим императори, файласуф)

Агар бирор нарса сизни асабийлаштираса, бунга ўша нарса эмас, балки ўша нарса тўғрисида сизнинг фикрлаштиришингизни сабаб булади. Фикр-

лашни ўзгартиришга эса сизнинг кучингиз етади.

Агар сени бирорвинг уятсизлиги ғазаблантирса, шу заҳоти ўзинггага ўзинг савол бер:

«Дунёда уятсиз кишиларнинг бўлмаслиги мумкинми?» Йўқ, мумкин эмас. Унда ўзингдан мумкин бўлмагани талаб қилма.

Бахтли яшаш учун қўп нарса керак эмас, фақат ақлни чархлай билиш лозим.

Вайсақининг гапига қўшилишга шошилма.

Инсон қандай бўлиши кераклиги тўғрисида қанча гапириш мумкин? Аллакачон инсон бўлишимиз керак эди.

Инсонлар бир-бирига ёрдам бериш учун туғилишган. Худди бир қўл иккинчисига, оёқ-оёққа, юкори жағ пасткисига ёрдам килганидай.

Куч билан эгаллаб олинмаганин ақл билан эгаллаш лозим.

Максад ва сабабсиз ҳеч нима килма.

Нотўри иш ҳар доим ҳам бирор-бир харакатга боғлик эмас, кўпинча у харакатланмасликка боғлик.

Сени хавотирга колаётган нарсаларга муносабатингни ўзгартириш, шунда бехавотир яшайсан.

Яхши, пок ниятили ва самимий кишини кўзидан ҳам билса бўлади.

Яқин келажакда сен ҳамма нарсани эсдан чиқарасан ва ҳамма ўз навбатида сени ҳам эсдан чиқаради.

Ўзинг учун ўч олишнинг энг яхши усули — сени хафа қилган одамга ўхшамасликдир.

Хар бир ишни худди ҳаётингдаги энг охирги ишдай бажар.

Агата Кристи

(Кларисса Миллер,
1890 – 1976 йилларда
яшаган инглиз ёзувчиси)

Аёллар бир-бири тўғрисида фикр юритсалар, жуда кам холлардагина янглишадилар.

Аёллар кутишни билмайдилар, буни эсдан чиқарманг.

Аёллар ҳар юзтанинг тўқсон тўккиз вазиятида ўзини овсаррок килиб кўрсата олишади, лекин юзинчи марта эркаклардан айёрроп эканлиги билиниб колади.

Вакт — шундай ноаник нарсаки, бирорвога у жуда узок туюлса, бошқага тескариси.

Врачнинг буюк устунлиги шундан иборатки, у ўзининг маслаҳатига амал қилишга мажбур эмас.

Aggison

(Жозеф Аддисон,

1672 – 1719 йилларда
яшаган инглиз ёзувчisi)

* * *

Жиноятга мойиллик тасаввур-
нинг етишмаслигидан бўлади.

* * *

Иzlаниб ҳақиқатнинг тагига ет-
моқ хеч қачон кеч эмас.

* * *

Кишиларнинг ўйлашларига ха-
лакит бериш максадида гапиришиш
ихтиро килинган.

* * *

Кишининг хар доим ҳақ бўла-
вериши хам зерикарли.

* * *

Сирни иккidan кўп киши билса,
у сир эмас.

* * *

Фирибгар учун энг зарури –
юкори обрў.

* * *

Эркак киши ўз аёлининг ўтми-
шига доимо катта эътибор беради.

* * *

Ўзингни бирор нимани била-
дигандай кўрсатиш уни билишдан
хам кийин.

* * *

Ўлим марҳумларнинг фойдасига
янгилик фикрларни яратади.

* * *

Ҳаёт қизиқ, икки киши бир нар-
сага қараб қарама-карши нарсани
кўришади.

* * *

Ҳар бир котил кимнингдир якин
таниши бўлиши мумкин.

* * *

Хеч нима содикликдек азобли
эмас.

Агар кўп илм кишини ақлли
кила олмаса, уни шухратпараст ва
баландпарвоз қилишига ажабланма-
са хам бўлади.

* * *

Аждодлар номи ва шарафи унга
муносиб бўлганларга ярашади,
уларга шак келтирадиганлардан эса
жиркантиради.

* * *

Жимлик, гоҳида энг ифодали,
энг кимматли нутқдан хам маъноли
ва улуғроқ бўлади.

У кўп холларда катта ақлдан
дарак беради.

* * *

Жисмоний машқ тана учун
кандай зарур бўлса, ўкиш хам акл
учун шундай мухим.

* * *

Жисмоний машқлар ва ўзини
тута билиш орқали кишиларнинг
кўп қисми тиббиётга мурожаат кил-
масликлари хам мумкин.

* * *

Илм бир кишини бошқа кишига
нисбатан анча улуғлайди.

* * *

Икки томонда хам ўзини оқлаш
учун сўз доим топилади.

* * *

Файласуфларимизнинг фикрича,
инсон бошқа мавжудотлардан кула
олиши билан фарқ киласди.

Шовқинсиз, иложи борича камтарона дўстлик фойдали бўлади. Шунинг учун мен ўзини қўлга ола биладиган дўстни жўшкун дўстдан якинроқ биламан.

Шодлик касаллик, қашшоқлик ва ғамни енгиллаштиради.

Яхши китоб — муаллифнинг инсониятга мерос килиб колдирадиган совфасидир.

Ўрганиш, саёҳат ва бошқа шунга ўхшаш илм олишга ёрдамлашувчи воситалар соғлом акл эгаларини мукаммаллаштирса, ахмокларни аввалгисидан ўн минг маротаба чидаб бўлмас даражага етказади, чунки ўша воситалар уларнинг ноёндонлигини турли хил омиллар билан таъминлайди ва уларга ўз но маъқулчилигини намойиш қилишга туртки бўлади.

Ҳақорат ким томонидан қилинаётганлиги билан эмас, кимга йўналтирилаётганлиги билан ўлчаниши кераклигини эсдан чикармаслик зарур.

Az-Замахшарий

(Абулқосим Маҳмуд ибн Умар ибн Аҳмад аз-Замахшарий 1075—1144 ишларда яшаб ижод қўлган хоразмлик улуг аллома)

Агар бирор қайғу-алам юз берган ёки таъзияли жойни эшитсанг,

дархол у ерга бор, агар зиёфату меҳмондорчиликка чакирилсанг, унда ўзинг биласан.

Агар тилингни тиймасант, жиловингни душманингта бериб кўясан.

Аҳмок киши хикмат лаззатини билмайди, бамисоли тумов киши гулнинг хидини сезмаганидек.

Баъзи одамлар ўз яқин қавм-кариндошларига хайру эзгулик кўрсатмай, яқин (кариндошлиги) бўлмаганларга эхсон киладур — туякуш ўз тухумларини ташлаб, бошқалар тухумларини босиб ётгани мисоли.

Баъзида икки ярамасдан Ҳасан мисоли гўзал бир ўғлон дунёга келади, чунончи, кон билан этнинг орасидан чикади.

Бир лаҳза назар билан ишкал ишлар тўғри бўлур, бош бармок калта бўлишига қарамай бутун кўлни боғлаб туради.

Бошингизга мушкул иш ва ташвиш тушганда муnis бўлиб, одамларга меҳр-муҳаббатлироқ бўласиз, аммо давлату неъматларга эришганингизда бағритошликка мойилроқ бўласиз.

Бу дунё ибратли ишлару панд-насиҳатларга тўладур, айни пайтда кўз ёшларига хам сероб.

* * *

Вақти соати ўтгандан сўнг ижро бўладиган ваъдадан хеч бир хайр бўлмас.

* * *

Виждон азобию таънадан тўғри бўлмаган одамни таълим-тарбия ва кийнаш хам тўғрилаши амримахол.

* * *

Виждонли кипи хавфдан холи яшаса, хиёнат килувчи киши бехаловат яшайди.

* * *

Ёлғончининг касами бор (ҳакиқий) илмининг хам соҳталигини оширади.

* * *

Ёлғончи фудурлаганда сен хаммадан кўра хам кўп эшитгувчисан, ҳақ гап сўйланса сен гўё эшитмандай бўласан.

* * *

Зиммангда фарз бўлган нарсани кара ва бурч ўрнида кўй. Бу хол қалбингу дилингга роҳат баҳш этиб, шону шарафинг ва обрўйингни саклаш учун энг тўғри йўлдир.

* * *

Калтафаҳм ва бетавфик одамни фиску фасоддан кайтарувчи нарса йўқ. Унинг жиловини ўз ҳолига кўйиб юбориш уни янада баттар килади.

* * *

Кимки адоловату хусуматни экса, албатта у ташвишу машакқат ўради.

* * *

Кимки баҳт-иқболли, солих кишиларнинг этагига ёпишса, у ал-

батта муроду мақсадига эришиб, хайру барака топар.

* * *

Кимки денгиз тўлкинларини бошидан кечириб сафар қилмаса, турли-туман ташвишу машакқатларнинг сувидан ичмаса, у инсон роҳату фарофатга муюссар бўла олмас.

* * *

Кимники ҳимматию муруввати канчалик кўп бўлса, шунга ярапса одамлар унинг қайғусига шерик бўларлар.

* * *

Кўп вактда зиёдалик, ортиклик зиён келтиради. Масалан, бир қўлда олтита бармоқ бўлса бу ортиклик бўлмай камчилик хисобланади.

* * *

Кўп ортиклича сўзланипув эшитувчини ранжитади.

* * *

Кўпинча вактида ишлатилган хийлаю тадбиркорлик кучу кувватдан ғолиб келур.

* * *

Кўпинча тил билан етказилган жароҳат қилич билан етказилган жароҳатдан оғирроқдир.

* * *

Неъматию муруввати доимий бўлган зотга итоату изм билдириш вожибдир.

* * *

Низо килиш ҳақида сенга фатво берсалар-да, тажрибадан ўтиб синалган киши билан низо, баҳс ва мунозара килишдан саклан.

* * *

Одамлар ичидаги энг ярамаси хасисидир, уларнинг ичидаги энг ялкови — пасткашидир.

* * *

Одамлар турли-туман бўладилар, афсуски уларнинг аксарияти нопокдирлар.

* * *

От учун ҳар доим қамчи лозимдир. У гарчанд елиб-югурадиган тулпор бўлса ҳам.

* * *

Риё бор ҳар қандай ишда раволигу зиё йўқдир.

* * *

Савдогарнинг шухрати чўнтағида.

* * *

Сенга энг яхши маслаҳат: мутакаббирлик билан юзингни тескари бурма ва шон-шуҳратинг билан фаҳрланма.

* * *

Сотиб олган нарсангда алданиб, молиявий зиён-зарар кўрувинг, келгусида кўрадиган зиёнларингдан анча енгилроқ ва осонроқдир.

* * *

Таомга ортиқ даражада хирс кўйишлик худбину пасткаш кишиларнинг ахлокларидандир.

* * *

Тилию дили тўёри ва ҳақгўй бўлган одамнинг хатою нуксони кам бўлур.

* * *

Тилингдан чиккан садака (яъни панду насиҳатинг ва маънизаю ха-

сананг) баъзан қўлингдан (молдунёнгдан) чиккан садакангдан кўра хайрлироқдир.

* * *

Тоғнинг энг тепасига чиккан киши ундан йикилувдан ғоят кўп огоҳ бўлмоғи лозим.

* * *

Урушкоқ ва жанжалкаш киши хафалик билан шодлик орасида яшайди.

* * *

Фиску фасод қилувчилар ва фожирлар кўпайса, Аллоҳ таоло вабо юборади.

* * *

Хайр-саҳоват ва фазилат соҳибининг фарзанди ҳурмат ва шону шарафга сазовор ва муносибидир, чунончи дур садафга караганда юкори даражададир.

* * *

Хасталик ва муҳтоҷлик — булар иккаласи шундай бир балоки, ҳатто ҳутбон ичимлигидан кўра ҳам аччиқдир.

* * *

Хатолар килишида оворалардир, Хато — алар тушган аробалардир.

* * *

Чайковчи — овчи ити.

* * *

Эй бўтам, тилингни ёмон сўзлардан сакла!

* * *

Яхшилик билан инсон камоли, Ани килургача йўқтири мажоли.

* * *

Ўз ваъдасида турмаганда турли-туман важ-карсонлар кўрсатувчи

кимса ҳеч қачон мард ва ҳимматли инсон бўлолмайди.

* * *

Ўзингга зарур бўлган хар қандай керак нарсани сотиб ол — бу эркак кишининг мурувватини, кудратини, эрлигини кўрсатади. Чунки ўша нарсани бирордан сўрасанг, у сен сўраганни эмас, бошқачароғини беради (инсоннинг табиити шундай), сотиб олтанингда эса ўзингга керагини танлаб оласан.

* * *

Куёш нурларини беркитиб бўлмаганидек, ҳакиқатнинг чироғини хам сўндириб бўлмас.

* * *

Кўркувга мубтало бўлган киши фақат қочишдан најот излайди.

* * *

Ҳалол-покиза киши доимо хотиржаму тинчликдадир, бирорга хиёнату ёмонлик қиласидиган киши эса ҳалокатга гирифтордир.

* * *

Хар бир вазир қайчи мисолидир (агар қайчининг бир таянч томони бўлмаса, иккинчи томони ҳеч нарсага кодир бўлмайди), чунончи Мусо пайғамбар вазири Хорун билан мукаммал бўлган.

* * *

Хар бир тирик кимса вакти келиб вафот этади, бас шундай экан энг яхши савоб ва солих ишларни килиш ўлаётган кипи учун ўта савобдир.

* * *

Ҳакиқат ва адолат билан тўғри сиёsat юргизмаган хар бир раҳбар

ва бошлиқ каттиқ азоб-уқубат ва балога гирифтор бўлур.

* * *

Хунарманду косиблар кўпdir, бирорқ моҳири қобилиятлilari озdir (яъни, уста кўпу устаси озdir).

Аксель Оксенишерна

(Граф Сёдермере, 1583—1654 ишларда яшаган швед давлат арбоби, Швециянинг 1612—1654 ишлардаги канцлери)

Бахт ва баҳтсизликнинг ўлчами — кишининг улар тўғрисида қандай тушунчага эга эканлигига боғлик.

* * *

Бизга нисбатан бефарқлиги ва нафрати билан дўстдан хам шарафлироқ кишилар бўлади.

* * *

Бойликни ҳамма истайди, лекин ундан фойдаланиши ҳамма ҳам билмайди.

* * *

Ваъдани бажарилмаслигининг энг аниқ белгиси, бу унинг жуда ҳам енгил берилишидадир.

* * *

Виждонингиз билан яраши мумкин, лекин мустаҳкам тинчлик ўрнатиб бўлмайди.

* * *

Дўстларимиз учун шунча кўп бажарган ишимизни, хатто ўзимизга ҳам кilmаймиз.

Ёктириш дүстликни туғидиради,
илтифотлилик унга күвват беради,
бетакаллуфлик эса ўлдиради.

Кипшилар тақдирни ўз нодонлик-
ларини унинг зиммасига юклаш
учун қудратли маъбуда килишди.

Машхурлик хар доим ҳам ўзи-
мизга боғлиқ эмас, у ўзгаларнинг
биз тўғримизда яхши ёки ёмон
фикрларга келишига боғлиқ.

Рад килиш эмас, кандай тарзда
рад қилинганлиги бизни кўпроқ
ранжитади.

Ростгўйликнинг ҳам ўз чегара-
си бор, ундан кейин у мулоха-
засизликка айланади.

Тарихда колиш учун хаётни
хавфга қолдириш — бу бир том-
чи сиёҳ учун жон билан ҳисоб-
лашишдир.

Ташқи кўриниш бугун шундай
шахсларни ҳам яхши кўришга ун-
дайдики, кейинги куниёк уларнинг
хақиқий башараси бизни жиркан-
тиради.

Эллик ёшда хаёт бизни чарчата
бошлиди, олтмин ёшда хаёт биз-
дан чарчай бошлиди.

Ўзига бино қўйиш — дидсиз-
ликнинг аниқ белгисидир.

Киморбоз — бу камалмаслигини
аниқ биладиган ўғри.

Ален

(Ҳақиқий исми Эмиль Шартье,
1868—1951 ишларда яшаган
француз мутафаккири)

Аёллар зебу зийнати, эркаклар
шұхратпастлигини намойиш ки-
лади.

Ажабланарли парадокс: кишилар
ӯз пулидан ажралишга караганда,
ӯз хаётидан ажралишини маъкул
кўришади.

Бахт хотиржамликнинг меваси
эмас, унинг ўзи хотиржамлик.

Биз факат кечириб бўлмайдиган
католиклардангина ўрганамиз.

Врачларнинг ишонмасликлари
сабабли баъзи касалликларнинг
йўқолганлигини тан олиш зарур.

Дунёни манфаатлар эмас, эҳти-
рослар бошқаради.

Ёвуз кишиларнинг кучи шун-
даки, улар ўзларини яхшиман деб
хисоблашади.

Ихтиrolар тарихининг энг асо-
сий конуни: ихтиrolар тўғрисидаги
фикр иш жараёнida келади.

• • •
Кўпинча яшаш учун ўлишга
караганда ҳам кўпроқ мардлик
керак бўлади.

* * *
Нодон бехосдан хақиқатни га-
пириб колса, барибир янгишиади.

* * *
Очиқласига ёлғон хақоратли
бўлади.

* * *
Сиёсатдаги шуҳрат — ноҳақлик
учун мукофот.

* * *
Хасис киши жамиятга фойда
келтиради, чунки у мол тўплаб
ундан фойдаланмайди. Эртами,
кечми хасиснинг тўплагани жамият-
га қайтади.

* * *
Ўзингни кул деб хисоблашнинг
ўзи кул бўлиш учун етарли.

* * *
Халол кишилар жамиятини таш-
кил қилсанг, унга барча ўғрилар
аъзо бўлишади.

* * *
Хар кандай очикчалик, алдов-
дир.

* * *
Ҳеч қачон тақлид қилмаган ки-
ши, ҳеч нимани ихтиро қилмайди.

Александ^р Дюма — ота

(1803—1870 йилларда
яшаган француз ёзувчиси)

Агар уларнинг даврасида мен
бўлмаганимда ўлардай зерикардим.

* * *
Бажара олишингга ишончинг
комил бўлганни бажариш осонроқ
бўлади.

* * *
Бир киши ҳамма учун, ҳамма —
бир киши учун.

* * *
Бутун инсониятнинг донишманд-
лигини икки сўз билан ифодаласа
бўлади: кутиш ва умид килиш.

* * *
Ёлғизлиқдаги баҳт тўлиқ баҳт
эмас.

* * *
Ёшлик — ёши ўтганлар учун
кatta камчилик.

* * *
Зикналик юракни тош қилиб
куяди.

* * *
Кексайган сайин ёшлигинг тўғ-
рисида кўпроқ ўйлайсан.

* * *
Табибларнинг энг яхшиси —
умиддир.

* * *
Ўзингни ўзинг ҳурмат қилади-
гандай тут, шунда бопқалар сени
ҳурмат қиласди.

* * *
Қанчалик яхши гапирсанг ҳам,
агарда кўп гапирадиган бўлсанг бир
кунмас-бир кун нодон гапиравчан
бўласан.

* * *
Қасос олган киши баъзида қил-
ган иши учун афсусланади, ке-
чирган киши эса бунинг учун ҳеч
қачон афсусланмайди.

* * *
Кизиқконлик — ожизлик белгиси.

* * *
Хеч қачон ажралиб туриш керак эмас. Жиннилар орасида яшаган тақдирингда ҳам, телба бўлишни ўрганишинг зарур.

* * *
Хеч қачон хеч нима тўғрисида сўрамайдиган кишилар энг яхши юпатувчи хисобланишади.

Александ^р Дюма — ўзил

(1824—1895 йилларда
яшаган француз ёзувчisi)

Агар нодонлик уларга йўл очмаса, ғийбат ва тухмат бунчалик куч олмаган бўлар эди.

* * *
Алдаётганингни билганингда гапирмаслик хеч қачон кеч бўлмайди.

* * *
Биз ўзгалар баҳтини кўтарадиган даражада кучли эмасмиз.

* * *
Бўш қоп тик турмаганидай, камбағаллик ҳам гууруни пасайтиради.

* * *
Донишманд учун чегара борлиги, нодон учун йўқлиги тўғрисидаги фикр баъзан мени ташвишлантиради.

* * *
Кишидаги энг буюк ва энг беназир хислат — раҳм қилиш ва кечира олиш қобилиятидир.

* * *
Никоҳнинг мақсади шундай онирки, уни икковлашиб тортишга тўғри келади.

* * *
Ўз бурчини бажариш баъзан жуда азобли бўлади, бажармаслик эса ундан ҳам азобли.

* * *
Ўқиладиган асарнинг бугуни бор. Қайта ўқиладиган асарнинг келажаги бор.

* * *
Қалб жуда ҳам осон узиладиган ва жуда ҳам осон ямаладигагн матодан тўқилган.

* * *
Кариллик яқинлашаётганлиги эмас, ёшлиқ узоклашаётганлиги кайгули.

* * *
Хеч бир иш қилмаётган пайдагина кутишнинг имконияти бўлмайди.

Альбер Камю

(1913—1960 йилларда яшаб
ижод қилган француз ёзувчisi
ва файласуфи)

Алдай олмайдиган кишигина озодdir.

* * *
Аклнинг бирламчи вазифаси хақиқат ва ёлғонни ажратиб билишдадир.

* * *
Баъзи кишилар билан хақиқат асосида муносабат ўрнатамиз, баъ-

зилар билан эса ёлғон, кейингилари билан ўрнаттан муносабатларимиз ҳам ожис бўлмайди.

* * *

Биз, Тангрига фақат иложи йўқ нарсаларга эришиш учун илтижо киласмиз.

* * *

Киши ўз истагини енга олмагунча, ҳеч нимани енга олмайди.

* * *

Кишининг баразли ниятини билганингдан кейин у билан яшаб бўлмайди.

* * *

Инсон калби факат ўзини каттиқ қайтуртирадиганнинг тақдир деб хисоблайдиган аламли мойилликка эга.

* * *

Иштиёқ билан иштиёқни енга олганларгина яшай олишади.

* * *

Мактаб бизни дунёда мавжуд бўлмаган ҳаётда яшашга тайёрлайди.

* * *

Мен билишни истайман, чунки мен билганим учунгина тирикман.

* * *

Нимага мен файласуф эмас ёзувчиман? Чунки мен сўзлар билан фикрлайман, ъоялар билан эмас.

* * *

Ноҳақлик билан ё курашишади, ё ҳамкорлик килишади.

* * *

Тарих олдидаги жавобгарлик инсонлар олдидаги жавобгарликдан

озод килади. Унинг қулай томони ҳам шунда.

* * *

Фикри оламни ўзгартириши учун ижодкор, аввало, ўзининг ҳаётини ўзгартирмоғи лозим.

* * *

Энг хавфли хавас: ҳеч кимга ўхтамаслик.

* * *

Хар бир авлодга ўзини дунёни ўзгартириш учун келган деб хисоблап хосдир.

Альберт Эйнштейн

(1879 – 1955 йилларда яшаган немис физик олими)

Агар a – ҳаётдаги муваффакият бўлса, унда унинг формуласи $a = x + y + z$ бўлади, бу ерда: x – ишла, y – ўйна, z – тилингни тий.

* * *

Агар муаммони пайдо киладиганлардай ўйласанг, сен уни ҳеч качон еча олмайсан.

* * *

Агар эҳтимоллар назарияси тасдиқланса, немислар мени немис деб, французлар эса дунё фуқароси деб айтишади, агар менинг назарияни инкор килишса, французлар мени немис деб, немислар эса – яхудий деб эълон килишади.

* * *

Атомнинг қудрати маълум бўлтанидан кейин, у бизнинг фикрларимиздан ташкари ҳамма нарсани ўзгартириди... Агар инсоният омон колишини истаса, унга бутунлай янгича фикрлаш тизими зарур бўлади.

* * *

Атроф-мухит — бу мендан ташкари ҳамма нарса.

* * *

Барча фанлар мукаммаллашган кундалик фикрлардан бошқа нарса эмас.

* * *

Биз миямиз имкониятининг 10 фоизидангина фойдаланамиз.

* * *

Билишни ҳамма нодон хам эплаши мумкин. Энг асосийси тушуниша.

* * *

Дунёдаги ҳамма нарса йўқолиб кетса хам коинот ва вакт колади.

* * *

Илм — бу бизга ўргатилганларнинг ҳаммаси эсдан чикқанидан кейин хотирамизда колгани.

* * *

Илмдаги барча боялар ҳақиқат ва уни тушунишга интилиш ўртасидаги зиддият натижасида пайдо бўлган.

* * *

Кишиларни ўргатишнинг энг маъкул усули — уларга ўрнак бўлиш.

* * *

Кўриш ва тушуниш кувончи табиатнинг буюк инъоми ҳисобланади.

* * *

Мантиқ илми сизни А дан Б га олиб боради. Тасаввур эса сизни қаерга десангиз ҳам олиб бораверади.

* * *

Мен келажак учун хеч хавотирланмайман — у жуда ҳам тез келади.

* * *

Мактабнинг вазифаси мутахассиси эмас ҳар тарафлама етук шахсни тарбиялаш бўлиши лозим.

* * *

Мен келдим, мен фикр юритдим ва мен ғайратга тўлдим.

* * *

Мен учинчи жаҳон урушида қандай қурол ишлатишларини билмайман-у, тўртингчи жаҳон урушида таёқ ва тошлар ишлатишади.

* * *

Мен ўлимга эски қарздай қарашга ўргантанман, эртами ёки кечми барибир у билан ҳисоблашасан.

* * *

Назария қандай натижаларни кўришингизни аниклади.

* * *

Нодонлик — бир хил нарсани килиб, ҳар сафар ундан бошкacha натижани кутишдан иборат.

* * *

Оч қорин сиёсатда яхши маслаҳатчи бўлмайди.

Подадаги энг намунали кўй бўлиши учун, энг аввало, кўй бўлиш лозим.

Соғлом фикрга қарши борилмаса, хеч нимага эришиб бўлмайди.

Тасаввур билимдан муҳимрок.

Тинчликни куч билан сақлаб бўлмайди. Унга факат тушуниш орқали эришиш мумкин.

Факат коинот ва кишиларнинг нодонлиги чексизэдир, шунда хам биринчисининг эҳтимолига менда шубҳалар бор.

Энг муҳими савол беришдан тўхтамаслик. Кизикувчанлик кишига бежиз берилган эмас.

Эҳтимоллар назарияси билан математиклар шуғуллана бошлиганидан бери унга менинг ўзим хам тушунолмай қолдим.

Яхши имконият қийинчилик ва муаммолар орасида яширинган бўлади.

Яхши фикр ва ишларга йўналтирадиган ягона йўл — бу буюк ва ахлоқли шахслардан ўрнак олиш.

Ўз меҳнатининг натижасини дарҳол қўришни истаган киши этикдўз бўлиб ишлаши лозим.

Кўркув ва нодонлик доимо кишилар камчиликларининг сабаби бўлган.

Ҳамма нарса имкони борича содда ифодаланиши зарур, лекин ундан ҳам содда эмас.

Кўпчилик ёшлигидан фалон-фалон нарсаларнинг бўлиши мумкин эмаслигини билишади. Лекин ҳар доим буни билмайдиган бесаводлар хам топилади. Ана ўшалар кашфиётлар яратишади.

Ҳар бир киши хеч бўлмаганида дунёдан олганига тенг микдорда унга кайтариши лозим.

Ал-Хоразмий

(Абу Жаъфар (Абу Абдуллоҳ) Мұҳаммад ибн Мусо ал-Хоразмий, 783—850 йилларда яшаган буюк математик, қомусий олим)

Инсон эҳсони билан, эҳсон сultonи билан, султон замони билан, замон имкони билан, имкон эса маконини белгилаб бериши билан.

Истеъоддод эгаси чалғиб, мансабга, давлатга интилса, устунга чирмашаётган илонга ўхшаб қолади.

Билмайдики, тепадаги кўвачада сут аллақачон қуриб битган, унда ўзидан аввал тирмашгандарнинг аламли захри тўла! Бундан у изтироб чекади, тўлғанади... Кўвача чайқалиб пастдагиларнинг бошига бот-бот захар тўкилади.

Разолат тўнғизга ўхшайди: туғса кетма-кет, эгиз-эгиз туғаверади. Эзгулик — минг-минглик сурувда камёб туғиладиган антика терили кўзичок.

Ракамни чексиз кўлайтира ва камайтира оладиган тўрт амални туздим. Бунда имкон кенг. Лекин бу амални фақатгина оловга хизмат килдирилса, олам ёниб кетади! Фақат сувга хизмат эттирилса, дунёни сув босади!

Уни борлик замираиде ётган тўрт унсурга тенг тобе этмак керак!

Саховатли киши буғдой сотиб олмайди, яхшиликни харид қиласди.

Сўз — гул, иш — мева.

Эъзозламок имкони борида салтанатни ёш меросхўрга топширмай, салласигачувалиб, йиқилиб тушгунча тахтга ёпишиб оладиган шоҳлар замонида одамларда эътиқод ва истак ўти сусаяди, ёшларнинг ахлоқи бузилади.

Хамма бир таом истеъмол киладиган даврада кучли ихтилофлар зохир бўлмас дейман.

Аммо барчага бир хил сўзларни мажбуран тақрорлатиб кўйилган анжуманлардан оқибат ва гаплар чикишига аклим бовар килмайди.

Хикмат дарахти! Ундаги меваларни кўролмайдиган кишилар баразли ва зиёнкор бўладилар. Улар кўлларида бесўнакай хода билан кечаси ўрик коқипга чиккан кимсага ўхшайдилар.

Хисоблашнинг оддий ва мураккаб масалаларини ечиш учун «Алкитоб ал-мухтасар фи хисоб ал-жабр ва ал-муқобала» китобини яратдим, чунки бу одамлар учун зарурдир.

Андроз Бирс

(1842—1913 йилларда яшаб ижод қилган Америка ёзувчisi)

Агар сизни замондошларнингиз буюк деб тан олишларини истасангиз, уларнинг буюклигидан салгина баландрок бўлишга харакат қилинг.

Баҳо — таннарх ва баҳо белгила наёттандаги инсофисиликка монанд бериладиган мукофот йиғиндиси.

Никоҳ — кўжайин, бека ёки иккита қул, жами икки кишидан иборат ўюшма.

Беладонна: итальянча — гўзал аёл, инглизча — ўлдирадиган за-

хар дегани. Икки тилнинг чукур ўхшашлигининг ажойиб мисоли.

* * *

Бемаъни — бу тўғрисида бизнинг ўйлашибимизга очикчасига қарама-карши бўлган фикр.

* * *

Дўстлик — яхши об-ҳавода икки кишини, ёмон об-ҳавода бир кишини кўтарадиган кема.

* * *

Жарроҳ — олдиндан кўлини ювадиган киши.

* * *

Ибодат — бу дунё конунларини бекор килиш тўғрисида илтижо қилувчининг, ўзининг нолойиқлигини тан олган кишининг илтимоси.

* * *

Илм — билими етарли эмаслигини оқилга кўрсатадиган, нодондан эса яширадиган восита.

* * *

Имконият — кўнгил колишини пайдо қиласидиган қулай воқеа.

* * *

Кечирим сўраш — кейинги айбларга пойдевор кўшиш.

* * *

Кишининг кимлигини унинг кимлар билан улфат бўлганлиги кўрсатади.

* * *

Корпорация — шахсий жавобгарлиги бўлмай, шахсий фойда олиш мақсадида яратилган айёrona ихтиро.

* * *

Кундалик — киши эслаганида кизармайдиган хар кунги фикр ва ишларини ёзиб бориш.

* * *

Кўролмаслик — одатда нимаси биландир сизга нисбатан устун бўлган кишига қарши хиссиёт.

* * *

Мажбурлаш — кучнинг устунлиги.

* * *

Маслаҳатлашиш — кабул килинган қарорга хайриҳо излаш.

* * *

Мифология — кейин ўйлаб чиқарилган ишончли манбалардан фарқли ўлароқ, ҳалқнинг эътиқоди, унинг пайдо бўлиши, тарихи, қахрамонлари ва худолари тўғрисидаги тўплам.

* * *

Мия — биз ўйлаймиз, деб ўйладиган органимиз.

* * *

Муваффақият — жасоратнинг ўлими ва тўйинишининг туғилиши.

* * *

Мунозара — мухолиф томонни янгилишишини мустахкамлап.

* * *

Мутахассис — баъзи бир масалаларда тўлиқ, бопка масалаларда хеч нарса билмайдиган шахс.

* * *

Нафрат — оқил кишининг очикчасига каршилик кўрсатиш ҳафли бўлган душманига нисбатан бўлган хиссиёти.

Орка — ишингиз чаппасига кетганида, дўстингиз танасининг кўришингиз мумкин бўлган бир кисми.

Сиёсат — алоҳида бир шахснинг фойдаси учун жамият ишларини бошқариш.

Таниш — карз олаётган пайти-мизда етарли даражада биладиган, карз бераётганимизда етарли дара-жада билмайдиган кишимиз.

Тасалли — сизга караганда хам муносиброк бўлган кишининг омади сизникidan камлигини хис килиш.

Телефон — сизга ёқмайдиган кимсаларни эшитмаслик имкониятидан маҳрум қилган шайтон қурилмаси.

Ультиматум — муросага келишдан олдин дипломатлар томонидан кўйиладиган охирги талаб.

Уруш — тил билан ечиб бўлмаган сиёсий тугунни тиш билан ечиш усули.

Хушмуомалалик — тилёғламаликнинг энг маъкул тури.

Цитата — бирорларнинг сўзини хотўғри талқин килиш.

Шижоат — биз маъкуллайдиган мақсадга етишишга интилиш.

Қайса́рлик — биз маъкулламайдиган мақсадга етишишга интилиш.

Қойил қолиш — баъзи нарса-ларни бизнигiga ўхшашини тан олишнинг бир шакли.

Кўрқоқ — хавфли дақиқаларда оёғи билан ўйладиган киши.

Амир Темур

(Амир Темур ибн Амир Тарагой ибн Амир Барқул,
1336 – 1405 йилларда яшаган
йирик давлат арбоби, кучли,
марказлашган давлат асосчиси)

Агарда вазир золим бўлса, кўп вакт ўтмай салтанат уйи кулади.

Адоват эмас адолат енгади.

Бир калима ширин сўз килични кинга киритар.

Давлат ишларининг тўққиз улуши кенгаш, тадбир ва маънварат, колган бир улуши эса килич билан бажо келтирилур.

Душмандан кўркма, мунофиқдан кўрк.

Куч — адолатдадир.

Подшоҳ ишларини тамоман бош-кага топшириб, эркни унга бериб

кўймасинким, дунё хиёнатчи хотин сингари, унинг хуштори кўпдир. Агар шундай қилар экан, ўзганинг нафси тез орада подшоҳ бўлишини тилаб, салтанат тахтини ўзи эгаллашга киришади.

Подшоҳ ҳар ишда ўзи хукм чиқарсин, токи ҳеч ким унинг хукмига аралашиб, ўзгартира олмасин.

Подшоҳ ҳар ишда карорида қатъий бўлсин, яъни ҳар қандай ишни қилишга қасд қилар экан, то битирмагунича ундан кўл тортмасин.

Подшоҳ хукми жорий этилиши даркор. Бирон кимса гарчи хукмни зарарли деб билган бўлса хам, унга монелик киломасин.

Сўзлагувчи гар нодон зрур, тинглагувчи доно ўлсин.

Юз минг отлик аскар қила олмаган ишни бир тўғри тадбир билан амалга ошириш мумкин.

Яхшини — ёмон кунда сина.

Кўркмасант — ёв қочар.

Амъель

(Анри Фредерик Амъель,
1821—1881 йилларда яшаган
Швейцария ёзувчиси,
файласуфи ва танқидчиси)

Виждоннинг йўқолаётганини инсониятга берилаётган зарарни

билиб унга қарши чиқмасликдан билса бўлади.

Ишонч — бу исботсиз аниклик.

Кексая билиш — донишмандлик чўққиси ва буюк ҳаёт санъатининг энг кийин томонидир.

Киши ўзидан норози бўлган пайтда, ўзгалардан кўпроқ норози бўлади.

Мехрибон бўлиш етарли эмас, эътиборли хам бўлиш зарур.

Минг қадам олдинга, тўққиз юз тўқсон саккиз қадам оркага — тараққиёт дегани шу.

Дакикалар узун, йиллар эса тез.

Оилани ҳалос қилувчиси хам, ҳалок қилувчиси хам аёл.

Тақдир бизни икки томони билан лол колдиради: бизнинг истакларимизни бажармай ва уларни бажариб.

Янгилишиш таркибидағи ҳақиқат канча кўп бўлса, у шунча хатарли бўлади.

Ўзингизни жиннихонада деб тасаввур килиш учун ракс тушилаётган хонада қулокларингизни зич килиб бекитсангиз бас.

• • •
Ўзини соғлом деб хисоблайдиган
касални даволаб бўлмайди.

• • •
Ёмон тушунгандан оз тушунган
афзал.

• • •
Ўзининг ички ҳаёти билан яша-
маётган киши — ўз атрофдагила-
рининг кули.

• • •
Зарур бўлмаган пайтда алда-
майдиган аёлнигина биз самимий
даймиз.

• • •
Ўн билимдон бир талантча, ўн
талант эса бир даҳочалик бўлол-
майди.

• • •
Илм ҳақдир, лекин кўпинча
олимлар янгилишишади.

• • •
Хар бир манзара — бу калбнинг
холати.

• • •
Илмни ҳазм қилиш учун, уни
иштаҳа билан ютмок зарур.

• • •
Ҳаёт тартиби учун одатланиш
қоидалардан муҳимроқдир, чунки
одат бизнинг қонимизга сингиб кет-
ган. Ҳаёт — одатлардан тўқилган
газламадан бошқа нарса эмас.

• • •
Ишни ютқазилган деб хисоб-
лаганингдагина, у тамомила ютқа-
зилади.

• • •
Иштиёкни ёмонламаслик керак.
Бу дунёда қилинадиган барча
буюқ ишлар у сабабли бунёд қи-
линади.

• • •
Кексаларнинг зикна бўлишига
оқилона асос бор. Улар бирор
нимани қўлга киритишга умид қи-
лишмаганидан ҳар қандай йўқотиши-
дан қўркишади.

• • •
Келажак, ҳатто уни яратувчи-
лардан ҳам яширингандир.

• • •
Киши, то бунга ўзи ишонч хо-
сил қилмагунча алданмайди.

• • •
Киши шундай тузилганки, у
бошқа ишга қўл урганидагина ол-
динги ишидан дам олади.

• • •
Кишилар одатда жуда эҳтиёт-
сизлик билан тилак тилайдилар ва

Анатоль Франс

(Анатоль Франсуа Тибо,
1844—1924 йилларда
яшаб ижод қилган
француз ёзувчisi)

Агар бутун оламнинг ҳамма сир-
ларини билганимизда, шу заҳоти
бедаво зерикишга мубтало бўлар
эдик.

• • •
Аёл — эркакнинг буюқ тарбия-
чисидир.

• • •
Доно фикрлаб ахмокона иш
қилиш инсонга хос.

• • •
Дунёни тушунишга караганда
яратиш осон.

уларнинг орзулари амалга ошса,
ўзларини жуда хам баҳтсиз хис
қилишади.

* * *
Ярашишларнинг ҳаммасига чар-
чаш сабаб бўлади.

* * *
Кишиларни ўйлашга мажбурланг
ва улар бу айбингизни кечирмай-
дилар.

* * *
Факат тушунни қийин бўлмаган
нарсагина тўзал бўлишига мен яша-
ган сайин ишончим ортаётир.

* * *
Ёмон муносабатда бўлганда ки-
шининг характери нозик жойидан
букилади.

* * *
Ўзгаришишга кучинг етмайди-
ган бўлса, тан бериб яаш зарур.

* * *
Кишининг фазилатлари унинг
ҳаётига ҳар доим хам мутаносиб
бўлавермайди.

* * *
Ўзини аямайдиганлардан эхтиёт
бўлинг, улар билмасдан сизга хам
шикаст етказишлари мумкин.

* * *
Кўп нарсани тушунмагандан оз
нарсани тушунган афзал.

* * *
Калб аклни кенгайтириши мум-
кин, лекин ақл қалбни кенгайтира
олмайди.

* * *
Мантикий далиллар хали хеч
кимни ишонтирмади.

* * *
Қалбимииздан жой берган нар-
саларни енгилтаклик билан юлиб
ташламаслигимиз керак.

* * *
Саёҳат ҳар нарсадан хам кўп
сабок беради. Баъзан ўзга ерда
бир кун бўлиш ўз уйингда ўн йил
яшагандан хам кўпроқ нарсага
ўргатади.

* * *
Кизиқувчанлик — олимлар ва
шоирларни яратади.

* * *
Табиатда принцип йўқ. Яхши
билан ёмонни фарқламайди.

* * *
Конунлар адолатли бўлганида
кишилар хам одил бўлишади.

* * *
Тасаввур ҳиссиётли кишини
рассомга, мард кишини қаҳрамонга
айлантиради.

* * *
Ҳаёт кисқа, лекин киши унда
ўз иши билан қайта яшайди.

* * *
Уруп — бу жиноят, уни ғалаба
билан оқлаб бўлмайди.

* * *
Ҳар нарсада меъёрни билиш за-
рур, хатто камтарликда хам.

* * *
Янглиппин ва хато ҳаёт учун
худди нон ва сувдек зарур.

* * *
Ҳеч нимага ишонмаслик — бу
ҳамма нарсага ишонувчанлик би-
лан бир.

Андре Моруа

(Эмиль Саломон Вильгельм Эрзог,
1885—1967 ишларда яшаб ижод
қылган француз ёзувчиси)

Агар бирор дабдурустдан нима
үйләтганини очик айта бошласа,
унга ишонишмайди. Түғри килип-
пади. Қандай кипи ўз ўйлаганини
очик айтади.

Бахсда канча ютилса, дўстлар
шунча камаяди.

Бахсдаги энг кийин иш, ўз
нуқтаи назарингни химоялаш эмас,
унинг түғрисида аниқроп тасаввурга
эга бўлиш.

Бошқарип — имтиёз эмас, бу
бурч ва шараф.

Ёлон мұғамбірликка қараганда
хам кўпроқ эътиборсизликдан келиб
чиқади.

Жуда хам кўп такрорланаверга-
нидан, түғри фикр хам ўз кучини
йўкотади.

Зарур бўлмаган ерда гапга че-
чанлик — нодонликдир.

Кам биладиган кишилар кўп
бахслашишади.

Кишига эришганларига муносиб
баҳо бериш кобилияти берилган
эмас.

Нодон ёки баҳтсиз кишилар
деярли доим жоҳил бўлишади.

Ота-онага қараганда хам ўртоқ-
лар яхши тарбиялашади, чунки
уларга раҳмдиллик хос эмас.

Характерга ташки кўринипдай
муносабатда бўлиш зарур.

Шижаот ўлган куни карилик
бошланади.

Ўзингиз тўғрингизда ёмон га-
пирманг бошқалар сўзингизга ишо-
нишлари мумкин.

Ўлим ҳаётни тақдирга айлан-
тиради.

Кўполлик — нодонлар доно-
лиги.

Ҳаёт қисқа, бу тушунарли, ле-
кин нимага нисбатан?

Атмосфен

(Милоддан аввалги таҳм.
450—360 ишларда яшаган
юнон файласуфи)

Босиклик, ўзига тош отилаёт-
ган кипига қараганда хам, ўзи
түғрисида нобоп гаплар эшитаётган
кишига кўпроқ зарур.

* * *

Бошқалардан кўркувчи кинни қулдир, гарчи буни ўзи сезмаса ҳам.

* * *

Донишмандлар ўз душманидан ҳам кўп нарсани ўрганишади.

* * *

Жуда кўп нодонлар сафида туриб оз яхшиларга қарши жанг килишдан, оз яхшилар сафида туриб кўп нодонларга қарши жанг килиш афзал.

* * *

Занг темирни емирганидай, ҳасадчини унинг хулқи емиради.

* * *

Кексаларнинг хатосига кўп танбех берма: қари дарахтни кўчириб ўтказиш бефойда.

* * *

Нимани ўрганиш керак эмаслигини ўрганиш учун ҳам ўрганиш зарур.

* * *

Нодонга қилич, обрусиизга ҳукмронликни берип бирдай хавфли.

* * *

Одил кинини тукқанингдан ҳам юкори баҳола.

* * *

Фалсафа ўзинг билан ёлғиз қолишга ўргатади.

* * *

Халос бўлишни истаганларга чин дўст ёки ашаддий душман ёрдам қиласди: биринчилар янгишганга маслаҳат бериб тўғри йўлга солса,

иккинчилари ҳақоратли сўзлар билан янгилишидан жиркантиради.

* * *

Эзгуликнинг кўп гапга эҳтиёжи йўқ, унга ёвузликнинг эҳтиёжи бор.

* * *

Энг зарур илм – зарур эмасларни эсдан чиқариш илмидир.

* * *

Яхши ва ёмон кишиларнинг фарқига бормаган жамият барбод бўлади.

* * *

Яхши иш қилиб, ёмон гап эшитиш – шоҳлар кисмати.

* * *

Кийинчилик итга ўхшайди, у факат ўрганмаганларни типплайди.

* * *

Ҳамма учун суюкли бўлиш доим ҳам бизнинг истатимиизга боғлиқ эмас, лекин жирканч бўлиш доим бизга боғлиқдир.

Аристотель

(Милоддан аввалги
384 – 322 йилларда яшаган
юнон файласуфи,
қомусий олим)

Агар киши ҳеч нарсадан кўркмаса, у эҳтимол кутурганроқ ёки тентакдир.

* * *

Адашиш турлича бўлиши мумкин, лекин тўғри иш факат бир йўл билан бажарилади, шунинг учун биринчиси осон, иккинчиси

қийин: мұлжалні ола билмаслик осон, мұлжалга тегизиш эса кийин бүлади.

* * *

Аёл бошқараётган кишининг бошқариши билан аёл бошқариши ўртасида фарқ борми?

Натижа иккаласида ҳам бир хил бүлади.

* * *

Ахлоқий фазилатлар одамнинг ниятида акс этади.

* * *

Ақлли киши кўнглига ёқкан нарсанинг ортидан эмас, кўнгилсизликдан куткарадиган нарсанинг ортидан кувади.

* * *

Бажариладиганидан ўн баробар кўп, лекин ёмон бажарилган ишдан унинг озгина қисмини мукаммал бажарилгани яхши.

* * *

Барча олийжаноб ва буюк кишилар босик бўлишади.

* * *

Бахт — қаноатли киши томонида.

* * *

Бахтни ҳар ким ўзича тушунади ва тасаввур қиласи. Кимdir уни аниқ ва кўз илғайдиган нарсада деб ўйласа, яна кимлардир мавхум нарсада деб билишади. Касалланган киши бахтни соғайишда, камбағал бойликда деб билса, билимсизлигини билган киши бирорларнинг бирор-бир буюк масала устида юритадиган бахсларига ҳавас қиласи.

* * *

Биз дўстларини севувчи кишини мақтаймиз.

* * *

Билиш қизикишдан бошланади.

* * *

Бир нарсанинг барбод бўлиши — бошқасининг тувилиши.

* * *

Бир хил сабабдан бир хил оқибат юзага келади.

* * *

Бирорларга доим ноҳақ азоб берадиган кишига нисбатан ноҳақлик килинса, у деярли ноҳақлик деб хисобланмайди.

* * *

Бирор-бир ишга баҳо бериш учун уни ўзимиз қила билишимиз зарур.

Бирор-бир ишнинг бошланиши — унинг ярмидан кўпидир.

* * *

Бойваччада дўстлик, ёлғончидаги вафо, ҳасадчидаги роҳат, пасткашда муруват, эгри ниятли кишида улуғлик бўлмайди.

* * *

Бузук киши ёмон хайвондан ҳам минг баробар кўп ёвузиликларни килиш қобилиятига эга.

* * *

Ватаннинг тақдири ундаги ёшлилар тарбиясига боғликлиги кишиларни бошқарип санъати тўғрисида фикр юритадиганларнинг ҳаммасига маълум.

* * *

Вокеа бирор нима сабабли содир бўлганлиги ёки бирор нимадан

кейин содир бўлганлиги ўртасида катта фарқ бор.

* * *

Гўзаллик ҳар ёшда турличадир. Ёшлидаги гўзаллик баданинг шаклланиши билан боғлик бўлиб, у қийинчиликларни енга олиш кобилиятида, кучда, чаққонликда, хузур бағишлайдиган чиройли кўриниш билан намоён бўлади. Балофат ёшидаги тўзаллик эса ҳарбий ва бошқа қийинчиликларни енга олиш, чиройли ва шунинг билан бирга савлатли кўриниш сифатида намоён бўлади. Қариликдаги гўзаллик эса ўзи учун зарур ишларни бажаришга кучи етишда ва қариликнинг обрўсини тўқадидиган даражада яшашга тўқсинглик килувчи сифатларнинг йўклигига намоён бўлади.

* * *

Дўст — бу икки вужудда яшаётган бир қалбидир.

* * *

Дўстлари кўп кишининг дўстийўк.

* * *

Дўстни унинг олдида мақташ — хушомад белгисидир.

* * *

Ёшлар жуда тез дўстлашишади, кексалар эса завқланмайдиган кишиси билан дўст бўлишмайди.

* * *

Ёшлар жуда ҳам осон хафа бўлишади, чунки улар ҳаммани ҳалол ва жуда яхши деб ҳисоблашади, улар ўз якинларини ўзининг ахлоқи билан ўлчашади.

Ёшларнинг кўнгли очик бўлади, чунки улар кўп пасткашликларни билишмайди. Улар ишонувчан бўлишади, чунки улар кўп ҳолларда алданишмаган. Улар химматли бўлишади, чунки ҳаёт уларни тахкирламаган ва улар мухтожликни билишмайди.

* * *

Жамиятдан четлашган киши — ё авлиё, ё маҳлук.

* * *

Жиддийликни кулги билан, кулгини эса жиддийлик билан енгмоқ зарур.

* * *

Жиннилиги йўқ даҳо бўлмайди.

* * *

Жиноятга факат баҳона зарур.

* * *

Ижирғаниш — неъматларнинг нолойикларга тегаётганини кўриб оғриниш, ноўрия азоблананаётганларни кўриб куюнит. Бахиллик эса унинг тескариси, яъни ҳар қандай кишининг унга лойик ёки нолойик эканлигидан катъи назар ютувидан куюниш.

* * *

Инкилоб оддий иш эмас, лекин у оддий сабабларга кўра бўлади.

* * *

Инсон — сиёсий жонзот.

* * *

Инсон барча тирик мавжудотларнинг мукаммали ҳисобланади. Лекин у хеч қандай конунларсиз ва ҳак-хукуксиз яшаса барча мавжудот-

ларнинг тубанидир. Ҳақиқатан ҳам, ноҳақлик билан қуролланишдан даҳшатлироқ нарса йўқ.

Инсонни узок харакатсиалиқдан ҳам кўпроқ емирадиган ва кучизлантирадиган нарса йўқ.

Кам билган ўз фикрини тез билдиради.

Камбағаллик, севиш ёки шунга ўхшаш бошқа азобларга чидай олмай ўз жонига сунқасд қилиш мардлик эмас, аксинча, кўркоклик белгисидир. Чунки бу ожизлик, қийинчиликлардан қочишидир. Ожиз киши ўлимни яхшилиги учун эмас, азоблардан кутулиш учун бўйнига олади.

Камбағалликдан, касалланишдан, умуман, инсоннинг ўзига борлик бўлмаган нарсалардан кўркиш керак эмас.

Керак бўлмайдиган ишга керак бўлмайдиган вактда, керагидан ҳам ортиқ харжлайдиган киши исрофгар, керак ишга керак вактда, керак миқдорда харжламайдиган киши эса зикна.

Кипини ғазаб ёки шунга ўхшаш хис эгалласа, унинг қабул қилган карори, албатта, нотўри бўлади.

Кипининг гўзаллиги либосида эмас, балки тилида.

Комедия ёмон кишиларни ифодалашни максад қиласи, трагедия бўлса — яхши кишиларни.

Кўпчилик лаганбардорлар билан дўст тутинишади, чунки лаганбардор шундай дўстки, ундан у ёки бу жихатдан устун бўлади.

Кўпчилик золим ҳукмдорлар машхур кишиларни коралаб ҳалқ ишончини қозонишган.

Макол — қадимий фалсафанинг сақланиб колган синик бўлаги.

Мактов ва танқид иш мажбурий ёки ихтиёрий бажарилганлигига караб берилади.

Мардлик — кишиларнинг хавфхатардан кўркмай бажарадиган эзгу иши.

Маълумотли ва маълумотсиз кишилар орасидаги фарқ, ҳудди ўлик ва тирик орасидаги фарқдай бўлади.

Миннатдорчилик тез эскиради.

Муаллифи нима айтишини ва қандай баён қилишни билган китоб яхши китобдир.

Мулоқотдан хузурланиш дўстликнинг асосий белгисидир.

* * *

Нима учун ота ўғлини ўғли отасини яхши кўрганидан кучлирок яхши кўради?

Чунки ота — ўғилнинг яратувчи сидир, хар кимнинг ўзи яратганига майли кучлирок бўлади.

* * *

Нотўғри фикрлардан ҳам тўғри хулоса чиқариш мумкин.

* * *

Ноҳақ ишлар қилганлиги учун жазоланмаслиги мумкинлигини кўпинча, тапга чечан кишилар, бундай ишларни олдинлари ҳам кўп марта қилганлар, танишлари ва пули кўп кишилар билишади.

* * *

Нуткнинг асосий баҳоси — унинг аниқлигига.

* * *

Одатда ҳеч ким ўз ихтиёри билан ёмонлигини била туриб ёмон иш қилмайди, тубан киши эса ёмонлигини билса ҳам ёмонликни иштиёқ билан киласди.

* * *

Оддий одамларга оддий гапир, донолар билан доноликка хос гаплаш, ҳар одамнинг фахму фаросатига мослаб гапир, одамнинг фахму фаросатини эса унинг гапидан билиб оласан.

* * *

Олдинга кетганларни кувиб етадиган ва ортда қолганларни кутмайдиган шогирд ҳар нарсага улгуради.

* * *

Оломон назаридаги бесаводлар илмли кишилардан анча ишончлирок туюлади.

* * *

Ором топиш учун оромимиздан кечамиз, тинч яшаш учун уруш олиб борамиз.

* * *

Сахий — бу, зарур кишига зарур нарсани зарур пайтда берадиган кишидир.

* * *

Тавба килишга майли бўлмаган кишини тузатиб бўлмайди.

* * *

Тажриба — якканинг илми, санъат бўлса — кўпчиликнинг илми.

* * *

Тарбия — баҳтда безак, баҳтсизликда ҳимоя.

* * *

Тепадан пастга табиий равиша тушадиган тошни, пастдан юкорига кўтарилишга қанча ўргатсанг ҳам бефойдадир.

* * *

Уялиш — ёмон ном чикаришдан кўркишнинг бир тури ва у деярли катта бир фожиа олдида кўркиш даражасига ҳам етиши мумкин. Одатда уялишдан кизарадилар, ўлим хавфидан эса оқарадилар.

* * *

Фикрда одил бўлиш — бу хали амалда одил бўлиш эмас.

* * *

Фикрлаш хаётдаги кувонч ва кагта баҳтдир, у кишининг кудратли машғулотидир.

* * *

Фикрловчи киши ғам-ташвишни келтириб чиқармайдиган ишга интилади, кайфу сафога эмас.

* * *

Хатони турлича қилиш мүмкін.
Холбуки, түгри ҳаракат факат бир-
гина йўл билан килинади.

* * *

Хафа бўлганлар сирни ошкор
қилишга кўпроқ мойилдирлар.

* * *

Чин инсон бошқаларга хайр
берганидан шодланади, лекин у
бировлардан хайр олишга номус
қиласди. Улуғ шахслар яхшилик
яратади, тубан шахслар уни олади.

* * *

Шундай зикна кишилар ҳам бор-
ки, гўё ҳеч қачон ўлмайдигандай,
шундай истрофгарчиликка йўл кўя-
диган кишилар ҳам борки, худди
эртагаёқ ўлиб қоладигандай.

* * *

Шоҳ ҳукуматининг ваколати
канча кам бўлса, у шунча узок
яшайди.

* * *

Шұхратпараст бўлмаган киши-
ларга қараганда шұхратпараст ки-
шилар баҳил бўлишади.

Тубан кишилар ҳам баҳил
бўлишади, чунки уларга ҳамма
нарса буюк кўринади.

* * *

Худбинлик — бу ўз-ўзини яхши
кўриш эмас, бу яхши кўришнинг
керагидан ҳам зиёдлигидир.

* * *

Энг катта жиноятлар зарур нар-
саларга эга бўлиш учун интилиш-
да эмас, керагидан ортиғига эга
бўлиш учун интилишда содир
килинади.

* * *

Юморга ҳиссиятли кишилар
хазил кила оладиган ва ҳазилни
кўтара оладиган кишилардир.

* * *

Ярамаснинг орини уйғотиш учун
шапалоқ тортиб юбориш керак.

* * *

Яхшилик келтирадиган иш ҳавф-
ли эканини билса-да, қўркмасдан
унга эришиш учун ҳаракат кила-
диган киши марддир ва мардлик
ҳам шундан иборат.

* * *

Яхшилик кўрсатаётган киши-
нинг кўрсатилаётган кишига нисба-
тан дўстлик хисси яхшилик кўрса-
тилаётган кишининг кўрсатаётган
кишига нисбатан бўлган дўстлик
хиссидан устун бўлади.

* * *

Яхшилик килиш учун, аввало,
унга эга бўлиш зарур.

* * *

Яшаш — демак нимадир ясаш,
лекин сотиб олиш эмас.

* * *

Ўз айбингни билишга интил,
чунки айбли одам ҳар ерда ожиз
бўлади. Ҳамма ерда фикр ва тад-
бир юзасидан иш тут, айбингдан
огоҳ қилган кишиларга ғазаб
килма.

* * *

Ўз қобилиятини ҳеч қандай
тўсиқларсиз ривожлантириш ва
татбиқ килиш имконияти, бу ин-
соннинг баҳтидир.

* * *

Ўз соҳасида баҳоси ва қадри билан бошқалардан устун бўлиш мукаммалликдир.

* * *

Ўлим муқаррар эканини хамма билади, лекин у яқин эмаслиги сабабли, ҳеч ким у тўғрида ўйламайди.

* * *

Ўргата олиш кобилиятининг борлиги — билимдонликнинг белгисидир.

* * *

Ўта гапга чечанлик характерни хам, фикрларни хам сездирмайди.

* * *

Қандай латифаларни эшитишдан уялишмаса, шундайларни ўзлари хам айтишади.

* * *

Қанчалик доно бўлмагин, ўзингни доно дея тасаввур қилма, шунда яна хам донороқ бўласан. Нима билсанг, уни бошқаларга ўргат, аммо илмни ўз жойида ишлатишни бил.

* * *

Қасос ва жазолаш орасида фарқ бор, жазо жазоланувчининг айби учун берилса, қасос қасоскор учун, унинг ғазабини бўшаштириш учун олинади.

* * *

Қийинчилик билан эришилган нарса қадрли бўлади. Фарзандни отасига нисбатан онаси кўпроқ севиши хам бежиз эмас, чунки

фарзанд туғилишида оналар кўпроқ азоб кўришади.

* * *

Кул кулни, тўра тўрани афзал кўради.

* * *

Кўл — қуролларнинг қуролидир.

* * *

Кўркадиган кишисини ҳеч ким яхши кўрмайди.

* * *

Кўркув бу ёмонликни кутипидир. Албатта, биз кўп нарсадан кўрқамиш, масалан, обрўсизланишдан, камбағаликдан, нафратдан, ўлимдан... Обрўсизланишдан кўрккан киши шарм-ҳаёли бўлса, ундан кўркмаган киши фахм-фаросатсиздир.

* * *

Ғазабни вакт даволайди, нафрат эса бедаво.

* * *

Ҳаёт харакатни талаб киласди.

* * *

Ҳаётнинг мазмуни нимада? Бошқаларга хизмат ва яхшилик килишда.

* * *

Ҳазил жиддий ишларни амалга опиришда зарур бўлади.

* * *

Ҳазил кескинликни юмшатади, чунки у дам олишдир.

* * *

Ҳар бир давлат тузумида фуқаро тушунчаси ҳар хил бўлади.

* * *

Хар киши ўзига ёқкан ва күлидан келадиган ишга уринини зарур.

* * *

Хар нарсага адолат кўзи билан бок, оқибат ҳакни ноҳақдан ажратишни ўрганасан.

* * *

Хар нарсанинг факат кулгили томонларини топиш одати енгил табиятлиликнинг, фикри саёзликнинг белгисидир, чунки кулгили нарса юзада ётади.

* * *

Хар қандай давлат тузумида энг муҳими ишни шундай ташкил қилиш керакки, мансабдор шахсларнинг бойлик ортиришига имкони бўлмасин.

* * *

Хатто маълум нарсалар ҳам ҳаммага маълум эмас.

* * *

Хатто обрў ҳам аҳамиятсиз бўлган киши учун бошқа ҳамма нарса арзимас хисобланади.

* * *

Хурмат кимга кўрсатилаётганига эмас, ким томонидан кўрсатилаётганига кўпроқ боғлиқ.

Ахмад Ўзакий

(XII аср охри — XIII аср бошларида яшаб ижод қилган шоир, мутафаккир)

Агар ширинлик еган бўлсанг, аччикка хозир тур, бир марта роҳат келса, ўн қайта ранж келади.

* * *

Бало келса, севинчга йўйиб сабр кил, қийинчиликни ичингда саклаб, шодлик келишини кутиб тур.

* * *

Билим билан саодат йўли очилади, шунга кўра, илмли бўл, баҳт йўлини изла.

* * *

Бирор кишига зўравонлик ва зулм килма, агар киши қийинчиликка тушса, сен унга кўмак бер.

* * *

Гуноҳкор кишининг ёзигини (гуноҳини) кечир, адоват илдизини қазиб ташла, кес ва кўчириб от.

* * *

Ёмон одатдан тийиб турувчи кишилар қолмади, шунинг учун, бу бидъатлар кундан-кунга ортиб бормоқда.

* * *

Ёмонга якин юрма, ёмоннинг сухбати тезлик билан сени ярамас киликка ўргатади.

* * *

Ёмонлик қилган кишига сен яхшилик кил, бу карам — шафкатнинг бошланишидир, буни яхши англа.

* * *

Кимда-ким ман-ман деб, ўзини юкори кўйса, уни на ҳалк, на Тангри ёктиради.

* * *

Мингта дўстинг бўлса, уни кўп кўрма, Битта душманинг бўлса, уни оз дема.

* * *

Атодан хато келса, кўрма хато,
Савоб бил, хато килса доги ато.
Атонинг хатосини билгил савоб,
Сени юз балодин кутқарғай Худо.

* * *

Улуғлика етипсанг — янглишма,
атлас кийсанг, бўя кўйлагингни
унутма.

* * *

Улфати яхши кишининг ўзи
ҳам яхши бўлади, яхши улфатли
кишидан кўп яхшилик келади.

* * *

Халкингни кўйиб замонангни
айблама, замонангни эмас, балки
кишиларни айбла.

* * *

Юмшамас кўнгилни сахий юмшатади,
етиб бўлмайдиган муродга
сахий киши эриша олади.

* * *

Яхши киши кўлидан ёмонлик
келмайди, ёмон киши эса яхшилик
қайтариш учун жавоб топа
олмайди.

* * *

Ўйлаб сўзлаган кишининг сўзи
тўғридир, ўринсиз кўп вайсаган тил
шафкатсиз ёвдир.

Аҳмад Яссавий

(XI асрнинг 2-ярми —
1166 йилларда яшаб ижод қилган
ўзбек мумтоз адабиётининг
буюк намояндаларидан
бира, олим ва шоир)

Аё дўстлар, нодон бирла улфат
бўлиб,
Бағрим куюб, жондан тўюб, ўлдим
мано.

Тўғри айтсам, эгри йўлға бўйин
тўлғар,
Конлар ютуб ғам захрига тўйдум
мано.

* * *

Банда бўлсанг манманликни зинхор
ташла,
Сахарларда жонинг қийнаб, тинмай
ишла.
Йўлдан озғон гумроҳларни йўлга
бошли,
Бир назарда дилларини сафо
килдим.

* * *

Бешак билинг, бу дунё борча
халқдин ўтаро,
Ишонмагил молингга, бир кун
кўлдан кетаро.
Ота-она, кариндош қаён кетди —
фикр кил,
Тўрт оёғлиғ чўбин от бир кун
санга етаро.

* * *

Дунёдорлар молин кўруб хаво
килур,
Манманликдин ул даъвойи худо
килур.
Ўлар вактда имонидин жудо килур,
Жон берурда хасрат бирлан кетур,
дўстлар.

* * *

Дунёпараст ножинслардин бўйин
товла,
Бўйин товлаб, дарё бўлиб тошдим
мано.

* * *

Нафсадан кечиб, қаноатни пеша
килғон,
Хар ким топса, рози бўлуб, бўйин
сунғон.

Яхшиларга хизмат қилиб, дуо
олғон,
Андоқ ошык маҳшар куни армони
йўқ.

Айшу ишрат бирла машғул
бўлғонларға,
Ўлим келса бири вафо килмас
эрмиш.

* * *

Тамаъ килма нодонлардин, қадринг
билимас,
Зулмат ичра йўл одашсанг, йўлға
солмас.
Бўйнунг кашиб зори қиласанг,
қўлунг олмас,
Нодонларни шиква айлаб келдим
мано.

* * *

Дуо килинг нодонларнинг юзин
кўрмай,
Ҳак таоло рафик бўлса, бир дам
турмай.
Бемор бўлса нодонларни холин
сўрмай,
Нодонлардин юз минг жафо
кўрдим мано.

* * *

Эй биродар, мунофиққа бўлма
улфат,
Ким улфатдур, боши узра юз минг
кулфат.

* * *

Оқил эрсанг, гўристондин хабар
олғил,
Мен ҳам шундор бўлурмен деб
ибрат олғил.

* * *

Нафс йўлига кирган кипи расво
бўлур,
Йўлдан озиб, тойиб, тўзиб, гумроҳ
бўлур.
Нафсинг сени охир дамда гадо
килғай,
Дин уйини торат қилиб, адо
килғай,
Оқил эрсанг нафси баддин бўлғил
безор.

* * *

Суннат эрмиш коғир бўлса, берма
озор.
Қўнгли каттиғ дилозордан худо
безор.
Оқил эрсанг эранларга хизмат
килғил,
Амири маъруф килғонларни иззат
килғил.

* * *

Аё дўстлар, хеч билмадим мен
йўлимни,
Саодатга боғламадим мен белимни.
Фийбат сўздин хеч йигмадим мен
тилимини,
Нодонлиғим мени расво қилди,
дўстлар.

* * *

Фарибларни кўргон ерда
оғритмангиз,
Фарибларга очиғланиб сўз
котмангиз.
Заиф кўриб фарибларга тош
отмангиз,
Бу дунёда фарибликтек бало
бўлмас.

* * *

Дунё менинг мулким деган
султонларға,
Оlam молин сонсиз йиғиб
олғонларға.

* * *

Хайфи одам ўз кадрини ўзи
илмас,
Манлик қилиб, яхшиларни кўзга
илмас.

Байрон

(Жорж Ноэл Гордон,
1788—1824 йилларда яшаб ижод
қилган инглиз шоури)

Агар Лаура Петрарканинг хотини бўлганида, у бутун умр унга бағишлаб сонетлар ёзармиди?

Агар янгишадиган бўлсак, бу қалб амри билан бўлгани маъкул.

Банд кишининг йиглашга вакти бўлмайди.

Барча комедиялар тўй билан якунланади.

Баъзан жасорат пайдо бўлишига кўркув сабаб бўлади.

Биз бошкараяпмиз деб ўйлаётганимизда, кўпинча бизни бошкаришади.

Бир кўз ёшини тўхтатиш учун денгиздай қон тўкишдан ортиқ жасорат талаб қилинади.

Давлатни барпо қилиш учун минг йиллар ҳам камлик қиласди, унинг кулини кўкка совуриш учун эса бир соат ҳам етарли.

Дунёда тортиб олинган шодликнинг ўрнини босадиган шодлик йўқ.

Ёлғизлика киши ўзини кўп холларда жуда ҳам танҳо сезавермайди.

Ёшлик шон-шуҳратни орзу киласди.

Кашфиётлар кўл, бунинг сабаби — зўр қобилият ва бўш чўнтак.

Ким бахтга эриписа, уни бошқалар билан бахам кўриши зарур, шунда бахт эгизак бўлади.

Кўз ёши — аёлларнинг қилич ва қалқони.

Кўп билган кўп азобланади.

Максадга етишини учун аввало унга интилиш зарур.

Пинҳона йиглаётганинг қайфуси самимийдир.

Шайтон ўқдонида юрак учун майин овоздан яхширок ўқ йўк.

Бальзак

(Оноре де Бальзак,
1799—1850 йилларда яшаб ижод қилган француз ёзувчиси)

Агар ҳамма вақт ўзинг гапира-диган бўлсанг — доим ҳак бўласан.

Аёлни бопқаришни уддалаган давлатни бопқаришни хам уддалайди.

Ақлли кишиларнинг баҳтсизликларидан бири — бу уларнинг хамма нарсани беихтиёр тушунишидадир.

Баҳтни биз нимада деб хисобласак, баҳт ўшанда.

Баҳтнинг ортидан қувиш учун кишининг юки енгил бўлиши зарур.

Бизни ҳеч нима ўз камчиликларимиzdай бир-биrimizга боғламайди.

Вакт — бу ақлий меҳнат кишининг капитали.

Даҳо хаммага ўхшайди, лекин ҳеч ким даҳога ўхшамайди.

Дидли бўлиш — ақлли бўлишдан устун.

Ёлғиз кипи ҳалок бўладиган жойда икки киши бир-бирини куткариши мумкин.

Зиқналик қашшоклик ўтганидан кейин бошланади.

Золимлик ва кўркув бир-бирининг кўлини сикишади.

Иккита риёкор ўнта муттаҳамнинг очиқча душманлигидан кўпроқ зарар келтириши мумкин.

Инсоният эришган барча ютуклар сабр ва вакт мевасидир.

Йўқотилган умидлар қайрунинг ўзига қараганда хам бизни кўпроқ рухсизлантиради.

Кишилар вабодан кўркишади, лекин ичкилик ундан анча хавфли.

Кулги орқали кишининг тартиб-интизоми тузатилади.

Кулфат характернинг синов тосидир.

Кутишни эплаган кишига хамма нарса ўз вақтида келади.

Миллат келажаги оналар кўлида.

Миллионни излаган кам холлардагина уни топади, изламаган эса ҳеч қачон топмайди.

Максадга етишиш учун унга караб юриш зарур.

Нодонлар икки хил бўлади: индамас ва эзма.

Нодоннинг ёнида фирибгар доимо топилади.

* * *

Она қалби тубсиздир, унинг
қаърида доим кечирим топилади.

* * *

Пул ишида софдиллик, ҳалол-
лик, эзгулик табиий оғатга тенг.

* * *

Сўрок белгиси барча фанлар-
нинг қалитидир.

* * *

Тухмат нуғузсиз кишиларга бе-
зътибор бўлади.

* * *

Фуқаролик жасоратининг ҳам,
харбий жасоратнинг ҳам келиб
чикиш манбаи бир.

* * *

Шон-шараф — бу факат майдада
дозаларда фойда қиласиган заҳар.

* * *

Шуҳрат ёмон маҳсулот, киммат
турди, яхши сақланмайди.

* * *

Шуҳратпастлик аралашган ер-
да самимиilikка ўрин йўқ.

* * *

Эзгу қалб соткинлик кила ол-
майди.

* * *

Ўзини хурмат қиласиган киши-
ни бошқалар ҳам хурмат қиласи.

* * *

Фояни факат ғоя билан енгиш
мумкин.

* * *

Ҳаёт — бу пул ёрдамида хара-
катга келадиган машина.

Ҳаётда худди табиатдагидай,
булутли кунлар булутсиз кунларга
караганда анча кўп бўлади.

* * *

Ҳамма букри бўлган жойда, тик
коматлик майиблик хисобланади.

* * *

Ҳар кандай катта бойлик асо-
сида жиноят ётади.

* * *

Ҳасад — нафротнинг асосий
таркибий кисмидир.

* * *

Ҳакиқат худди аччик дорига
ўхшайди, таъми ёқимсиз, лекин
соғлиқни тиклайди.

* * *

Ҳеч қачон сўралмаган хизматни
бажарманг.

Бедил

(Мирзо Абдулқодир Бедил, асли
ота-боболари ўрта-
осиёлик бўлиб, 1644—1721
йилларда Хиндистонда яшаб
ижод қиласиган шоир,
мутафаккир)

Аввал ғиштни қийшиқ қўяркан
меъмор,
Юлдузга етса ҳам қийшиқдир
девор.

* * *

Адоват меваси фитнадир ҳар чок,
Оқиллардан чиқса яна ёмонрок.
Тутуни шунчалар кора бўлади,
Қанчаларки равшан бўларкан
чишор.

Бетамиз бўлади дарди йўқ одам,
Ундейга ўлимдан ўзга таъсир кам.
Соч ва тирнокларга караб ибрат ол,
Кон йўқ жойда йўқдир хис ҳам,
туйғу ҳам.

Бу мукофот мулкин паст-баланди
бор,
Тажриба килмишлар денолар
бисёр,
Дерлар: кодирликда золим
бўлмаган,
Токи заифликда кўрмагай озор.

Иттифок кучидан бўлмагил юфил,
Бирлашиб тиш тошни синдирап
чил-чил.

Мумсик бой олдида ўлим нақд
бўлди
Заридан бир табиб сикими тўлди.
Олтини сарф бўлиб кетганидан
бой,
Сиҳат топган чоғда кайтадан ўлди.

Тошюракларга шиоринг саҳт кил,
Қизиган темирни темир билан ил.

Эшак керилади, тўқими заррин,
Бўлмаса на одоб бор унда, на дин.
Султон амалидан керилган одам,
Камолга етказар ўз қабоҳатин.

Кишига факат ҳунар
Иқбол эшигин очар.

Атласу юнгдан либос эрмас
одамнинг шавкати,
Бу матолар аксарият от-увловнинг
зийнати.

Баланд-пастлар қўшилиб қолсалар
агар,
Паст табиати ғолиб келар ҳар
сафар.
Тоза сув тиндиrolmas лойка сувни
хеч,
Лойка сув тинигин эзмда лойқатар.

Бойлигин орттиrmok бўлиб оҳу
вон
Килган бой, билсайди тинчлик
йўлин, оҳ.
Шам шодлиги бошда қалпогидандир,
Билмаски, жонининг ёви шу кулоҳ.

Кимдаки дағал феъл бўлмиш
намоён,
Билимдон бўлса ҳам нафратга
нишон.
Оlamни забт этар гўзаллик,
бilsang,
Ахлокий ҳусндири, шуни де ҳар он.

Кимки сутга сув қотар,
Фовға-ла мактаб сотар.

Фитна қўэрратади кина, адоват,
Окиллардан чикса баттар қабоҳат.
Энг равшан чироқдан кўтарилиган
дуд,
Бошқа ҳамма дуддан кародур
албат.

Шер ила йўлбарсни енгган мард
киши,
Бўйин эгиб турса, бу хаё иши.

Кайда ҳақу ноҳақ ажратилмайди,
Кишилар таъбида софлик бўлмайди.

Бир пастга пастлигин айтсалар,
деди:
«Хар кимга бу давлат насиб
қилмайди».

Химмат камарини боғлаган ҳамон,
Чумоли енгали шерни бегумон.

Белинский

(Виссарион Григорьевич Белинский, 1811—1848 йилларда яшаб ижод қилган рус файласуфи ва адабий танқидчиси)

Акл кишига фақат ўзининг но маъкул яшаётганини билиш учунги на эмас, балки оқилона яшаш учун хам берилади.

Барча ёмон одатларнинг энг ёмони, кишининг билимсизлигини, беодблигини кўрсатувчи белги — бу хар нарсани ўз номи билан атамасликдир.

Бирорнинг ишига гап топган киши, ўзини ўзгалардан шу ишни яхши бажаришга махкум килади.

Вакт барча мойиллик, хис ва алоқаларнинг текшириш ўлчамидир.

Гапирадиган гапи бўлмаган кишининг гапирмагани маъкул.

Инсонни табиат яратади, лекин уни жамият тарбиялайди ва ўстиради.

* * *
Киши ўзи билмайдиган нарса дангина қўркади, илм билан барча қўркув енгилади.

* * *
Кўпчилик кишилар яшаб яшаш майди, факат яшашга шайлани шади.

* * *
Мехнат кишини улуғлайди.

* * *
Одатда кишилар ўзида бори билан роҳатланмай, ўзида йўқ нарсанинг ғамини ейишади.

* * *
Олим бўлиш хам, шоир бўлиш хам, харбий, конун ижодкори ва бошқа касбларда бўлиш хам яхши, лекин шу вактнинг ўзида инсон бўлмаслик ёмон.

* * *
Пул — бу хаёт куёши, усиз хаёт оғир, коронғи ва совукдир.

* * *
Софлик бўлмай баҳт бўлиши мумкин эмас.

* * *
Тарбия — буюк неъмат, у киши тақдирини белгилайди.

* * *
Энг аччик ҳақиқат энг ёқимли адашишдан афзал.

* * *
Яхши тарбия таъсир қилмайдиган даражада нодон киши бўлмайди.

* * *
Кизиқишиз мақсад, мақсадсиз фаолият, фаолиятсиз эса ҳаёт бўлмайди.

Бенедикт Спиноза

(1632—1677 ишларда яшаб ижод қылған голланд файласуфи)

Агар сизга ҳаёт кулиб бокишини истасангиз, аввало, унга ўзингизнинг яхши кайфиятингизни совға қилинг.

Бошқаларга ёқиши учунгина бирор нарсаны қилишга ёки қымасликка интилишни шухратпастлик дейдилар.

Йиглаш ҳам, қулиш ҳам керак эмас, тушуниш керак.

Кишининг қандайлиги унинг истагида намоён бўлади.

Кўпчилик тан олмагани билан ҳам нарса ўзининг хақиқий қийматини йўқотмайди.

Маълум бир ишни бажара ол-маслигингизни тасаввур килганингиз ҳамони, шу ишни бажариш сиз учун маҳол бўлиб қолади.

Номусли кишида ҳалол яшаш истаги кучли бўлади.

Обрўга таяниш далил-исбот эмас.

Пётр тўғрисидаги Павелнинг гаплари Пётрға қараганда ҳам Павелнинг кимлигини кўпроқ аён қиласди.

Табиатдаги нарсаларнинг кулгили, ортиқча ёки нозарур бўлиб туюлишининг сабаби шундаки, биз табиатни етарли даражада билмаймиз.

Тушуниш — маъқуллашнинг бопи.

Кўркув — биз кўркадиган катта кулфатдан кичикроғининг ёрдамида қочиш истаги.

Кўркув руҳий ожизлиқ натижасида пайдо бўлади.

Ҳар қандай таъриф — чеклашдир.

Ҳасад нафратдан бошқа нарса эмас.

Ҳакикат — ўзининг ва ёлғоннинг синов тоши.

Бенжамин Дизраэли

(Граф Биконсфилд, 1804—1881 ишларда яшаган инглиз ёзувчisi ва давлат арбоби, Буюк Британиянинг 1868, 1874—1880 ишлардаги Бош министри)

Агар бирорвга якин бўлишни истасангиз, унга баҳсада ютказинг.

Агар киши кутса ва умид қилса, ҳамма нарса амалга ошади.

* * *

Агар эслаш фойдали бўлса, хеч ким эсдан чиқармайди.

* * *

Айрилиқ тўсатдан бўлгани яхши.

* * *

Барча умумлаштирилган хулосалар хато, шу жумладан ушбу хам.

* * *

Бахтсиз ходиса билан баҳтсизлик ўртасидаги фарқ нимада? Айтайлик, сэр Гладстон Темза дарёсига чўкиб кетса, бу баҳтсиз ходиса хисобланади. Лекин уни қуткариб колиша, бу баҳтсизлик хисобланади.

* * *

Бахтсизликдан яхшироқ ўқитувчи йўқ.

* * *

Билимсизлар ҳеч қачон савол беришмайди.

* * *

Билимсизларнинг тан олиши — илм томонга кўйилган катта кадам.

* * *

Бирор-бир киши билан ҳар куни очик чехрали ва хушмомала бўлиш учун метиндай асабга эга бўлиш зарур.

* * *

Бирор-бир фан билан танишишнинг энг яхши усули — унинг тўғрисида китоб ёзиш.

* * *

Буюк нарсаларнинг деярли бағиси ёшлар томонидан бажарилган.

* * *

Вақт киммат, лекин ҳакиқат вақтдан хам қиммат.

* * *

Баъзан газеталарда бирорта хам ҳакиқат ёзилмайди. Шунинг учун хам уни ўқишиди.

* * *

Ёлғоннинг учта тури мавжуд: ёлрон, жирканч ёлғон ва статистика.

* * *

Ёшлиқ — янглишиш, навқиронлик — кураш, кексалик — афсусланиш.

* * *

Жиддий нарсаларнинг хаммаси хам тўғри бўлавермайди.

* * *

Киши қилинган ишни қанча кўп билса, бундан кейин нима килиш кераклигини у шунча кўп тушунади.

* * *

Кулбалар баҳтсиз бўлган ерда, саройлар хавфсиз бўла олмайди.

* * *

Майда ишлар майда кишиларни хам пайдо қиласди.

* * *

Мактов хаммага ёқади.

* * *

Муваффакият сири — ўнгай имкониятдан фойдаланишга доим тайёр туришдадир.

* * *

Нотиқлик — илм маҳсули.

Овоз — характернинг энг аниқ кўзгуси.

Одатда кўп маълумотларга эга киши катта муваффакиятларга эришади.

Саёхат сабр қилишни ўргатади.

Табиат ҳам худди инсонлардек баъзида шодлигидан йиғлайди.

Тажриба — фикр махсули, фикр бўлса — харакат махсули.

Танқидчилар — бу адабиёт ва санъатда муваффакият қозона олмаган кишилардир.

Тепага қарамаган киши, албатта ерга қарайди.

Худди турли сайёralарда яшайдиганлардек, бир-бировининг одатлари, фикрлари ва хисларини билмайдиган, ораларида алока ва хайриҳолик бўлмаган, фарзандларига турлича тарбия берадиган, турлича овқатланиб, турлича ҳаёт тарзига ва турли қонунлар бўйича яшайдиган иккита миллат... Бойлар ва камбағаллар.

Эркин савдо — бу бир принцип эмас, мақсадга етишиш воситасидир.

Қатъийлик — сиёсат тили эмас.

Ҳаёт беҳуда ишларга сарфлаш учун жуда ҳам қиска.

Ҳаммасидан ҳам тонготар олдиндан коронифилик кучлирок бўлади.

Харакат ҳар доим ҳам баҳт келтиравермайди, лекин харакатсиз баҳтга эришиб бўлмайди.

Хеч қачон шикоят қилма ва хеч кимга тушунтириб ўтирма.

Бенжамин Франклин

(1706 – 1790 йилларда
яшаган америкалик олим
ва давлат арбоби)

Агар бирор кизнинг камчилигини билмокчи бўлсангиз уни дугоналари олдида мактанг.

Агар тез-тез меҳмонга кела-вериб безор қиладиган кишидан кутулмоқчи бўлсанг, унга қарзга пул бер.

Агар фирибгарлар ҳалолликнинг барча афзаликларини билишганида, улар ўз фойдалари учун хеч қачон муттаҳамлик қилмаган бўлар эдилар.

Агар ҳаётни севсанг вактни беҳудага ўтказма, чунки ҳаёт вактдан таркиб топади.

* * *

Агар хамёningда борини ботингга қўйсанг, уни хеч ким сендан тортиб ола билмайди.

* * *

Банд кипиникига бекорчилар меҳмонга кам борипади — кайнаётган қозонга пашшалар яқинлашмайди.

* * *

Баҳона топишга уста киши камдан-кам холлардагина бошқа бирон-бир ишга уста бўлади.

* * *

Биз ўз ҳузуримиз учун овқатланамиз, бошқалар учун эса кийинамиз.

* * *

Бизнинг айбларимиз ўзимизни ҳукуматникидан ҳам кўп солиқларга тортади.

* * *

Бой бўлишни истасангиз фактат пул ишлашнигина ўрганиб колмасдан, тежамкор бўлишни ҳам билиш даркор.

* * *

Бойлигини кўпайтирган ташвишини орттиради.

* * *

Бугун бажаришинг мумкин бўлган ишни эртага колдирма.

* * *

Бўш қонунларга камдан-кам риоя қилишади, кучли конунлар эса камдан-кам бажарилади.

* * *

Вақт ҳам — пул.

* * *

Дарёларда ва ёмон ҳукуматларда фақат вазни энг енгилларгина юкорида сузиб юришади.

* * *

Даромадингиздан харажатингиз кам бўлсин — мана сизга фалсафа тоши.

* * *

Дориларнинг энг яхшиси — ором олиш ва ўзингни тийиш.

* * *

Димоғдор киши бошқаларнинг кеккайинини ёмон кўради.

* * *

Душманингга қарз берсанг, бир дўст ортирасан, дўстингга қарз берсанг бир душман ортирасан.

* * *

Ёш врач ва кекса сартарошдан эҳтиёт бўл.

* * *

Иш хақини тадбиркор тўла-майди — у фактат пулни беради: иш хақини товар тўлайди.

* * *

Йигирма ёшида — кишида ис-так ҳукмронлик қиласди, ўттиз ёшида — акл, қирқ ёшида — мулохаза.

* * *

Катта империя худди катта пирогдай четидан майдаланади.

* * *

Кичик душман бўлмайди.

* * *

Кичик харажатлардан эҳтиёт бўлинг: кичкина тешик катта кемани ҳам чўқтиради.

* * *

Кипи егани билан эмас, ҳазм қилгани билан яшайди. Бу ақл учун ҳам, тана учун ҳам бирдай тегишили.

* * *

Кишилар қандай вазиятларга тушиб қолишмасин, улар ўзлари учун қулай ва ноқуслайликларни топишлари мумкин.

* * *

Кишиларга ёмонлик қилишдан кўрк ва шунда сен ҳеч нарсадан кўркмасанг бўлади.

* * *

Кишининг кўзи кўлига кара-
ганда кўп иш бажаради.

* * *

Кишининг пули кам бўлса, у кўпроқ сахий бўлади, балки бош-
қалар унда умуман пул йўқ экан деб ўйламасликлари учундир.

* * *

Кўзингни уйлангунча катта оч,
уйланганингдан кейин юмиб юр.

* * *

Кўп дориларнинг фойдасизли-
гини биладиган табиб энг яхши
табибидир.

* * *

Кўриш осон, кўра билиш қи-
йин.

* * *

Маслаҳатни эшлишини истамай-
диган кишига ёрдам қилиб бўл-
майди.

* * *

Меники бизникидан яхши.

* * *

Мехнат — баҳтнинг отаси.

* * *

Норози киши учун хар қандай курси ҳам ўнғайсиз.

* * *

Пул ҳамма нарсага қодир деб хисоблайдиган кишини пул учун истаган нарсага тайёр деб гумон-
сираса бўлади.

* * *

Сабр қилишни билган истаган нарсасига эришишини ҳам билади.

* * *

Савдо хозирча ҳеч бир ҳалқни қашшоқлаштиргомади.

* * *

Сени ўзингдан кўп алдаган бор-
микан?

* * *

Узоқ яшашни орзу қилма, яхши яшашни орзу кил.

* * *

Факат умид билан яшайдиган очидан ўлади.

* * *

Фойдаланиладиган калит доим ялтиради.

* * *

Хавфдан киска мухлатга сақла-
ниш учун ўз озодлигини беришга тайёр кипи, хавфсизликка ҳам, озодликка ҳам лойик эмас.

* * *

Эзгу иш киёфани хар доим ҳам гўзал қиласвермайди, лекин айбли иш уни хар доим хунук қиласди.

* * *

Эринчоқлик зангла ўхшайди: у буюмни кўп ишлатилиб эскиришидан тезрок емиради.

* * *

Эринчоклик хар қандай ишни хам қийинлаширади.

* * *

Эринчоклик шундай имиллайди-ки, қашшоқлик уни жуда хам тез кувиб ўтади.

* * *

Ўз фарзандларингни жим бў-лишга ўргат. Гапиришни ўзлари хам ўрганишаверади.

* * *

Ўз истагингиз билан маслахатлашишдан олдин, ҳамёнингиз билан маслахатлашинг.

* * *

Ўзгартириб бўлмайдиган нарса учун куйиниш керак эмас.

* * *

Ўзингга керак бўлмаган нарсани сотиб олсанг, тез кунда ўзингга зарур бўлган нарсангни сотасан.

* * *

Қарз берганларнинг қарз олганларга қараганда хотираси кучли бўлади.

* * *

Қарздор бўлиб уйғонгандан овкат емай оч ухлаган афзал.

* * *

Қашшоқлик кишини барча маънавий куч ва яхши хислатларидан маҳрум киласди. Бўш коннинг тик туриши кийин.

* * *

Ҳаёт — вактдан тўкиладиган мато.

* * *

Ҳаётингни узайтироқчи бўлсанг ейинши кискартирип.

* * *

Хазил билан душманни дўстга айлантириб бўлмайди, лекин дўстни душманга айлантириш мумкин.

* * *

Хеч нимани кутмаган киши баҳтлидир, чунки хеч нима унинг хафсаласини пир килмайди.

Берtrand Russell

(1872 – 1970 йилларда яшаган инглиз файласуфи, жамоат арбоби)

Аслида инсон илмни эмас, аникликини билишни истайди.

* * *

Бўш вактни оқилона ўтказиш кобилияти — киши шахсий маданиятининг олий даражасидир.

* * *

Гадолар миллионерларга ҳасад килишмайди, аксинча, улар садакани кўпроқ олаётган гадоларга ҳасад килишади.

* * *

Демократияда нодонларга овоз бериш хукуки берилади, диктатурада эса — бошқариш.

* * *

Диагностика шундай муваффақиятларга эришдики, натижада саломат кишилар деярли колмади.

* * *

Дўстларни яхши кўрганта қаранганди, душманлардан нафратланиш осонорок.

* * *

Жентльмен — бу шундай кишики, у билан муомалада ўзингни жентльмендай хис киласан.

* * *

Илм — бу сизнинг биладиганингиз, фалсафа — бу сизнинг билмайдиганингиз.

* * *

Кўпчилик ўйлашдан ўлимни афзал кўришади. Баъзида шундай килишади хам.

* * *

Кўпчиликнинг нодонлигини эътиборга олсак, кенг тарқалган нуктаи назар оқилона эмас, ахмоқона хисобланади.

* * *

Оталарнинг энг катта камчилиги шундаки, фарзандлари улар билан фаҳрланишларини жуда исташади.

* * *

Сухбатдошингиз қайта-қайта тўғрисини гапираётганлигини таъкидласа, унинг алдаётганлигига шубҳаланмасангиз хам бўлади.

* * *

Яшаш учун нон топа олмаса, демак, аклга эрк берилган эмас.

* * *

Хар кандай аник фан тахминга асосланган.

* * *

Хатто хамма экспертлар маъкуллашган бўлсаларда, уларнинг хам янгилиши эҳтимолдан холи эмас.

* * *

Хеч ким бирорнинг яширинча қилган яхшиликларини ғийбат қilmайди.

Беруний

(Абу Раҳён Муҳаммад ибн Аҳмад ал-Беруний, 973—1048
йилларда яшаган хоразмлик буюк олим ва мутафаккир)

Агар таржималаримизда ишлатган сўзларимиз одатда ишлатиладиганга тўғри келмаса, маъноларига эътибор берилсин, чунки максад маъноларни билдиришдир.

* * *

Баъзи бир сўзлар борки, уни кўллаш бир дин ва бир тilda бемаъни бўлса хам, бошқа бир дин ва тilda бемаъни бўлмайди.

* * *

Билим — такрорлаш мевасидир.

* * *

Билиминг шундайки, у яланюоч бўлганингда хам ўзинг билан қолади, уни ҳаммомга кирганингда сув хам йўқота олмайди.

* * *

Билимсиз кишиларнинг кўнгли хурофотга мойил бўлади.

* * *

Бир масалани жуда хам кўп ўрганиш зерикиш ва бесабрликни пайдо қиласди.

* * *

Бу куннинг тадбири сабабли эртанинг тадбирига эҳтиёжи колмаган киши ақллидир.

* * *

Дўстлар ва хайриҳоҳлик килювчилар ёмонни яхши килиб кўр-

сатишга, халал етадиган йўлни тўсишга, гўзаликни изхор этишга ва яхшиликларга нисбат беришга тиришадилар.

* * *

Ёлғон доим ростдан енгилади, ухуди сув юзасидаги кўпикдек йўқ бўлиб кетади.

* * *

Ёлғончилик кишини адолатдан юз ўгириради.

* * *

Ёмонликнинг шохобчалари кўп бўлса ҳам, уларнинг асоси тама, ғазаб ва илмсизликдир.

* * *

Жонли мавжудотнинг барчаси, шу жумладан инсоннинг ўзи ҳам табиий равинда пайдо бўлган ва у табиатнинг ривожланиши ва ўзгаришининг натижаси хисобланади.

* * *

Инсон фаннинг у ёки бу соҳаси хақида илмий амалиётга ва аник тадқиқотларга суюнган ҳолдагина мулоҳаза юритишга ҳақлидир.

* * *

Инсон хаётидаги зарурат, эҳтиёжлар уларнинг илмларга бўлган талабларини келтириб чиқаради. Шу эҳтиёжларга кўра илмлар ҳар хил тармокларга бўлинади. Илмларнинг фойдаси очкўзлик билан олтин-кумуш тўплаш учун бўлмай, балки у орқали инсон учун зарур нарсаларга эга бўлишдир.

* * *

Нодонлик бедаво дарддир.

* * *

Номуродларни камситма.

* * *

Одамлар ўргангандан, одатлангандан ва кўпчиликка маъқул бўлган нарсага кўр-кўронга қаршилик кўрсатма.

* * *

Севимли нарсаларга машаккат билан, яхшиликка эса ўзига севимли бўлган нарсаларни сарфлаш билан эришилади.

* * *

Сезувчи ва зарарсиз нарсаларга алам етказишдан лаззат олувчи ҳар бир кишидан худо ўч олсин!

Кимда-ким ўз изланишларининг афзаллиги қонуниятларни излаб топишда деб биларкан, ул албатта, ҳамиша ўз қарашларини амалда исботлаш йўлидан боради.

Киши ўз меҳнат ва машаққат чекишлиари жараённада гарчи у инсонларнинг энг акллиси ва энг зийғраги бўлса ҳам, ҳамиша шоду хурсандликни орзу қилиб, севинч келтирадиган нарсаларга мойил бўлади ва ёмон кўриладиган нарсалардан тортинади.

Кишининг кўнгли чиройли ва тартибли нарсаларга мойил бўлади, тартибсиз нарсалардан эса нафратланади.

Марди майдон шундай одам бўладики, эртаю кеч душманга зарару дўстга фойда келтиради.

Нодонлик бедаво дарддир.

Номуродларни камситма.

Одамлар ўргангандан, одатлангандан ва кўпчиликка маъқул бўлган нарсага кўр-кўронга қаршилик кўрсатма.

Севимли нарсаларга машаккат билан, яхшиликка эса ўзига севимли бўлган нарсаларни сарфлаш билан эришилади.

* * *

Ташқи ва ички кийимларнинг озода ва тартибли бўлиши инсон қалби ва руҳининг тозалигини билдиради.

* * *

Тенглик хукм сурган жойда сотқинлик, алдамчи эхтирослар, фам-фусса бўлмайди.

* * *

Тил — сўзловчи истагини эши-тувчига етказадиган таржимондир.

* * *

Шубҳани аниқ ва номаълумни маълумга қўшиш биз юрган йўлга лойик эмас.

* * *

Эҳсон килган кипининг миннати эҳсонини йўқка чикаради.

* * *

Яхши хулқ яхшилик аломатидир.

* * *

Ҳар бир инсоннинг қадр-қиммати ўз ишини қойил қилиб ба-жаришида.

* * *

Ҳаракат бирон эҳтиёж ва зарурат учун содир бўлади: чарчаш заруратдан кейин келади, демак чарчаш ҳаракат натижасидир.

Бианит

(Милоддан аввали VI аср
да яшаган файласуф,
қадимги Юноннинг «етти
донишманди»дан бири)

Дўстларинг орасидаги бахсни енганингдан, душманларинг орасидаги бахсни енганинг афзал, чунки ундан кейин дўстларингдан

* * *

бири сенга душман, душманингдан бири дўст бўлиб қолади.

* * *

Бахтсизликни кўтара олмайди-ган киши бахтсиздир.

* * *

Ёмонлар ҳамма ерда кўп.

* * *

Ишинг билан — эсада қолишига, меъёр билан — эҳтиёткорликка, феъл-автор билан — улуғворликка, меҳнат билан — сабрга, қўркув билан — тақвадорликка, бойлик билан — дўстликка, сўз билан — ишончга, сукут билан — одобга, фикрлаш билан — адолатга, жасорат билан — мардликка, ҳатти-ҳаракат билан — хукмронликка, шуҳрат билан устунликка эришасан.

* * *

Кемада сузаётган киши тириклар қаторида ҳам, ўликлар қаторида ҳам бўлмайди.

* * *

Кишига куч табиат томонидан берилади, ватан равнаки учун ҳа-ракат — қалбдан ва илмдан, бой-лик эса кўп холда оддий тасодиф туфайли кўлга киритилади.

* * *

Нима килаётганингни бил.

* * *

Нолойикни бойлиги учун мак-тама.

* * *

Олдин ўйлайман, кейин ҳаракат қиласман.

* * *

Шошмай гапир: шошкалок-лик — нодонлик белгиси.

* * *

Ўзгалар қайғусига севинма.

Бисмарк

(*Отто Эдуард Леопольд
Бисмарк фон Шенхаузен,
1815—1898 ишларда яшаган
немис давлат арбоби, канцлери*)

Биз ҳаммамиз халқмиз, хукумат
хам.

Дипломатия заруриятига қараб
урушнинг олдини олиш, тўхтатиб
туришга ёрдам килиш ёки унинг
бошланишини маълум килиш лозим.

Ёмон конунлар ва яхши амал-
дорлар билан давлатни бемалол
бошкарса бўлади. Лекин амал-
дорлар ёмон бўлишса, энг яхши
конунлар ҳам бефойдадир.

Инқилобни даҳолар тайёрлаша-
ди, фанатиклар амалга оширишади,
мевасидан эса ярамаслар фойдала-
нишади.

Мағлубларга йиглаш учун фақат
кўз ёшини қолдирамиз.

Менинг сиёсатчи бўлишимни
табиатнинг ўзи белгилаб берган.
Гап шундаки, мен биринчи апрелда
туғилганман.

Нодонлик — Тангри марҳамати,
лекин бу марҳаматни суистеъмол
қилмаслик зарур.

Поляклар сиёсатда шоир ва
төшъриятда сиёсатчидирлар.

Сиёсат аниқ фан эмас.

Сўз қанча содда бўлса, у шунча
тасъирчан бўлади.

Урушни бошлаш учун урушдан
кейин ҳам ўз ахамиятини йўқот-
майдиган қандайдир бир баҳона
топа олмайдиган давлат арбобининг
холигавой.

Кирол жукронлик килади, ле-
кин бошкармайди.

Хаёт мени кўп марта кечириш-
та ўргатди, кечирим сўрашга эса
ундан ҳам кўп.

Хар қандай топширикнинг ба-
жарилишига бир киши ва фақат
биргина кипи жавобгар бўлиши
лозим.

Хеч качон уруш пайтидагидай,
сайловдан олдингидай ва овдан ке-
йингидай кўп ёлғон галиришмайди.

Блез Паскаль

(1623—1662 ишларда яшаб
ижод қилган франциялик
математик, физик,
файласуф ва ёзувчи)

Адвокатга қанча кўп ҳак тў-
лашса, унга химоясидаги иш шунча
адолатли туюлади.

Адолат кучли, куч эса адолатли
бўлиши керак.

* * *

Айбни ортиқча күнгилчанликдан зиёд рухлантирадигани йўқ.

* * *

Барча фанларнинг тадқикот майдони чексиздир.

* * *

Бахтсизликнинг маъноси истаганинг бажара олмаслигингдир.

* * *

Бизнинг қулоғимиз хушомадга ланг очилган эшик, хақиқатга эса — иғнанинг тешиги.

* * *

Вакт оқими биздаги бор нарсаннинг хаммасини олиб кетади.

* * *

Инсон фаришта ҳам эмас, ҳайвон ҳам. Унинг бахтсизлиги шундаки, у қанчалик фаринштага ўхшашига харакат қиласа, у шунчалик кўп хайвонга айланади.

* * *

Инсон ўйлаш учун яратилган.

* * *

Киши қанчалик ақлли бўлса у шунча кўп асл инсонларни топади. Ўртамиёна кипилар эса инсонлар ўртасидаги фаркни билмайдилар.

* * *

Киши қанчалик ақлли ва фаросатли бўлса, одамлардаги яхшиликни шунча тез англайди.

* * *

Кипи учун уни шарманда қилидиган ҳақиқат очилишидан кўркиб яшашдан ортиқ бахтсизлик йўқ.

* * *

Кишилар ўзини гунохкор хисоблайдиган тақводорларга ва тақводор хисобладиган гунохкорларга бўлинишади.

* * *

Кишининг арзимаган нарсаларни ҳис килиб, катталарини фахмламаслиги — қанчалик аянчли бузуклик.

* * *

Кишининг инсонийлик сифатларига унинг айрим ҳаракатларига қарабгина эмас, балки унинг бутун ҳёт тарзига қараб баҳо бериш зарур.

* * *

Кўришни истовчиларга атроф ёп-ёруғ, кўришни истамайдиганларга атроф зим-зиё.

* * *

Нодонга айланиш учун ишонишни бошланг.

* * *

Нутқнинг ҳаддан ташқари кискалиги уни баъзида топишмокқа айлантириб кўяди.

* * *

Одатда ишнинг охиридагина биз уни нимадан бошлашимиз зарур бўлганлигини билиб оламиз.

* * *

Олдиндан кўра билиш — бошкарни дегани.

* * *

Тасодифий қашфиётни факат тайёрланган оқиллар яратишади.

* * *

Уят ва виждон — биздаги ахлок ўргатувчи китобларнинг энг яхшиси, унга тез-тез қараб туриш лозим.

* * *

Фикр қандай сўз билан ифодаланишига караб ўзгарида.

* * *

Фақат ўзини яхши кўрувчи киши учун энг қийини — ўзи билан ёлгиз қолиш.

* * *

Энг ёркин нутк ҳам, агар чўзилиб кетса меъдага тегади.

* * *

Яхши ахлоқ қоидалари алла-
качон ёзилиб бўлинган, бизга кич-
кинагинаси — унга итоат қилишгина
колган.

* * *

Ўзингиз тўгрингизда яхши гапи-
ришларини истасангиз — ўзингиз
тўгрингизда яхши гапирманг.

* * *

Ўтмиш ва ҳозир — бизнинг во-
ситамиз, фақат келажаккина мақса-
димиз.

* * *

Калб амри ҳар қандай ҳукмрон
амридан юкоридир: кейингига итоат
килмаслик кишини баҳтсиз қилса,
дастлабкига итоат килмаслик нодон
қилади.

* * *

Каршилик кўрсатадигангагина
суюниш мумкин.

* * *

Кизик, аслига ўҳшаган санъат
асарига койил қолишида, лекин
унинг асли эса хеч қандай завк
пайдо қилмайди.

* * *

Кизикувчанлик — бу ҳам ман-
манликнинг бир тури, жуда кўп

холларда фақат шу тўғрида айтиб
юриш учунгина билишни исташади.

* * *

Киска ҳат ёзишта вактим бўл-
магани учун узун ҳат ёздим.

* * *

Ҳаммадай гапиринг, ўзингизча
ўйланг.

* * *

Ҳақиқат уни айтаётганга ка-
раганда ҳам эшитаётганга кўпроқ
фойдали.

* * *

Ҳаққонийлик тушунчаси худди
аёллар пардози каби ўзгаришга
мойил.

Бодур

(Заҳириддин Муҳаммад ибн
Умар шайх Мирзо
1483—1530 йилларда яшаган
буюк шоир ва давлат арбоби)

Агар юз йил ва агар биргина
кун яшасанг ҳам, кўнгил очувчи
бу касрдан кетиш керак бўлади.

* * *

Бекайд мену ҳароби сим эрмасмен,
Ҳам мол йигиштуар лаим
эрмасмен.

* * *

Бирорнингким бирордин кўнгли
колур,
Кити юз сўз била кўнгулни олур.

* * *

Бори элга яхшилиғ қилрилки,
мундин яхши йўқ —
Ким, дегайлар даҳр аро қолди
фалондин яхшилиғ!

Бўлмадим умримда бир дам хотири
хуррам била,
Гар иликдин келса бир дамни
кечирманг ғам била.

Давлат учун кўнгулни зор этма!
Иzzат учун ўзунгни хор этма!

Ёд этмас эмиш кишини ғурбатда
киши,
Шод этмас эмиш кўнгулни меҳнатда
киши.
Кўнглум бу ғариблиқда шод
ўлмади, оҳ,
Ғурбатда севинмас эмиш албатта
киши.

Ёлғон сўз ила итоб этарсен,
Юз қаҳр бирла хитоб этарсен.
Гар ёлғони бўлса зохир, эй дўст,
Шарманда бўлурсен охир, эй дўст.

Ёмонлик қилганингдан кейин
оффатлардан эмин бўлма, чунки
табиатнинг берадиган жазоси аниқ-
дир.

Нафснинг касбидур ҳавою ҳавас,
Рух оллидадур булар ярамас.
Нафс душман дурур, яқин билгил,
Дўстум, бу сўзумни чин билгил.

Нечаким, килдим вафо, кўрдум
жафо,
Нечаким кўрдум жафо, килдим
вафо.

Шукр қилсанг неъмат фаровон
бўлади.

Шухрат билан ёдланишни ҳа-
кимлар иккинчи умр демишлар.

Шўр тупрок ерда сунбул бит-
майди, ундей ерда умид уруфини
нобуд қилма. Шунга ўхаш, ёмон-
ларга яхшилик қилиш ва яхши-
ларга ёмонлик қилиш ҳам ўрнида
бўлмайди.

Юз ҳайфки зоеъ ўтибдур умри
азиз,
Афсуски ботил борадур умри азиз.

Яхши кишининг хонасидаги
ёмон хотин шу дунёнинг ўзидаёк
дўзахдир.

Колмади хурмат ахли оламда,
Оламу олам ахлидин юв илик.

Кўлдан келганича хеч бир дилга
озор берма! Дилдан чиқкан бир оҳ
бир жаҳонни барбод қиласди.

Фафлат уйкусидан уйғон гар тилар
бўлсанг мурод,
Ким, етар мақсадга ҳар ким бўлса
ул бедоррок.

Хамма нарса: ҳоҳ соғ олтин,
ҳоҳ кумуш ва ҳоҳ қўрошин
бўлсин, барибир ўз аслига қайтади.

Ҳар бир юзага келган яхши-
ёмонликни текшириб карасанг,
турмуш учун хайриятлидир.

Хар кимки вафо қилса вафо
топғусидир,
Хар кимки жафо қилса жафо
топғусидир.
Яхши киши күрмагай ёмонлик
харгиз,
Хар кимки ёмон бұлса жазо
топғусидир.

Хар кимдан яхши коида қолған
бұлса, анинг била амал қымоқ
керак, агар ота ёмон иш қылғон
бұлса, яхши иш билан бадал этмок
керак.

Хар кимки бу жақонға келар-
кан, охирида йўкликка кетади,
абадий қолувчи ёлғиз Худодир.

Бомарше

(Пьер Огюстен Карон,
1732 – 1799 йилларда яшаган
француз комедиографи)

Агар бошлиқ бизга ёмонлик
килмаса, шунинг ўзи катта яхши-
лик.

Агар ҳаммани ўз иши билан
машғул қилсак, бошқаларнинг иши-
га бурун сүқишимас эдилар.

Аёлларни шафқатсиз дейиш
уларга жуда ҳам ёқади.

Айби катталарнинг химмати ки-
чик бўлади – бу ҳаммага аён бўл-
ган коида.

Ақлли кишилар намунча нодон
бўлишади!

Ақлни камситишининг имкони
йўклиги учун сиқувга олиш йўли
билин ундан қасд олишади.

Бизнинг давримизда айтмаслик
керак бўлган гап ҳам куйланади.

Бирор нима тўғрисида фикр
юритиш учун унга эга бўлиш шарт
эмас.

Вакт ўтиши билан эски бемаъ-
ни гаплар ҳикматга, эски кичик
үйдирмалар жуда катта ҳақиқатга
айланади.

Вакт – ҳалол киши.

Ёмонлик олдида кўркувга берил-
санг, кўркувнинг ёмонлигини сеза
бошлисан.

Журъатсиз кишига хар қандай
муттаҳам зулмини ўтказади.

Келаётган томонингга эмас, бо-
раётган томонингга қара, ҳамма
учун бу муҳим бўлиши зарур.

Киши мутлақо истамаган нар-
сасининг аниклигини билишни
ҳаммасидан ҳам кучлирок истайди.

Кишиларнинг хулкини факат
хақиқатда улар ким эканликлари-

ни ўзига кўрсатибгина тўғрилаш мумкин.

Кўзланган мақсадга эришиш учун ишбилармонлик ҳам илмдан кам бўлмаслиги зарур.

Лаганбардор истеъдодсиз бўлса да ҳамма нарсага эришади.

Манманлик ва нодонлик доим бирга бўлишади.

Матбуотда босилган нодонлик фақат уни таркатиш қийин бўлган ерда куч олади.

Муваффакиятга эришин қанча қийин бўлса ишга шунча дадил киришиш лозим.

Одат кўпинча камчилик хисобланади.

Оқил кишига ҳамма нарсани бир бошдан эшлиши шарт эмас, у бусиа ҳам кўп нарсани фаҳмлайди.

Фитна эргами кечми, уни бошлагани ҳалок қиласди.

Чиройли бўл, агар қўлингдан келса, камтар бўл, агар истасанг, лекин одамлар ўртасида фақатгина яхши ном чиқаришинг зарур.

Шамни ўчирадиган шамол манкалдаги оловни кучайтиради.

Эсингда бўлсин, ақлли киши хеч қачон ўзидан кучли билан курашмайди.

Яхши кишилар зарда қилипса — бу уларда кечиришга эҳтиёжнинг зўрлигини кўрсатади.

Яшаш — бу курашиш, курашибиши — бу яшаш.

Ўнг кўли билан оладиган кишининг чап кўли тоза эмас деб шубҳаланса бўлади.

Қандай қилиб бўлса ҳам айбина топиш лозим бўлганинг ҳамма нарсаси шубҳали кўринади.

Конуний асосда исботлаш имконияти бўлмай тасдиқлаш — тухмат қилишидир.

Фарид қишининг хеч қандай камчилиги бўлмаслиги керак.

Ҳамма нарсадан камчилик топишни истасанг, ҳамма нарсадан шубҳаланаверасан.

Ҳамма нарсани пайқайверадиган бўлсанг, ёмон деб ном чикарасан.

Ҳамма дардни даволайдиган во-сита йўқ.

Ҳар бир киши доимо кимнингдир фарзанди.

Буаст

(Пьер Клод Буаст,
1765—1824 йилларда яшаган
француз олими)

Агар инсонларнинг ҳамма истаклари рўёбга чикқанида дунё дўзахга айланарди.

Баъзида ҳакиқатни билиш учун сир сифатида ёлронни айтишади.

Бахт таърифининг турли-туманлиги шуни кўрсатадики, у бизга нотаниш нарса.

Биз бутун ҳаётимизни ундан оқилона фойдаланишни ўрганишга сарфлаймиз.

Билимсиз тасдиклайди ёки инкор килади. Билимли иккilanади.

Илмнинг чегараси уfkка ўхшайди, унга қанча яқинлашсанг, шунча узоклашади.

Илм — хазина, меҳнат унинг қалити.

Инсонлар бошига ёғиладиган кулфатларнинг деярли барчаси чексиз бахт, хузур ва хукмронликка эришиш истаги оқибатида содир бўлади.

Келажакда бизни нима кутаётганини билмаганимиздан баъзида келётган бахт билан ҳам курашамиз.

* * *
Китоб китоблар ёрдамида ёзилади.

* * *
Мард киши қийналса ҳам нолимайди, номард эса қийналмасидан олдин ҳам нолийди.

* * *
Мардлик — қаршилик кўрсатиш учун куч, жасурлик эса — ёмонга карши хужум учун.

* * *
Мактанини — лўнда қилиб айтиладиган бўлса, мен сендан яхшиман дегани.

* * *
Мехнатсиз, умидсиз ва одатсиз, хаётда нима қиласримизни билмас эдик.

* * *
Ношукурликнинг биринчи қадами — ўзига қилинган яхшилик сабабини текширишдир.

* * *
Нодонлар қайсараги заруриятандир, уларнинг ғояси қанча кам бўлса унга шунча маҳкам ёпишишади.

* * *
Одатда, бугунни келажакка зарар билан алмаштирамиз.

* * *
Очкўзнинг қалби ёмғир истаб турган уммонга ўхшайди.

* * *
Разилнинг қувончи ҳалол кишини ташвишлантиради.

* * *
Саранжомлик — бу ўзингга нисбатан хурматдир.

* * *

Сукут сақлаш хар доим ҳам акклиликин тасдикламайди, лекин нодон эмасликни тасдиклайди.

* * *

Табиий бўлишга, худди шундай туюлиш истагидан ортиқ ҳалакит берадиган нарса йўқ.

* * *

Таржима кўп холларда матога тикилган сўзананинг орка томонига ўхшайди.

* * *

Тақдир ҳаммани — кучлини ҳам, ожизни ҳам бир хилда олиб кетади, лекин эман дараҳти шовқин солиб йиқилса, ҳас-чўп шовқин чикармайди.

* * *

Турмушда ҳам худди табиатдагидек, биринчи совуклик таъсирчан бўлади.

* * *

Факат амалга ошадиганини истанг, шундагина сиз ўз ожизлигиниз туфайли баҳтсиз эканингизни хис килмайсиз.

* * *

Факат умид ўлгандагина тақдирга тан берилади.

* * *

Фикрлайдиган бош ҳеч қачон зерикмайди.

* * *

Хафа бўлиш кувончга қараганда эсда узокрок сақланади.

* * *

Хушмуомаликнинг етишмаслиги тарбия ва яхшиликнинг етишмаслигидан далолат беради.

* * *

Шартномани бузган томон иккинчи томонни ҳар кандай мажбуриятдан озод қиласди.

* * *

Эски дўстларимиз бизни жуда ҳам яхши билишганидан кейин, биз янги дўстлар излаймиз.

* * *

Юқори мансабда, худди жуда баланд тепаликда бўлганидай, кипиларнинг боши айланади.

* * *

Ўз ноҳақлигини тан олиш — олдингидан аклироқ бўлишдир.

* * *

Қалб ва тана соғлиги учун нафс ва иштаҳа ҳеч қачон тўла қаноатланмаслиги лозим.

* * *

Хаёсизлик киши камчиликларининг энг сўнгти босқичидир.

* * *

Хаёт бу тоғ, унга тик туриб чиқилади, ўтириб тушилади.

* * *

Хаёт йўли тўрисида, одатда, унинг ярмидан кўпи босиб ўтилганидан кейин сўрашади.

* * *

Хар нарсага тайёр кипини ҳеч ким синдира олмайди.

* * *

Ҳеч қачон муваффақиятсизликка учрамаган генерал, етарли даражада тажрибали эмас.

Виктор Гюго

(Гюго Виктор Мари,
1802—1885 йилларда яшаб ижод
қылган француз ёзувчisi)

Агар ноумидлик бүлмаганида,
умид киши қалбининг энг буюк
кучи бўлар эди.

Айбдор ўз айбига икрор бўл-
ганида, у энг аввало ўз обрўсини
саклаб колади.

Бахтсизларга илтифотингизни
аямнглар, баҳтлиларга марҳаматли
бўлинглар.

Буюк кишилар шоҳсупани ўз-
лари қуришади, хайкалини келажак
ясади.

Буюкликка энг якин турадига-
ни — ҳалолликдир.

Ватацга етказилган жароҳатни
хар ким ўз қалбининг тўри билан
хис килади.

Ватанига карши урушиб қах-
рамон бўлмайдилар.

Ватанини обрўсизлантириш уни
сотиш билан тенгдир.

Денгиздан ҳам буюкроқ ягона
чиройли манзара — бу осмон.

Дўстларнинг кўпчилиги қуёш
соатларига ўхашади, улар вактни
кундузи, факат қуёш чишиб турга-
нидагина кўрсатишади.

Золим кишилар эзгу ғояларга
содик хизмат қила олмайдилар.

Инсон аклининг ҳамма нарсани
очувчи учта калити бор — билим,
фикр ва тасаввур.

Камбагал бўла олмайдиган ки-
ши, озод бўла олмайди.

Келажак бундан кейин икки
тоифадаги кишиларга тегишилдири:
фикрловчи кишиларга ва меҳнат
кишисига. Моҳиятан улар бир бу-
тунни ташкил қиласи, чунки фикр-
лаш — меҳнат қилиш демакдир.

Кишига унинг фикридан кўра
орзусига караб аниқрок баҳо берса
бўлади.

Кишилар алдашга мажбур кил-
ганини ёмон кўришади.

Кишиларда куч эмас, иродада
етишмайди.

Кишини ўзгартиришни унинг
момосидан бошлиш керак.

Кишининг буюклиги бўйининг
баландлиги билан ўлчаммаганидай,
халқнинг буюклиги ҳам унинг сони
билан ўлчаммайди. Бунда ўлчам

сифатида унинг ақлий камолоти ва маънавий савияси хизмат қилади.

Кишининг ички дунёсида яхшилик — бу қуёш.

Кулги — бу қуёш, у кишининг юзидаги совукни хайдайди.

Мактабларни очган қамоқхоналарни ёлади.

Манманлик — жисмимиэда яшаб, ўзимизга қарши бўлган даҳшатли куч.

Менинг учун куч ким томонда эканлиги эмас, ҳакикат ким томонда эканлиги мухим.

Музика — бу фикрловчи шовқин.

Мулоҳазали киши учун ҳаёт — комедия, таъсирчан киши учун эса — трагедия.

Ноумидлик бўлмаганида, умид киши қалбининг энг буюк кучи бўларди.

... Осмондан хам буюкрок ягона гўзал манзара — бу инсон қалби.

Рухнинг кучлилигини таъминлаш учун танани тетик сақлаш зарур.

Сир тўрга ўхшайди, унинг бир катаги узилса бас, ҳаммаси тарқаб кетади.

Тақдир бир эшикни ёпмасдан, ҳеч қачон бошқа эшикни очмайди.

Тўла баҳтли бўлиш учун баҳтга эгалик килиш етарли эмас, унга муносиб хам бўлиш зарур.

Факат ёлғон билан яшайдиган кишига ҳақиқат бадбўйдай туюлади.

Чиройли иборалар чиройли фикрларни гўзаллаштиради.

Шоир — бу аниқ маънода файласуф, мавҳум маънода рассом.

Ялқовлик она бўлса, унинг ўсли — ўғирлик, кизи — очликдир.

Яхши бўлиш кийин эмас, одил бўлиш кийин.

Кирк ёш — ёшликтнинг кексайгани, эллик ёш — кексаликнинг ёшлиги.

Кўркув устидан қозониладиган ғалаба бизга куч баришлайди.

Хакикатдагисини ошириб кўрсатиш кўркувга хосдир.

Вовенарг

(Люк де Клапье Вовенарг
1715—1747 йилларда яшаб
ижод қилган француз
файлласуфи ва ёзувчisi)

Агар афоризм тушунтиришни та-
лаб қилса, демак у муваффақиятсиз
чиқкан.

Агар жиддий фикрлар изхор
қилмоқчи бўлсангиз беҳуда гаплар-
ни гапиришдан сакланинг.

Агар фикрни оддий сўзлар билан ифодалаб бўлмаса, у фикр ке-
раксиэдир ва уни айтмаслик зарур.

Ахлоқни бузиш уни тузатишдан осон.

Акл билимнинг ўрнини бос-
майди.

Бахтсизликдаги энг ишончли
суюнчик акл эмас, мардликдир.

Баъзилар ўзлари сезмаган холда
бахтли яшашади.

Бекорчилик, меҳнат қилгандан
хам кўпроқ чарчатади.

Биз базизда самимийлигига ўзи-
миз хам ишонмайдиган мактовларни
хам ёқтирамиз.

Биз зарурига караганда хам
бейфойда нарсаларни кўп биламиз.

Биз кишилардаги кўп камчилик-
ларни осонтина пайқаймиз, лекин
уларнинг яхши томонларини кам-
тан оламиз.

Бир кишини бошқариш баъзида
бутун бир халқни бошқаришдан
хам қийин бўлади.

Буюк ишларни ижод қилиш учун
худди ҳеч качон ўлмайдигандай
яшаш зарур.

Буюк кишилар, ҳатто майда
ишларда хам буюк бўлишади.

Буюк фикрлар қалдан чиқади.

Виждон ҳукмронлик қиласи,
лекин бошқармайди.

Камчиликлари ҳаммага аён бў-
либ қолган кишилар билан дўст
бўлганлигидан уяладиган киши паст
кишидир.

Кишилар ўзи ёмонлик қиласидан
кишисига доим нафрат билан ка-
рапади.

Кўрнамакликнинг энг аянчлиси
ва шунинг билан бирга энг кекса-
си — бу фарзандларнинг ўз ота-
оналари кадрига етмаслигидир.

Мактовга ҳаддан зиёд зиқна-
лик — ақли камликнинг аниқ бел-
гисидир.

Нодонлар сиз ўйлаганингизча
кўп эмас, факат кишилар бир-би-
рини тушунишмайди.

Овқатланишдан сакланиш тана
учун канчалик зарур бўлса, ёлғиз-
лик ҳам аклга шунчалик зарур,
лекин у ҳаддан зиёд узок давом
килса фожиали тугаши мумкин.

Одам бўлмай туриб, одил бўлиб
бўлмайди.

Одатда кишилар ўз яқинларини
яхшилик қиласман деган баҳона
билан азоблайдилар.

Ожизлар нафрати уларнинг дўст-
лигига караганда хавфсизроқ.

Олий мансаб баязида истеъодди-
ли бўлиш заруриятидан ҳам халос
килади.

Рахмдиллик одилликдан афзал-
дир.

Сабр-тоқат — бу умид қилиш
санъатидир.

Уйдирма тўқишини билмайдиган-
нинг имкони битта — тўғрисини
гапириш.

Умидсизлик бизнинг энг катта
янглишишимиздир.

Фақатгина ёзувчининг хатоси-
ни топиш учун ўқийдиганлар ҳам
бўлади.

Хотиржамлик мулоҳазалилик
йўлини ёритади.

Энг фойдали маслаҳат — осон
бажариладиганидир.

Ялқовлар хар доим ниманидир
қилмоқчи бўлишади.

Янгиликни татбик қилишнинг
жуда ҳам қийинлиги унга зарури-
ятнинг йўқлигини билдиради.

Ўз туйғунгни англаш ҳис қи-
лишни кучайтиради.

Қариганда дўстлар сони кўпай-
майди, у пайтдаги йўқотиш аба-
дийдир.

Қашшоқлик кишиларни шундай
хўрлайдики, улар хатто ўзларининг
эзгу ишлари учун ҳам уялишади.

Кўрқув ва умид кишини ҳамма
нарсага ишонтириши мумкин.

Ҳамма кишилар самимий бўлиб
туғилиб, ёлғончи бўлиб оламдан
ўтадилар.

Вольтер

(Mari Франсуа Аруэ,
1694—1778 йилларда яшаган
француз файласуфи, ёзувчиси
ва маърифатпарвари)

Агар кини ўзини ёшига монанд
тутмаса, бунинг учун доим жазо-
сини олади.

* * *

Айтишга гап топилмаганида, доимо ёмон гапирилади.

* * *

Ақли йўқ кишилар билан тинч яшашлик — бу ақлнинг тантанаси хисобланади.

* * *

Бахт — бу орзу, ғам бўлса хақиқат.

* * *

Биринчи каторда фойдасиз бўлган, иккинчи каторда ўзини яққол намоён қилиши мумкин.

* * *

Бу дунёда мудаффакиятга эришиш учун факат нодон бўлиш камлик қиласди, яхши одатларга ҳам эга бўлиш даркор.

* * *

Буюк кулфатлар доимо очкўзликнинг меваси бўлиб келган.

* * *

Буюк тўсқинликларсиз буюк ишлар бўлмайди.

* * *

Ватан киши қалби асир бўлган ўлка.

* * *

Дунёларнинг энг яхшиси бўлган бизнинг оламиизда ҳамма нарсани яхшиликка йўйиш даркор.

* * *

Дунёнинг барча иззат ва эҳтироми биргина яхши дўстчалик бўлмайди.

* * *

Ер — Тангри масканларидан бири.

* * *

Жуда ҳам паст кишиларнинг кибру ҳавоси жуда ҳам баланд бўлади.

* * *

Зерикарли бўлиш санъати ҳамма нарсаларни гапираверишдан ташкил топади.

* * *

Камтар бўлиш яхши, лекин бепарво бўлмаслиқ керак.

* * *

Кишилар зиқнадан ҳеч нима олиб билмаганликлари учун ҳам уни ёмон кўришади.

* * *

Кишининг жавобига эмас саволига караб баҳо бер.

* * *

Кўнгли очиқлик ва меҳнатсевар камбағаллик — кишининг табиий холатидир.

* * *

Кўп тилларни билиш — бир кулф учун кўп калитга эга бўлмайдир.

* * *

Миннатдорчилик хар доим ҳам чиройли сўзлар билан изхор қилинавермайди.

* * *

Одат тусига кириб колган ҳамма нарса кам баҳоланади.

* * *

Озодлик факат конунларга итоат килишга боғлиқ.

* * *

Олдиндан тушунтирилган ҳазил ҳазил бўла олмайди.

* * *

Тарбия қобилиятни яратмайды,
уни факат ўстиради.

* * *

Уруш оға-ини бўлиб яаш
учун түғилган кишиларни ёявойи
хайвонларга айлантиради.

* * *

Факат бирон-бир янгилик айтиш
истагида бўлган кишилар томонидан
канчалик ахмокона гаплар
айтилади.

* * *

Факат ожизларгина жиноят ки-
лишади: кучли ва баҳтли кишига
у зарур эмас.

* * *

Факат табий нарсаларгина гў-
зал бўлади.

* * *

Фойдаланинг, лекин суиистеъ-
мол килманг — донишмандликнинг
коидаси шундай.

* * *

Хулкларни ўзгартириб миллатни
улуглаш ёки обрўсизлантириш
хукуматга боғлик.

* * *

Яхши ёзадиган муаллифларни
ўқиб кишилар яхши гапиришга
кўнишиади.

* * *

Ўзгалар сирини айтиш сотқин-
лик, ўз сирини айтиш нодонликдир.

* * *

Ўзингни ўзгартириш канчалик
қийинлигини ўйла, шунда сен ўз-
галарни ўзгартира олиш имкония-

ting қанчалик пастлигини тушу-
насан.

* * *

Ўқувчиларинг мамнун бўлиш-
лари учун ўзингдан жуда ҳам
мамнун бўлма.

* * *

Қонунларнинг кўплиги, худди
табибларнинг кўплиги каби касал-
ликнинг кўплиги ва ожизликнинг
белгисидир.

* * *

Қонунлар фукароларни нафакат
кўркитиш учун, балки уларга ёр-
дамлашиб учун ҳам зарур.

* * *

Ҳаётнинг охири қайгули, ўртаси
хеч нимага аразимайдиган, бошли-
ниши эса кулгили.

* * *

Хар бир ота ўз уйида хўжайнин
бўлиши керак, кўшнининг уйида
эмас.

* * *

Ҳақиқатни яхши кўр, лекин
янгилишишга илтифотли бўл.

* * *

Ҳақиқий мардлик кулфат туш-
ганида аникланади.

Гезель

(Georg Вильгельм Фридрих,
1770 – 1831 ишларда яшаган
немис файласуфи)

Ахлоқсиз муносабатларнинг энг
ахлоқсиз болаларга ва кулларга
килинган муносабатдир.

* * *

Бахт сири кишининг «мен» доирасидан чикиш қобилиятидан иборат.

* * *

Бойўғли қоронғилик туша бошлагандан кейингина учади.

* * *

Виждон қонунлардан фаркли равишда, давлат тизимида хукукга эга эмас, чунки киши ўз виждона-га мурожаат қилганида, бирорда у бир хил, бошқасида эса бошқа хил виждон бўлиши мумкин.

* * *

Дунёга оқилона қарамаган кишига, у ҳам оқилона қарамайди.

* * *

Дунёдаги ҳеч бир буюк иш катта иштиёқсиз амалга ошмайди.

* * *

Ёрдам ёрдам олаётган кишининг истагига қарни бўлмаслиги керак.

* * *

Киши эркин бўлиши учун тарбияланади.

* * *

Менинг ҳамма шогирдларимдан факат биргинаси мени тушунди, лекин у ҳам мени нотўри тушунди.

* * *

Нутқ — ёоят кучли восита, лекин ундан фойдаланиш учун кучли акл зарур.

* * *

Озод бўлмаган киши учун ўзгалар ҳам озод эмас.

* * *

Соёлом фикр — бу ўз даври хурофотларининг йиғиндиси.

* * *

Хушмуомалалик хайриҳохлик ва хизматга тайёрлик белгисидир, айниқса, бу яқин таниш ёки дўст бўлмаганлар муносабатига тааллуклидир.

* * *

Ҳеч нимани ҳал қила олмайдиган эрк ҳақиқий эрк эмас: бўшанг киши ҳеч қачон бирор нимани ҳал қила олмайди.

Генри Бичер

(Бичер Генри Уорд, 1813 – 1887
йилларда яшаган Америка
жамоат арбоби)

Бу дунёда бизни олаётганимиз эмас, бераётганимиз бадавлат килади.

* * *

Буюклик кучли бўлишда эмас, балки ўз кучидан тўғри фойдалана билишда.

* * *

Димоғдор киши миннатдор бўлмайди, у доимо ўзининг хизматига лойиқ олмаётганига ишонади.

* * *

Кишиларни иш эмас ғам-ташвиш ўлдиради. Фидиракни айланиш эмас, ишқаланиш ишдан чиқаради.

* * *

Кишининг бирор-бир сирни билишини билмок, сирнинг ярмини билмоқдир.

* * *

Лозим бўлганда ўзини кўлга ола билмаган кишини оқил киши деб бўлмайди.

Мамлакатда нима содир бўлаётганини газеталардаги мақолаларга қараганда эълонлардан аниқрок билса бўлади.

Энг азоблиси — ёмонлик қилинган кишидан раҳмат эшитиш.

Она алласи кишига то умрининг охиригача ҳамроҳлик қилади.

Тангри бизни қўпинча баҳтсизлик воситасида тоблаб, мукаммалрок қилади.

Тасаввурсиз қалб худди телескопсиз обсерваторияга ўхшайди.

Үйланишда омади келган гўёки бир канотга эга бўлади, омади келмаган эса — кишанга.

Шафқат килиш айблашга қараганда қўпроқ гуноҳни даволайди.

Худбинлик шундай жирканч иллатки, биронникини ҳеч ким ке-чирмайди ва ўзида бўлса ҳеч ким тан олмайди.

Яхши иш қилган бирорта ҳам киши унинг мукофотига берганидан кам олган эмас.

Файрат ва қайсаrlикнинг фарки шундаки, биринчисида истак устунлик қилса, иккинчисида аксинча, истамаслик устунлик қилади.

Генрих Гейне

(1797 – 1856 йилларда яшаган немис шоири ва публицисти)

Ахлоқ — бу қалбнинг акли.

Ақлли кишилар баъзида нодон бўлишганидай, нодонлар баъзида жуда аклли ҳам бўлишади.

Бекорчи киши ҳеч қачон баҳтдан тўлиқ ҳузурлана олмайди, унинг юзида доим норозилик ва лоқайдликни кўриш мумкин бўлади.

Бу дунёда нодонлик кишилардан кўп.

Бундай қараганда нима учун ўлишинг барибирдай туюлади, лекин бирор яхши кўрган нарсанг учун ўлсанг, бундай содик ва ёқимли ўлим совук ва бевафо яшашдан афзалдир.

Бу жуда ҳам олдин бўлган эди. У пайтлари мен ёш ва нодон эдим. Ҳозир эса кекса ва нодонман.

Донишмандлар ўз фикрларини ўйлайдилар, нодонлар эса сўзлайдилар.

Дунёдаги барча чиройли ва яхши нарсаларнинг охири яхшилик билан тугамайди.

Ер ва осмон орасида шундай нарсалар ҳам борки, уларни нафакат файласуфларимиз, ҳатто оддий тентакларимиз ҳам тушунишмайди.

Ёнингда килич тақиб юриш одатдан чикканидан бери ўтирилганда эга бўлиш мутлако зарур.

Инсон — жонзотларнинг энг мағрури, шоир эса — инсонларнинг.

Камчилик жуда ҳам катта бўлса у кам ғазаблантиради.

Кексаларни даволашга сергайрат врачлар киришишса, улар ўз кунидан олдин ўлишади.

Киши канча буюк бўлса, унга танқид ўқини тегизиш шунча осон бўлади, тубан кишиларга тегизиш кийинроқ.

Маймунлар одамларга маймунлар зотининг бадбашарасидай қарашади.

Мен аёлларни характерга эга эмас деб айтмоқчи эмасман, улар факат ҳар куни бошқа характерга эгалар.

Мен билган ягона гўзаллик бу — саломатлик.

Мехрибонлик гўзалликдан яхши.

Оқил ҳамма нарсага эътибор қиласи. Нодон ҳамма нарсага гап топади.

Талантни биргина кўринишидан билса бўлади, лекин характерни

билиш учун узок вақт ва доимий муносабат зарур бўлади.

Фақат биргина оқиллик мавжуд ва у ўзининг чегараларига эга, лекин минглаб нодонликлар мавжуд ва уларнинг хаммасининг чегараси йўқ.

Чиройли сўзлар, кўпинча, оқсок фикрларга кўлтиқтаёқ бўлиб хизмат киласи.

Эзгулик гўзалликдан афзал.

Яхшилар ўлган ерда ёмонлар ғалаба қозонади.

Яхудийлар юртини мен доим Шаркга тушиб қолган Фарбнинг бир бўлагидай тасавур килганман.

Ўзининг ожизлигини ота-бободарининг хизматлари билан ёпувчи киши нодондир.

Ўтмиш — киши қалбининг ватанидир, бавзан бизни ўтмиш дамларига соғинч ҳислари чорлайди, ҳатто у ғамли бўлса ҳам.

Карз сўрашни ва ҳазилни тўсатдан кilmok зарур.

Қаҳрамонлар саҳнани тарк этгандаридан кейин масхарабозлар пайдо бўлишади.

Конунларга бўйсунмаслик энг кутқарувчи химоядан маҳрум бўй

лишдир. Чунки қонунлар бизни нафақат бошқалардан, балки ўзимиздан хам ўзимизни химоя қилиши зарур.

* * *

Кулнинг ватани камчи бор ерда.

* * *

Хамма замонларда ярамас кишилар ўзларининг қабих ишларини дин, ахлоқ-одоб ва ватанларварликка содиқлиги билан никоблаб келишган.

* * *

Ҳамманинг хам нодон бўлиш хукуки бор.

* * *

Хар бир даврнинг ўз муаммолари бор, уларни ечиш инсоният тараккӣётини таъминлайди.

* * *

Хар ким ўэича буюк ва азамат.

* * *

Хеч нарса билан банд бўлмаган киши хеч қачон тўлиқ баҳтдан баҳраманд бўлмайди, бекорчининг башарасидан хар доим норозичилик изини кўрамиз.

* * *

Хукмдорлар келишади ва кетишади, ҳалк қолади, факат ҳалк абадийдир.

Тепри Дэвид Торо

(1817—1862 йилларда яшаб ижод қилган америкалик ёзувчи ва мутафаккир)

Агар кипи атрофдагилари билан бирга қадам ташламаса, эҳ-

тимол бу унинг бошка барабан товушига қулоқ солаётганиданdir. Унга эшитаётган мусиқасига монанд қадам ташлаш ижозатини беринг.

* * *

Барча яхши нарсалар арzon, ёмон нарсалар эса жуда киммат.

* * *

Биринчи навбатда мумтоз асарларни ўқинг, акс ҳолда бунга ултурмай қоласиз.

* * *

Бирорнинг жаҳлини чикармай туриб ундан ўтқир танқидни эшига олмайсиз: аччиқ ҳақиқат доимо зарда билан айтилади.

* * *

Ёшлигимизда юқори ва осон кўлга киритиладигандай кўринган максадлар, ёш ўтган сайин узоклапаверади, узоклашаверади.

* * *

Инсон — ўз баҳтидининг ижодкори.

* * *

Китобни худди ёзилган пайтидагидай шошмасдан, авайлаб ўқиш зарур.

* * *

Кимнинг кувончи кам маблағ талаб қиласа, у ҳаммадан бадавлат.

* * *

Киши хеч қачон ҳалол ва шу билан бирга мўл-кўлчилик хамда хурматда яшай олмайди.

* * *

Кишини ёмон яшаётганилигига ишонтиришни истасангиз, яхши яшанг: лекин уни сўз билан ишонтиришга харакат қилманг. Кишилар кўрганига ишонишиади.

* * *

Орзулар бизнинг характеримизнинг асосидир.

* * *

Ортиқча пулга ортиқча нарсаларни сотиб олиш мумкин. Қалба зарур нарсалардан хеч бирини эса пулга сотиб олиб бўлмайди.

* * *

Тун коронилиги кўқдаги ёритичлар жилосини кўрсатганидай, бизни ўраб олган қашшоқлик ва хўрлик коронилиги хаётнинг маънени ва гўзаллигини кўрсатиб беради.

* * *

Эътиқодим хам, тажрибам хам менга шуни англатдики: дунёда яшаш машҳоқатли меҳнат эмас, агар оддий ва оқилона яшасанг, бу вактиоғликдир.

* * *

Хатто дунёдаги энг яхши нарсалар хам ўз мақтоворига лойик эмас.

Тенфи Форғ

(1863—1947 йилларда яшаган
Америка автосаноатчиси)

Биз учун кизикарли бўлган ҳар нима хеч қачон оғирлик қилмайди.

* * *

Ишонч — кишининг энг фойдали қуролларидан бири.

* * *

Капиталнинг асосий мақсади, имконияти борича кўп пул топиш эмас, пулни ҳаётни яхшилаш учун йўналтиришга эришишдир.

* * *

Мен хеч қачон «Буни килишингиз шарт» демайман. Мен «Буни кила олармикансиз?» дейман.

* * *

Муваффакиятларимнинг сири бопка кишининг фикрини тушуна олганимдан ва ишга унинг нуктаи назаридан хам, ўзимнинг нуктаи назаримдан хам қарай олишимдан иборат.

* * *

Омадсизлик ишни факат онглиравишда, қайта бажаришга сабабчи бўлади. Омадсизлик уят эмас, унинг олдидаги кўркув уят.

* * *

Очкўзлик — кўзи ожизликнинг бир тури.

* * *

Талон-торожлик кўпинча ўз иши мизга етарли даражада эътиборсиз караганимиздан ёки уни пала-партиш бажарганимиздан келиб чикади.

* * *

Факат иккита омил — яхши маош ва иш жойини йўқотишдан кўркиш кишиларни ишга рағбатлантиради.

* * *

Ўйланиш — жуда хам кийин иш. Эҳтимол, шунинг учун хам жуда оз кишилар бу иш билан шуғулланишади.

* * *

Ўтмиш факат ривожланиш йўли ва омилини кўрсатиш билангина фойдали.

* * *

Хар қандай машина элликта оддий кишининг бажарган ишини бажариши мумкин. Лекин ҳеч қандай машина биттагина атоқли кишининг бажарган ишини бажара олмайди.

* * *

Ҳеч қачон билган нарсаларингнинг ҳаммасини бирояга айтишга харакат қилма. Бу кутилмаганда жуда ҳам кам вактни олиши мумкин.

Генри Шоу

(Генри Уилер Шоу,
тахаллуси Жош Биллингз,
1818—1885 ишларда яшаб ижод
қилган Америка ёзувчиси)

Бизни, айниқса, майда нарсалар кўпроқ ташвишга солади ва азоб беради, биз пашшага қараганда филдан ўзимизни осонгина четга олишимиз мумкин.

* * *

Бошқаларига қараганда кўпроқ товуш чиқарган фидираккина мойланади.

* * *

Жимлик — энг қийин инкор килинадиган далиллардан бири.

* * *

Инсон ғиштга ўхшайди, пишган сайин қотади.

* * *

Ит — сизни ўзингиздан ҳам яхшироқ кўрадиган ягона жонзот.

* * *

Ишонмаслик — нодоннинг донолиги.

* * *

Кўнгилсизликларимизнинг ярми «ҳа» сўзини жуда хам тез айтишимиздан, «йўқ» сўзини етарли даражада тез айтмаслигимиздандир.

* * *

Мехр телескоп орқали кўради, хасад — микроскоп орқали.

* * *

Муз қанчалик юпка бўлса, унинг кўтара олишига қизиқувчилар шунча кўп бўлади.

* * *

Ожиз киши дўстингиз бўлганидан, душманингиз бўлгани яхши.

* * *

Пулга яхши итни сотиб олиш мумкин, лекин ҳеч қандай пулга уни думини ликиллатишга мажбур килиб бўлмайди.

* * *

Табият ҳеч қачон янгишмайди, агар у нодонни яратса, демак, у шунни истайди.

* * *

Тажриба шундай мактабки, унда киши олдин қанчалик нодон эканлигини билади.

* * *

Яхши обрўга эта бўлиш учун намойишкорона сарфла ва яширинча ўғирла.

* * *

Қанча кам билсак, шунча кўп шубҳаланамиз.

* * *

Хеч қачон башорат килманг: башоратингиз нотўғри бўлиб чиқса, уни хеч ким эсдан чиқармайди, агар тўғри бўлса, уни хеч ким эсламайди.

Тераккимит

(Милоддан аввалги
530—470 йилларда яшаб
ижод қилган юнон
файласуфи)

Агар күёш бўлмаса, туннинг нималигини биз билмаган бўлардик.

* * *

Касаллик — саломатликни, очлик — тўқликни, чарчаш — оромни ёқимли килади.

* * *

Кишиларнинг ҳамма истаклари амалга ошганида улар учун яхши билмаган бўларди.

* * *

Кўз қулокка караганда аникрок гувоҳ.

* * *

Кўп билмок, бу кўп тушунмок дегани эмас.

* * *

Кўпбилармонлик кишини ақлли килмайди.

* * *

Маймунларнинг энг чиройлиси ҳам бадбашарадир.

* * *

Совуқ нарса қизийди, иссик нарса совийди, нам нарса қурийди, қуруқ нарса нам бўлади.

Табиат яшириниши яхши кўради.

* * *

Уруш ҳамма нарсанинг отаси. У баъзи бировларни бой қилди, бошқаларни эса инсон, баъзиларни кул, бошқаларни эса озод.

* * *

Халқ, худди калья деворини душмандан химоя қилганидай, конунни ҳам бузилишидан асрashi лозим.

Характер тақдирни яратади.

* * *

Ўзбошимчаликни ўтдан ҳам олдин ўчириш зарур.

* * *

Ҳайвонлар биз билан бирга яшаб хонакилашади, кишилар эса бир-бири билан муомалада бўлиб вахшийлашади.

* * *

Ҳақиқат ёлғончи ва алдамчиларни фош киласи.

* * *

Ҳамма нарса ҳаракатда.

* * *

Ҳаммаси ўтади, ҳаммаси ўзгаради.

Гердер

(Гердер Иоганн Готфрид,
1744—1803 йилларда яшаган
немис файласуфи ва
адабий танқидчиси)

Гўзаллик қўшимча зийнатларга муҳтоҷ эмас — уни ҳаммасидан ҳам зийнатлар йўклиги гўзаллаширади.

Дунёни иккита золим ҳукмдор бошқаради: тасодиф ва вақт.

Ёлвиз киппи — ожиз жонзот, бошқалар билан бирлашгандан кейин эса — кучли.

Жазо шармандалик эмас, жиноят шармандалик.

Индамасдан рози бўлиш, кўпинча кучли истаган нарсасини олишини, ожиз эса қўлидан хеч нарса келмаганидан кейин чидаб, ўзида борини унга беришини билдиради.

Кишининг иштиёки ўзига ўлжа излаб доимо уйғок бўлади, акли эса, то уйғоттунларича доимо уйқуда.

Кўп нарсани бошидан кечирган киши кўп нарсани билади. Ялқов ва бекорчи киши ўз кобилиятини хам, нимага кодир эканини хам билмайди.

Мақоллар — бу ҳалқ кўзгуси.

Мухтоҷлик ва вазият кишини ҳар қандай йўлга солиши мумкин.

Сабабини кўрмай факат камчилигини кўрадиган киши факт ярмисини кўради, агар у сабабини хам кўрганида эди, унинг қаҳри раҳмдилликка айланган бўларди.

Ўткир оқиллар фикри билан танишиш ақл учун яхши машқдир: у онгни ўстиради ва фикрни равшланаштиради.

Ҳар қандай аёлнинг хатосида эркакнинг айби бор.

Хақиқий буюклик ўз кучини хис килишга асосланади, сохта буюклик эса — бошқаларнинг ожизлигига.

Геродот

(Милоддан аввалги
484—425 йилларда яшаган
юнон тарихчиси)

Агар бир куни ҳамма ўз гуноҳ ва камчиликларини бозорга олиб чикканларида эди, кўшиносининг камчиликларини кўрган ҳар ким ўз камчиликларини қувона-қувона уйига қайтариб олиб кетган бўлар эди.

Агар карши фикр билдирилмаса яхисини танлашнинг имкони йўқ.

Ачинишга сабаб бўлганингиздан хасадга сабаб бўлганингиз яхши.

Бажаришга карор килган кишига одатда омад йўлдош бўлади, аксинча, факат иккilanадиган ва сусткаш кишиларнинг иши камдан-кам вақтларда ўнгидан келади.

Вазият кишиларни бошқаради кипилар вазиятни эмас.

* * *

Дунёдаги барча халкларга энг яхши урф-одат, расм-руссумларни танлаш сўралганида эди, хар бир халқ уларни дикқат билан ўрганиб чиқиб шубҳасиз ўзиникини танлаган бўларди.

* * *

Киши учун энг оғир азоб — хаммасини билиш, тушуниш ва унга қарши курашишга кучи етмаслик.

* * *

Мерган ўқланган камонининг ипини факат зарур пайтдагина тортади. Агар камоннинг или доимо тараанг тортилиб турилганида у узилиб кетган бўлар эди. Инсон табиати ҳам шундай. Агар киши ҳеч қандай ўйин-кулги ва ҳазисиз факат жиддий ишлар билан шуғулланганида, у шубҳасиз ё жинни бўлиб қолади, ё фалаж.

* * *

Одатда кишилар тушида кундузи ўйлаганларини кўришади.

* * *

Тинчлик кунлари ўғиллар оталарини дағн қилишади, уруш пайтида оталар ўғилларини.

* * *

Тухмат шуниси билан ҳам аянчилики, унинг қурбони бир киши бўлади, ижодкори эса икки: тухматни тарқатувчи ва унга ишонувчи.

* * *

Фамни фам билан тузатма.

* * *

Мен айтилган ҳамма гапларни эшлишишга мажбурман, лекин

ҳаммасига ишоништа мажбур эмасман.

* * *

Ҳар кандай мажбурулаш ҳам имконияти йўқни бажартира олмайди.

Герцен

(Александр Иванович Герцен,
1812—1870 йилларда яшаб
ижод қилган рус ёзувчisi)

Азоб, оғрик — бу курашга чорлаш, бу эътиборни хавфга қаратувчи хаёт қичкириғи.

* * *

Бемаъни жавоб ўринли саволларни ўлдиради ва ақлни чалғитади.

* * *

Гап билан иш бир хил бўладиган характер кучига эга бўлиш зарур.

* * *

Даҳшатли жиноятлар даҳшатли оқибатларга олиб келади.

* * *

Душманларни кечириш — улкан мардлик, лекин ундан ҳам улканроқ ва инсоний мардлик борки, бу душманларни тушунишdir, чунки тушуниш — бу бир вактнинг ўзида ҳам кечириш, ҳам оқлаш, ҳам ярашишdir.

* * *

Инсониятнинг бутун ҳаёти бирин-кетин китобларда ўрнашиб колган: қабилалар, давлатлар, кишилар йўқолиб кетган, китоб бўлса колган.

Тёте

Киши хаётининг уфки кўринганидан ҳам дахшатлироқ нарса йўқ.

Оддий ва тушунарли килиб айтилмайдиган фикр йўқ.

Оила фарзандлардан бошлигади.

Сўз ўлмаган ерда иш ҳам ўлмайди.

Чидай олмаслик муросага келиш билан тарбияланади.

Шахсни жамиятга, халққа, инсониятга, ғояга бўйсундириш — инсониятни курбон килинишининг давомидир.

Ўз даври ўтиб кетганидан кейин орадан ҳам чикиб кета олмайдиган, олдинга ҳам харакатлана олмайдиган киши учун вактида ўлиш канчалик баҳт.

Ўтмишни тўлиқрок англаб бунгун тушунамиз, ўтмин маъносига чукуррок тушунсак келажак маъносини очамиз, оркага қараб олдинга кадам ташлаймиз.

Кийин фан йўқ, факат фаннинг мохиятини баён қилишда қийинчилик бор.

Ҳакиқатни тан олиш — доноликнинг бошланишидир.

(Иоганн Вольфганг,
1749 – 1832 йилларда яшаб ижод
қилган немис шоири, олими
ва мутафаккири)

Агар ақлли киши нодонлик килса, унинг қиладиган нодонлиги кичик бўлмайди.

Агар камалак узок туриб қолса, унга қарамай қўйишади.

Агар киши янглишса, буни ҳамма сезади, агар у алдаса, буни ҳамма ҳам билавермайди.

Агар киши ўз организми ёки руҳий холатини ўрганиш билан шувулланса, шубҳасиз у ўзини касал деб тан олади.

Барча оталар ўзларининг эришмаганига фарзандлари эришишларини исташади.

Биз ҳеч қачон истагимизга этишдик деб фараҳ қилган пайти-миздагидай истагимиздан узокда бўлмаймиз.

Бизни ўқитаётган кишиларни ўқитувчи деб тўғри номлашган, лекин бизни ўқитаётганларнинг ҳаммаси ҳам шу номга лойиқ эмас.

Биринчи тугмани тўғри кадамаган, бошқаларини ҳам тўғри кадай олмайди.

* * *

«Бўлиб ол ва эгалик қил» — оқилона коида, лекин «бирлаштири ва йўналтири» — ундан ҳам яхши.

* * *

Вактни йўқотиш унинг қадрига етадиган киши учун ҳар нарсадан оғир.

* * *

Дадил фикрлар худди шашка ўйинидаги шашкалар ролини бажаришади: улар қурбон бўлишади, лекин ғалабани таъминлашади.

* * *

Дунёда нимани кўриш ҳаммасидан кийин? Кўз олдимиизда ётган нарсани.

* * *

Ёмон кайфият ялковликнинг бир тури.

* * *

Ёш шоирлар сиёхга сувни кўп қўшишади.

* * *

Жиноятчиларга жазо бера олмайдиган судья уларнинг жиноятига шерик бўлиб қолади.

* * *

Иккита қарама-карши фикрлар орасида ҳакикат ётади дейишади. Асло ундаи эмас, улар орасида муаммо ётади.

* * *

Илм чўққисини эгалламоқчи бўлган олдиндан унга кўпчилик қарши бўлишини билиши лозим.

* * *

Илми саёз бўлгандигидан ҳар ким бошқани ўзига ўхшатиб тарбиялашга ҳаракат қиласди.

Истак етарли эмас, ҳаракат қилиш ҳам зарур.

* * *

Йўқотадиган нарсаси қолмаган киши даҳшатлидир.

* * *

Кексаликка ўзинг билан ёшликтаги ҳатоларингни судраб келма, кексаликнинг ҳам ўз кусурлари бўлади.

* * *

Киши тушумовчиликларни тушуниш мумкинлигига ишониши лозим.

* * *

Кишини танлаган қаллиғига қараб қандайлигини ва ўз кадрини билиш-билимларигини аниқласа бўлади.

* * *

Кишининг кимлигини бизнисига келганида билишимиз кийин, унинг кимлигини билиш учун уникига бориш зарур.

* * *

Кишининг қалби маълум миқдордагина ғамни кўтара олади, ундан ортиғи уни ё ўлдиради, ё бепарво қиласди.

* * *

Кўп нарсага эришмоқчи бўлган киши, ўзига катта талаблар қўймоғи лозим.

* * *

Кўп ўйлаган ҳар доим ҳам тўғри карор қиласвемайди.

Майдалар орасида ишласанг майдалашасан, буюклар орасида бўлсанг ўзинг ҳам ўсасан.

Нафрат – бу норозичиликни фаол хис қилиш, ҳасад эса – аксинча. Шунинг учун ҳасаднинг нафрата га айланшига ажабланмаса ҳам бўлади.

Нодонлик намуна қилинган ерда ақл – телба.

Олийҳимматлилик ҳаммага ёқади, айниқса, у камтарлик билан қилинганида.

Онгли равишда ўзини етарли дарражада мукаммал ҳисобламайдиган киши мукаммалликка яқиндир.

Ракамлар дунёни бошқаради дейишиди. Йўқ, улар фақат дунё қандай бошқарилаёттанини кўрсатади.

Режаси йўқ фаолият охир-окибат инкиrozга олиб келади.

Санъатнинг буюклиги, айниқса, мусикада намоён бўлади.

Сув бўлган ҳамма ерда ҳам курбақа бўлавермайди, лекин курбақа бўлган ерда сув доим бўлади.

Табиат – барча бунёдкорларнинг бунёдкори.

Тангри мени бошқача бўлишимни истаганида эди, у мени бошқача килиб яратарди.

Уйида тинчлик топган киши инсонларнинг энг баҳтлисизидир.

Умид қилиш ҳар доим ноумидликдан афзал.

Фақат яхши кўрганингни ўрганиш мумкин.

Хатони топиш ҳақиқатни топишдан анча осон.

Хулқ – киши қиёфасини кўрсатувчи кўзгу.

Чин юракдан аждодларини ёдлайдиган киши хушбаҳтдир.

Энг катта қуллик – озодлик-ка эга бўлмай, ўзини озод деб ҳисоблаш.

Энг кулгили истак – ҳаммага яхши кўриниш истагидир.

Янги ҳақиқат учун эски янглишишдан хавфлиси йўқ.

Яхши кишиларнинг ҳаммаси ҳам каноатли бўлишади.

Ўз билтанини бажармай, тушуммаганига қўл урадиган киши баҳтсизидир.

Ўзимизнинг мукаммал эмаслигимиэни англаш мукаммалликка яқинлаштиради.

Ўзини ақлли килиб кўрсатишга харакат қиласидиган нодондан хавфлиси йўқ.

Ўзини катта тутмайдиган киши ўзи ўйлаганига карагандан яхшидир.

Ўзингни катта хисоблаш ҳам, ўз қадрингни кам баҳолаш ҳам катта хато.

Ўлимдан кўркса ҳам бўлади, кўркмаса ҳам, чунки унинг келиши муқаррар.

Кўркок ўз хавфсизлигига ишонганидан кейингина кўркитишни бошлиайди.

Ғамдан қутулмоқчи бўлган киши нима қилиши кераклигини билади, бахтга етишмоқчи бўлган киши нимага интилиши лозимлигини билмайди.

Ғамдан кўрккан бахтга зриша олмайди.

Хавфни билса ҳам гапирмаган — душман.

Хаммасини бошидан, қайтадан бошлиш истаги кишиларга хос хусусиятдир.

Ҳар ким факат тушунганини эшитади.

Ҳақиқатни излаганга янгишиш ҳам бегона эмас.

Типпократ

(Милоддан аввалги
460 – 377 йилларда яшаган
юнон табиби
ва табиатшуноси)

Агар уйқу оғриқни пасайтирса касаллик хавфли эмас.

Баъзи беморлар ўзларининг ўлимга маҳкумлигини билишса ҳам табибининг маҳоратига бўлган кучли ишонч туфайлигина соғайтилади.

Бемор табиб билан ҳамкорликда касаллик билан курашимори лозим.

Бизнинг овқатимиз даволаш воситамиз, даволаш воситамиз эса овқатимиз бўлиши зарур.

Ейиш ва ичишга сифатсизроқ бўлса ҳам ёқимлиларни танлаш сифатли бўлса ҳам ёқимсизларни танлагандан фойдалироқдир.

Инсон қалби то ўлимигача ривожланади.

Меъёридан ортиқ уйқу ва уйқусизлик — яхшилик аломати эмас.

* * *

Мовутфурушлар монутни қокиб чангини тозалаганлариңдай, гимнастика хам организмни тозалайди.

* * *

Пархез воситаларининг таъсири узок, дори дармонлар таъсири эса қисқа бўлади.

* * *

Сабабсиз чарчаш касаллик белгиси.

* * *

Танасининг бирор ери шикастлануб ҳеч хам оғрикни сезмайдиган кишиларнинг ақли носоғлом.

* * *

Тескари тескари билан даволанади.

* * *

Шифокор даволайди, лекин табиат соғайтиради.

* * *

Ҳар қандай касалликда кайфият тушмай, овқатга иштаҳа бўлса — сорайишнинг белгиси.

Гоголь

(Николай Васильевич Гоголь,
1809 – 1852 йилларда яшаб
ижод қилган рус ёзувчisi)

Агар Тангри бирорни жазоламоқчи бўлса, аввало унинг ақлини олиши ҳак.

* * *

Архитектура — бу хам бир тарих, у қўшиқ ва афсоналар тўхтаганидан кейин сўзлайди.

* * *

Ақл иштиёкларни енгиш билан кўлга киритилади.

* * *

Бугун ҳамманинг эркаси бўлган эртага қашшоқ кишига айланади.

* * *

Дунёда бўлиб ва ўзинг ҳақингда ҳеч қандай из қолдирмаслик — бу менимча жуда хам аянчли.

* * *

Ёшликнинг келажаги борлиги учун хам у баҳтли.

* * *

Ижоддан завқланишдан ортиқ олий завқланиш йўқ.

* * *

Музика ҳам бизни ташлаб кетса, унда дунёмизнинг тақдири нима бўлади?

* * *

Нодоннинг гапи қанчалик аҳмоқона бўлса хам, баъзида у оқил кишини хижолатга қўя олади.

* * *

Сўзлардан эҳтиётлик билан фойдаланиш лозим.

* * *

Театр шундай минбарки, ундан оламга жуда хам кўп яхши гапларни айтиш мумкин.

* * *

Турли хил мактаблар кўп бўлса хам, яхши оталарсиз яхши тарбия бўлмайди.

* * *

Яқинлик туйғусидан ортиқ мукаддасрок боғлиқлик йўқ! Ота ўз фарзандларини яхши кўради, она

ўз фарзандларини яхши кўради, фарзандлар ўз ота-оналарини яхши кўришади. Лекин бу ҳаммаси эмас: ҳайвонлар ҳам ўз болаларини яхши кўришади. Факат инсонгина қондан эмас, қалбдан якин бўла олади.

Каердадир, қандайдир ёдгорлик ўрнат ёки бирон-бир оддий девор тикла, шу захоти унга кимларидурли бемаъниликларни ёзиб кетишади.

Кўркув ўлатдан ҳам юқумлирок.

Хатто ҳеч нарсадан кўркмайдиган ҳам масхара бўлишдан кўрқади.

Томер

(Тахминан милоддан аввалги
XII – VIII асрлар ўртасида
яшаган юнон шоири)

Аёлни камгаплик гўзаллаштиради.

Гўзаллик, афсуски, узок яшамайди.

Ёшлик ва гўзалликда ақл жуда кам бўлади.

Инсоннинг тили бўш, унда гаплар битмас-туганмас.

Истаган нарсангга эга бўлишинг мумкин, серсут сигирга ҳам, калин

жунили кўй-кўзига ҳам. Олтин ёлли отингга олтин тушов ҳам сотиб олишинг мумкин, лекин ўтган умрни орқага қайтариб бўлмайди.

Кўп ухлаш заарали.

Мен – сенга, сен – менга.

Мехнат ҳамма нарсани енгади.

Нодон факат амалга ошган нарсаларнигина билади.

Нодонлар кулфатни содир бўлганидан кейингнига кўришади.

Тутатилган иш ёқимли бўлади.

Хотиннинг содиклигига ишониш хавфли.

Худо айборни топади.

Ўз отасини билган фарзанд аклли.

Ўзга юртларда дайдиб юришдан ёмони йўқ.

Ўзинг ўйла, лекин ўзгалар маслаҳатини ҳам эшит.

Қандай сўз айтсанг, шундай жавоб ҳам эшитасан.

Гораций

(Квент Гораций Флакк,
милоднинг 65—8 йилларида
яшаб ижод қилган Рим шоири)

Агар бугунимиз ёмон бўлса,
келажак хам худди шундай бўла-
вермайди.

Агар ишнинг мохияти олдиндан
ўйланса сўз ўз-ўзидан келади.

Агар сенда бирор-бир яхши
фикр бўлса таклиф кирит, агар хеч
кандай фикр бўлмаса — итоат кил.

Айбизиз киши йўқ. Бизларнинг
орамиздаги энг яхши киши камчи-
лиги ками.

Айтган гапингни тўхтатиб бўл-
майди.

Ақлдан маҳрум бўлган куч ўз-
ўзидан ўлади.

Барча нуктаи назардан қарал-
ганида чиройли кўринадиган нарса
бўлмайди.

Бугунги кунингдан хуэурлан,
эртадан камрок умид кил.

Ваъданинг каттаси ишончни ка-
майтиради.

Доноликнинг биринчи шарти —
бемулоҳазаликдан озод бўлиш.

Ёкимлини фойдали билан кўш-
ган киши хамманинг олқишига
сазовор бўлади.

Жиноят ортидан жазо келади.

Зиқна хар доим мухтождир.

Ифлос идишга нима қўйсанг
хам ачийди.

Йиллар шиддат билан ўтмоқда
ва ўзи билан биздаги бор нарсалар:
ўйинқароқликни, ҳазилкашликни,
юзимизнинг қизиллигини, улфатсе-
варликни ўғирлаб кетмоқда.

Кишилар учун имкони йўқ нар-
санинг ўзи йўқ.

Кўп нарсага эришганга кўп
нарса етишмайди.

Май қалб сирини очади.

Озга қаноат қилиб яшашни
ўрганмаган доим кул бўлиб қо-
лади.

Пул уни йиққан кишига ё шоҳ,
ё кул.

Римда кишлок сени завқлан-
тиради, кишлокда эса Римни кўк-
ларга кўтариб мақтайсан.

Соф пайтингда югурмасанг, ка-
саллангандан кейин югуришга маж-
бур бўласан.

Тажрибадан ўтказган эҳтиёт-
корорк бўлади.

Тежамкор зикнага ўхшамайди.

Хатодан қочиш истаги бошка
хатони келтириб чикаради.

Хизматига лойик ҳиммат кўрсат.

Эринчок ҳўқиз эгар такишли-
рини, эринчок от ер хайдашни
орзу килади.

Эҳтиёткорлик ҳеч қачон ортиқча
бўлмайди.

Яхши бошланиши — ишнинг
ярми.

Ўз камчиликларига шафқат ис-
таган, ўзгалар айбига мурувнатли
бўлиши лозим.

Ўзимизни доим ёшимиизга мо-
нанд тутамиш.

Ўтакетган хасис киши нодонга
якин бўлади.

Қандай маслаҳат берсангиз ҳам
лўнда килиб беринг.

Кахр, бу кисқа муддатли ақл-
сиалик, шунинг учун ўз хисларингни

жиловла, бўлмаса улар сени жи-
ловлашади.

Кийин дамларда ақлингни йўкот-
ма.

Кискасини гапиришга интилсам
тушунарсиз бўлиб қоламан.

Кўшнининг уйи ёнганида сиз-
нинг мулкингиз хавф остида ко-
лади.

Ҳаётда ҳеч нарсага катта меҳнат-
сиз эришиб бўлмайди.

Ҳамма нарсани ҳеч ким бил-
майди.

Ҳаммамизнинг борадиган манзи-
лимиз бир жой.

Ҳар бир кун сенинг учун охирги
бўлиши мумкин, шуни эсингда тут.

Ҳар нарсанинг ўз чегараси бор.

Ҳеч нима ҳар томонлама му-
каммал эмас.

Грасиан

(Грасиан Моралес Бальтасар,
1601—1658 йилларда яшаб
ижод қилган испан ёзувчиси)

Афтни кўриш учун кўзгу мав-
жуд, қалбни кўриш учун эса кўзгу
йўк. Бу етишмовчиликни тўлдириш

учун ўзинг тўғрингда жиддий фикрлаш лозим.

Ақли йўклиги сабабли уни йўкотмайдиган кишилар жуда хам кўп.

Аҳмокона хатти-харакатни химоя килиш уни килгандан хам ёмон.

Баъзи бирорлар билан яқиндан, баъзилар билан эса узоқдан дўст тутинган яхши, чунки яқин мулокотда кўринадиган унинг кўп камчиликларини масофа юмшатиброк кўрсатади.

Бирорга сўз отганида гапирган кишига енгил бўлиб туюлиши мумкин, сўз теккан кишига эса оғир.

Бўрттирилган мулойимлик хақоратомуз кўринади.

Дунё телбаларга тўла, лекин хеч ким ўз нодонлигини сезмайди, хатто шубҳа хам килмайди.

Дўстлик хам, душманлик хам абадий бўлмайди.

Иш — фикрлаш маҳсулидир. Фикр яхши бўлса, иш хам яхши бўлади.

Киши тўғрисида унинг дўстларига караб баҳо беришади.

Кишида йигирма ёшида — хистайғу, ўттиз ёшида — талант, кирк ёшида ақл хукмронлик килади.

Кишининг хаёти: йигирма ёшида — товус, ўттиз ёшида — арслон, кирк ёшида — тия, эллик ёшида — илон, олтмиш ёшида — ит, етмиш ёшида — маймун, саксон ёшида — хеч нима.

Кишининг хаёти кишилар хийласига карши курашишдан иборат.

Металлни жарангидан, кишини сўзидан аникласа бўлади.

Найза танни яралайди, ёмон сўз эса калбни.

Нодон бўлиб туюлганларнинг бариси, туюлмаганларнинг эса ярмиси нодон.

Нодон охирида киладиган ишни донишманд олдин килади.

Нодонлик килган нодон эмас, уни яшира олмаган нодон.

Окил ёвдан нодоннинг дўстидан оладиган фойдасидан хам кўп фойда ола билади.

Самимий кишини яхши кўришади, лекин кўп алдашади.

* * *

Сен бир кишига боғлиқ бўлганингдан, кўпчилик сенга боғлиқ бўлсин.

* * *

Сенга ташаккур билдиришганларидан, илтимос килганлари афзал.

* * *

Сенинг кўз олдингда бошқага рад килинган нарсани сўраб илтимос қилма, иккинчи марта «йўқ» сўзини айтиш осонрок бўлади.

* * *

Сирингни бирорга айтдингми — унинг кули бўлганинг. Бирорнинг сирини ҳам эшитма, бирорга сирингни ҳам айтма.

* * *

Табиат оқилга ён босади, лекин омад уни рашк қиласди.

* * *

Тил бошни сақлайди.

* * *

Тил — ёввойи ҳайвон мисоли: озод бўлса қайта занжирлаш қийин.

* * *

Хушомадгўйлик душманликдан ҳам хавфли.

* * *

Энг ёмон душман — дўстдан чиқсан душмандир. Чунки у хеч ким билмайдиган, факат унга аён бўлган ожиз ерингга зарба бериши мумкин.

* * *

Эсдан чиқариш зарур бўлган нарсаларни биз жуда ҳам яхши хотирлаймиз.

* * *

Яхшилик кила олишни биладиган кишилар жуда ҳам оз, лекин ёмонлик қилишни ҳамма билади.

* * *

Яшашни билсанг кутилаётган ташвиш қувончга айланishi мумкин.

* * *

Фам ёлғиз келмайди: худди қувончдай каторлашиб келади.

* * *

Ҳамма нодонлар қайсар бўлишади, қайсарлар эса нодон.

* * *

Ҳар кимга ва ҳаммага ўзингни мажбуриятлар билан боғлашларига йўл қўйма — кул бўлиб қолишинг мумкин, бунинг устига ҳаммага.

* * *

Ҳар қандай қўнгилсизликдан маъно излаш — маъносиз ишдир.

* * *

Ҳасадчи бир марта ўлмайди, унинг ракиби қанча макталса шунча марта ўлади.

* * *

Ҳеч қачон шикоят қилма. Шикоят ҳар доим заарар келтиради: у хайриҳоҳлик ва ачиниш ўрнига ғазаб туйғуларини уйғотади.

* * *

Ҳеч нарсасини йўқотмайдиган билан ҳеч қачон жанжаллашма, бутенг жанг бўлмайди.

* * *

Хурматга лойиқ бўлмаган киши ўзгаларни хурмат қилиши қийин.

Гюстав Флобер

(1821 – 1880 йилларда яшаб ижод қылған француз ёзувчisi)

Аниқ фикр аниқ иборани яратади. Фикр канча чиройли бўлса, ибора ҳам шунча жарангли чиқади.

Бахсласиши тушунишдан анча осон.

Елғизликин хотира билан тўлдириб бўлмайди, бу уни яна ҳам чукурлаштириши мумкин.

Ёмон тушуниладиган нарсани кўпинча умуман тушунилмайдиган сўзлар билан тушунтиришига харакат килинади.

Иш ҳеч қачон тамом бўлмайди, у факат тўхташи мумкин.

Келажак бизни хавотирлантиради, ўтмиш эса тутиб туради. Шунинг учун ҳам бугунги қунимиз назаримиздан четда колади.

Сунъийлик доимо пасткашликка олиб боради.

Сўз фикрни ифодалайди, деган янглиш бир аксиома мавжуд, сўз фикрни нотўғри талқин қиласди десак, тўғрирок бўлар эди.

Тавба қилиш яхши, лекин ёмонлик килмаслик ундан ҳам яхши.

Хаммасини тушунишга интилиш ва ҳеч нимани айбламаслик. Кўп нарсани билиш ва тинчликни саклаш воситаси шу.

Тиришқоклик тақдирни юмшатади.

Қалбни истакларининг баландлиги билан ўлчаш зарур, худди черков қўнғироқлар минорасининг баландлиги билан ўлчанганидай.

Кувонч гоҳида ғамли бўлади, ғам эса кувончли.

Ҳамма нарса эскиради, ҳатто ғам ҳам.

Даниель Дефо

(1660 – 1731 йилларда яшаб ижод қылған инглиз ёзувчisi)

Агар бир кун яшасанг ҳам инсонга ўхшаб яшаш лозим.

Акли бўлиб колиш ҳеч қачон кеч бўлмайди.

Баъзида йўқотилган кувонч ғамга ботириши, дунёнинг бошқа лаззатларини хиралаштириши мумкин.

Бизда йўқ нарса учун қиласдиган ҳамма нола-ҳасратларимиз ўзимизда борига шукр қилмаганligимииздан келиб чиқади.

* * *

Дўстларсиз колиш — қашшоқликдан, баҳтсизликдан кейинги энг ачинарли хол.

* * *

Ёвуз душман камдан-кам каттиқ ухлади.

* * *

Зарурият халол кишини ўғри килади.

* * *

Иблисни алдаш гуноҳ эмас.

* * *

Киши донишмандлигининг энг юкори даражаси — бу вазиятта мослаша билиш ва ташки хавфлар олдида хотиржамликни саклай олиш.

* * *

Кишига эришганига қаноатланиш учун донолик етишмайди.

* * *

Моддий неъматлардан тежаб фойдаланмаслик, кўпинча баҳтсизликка элтувчи энг аник йўл хисобланади.

* * *

Очлик хатто шерни ҳам бўйсундиради.

* * *

Хавф олдиаги кўркув хавфнинг ўзидан ўн минг марта кўркинчлидир.

* * *

Юқ остида эгилсанг, унинг факт оғирлигини оширасан.

* * *

Кўркув қалбни ожизлаштиридиган касалликдир, худди жисмоний касаллик танани ожизлаштирганидай.

* * *

Ҳар кандай вазиятда ҳам агар яхширок изланса кишини овунтирадиган нарса топилади.

Демокрит

(Милоддан аввалги
460—370 йилларда яшаган
юнон файласуфи)

Аёлнинг гўзаллиги — камгаплиги, оддий кийиниш ҳам унга мақтov келтиради.

* * *

Ақлли киши ўзида йўқ нарсага ачинмайди, ўзида бор нарсага кувонади.

* * *

Бадавлат киши эмас, бойликка эҳтиёжи йўқ киши баҳтлидир.

* * *

Бадавлатларнинг кўпчилиги ўз бойликларининг эгаси эмас сакловчисидир.

* * *

Билишининг икки усули бор: бири сеэги ёрдамида, иккинчиси фикрлаш орқали.

* * *

Бирорларга ҳукмрон бўлгувчи киши, олдин ўзига ҳукмрон бўлиши зарур.

* * *

Борига шукр қилиб, йўғига куюнмайдиган киши донодир.

* * *

Боліқаларга караганда ҳам ўзингдан уялишини ўрганиш зарур.

Гражданлар уруши ғолибларга хам, мағлубларга хам бирдай фожиали.

Душман — сени хафа килган киши эмас, атайлаб хафа килган киши.

Етукликка табиийликка қаранды машқ килиш орқали кўпроқ эришилади.

Ёшликнинг устунлиги кучда ва гўзалликда, кексаликнинг устунлиги мулоҳазаликда.

Истаклари камбағал бўлган киши бадавлатdir.

Каттага интилиш баъзида борини хам йўқ киласди.

Кекса кипи бир вактлар ёш бўлган, ёш киши эса кексаликкача яшайдими-йўқми, бу ҳали номаълум. Худди шунингдек, амалга ошган эзгулик амалга ошиш-ошмаслиги номаълум бўлган эзгуликдан афзал.

Кишининг фақат ишига қараб эмас, интилишига қараб хам баҳо бериш зарур.

Кўп нарсани истамасанг, кам нарса хам сенга кўпдай туюлади.

Мардлик тақдир зарбаларини йўққа чикаради.

Тиббиёт — фалсафанинг онаси.

Нима килиш зарурлигини олдин ўйлап керак, кейин эмас.

Нодонларни мактайдиганлар уларга катта зарар қилишади.

Нодоннинг аклини бахтсизлик киргизади.

Ножӯя ишлар учун тавба килиш виждонни куткаришдир.

Ноҳаклик қилувчига карши туриш яхши, агар бунинг имконияти бўлмаса ноҳакликнинг иштирокчиси бўлмаслик зарур.

Одат тусига кирган доимий меҳнат жуда хам осон бажарилади.

Оталарнинг яхши ва ёмон одатлари фарзандига ўтади.

Окил ёшлар хам, нодон кексалар хам бўлиши мумкин. Чунки фикрлашга вакт эмас, эрга тарбия ва табиат ўргатади.

Совға килиш имкониятинг бўлса, тошил, вазият ўзгариши мумкин.

Сўз — ишнинг сояси.

Уят қиликларни қиласиганларнинг кўпчилиги чиройли гапиришни хам билишади.

* * *

Хатонинг сабаби тўғрини билмасликдир.

* * *

Худди баданда касаллик бўлганидай, яшаш тарзида хам касаллик бўлади.

* * *

Чин дўстлари узок сақланмайдиган кишининг характеристери оғир бўлади.

* * *

Яхши куёвга йўлиқкан ўрилга хам эга бўлади, ёмон куёвга йўлиқкан кизидан хам жудо бўлади.

* * *

Яхшига катта машаккать ёрдамида эришилади, ёмонга ҳеч кандай меҳнатсиз ўз-ўзидан эришилади.

* * *

Ўзингни ўзинг мактаганингдан, сени бошқалар мақташгани яхши.

* * *

Қариндошлар билан бўладиган душманлик бегоналар билан бўладиган душманликдан анча оғир.

* * *

Конунлар яхши кишилар учун хам, ёмон кишилар учун хам бирдай фойдасиз. Биринчиларида конунларга эҳтиёж бўлмаса, кейингилари конун ёрдамида яхши бўлиб қолмайдилар.

* * *

Кўркув хушомадни пайдо киласди.

* * *

Ҳамфирлик дўстликни яратади.

* * *

Хеч кимни яхши кўрмайдиган кишини ҳеч ким яхши кўрмайди.

Dene Dugro

(1713 – 1784 йилларда
яшаб ижод қилган француз
ёзувчиси ва файласуфи)

Бирорларнинг камчилигини сенга ҳикоя қилувчи сеникини хам бошқаларга етказади.

* * *

Дабдабозлик бадавлатларни қашшоқлаштиради, қашшоқларнинг эса мухтоҷлигини чукурлаштиради.

* * *

Дин ва конун — оёғи ожиз кишилардан тортиб олинмаслиги лозим бўлган бир жуфт қўлтиқтаёк.

* * *

Донишмандлик — баҳт тўғрисидаги фандан бошқа нарса эмас.

* * *

Дунёда ҳамма нарса жуда яхши бўлганида эди, яхши нарсанинг ўзи бўлмас эди.

* * *

Зикна вактнинг қанчалик тезлигини ва ҳаётнинг қанчалик қисқалигини сезмай колади.

* * *

Золим кишилар ҳаёти доим хавфга тўла бўлади.

* * *

Илм кишига ўз кадр-кимматини беради, хатто қул хам кул бўлиш

учун түғилмаганини фахмлай бошлади.

Ишонмаслик нодоннинг камчилиги бўлса, ишонувчанлик — дононинг ожизлиги.

Иштиёкларни сўндиришни ўзига мақсад килиш — ақлсизликнинг чўққисидир.

Киши ўзига ёқадиган ёлғонни хўплаб, аччик хақиқатни томчилаб ичади.

Кишилар озод бўлишганидагина меҳнатсевар бўлишади.

Кишилар ўқимай қўйишса фикрламай қўйишади.

Максад бўлмаса ҳеч нарса кilmайсан, мақсадинг кичик бўлса буюк иш қила олмайсан.

Менга аёл кишининг латофати ёқади, лекин менга уни намойиш килишларини истамайман.

Мўъжиза унга ишонган жойда рўй беради, канча кўп ишонишса, шунча кўп мўъжиза рўй беради.

Нафрат кучайган пайтда ҳар қандай ярашиш ёлғон бўлади.

Рассом пул тўғрисида ўйлаган пайтида гўзаллик хиссини йўқотиб қўяди.

Санъат, бу мураккабликда оддийликни, оддийликда мураккабликни топишдан иборат.

Табиблар бевосита соғлигимизни сақлаш устида ишлайдилар, ошпазлар эса — уни бузиш учун: кейингилари ўз муваффакиятига кўпроқ ишонишиади.

Тарихий фактларга ахлок қоидалари билан қараш — катта тушунмовчиликдир.

Токатли бўлиш шубҳасиз бепарвонликка олиб боради.

Факат уч нарса кишининг бошқа кишидан устунлигини белгилайди: талант, илм ва кучли характер.

Халққа сатира ва шикоят килишга рухсат бериш лозим: яширин нафрат очикласидан хавфли.

Чириш мармар тош тагидами, ер тагидами, барибир чириш.

Эзгулик яхши иш: яхшилар ҳам ёмонлар ҳам уни мактайди. Чунки у биринчиларга ҳам, иккинчиларга ҳам фойдали.

Эркак кишининг аёл кишига бехурмат муносабатда бўлиши, деярли доимо аёл кишининг ҳаддидан ошганлиги оқибатида бўлади.

* * *

Яхшиларни тақдирлап орқали ёмонларни жазолаймиз.

* * *

Каерда бўлишингдан катъи назар, атрофингдагилар сендан нодон бўлишмайди.

* * *

Қанчалик кўп кишиларни баҳтли қилган кишигини шунчалик баҳтлидир.

* * *

Ҳамма нарса фойдалилиги билан баҳоланади.

* * *

Ҳамма нарсага ишониш худди хеч нарсага ишонмасликдай хавфлидир.

* * *

Ҳамма ҳалклар тарихида шундай сахифалар топиладики, агар улар чин бўлганида кандай ажойиб бўларди.

* * *

Ҳаяжонлантириш учун ҳаяжонланиш шарт эмас.

* * *

Ҳақиқат нима? Бизнинг фикрларимизнинг воеага мос келиши.

* * *

Ҳақиқат учун кам сонли, лекин ҳурматли кишиларнинг тан олиши ҳам етарли, ҳамманинг тан олиши унинг учун зарур эмас.

* * *

Ҳақиқий азоб-уқубат тортганлар ўлимни кутишади, фанатиклар эса унга пешвоз чикишади.

Диоген

(Диоген Синоплик, милоддан аввалги 404 – 323 ийларда яшаган юнон файласуфи)

Амалдор билан худди олов билан бўлганидай муомалада бўл – якин ҳам турмагин, узоклашиб ҳам кетма.

* * *

Бой – бойлигининг эгаси эмас, бойлик – бойнинг эгаси.

* * *

Дунёни зиёфатдан кетгандай тарк этиш лозим, оч ҳам эмас, ичиб маст-аласт бўлиб ҳам эмас.

* * *

Душманларимизга пинхона азоб бериш яхши кайфият келтиради.

* * *

Дўйстларга қўл узатаётib муштни туғиши керак эмас.

* * *

Инсонни изляпман!

* * *

Кўпроқ эшитиш ва кам гапириш учун кишига иккита кулок ва битта тил берилган.

* * *

Лаганбардор – ўргатилган хайвонларнинг энг хавфлиси.

* * *

Мол бокадиган кишилар шуни тан олишлари керакки, мол уларга эмас, улар молга хизмат қилишади.

* * *

Таълим ва тарбия ёшларни босик қиласади, кексаларни овунти-

ради, камбағалларни бойитади, бадавлатларга чирой бағиплади.

циянинг манфаатига, ҳатто унинг ўзига ҳам лаънатлар бўлсин.

* * *

Тинмай машқ килиш орқали эгалланадиган одат бизнинг хулқимизни яхшилайди.

* * *

Бахт бахтда эмас, унга етишишда.

* * *

Тухмат — бу фақатгина ахмокнинг изланиши.

* * *

Бахтсизлик юкувчан касаллик. Бахтсиз ва қашшоқлар касалларини кўпроқ ютириб оғирлаштирасликлари учун улар бирбирига яқинлашмасликлари зарур.

* * *

Халқ кўп, лекин инсонлар оз.

* * *

Бизнинг ҳамма орзуларимиз охир бир куни ижобат бўлади, лекин у шундай ўзгарадики, биз уни таниёлмай коламиш.

* * *

Чанқоғини сув билан эмас, май билан кондирадиган киши хайвондан ҳам мулоҳазасиздир.

* * *

Билмаган нарсангни сева олмайсан.

* * *

Ўзини доно қилиб кўрсатишнинг ўзи бир фалсафа.

* * *

Бирорларга бўлган хурматини осонлик билан йўқотишга мояил киши, аввало ўзини хурмат килмайди.

* * *

Куёш гўнгли ўрага мўралагани билан обрўсизланмайди.

* * *

Вақтнинг кадрига етмайдиган машхур бўла олмайди.

Достоевский

(Фёдор Михайлович Достоевский, 1821—1881 йилларда яшаб ижод қилган рус ёзувчиси)

Агар иблис мавжуд бўлмай уни инсон ўз тафаккури билан яратган бўлса, уни ўзига ўхшайдиган қилиб яратади.

* * *

Гапга уста бўлмаган кишиларгини тўғрисини гапиришади.

* * *

Агар уни саклаш учун кишиларнинг терисини шилиш зарур бўладиган бўлса, ундаи цивилиза-

* * *

Дин, бу фақат ахлок формуласидир.

* * *

Жазоламанг, оқлаб хукм чиқаринг, лекин ёмонликни ёмонлик деб атанг.

* * *

Жиннилигини тан олган жинни — жинни эмас.

Инсон ҳамма нарсага кўника-
диган зотдир, менимча, бу унга
берилган энг яхши таъриф.

Ишонч мўъжизадан яратилмай-
ди, мўъжиза ишончдан яратилади.

Йиллардан ҳам узоқ туюладиган
дақиқалар бўлиши мумкин.

Киши ўз ғамларини санаши
яхши кўради, лекин у ўз қувончини
санамайди.

Кишида жиноятни истовчи дақи-
қалар ҳам бўлади.

Кишида энг муҳими ақл эмас,
балки уни бошкарадиганлари: ха-
рактер, қалб, яхши ҳислар, илғор
фоялардир.

Кишининг қандайлигини билиш
учун унинг сукут саклашини, гапи-
риши ёки йиглашини, буюк фоялар
олдида хаяжонланишини кўриш
шарт эмас, яхшиси унинг кулишига
разм солинг. Киши чиройли кул-
са — демак унинг яхши одамлиги.

Куч сўкишга муҳтож эмас.

Олийжаноб фояларсиз инсоният
яшай олмайди.

Оқилона иш қилиш учун оқил-
нинг ўзи камлик килади.

Паст ва таъмсиз май яхши сир-
кага айланиши мумкинлигидай,
асарлари муваффакият қозонмаган
ёзувчи аччик танқидчига айланиши
мумкин.

Пул барча тенгсиаликларни тенг-
лаштиради.

Хайр-эксон уни берувчини ҳам,
олувчини ҳам бузади, бунинг усту-
га у ўз мақсадига эришмайди
ҳам, чунки у қашшоқликни фақат
чуқурлаштиради.

Талант хайриҳоҳга — уни ту-
шунишларига муҳтож.

Талантсиз ёзувчи худди чўлок
аскарга ўҳшайди.

Тўғри фикрга ҳам карши тура
билиш учун буюк киши бўлиш
зарур.

«Файласуф» сўзи бизнинг Русда
ҳам бор, у ҳакоратли бўлиб «тен-
так» маъносини беради.

Ўта ярамас киши жуда ҳам сипо-
куриниши мумкин.

Нодонлар йўл очишади, улар
изидан мулоҳазалилар боришади.

* * *

Куёшнинг биргина нури киши
калбини қанчалик ўзгартира олиши
ажабланарли.

* * *

Халол кишиларнинг душманлари
доим кўп бўлади.

* * *

Хамма нарсада хам ўтиш хавф-
ли бўлган чегара мавжуд, агар
ундан ўтсанг орқага кайтишнинг
иложи йўқ.

* * *

Хамманинг хам хаётида чидаш
лозим бўлган кунлар бўлади.

* * *

Хатто тўғри фикрга хам қарши
тура билиш учун буюк киши бўлиш
зарур.

* * *

Хеч нимага хайрон қолмаслик,
акл эмас нодонлик белгисидир.

* * *

Чин хақиқат доим хам хақиқатга
ўхшамайди, уни хақиқатга ўхшатиш
учун бироз ёлғонни аралаштириш
зарур.

Европид

(Милоддан аввалги тахм.
480—406 йилларда яшаган
юнон драматурги)

Бадавлат бўлиш яхши, кучли
бўлиш хам яхши, лекин хам-
масидан хам — чин дўйстларга эга
бўлиш яхши.

* * *

Бадавлатлик зикналик ва сур-
бетликни пайдо қилади.

* * *

Билмасдан килинган гуноҳни
айблаб бўлмаганидек, мажбурлик-
дан килинган яхшиликни хам мак-
таб бўлмайди.

* * *

Икки баҳслашувчи кишидан
бира бахсдан кечса, у иккинчиси-
дан ақллироқдир.

* * *

Кипи баданида унинг ярамасли-
гини кўрсатувчи белги бўлмайди.

* * *

Киши учун ўз ватанини таш-
лаб кетишдан хам кучлирок азоб
бормикан?

* * *

Сен ўз қадрингни билсанг, унумта-
ма, ўзгалар хам ўз қадрларини
билишади.

* * *

Тил кишиларни кичкина учкун-
дан катта ёнғингача етаклайди.

* * *

Факат хушмуомала кишидагина
мафтун килиш қобилияти бўлади.

* * *

Эҳтиёткорлик — хақиқий мард-
ликдир.

* * *

Ярамаснинг совғасидан яхшилик
кутма.

* * *

Яхши оталарнинг фарзандлари
хам яхши бўлишади.

* * *

Яхши фикрловчи кишиларга муваффакият доим ёр бўлади.

* * *

Ўзини тута олмаган тил — хар нарсадан ёмон.

* * *

Хаёт — бу курашдир.

* * *

Хукмдор ёмон бўлса, бунга давлат айбдор эмас.

* * *

Хукмдор учта нарсани билиши зарур: у одамларни бошқаради, у одамларни конунларга риоя қилган ҳолда бошқариши зарур, у одамларни абадий бошқармайди.

Жан де Лабрюйер

(Лабрюйер Жан, 1645 – 1696
йилларда яшаб ижод қилган
француз ёзувчisi)

Агар тентак аҳмоқона гапни айтишдан кўркса, демак, у тентак эмас.

* * *

Аёлдан қачон туғилганини сўраидан кексадан қачон ўлишини сўраш осонрок.

* * *

Барча ташвишларимиз бизнинг бир хилда бўлмаслигимиздан келиб чиқади.

* * *

Баъзи баҳтсизликлар олдида баҳтли бўлишга ҳам уяласан.

* * *

Беҳуда ўтказилган вактдан ағуссланиш ҳар доим ҳам қолган вактдан оқилона фойдаланишга ёрдам килавермайди.

* * *

Биз дўстларимизда уларнинг ўзи учун зарар берадиган камчиликларни кўрамиз, яхши кўрадиган кишимизда эса, бизга азоб берадиган камчиликларни.

* * *

Бизга яхшилик қилган кишига билдирган миннатдорчилигимиша, ўзи билан бирга унга бўлган бирмунча дўстона мойиллигимизни ҳам етказади.

* * *

Бизнинг хар бир харакатимизда бутун характеримиз намоён бўлади: нодоннинг кириши ҳам, чиқиши ҳам, ўтириши ҳам, туриши ҳам, юриши ҳам, индамаслиги ҳам дононицидан фарқ қиласди.

* * *

Бирор сиз билан сухбатлашганидан кейин ўзидан ва ўз ақлидан мамнун бўлса, у сиздан ҳам мамнун бўлиб қолади.

* * *

Бирордан тўла мамнун бўлил жуда ҳам кийин.

* * *

Бирорларнинг рози бўлишига караганда ҳам мулойимроқ рад жавобини берадиган кипилар ҳам бор.

* * *

Болалар учун ўтмиш ҳам, келажак ҳам йўқ, лекин улар биз кат-

талардан фарқли ўлароқ, бугунидан фойдаланишини билишади.

* * *

Буюк кишиларга қанча яқинлашсак, биз уларни факат оддий инсон эканликларини шунча аник кўрамиз. Улар ўз хизматидагиларга камдан-кам холлардагина буюк бўлиб кўринишади.

* * *

Доимо ҳамма нарсадан норози бўлиб юрадиган кишидан ҳамма норози бўлади.

* * *

Золим ҳукмдор фукароларининг ватани бўлмайди. Уларнинг Ватан тўғрисидаги фикрини ғараз, хушомадгўйлик, шуҳратпастлик эгаллайди.

* * *

Истеъодосизликнинг белгиларидан бири — кўп гапиришдир.

* * *

Ишонч — дўстликнинг биринчи шарти.

* * *

Кийинишига хаддан ташқари эътиборсизлик ёки хаддан ташқари бапсанглик картайганликни бирдай бўрттириб кўрсатади ва ажинларни кўпайтиради.

* * *

Киши ёт пайтида кариганида сарфлаш учун йиғади, кариганида эса мотамида сарфлаш учун.

* * *

Киши факат икки йўл билан кўтарилиши мумкин — ўзининг чакконлиги ёки бошқаларнинг нодонлиги туфайли.

* * *

Кишилар ўзлари билан ўзлари шундай бандларки, атрофдагиларга назар ташлаб уларни холисона баҳолашга ҳам вактлари етишмайди. Шунинг учун ҳам яхши фазилатлари кўп, лекин ўта камтар кишилар кўпинча панада қолиб кетишади.

* * *

Кишилар жуда кам холлардагина кам гапирганларига пушаймон бўлишади ва аксинча улар кўпинча хаддан зиёд кўп гапирганларидан пушаймон бўладилар. Бу ҳамма биладиган ва одатда ҳамманинг эсидан чикадиган эски ҳакиқатдир.

* * *

Кишилар ўз якинларини хурсанд килиш имкониятининг кадрига жуда ҳам етишади.

* * *

Кишилар ўзини кулдира оладиган кишини кам хурмат килишади.

* * *

Кишиларга сизга яхшилик килиши ўзлари учун ҳам фойдали бўлишини етказа олиш — бойлик ортиришнинг энг аник ва қиска йўлидир.

* * *

Кишиларнинг юкорига кўтарилишига ёрдамлашган камчиликлари уларнинг юкоридан пастга кулашига ҳам сабабчи бўлади.

* * *

Кишининг ташки кўрининишига қараб баҳо бериш ярамайди, унга қараб факат тахмин килиш мумкин.

* * *

Кишининг яхши гапириш учун ақли ёки сукут саклаш учун соғлом фикри бўлмаслиги бахтсизликдир.

* * *

Кўпинча бировларни ўзимизга кўнигиришга қараганда, ўзимизнинг бошқаларга кўнишишимиз осон ва фойдали бўлади.

* * *

Кўпчилик кишилар ҳаётларидағи энг яхши даврини ёмонни яна хам аянчлирок килишга сарфлайдилар.

* * *

Мард ўзгаларнинг хомийлигига муҳтоҷ бўлмайди.

* * *

Масҳаралаш кишиларни муро-
сасиз киласди.

* * *

Муттаҳамлар бошқани хам ўзи-
дай деб ўйлашга мойилдирлар.

* * *

Нодонлар хам ҳайратланишади,
лекин факт ўзидан каттароқ но-
донларга.

* * *

Одат зарур бўлмаган нарсаларни
заруриятга айлантиради.

* * *

Оддийлик ва самимиликнинг
энг нозик мугамбирликка айла-
ниб колиш холлари хам хаётда
учрайди.

* * *

Охири хамма нарса кишилар-
нинг жонига тегади, ҳатто бошида
уларни жуда завқлантирган нарса-
лар хам.

* * *

Оқил кишилар устидан кулиш —
бу нодонларга хос ишдир.

* * *

Сахийлик кўп бериш билан
эмас, вактида бериш билан ўлча-
нади.

* * *

Синааб кўриш учун дўст тутиниш
керак эмас, лекин дўсттга эга бўлиш
учун уни синааб кўриш лозим.

* * *

Сирнинг ошкор бўлишига доимо
уни бирорга ишониб айтган киши
айбор бўлади.

* * *

Соҳта камтарлик — манманлик-
нинг энг ашаддийсидир.

* * *

Эркаклар ўзиникига қараганда
ўзгалар сирини яхши саклашади,
аёллар эса ўзгаларникига қараганда
ўзиникини яхши саклашади.

* * *

Яшашни севганимиз учун кекса-
лик ардокли, ўлимдан кўркканимиз
учун эса кексалик даҳшатли.

* * *

Яқинларимиз бизга қанча кўп
ўжашса, улар бизга шунча кўп
ёкишади: бировни ҳурмат килиш,
афтидан, уни ўзингизга киёслаш
билан бир бўлса керак.

* * *

Ўз бойлигига тинчлиги, соғлиги,
инсофи ва обрўсини йўқотиш эвази-
га эришган кишиларга хавас қилип
ярамайди.

* * *

Ўзимизни баҳтли хис қиладиган дамларни кутмай ҳам кулайлик, бўлмаса бирор марта ҳам кулмай дунёдан ўтиб кетишимиз мумкин.

* * *

Ўзининг айёр эмаслигига ишонтира олган кишини, унчалик содда деб хисоблаб бўлмайди.

* * *

Қашшоқлик — жиноятнинг онаси бўлса, акли пастлик — унинг отаси.

* * *

Кул фактат ўз ҳўжайинининг измида бўлади, шуҳратпараст эса, унинг кўтарилишига ёрдам бера оладиган ҳамманинг.

Жан Поль

(Жан Поль, Иоган Пауль Фридрих Рихтер, 1763—1825
йилларда яшаган немис ёзуучиси)

Ақлли киши ҳар қандай кийин вазиятдан чиқиш йўлини топади. Доно киши бундай вазиятга тушмайди.

* * *

Бир хил нодонликни икки марта қилмаслик зарур, ахир танлаш имконияти саноқсиз-ку.

* * *

Дид — бу эстетик ахлоқдир.

* * *

Кичик азоблар жаҳлимизни чиқаради, катта азоблар эса аслимизга қайтаради. Дарз кетган қўнғироқ-

нинг овози бўғиқ чиқади: агар уни синдириб икки бўлакка ажратсангиз — овози яна аввалгидай жарангли чиқади.

* * *

Кишининг характеристи, айниқса, у бошқа бирорнинг характеристини таърифлаётганида кўпроқ намоён бўлади.

* * *

Мактовга безътибор бўлган эмас, танбехга эътиборли бўлган камтар.

* * *

Сиёсатнинг энг яхши коидаси — ҳаддан зиёд бошкармаслиқдир, дейишиади. Бу коида тарбияга ҳам тегишилдир.

* * *

Сирни билиши тўғрисида мактантган киши, унинг ярмини айтган хисобланади, қолган ярмини ҳам айтишни чўзиб ўтирайдиди.

* * *

Ўзгаларнинг ғамига хайриҳоҳ бўлиш учун инсон бўлиш кифоя, лекин ўзгаларнинг қувончига хайриҳоҳ бўлиш учун эса фаришта бўлиш зарур.

* * *

Ўсимлик кишилар, хайвон кишилар, авлиё кишилар бўлади.

* * *

Қашшоқлик — канча кўп кишилар шунга маҳкум бўлишса, шунчалик оғир бўладиган ягона ташвиш.

* * *

Ҳамма сўзлари бош харфлар билан ёзиладиган китобни ўқиш кийин, худди шундай ҳаётда ҳам,

агар ҳамма кунлар дам олиш бўла-
диган бўлса яашаш кийин.

* * *

Ҳақоратли сўз билан учдан би-
рисига эришилади, яхши сўз ва
муросага келиш билан — барисига.

* * *

Хеч нимани кейинга сурма,
чунки кейин сенга осон бўлмайди.

Жан Жак Руссо

(1712—1778 йилларда яшаб
ижод қилган француэл ёзувчиси,
файласуфи ва маърифатпарвари)

Агар болага кўп ён босавер-
сангиз у сизнинг хўжангиз бўлиб
колади, уни итоат эттириш учун
эса ҳар сафар шартлашишингизга
тўғри келади.

* * *

Аёл кишининг энг асосий ва
мухим сифати — унинг мулойим
табиатлилиги.

* * *

Ахлоқ-одоб илмининг барча ёш-
даги кишилар учун энг асосийси —
хеч кимга ёмонлик килмаслик.

* * *

Баджаҳллик кучсизликдан пайдо
бўлади.

* * *

Биз бахтни қаёрдалигини бил-
май излай бошласак, уни йўқотиб
кўйишимиш мумкин.

* * *

Бирор нима билан бандлика
факат зарур тап айтилади, лекин

бекорчиликда бетўхтов гапириш
истаги пайдо бўлади.

* * *

Болалардаги шумтакаликни сўн-
дирсангиз ҳеч қачон донишмандлар-
ни пайдо кила олмайсиз.

* * *

Деярли барча ишда энг кийини —
бошлатш.

* * *

Дид — бу кўпчиликка бирор-бир
нарсанинг ёкиш ёки ёқмаслигини
хис килиш кобилияти.

* * *

Доно конун ижодкори ишни
конун чиқаришдан бошламайди,
уни жамиятга фойдалилигини ўрганишдан
бошлайди.

* * *

Ёлғон турли кўринишда намоён
бўлиши мумкин, ҳақиқат эса факат
бир кўринишда мавжуд бўлади.

* * *

Ёшлик — доноликни эгаллаш,
кеексалик — уни қўллатш даври.

* * *

Кимки ўз ваъдасига эхтиёткор
бўлса, уни аниқ бажаради.

* * *

Китоб қанча кам ўқилса, уни
шунча синчиклаб танлаш зарур
бўлади.

* * *

Киши ёмон ниятларда фойдала-
на олмайдиган даражадаги мукам-
мал қонунларни яратиб бўлмайди.

* * *

Кини қанчалик кам билса, унга
ўз илми шунчалик кенгдай тую-
лади.

* * *

Кишилар ҳаётни қисқа деб нолишади ва уни ўзлари яна ҳам кисқартиришни исташади.

Хамма нимагадир шошишади, кутишни истамайди. Бирор тезроқ эртанги кун келишини, бошка бирор тезроқ кейинги ой келишини истаса, баъзилар ўн йилдан кейинги ҳаётга тезроқ етишишини истайдилар.

* * *

Кишининг барча кобилиятларини бирлаштирувчи ҳисобланадиган ақл, бошка кобилиятларга қараганда қийинрок ва кейинрок ривожланиди.

* * *

Кўп нарсани билишдан яхши нарсани билиш муҳимрок.

* * *

Менинг вазифам ҳақиқатни айтиш, унга ишонтиришга мажбурлаш эмас.

* * *

Мехнат килмайдиган ҳар қандай кипи — текинхўрдир.

* * *

Миннатдорлик — ҳисоблашиш зарур бўлган қарз, лекин уни кутишга ҳеч кимнинг ҳақи йўқ.

* * *

Ношуд кишининг хукмонлигидан ортиқ ҳавфли нарса йўқ.

* * *

Ноҳақликни кўриш ва индамаслик — бу унга хайриҳох бўлишидир.

* * *

Ортиқча талабчанлик ҳам, ортиқча кўнгилчанлик ҳам мавжуд, иккаласидан ҳам узоклашиб зарур.

* * *

Табиатан кишилар бир-бирига хеч ҳам душман эмас.

* * *

Тарбия, шубҳасиз одатдан бошқа нарса эмас.

* * *

Тарбиянинг асосий сири — аклий ва жисмоний машқлар бир-бирига хордик вазифасини бажаришга эришишдан иборат.

* * *

Тасаввур нафакат бизни осонлик билан келажакка элтади, у бугунги кунимизни ҳам жозибали кўрсата олади.

* * *

Эриша олмаганларимиз ўзимизда боридан завқланишга халақит беради.

* * *

Ярамас икки тарафлама фойда олади: ўзининг инсоғизлигидан ва ўзгаларнинг ҳалоллигидан.

* * *

Яхши фазилатли киши бўлиш учун шундай бўлишини исташ кифоя.

* * *

Яшамок — демак ҳис қилмоқдир, чунки ҳис килиш аклдан бекиёс даражада устун туради.

* * *

Яшаш — нафас олиш эмас, харакат килишидир.

* * *

Ҳалол кишининг нигохи доимо фиригарларни ташвишга солади.

* * *

Хар нарсага карни чидаб туриш мүмкін, лекин яхшиликка эмас.

* * *

Хар қандай ёмонлик ожизлик оқибатида содир килинади.

Жомий

(Нуриддин Абдурахмон ибн Аҳмад Жомий, 1414 – 1492 шилларда яшаб ижод қылған форс-тожик шоюри ва олими)

Агарда уйидан чикариб берса,
Бору йўқ яримта нонини гадо.
Ярим хазинасин берган подшодан,
Сахийлик бобида шу гадо аъло.

* * *

Адоват тифини кўтарган киши,
Адоват тигидан бўлади халок.

* * *

Аритсанг ойнадан чангу кудурат,
Ранишанрок кўринар ойнадан сурат.

* * *

Бу қадим ўрмонда бўлма мунофик,
Шерми, барс, сўз юрит шунга
мувофик.

* * *

Дарвешдан хукмдор сўради:
«Нечун

Келмадинг олдимга бунчалик
узок?»

У деди: «Нимага келдинг
дегандан —
Нимага келмадинг, деган
яхшироқ!»

* * *

Ёдингдами, айт-чи, сен туғилған он,
Барча хандон эди, сен эса гирён.

Шундай яшагилки, кетар чогингда,
Барча гирён қолсин, сен боргин
хандон.

* * *

Ким агар дўстликда билмаса вафо,
Душманликдан хам у тоймайди
асло.

* * *

Мансаб билан баландмас одам,
Мансаб одам билан мухтарам.

* * *

Сен одам экансан, ўзга хам одам,
Камчиликсиз одам бўлмайди хеч
хам.

* * *

Сенга улуғлик лозим бор жойда,
Отанг обрўйи бермайди фойда.

* * *

Гапирмакка агар оғзинг очарсан,
Керак яхши-ёмонни ажратарсан.
Кафасдан қуш чиқиб, учганда
билинг

Яна қайта уни тутмоқ мушкулдир.

* * *

Айтганинг қайтарар не десанг
токка,
Ўарсан хар неки эксанг тупроқка.

* * *

Бажармайди фарзанд атоси сўзин,
«Холва ема!» деса еб туриб ўзи.

* * *

Доно сухбатидан бош тортса нодон,
Даврондан яхшилик кўрмас чеч
качон.

* * *

Душманга кўрсатгил дўстликни,
харгиз,
Адоват тигидан тилинмас пўстинг.
Адоват кўрсатма дўстларга асло,
Аламидан душман бўлмасин дўстинг.

* * *

Ёпик, очик сир хақида оқиллар,
Айтишибиди күп ажойиб нақллар:
Бири — яроғ ҳали қиндан чиқмаган.
Иккинчиси — ўқдир чиққан
камондан.

* * *

Ким хунарни деса, у доно бўлур,
Нодонлар кудрат деб бойликни
 билур.

* * *

Мевасиз шоҳ бошин кўтаради тик,
Мевали шоҳ болни саломга эгик.

* * *

Тамизда бир-бирдан фарқ қилур
одам,
Барча билавермас хар нарсани ҳам.

* * *

Устод муаллимсиз қолса гар замон,
Нодонликдан кора бўларди жаҳон.

* * *

Кичикларга ҳазилу истехзо ўқин
отмоқ — улуғлик обрўсин бекорга
сотмоқ ва зиллату хорлик ғуборига
ботмоқдир.

Жон Кеннеди

(Жон Фицжеральд Кеннеди,
1917—1963 йилларда яшаган
америқа давлат арбоби,
АҚП нинг 1961—1963
йиллардаги 35-президенти)

Агар жамият қашшоқларга ёр-
дам бера олмаса, ундај жамият
бадавлатларни химоя қила олмайди.

* * *

Биз буни бажарамиз. Уни бажа-
риш осонлиги учун эмас, кийинлиги
учун ҳам бажарамиз.

* * *

Биз «Нима меники бўлса — у
меники, сизники тўғрисида эса га-
пиришамиз» принципида музокара
олиб бора олмаймиз.

* * *

Бир кипи ҳам бирор нима-
ни ўзгариши мумкин, уриниб
кўришни эса ҳамма қилиши лозим.

* * *

Ватанинг сен учун нима қилди,
деб сўрама, ватаним учун мен нима
қилдим, деб сўра.

* * *

Демократия шароитида биттаги-
на сайловчининг бехабарлиги бошқа
хаммасига зиён қилиши мумкин.

* * *

Душманларингизни кечиринглар,
лекин эсдан чиқарманлар.

* * *

«Инқироз» сўзи хитойча иккита
иероглиф орқали ёзилади: биринчи
сиёҳи «Хавф», иккинчиси «Яхши
имконият».

* * *

Ё инсоният урушни тугатади, ё
уруш инсониятни.

* * *

Илм олмаган фарзандлар йўко-
тилган фарзандлардир.

* * *

Катта мұваффакиятсизликлардан
қўркмайдиганларгина катта мұваффакиятларга эришадилар.

* * *

Канчалик номаъқул иш килсам,
шунчалик машхур бўламан.

* * *

Кўшма Штатлар жуда ҳам тез харакатланиши лозим, ҳатто ўз ўрнида қолиши учун ҳам.

* * *

Фалабанинг отаси минг бўлади, маглубият эса ҳар доим етим.

Жонатан Свифт

(1667 – 1745 йилларда яшаб ижод қилган инглиз ёзувчиси)

Агар Тангри бойликни кимматли нарса деб билганида, уни хеч качон ярамасларга бермаган бўлар эди.

* * *

Бахтсизларгина тақдирнинг хо-
кимлигига ишонишади. Бахти чоп-
ганлар эса ўзи эришган барча
муваффакиятлар асоси ўзининг
уддабуронлигидан деб билишади.

* * *

Бирор нимага умид килмаган
хам шунга монанд жавоб олишга
тайёр бўл.

* * *

Бирор нимага умид килмаган
кишининг хеч качон ҳафсаласи пир
бўлмайди.

* * *

Буюк воқеалар сабаби, худди
буюк дарёлар ирмогидай кўпинчча
кичик ва саёз бўлади.

* * *

Бўхтон, одатда, яхши киши-
ларга килинади, худди курт яхши
меналарга тушганидай.

* * *

Гўзаллик – кимматбаҳо тошга
ўхшайди: канчалик оддий бўлса,
шунча киммат туради.

* * *

Дунёда ўзгарувчанликдан ортиқ ўзгармас нарса йўқ.

* * *

Жуда ҳам кам кишилар бугунги
куни билан яшашади, кўпчилик эса
кейинрок яшаш учун тайёrlаниш
билан овора бўлишади.

* * *

Илтижоларимизнинг энг катта
ва самимий қисмини шикоятлар
ташкил киласди.

* * *

Кишининг кандайлигига унинг
улфатларига караб баҳо бериб
бўлганидай, унинг кандайлигини
гапираётган гапига караб ҳам билса
бўлади.

* * *

Кўпчилик эркаклар ўзи тўғри-
сида камтарона фикрга эга бўл-
ганликлари учун мақтовни ёқти-
ришади, кўпчилик аёллар эса —
тескари сабабга кўра.

* * *

Манманлик буюкликтининг эмас,
нуфузи пастликнинг белгисидир.

* * *

Ғазабга берилиш, кўпинча, би-
ровнинг айби учун ўзингдан қасд
олиш билан тенг.

Жорж Бернард Шоу

(1856 – 1950 йилларда яшаб
ижод қилган инглиз ёзувчиси)

Агар киши бизга ёқмаса, унга
ёрдам бермаслик учун истаган

бахонани топип мумкин, агар у бизга ёкса, унга ёрдам бериш зарурлигига ўзимизни доим кўндирамиз.

* * *

Агар сизда бир олма, менда бир олма бўлиб, бизлар уни алиштирасак, сизда ҳам, менда ҳам бир олма колади. Агар сизда бир ғоя, менда бир ғоя бўлиб, бизлар уни алиштирасак, иккаламизда ҳам иккитадан ғоя бўлади.

* * *

Агар тубан киши ноўрин иш килиб кўйса, у ҳар доим бу унинг бурчи эканини таъкидлайди.

* * *

Агар қўшним ўз хотинини ҳар куни урса, мен эса ҳеч қачон урмасам, бу статистика маълумотида ҳар биримиз ўз хотинимизни кунора урамиз деган маънода бўлади.

* * *

Ақлли киши дунёга мослашади, нодон дунёни ўзига мослаштиришга ҳаракат қиласди. Шунинг учун ҳам ривожланиш нодон кишиларга боғлик.

* * *

Бахтсизлигимни ўйлашга вактим бўлмагани учун ҳам мен бахтлиман.

* * *

Биз ўз тилимизнинг гўзаллигини уни бошқа элларда эшитганимиздана ҳис қиласми.

* * *

Биладиган бажаради, билмайдиган ўргатади.

* * *

Билмайдиганини биламан деб ўйлайдиганларнинг такдирига сиёсатчи бўлиш ёзилган.

* * *

Бирорга осмонда 978301246569987 та юлдуз бор десант, у ишонади. Лекин «Янги бўялган» деган ёзувни кўрса, албатта бармоғини тегизиб кўради.

* * *

Даҳо нима килиш зарур бўлса шуни қиласди, талант эса билганини.

* * *

Инсон ўз ҳаракатларини оқлаши учун, биттасидан ташкари, истаган сабабни топади, ўз жиноятини оқлаши учун ҳам, биттасидан ташкари, ҳар кандай бахонани излаб топади: бу биттаси эса унинг кўркоқлиги хисобланади.

* * *

Истак бўлмаган ерда йўл ҳам бўлмайди.

* * *

Касалларга дориларга бўлган ихлосни шундай сингдирдикки, энди улар табибларга эмас, дориҳоналарга кўп катнашади.

* * *

Кишилар, кўпинча, ўзларига мутлако алокаси йўқ ишлар билан кизикадилар.

* * *

Кишиларга биз қачон карши гапирсаккина, улардан кизикарли маълумотларни оламиз.

* * *

Кулги бўлишдан кўрксанг конъ-
кида учишни ўргана олмайсан. Ҳаёт
музи сирпанчик.

* * *

Мен миллионер бўлишни ис-
тамайман. Мен факат унингдай
яшашни истамайман.

* * *

Менинг довруғим ҳар бир му-
ваффакиятсизлигим сайин ошди.

* * *

Менинг ҳазилларим кипиларга
ҳақиқатни айтишдан иборат, холос.
Ҳақиқат дунёдаги энг кулгили
ҳазилдир.

* * *

Муштга мушт қайтармагандан
кўркинг: у сизни ҳам кечирмайди,
ҳам ўзингизни ўзингиз кечиришин-
гизга йўл кўймайди.

* * *

Пулнинг етишмаслиги барча гу-
нохларнинг илдизидир.

* * *

Сизни осишга жазм қилган ки-
шиларнинг эътиборини чалғитиш
учун баъзан уларни кулдириш
зарур.

* * *

Соғлом миллат ўз миллатини,
худди соғлом киши ўз умурткасини
сезмаганидай сезмайди.

* * *

Табибнинг шуҳратини унинг да-
волашидан ўлган донгдор кишилар
оширади.

* * *

Тарихдан олиш мумкин бўлган
ягона сабок шуки, кишилар ундан
хеч қандай сабок олишмайди.

* * *

Фан ҳеч қачон ўнта янги масала
кўймасдан битта масалани ечмайди.

* * *

Факат битта газетани ўқиши за-
пур, бир неча газетани ўқиши ки-
шини чалкаштириб юборади, уларга
сарфланадиган пулни эса айтмаса
хам бўлади.

* * *

«Хайр»ни ўттизтадан кам сўзда
айтишни уддалайдиган аёл топил-
майди.

* * *

Хавф ундан қўрқадиганлар учун
ҳар доим мавжуддир.

* * *

Эркак ва аёлнинг тарбияси улар
ўзларини жанжаллашганларида
қандай тутишларида кўринади.

* * *

Ўирлаган ўғри эмас, қўлга
тушган ўғри.

* * *

Қашшоқ табибдан ортиқ хавфли
киши йўқ.

* * *

Карз олиш худди тузокка туш-
ганга ўхшайди, унга тушиш осон,
чиқиб кетиш кийин.

* * *

Хар бир кишида ўз фикрига
эга бўлиш хуқуки бор — агар у
сизникуга мос бўлса.

* * *

Ҳеч нарсага ишонмаган ҳамма
нарсадан кўркади.

Жорж Вашингтон

(1732—1799 йилларда яшаган
Америка давлат арбоби,
АҚШнинг 1789—1797 йиллардаги
биринчи президенти)

Агар мажбур килинмаса, кишилар ўзлари учун зарур бўлган ишни хам бажаришмайди.

Агар ўз обрўйингизни сакламоқчи бўлсангиз факат хурматга лойик кишилар билан бирор-бир ишни қилинг; нодон улфатлар даврасида бўлгандан ёлғиз бўлмок афзалдир.

Баъзида кўнгилчанлик кишига талабчанлиқдан кучлироқ таъсир қиласди.

Берган ваъдангизнинг устидан чикиш чорасини кўринг, кўлингиздан келмайдиган ишни бажаришни зиммангизга олманг.

Жамият ишончига эришишнинг энг аник йўли имкони борича уни кам безовта қилишда.

Киши кўлидан келган ҳамма ишни килган бўлса хам муваффакиятга эришмаса, бунинг учун уни койимант.

Муваффакиятни кишининг ҳаётда эришган мавқеи билан эмас, шу муваффакиятга эришиш учун унинг енгиб ўтган тўсиклари билан ўлчаш лозим.

Парламент менинг чўнтағимга кўл солишга мен уникига кўл сошлишимдан кўпроқ ҳукуққа эга эмас.

Сувости тошлари билан тўқнашишни истамаган кема капитани уларнинг каердалигини билиши зарур.

Тухматта энг муносаб жавоб — ўз вазифасини бажаришда қатъйлик кўрсатиш ва сукут саклаш.

Урушга тайёр туриш — тинчликни саклашнинг энг фойдали воситаларидан бири.

Фақат килган хатоларимиздан сабоқ олиш ва кимматга тушган тажрибаларимиздан фойда олиш учунгина оркага назар ташлаш зарур.

Килич бизнинг озодликка эришишимиз учун охирги восита хисоблангани учун озодликка эришганимиз заҳоти, биринчи навбатда, уни ўз ўрнига жойлашимиз зарур.

Ҳақиқий дўстлик — секин ўсуви чи дараҳт: бу номга муносаб бўлиш учун у аввало турли зарбаларга бардош бера олиши зарур.

Жюль Ренар

(1864—1910 йилларда яшаб ижод қилган француз ёзувчиси)

Агар баҳт пулда бўлмаса, уни кўшнингизга бериб кўринг-чи.

* * *

Агар ўзим шол бўлиб ётсам
хам бошқаларнинг юришига гап
топавераман.

* * *

Биз ўзимиага кичкина бахтни
факат бугун учун яратса оламиз.
Эртага яна бошкатдан бошлаши-
миз керак ва хар куни шундай
килишимиз зарур.

* * *

Бор ҳақиқатни айтиш керак
эмас, лекин факат ҳақиқатни ай-
тиш зарур.

* * *

Виждан азобланиши хиссиётига
эга бўлмаган киши халоллик тўр-
рисида ўйламай хам кўяверсин.

* * *

Ерда жаннат йўқ, унинг факат
дунё бўйича сочилган парчалари
бор.

* * *

Камтарлик — атрофдагиларнинг
жигига тегмайдиган мағрурлик
тури.

* * *

Менинг ахлоқим менга ўз сую-
гимдай зарур.

* * *

Мехнат ўйлайди, ялқовлик орзу
қиласди.

* * *

Олим — бирор-бир нарсага де-
ярли ишонган одам.

* * *

Сенга яқин кишилар билан
иноқ яшаш учун уларга нисбатан
ўзингни худди уч ойда бир марта
кўришадиганлардай килиб кўрсат.

* * *

Сиз уни бир дақиқага ўлган
деб фараз қилинг ва сиз унинг
канчалик талантли эканини тан
оласиз.

* * *

Талантсиз ёш — бу кари чол.

* * *

Фақат ўз кўнгилсизликларидан
шикоят қилиш учунгина маслаҳат
сўрашади.

* * *

Эҳтимол, бирор марта күш
кўнмаган новда хам бордир.

* * *

Хаёт қисқа, лекин зерикишга
улгурасан.

Ин Сино

(Абу Али ал-Хусайн ибн
Абдуллоҳ ибн Ҳасан ибн
Али, 980 – 1037 йилларда
яшаган ўртаосиёлик буюк
қомусий олим)

Дўстим душман билан ўлтириши
бисёр,
Энди ўлтиримайман у билан зинхор.
Пархез кил шакардан заҳари бўлса,
Пашшадан қоч, кўниш жойи бўлса
мор!

* * *

Ёмон ё яхшилик қилғай хар киши,
Шу ёмон, яхшини топмоқдир иши.

* * *

Сирингни сўрасалар, хар кимсадан
тут нихон,
Хар кимки гапирмас кўп, удир
мулоҳазакор.

Ичингда нихон бўлса, сиринг сени
асиринг,
Ўзинг унга асирсан, қачон қилдинг
ошкор.

Унсурлардан барча жисм, маволид —
аъзо,
Шудир бирлик, қолгани ҳийлаю
ёлрон.

* * *

Тўғри йўлдан ажралмаслик, ин-
софли, адолатли бўлиш, нафснинг
хар орзусини бажо келтирмаслик,
олим, фозиллар билан сухбатдош
бўлишлик, катталарга хурмат, кич-
цикларга шафқат ва марҳамат этиш,
самимий дўстларнинг маслаҳатлари
билан ишга тутиниш, муҳтоjlарга
ёрдам этиш эзгуликнинг маъдани-
дир.

* * *

Чаласаводликдан бесаводлик аф-
залрок.

* * *

Чангу ғубор бўлмаса, инсон
минг йил яшарди.

* * *

Эй нафс, орзу-хавас кишанидан
кет,
Бир дам химояси учун шитоб эт.
Дунё, мансаб дема, учма ишвага,
Дўстлардан ажраб ҳам ёв
бошига ет.

* * *

Ўзни доно билган уч-тўрт нодон,
Эшак табиатин килур намоён.
Булар сухбатида сен ҳам эшак бўл,
Бўлмаса «кофир» деб килишар
эълон.

* * *

Ҳақ жаҳоннинг жонидир, бадандир
жаҳон,
Фаришталар бу танга сезги
бегумон.

* * *

Яҳшидир кетмасдан ушбу жаҳондан,
Ақлинг ҳалос бўлса ҳар
пуштаймондан.
Эртан кўлдан келганин
қиломагайсан,
Фойдаланиб колгин, бу кун
имкондан.

* * *

Кора ер каъридан то авжи Зухал,
Коинот мушкулин барин қилдим
ҳал.
Кўп чигал тугунни англадим,
ечдим,
Ечилмай қолгани биргина ажал.

* * *

Хеч бир гап қолмади маълум
бўлмаган,
Жуда оз сир колди мавҳум
бўлмаган.
Лек билимим ҳақда чукур ўйласам,
Билдимки, хеч нарса маълум
бўлмаган.

Жант

(Иммануил Кант,
1724 – 1804 йилларда
яшаган немис файласуфи)

Агар бола ёмон иш қилганлиги
учун жазоланиб, яхши иш қил-
ганлиги учун тақдирланса, у яхши
иши факат фойдаси учун кила-
диган бўлади.

* * *

Агар усиз ҳам эплай олсанг, бироннинг эхсонини қабул килма.

* * *

Адолат йўқолган пайтда ҳаётнинг қадрини белгиловчи ҳеч нарса колмайди.

* * *

Аёллар, хатто эркаклар дидини ҳам нафислаштиришади.

* * *

Айтадиган гапингнинг ҳаммаси ҳақиқат бўлиши зарур, бу асло ҳамма ерда ҳақиқатни айтиш зарур дегани эмас.

* * *

Ахлоқ кишининг характеристида бўлмоги лозим.

* * *

Ахлоқ баҳтли бўлишга ўргатмайди, у баҳтга лойик бўлишга ўргатади.

* * *

Ақл — бу нуктаи назарни яратиш қобилияти.

* * *

Баъзи китобларни жуда ҳам тушунарли қилишга харакат килинмаганида, улар анча тушунарлироқ бўларди.

* * *

Даҳо — ўкиш ва ўргатиш мумкин бўлмаганини ихтиро қилувчи талант.

* * *

Гўзаллик — бу тушунтиришсиз ҳам барчага ёқадиган объект.

* * *

Гўзаллик — фақатгина дидга тегишли.

* * *

Жисмимида яшайдиган қонун диёнат деб номланади. Виждан бу киладиган ишимизнинг шу конунга мослигиdir.

* * *

Инсон факат тарбия орқали инсон бўлади. Унинг қандайлиги тарбиянинг натижасидир.

* * *

Инсониятнинг бутун илми хис билан бошланиб, тасаввурга ўтади ва фоя билан яқунланади.

* * *

Истрофарчилик қилмаган етимловчиликни кўрмайди.

* * *

Киши ёруғликда — коронғилик тўғрисида, баҳтда — ғам тўғрисида, тўклиқда очлик тўғрисида жуда кам ўйлайди, аксинча, коронғиликда — ёруғлик тўғрисида, ғамда — баҳт тўғрисида, очликда тўклиқ тўғрисида доимо ўйлайди.

* * *

Киши умиддан ва тушдан маҳрум бўлса, у дунёдаги энг баҳтсиз мавжудотга айланади.

* * *

Кишига истаган ҳамма нарсасини беринг, у шу заҳоти буларнинг бариси ҳаммаси эмаслигини хис киласи.

* * *

Кишилар ўзаро мутлако очикойдин кўришганида эди, улар бирбиридан кошишган бўлардилар.

* * *

Кишининг кундалик яхши фазилатлари — майда пул, уни ҳақиқий олтиндай қабул қиласидиган кини — гўдак.

* * *

Кўпчилик кишиларнинг бағритоп бўлганлигининг сабаби шундаки, улар олдин раҳмдил бўлишган ва кўп алданишган.

* * *

Маданий малакаларни эгалламаган киши қўпол бўлади.

* * *

Маъносидан катъи назар, кишига ёқадиган нарса гўзалдир.

* * *

Нодонлик — бу камчилик ва унга карши дори йўқ.

* * *

Одат канча кўп бўлса, эрк шунча кам бўлади.

* * *

Оқилона масалаларни қўйиш — ақл ҳамда зийракликнинг аниқ ва муҳим белгисидир.

* * *

Характер — ўз принципларига мувофик ҳаракат қилиш кобилиятидан иборат.

* * *

Фикрлаш, бу ўзинг билан ўзинг гапиришиш, ўзингни ўзинг эшитишдир.

* * *

Эркакка ахмок деб, аёлга эса бадбашара деб ҳакоратлаш жуда алам қиласи.

* * *

Эртами-кечми ҳар бир халқни камраб оладиган савдо-сотик истаги урушга қарши бўлади.

* * *

Юзимизнинг қизарипи алдаётганимизни билдириб қўяди, лекин у ҳар доим ҳам ёлғоннинг исботи бўлиб хизмат килмайди. Биз кўпинча бирор нимада ноҳақ алдаётганинг уятсиэлигидан ҳам кизарамиз.

* * *

Ўз аклингдан фойдаланиш жасоратига эга бўл.

* * *

Ўлимдан кўрқиб яшаган киши хеч качон хаётдан хузурлана олмайди.

* * *

Карз — бу бирорнинг ҳақига хурмат.

* * *

Каттиқ ғазабланиб турганда бериладиган жазо кўзлаган мақсадига эришмайди.

* * *

Ҳар кандай табиий фанда математика канча бўлса, ҳақиқат ҳам шунча бўлади.

* * *

Ҳеч кимга зарар келтирмаса ҳам ёлғонни заарарсиз деб хисобламаслик керак.

Жатон

(Марк Порций Катон Цензор, мил. ав. 234—149 ишларда яшаган Рим лашкарбошиси ва давлат арбоби)

Агар сени бирор мактаса, унинг тўғрилигини ўзинг текшириб кўр.

• • •
Ёшларнинг оқаришга эмас, қизаришга мойил бўлганлари яхши.

• • •
Зарурият бўлмаган нарса доимо киммат туради.

• • •
Истаганингни эмас, зарурини сотиб ол.

• • •
Кишининг кийинчилик билан эришган нарсаси хотирада яхши сакланади.

• • •
Кишининг хаётини темирга қиёсласа бўлади. Агар уни ишлатсак ишқаланиб емирилади, ишлатмасак зантлаб емирилади.

• • •
Кулгили ишларда жиддий бўлган киши жиддий ишларда кулгили бўлади.

• • •
Нодон донишманддан ўрганига қараганда, донишманд нодондан кўпни ўрганади.

• • •
Оқил бўлсанг одамлардан ўз камчилигингни сир тут. Уни бошкалардан эшигтганингдан ёлриз ўзинг билганинг яхши.

• • •
Оғриқ оғриқни даволайди.

• • •
Факат ўзини ҳақ деб ўйлайдиган кипи ноҳақдир.

• • •
Ўзи билан муросага бормаган кипи ҳеч ким билан муросага бормайди.

• • •
Ўзининг ёмон томонини билган кишига ҳамма шу тўғрида гапираётгандай туюлади.

• • •
Қаҳр тентакликдан факат муддати билан фарқ килади.

• • •
Ғазаб баъзида журъатсизни ҳам кучли килади.

• • •
Ҳаммага ҳам бирдай ёқадиган конун бўлмайди.

• • •
Ҳимоя ожиз бўлган ерда сурбетлик кучли бўлади.

Жинтилиан

(Жинтилиан Марк Фабий,
35—95 йилларда яшаган
Рим нотиги)

Агар истак бўлса кексайгандага ҳам кўп нарсани ўрганса бўлади.

• • •
Айблаш оқлашдан, ярадор қилиш даволашдан осон.

• • •
Бадномлик — ўлимдан ҳам оир жазо.

• • •
Бирор нимани ўргатишга қараганда, ўрганганини ташлатиш кийин.

• • •
Виждон — мингта гувоҳ.

• • •
Ёлғончининг хотираси кучли бўлиши зарур.

* * *

Зарар беріш осон, ёрдам беріш күйин.

* * *

Ким жуда истаса, у уддалай олади.

* * *

Күп тақылді қилиш шахсий хулқа айланади.

* * *

Мекнэтнинг ўзи эмас, у түғрисіда күп ўйланавериш чарчатади.

* * *

Нима устида күпроқ мекнэт килсак, хотирада у мустаҳкамроп қолади.

* * *

Нодонлар даврасида ўзининг ўқимишилигini намойиш қилишин яхши күрувчи кишини олимлар давраси нодон хисоблайди.

* * *

Нотиқлик санъатида эң мухими, санъатни сездирмаслик.

* * *

Пулни йўқ килсанг, урушларни ҳам йўқ киласан.

* * *

Тажрибасиз назарияга караганда, назариясиз тажриба кимматлирок.

* * *

Тарих хикоя қилиши зарур, исбот қилиши эмас.

* * *

Тез ёзиб чиройли ёзишга ўрганиб бўлмайди, чиройли ёзиб тез ёзишга ўрганиш мумкин.

* * *

Тушунмаганни айблайдилар.

* * *

Эркинлик ва тартибсизлик — умуман бир-бирига қарама-карши тушунча.

* * *

Ҳақиқат кўпинча ёлғонга ўхшайди ва аксинча, ёлғон кўп холларда ҳақиқатга ўхшайди.

Жлообул (Жлообул)

(Милоддан аввали VI асрда яшаган файласуф, қадимги Юноннинг «етти донишманди»дан бири)

Аёлингни биронлар олдида эркалама ҳам, унинг билан жанжаллашма ҳам: биринчиси — нодонлик белгиси, иккинчиси — жохиллик.

* * *

Бахтда ҳаддан ташқари ишончли, ғамда эса ишончсиз бўлмаслик керак.

* * *

Кочиримга уста кишининг масхаралаганига кулма, бўлмаса масхараланган кишининг нафратига коласан.

* * *

Дўстликни мустаҳкамлаш учун дўстларнинг хизматини қилиш зарур, душманни дўстга айлантириш учун ҳам уларнинг хизматини қилиш зарур.

* * *

Ширакайф чоғингда хизматкорларингни жазолама, акс ҳолда сени мастилика бебошлиқ қилаётир деб ўйлашади.

* * *

Кўп гапирма, кўп эшит.

* * *

Тақдирнинг бевафолигини марданавор ўтказишни ўрган.

* * *

Халқнинг душманини ярамас хисобла.

* * *

Энг яхиси — мөъёр.

* * *

Эшитиш зарур, яширинча қулок солиш эмас.

* * *

Ўзинг билан тенгга уйлан, ўзингдан устунрокка уйлансанг, кариндошинг эмас, хўжайининг кўпаяди.

* * *

Ўзингдан пастларга беписанд бўлма.

* * *

Хеч нимани куч билан хал килма.

Жюд Африан Гельвеций

(1715—1771 ийларда яшаган
француз файласуфи)

Агар умид бўлмаса, истак, табийки, ўлади.

* * *

Ақл соғликка ўхшайди: унга эга бўлган киши уни сезмайди.

* * *

Ақлга ўткирлик, худди танага гўзалликдай зарур.

* * *

Бадавлат бўлиш учун мулкингни кўпайтишини эмас, нафсингни тийишини билиш зарур.

* * *

Барча иштиёклар ичидагянчлиси хасаддир. Ҳасад байроғи остида нафрат, сотқинлик ва фитна тенг қадам ташлаб боради.

* * *

Биз қандай бўлсак, тарбия бизни шундай килган.

* * *

Бизнинг фикрларимизнинг одиллиги ва ишларимизнинг тўғрилиги — шахсий манфаатларимизнинг жамият манфаатларига мос келишидан бошқа нарса эмас.

* * *

Билишни исташ — янгилишининг сабабларидан биридир.

* * *

Бойлик қашшоқликда жиноят килишга мажбур қиласди.

* * *

Виждон азоби жазоланмаслик тугаган ерда бошланади.

* * *

Далил-исбот бўлмаганида цитатадан фойдаланишади.

* * *

Дунёда ақлдан ортиқ хурматга лойик нарса йўқ.

* * *

Жамиятнинг мақсади — имкони борича кўпроқ кишиларнинг турмушини яхшилаш.

Жасурлиқдан бутунлай маҳрум
бўлмоклик учун истақдан бутунлай
маҳрум бўлиш лозим бўлади.

Илмли киши бесаводни дарров
тушунади, чунки у ҳам ёшлигига
шундай бўлган, илмсиз киши эса
илмлени тушунмайди, чунки хеч
качон ундаи бўлмаган.

Ким ўзини баҳтсиз деб билса,
у баҳтсиз бўлади.

Кишининг характеристи ва аклига
у танлаган китоб ва дўстларига
караб баҳо берса бўлади.

Кишилар кўпинча ҳакикат изи-
дан ёлғиз боришдан кўпчилик
 билан бирга адашишни афзал кў-
ришади.

Кишилар қандай бўлишса шун-
дай бўлиб туғилишмайди, улар
ҳаётлари давомида шундай шакл-
ланишади.

Кишининг эркинлиги ўз коби-
лиятларидан эркин фойдаланиши
 билан белгиланади.

Кўпчилик нима учундир бир
давлатни иккинчиси томонидан
босиб олинишини айрим шахслар-
нинг бошқаларнинг мулкига эга
бўлиш — ўтиргига қараганда
давлатни кам обрўсизлантиради,
деб ўйлашади.

Кўпчилик ўзини бошқалардан
ақллироқ хисоблашади, бу борада
нодонлар бошқалардан қолишиш-
майди.

Мен бутун хаётимни узок давом-
ли таълим-тарбиядан бошқа нарса
эмас, деб хисоблайман.

Нодон бирор-бир мансабга эриш-
са, унинг билан даҳодай муносабатда
бўлишади.

Санъатнинг вазифаси — юракни
тўлқинлатиш.

Тарбия қанча мукаммал бўлса,
халқ шунча баҳтли яшайди.

Факат дўстнинг қўлигина юрак-
даги тиканни суғура билади.

Халқ баҳтсизликларининг та-
рихини ўрганувчи ҳар бир киши-
нинг ердаги баҳтсизликларнинг
кўпчилиги саводсизлик оқибатида
келиб чиқишига ишончи ошади.

Хато килиб қўйишдан кўрким
бизни ҳақиқатни излашдан бездир-
маслиги лозим.

Шафқатсизлик доимо вахима,
ожизлик ва кўркоқликнинг оқибати
бўлган.

Эси пастликни хотира пастлиги
деб тушунтириш керак эмас.

* * *

Ўзини ҳеч қачон ўрганмаган кишигина ўзини хасаддан озод хисоблаши мумкин.

* * *

Ўзини ўзи мақташнинг иккита усули мавжуд: биринчиси ўзи тўғрисида яхши гапириш, иккинчиси — ўзгалар тўғрисида ёмон гапириш.

* * *

Конун кучсиз бўлган ҳамма жойда ожизни кучлидан ҳимоя килиб бўлмайди, ундан ерда бойликка ноҳақлиқдан, зулмдан ва нафратдан асрорчи восита сифатида қараш мумкин.

* * *

Ҳайрон колиш учун бир дақиқа ҳам етарли. Ҳайрон қолдирадиган иш қилиш учун эса кўп йиллар зарур булади.

Ключевский В.О.

(Василий Осипович Ключевский,
1841—1911 йилларда яшаган
рус тарихчиси)

Айёрлик акл эмас, аклнинг йўқлиги сабабли сезгининг кучли ишлари.

* * *

Ахлоқсиз фикр — бефаҳмлик, фикрсиз ахлоқ — фанатизм.

* * *

Бадавлатлар бойлиги учун эмас, камбағалларни камбағал эканлигини ҳис қилишга мажбур қилганликлари учун зарарлидирлар.

* * *

Баджаҳл нодон ўз нодонлиги учун бошқаларга жаҳл қиласи.

* * *

Баъзилар ўзини жуда аяганликларидан доимо касал бўлишади, бошқалар касал бўлишдан кўркманликлари сабабли саломат бўлишади.

* * *

Баъзилар ўзини ақлли деб ном чиқариши учун бошқаларни жинни деб ҳақоратласа бас деб ўйлашади.

* * *

Баъзиларнинг рад жавоби рози жавобидан афзал.

* * *

Бизни тушунишмайди деб тиқоят қилиш, кўпинча, бизнинг кишиларни тушунмаслигимиздан келиб чиқади.

* * *

Бир-бирини кўролмайдиган кишиларга дўст бўлган киши уларнинг икковининг ҳам нафратига учрайди.

* * *

Бирорнинг меҳнати эвазига яшайдиган киши бирорнинг акли билан яшай бошлайди, чунки акл шахсий меҳнат ёрдамида шаклланади.

* * *

Гигиена ўз соғлигингнинг занжирланган ити бўлишга ўргатади.

* * *

Душман томонидан килинган яхшиликни эсдан чиқариш, худди дўст томонидан килинган яхшиликни эслаш каби кийиндир. Биз

дushmanга факат кўрсатган яхшилиги учун яхшилик қайтарамиз, ёмонлиги учун дushmanдан ҳам, дўстдан ҳам қасд оламиз.

* * *

Дўстлик одатда, оддий танишдан дushmanга айланиш учун хизмат килади.

* * *

Ёруғ жойда туриб коронгидаги дushmanларига тикилган киши уларни кўрмайди, балки унинг ўзи ўша дushmanларига нишон бўлади.

* * *

Ёшлар гоҳо парвонага ўхшашади: гўё ёруғликка учиб келиб оловга йўлиқканларидай.

* * *

Катта ақлга эга бўлиб ақлли бўлмаслик мумкин, кудди бурни катта бўлиб хид билмаслик каби.

* * *

Катта муваффақият аввалдан ўйланган ва назарда тутилган майдалардан ташкил топади.

* * *

Кексайиш учун мен ҳаддан зиёд кексалик қиласман, ёшлар кексайишади.

* * *

Куч арzonлашганда ақлнинг баҳоси ошиади.

* * *

Кучли иштиёқ панасида, кўпинча, ожиз иродада яширган бўлади.

* * *

Одатда, умид билан уйланишиб, ваъдага ишониб турмушга чикишади. Ўзгаларнинг умидни

оклашига қараганда ўз ваъдасини бажариш осонлиги сабабли, ҳаётда алданган аёлларга қараганда умиди пучга чиккан эркакларни кўп учратамиз.

* * *

Ота бўлиб қолишдан ота бўлиш анча осон.

* * *

Оқил бўлиш нодонликдан кутулишдан анча осон.

* * *

Оқил кишилар кам деб шикоят килмай борига шукр килишлари керак.

* * *

Руслар ҳам, украинлар ҳам айёр кишилар ва уларнинг айёрлиги муғамбирлигига намоён бўлади. Булар ҳам, улар ҳам ўзича муғамбирлик килишади: биринчилари ўзини нодон килиб кўрсатмоқчи бўлишса, кейингилари ақлли қилиб.

* * *

Соғлом фикр деб кўпчилик ўз фикрини назарда тутади.

* * *

Сўкиниш кучли исбот бўла олмайди.

* * *

Тарих ҳеч нарсага ўргатмайди, факат уни билмаганин жазолайди.

* * *

Фанда яхши эслаб қолиш учун дарсни кўп такрорлаш зарур, ахлоқда бошқа такрорламаслик учун хатоларни яхши эслаб қолиш зарур.

* * *

Хайр-садақа мұхтожликни қамайтиришга қарғанда әхтиёжни күпрок оширади.

* * *

Яхши киши — камчилиги йүк киши әмас, яхши томони күп киши.

* * *

Яхши ўқитувчи бўлиш учун ўқитаётганингни ва ўқиётганларни яхши кўришинг лозим.

* * *

Ўзини жуда ҳам яхши кўрадиган кишини бошқалар яхши кўришмайди, чунки унга ракиб бўлишни исташмайди.

* * *

Қалб бўлса бас, ғам топилади.

* * *

Қўшни бўлиш, бу яқин бўлиш дегани әмас.

* * *

Ҳаёт факат уни ўрганувчиларни ўргатади.

Конфуций (Кун-Цзы)

(Кун-фу-цизи, Кун-цизи, Кун-цию, Кун Чжунни, милоддан аввалги таҳм. 552—479 ийларда яшаган Хитой файласуфи)

Агар кишилар орқангдан тупуришса, демак сен олдиндасан.

* * *

Ахлоқ нұқтаи назаридан сенга қарғанда паст киши билан дўст тутина.

* * *

Аҳмоқона фикри йўқ киши аҳмоқона ишларни ҳам килмайди.

* * *

Бераҳмликни ёмон кўрадиган раҳмдиллик кўрсатади.

* * *

Бирорларнинг сизга нисбатан киладиган ишини хохламасангиз, сиз ҳам уларга шу ишни раво кўрманг.

* * *

Ваъданинг тўғрилигини ва бажарининг имконияти борлигини ўйлаб ваъда килиш зарур, чунки ваъда — бу карз.

* * *

Гапиришни билмаган киши ўзгалирнинг англашади.

* * *

Донишманд киши ўз камчиликларидан уялади, лекин уларни тузатишдан уялмайди.

* * *

Донишманд ҳамма нарсани ўзидан излайди, нодон эса ўзгадан.

* * *

Дўстлар билан асабга тегадиган даражада муносабатда бўлсанг, улар сендан узоклашишади.

* * *

Ёмон кишининг ёнига келиш ва эшитиш — бу ёмонликнинг бошланиши.

* * *

Жиноятларнинг энг оғири — шафқатсизликдир.

* * *

Илмга етишишнинг учта йўли бор: фикрлаш йўли — энг тўғри

йўл, таклид килиш йўли — энг осон йўл ва тажриба йўли — энг аччиқ йўл.

Камгаплик — хеч қачон сотмайдиган содик дўст.

Ким ўта раҳмдил бўлса, у шубхасиз кудратлидир.

Манманлик, бекорчилик ва меҳмондорчиликка берилиш зарарлидир.

Менинг ўйтларим факат шундан иборатки, соф қалбли бўлинг ва ўз якинларингизни худди ўзингизни севганингиздай севинг.

Меъридан ортиқ иззат ўзни камситилишга айланади, меъридан ортиқ эҳтиёткорлик қўркокликка айланади, меъридан ортиқ довюраклик аклсизликка айланади, меъридан ортиқ самимиийлик кўполликка айланади.

Нодон кишилар уни билишмаганидан шикоят киласди, донишманд — кишиларни билмаганидан.

Одамгарчилик жуда кам ҳолларда гапга усталик ва чиройли кўриниш билан бирга бўлади.

Одамларни ўргатмай урушга юбориш уларга соткинлик қилишидир.

Одатда энг доноларни ва энг нодонларни ўқитиш кийин бўлади.

Одилона йўл тутиш лозим бўлган пайтдаги харакатсизлик қўркокликни билдиради.

Осмонда иккита қуёш бўлмаганидай, ҳалқнинг ҳам иккита ҳукмдори бўлмайди.

Сўз фикрни ифодаласа бас.

Тарбияси ва табиийлиги бирбири билан мувозанатга келганидан кейингина киши улуғ бўлади.

Тежамкор бўлмаган қийналади.

Тўғри йўл тутган пайтингда буйруксиз ҳам орtingдан эргашадилар, нотўғри йўл тутган пайтингда буйруқ берсанг ҳам қулок солипмайди.

Улуг киши тўққиз нарсага эришиш тўғрисида ўйлади: равшан кўришни, аниқ эшитишни, истараси иссик бўлишни, ишига бошқалар хавас қилишини, сўzlари самимий бўлишини, ҳаракатларида эҳтиёт бўлишини, гумон пайдо бўлганда бошқалардан сўрашни, қаҳрининг оқибатларини ўйлашни, фойда олиш имконияти пайдо бўлганида ҳалол бўлишини.

Улуғворлик ва золимлик бирбирига ёрдам беради.

Халқни итоат қилишга мажбурлаш мумкин, лекин нима учунлигини билишга мажбурлаб бўлмайди.

* * *

Фақат самимийлик бўлганида ҳамма нарсани тушунишга эришиш мумкин, ҳамма нарсани тушунганда эса самимийликка эришиш мумкин.

* * *

Факат фойдани ўйлаш ғазабни кўпайтиради.

* * *

Фақат энг нодон ва энг оқилларгина ўзгармайдилар.

* * *

Фикрламай ўқийдиган янгилашиди. Ўқиши истамай фикрлайдиган кийналади.

* * *

Фикрсиз илм — фойдасиз меҳнат.

* * *

Шижаот яхши кўрилиб, камбағаллик ёмон кўрилса ғалаён чиқиши мумкин. Инсонийлигини йўқотган кишиларни ўта ёмон кўриш ҳам ғалаённи чиқариши мумкин.

* * *

Яхши киши бошқалар билан инок яшайди, лекин уларга эргашмайди, тубан киши бошқаларга эргашади, лекин улар билан инок яшамайди.

* * *

Яхши киши бошқаларга ўзларининг яхши томонларини кўришларига ёрдамлашади, уларга ёмон томонларини кўришни ўргатмайди. Тубан киши эса бунинг тескарисини килади.

* * *

Яхши киши бурчни биринчи ўринга кўяди, бурчини бажаргани-

дан кейин фойда олади. Шунинг учун ҳам унинг фойда олиши одамларнинг меъдасига тегмайди.

* * *

Яхши киши одамларни гапига қараб танламайди, лекин яхши гаплар номуносига киши томонидан айтилса ҳам уни инкор қилмайди.

* * *

Яхши киши тўғри ва қатъий бўлади, лекин кайсар эмас.

* * *

Яхши киши фақат бурчни билади, тубан киши фақат фойдани.

* * *

Яхши киши ўзиға талабчан бўлади, тубан киши ўзгаларга.

* * *

Яхши киши ўзини айблайди, паст киши эса ўзгаларни.

* * *

Яхши киши қўнироққа ўхшайди: агар уни чертмасанг — жарангламайди.

* * *

Яхши кишига майда ишлар билан баҳо бериш ярамайди, унга катта ишларни ишонса бўлади. Тубан кишига катта ишларни ишониб бўлмайди, унга майда ишлар билан баҳо берса бўлади.

* * *

Ўзини тута биладиган киши кам янгилашиди.

* * *

Ўрталиқ — доноликка энг яқин нуқта.

* * *

Қадимда кишилар кўл гапиришни яхши кўрмаганлар. Улар

ўз сўзининг устидан чикмаганинни шармандалик деб ҳисоблаганлар.

* * *

Кадимда кишилар ўз билимини ошириш учун ўқишган, хозир эса бошқаларни хайратга солиш учун ўқишидаи.

* * *

Карашлари турлича бўлган кишилар умумий тил топиша олмайдилар.

* * *

Ҳаёт тўғрисида шунчалик оз билсак, ўлим тўғрисида нимани ҳам билардик.

* * *

Ҳар ким ўз адолатсизлигига мувофиқ адашади.

* * *

Ҳақиқий ягона хато — килган хатоликларини тузатмаслик.

* * *

Ҳеч нарса билмаганинни ҳам баҳти дейиш мумкин: унинг тушунарсиа бўлиш хавфи йўқ.

* * *

Ҳеч қачон янглишмаслик эмас, ҳар сафар йиқилгандан кейин ўриндан туришни буюк шараф дейиш мумкин.

Лю-Чи

(Ли Эр, милоддан аввалги
V—IV асрларда яшаган
Хитой файласуфи)

Агар буюм бирор мақсадга ярамаса, уни бошка мақсадга ишлатиш мумкин.

* * *

Агар давлатда тақиқ кўп бўлса ҳалқ қашшоқлашади.

* * *

Агар киши ўзини ҳамма нарсани биладиган ва ҳамма нарсага кодирдай килиб кўрсатса, билингки у ҳеч нарсани билмайди ва ҳеч нарсага кодир эмас.

* * *

Агар ҳалқ кўп билса, уни бошқариш кийин бўлади.

* * *

Агар ҳалқ ҳукуматдан қўрқмаса, ҳалкни бошқариш учун ундан кучлироқ ҳукумат келади.

* * *

Бошқаларни енгувчи кучлидир, ўзини енгувчи кудратлидир.

* * *

Буюк оқиллар ҳукмрон бўлган ерда фуқаролар уларнинг борлигини сезишмайди. Унчалик оқил билмаган киши ҳукмрон бўлган ерда ҳалқ унга боғлик бўлади ва уни мақтайди. Ундан ҳам оқил эмасроқ киши ҳукмронлик қилган ерда ҳалқ ундан қўркади, умуман оқил билмаган киши ҳукмронлик қилган ерда эса ҳалқ ундан нафраланади.

* * *

Дунёдаги барча кулфат майдаларидан бошланади, худди буюк иш кичикларидан бошланганидек.

* * *

Душман бўлмаган ерда уруш ҳам бўлмайди.

* * *

Душманни писанд қилмаслиқдан ортиқ фалокат йўқ.

* * *

Жанжаллашмаган айбланмайди.

* * *

Ишончи комил бўлмаган ўзгалирни хам ишонтира олмайди.

* * *

Камайиш кўпайишнинг бошланиши, кўпайиш — камайишнинг бошланиши.

* * *

Кишиларни биладиган — оқил, ўзини биладиган — фаросатли.

* * *

Кўп гапирадиганнинг кўпинча омади келмайди.

* * *

Кўп нарса билса хам ўзини хеч нарса билмайдигандай тутадиган киши оқил, хеч нарса билмаса хам ўзини ҳамма нарсани биладигандай тутадиган киши нодон.

* * *

Майн ва ожиз каттиқ ва кучлини енга олади. Дунёда сувдан кучсиз ва майн нарса бўлмаса хам, у энг каттиқ жисмни хам емира олади.

* * *

Муваффакиятга эришгач, яхшиси четлашмок зарур.

* * *

Осон эришиладиган битимга ишонч кам бўлади.

* * *

Сувдан юмшоқ ва майнирок нарса йўқ, лекин унга қаршилик кўрсатишга харакат килиб кўринг-чи.

* * *

Тартибни ғалаён бошланмасдан бурун ўрнатиш лозим.

Халқни бошқариш кийинлашаётганлигининг сабаби шундаки, халқ илмли бўлмоқда ва ундаги ақллиларнинг сони кўпаймоқда.

* * *

Халқни эргаштириш учун унга эргашиб зарур.

* * *

Ўз иштиёқининг чегарасини билмасликдан ортиқ баҳтсизлик йўқ.

* * *

Ўз фикрларингизга эхтиёт бўлинг, улар қиласидан ишларингизнинг боши.

* * *

Қаноатни билмасликдан ортиқ камчилик йўқ.

* * *

Қанча узокрок борсанг, шунча камроқ биласан.

* * *

Каттиқ ва мустахкам — умри тугаётган нарса, ожиз ва нафис — яшашни бошлаган нарса.

* * *

Қонун ва қоидалар кўпайса, босқинчилик ва ўғирликлар ошади.

* * *

Филдиракнинг ўтизта кегайи бўлиши мумкин, лекин филдиракдан кетайлар орасида бўшлиқ бўлгани учун фойдаланишади. Гулдонни лойдан ясашади, лекин гулдон ичидаги бўшлиқдан фойдаланишади. Курилган уйга эшик, ойна ўрнатишади, лекин уйда яшаш учун унинг ичидаги бўшлиқдан фойдаланишади. Борлик ва йўқликнинг фойдаси мана шулар.

* * *

Хаётини аямайдиган киши хаётининг қадрини билади.

* * *

Халол кишилар бадавлат бўлишмайди. Бадавлат кишилар халол бўлишмайди.

* * *

Хамма кишилар яхшиликнинг яхши эканини билишганида ёмонлик ҳам пайдо бўлади.

* * *

Харакатни энди бўладиганидан бошлап керак.

* * *

Ҳак сўзлар чиройли бўлмайди. Чиройли сўзлар ишончга лойик бўлмайди. Яхши гапга уста бўлмайди. Гапга уста яхши бўла олмайди. Билган исботламайди, исботлайдиган билмайди.

Лев Толстой

(Лев Николаевич Толстой,
1828—1910 йилларда яшаб
ижод қилган рус ёзувчиси)

Агар гапирмаганингга бир марта пушаймон бўлсанг, гапирганинг учун юз марта пушаймон бўласан.

* * *

Агар иккаласига ҳам бир синов деб қарайдиган бўлсак, баҳт деб атайдиганимиз ҳам, баҳтсизлик деб атайдиганимиз ҳам бизга бирдай фойдали.

* * *

Агар кишида унинг учун ўлишга ҳам рози бўладиган бирор кимсаси бўлмаса, жуда ҳам ёмон.

* * *

Агар сен ўз фаолиятингнинг барча окибатларини кўрсанг, демак сенинг фаолиятинг жуда ҳам майда.

* * *

Агар тинч яшай десант, кишиларга эмас виждонингга қулок тут.

* * *

Айбсиз ҳукмронлик килиб бўлмайди.

* * *

Афоризмлар фалсафий фикрларни изхор қилишнинг энг яхши усулидир.

* * *

Баҳт доим ўз истаганингни баҷаришда эмас, баҳараёттанингни доим исташингдадир.

* * *

Баҳтли оиласларнинг ҳаммаси бир-бирига ўхшайди, баҳтсиз оиласларнинг ҳар бири эса ўзича баҳтсиздир.

* * *

Биз кишиларни уларга қилган яхшилигимиз учун яхши қўрамиз, уларга қилган қаҳримиз учун эса ёмон қўрамиз.

* * *

Билим — курол, мақсад эмас. Тарабия ва илм ажралмасдир. Илм ўргатмай тарбиялаб бўлмаслиги сабабли, тарбия илмдай кабул килиниши зарур.

* * *

Билмаслик уят ҳам эмас, зарар ҳам. Хеч ким ҳамма нарсани билмайди. Лекин билмайдиган нарсасини биладиган килиб кўрсатиш ҳам уят, ҳам зарарлидир.

* * *

Бирорлар тўғрисида ёмон, сизнинг тўғрингизда эса яхши гапирадиган киши билан ҳеч қачон сухбатдош бўлманг.

* * *

Бирорларнинг айбини мухокама килипдан олдин ўз айбингни эслади.

* * *

Бирор нима киладиган бўлсанг, уни яхши бажар, яхши бажаришни билмасанг ёки истамасанг, яхшиси у ишга кўл урма.

* * *

Вақт ўтади, лекин айтилган сўз қолади.

* * *

Виждонинг маъқулламайдиган барча нарсадан эхтиёт бўл.

* * *

Ёмонликни тугатишнинг фақат битта йўли мавжуд — ёмонлик килган кишиларга яхшилик килиш.

* * *

Илмсизликдан кўркма, нотўри илмдан кўрк. Дунёдаги барча зулм шундан.

* * *

Инсонийликка дөр туширадиган барча жиноятларнинг хар ўнтасидан тўққизтаси мастилик оқибатида содир бўлган.

* * *

Инсонни касрга таққосласа бўлади: маҳражда — унинг ўзи тўғрисида ўйлагани, суратда — унинг хақиқатда бори. Маҳраж қанча катта бўлса, каср шунча кичик бўлади.

* * *

Кишилар олдида уялиш яхши хис, лекин ҳаммасидан ҳам кишининг ўзидан уялиши яхши.

* * *

Кишилар қандай гапиришни ўрганадилар, аслида қачон ва қандай гапирамаслик илмини олиш зарур.

* * *

Кишиларга ҳақиқатни айтишни ўрганиш учун, уни ўзимизга айтишни ўрганмоғимиз зарур.

* * *

Кулги рухни тетиклаштиради.

* * *

Кўпинча кишилар хотираси пастлиги сабабли, ўз виждонларини пок деб ҳисоблаб, фахрланиб юришади.

* * *

Мастилик ҳеч қачон ақлий жиҳатдан ҳам, ахлоқий жиҳатдан ҳам олга юрмайди.

* * *

Мен хаётда фақат иккита баҳтисизликни тан оламан: виждон азоби ва касаллик.

* * *

Моддий ва ақлий заҳарларнинг фарки шундаки, моддий заҳарларнинг таъми bemaza бўлади, ақлий заҳарларники эса, ёмон китоблар мисолида, баҳтга қарши кўпинча ёқими бўлади.

* * *

Мужмал гап мужмал фикрнинг аник белгисидир.

* * *

Обрўли кишиларнинг эътирофидан ортиқ санъат тушунчасини чалкаштирадиган нарса йўқ.

* * *

Тана қанча яқин бўлмасин у бирорники, фақат қалбгина бизники.

* * *

Урушнинг оқибати ҳар доим оммавий қашшоклик ва оммавий бузуклик бўлган.

* * *

Уятчанлик кишига табиат томонидан жиноят иш қилишдан сақланиш учун берилган.

* * *

Фақат локайдлик ва ялковлик оқибатидагина ҳаётни ёмон кўриш мумкин.

* * *

Энг оддий ва катта кўнгилсизликларга етакладиган иш «Ҳамма шундай қиласди-ку» сўзи билан ўзига таскин бериладиган ишdir.

* * *

Эркакка ўхшашга харакат киласдиган аёл, худди аёлга ўхшашга харакат қиласдиган эркакдай хунук кўринади.

* * *

Эҳтиёж қанча кам бўлса, ҳаёт шунча баҳтли бўлади.

* * *

Яхши сифатларимиз ҳаётда бизга ёмон томонларимишга караганда ҳам кўпроқ зарар келтиради.

* * *

Ўз уйида баҳтли бўлган кишигина баҳтлидир.

* * *

Ўзинг бажариб биладиган иш билан ўзгаларни безовта қилма.

* * *

Ўзингни ҳар нарсадан тия билish учун куч зарур, лекин бундай тия билишларнинг энг қийини — тилни тия билишдир. Ҳаммасидан муҳими ҳам шу.

* * *

Ўзини акллирок кўрсатиш истагидан, кўпинча кишилар бироривини нодон хисоблашади.

* * *

Ўлимдан кўркиш яхши яшашга тескари пропорционалдир.

* * *

Ўқитувчи учун ўқитиш қанча осон бўлса, ўқувчи учун ўқиш шунча қийин бўлади.

* * *

Ўзига зарурини олган киши ўғри эмас, ўзига зарур бўлмаган нарсани олиб, унга зарурияти бор кишиларга бермайдиган киши ўғридир.

* * *

Қизғин баҳслашув, кўпинча рақибинг нимали исботламоқчи бўлганини хеч ҳам тушунмаганингдан келиб чиқади.

* * *

Қисқа фикрлар шу томони билан ҳам яхшики, у ўқувчини жиддий ўйлашга мажбур қиласди.

* * *

Кўркок дўст душмандан ёмон, чунки душмандан хавфсирайсан, дўстга эса ишонасан.

* * *

Ҳамма дунёни ўзгартиришни ўйлади, лекин хеч ким ўзини ўзгартиришни ўйламайди.

* * *

Хар доим кишиларнинг ёмон томонини эмас, яхши томонини изла.

* * *

Хар қандай мавжудотнинг дунёдаги ўрнини кўрсатадиган бир аъзоси мавжуд. Инсон учун бу – ақлдир.

* * *

Хар қандай ғийбат, факат уни инкор килганда яна хам куч олади.

* * *

Хақиқатни билишдаги энг катта тўсик, ёлғон эмас, хақиқатга ўхшашлиқдир.

* * *

Хеч нима килгандан, хеч нима килмаган яхши.

Леонардо да Винчи

(1452–1519 йилларда яшаган итальян рассоми ва олим)

Бизни хеч нима ўз фикримиздай алдамайди.

* * *

Билим хар қандай аниқликнинг онаси бўлган тажрибадан туғилмаса фойдасиз ва хатоликларга тўла бўлади.

* * *

Бир соат ичидаги бойишни истаган бир йил ичидаги осилади.

* * *

Бирорларнинг сирига қизиқадиган кўз ва кулоклар хар доим топилади.

* * *

Бошқаларни ҳакорат қилган ўз тинчлигини ўйламайди.

* * *

Донишмандлик – тажриба фарзанди.

* * *

Дунёда хаммасидан ҳам кўпроқ ёмонлик қилиш мақсадида тўкилган миш-миспалардан сакланиш даркор.

* * *

Ёвузликни айбламаган унинг амалга ошишига кўмаклашган ҳисобланади.

* * *

Ёшликнинг гўзал таровати ҳаддан ташқари зебу зийнатлар ичидаги ўз мукаммаллигини пасайтиради.

* * *

Илмсиз тажриба билан шуғулланишга қизиқадиган киши, рули ишламайдиган ёки компассиз кема бошқарувчисига ўхшайди: у каерга боришини хеч қачон аник билмайди.

* * *

Иссик кийим кишини совукдан асраганидай, сабр ҳам кишини ранждан саклайди. Сабрли ва руҳан вазмин бўлсанг ҳар қандай ғам-ташвиш сенинг четлаб ўтади.

* * *

Кам ўйлаган кўп янгилишади.

* * *

Камчилигингизни изловчи душман уни яширувчи дўстингиздан афзалдир.

* * *

Ким кўркиб яшаса, у кўркувдан ўлади.

* * *

Кўп меҳнат қилгангина баҳтга этишади.

Кўп товук бир жойда тинч ва тотувлиқда яшаши мумкин, лекин иккита хўрозда бир товуқхонада чишига олмайди, чунки уларнинг табиати шунака.

Маслаҳатни ўз устидан ғалаба киладиганлардан сўра.

Нодонлар орасида ўзини ва ўзгаларни алдаш билан банд бўладиган, иккюзламачи деб номланидиган бир гурух борки, у доим ўзгаларни алдаяпман деб ўйлайди, ҳакиқатда эса ўзгаларга караганда ўзини кўпроқ алдайди.

Обрў меҳнат кўлида.

Оқилона баҳона етишмаган жойда, доим унинг ўрнини бакирик эгаллаган.

Содик дўстларга эга бўлишни истовчи киши меҳрибон ва сабрли бўлиши, ўзгаларнинг эҳтиёжига эътиборли бўлиши лозим. Обрў ва ҳурматга куч билан эришиб бўлмайди, унга муруват ва ҳиммат оркали, ўзида борини мухтожликда яшовчилар билан баҳам кўриш оркали эришилади.

Табиат шундай мукаммал яратилганки, қаерда бўлсанг ҳам ўрганишга нарса топасан.

Тасвир — бу кўрса бўладиган назм, назм — бу эшитса бўладиган тасвир.

Темир ишлатилмаса занглайди, турғун сув бузилади ёки совуқда музлайди, кишининг ақли эса, агар фойдаланилмаса ожизлашади.

Тўсик ҳар доим тиришқоқлик ёрдамида эгалланади.

Умид ўлган жойда бўшлиқ пайдо бўлади.

Уч хил кишилар бор: кўра оладиган кишилар, кўрсатсалар кўрадиган кишилар ва кўрмайдиган кишилар.

Ширин учун аччик хисоблашишга тўғри келади.

Яхши илмлилик яхши истеъдоддан турилади: сабабга караганда оқибат мақталганидай, биз илмли бўлмаса ҳам истеъдоди бўлган кишини истеъдоди бўлмай илми бор бўлгандан кўпроқ мақтаймиз.

Яхши яшалган ҳар қандай умрни узок умр хисобласа бўлади.

Яхши ўтказилган кундан кейин енгил уйқу келганидай, яхши яшалган умрдан кейин ўлим ҳам осон келади.

Ўзинг тушунмайдиган нарсани мақтасанг зарар келтирасан, агар танбех берсанг ундан ҳам катта зарар берасан.

* * *

Ўртамиёналик камчиликлардан ишончли химоя хисобланади.

* * *

Ҳаётнинг қадрига етмаган яшашга лойик эмас.

* * *

Ҳакикат охир-оқибат яширин бўлиб колмайди.

Лессинг

(Готхольд Эфраим Лессинг, 1729—1781 ийларда яшаган немис ёзувчisi, танқидчisi ва мутафаккири)

Агар кишилар доим ўз ташаббусларининг якунини ўйлаганларида, улар хеч нимага кўл уришмаган бўлар эдилар.

* * *

Баъзилар янгилишидан қўрқиб янтишиладилар.

* * *

Билмасдан камчиликка йўл кўйиш бошқа, уни билиб шундай бўлса ҳам камчиликка йўл кўйиш батамом бошқа.

* * *

Бир аёл хеч қачон иккинчисининг гўзаллигини тан олмайди.

* * *

Дунёдаги хеч бир халққа бошқа халқдан нимаси биландир устун бўлиш қобилияти берилган эмас.

* * *

Мўлжалдан қандайдир бир неча қадам янгилиши ёки мўлжалга уму-

ман яқинлашмаслик — мохиятан бир хил маънони билдиради.

* * *

Уятчанлик эҳтимол барча ерда зарурдир, факат ўз хатосини тан олишда эмас.

* * *

Хушомад қилиш ёлғонсиз бўлмаганидай, қўпоплик ҳам маълум даражадаги ҳакиқатсиз бўлмайди.

* * *

Эҳтиёткор эшак қоқилмасдан юрадиган сўқмоқда қизиккон от ўзининг ҳам, чавандознинг ҳам ўлимига сабабчи бўлиши мумкин.

* * *

Юкори фоизлар билан карз бериш ўғирлашдан узок эмас.

* * *

Яхши нарса ва ҳатто энг яхшиси ҳам кунда такрорланаверадиган бўлса зерикарлига айланади.

* * *

Қадимгиларнинг устунлиги шундан иборатки, улар хар нарсадан меъёрни топа билганлар.

* * *

Кувончни кутиш ҳам кувончдир.

* * *

Фамга қараганда ҳам кулги бизни мулоҳазалирок қиласди.

* * *

Ҳаётимиз давомида бизга ҳамроҳлик килиб келаётган иримсиримларни тўлиқ билиб олганимизда ҳам улар бизга бўлган ўз хукмронлигини йўқотишмайди.

Ливий

(Ливий Тит, милоднинг
17 йилларида яшаб ижод
қилган Рим тарихчиси)

Баҳт қанча катта бўлса унга
шунча кам ишониш зарур.

Баҳтсизлик бизни мўминликка
ундайди.

Кам холлардагина кишига баҳт
ва соғлом фикр бир вактда берилади.

Катта ишларнинг муваффакияти,
кўпинча, кичик ишларга боғлиқ.

Кишилар яхшиликни ёмонликка
караганда кам хис килишади.

Кишилар ўзлари қўрқмасликлари
учун ҳам бошқаларни қўрқитишади.

Мехнат ва роҳат ўз табиатига
кўра турлича бўлишса ҳам, ҳар
ҳолда улар ўртасида табиий бир
боғлиқлик бор.

Шоҳлар орасидаги дўстлик
ишончсиз бўлади.

Ўзини оқлайдиган кишилар ҳай-
ратланарли даражада гапга уста
бўлишади.

Кирғозда туриб кемани бошқа-
риб бўлмайди.

Кўрқув қанча кам бўлса, ҳавф
ҳам шунча кам бўлади.

Кўрқув ҳаммасини ёмон томонга
талқин килади.

Фараз бўлмаган ерда айб ҳам
бўлмайди.

Ҳаммани баҳтли қиласиган қо-
нун йўқ.

Ҳаммасидан ҳам таниш азобга
чидаш осонрок.

Ҳарбий хизмат қалбни бешафқат
килади.

Ҳеч бўлмаганидан кеч бўлгани
афзал.

Ҳужумдагиларнинг руҳи доим
химоядагиларнидан баланд бў-
лади.

Лихтенберг

(Лихтенберг Георг Кристоф,
1742—1799 йилларда яшаб
ижод қилган немис сатирик
ёзувчisi, адабий танқидчи ва
физик олими, Петербург ФА
нинг фахрий аъзоси)

Агар биз ўз камчиликларимизни
 билсак, у бизга зиён келтирмайди.

Агар бир-бирларининг фикрла-
рини билгандарига, жуда кам ки-
шилар дўст бўлиб колишарди.

Айбдорни жазолаб қокилган стулини урадиган боланинг хатосини такрорламасмиканмиз?

Афсуски сувни ичиш гуноҳ эмас. Бўлмаса у қанчалик ширин бўлиб туюлар эди.

Акл ўргатиш ва ақлли бўлиш — умуман бошқа-бошқа нарсадир.

Ахмокона иш — ҳар доим ҳам ахмоклар иши эмас.

Баъзи бир олимлар ўз илмларини факат у билан мақтаниш учунгина йиғишиди.

Биз шундай даврда яшамоддамизики, унда бир нодон кўп нодонларни, бир оқил эса, жуда кам оқилларни яратади.

Бирваракайига ҳаммасини килишга интилиш — ҳеч нарса килмаслик демакдир.

Буюк кишиларнинг камчиликларига танбех бериш мумкин, лекин шу камчиликлар учун кипининг ўзига танбех бериш ярамайди.

Доимо вақти кам кишилар, одатда хеч нима килишмайди.

Дунё уни ўрганишимиз учун яратилган эмас, унга караб ўзимизни мослаштиришимиз учун яратилган.

Камчиликларингни яшириб яхши бўлиб қолмайсан: уларни самимий тан олишинг эса обрўйингни оширади.

Кимёдан бошқа нарсани билмайдиган киши уни ҳам етарли дараражада билмайди.

Китоб кўзгуга ўхшайди, агар унга маймун қараса фариштани кўра олмайди.

Кишиларнинг ғам-ташвишни камайтиришга бўлган интилиши янги ғам-ташвишларни пайдо қилиши жуда ҳам аянчли.

Кишининг характерини у хафа бўладиган ҳазилдан аникрок кўрсатадиган нарса йўқ.

Кучли шуҳратпастлик ва ҳеч кимга ишонмасликни мен доимо бирга кўрганман.

Кўп кишилар ўйланмаслик хукукига эга бўлиш учунгина ўқишиди.

Кўпчилик кишилар модага мувоғиқ яшашади, аклга эмас.

Мағрурлик яхши хислат — у ўз камчиликларини кўра олади. Шутарафи билан манманлик ундан фарқланади.

Махмадоналик — нодонликнинг энг шармандали туридир.

Мияга ўрнашиб колган кексаятганик тўғрисидаги фикрдан ортиқ кишини тез кексайтирадиган нарса йўқ.

Нодонни оқилга айлантириш кўрғошинни олtingа айлантиришдай қийин.

Ноҳақ танбехга жуда ҳам ранжима, баъзида сени ҳеч қандай асоссиз мактападилар-ку.

Табиатан ҳамма кишилар бир хил, ҳёт тарзигина уларни турлича килади.

Худди ўзиникидай, ўзгалар ишининг ташвишини ҳам кам қилишганида эди, баъзи кишилар анча яхши яшашган бўлар эдилар.

«Яхши товуш» — бу бир парда пастда жойлашгани.

Ўз камчиликларингни яшириб яхши бўлиб қолмайсан: уларни соғ дилдан тан олгандагина бизнинг обрўйимиз ошади.

Ўртачалик хато хисобланган жойда бефарқлик — жиноятдир.

Ўқиганни эслаб колмасликнинг асосий сабаби кишиларнинг жуда ҳам кам фикрлашидадир.

Кулокларини кесишмасидан олдин бошқаларни эшитмайдиган кишилар ҳам бўлади.

Ҳаётда кипи юлатишга кара-гanda ҳам панд-насиҳатга кўпроқ дуч келади.

Ҳар доим коралашдан олдин кечириш йўлини излаган маъқул.

Ҳар нарсада ҳозирча ҳеч ким кўрмаган ва унинг тўғрисида ўйла-маганни топишга ҳаракат қилиш зарур.

Ҳар қандай китобнинг яхши-лигини аниқлаш белгиси — ки-шининг ёши улғайтан сари, унга шу китоб яна ҳам кўпроқ ёкиши-дадир.

Локк

(Локк Жон, 1632—1704
йилларда яшаган инглиз
файласуфи)

Биз учратадиган кишиларнинг ўнтасидан тўққизтаси олган тар-биясига монанд яхши ёки ёмон, қўнгилчан ёки ёвуздирлар.

Бир хил тарбияланган кишилар ўртасида ҳам турли қобилиятилари учрайди.

Битта бузилган ҳақиқатни кечиришдан йигирмата айбни кечириш осон.

Болани яхши кўрмайдиган ки-шининг болани жазолашга ҳақи йўқ.

* * *

Гимнастика кишининг ёшлигини узайтиради.

* * *

Ёлғоннинг доимий йўлдоши — айёрлик.

* * *

Ёмон киликлар кишига яхши қоидаларга қараганда ҳам кучлирок таъсир килади.

* * *

Кишиларнинг харакати — улар фикрининг энг яхши таржимонидир.

* * *

Кўп нарсага ўрганиш санъатининг сири — бир вактнинг ўзида кўп нарсага қўл урмаслик.

* * *

Тажриба — энг яхши ўқитувчи.

* * *

Хушмуомалалик — биринчи ва энг ёкимли фазилат.

* * *

Ўз айёрганини яшириш дараҷасида айёр бўлиш хозирча ҳеч кимнинг кўлидан келган эмас.

* * *

Ўз ўғлингиэга қанчалик эрта катта кишидек муносабатда бўлсангиз, у шунча эрта улғаяди.

* * *

Ўзининг истаги бўлмаса, ҳеч кимни бадавлат ёки соглом бўлишга мажбурлаб бўлмайди.

* * *

Конунларни жуда ҳам кам чиқаринг, лекин уларнинг ижросини назорат килиб боринг.

* * *

Кўркув — бу олдинда бизнинг бошимизга тушиб мумкин бўлган кўнгилсизлик тўғрисидаги фикрдан қалбнинг безовталиги.

* * *

Ҳеч ким синамасидан олдин ўз кобилияти кучининг нималарга кодир эканини билмайди.

Марк Твен

(Сэмюэл Клеменс,
1835—1910 йилларда яшаган
Америка ёзувчиси)

Агар сиз дайди итни асраб, яхши яшаши учун шароит яратиб берсангиз, у сизни ҳеч қачон тишламайди. Инсон ва ит ўртасидаги принципиал фарқ шундан иборат.

* * *

Агар киши шу муҳитда туғилиб ўстган бўлса, ҳар кандай адолатсизликка ҳам чидай олади.

* * *

Агар малла сочли киши бирон-бир юқорироқ мансабга кўтарилса, унинг сочини кизғиши-тилла ранглидейишади.

* * *

Агар шубҳалансанг, тўғрисини гапир.

* * *

Ажинлар фақат олдин жилмайни бўлган ерни кўрсатиши даркор.

* * *

Азобланиш учун душман ҳам, дўст ҳам зарур бўлади: биринчиси

сизга тухмат килса иккинчиси буни сизга етказади.

Банк бу ўз маблагинг мавжудлигига ишонтира олганингдан кейингина карзга пул берадиган муасаса.

Банкир — бу күёш чиқиб турган пайтда соябонини сизга карзга бериб, ёмғир бошланадиган пайтда уни қайтиб оладиган киши.

Бехосдан қизиб турган плитага чиққан мушук хеч качон қизиган плитага бошқа чикмайди.

Совуига ҳам.

Биз билан бир хил ўйладиган кишиларнинг ўз ўйлаганларини дадил айтиши бизга жуда ҳам ёқади.

Бу кишининг факат қамоқхонада ўтиргани маълум холос, лекин нима учун ўтиргани — номаълум.

Дунёда содир бўлиши мумкин бўлмаган нарса бўлмаса керак.

Дўстлик — бу шундай олийжаноб, ёқимли, мустаҳкам ва доимий туйгуки, уни бутун умр бўйи саклаш мумкин, албатта, агар карзга пул сўралмаса.

Жасурлик — бу қўркувнинг йўқлиги эмас, қўркувга қаршилик қўрсатиш ва қўркув устидан назорат ўрнатишдир.

Киши ўзи тик турга олмайдиган вазиятда бошқаларнинг тик турмаганини танқид килмаслиги керак.

Кўпдан бери кутган нарсамиз содир бўлса, у тасодифан содир бўлгандай туюлади.

Манманликнинг чеки йўқ, факат уни яшира олишнинггина чегараси бор.

Мен ёш бўлганимда ҳаммасини эслардим — бўлган воқеаларни ҳам, бўлмаганларини ҳам.

Энди мен кексаймоқдаман ва тез орада кейингиларинигина эслай оладиган бўламан.

Нафсни енгишнинг бир неча ўйлари бор, уларнинг энг аниғи — Қўрқоклик.

Одамларнинг ойни яхши қўришларининг боиси шуки, у ўзининг коронги томони билан бизга ўгирилмайди.

Сен ноҳак бўлганингда ҳам ёнингда коладиган киши ҳақиқий дўст. Сен ҳак бўлганингда ҳамма сенинг ёнингда бўлаверади.

«Сиз куйлайсизми?» — «Мени эшитган кипиларнинг гапига қарандা, йўқ».

Тўғрисини гапир, шунда хеч нарсани эсга олишга зарурият колмайди.

* * *

Чекишини ташлашдан осони йўқ,
мен уни ўттиз мартача ташлаган-
ман.

* * *

Шовкин ҳеч нарсани исботла-
майди. Кўпинча тухум туккан то-
вук шундай шанғиллайдики, гўёки
кичикроп бир сайдорни тукандай.

* * *

Шундай яшайлишки, бизнинг
вафотимизга ҳатто гўрков ҳам йи-
ласин.

* * *

Юлдузлар бизга кўринганларидаи
бир-бирига яқин эмас.

* * *

Яхши тарбия — бу ўзингиз
тўғрингизда юкори, сухбатдошингиз
тўғрисида паст фикрда эканлигин-
гизни яшира билиш.

* * *

Яхшилик шундай яхши нарсаки,
уни кар эшига олади, кўр кўра
олади.

* * *

Яхиси, бошқаларга нодонга
ўйниб туюлсанг ҳам гапирмас-
лик афзал, гапириб уларнинг бу
тўғридаги шубҳасини тасдиклаганга
караганда.

* * *

Ўзини алдай билмаган киши
бошқаларни алдаши гумон.

* * *

Калбида кайғу бўлган кишигина
бопқаларни тинчлантира олади.

* * *

Хар бир кишининг, худди ой-
га ўҳшаб, ўзининг ёритилмаган

томони бўлади ва уни ҳеч кимга
кўрсатмайди.

* * *

Хар кандай параллель агарда
унинг хукуқларини поймол кил-
маганларида экватор бўлиши мум-
кинлигига ишонади.

* * *

Ҳеч қачон гувоҳлар олдида но-
донлик килмант.

Махатма Ганди

(Моҳандас Карамчанд Ганди,
1869—1948 йилларда яшаган
ҳинд мутафаккири ва давлат
арбоби)

Агар биз бутун дунёда тинчлик
ўрнатишни истасак, ишни болалар
тарбиясидан бошлапшимиз зарур.

* * *

Агар биз эшитишни билсак,
Тангри ҳар биримиз билан ўз ти-
лимизда гапиришади.

* * *

Алдамчи охир-оқибат ўзини ал-
дайди.

* * *

Барча яхши ишлар бора-бора
ажойиб мевалар беришига қатъий
ишонаман.

* * *

Дунё ҳар кандай кишининг эх-
тиёжини қондириши учун етарли
даражада кенг, лекин инсоннинг
очкўзлигини қондириши учун эса
жуда тор.

* * *

Жуда кўп ўқиб ва тажриба орт-
тирганимдан кейин мен бир қатъий
фикрга келдим: ҳамма динлар ҳа-
дир.

Инсон ўзини тута билиши билан инсондир ва шуни амалда кўллай билиши билан инсон бўлиб колади.

Инсон бирорлардан паст ёки юкори туришини хис килар экан, хеч качон тенглик бўлмайди.

Кечира олиш жазолашга қарандар мардликдир, ожиз киши кечира олмайди. Кечириш кучли одамларга хос хислатдир.

Мехнатсиз олтин ҳам, кумуш ҳам, мис ҳам тупроқ таркибида фойдасиз оддий бир жинсдай қолар эдилар.

Орномус масаласида йигилишларда қўлланиладиган кўпчилик тўғрисидаги қоида амал қилмайди.

Чукур ишонч билан айтилган «Йўқ» факат хурсанд қилиш учун ёки муаммодан қочиш учун айтилган «Ха»дан афзал.

Ўз тилини назорат қила олмайдиган кишига ишонч йўқ.

Махсусхўжа Беҳбудий

(1875 – 1919 йилларда яшаб ижод қилган мутафаккир, жамоатарбоби, драматург, ўзбек матбуоти асосчиларидан бири)

Агар бизнинг ҳаётимиз хуррият ва халқ саодати учун курбонлик

сифатида керак бўлса, биз ўлимни ҳам хурсандчилик билан кутиб оламиз.

Адолат хукм сурган ерда ислоҳни кераклиги йўқ.

Бадбаҳт ул кишидурки, анга сўз таъсири этмас.

Бақадар талаби илм бўлурсан,
Оlam бўлгунча талаб бўлурсан.

Етти пуштини билмайдиган, аждод-авлодини танимайдиган кимсаларни маркук дерлар.

Жаҳон аҳли шиҷоатникидур.

Заковат эгалари бани одамнинг энг хос қисмидур.

Ноумидлик хатоларнинг каттасидур.

Табиб касалға қандай муомала этса, олимда жохилға шундай муомала этсун.

Толиби илм ва толиби мол тўймас харисдур.

Менанағ

(Милоддан аввалги
343 – 291 йилларда яшаган
юнон драматурги)

Адолатли кипининг ахлоқий сифатлари конунлар ўринини бемалол боса олади.

* * *

Баҳсни кўпинча хақиқат эмас,
дадиллик ва гапга чечанлик ютади.

* * *

Душманлиқда дўст ҳеч нимаси
билин душмандан фарқ қилмайди.

* * *

Дўстингни мақтаганинг ўзингни
мақтаганинг.

* * *

Дўстларга ҳам, дўст эмасларга
ҳам бир хил ўлчамда баҳо бермоқ
зарур.

* * *

Жанжалкаш ва чиқишолмайдиган
кини ҳеч қачон қашшоқликдан
кутула олмайди.

* * *

Инсон учун қайрудан оғир нарса
йўк.

* * *

Куч хукмрон бўлган ерда қонун
ожиз.

* * *

Кўп нарсага журъат қилган кишининг кўп янгишиши мухаррар.

* * *

Май кўп бўлса, ўй кам бўлади.

* * *

Мен истаган нарса эмас, менга
фойдали нарса содир бўлгай.

* * *

Очликни гап билан енга ол-
майсан.

* * *

Текин топилган пулга ҳукм-
ронлик ҳам кўшилса, ақлли деб тан
олинган ҳам ақлдан озади.

* * *

Ўзинг истаган киши билан яшаш
канчалик мазза.

* * *

Ўйланмай айтилган гапни тўх-
татиш, худди отилган тошни уш-
лашдай кийин.

* * *

Кораловчи ва суд бир шахсда
мужассамлашмайди.

* * *

Ҳалол киши ҳеч қачон бойи-
майди.

* * *

Хар оиласининг ўз қули бўлади,
одатда бу, унинг ҳўжайини.

* * *

Хатто кучли разабланганингда
ҳам дўстингнинг сирини ошкор
қилма.

* * *

Ҳеч нима билмайдиган кишининг
янглишадиган нарсаси бўлмайди.

Мольер

(Жан Батист Поклен,
1622—1673 ишларда яшаган
француз комедиографи)

Айбламоқчи бўлганинг шошиш-
га ҳаки йўқ.

* * *

Биз нафақат қилган ишимиизга,
қилмаган ишимиизга ҳам жавоб бе-
ришимиз зарур.

* * *

Гап билан иш олдинга силжи-
майди. Гапириш эмас, ишлаш ке-

рак, ишни сүзга қараганда ҳам баҳс
күпроқ ҳал қиласы.

* * *

Гапиргандың ҳамма бирдей га-
пираверади, лекин ишга келганды
кимнинг қандайлиги билиниб қо-
лади.

* * *

Грамматика хатто подшохларга
ҳам хукмронлик қиласы.

* * *

Кенг тарқалған камчилик яхши
фазилатта ўхшаб қолади.

* * *

Кишилар энг заарсиз машғу-
лотларни ҳам жиноятга айланти-
ришлари мүмкин.

* * *

Кишиларнинг күпчилиги касал-
ликдан әмас, доридан ўлишади.

* * *

Нафрат — бу юмалоқланған
дори, уни афтни бужмайтырмай
ютиш мүмкин, лекин чайнаб бўл-
майди.

* * *

Олимлик мантияси ва шапкаси-
ни кийган киши гапирганида ҳар
қандай сафсата билимдонликка, ҳар
қандай нодонлик эса — оқилона
фиррга айланади.

* * *

Тана картайганида ахлоқ кув-
ватланади.

* * *

Танбехга осон чидайдилар, ле-
кин масхаралашга әмас.

* * *

Кизикувчанлик хавасдан бош-
ланади.

* * *

Ҳар ким яхши кўрган кишиси-
дан осонгина алданади.

* * *

Ҳасадчилар ўлишади, лекин ха-
сад хеч қачон ўлмайди.

Мишель де Монтень

(1533—1592 йилларда яшаб ижод
қилган француз ёзувчisi ва
файласуфи)

Агар бизда ҳакиқий касаллик
бўлмаса, фан ўзи ўйлаб топганилари
билин бизни тақдирлайди.

* * *

Азобдан кўрккан киши кўр-
кувдан азобланади.

* * *

Атрофимизда содир бўлаётган
нодонликларни кўриб куюниси ва
асабийлашишдан ортиқ нодонлик
йўқ.

* * *

Аҳмокона фикр ҳаммадан чи-
киши мүмкин. Ёмони уни ўйлаб
айтишда.

* * *

Бизнинг ҳаётимиз фикрлаш
тарзимизнинг чинакам кўзгуси хи-
собланади.

* * *

Бирорни ўргатиш учун ўзинг
ўрганганингта қараганда ҳам кўп-
роқ акл зарур бўлади.

* * *

Бирорнинг бойлиги, айни пайтда
бошқа бирорнинг камбағаллигидир.

* * *

Бўлиши мұқаррар бўлган нарсага чидашни ҳам билиш зарур.

* * *

Гапириш учун фикрлаш ёки шунга ўхшаш бирор нима килмок зарур.

* * *

Душмандан ҳам бъязи бир нарсаларни ўрганса бўлади.

* * *

Жасурликнинг ҳам худди бошка яхши ишларникидай ўз чегараси бор, агар ундан ўтсанг камчилик бошланади.

* * *

Жирканиб гапирмасликдан ортиқ ҳакоратли жавоб бўлмайди.

* * *

Иши кам кишилар доимо вайсақи бўлишади.

* * *

Камгаплик ва камтарлик — сухбатлашиб учун энг маъкул сифатлардир.

* * *

Киши маълум бир даражада ўзгалар учун яшамаса, у мутлақо ўзи учун яшамайди.

* * *

Кучли тасаввур воқеани тудиради.

* * *

Нарсалар хисдай ўзгарувчан бўлишмайди.

* * *

Нимага эришишимизга ўзимизни ишонтирганимиз, максадимизни аниклаганимиз бўлади.

* * *

Нодон билан ҳалол ва самимий баҳслашиб бўлмайди.

* * *

Манманлик ўзи тўғрисида жуда ҳам юкори, ўзгалар тўғрисида эса жуда паст фикрда бўлишдир.

* * *

Софайиш учун биз одатда хаётимизнинг зарралари билан ҳисоблашамиз: бизнинг нимамизнидир кесишида ёки кесиб олишида, ёки куйдиришида, ёки овқатдан чеклашида, ёки конимизнинг бир кисмидан маҳрум килишида.

* * *

Табиятда фойдасиз нарсанинг ўзи йўқ.

* * *

Таълим-тарбия бизни бузмаслиги етарли эмас — у бизни яхши томонга ўзgartириши зарур.

* * *

Фикрлаш тарэмизнинг ҳакиқий ойнаси бизнинг ҳаётимиз хиболанади.

* * *

Хушмуомалалик жуда ҳам осон, лекин фойдаси жуда ҳам катта.

* * *

Энг буюк истеъдод ҳам бекорчиликдан ҳалок бўлади.

* * *

Энг жасурлар баъзида энг баҳтисизлар бўлиб колишади.

* * *

Энг содик дўст ниқобини кийган душмандан сақланишдан ортиқ кийинчилик йўқ.

* * *

Эхтиёж билан яшаш ёмон бўлса,
эхтиёж билан яшашга эхтиёж йўқ.

* * *

Ўз хотирасига унчалик ишонмаган
кишига бошқаларни алдаш
осон эмас деб беҳудага айтишмаган.

* * *

Ўзини айبلاغанга доим ишониши
дали, ўзини мақтаганга ҳеч қачон
ишонишмайди.

* * *

Кўркоқлик — шафқатсизликнинг
онасиdir.

* * *

Кўркув баъзида оёқка қанот
беради, баъзида эса уларни ерга
михлаб қўяди.

* * *

Ҳаёт узунлиги билан эмас, ундан
қандай фойдаланилганлиги билан
ўлчанади.

* * *

Ҳаёт ўтиб кетганидан кейингина
биз яшашни ўрганамиз.

* * *

Ҳаётдаги воқеаларнинг яхши
ёки ёмонлиги кўпинча уни қандай
қабул қилишимизга боғлиқ.

* * *

Ҳаётнинг ўзи яхши ҳам эмас
ёмон ҳам: биз ўзимиз уни нимага
айлантирганимизга қараб у яхши-
ликнинг ҳам, ёмонликнинг ҳам
сақланадиган жойи.

* * *

Ҳайвонларнинг шундай яхши
хусусияти борки, арслон ҳеч қачон
кўрқанидан бошка арслоннинг

кули бўлмайди, от бўлса бошқа
отнинг қули бўлмайди.

* * *

Ҳақиқий устунлик дарёга ўх-
шайди, у қанча чукур бўлса шунча
кам товуш чикариб окади.

Монтескье

(Шарль Луи Монтескье,
1689—1755 иилларда яшаган
француз маърифатпарвари)

Аёлнинг гўзал кўриниши учун
битта имконияти бор, ёқимли кў-
риниши учун эса юз минг.

* * *

Ахлоқсизликни айлаш учун
бенуқсон хулқа эга бўлиш зарур.

* * *

Бекорчилик ҳаммасидан ҳам жа-
сурликни кўпроқ ожизлаштиради.

* * *

Бирорвга нисбатан қилинган но-
ҳаклик бошқаларга ҳам хавф со-
лади.

* * *

Буюк ишларни бажариш учун
буюк даҳо бўлиш ёки бошқа ки-
шилардан устун бўлиш шарт эмас,
балки ҳамма билан бирга бўлиш
даркор.

* * *

Давлат арбоблари томонидан
килинадиган хатоликлар доим ҳам
уларнинг ихтиёрлари натижасида
садир бўлмайди: кўпинча хатолик-
лар улар тушиб қоладиган ва-
зиятнинг мукаррар оқибати хисоб-
ланади.

* * *

Жиноялтарга қарши курашиш воситаси — бу жазолаш, урфодатларни ўзгартириш воситаси — бу ўрнак бўлиш.

* * *

Жуда бахтли кишилар ҳам, жуда бахтсиз кишилар ҳам шафқатсизликка бирдай мойил бўлишади.

* * *

Кексаларга хурмат бўлмаса, оталарга ҳам эхтиром бўлмайди.

* * *

Ким қанча оз ўйласа, у шунча кўп гапиради.

* * *

Кишининг жуда ҳам ёш ва жуда ҳам кекса бўлиши оралиғидаги вакт ҳаддан зиёд киска.

* * *

Нафрат уни ҳис килган киши учунгина азобли.

* * *

Нодонта айтилган ўринли гап унинг қулоғида ўлаётганини кўришдан ортиқ кишини ранжитадиган нарса йўқ.

* * *

Нотик чукур билмаслигини узун гапириш билан тўлдиради.

* * *

Озгина билиш учун кўп ўкиш зарур.

* * *

Озодлик — бу қонун билан тақиқланмаганларни бажариш хукуки.

* * *

Солик тўғрисида гап кетганида халкнинг берадиганига эмас, унинг

доим бера оладиганига эътиборни қаратиш зарур.

* * *

Тарих — бу ҳакикатда содир бўлганлар тўғрисида ўйлаб чиқарилган бир қатор воқеалар.

* * *

Фақат бахтли бўлиш истаги бўлса, унга тезда эришса бўлади. Лекин кипилар одатда бошқалардан бахтлироқ бўлишни исташади, бунинг эса деярли иложи йўқ, чунки биз бошқаларни аслига караганда доимо бахтлироқ деб хисоблаймиз.

* * *

Фойдасиз қонунлар, зарур қонунларни ожизлаштиради.

* * *

Яхши кул бўлиш учун олдин ёмон фукаро бўлиш лозим.

* * *

Ўзгаларнинг бахти бизга доим катта бўлиб кўринади.

* * *

Ўкишни истовчилар хеч қачон бекорчи бўлишмайди.

* * *

Қонун панаси ва адолат байроғи остида килинадиган зулм энг шафқатсизидир.

* * *

Қонунлар ҳамма учун бир хил маънога эга бўлиши зарур.

* * *

Қонунларнинг қатъийлиги уларнинг бажарилишига тўсқинлик киласди.

* * *

Фалабани сақлаш, уни қўлга киритишдан кийинроқдир, чунки ға-
лаба бор кучнинг ҳаммаси ёрда-
мида қўлга киритилади, уни сақ-
ланида эса, одатда, кучнинг бир
кисмидангина фойдаланилади.

* * *

Хаддан ташқари кўп такрорла-
наверганлигидан биз ишона бош-
лайдиган нарсалар ҳам бўлади.

* * *

Хаётда муваффакиятга эришиш
учун ўзингни бемаънироқ қилиб
кўрсатиш, лекин ақлли бўлиш за-
пур бўлади.

* * *

Ҳаммасидан ҳам максадига кам
харажат билан эришадигани мукам-
малроқдир.

* * *

Хар қандай килинган яхши иш-
да эзгулик ҳам, уни бажариш учун
етарли куч ҳам бўлади.

* * *

Ҳасадчи ўзига душман, чунки
у ўзи пайдо қилган аламдан ўзи
азобланади.

* * *

Ҳеч нимаси йўқ қашшоқ эмас,
ишламайдиган қашшоқ.

* * *

Хукмонлик килувчи хар қандай
кишида хукмонликни суиистеъмол
қилишга мойиллик бўлади.

* * *

Хурмат килмайдиган кипила-
римни менсимаслик менга доим
зарар қилиб келди.

Муиниддин Жувайний

(XV асрнинг биринчи ярмида
Хурсонда яшаб ижод
қилган мутафаккир)

Бағритоти дўстни душман хи-
соблаш лозим.

* * *

Билим кишиларни улуғвор қилар,
Одамдан кетмайди то у ўлгунча.
Олтин, кумуш билан керилма
зинхор,
Бу иззат олтину кумуш тургунча.

* * *

Бирорнинг айбини гапириб киши,
Ўзининг айбини килади ошкор.
Бирорни ёмонлаб гапирса сенга,
Сени ҳам ёмонлаб гапирмоғи бор!

* * *

Душман билан ҳамсухбат бўл-
ганингда ҳам ўзингни ундан баланд
тутма.

* * *

Душманингга душман бўлади
дўстинг,
Душманингга ул ҳам бўлади ағёр.
Душманингга дўстлик айласа
дўстинг,
Душмандир у аканг бўлса ҳам
зинхор!

* * *

Дўсти бор кишилар эмасдир ғариб,
Уйидан юз фарсанг узок бўлса
ҳам.
Ўз шаҳрида дўстсиз бўлгандар
ғариб,
Бошидан аrimас бир зумгина ғам.

 Ёмондан нари юриш фарз — бу қабоҳатнинг олдини олади, яхшига ёндашган айни муддао — бу яхши фазилатга йўл очади.

 Истеъдодли одамга — дагалик, қобилиятсизга мансаб ярашмайди.

 Кимки айбсиз дўст ахтарса — дўсти камаяди, кимки дўстини хатоси учун итобга олса — душмани кўпаяди.

 Кулиб бокса кишига толеъ,
 Камаяди душманлари ҳам.
 Бевафолик қилса толеим,
 Душманларга тўлар ҳар қадам!

 Савдогар дилидан меҳр излама,
 Ҳар ким билан қилас алока ҳар он.
 Хуш овоз қушни кўр, ҳар бир
 лаҳзада,
 Ўзга гул олдида куйлар беармон.

 Мансабдор мол тўплайди, окил —
 фазилат.

 Мулкига шериклик истаган,
 ҳарамига қасд қилган, сиру асроридан воказиф бўлишга интилган
 одам подшодан шафкат кутмасин.

 Султоннинг хизматида бўлсанг
 ҳам сухбатидан ўзингни тий.

 Тўрт эзгуликнинг қадрини тўрт
 тоифа билади: ёшлик қадрини —

кеекса, саломатлик қадрини — бемор, хотиржамлик қадрини — бечора, тириклик қадрини — ўлик.

 Хурсанду шодмонлик борга ярашади, бечоранинг унга эргашиб курсанд бўламан деб ўзини урингтириши — нодонликдир.

Мунис Ҳоразмий

(Шермуҳаммад Амир Авазбий ўғли, 1778—1829 йилларда яшаб ижод қилган шоир,
 тарихнавис, маърифатпарвар)

Адолатди улди эл осойиши,
 Эл осойиши — мулк оройиши.

 Акл ахли макрингга качон ўлғай
 фирифта,
 Ёлон кароматингни баён қилмагил
 абас.

 Гарчи зохирда барча дўстдурур,
 Бўлма эминки, душманинг
 йўқдурур.

 Минсанг, эй шоҳ, фалак маркабини
 кун янглиқ,
 Бўлди мағурки, ул ашҳаб эзур
 асеру асов.

 Сўз маҳзанининг нишонаси ҳам,
 Майни дурунинг хизонаси ҳам —
 Ҳар сўзки кўнгулдин ўлди мавжуд,
 Ҳат бўлмаса бўлғай эрди нобуд.

Тутма бадгу бирла сухбатким, ёмон
сўз заҳридир,
Неши занбури киби ҳар дам берур
озорлар.

Эмас мардлик — турғонни йикса
киши,
Агар келса қўлдин, йикилғонни
турғуз.

Килма наҳори суханварлик фароғе
истасанг,
Сийму зар ўрнига ер бошига санги
хора сўз.

Фаму меҳнат ародур эътиборим,
Ки мумтоз ўлди хористон аро ўт.

Фурур этма аслинга, қил касби
фазл,
Эрур мўътабаррок насабдин ҳасаб.

Ҳажмиiddин Қубро

(Бошқа исмлари Аҳмад ибн
Умар ибн Мұҳаммад Ҳивақий
ал-Хоразмий, Абдулжанноб,
Шайх Валийтарош, Шайх
Нажмиддин Кубаро, 1145—1221
йилларда яшаган хоразмлик
буюк файласуф, шоир, авлиё)

Барча яхшиликларни камраб
олган сифатлар ичida энг яхшиси —
хулк гўзаллиги ва барча ёмонлик
ларни камраб олган сифатлар ичida
энг ёмони ҳасад экан.

Билдимки, умр ва дунёдан кўра
тезлик ила кетадиганрек, ўлим ва

охиратдан кўра яқинрек, орау хаёл-
дан кўра йирокрек, хотиржамлик-
дан кўра гўзалрек нарса йўқдир.

«Дунё балолари денгизлари»дан
соғлом ўтишни истаган киши ўз
нафси билан бирга куйидагиларни
бажариши лозим: ҳалол (лукма)
емок, маҳол (имконсиз иш)ни тарк
этмок, эътиқод бутунлиги, саъни
харакатда содиклик, ўлимга тайёр
бўлиш, кабрга кирмай туриб ўз
килмишларини кўздан кечириш,
бошқалар айбидан кўз юмиб, ўз
айбларини кузатиш, оға-иниларига
ўтит беришдан олдин ўзига насиҳат
килиш. Ахлокни покизалаб, юриш-
туришни ўзгартириб, одамлар билан
муросаю мадора килиш, ти-
риклар ва ўликлар ҳакида ёмон
сўзлашдан тилини саклаш, ёлғон
айтишдан четланиб, тилни рост га-
пириш ва тўғриликка ўргатиш, эзгу
сўзлар изхор килишда барча куч
ва диқкатни ишга солиш, сабабсиз
ҳар ишга аралашибдан тийилиш,
шұхратпарастликдан сакланиш,
вактни бекорга ўтказмаслик, зарур
бўлмаган ҳолда (бирордан бирор
нарсани) талаб кильмаслик, одоб-
сизлик килганлар тўғрисида сукут
саклаш.

Дунёю охират яхшилигини қа-
ноатда, ёмонлигини тамада кўрдим.

Жаннатга киришни ҳалол ейиш
ва амримаҳол ишни тарк қилишда
кўрдим.

Инсонга келадиган барча оғат
тилдандир.

* * *

Камтарлик энг яхши безак ва бахиллик энт ёмон нарса деб ишондим.

* * *

Кўрдимки, экмаган ўрмайди.
Шафқат кимлаганга шафқат килинмайди.

* * *

Кимки менга ўз сир-асорини айтса, ошкор этмаслигим ва кимки мендан паноҳ истаса, уни паноҳимга олишим шарт, гарчи у кофир бўлса ҳам.

* * *

Муваффакиятни сайъ-харакатда, муваффакиятсизликни лоқайдлик ва дангасаликда, балони тилда, ҳаловатни сукутда кўрдим.

* * *

Одатларнинг энг эзгуси — гунохлардан четда туриш, энг савобли иш — кишиларга озор бермаслик, энг яхши бойлик кучли ирода экан.

* * *

Оллоҳ қай кимсани дунё қуллигидан озод этган бўлса, ўша ҳақиқий ҳур, эркин инсондир.

* * *

Она Ватан йўлида, Ватанини ҳимоя килаётib шаходат жоминин нўш айлаш — Аллоҳ висолига етишмок билан баробардир.

* * *

Очкўзни маҳрум, дунёпарастни ғамгин кўрдим.

* * *

Умр ва ризқнинг баракали бўлишини Оллоҳ таолога итоат ки-

лишда кўрдим. Дунёю охират яхшилигини Расул алайхиссаломнинг суннатига эришишда кўрдим. Немат бутунлигини неъмат бергувчидан миннатдор бўлишда кўрдим.

* * *

Хору зорликни махлуклар хизматида, азизу мукаррамликни Холиқ хизматида бўлишда кўрдим.

* * *

Шариат ва диннинг пойдевори сабр ва ишонч; ибодатларнинг энг афзали фарзларни адо қилиш; одатларнинг энг маъкули ва чиройлиси гунохлардан, одамларга озор беришдан тийилиш экан.

* * *

Энг гўзал безак тавозе, энг хунуги бахиллик экан.

* * *

Энг ноёб неъмат ростгўйлик ва қаҳрамонлик, энг оғир бало мунофик дўстлар экан.

* * *

Энг яхши дўст илм экан.

* * *

Энг яхши сархисобни кишининг нафси билан ҳисоблашишида, оқилни охиратга, жоҳилнинг дунёга интилишида кўрдим.

* * *

Ўлганларнинг ҳолидан, улар колдирган уй-жой ва мол-мулкидан ибрат олмаган кишини одамларнинг энт жоҳили деб санадим.

* * *

Ўлимдан оғирроқ кулфат ўтган ишга пушаймонлик экан.

Наполеон Бонапарт

(Наполеон I Бонапарт,
1769—1821 йилларда яшаган
француз лашкарбошиси ва
давлат арбоби, император)

Азобланиш учун ўлишга қаранды хам кўпроқ мардлик зарур бўлади.

Армия зарбасининг кучи унинг
массаси билан тезлиги кўпайтмасига
тeng.

Аскардан энг аввало чидам ва
сабр талаб килинади; довюраклик —
иккинчи иш.

Баландда ҳамманинг назарида
бўлган киши кескин харакатларни
килмаслиги зарур.

Бир-бировларини олти ойдан
кам билган кишиларнинг турмуш
қуришларига йўл кўймаслик керак.

Бировнинг нодонлиги ҳеч качон
бизни окил килемайди.

Битта ёмон бош кўмондон иккита
яхшисидан афзал.

Бошқариш санъати кишиларни
ўз мансабида кексайишига йўл
кўймаслика.

Буюклидан кулгилилиkkача —
бир кадам.

Гапиришни билмайдиган мансаб-
га хам эриша олмайди.

Давлат кишисининг қалби бо-
шида бўлиши зарур.

Дўстнинг ёрдам беришига қара-
нанда, душман зарар беришига кўп-
роқ интилади.

Имконият бўлмаса — кобилият
хеч нима эмас.

«Имкони йўқ» — бу факат но-
донлар луватидангина топиш мум-
кин бўлган сўз.

Кинояли хақоратдан ортиқ ха-
корат йўқ.

Кичик киши буюк ишга кўл
урса, уни доим ўз истеъоди да-
ражасида якунлайди.

Кишиларни харакатга келтирув-
чи икки ричаг мавжуд — қўркув
ва моддий манфаатдорлик.

Кўтарилаётганда тўхташ мум-
кин, лекин тушаётганда эмас.

Лашкарбошиси йўлбарс бўлган
кўйлар кўшини лашкарбошиси қўй
бўлган шерлар қўшинини ҳар доим
енгади.

Мен нимага кўл урсам унинг удласидан чикканман, чунки мен шуни истаганман. Мен ҳеч қачон иккиланган эмасман, бу менга бошқалардан устун бўлишимга сабаб бўлган.

Муваффакият буюк кишиларни яратади.

Муваффакиятга эришинг, мен киши тўғрисида факат унинг иши натижасига қараб баҳо бераман.

Нодоннинг аклли кишидан битта устунлиги бор: у доим ўзидан миннатдор.

Олдин жангга киришиш лозим, кейин бирор нима ойдинлашар.

Сиёсатда беакллик камчилик хисобланмайди.

Сўзнинг устидан чиқишининг энг аник йўли — сўз бермаслик.

Табиий эмасларнинг барчаси мукаммал эмас.

Тана учун энг яхши даво — асабни тинчлантириш.

Тарих бу ҳамма розилик билдирган ёлғон эмасми?

Тилёғламалик қила билган фийбатни хам удалайди.

Уруш кутилмаган воқеалардан иборат.

Халкни ўқитиш ҳукуматнинг асосий мақсади бўлмоғи лозим.

Хатоликдан кейин хам, бахтсизликдан кейин хам — буюк киши доим топилади.

Эсда тутинг, менинг одатим — ёғалаба килиш, ё жанг майдонида колиш.

Юқорига кўтарилаётганларга мадад берадиганлар кам учрайди, пастга кетаётгани итарувчилар эса кўп бўлади.

Яхши маслаҳат берган эмас, уни бажаришни ўз зиммасига олган ва бажаришни буюрган жангни ютган хисобланади.

Ўз кўшинини боқишини истамаган ҳалқ тез орада душман кўшинини боқишига мажбур бўлади.

Қашшок яшашнинг энг аник воситаси — ҳалол бўлиш.

Конунни бажаришга қараганда яратиш осон.

Ҳамма нарсанинг ўз чегараси бор, ҳатто нафратнинг хам.

Жизомий Ганжавий

(Абу Мұхаммад Илес ибн
Юсуф ибн Закий Муайяд,
1141—1209 шилларда яшаб ижод
қылған озарбайжон шоири
ва маърифатпарвари)

Бандасану шоҳ давосин этасан,
Нечук шоҳсан, ёмонлик ўрнатасан?!

Беақл бўлма ҳеч, беақл киши
Оёксиз курт каби юриш-туритиши.

Тўзишу йўқ бўлиш бу нифоқдандир,
Фалаба доимо иттифоқдандир.

Давлат гоҳи келиб, гоҳида кетар,
Бефаҳм кишилар ўзин йўқотар!

Кимки ўрганиши уят, ор демас,
Сувдан дур топади, тошдан лаъл,
олмос.

Кимнинг бўшрок чўнтаги,
Тинчрок тепар юраги.

Олдин билиб олиб, кейин сўзлагил,
Зарни топиб, сўнгра харжин
кўзлагил.

Сенга маълум қиличбозлик маҳоли,
Ғўдаймаклик бўлур бошнинг
заволи.

Хурмо дарахт баланд бўлмаса эди,
Хар бола тошидан завол етарди.

Яхшилик кўзловчи бўйнига зинхор,
Килич тортма бўлса ҳамки гуноҳкор!

Ўқиб ўрганилган хар битта хунар,
Хунармандга бир кун фойда
келтирад.

Хар кеча сўнгида нури зиё бор,
Хар бардош сўнгида завки
сафо бор.

Хеч ким демайди, жоним,
Аччик менинг айроним.

Хунарингдан бир кун етарсан
бахтга,
Хунарсиз ким етар тож ила тахтга.

Билимсиз бўлса киши,
Дуруст чиқмас ҳеч иши.

Бирорнинг олдига боргандан нон
деб,
Уйда жим ўтирган яхшидир жон
деб.

Хар ким тамаъ йўлин тутса агар
пеш,
Оқибат бир куни бўлғуси дарнеш!

Икки юрак қўшилган замон —
Тоғларни ҳам этади талқон.

Кимнинг ақлу ройи бўлмишдир
баланд,
Ул этмас фойдасиз сўзга тилни
банд.

Оз яхши — кўп ёмондин яхши.

Осмону заминда не бўлса, бари —
Одамнинг фикридан эмас ташқари.

* * *

Уэр сўраб келса душманинг хар чок,
Уйингдан кувлама, хушёр бўл бирок!

* * *

Дўст дўстдир асли қилмиши билан
Дўст эмас, «дўстингман» дейиши билан.

* * *

Эгрилик келтирас бошга ғам-алам,
Тўрлилик-чи, барча ғамларга барҳам.

* * *

Кимки шотирдликка чин дилдан шод,
Бир кун ўзи ҳам бўлгуси устод.

* * *

Ўзгалар айбига тетик назар сол,
Ўз айбинг кўргандек, ундан ибрат ол.

* * *

Киришимоқчи эсанг хар қандай ишга,
Охирин ўйлаб кўр, колма ташвишга.

* * *

Кутулай десанг гар тезда ўлмоқдан,
Корнингни шиширма ортиқ емоқдан.

* * *

Мажлисда сина у ёк-бу ёғинг,
Кўрпандга караб узат оёғинг.

* * *

Хасиснинг нонига узатгандан кўл,
Филларнинг остида ўлган кўп мъқул.

* * *

Нодон бўлганидан сенга дўст-үрток,
Донодан душманинг бўлган яхширок.

* * *

Хунар ўрган, чунки хунарда кўп сир,
Ёлик эшикларни очар бирма-бир.

* * *

Сўздир инсон аклини далили,
Сири очилур, сўзлагач тили.

* * *

Кўлингни силка-ю бокма жаҳонга,
Каноат айлагин битта кок нонга!

* * *

Чинакам дўст айтган хар ўгит масал,
Сирти заҳар эрур, томири асал.

Ҳосир Ҳисраб

(1004 – 1088 йилларда яшаб форс-тожик тилида ижод қилган шоир ва мутафаккир)

Агар киши бўлса касал,
Бемазадир унга асал.

* * *

Яхшилик сен-менинг қўлимизда,
Ким ёмонлик кидирмас юлдузи порлок.

* * *

Аклга илм бирла бергил кўмак,
Акл бу илмга харидор демак.

* * *

Карашга нораво нарсага кўр бўл,
Тинглашга нолойик гап-сўзга кар бўл.

* * *
Ақл бирла кул бўлур озод.

* * *
Айблама биронни андиша қилмай,
Ўз айбингни дўстим, яхшиrok
бilmай.

* * *
Аклнинг олтиндан ортиқлиги бор,
Одам олтин билан бўлолмас хушёр.

* * *
Жаҳолат аҳли бирла қилма сухбат,
Етар ҳар дам бу ишдин жона
захмат.

* * *
Кишини ранжитмоқ жуда ҳам
енгил,
Кўнглин олмок эса, ундай эмас
бил.

* * *
Нима сўзласант ҳам билиб сўзлагил,
Охиста ва юмшоқ қилиб сўзлагил.

* * *
Одам тилидандир балонинг бари,
Тилда ҳар кимсанинг фойда-
зарари.

* * *
Тутгил кариларнинг калтирок
кўлин,
Каригач билурсан кариллик йўлин.

* * *
Юз бор синасанг ҳам синамасанг,
бас,
Бўри ошноликка асло ярамас.

* * *
Яхшилик қилмишdir ким сенга
бир бор,
Ёдингдан чиқарма сен уни зинхор.

* * *
Кирқ ёшда ҳам ақлу одоб
бўлмаса,
Бўлади ундейни одам демаса.

Овидий

(Публий Назон Овидий,
милоднинг 17 йилларида
яшаган Рим шоири)

Бахтсизларни энг аввало ақл
тарк этади.

* * *
Биз ҳар доим тақиқланганларга
интиламиз ва ман қилингани ис-
таймиз.

* * *
Билмаган нарсани орзу қилиш-
майди.

* * *
Бир тупроқдан фойдали ўсим-
ликлар ҳам, бегона ўтлар ҳам ўсиб
чикади.

* * *
Дарё ҳам, вакт ҳам тўхтаб тура
олмайди.

* * *
Денгиэда фалокатта учраган
тинч сувдан ҳам кўркади.

* * *
Иzzat-икром даромад келтиради.

* * *
Ишга унинг якунига қараб баҳо
бер.

* * *
Итоат билан ташилаётган юк
енгил бўлиб туюлади.

* * *
Майда нарсалар енгилтакларни
мафтун қиласди.

Машгулот киши характерида изини колдиради.

Натижа характератнинг хосиласидир.

Санъат — санъатни ятиришни билишдир.

Узук хам вакт ўтиши билан сийқаланади.

Эга бўлган нарсани саклаш санъати — унга эга бўлишдагидан кам эмас.

Хаддан ташқари баҳтсизлик кишининг таъсирчанлигини сўндиради.

Ҳамма нарса ўзгаради, хеч нарса йўқолмайди.

Хатто душмандан ҳам ўрганиш лолим.

Хордик чикаринг, хордик чиқарган дала ҳам яхши хосил беради.

Оахий

(Муҳаммадризо Эрниёзбек ўғли, 1809—1874
йилларда яшаб ижод қилган шоир, тарихчи ва таржимон)

Ахмак ахли билмағай сўз ичра ўз беҳбудини,
Ўзига қилғай зарар охир чекиб
харёнга сўз.

Бас, кишиким оқилу доно дуур, Фахму хирад бирла тавонодуур.

Билмаган ўз қадрини не билгуси сўз қадрини, Хайфдур доно демак нодону беирфонга сўз.

Вайрон кўнгулларни карам ганжи била обод қил.

Гар бу гулшанда ано бўлса гулу сарв — ато, Сен каби туғмағуси сарви гуландом ўғул.

Гар оқил эрсанг, сим-зар жамъига фарра бўлмаким,Faфлат била кўп кимсанни килмишдур мағрур ганж.

Десанг ўлмасун ёшурин сўзум ушбу олам ичидаги фош, Дема ҳаргиз олдида сирин ахли башарни маҳрами роз этиб.

Етурдим ҳар жамоатга ўзумни, Очиб ибрат ила ҳар ён кўзумни. Барининг ҳолидин бўлдум хабардор,

Аён кўнглумга бўлди борча асрор.

Илм андок ганжи ноғъедур бани одамғаким, Кимда ул бўлса, икки олам бўлур обод анго.

Камол ахли аро, албатта, топрай рутбаи олий, Маоний касбидаги кимсаким килди хунар ихлос.

Касби илм этмай киши гар қолса
махз жаҳл ила,
Икки олам обрўси бўлғуси барбод
анго.

Кишига лозим эрур ҳар на холда
шукр,
Хоҳ камолда бўлсин, хоҳ заволда,
шукр.

Одамиидур илму дониш бирла одам,
йўқ эса,
Жумлаи ҳайвонгадур, яксон каду
руҳсори лаб.

Султондур ул гадоки бузук
кулбаси аро,
Осудадур топилса бирор пора нон
анго.

Сўздор инсон кўнглида бир гавхари
қийматбахо,
Они хор этма, дебон ҳар ҳуший йўқ
ҳайвонга сўз.

Сўздор бу жаҳонаро қулзуми
жарф,
Покиза маони ангадур дурри
шингарф,
Бу баҳр топар кўнгуларо
гунжойиш,
Лекин анга ҳар кўнгул бўла олмас
зарф.

Фазл аҳлиға ҳамсухбат бўлмоқфа
ибо килма,
Ким, бўлғусидир жаҳлинг ортарға
ибо боис.

Хўблардин орзу меҳру вафо
килмоқ ғалат,
Ул вафосизларға ўзни мубтало
килмоқ ғалат.

Чун қаро ер ости охир бўлғусидур
манзилинг,
Бас не осиғ гулшани олам
сафосидин санга.

Эй келди фунуни илм таслим
санга,
Килмок анга лозим бўлди таъзим
санга.

Гарчи, йўқ эди кувват оёқимда
вале,
Келдим бош ила олғоли таълим
санга.

Эй, кўнгул, одам хаёл айлаб дема
нодонға сўз,
Чунки ул инсон эмас, топсанг
дегил инсонға сўз.

Карилар холига бок, лутфинг
кўзидан эй йигит,
Ким, камоли ҳусн ожизлар
дуосидин санга.

Килмок била парвариш тикан гул
бўлмас,
Хам тарбият ила зор булбул
бўлмас.

Килсалар ҳар ваъда онинг
эътибори йўқтурур,
Олданиб ул ваъдага безътибор
ўлмоқ абас.

Ҳар кимки даҳр шоҳлигин айлади
хавас,
Бордур насиб гуссаи фикри жаҳон
анго.

Хар кимки факир гўшаси бўлмиш
макон анго,
Хотири ҳамиша даҳр ғамидин омон
анго.

Хар хасосат шеваға сўзингни зойиль
қилмоғил,
Сўз демак истар эсанг де соҳиби
инсонға сўз.

Оскар Уайлд

(*Оскар Фингалл О'Флаэрти
Уайлд, 1856 – 1900 йилларда
яшаб ижод қилган инглиз
ёзувчиси*)

Авваллари китобни ёзувчилар
ёзишарди ва уни ҳамма ўқирди,
хозир эса китобни ҳамма ёзади,
лекин хеч ким ўқимайди.

Агар биз баҳтли бўлсак, ҳар
доим меҳрибон бўламиш, лекин
меҳрибон бўлган вақтимизда доим
ҳам баҳтли бўлавермаймиз.

Аёл киши аслида нима ҳакида
ўйлаётганини билишни истасангиз,
унга назар килинг, лекин эшитманг.

Бекорчилик — жуда ҳам оғир
мехнат.

Бизнинг давримизда дунёни ғоя-
лар эмас, шахслар бошкаради.

Бизнинг жамиятимизда бадав-
латлардан ҳам кўпроқ пул тўғрисида

ўйлайдиган синф камбағаллардир.
Камбағаллар пулдан бошқа нарса
тўғрисида ўйлай олмайдилар.
Камбағалликнинг баҳтсиэлиги ҳам
шунда.

Гўзаллик даҳоликдан устун, чунки
у тушунишни талаб қилмайди.

Дунёда иккита фожиа мавжуд,
биринчиси истаган нарсангга эриш-
маслик, иккинчиси эришиш.

Душманларингизни кечиринг,
бу улардан узоқлашишнинг энг
осон ўёли.

Жазо канча кам бўлса, жиноят
ҳам шунча кам бўлади.

Илм яхши нарса, лекин шуни
эсдан чикармаслик керакки, билиш
лозим бўлганга ҳеч қачон ўргатиб
бўлмайди.

Илмга ташналиқ — узоқ йиллар
ўкиш маҳсули.

Кексаликнинг фожиаси кекса
бўлганликда эмас, ёш эмасликда.

Киши душман танлашда етарли
даражада эҳтиёткор бўла олмайди.

Киши ҳар сафар нодонликка
йўл қўйганида буни энг олийжаноб
ният истагида қилади.

Мен адабий танқидни ижод ичи-
даги ижод деб номлаган бўлардим.

Мен Англияда об-ҳаводан бошқа
хеч нимани ўзгартиришни истама-
ган бўлардим.

Мен нафсдан бошқа ҳамма нар-
сани енга оламан.

Мени тўғри тушунадилар деган
ўй билан доимо кўркувда юраман.

Мехмонга келган киши ўзининг
эмас, мезбоннинг вақтини олади.

Мона Лиза унинг орқа томонида
тасвирангтан тоғлардан кекса.

Олов йўқота олмаган нарсасини
тоблайди.

— Сизда бир нарса борки, мен-
га доимо ёқади.

— Фақат биргинами? Менинг
камчиликларим жуда ҳам кўп.

Сурбет — ҳамма нарсанинг ба-
хосини билса ҳам, ҳеч нарсанинг
кадрига етмайдиган кипи.

Табиий бўлиш учун муғамбирлик
килишни билиш зарур.

Тажриба — бу ҳар биримизнинг
ўз ҳатоларимизга берадиган ном.

Тарих олдидаги бизнинг ягона
бурчимиш — уни доимо қайта ёзи-
шимиздадир.

Фарзандларни яхши тарбиялаш-
нинг ягона усули — уларни баҳтли
килишдир.

Фақат ҳақиқий яхши аёлгина,
хақиқий нодонликни қилишга қо-
дир.

Энг катта камчилик — юзаки-
лик.

Яхши тарбия, ҳозирги даврда
фақатгина тўсик. У сизнинг олдин-
гиздаги жуда ҳам кўп эшикларни
бекитади.

Ўз ёшини тўғри айтишга кодир
аёл ҳар нарсага кодир. Шунинг
учун бундай аёлга ишониш керак
эмас.

Ҳамма ўз дўйстларининг ғамига
ҳамдард бўлади, лекин баъзилар-
гина уларнинг муваффақиятига
кувонади.

Ҳар бир вайриоддий харакатимиз
билин ўзимизга душман ортирамиз.
Хаётда шухрат козониш учун ҳар
нарсада ўртамиёна бўлиш зарур.

Ҳар қандай ғийбат асосида ях-
ши аниқланган аклоқсизлик ётади.

Кўлингизда ютукли карта бўл-
ганида ҳалол ўйнамок зарур.

Хаёт ҳеч қачон адолатли бўл-
майди. Кўпчилигимиз учун шундай
бўлгани ҳам яхши.

Ҳар ким ўзининг эҳтиёжи бўл-
маган яхшиликлар тўғрисида кўп-

роқ ваъз қилишади: бадавлатлар тежамкорлик тӯғрисида, бекорчилар меҳнатнинг буюк аҳамияти тӯғрисида.

Паҳлавон Махмуд

(Бошқа исмлари Полвонпир,
Ҳазрат Паҳлавон, Маҳмуд
Пурёвалий, 1247 – 1326 ўйларда
Хоразмда яшаган
шоир, мутафаккир)

Беилму амал равзани ризон бўлмас,
Рўза, намоз бўлмаса, иймон бўлмас.
Ўтмакка илож топса-да
килкўприқдан,
Кимки дилозор, мусулмон бўлмас.

* * *

Гар ҳақ дея жим тортса фифон
дўст – чин дўст,
Килгувчи ибодатни никон дўст –
чин дўст,
Кўз-кўзлама ҳеч бергану олган
нонинг,
Нон дўсти эмас, аслида жон дўст –
чин дўст.

* * *

Дийдорга тўйинг, бунингдек ҳеч
дам бўлмас,
Такрор бирор-бировга хамдам
бўлмас.
Бўлса пароканда агар дом излаб,
Осонлик ила кушлар, ахир, жам
бўлмас.

* * *

Дунёнинг иши тўс-тўполон, жант
деб бил,
Номарднингмас, марднинг иши танг
деб бил.

Дунёнинг иши бу – нард ўйиндан
баттар,
Омадли эрур ҳийлаю найранг деб
бил.

* * *

Ёмон билан улфат бўлма, юр
йирок,
Йўлингга дон сочиб қўяди тузоқ.
Ёйни эгри кўриб, тўғрилигидан,
Ўқ ундан қанчалик қочганига бок.

* * *

Йўлга кара! Йўлни кўрарлар
кетди,
Бошла ўзинг! Бошда юрарлар
кетди.
Кавмингга бориб ҳолин сўр, кил
йўқлов,
Йўқлаб сени ҳолинг сўрарлар
кетди.

* * *

Махмуд, ношукурлик ҳар кимда
ёмон,
Айб-айбу, лек етук ҳакимда ёмон.
Кийим эскиргани айбга қўшилмас,
Айб шунда гар бўлса кийимда
ёмон.

* * *

Нафсингни тийиб, сен унга шоҳ
бўл мардсан,
Кимсаси йўкларга паноҳ бўл
мардсан,
Номардлар оёқ ости қилур
мискинни,
Мискин ва ғарибга пойигоҳ бўл,
мардсан.

* * *

Оlam фили қайтаролмас
журъатимиз,
Чархдан зўррок шавкатимиз –
кудратимиз.
Гар чумоли кириб колса сафимишга,
Шер этажак уни дархол
давлатимиз.

Подшолик истасанг бўл эл гадоси,
Ўзингни унтуу, бўл эл ошноси.
Эл тож каби бошга кўтарсин
десанг,
Эл кўлин тутгину, бўл хокипоси.

Тоза юрак ва соф назар бўлмок
шарт,
Борлиқни билиш ва бехабар
бўлмок шарт.
Хар лаҳза етишса неча минг дард
сенга,
Чекмак барини ва бехатар бўлмок
шарт.

Умримиз дарахтин паст қилма,
Раббий,
Борлик шаробидин маст қилма,
Раббий.
Ўзинг карам бирла мард
йигитларни,
Нокасларга зери даст қилма,
Раббий.

Чарх урфи ситамдирки яралган
дамдан,
Сидқ ахли халос бўлмади хеч
мотамдан.
Ит бўлайин вафоси бор одамга,
Ит яхши вафоси бўлмаган одамдан.

Эй чархи фалак, замонайи
дуннпарвар
Тескари юришинг тўғрига хатар:
Нодон бош устидаю, доно поймол.
Ё раб, бу фалакни эт зеру забар.

Ўз нафига ким бўлса амир, улдир—
мард,
Ҳам ўзгага бўлмаса ҳақир, улдир—
мард.

Ўтмак сира мағлубни тепиб
мардлик эмас,
Тутса қўлидан забунни эр, улдир—
мард.

Калбингдаги шак-шубҳа, гумон
кетмишdir,
Рух қуввати ҳам бир кун, ионн,
кетмишdir.
Топдим деб аниқ нишонни
мағрурланма,
Топган у нишонинг бенишон
кетмишdir.

Хақни ҳақ эт, ноҳақни малъун
айла,
Яхшини — шод, ёмонни дилхун
айла.
Доно оёқ остиндаю нодон бошда,
Ё раб, бу фалакни остин-устун
айла.

Борма айтмаганинг дастурхонига,
Қўл узатсанг, қадринг тушар,
нонига,
Қўшма ўзгаларнинг барра кабобин,
Котган нону совук сувинг сонига.

Бўл бу дамни эъзоз этгандар ила,
Фамни қўй, кетсин у кетгандар ила.
Ўтгач ул кўхна эшикдан, бўласан
Етти минг ёшга етгандар ила.

Дониш эрур отган ўқим нишони,
Дадиллик манбаи билимим кони.
Эзгулик осмонини маҳбусиман,
Занжирим фаною само уммони.

Дўст билма жаҳонни, дўстлиги
огири пуч,
Кийну нифокдан ўзга йўқ зохирни
пуч.

Минг йил яшасанг хамки ўлим
келгусидир,
Минг мулкни эгалла, барибир
охири — пуч.

* * *

Йўқдир хабаринг, бошида не ҳол
дунё
Эй хожа, хаёлингда мудом
мол-дунё
Бир сидра кафандир улушкинг, ох,
уни ҳам
Кўргайми право, йўқми бу баттол
дунё.

* * *

Кўзгуга берардим кечкурун сайкал,
Бокдим унга тиник бўлган бир
маҳал.
Шунча кўп кўринди ўз айбимки,
мен
Ўзгалар айбини унутдим тугал.

* * *

Миш-миш эзади, хаста юрак
инжилади,
Дастимда менинг эмишки дур
янчилади.
Кўз не учун очилмасин, айтинг,
ахир,
Тил тикани лаҳзада минг
санчилади.

* * *

Оlam иши бошида бўлсайди бир
мард,
Номарднинг бошидан чиқаарди
гард.
Оlam иши доимо мисли нард ўйин,
Найранг билан ютади мардларни
номард.

* * *

Оқил ақли хисга гирифтор бўлмас,
Хасад қилган билан тилло хор
бўлмас.

Номард — ит кабидир, мард буюк
дарё,
Дарё ит дамидин хеч мурдор
бўлмас.

* * *

Софдир бу кўнгил, кийна-ғуборим
йўқдир,
Ҳаммага ёрман, сира ёрим йўқдир.
Дараҳтману меваларим тавхиддир.
Ўткинчи отар тош, сира орим
йўқдир.

* * *

Тупрок бари оқил элиниг
бошлариридир,
Зарралари — дур тишу
кўз-кошлариридир.
Сарв, лола, сумбул дема ердан
унган,
Коматлари, гулчехралари,
соchlариридир.

* * *

Уч юз Кўхи қофни келида туймок,
Дил қонидан бермок фалакка бўёк.
Ёинки бир аср зинданда ётмок,
Нодон сухбатидан кўра яхширок.

* * *

Шоҳлик тиласанг ғариб, гадо
бўлмоқ шарт,
Хешга ёт, элга ошно бўлмоқ шарт.
Тож мисли сени бошга
кўтарғанларнинг
Кўлларин ўпмак, хокипо бўлмоқ
шарт.

* * *

Эсла, ажал ширин бу жон
қасдидадир,
Умри кунинг ҳаёт-ўлим
дастидадир.
Ер устидадир сенинг омонат
ўрнинг,
Мангу макон ҳамиша ер остидадир.

* * *

Үткінчи бу оламда киши хуррам
эмес, Ыўқки бирор, кўнгли унинг бегам
эмес. Шод бўлса бу оламда бирон одам
агар, Бил бу икав на олам, на одам эмас.

* * *

Хар ёқдан ғам отган тошни
кўраман, Кўз очсан чимирилган қопни
кўраман. Качонгача поймол этиб фикримни,
Тизза кўзгусида бошни кўраман.

* * *

Хеч кора тош дур каби маъдан
бўлмас, Мурч ила занжабил ширин таъм
бўлмас. Тинглаки, Пурёрвалий айтади сўз,
Аслида номард сира одам бўлмас.

Персандр

(Милоддан аввалги 629—583
йилларда яшаган файласуф,
қадимги Юноннинг «етти
донишманди»дан бири)

Бахтинг чопганида керилма, кул-
фатда мулоҳазали бўл.

* * *

Беихтиёр ножўя ваъда берган
бўлсанг, уни бажарма.

* * *

Ватан учун ўлишга тайёр тур.

* * *

Ваъда бердингми, бажар.

* * * Душманларингни кувонтирумас-
лик учун омадсизлигини яшир.

* * * Жиноятнигина эмас, унга инти-
лишни хам жазола.

* * * Инсофисизлик билан олинган
фойда диёнатсизликни ошкор ки-
лади.

* * * Мухтож бўлиб яшагандан, зикна
бўлиб ўлган яхши.

* * * Озодлик нима? Озодлик — пок
виждон.

* * * Сирни ошкор килма.

* * * Тинч бошқаришни истаган ўзини
найзалар билан эмас, ҳамманинг
мехри билан химояласин.

* * * Факат пул учун бўлса хеч нима
килмаслик керак.

* * * Хато килсанг уни тузат.

* * * Ўнгай фурсатни кут.

* * * Ҳаётда энг мухими — охири.

* * * Ҳамма нарса тиришқоқликка
боғлик.

* * * Ҳамма нарсанинг сабаби нима?
Бу — вакт.

Киттак

(Милоддан аввалги 651—569
йилларда яшаган файласуф,
қадимги Юоннинг «етти
донишманди»дан бири)

Бирорларнинг ҳасадини уйғот-
маслик учун баҳтингни яшир, ле-
кин бошқаларнинг ачиниш хиссини
ҳам уйғотма.

Дононинг иши — кулфатни
олдиндан баҳорат қилиш, ботир-
нинг иши — кулфат келганида
уни енгиш.

Кишининг ҳар томонлама яхши
бўлиши жуда ҳам қийин.

Кишининг кимлигини мансаб
намоён қиласди.

Маст ҳолда айб иш қилган ки-
шидан ҳушёр айбордога караганда
икки марта кўпроқ ундириш лозим.

Омонатта хиёнат қиласди.

Ота-онангга нимани қилсанг,
фарзандларингдан ҳам шуни кут.

Режалаштирган нарсангни ол-
диндан айтма: амалга ошмаса кул-
гига қоласан.

Тамагир — тўймасдир.

Яқинларинг сенга сал зарар
берса — токатли бўл.

* * *

Қасд олишдан кечириш афзал.

* * *

Ҳаммасидан ҳам нима яхши
деб савол беришганида, у шундай
жавоб берган экан: «Бажараётган
ишингни яхши бажариш».

* * *

Ҳар нарсанинг вақтини бил.

* * *

Хеч ким тўғрисида, ҳатто душ-
манинг тўғрисида ҳам фийбат қил-
ма.

Пифагор

(Милоддан аввалги
580—500 йилларда яшаган
юон файласуфи
ва математиги)

Аввало одам бўлишга ҳаракат
кил, ортиқча вакт топсанг олим
бўлаверасан.

* * *

Ахмокона умид ҳам, худди но-
дон йўлбошли каби ахмокона иш-
ларга етаклайди.

* * *

Бахт оркасидан чопма, у доим
сенинг ўзингда.

* * *

Бирорлар олдида ҳам, яширинча
ҳам уяладиган иш қиласди.

* * *

Сенинг асосий қоиданг ўзингни
ўзинг хурмат қилиш бўлиши лозим.

* * *

Болаларни ўргатинг ва сизда кат-
таларни жазоланига зарурият бўл-
майди.

Гапирма, аммо гапирмаганга
караганда яхшироқ бўладиган бўл-
са гапир.

Дўстлик — бу тенглиkdir.

Жаҳл чиққанида гапирмаслик
ҳам, харакат қилмаслик ҳам зарур.

Зарурият қайда бўлса, имконият
ҳам шу ерда бўлади.

Илм аклнинг ўрнини боса ол-
майди.

Катта ваъда бермай, катта иш
кил.

Кун ботадиган пайтдаги соянг-
нинг катталигига қараб ўзингни
улуг киши деб ҳисоблама.

Кўп кулаверадиган кишига кўп
ҳам ишонма.

Кўп ўқиган саёз ўкийди. Кўп
ўқишига караганда кўпроқ кузат,
эътибор кил.

Кўпинча ейимликнинг эмас,
ичимликнинг меъерини йўкотишади.

Мастлик — жиннилик машқи.

Мулксиз фуқаронинг ватани бўл-
майди.

Нодонларга меҳмондорчилик қи-
лиш ўта аклсизликдир.

Овқатланишда ҳам, ичишда
ҳам хеч ким меъеридан ошмаслиги
керак.

Пешонасида ажини бўлмаган ки-
шидан маслаҳат сўрама, улар хеч
қачон ўйланишмайди.

Сендан яхши яшаш нимадан
иборат деб сўрашса, ўзинг билан
ўзингнинг ҳамфирклигингда деб
жавоб кил.

Суҳбатни шундай олиб борки,
душманинг ҳам дўстга айлансин.

Сўзда ҳам, ишда ҳам сийқаси
чиқиб кетган бир хиллиқдан узок-
рок бўл.

Тартиб-интизом илохинг бўлсин!
Доим чин дилдан унинг хизматини
кил: тартиб-интизом ҳамма нарса-
нинг йўлдоши. Ҳатто табиатнинг
ўзи ҳам тартиб сабабли мавжуд.

Халк устидан кулиш эмас, ачи-
ниш лозим.

Энг аниқ хақиқат нима? — Бу
кишиларнинг нодонлиги.

Энг тубан киши юзингиздан
мақтаб, изингиздан нобоп гап тар-
қатишга қодир.

* * *

Яқинини хафа қилғаннинг ўзи
хам хафа бўлади.

* * *

Ўз аёли билан иноқ яшамаган
киши билан дўст тутинма.

* * *

Ўзингдан ҳам узок яшамокчи
ва авлодларингнинг хурматини қо-
зонмокчи бўлсанг, ўзингдан кейин
яхши оила ва яхши китоб қолдир.

* * *

Карилик — камаяётган, ёш-
лик кўпаяётган нарсага ўхшайди.

* * *

«Ҳа» ёки «йўқ» сўзлари жуда
киска бўлса ҳам, улар жиддий
фикрлашни талаб қиласди.

* * *

Ҳаёт театрга ўхшайди: у ерда
яхши ўринларни доим ўта bemаза-
лар эгаллашади.

* * *

Ҳаёт ўйингоҳга ўхшайди: би-
ровлар курашиб учун, кимлардир
савдо қилиш учун, энг баҳтилари
эса томошага келишади.

* * *

Ҳазилни ҳам худди туздай меъ-
ёри билан ишлатиш зарур.

* * *

Ҳайкалнинг гўзаллиги кўрини-
шида, кишиники эса — ишида.

* * *

Ҳар куни эрталаб уйқудан тур-
ган захоти ўзингдан «Бугун нима
килишим зарур?» деб, кечкурун ух-
лашдан олдин эса «Нима килдим?»
деб сўра.

* * *

Ҳеч качон халқни алдама, лекин
хамма нарсани ҳам унга етказма.

Плиний Катта

(23–79 йилларда яшаб ижод
қилган Рим ёзувчиси
ва олими)

Амалга ошмасидан олдин қан-
чалик ишларни амалга ошириб
бўлмайди, деб хисобланарди.

* * *

Дежкончилик меҳнатга боғлиқ,
харажатга эмас.

* * *

Дунёга келган биринчи куни-
дан бошлаб инсондай кўз ёши
киладиган бирорта ҳам жонзор
йўқ. Биринчи кулги эса инсонда
түғилганидан қирқ кун ўтганидан
кейингина пайдо бўлади.

* * *

Ерга эгалик киммоқчи бўлсанг,
аввало унинг сувга якинлигига,
йўлига ва қўшиларига эътибор
кил.

* * *

Инсондан ҳам кўра ожизорк
ва инсондан ҳам кўра буюкрок
нарса йўқ.

* * *

Кеманинг чўкиши аниқ бўлса,
ундаги сичқонларнинг бари уни
ташлаб қочишиади.

* * *

Кунларни санаш эмас, ўлчаш
зарур.

* * *

Мишишдан кўпчилик қўрки-
шида, виждондан эса баъзилар.

Охир-оқибат бездирмайдиган
лаззат йўқ.

Пешона эгасига энсадан кўпроқ
фойда келтиради.

Тан олишга хам уяласан, лекин
барча тирик мавжудотлардан факат
инсонгина ўзига нима фойдали
эканлигини билмайди.

Умид — дунёни ушлаб турган
устун.

Югургаётган йикиласди, эмакла-
ётган йикилмайди.

Хеч ким ҳар доим хам оқил
бўлавермайди.

Плиний Жичик

(Кай Плиний Цецилий Секунд,
62—114 йилларда яшаб
ижод қилган Рим ёзувчиси
ва давлат арбоби)

Агар улар тўғри йўлдан бориши-
ган бўлсалар, оталар ва боболар
йўлидан бориш яхши ҳамда ша-
рафлидир.

Агар ҳукмронлик ўз кучини
ҳақоратда синаса, бу жуда ҳам
ёмон, ҳурматга қўркитиши орқали
эришилса ҳам ёмон, чунки сен ўз
лавозимингдан кетганингдан кейин
кўркув ҳам кетади ва унинг ўрнини
нафрат эгаллади.

Ақлнинг харакати танани қандай
рухлантиришини ҳатто тасвирлаб
ҳам бўлмайди.

Бахтсизларни хам худди мар-
хумлардек эсдан чиқаришади.

Беозорлик, айникса, қаҳр-ғазаб-
нинг сабаби ҳаққоний бўлганида
мақтовга лойик.

Бошқалар танбехини чидам би-
лан эшитадиган киши катта мақ-
товларга лойикдир.

Бу дунёда хеч нарсадан умидсиз
бўлмаслик хам керак, хеч нарсага
ишониш ҳам.

Давр канча бахтили бўлса, у
шунча қиска туюлади.

Ёруғлини хеч нарса соядек
аник кўрсатмайди.

Зарур бўлмаган маълумотларни
эсда саклаш кийин.

Зарурини айтмагандан, ортиқ-
часи билан айтган афзал.

Ишнинг чала битгани ҳам, бош-
ланмагани ҳам бир.

Кишилар қулоғи янгиликка ку-
вонади.

Кишиларга қанчалик яхшилил-
лар килган бўлсанг ҳам, уларнинг

бирон-бир ишини бажармасант, улар фактат шуни хотирасида саклашади.

Кулфат кўпинча кишиларни оқил қиласди.

Кўп кишилар оёғи остидагини кўрмай керак нарсасини узок-узоклардан излашади.

Кўп ўзгаришлар бўлган ерда аввалгидек қолган нарса ҳам ўзгаргандай туюлади.

Кўп ўкиш керак, лекин кўпини эмас.

Машғулот кувноқлик билан берилса, у яхши кайфият билан қабул қилинади.

Максадга етишиш қанчалик осон бўлса, кишиларнинг унга интилиши шунчалик кучсиз бўлади.

Мактобга лойик кишидан ортиқ ҳеч ким танбеҳни чидам билан тингламайди.

Миш-мишдан кўпчилик қўркишади, виждандан эса баъзилар.

Одамда ҳам, давлатда ҳам бошдан бошланадиган касаллик энг оғири хисобланади.

Рассом, хайкалтарош, ўймакорга фактат шу ишларнинг устаси тўғри баҳо берганидек, донишмандни ҳам фактат донишманд тўғри англайди.

Факат бир хил машғулотларга одатланиши кишининг маҳоратини шакллантиради, қобилиятини, ўзига ишончни эмас мағрурликни оширади.

Фикрни ўлчамай фактат санашиди. Тенгликнинг ўзидағи қанчалик тенгсизлик! Ҳолбуки ақл ҳаммада бир хил эмас, хуқук эса тенг.

Шоирларга ёлғонга рухсат килинган.

Ярамасларнинг содиқлиги ҳам ҳудди ўзларидай ишончсиз бўлади.

Ўз меҳнатингни қунт билан кайта кўриб чикишингни маъқуллайман, лекин бунинг ҳам ўз мөъёри бор, ундан чиксанг меҳнат маҳсулинг яхшиланмайди, аксинча барбод бўлади.

Ўзгалар учун кувониш — яхшиликнинг белгиси.

Ўзгаларни ўзидан ақллирок хисоблаган киши ақллидир, ўкишни истовчи киши илмлидир.

Ўлмас иш яратадиганнинг ўлими доимо бевакт бўлади.

Ўтаётган вакт қанча баҳтли бўлса, у шунча киска бўлиб туюлади.

Фам қайрули ўйларни яратади.

* * *
Хаммани бошқарадиган шахс
хамма томонидан сайланиши лозим.

* * *
Хар куни ўзи ҳам янглиниади-
гандай ўзгалар хатосини кечиради-
ган, худди ҳеч кимни хатоси учун
кечирмайдигандай ўзини янглишиш-
дан сақловчи кишини энг яхши ва
мукаммал деб хисоблайман.

Плавт

(Тип Макций Плавт,
милоддан аввалги
254—184 йилларда яшаган
Рим комедиографи)

Бошқалар тажрибасидан ақл-
ли бўлиш, сенинг тажрибангдан
бошқалар ақлли бўлишидан ях-
широк.

* * *
Дено ўз тақдирини ўзи яратади.

* * *
Ёмонга яхшилик қилиш яхшига
ёмонлик қилиш билан teng.

* * *
Ишни канчалик мухим хисоб-
ласанг, уни шунча тўғрирок ба-
жарасан.

* * *
Кишини фактат ўзи лойик бўлган
жазогина шарманда қилади.

* * *
Кўрган гувохнинг биттаси эшит-
танларнинг ўнтасидан афзал.

* * *
Муваффакият дўстларни кўпай-
тиради, тўла қозон атрофида дўст-
лар кўп бўлишади.

* * *
Сенга содик бўлганга содик бўл.

* * *
Тангрининг яхши кўрганлари
ёни ўлишади.

* * *
Тугатишга қараганда бошлаш
анча осон.

* * *
Эски бир дўст янги иккитасидан
яхши.

* * *
Яланғочни ечинтириб бўлмайди.

* * *
Ўз фойдасига келганда хамма
кишилар уста бўлишади.

* * *
Ўзиникилардан кочганга узок
чопишта тўғри келади.

* * *
Кўлсиз колмай десанг тошни
муштлама.

* * *
Ҳазил билан айтилган гапни
жиддийга айлантирма.

* * *
Ҳаётда кутилмаган воқеалар ку-
тилганидан хам кўп содир бўлади.

Платон

(Милоддан аввалги 427—347
йилларда яшаган юнон
файласуфи, асли исми
Аристокл, Платон унинг
лақаби бўлиб, «елкадор» деган
маънони беради)

Адолатсиалик қилишнинг тўлиқ
имконияти бўлишига карамасдан
одил яшаш мақтовга лойиқдир.

* * *

Барча билимимиз хотирадан бошқа нарса эмас.

* * *

Бир вактнинг ўзида жуда хам яхши бўлиш ва жуда хам бадавлат бўлишнинг имкони йўк.

* * *

Бирорларнинг баҳтли бўлишига кўмаклашиб ўз баҳтизини топамиз.

* * *

Бошига тушган кулфатда кишилар тақдирни, Яратгани ва ўзидан бошқа барчани айблашга мойилдирлар.

* * *

Бошқаришга рози бўлмаганингни, сендан малакасиз кишига топширишса ва сен унга қарам бўлсанг — бу сенинг инкоринг учун энг буюк жазодир.

* * *

Вакт ҳамма нарсани ўзи билан бирга олиб кетади.

* * *

Ёмонликка ёмонлик билан жавоб қайташишни кўпчилик маъкулласалар хам, бу ноҳақликдир.

* * *

Жиддий ишларда жиддий бўлин, жиддий бўлмаган ишларда жиддий бўлмаслик лозим.

* * *

Инсон Тангри томонидан ясалган бир ўйинчок. Шуни назарда тутиб ўйнаб яшамоқ керак.

* * *

Ким содикликка ҳеч қачон қасам ичмаган бўлса, у буни ҳеч қачон бузмайди.

* * *

Китоб — соқов ўқитувчи.

* * *

Кичигини танлашнинг имконияти бўлганида, ҳеч ким катта ёмонликни танламайди.

* * *

Кишини хакикатдагисидан юкори баҳолаш керак эмас.

* * *

Кулгилисиз жиддийни англаб бўлмайди.

* * *

Кўриш икки ҳолатда бузилиши мумкин: ёруғлиқдан қоронгиликка киргандা ёки қоронгиликдан ёруғлиқка чиққанда. Қалб хам худди шундай.

* * *

Мардлар жасур бўлишади, лекин ҳамма жасурлар хам мард бўлаверишмайди.

* * *

Нодонни аниқлашнинг иккита белгиси мавжуд: улар ўзига фойдаси бўлмаган нарса тўғрисида кўп тапиришади ва ундан сўрашмаган нарса тўғрисида фикр билдиришади.

* * *

Ноҳақ иш қилиш ноҳақликка чидашдан хам ёмон.

* * *

Ноҳақлик қилмаган киши хурматга лойик, бошқаларнинг ноҳақлик килишига йўл қўймаган киши эса икки марта хурматга лойик.

* * *

Оқил конуншунос катталарга ёпилардан уялиш маслаҳатини бе-

ради, чунки кексалар уятсиз бўлган ерда ёшлар муқаррар уятсиз бўлишади.

Сабр — хар қандай баҳтсизликнинг энг яхши давосидир.

Содир бўлаётганларга ҳайрон колма, чунки ҳеч нарса сабабсиз содир бўлмайди, ҳамма нарса қандай ўтиши лозим бўлса, шундайлигича ўтади.

Тарбия — бу яхши одатларни згаллашдир.

Тенглик дўстликни яратади деийлган эски мақол ҳақдир.

Тошчи усталарнинг гапича, катта тошлар кичикларисиз яхши ўрнашмайди.

Турилиш — бу ўлимга мажкум бўлган зотга берилган бокийлик ва абадийликнинг бир бўлакчаси.

Умид — уйғоқлар туши.

Уятсизлик — фойда кўриш учун киши қалбининг шармандалилкка чидами.

Шифокор истаганча алданига хақли, чунки бизнинг соғайишимиз унинг ширин сўзига ва алдовларига боғлиқ.

Энг оғир ва аччик қуллик — қулларга қул бўлишдир.

Конун — хукмдорлар устидан хукмдор, хукмдорлар — конуннинг кули.

Ҳайрат — хар қандай фалсафанинг боши.

Хар қандай донишмандлик асосида сабр ётади.

Ҳақиқат сўзи содда бўлади.

Ҳақиқий файласуфлар подшоҳ бўлган ёки подшоҳлари ҳақиқий файласуф бўлган ҳалқ баҳтли яшайди.

Ҳеч ким тасодифан яхши киши бўлмайди.

Плутарх

(46 – 126 йилларда яшаб ижод қилган юонон ёзувчиси ва тарихчиси)

Агар чўлоқ билан дўстлашсанг, ўзинг ҳам оқсай бошлайсан.

Агар эшак сени тепса, тепиб жавоб қайтарма.

Ақлли аёл эри жаҳл килиб қичкирганида ва сўкканида жим турди, тинчланганидан кейин эса уни юмшатиш учун сухбатлашиш ўйуни излайди.

Балиқ бопидан бузилади.

* * *

Еврикрат Анахандран нима учун спарталиклар пулларини жамоа хазинасида сакламайдилар деб сўраганида, у: «Хазина сокчиларини айнитмаслик учун», деб жавоб берган экан.

* * *

Лашкарбошилар орасида энг урушкоклари, энг айёрлари ва энг жасоратлилари бир кўзалилари бўлишган, жумладан Филипп (Македонский), Антигон, Ганибал.

* * *

Муваффакият — характеристи табиатан паст бўлган кишиларни хам улуғлайди.

* * *

Овқат бизга нафақат яшаш воситаси, ўлим воситаси хамдир.

* * *

Саволга уч тариқа жавоб бериш мумкин: зарурини айтиш, хушмуомалалик билан жавоб бериш ва ортиқча гапириш.

* * *

Сотқинлар аввало ўзини сотишади.

* * *

Хизмати кам кишининг мактоворга эҳтиёжи кўп бўлади.

* * *

Энг ёввойи тойчоқдан яхши от чиқади, бунинг учун уни эринмай тарбиялаш ва ўргатиш зарур.

* * *

Эшлишини ўрган, шунда сен хатто ёмон гапирадиганлардан хам фойдали гап эшлишинг мумкин.

* * *

Хасадгўй буюк кишиларнинг камситилишидан кувонади.

* * *

Хукмронлик ишониб топширилган кишининг юриши туришида кўринадиган кичкина камчилик хам каттадай кўринади.

Поль Валери

(1871—1945 ишларда яшаб ижод қилган француэ шоири)

Агар сен менинг билгандаримни билганингда, ўз билгандарингни хеч качон билмаган бўлардинг.

* * *

Дунёни доим икки хавф бошкарди: тартиб ва тартибсизлик.

* * *

Гапираётгандарингга қараб сени билса бўлади, айникса, ўзгалар тўғрисида гапираётганингда.

* * *

Жиддий кишиларда ғоя кам бўлади, ғояли кишилар хеч качон жиддий бўлишмайди.

* * *

Иккита сўздан қисқаровини танлаш лозим.

* * *

Мен доим хам ўз қарашларимга кўшила олмайман.

* * *

Мени хам даҳо киладиган киши даходир.

* * *

Онг хукмронлик килади, лекин бошқармайди.

* * *

Орзуларингиз ушалишига эришишининг энг яхши усули — уйғониш.

* * *

Рассом күрганини эмас, бошкалар күрадиганини чизади.

* * *

Табиатда илдиз намликка, шох эса күёшга интилади ва ўсимлик бир етишмовчиликдан иккинчисига интилиши натижасида шаклланади.

* * *

Тарих — бу энди бўлмайдиганлар ва йўқлар тўгерисидаги фан.

* * *

Фикрлаш — бу мослашишидир.

* * *

Кушдай енгил бўлиш лозим, лекин пардай эмас.

* * *

Ҳаммасидан ҳам биз ўзимиз билмайдиганларимиз тўгерисида кўпроқ гапирамиз.

* * *

Хар кандай бахсда биз ўз нуктаи назаримизни химоя килмаймиз, балки ўз Менимизни химоя қиласиз.

* * *

Хеч нарсага ўҳшамайдиган нарса мавжуд эмас.

Поуп Александр

(1688 – 1744 йилларда яшаб ижод қилган инглиз шоири)

* * *

Бахтнинг каттаси яхшиликнинг чўққисидир.

* * *

Бизнинг назаримиз худди бизнинг соатларимиздай: турли вактни кўрсатади, лекин ҳар биримиз фақат ўзимизникуга ишонамиз.

* * *

Денгиз ўзи ажратган давлатларни бир-бири билан боғлайди.

* * *

Ёлғоннинг сёрий ўйк, лекин унинг қаноти бор, унинг ёрдамида у узоқ вакт ва узоқ ерларга учеб бориши мумкин.

* * *

Зиқналар ҳар доим маслаҳат беришга сажий бўлишади.

* * *

Камтарликнинг етишмаслиги — бу ақлнинг етишмаслигидир.

* * *

Касаллик — муддатидан олдин каришнинг бир тури.

* * *

Кишининг манманлиги қанча бўлса, унга ақл худди шунча етишмайди.

* * *

Кўпчилик кишилар оммани эшитиш учун эмас, гапириш учун излашади.

* * *

Сукут саклаш нодон учун зеб, оқил учун эса айёрлик.

* * *

Туғилган кун — ўтган яна бир йилни кўмишдир.

* * *

Умид бутун умр бўйи бизга йўлдош бўлади, у хатто ўлим олдида ҳам бизни тарк қиласиз.

* * *

Энг жиддий кишилар ҳаммадан ҳам ишонувчан бўлишади.

* * *

Янглишиш — инсонга хос, кечириш — Тангрига хос.

* * *

Хамма нодонлар бирорни масхара килмай яшай олишмайды.

* * *

Хар бир киши бошқасидан ва хар куни эса ўзидан фарқ килади.

* * *

Хакикий оқил түғри фикрлайди ва уни осон изхор килади.

Публий Теренций

(Милоддан аввалги

195 – 159 йилларда

яшаган Рим драматурги)

Агар икки киши бир хил ишни бажарсалар ҳам, натижа бир хил бўлавермайди.

* * *

Аёл аёлни тезрок тушунади.

* * *

Ақллига ишора ҳам етарли.

* * *

Ёмон бошланиш — хунук оқибат.

* * *

Ёмон таърифлаб бўлмайдиган нарса йўқ.

* * *

Иккиланган кишини арзимаган бир важ у ёки бу томонга оғдириши мумкин.

* * *

Кексалик — бунинг ўзи бир касаллик.

* * *

Мардга тақдир кўмаклашади.

Мен инсонман ва инсонийликнинг ҳеч нимаси менинг учун бегона эмас.

* * *

Менинг барча умидим — фақат ўзим.

* * *

Ошик ўйинида отилган ошик бизнинг истаганимизча тушмаса, тушганидан фойдаланишимизга тўғри келади. Кишининг ҳаётини ҳам шунга қиёсласа бўлади.

* * *

Соф пайтимиизда ҳаммамиз беморларга осонгина яхши маслаҳатлар берамиз.

* * *

Ўзингиз истаган нарсаларнинг ҳаммасини ҳам бажара олмасангиз, бажара оладиганингизни истанг.

* * *

Қанча киши бўлса, шунча фикр бўлади.

* * *

Қашшоқ билан кариндош бўлиши ҳеч ким истамайди.

* * *

Конунчиликка ўта итоат килипнинг ўзи конунга ўта хилоф бўлиши ҳам мумкин.

* * *

Хар ким ўз фикрига эга бўлиши мумкин, лекин қонун ҳамма учун бир.

* * *

Ҳақиқат баъзида нафрат уйғотади.

Кудмий Сир

(Милоддан аввалги I асрда
яшаган қадимги Рим шоюри)

Агар отант мөхрибон бўлса –
уни сев, агар жоҳил бўлса чида.

* * *

Адолатсизликка кўзга қараганда
кулок кўпроқ чидай олади.

* * *

Айбли конундан кўркади, айб-
сиз – тақдирдан.

* * *

Айборни оқлаш – суднинг ўзи
учун чикарган хукмидир.

* * *

Аччиқка айланадиган лаззатдан
коч.

* * *

Бахтсиз учун ҳаётнинг ўзи адоп-
латсизлик.

* * *

Биздаги бировларга яхши кўри-
нади, бировлардаги бизга.

* * *

Билмаган нарсани айблаш ўта
нодонлик.

* * *

Бирлашиб бор жойда, ғалаба
доим бўлади.

* * *

Бировга бахтлидай бўлиб кўрин-
ган эмас, ўзини бахтли хис килган
киши бахтлидир.

* * *

Бировга нима қилган бўлсанг
ундан шуни кут.

* * *
Бирорнинг қайғусидан ўзингга
кувонч излама.

* * *
Буюклик майдадан бошланади.

* * *
Буюмнинг баҳоси харидор сотиб
оладиган пулга тенг.

* * *
Гапираётганинг ҳулки сўзига
караганда ҳам кўпроқ ишонтиради.

* * *
Гапиришда ҳам, жим туришда
ҳам меъёрни бил.

* * *
Гапиришни билмайдиган киши
жим туришни ҳам билмайди.

* * *
Гапирмаслик – илтимосни му-
лойимлик билан рад қилишдир.

* * *
Денгиз сокин бўлганида ҳар ким
ҳам дарға бўлавериши мумкин.

Доим тўкилишга тайёр бўлган
кўз ёши ғам эмас, айёрлик белги-
сидир.

* * *
Донишманд ўзгаларнинг хатоси-
га караб ўз харакатини белгилайди.

* * *
Дўстни йўқотиш – йўқотиши-
ларнинг энг буюгидир.

* * *
Ёмонлик килмаслик ҳам яхши-
ликдир.

* * *
Ёмон киши, айниқса, ўзини
яхши киши қилиб кўрсатганида
хавфли.

* * *

Истамасдан бўйсунсанг — сен
кулсан, бажонидил бўйсунсанг —
хизматкор.

* * *

Йўқоттанингдан бехабар бўлсанг,
у сен учун йўқолган эмас.

* * *

Киши нимани билмаслигини
билганида камрок хато қилтан бў-
лар эди.

* * *

Кишини куткариш учун унга
озор берса хам бўлаверади.

* * *

Кичкина карз карздорни пайдо
қиласди, катта карз эса душмани.

* * *

Кўпинча кутганимиз эмас, қўрк-
канимиз содир бўлади.

* * *

Кўплар ўз обрўсининг ташвиши-
ни килишади, факат батъзилар ўз
виждонининг ташвишини қилишади.

* * *

Кўпчилик қўрқадиган киши кўп-
чиликдан қўркиши керак.

* * *

Меросхўр йиғисида кўпинча
кувнок кулги яширган бўлади.

* * *

Обрўсини йўқотганинг бошқа
йўқотадиган нарсаси бўлмайди.

* * *

Озни истаганинг эҳтиёжи хам
оз бўлади.

* * *

Олдин рад қилиб кейин бажа-
риш — алдашдир.

* * *

Оғрик, ҳатто айбсизни хам
ёлғон гапиришга мажбур қиласди.

* * *

Синааб кўрмай, ҳеч ким ўзини
нимага кодир эканлигини билмайди.

* * *

Сусткашлик ҳеч качон қаҳр-
келган пайтдагидай фойдали эмас.

* * *

Такрорланган хато айб хисоб-
ланади.

* * *

Тақдир — ойна: ялтирайди,
синади.

* * *

Узил-кесил ҳал қилиш учун
узоқ ўйлаш зарур.

* * *

Умр бўйи яхши яшашга факат
тараддул кўрадиганлар яхши яшаш-
майди.

* * *

Унутиш — ҳар қандай мусибат-
нинг давоси.

* * *

Урушда тез ғолиб бўлиш учун
унга узоқ тайёрланиш зарур.

* * *

Уятсиз кишига нисбатан пок-
лик — ҳаддан ташкари нодонлик-
дир.

* * *

Хавф уни менсимаганда тезрок
келади.

* * *

Хавфни хавфсиз енга олмайсан.

* * *

Яхши кишиларнинг ҳеч бир иш
бидорнига бадавлат бўлиб колиш-
майди.

* * *

Яхши обрў — иккинчи мулк.

* * *

Ўзгартириб бўлмайдиган нарса-
ни шикоятсиз ўтказ.

* * *

Ўзгартириш мумкин бўлмаган
карор ёмон қарордир.

* * *

Ўзининг алданганини билган ки-
ши алданмаган хисобланади.

* * *

Ўзини бошқаришни уddyалай ол-
май бошқаларни бошқаришга ури-
ниш аклсизликдир.

* * *

Ўзини баҳтли хисобламаган ки-
ши баҳтсиздир.

* * *

Ўлган йўлбарсни ҳатто кучуклар
ҳам тишлайди.

* * *

Қайтариб бермайдиганни олиш —
талашдир.

* * *

Катъийлик мардликни мустах-
камлайди, иккиланиш кўркувни.

* * *

Кўлдан чиқарилган имконият
камдан-кам холлардагина тақрор-
ланади.

* * *

Кўркок ўзини эҳтиёткор деб,
зикна эса тежамкор деб атайди.

* * *

Хаёт киска, лекин баҳтсизликда
у узун туюлади.

* * *

Ҳар бир кишининг характери
унинг тақдирини белгилайдиган
одил ҳакам.

* * *

Ҳаммага ёқадиганни сақлаш
жуда ҳам қийин.

* * *

Ҳатто хавфсиз жойда ҳам эҳ-
тиёт бўл.

* * *

Ҳеч ким туғилган пайтидагидай
кашшоқ яшамайди.

* * *

Ҳеч нимани ҳам эҳтиётлик би-
лан, ҳам тез бажариб бўлмайди.

* * *

Ҳеч кимни кечирмаслик ва ҳам-
мани кечириш — бирдай шафкат-
сизликдир.

Ралф Уолдо Эмерсон

(1803—1882 йилларда яшаб ижод
қилган америкалик ёзувчи
ва файласуф)

Агар кишининг ўзига ишончи
кatta бўлса, атрофидагиларнинг
ҳаммаси унга қўл келади — ҳуку-
мат ҳам, жамият ҳам, ҳатто күёш,
ой ва юлдузлар ҳам.

* * *

Бахт — ўзингга бир неча томчи-
сини томизмасдан бошқа кишиларни
сийлаб бўлмайдиган ширинлик.

* * *

Бегона ўт нима? Бу хали яхши сифатлари аниқланмаган ўсимлик.

* * *

Биз ўзимиз ўйлаганимизга қарганимиздан ҳам донишмандроюмиз.

* * *

Биз ҳаётдан фақат унга сарф-лаганимизни топамиз.

* * *

Биз хаммамиз турли даражаларда қайнаймиз.

* * *

Бирорларда гунох деб атайдиганимизни ўзимизда тажриба деб хисоблаймиз.

* * *

Даҳонинг ҳар қандай ижодида ўзимизнинг инкор қилинган фикрларимизни кўрамиз.

* * *

Доно киши ҳар доим унга хужум қилаётганлар тарафида: хаммадан ҳам у ўзининг ожиз томонини аниқлашдан манфаатдор.

* * *

Дўстингникига тез-тез меҳмонга бор: оёқ кам босилган сўқмокда бегона ўтлар ўсади.

* * *

Едирадиган қўл тишланиши ҳам мумкин.

* * *

Ёшликда биз реформатор, кексаликда эса консерватор бўламиз. Консерватор фаровон ҳаёт истайди, реформатор эса — адолат ва ҳақиқатни истайди.

* * *

Кишиларга ишон, шунда улар сенга содик бўлишади. Улар билан ҳудди буюк кишилардай муносабатда бўл, шунда улар ҳақиқий буюклигини кўрсатишиади.

* * *

Кўз бирини, тил бошқасини айтса, тажрибали киши кўпинча биринчига ишонади.

* * *

Маданият ва ташки пардоz — умуман бошқа-бошқа нарсалардир.

* * *

Менинг барча яхши фикрларим ўтганлар томонидан ўғирланган.

* * *

Оддий нарсада мўъжизани кўра билиш қобилияти, шубҳасиз, донолик белгисидир.

* * *

Пул кўп холларда жуда ҳам қиммат туради.

* * *

Сабаб ва оқибат — бир фактнинг икки томони.

* * *

Сени яхши кўришларини истасанг ҳаддингдан опшасликни хис килишни ўрган.

* * *

Табиат абадий ўзгарувчан булутга ўхшайди: ҳеч қачон бир хилда қолмаса ҳам доим ўзи билан ўзи колаворади.

Табиат ноаниқликтин ёктирилмайды
ва хатоларни кечирмайды.

Тоғға яқын туриб уни күриб
бўлмайди.

Уйнинг зийнати — унга ташриф
буюрадиган дўстлардир.

Фақат ўзининг одамгарчилиги
билин бутун бир халқни зргашти-
радиганлар ҳам бор.

Цивилизациянинг асосий кўрсат-
кичи — унинг бойлиги ёки илм-
лилиги эмас, шаҳарларининг кат-
талиги ва ҳосилининг мўллиги ҳам
эмас, у ерда тарбияланётган инсон
киёфасидир.

Яхши иш учун мукофот —
унинг амалга ошганидир.

Яхши одатларга майда манфа-
атлардан воз кечиш орқали эри-
шилади.

Яхшиликтин жуда ҳам эрта қи-
лишнинг имкони йўқ, чунки қачон
анча кеч бўлишини билишнинг
имкони йўқ.

Коронғи тушганидагина юлдуз-
ларни кўриш мумкин.

Хаёл тегирмонидан ўтмаган факт-
лар ва киши томонидан ечилмай-
турган сабаблар тақдир дейилади.

Хаёт билан халдан зиёд ўхшашлик
санъат учун ҳалокатлидир.

Хаёт кишиларнинг бир-бири би-
лан мулоим муносабатда бўлиши
учун вакт етишмайдиган дараҷада
қиска эмас.

Хаёт мавжуд бўлган ҳамма ерда
хавф ҳам мавжуд.

Ҳамма ўз хиссиётини камси-
тилган ва барбод қилинган деб
хисоблади, чунки инсон ҳаёти ҳеч
қачон у орезу қилганидай кечмайди.

Ҳар қандай инкилоб даставвал
бир кишининг миясидаги фикр бўл-
ган.

Ҳақиқий даҳони у пайдо бўл-
ганида атрофидаги барча нодонлар-
нинг унга карши фитна уюштира-
нидан билса бўлади.

Ренан

(Ренан Жозеф Эрнест,
1823—1892 йилларда яшаб
ижод қилган француз
тарихчиси ва тилшуноси)

Бажарилган бурч буюклигидан
ортиқ буюкрок нарса йўқ, ундан
ортиқ қувонч ҳам йўқ.

Ботирлик — қўпинча ўлим би-
лан жазоланадиган яхши фазилат.

* * *

Миллат томонидан ўлимга хукм килингандар кўпинча унинг буюк вакили хисобланнишади.

* * *

Орзу қилиш яхши ва фойдали, лекин факатгина уни орзу эканини эсдан чиқармаганда.

* * *

Сиёсий мажбуриятлар ўзгариши мумкин, лекин инсоннинг инсонга бўлган мажбуриятлари хеч качон ўзгармайди.

* * *

Тарихда саноат ривожланиши санъат ривожланиши билан ва умуман цивилизация ривожланиши билан параллел эмас.

* * *

Фалсафа — бу зиравор, усиз овқат мазасиз туюлади, лекин ўзини овқат ўрнида ишлатиб бўлмайди.

* * *

Характер кишиларни ақлга қараганда ҳам кўпроқ яқинлаштиради.

* * *

Шубха — хақиқатта тан беришнинг бир тури.

* * *

Эркин фикрлаш кипининг хеч ким тортиб ола билмайдиган хукуки хисобланади.

* * *

Яхши гапириш — бу овоз чиқариб яхши ўйлашдир.

* * *

Ўзининг бор кучини харакатга келтириш учун киши ўз олдига

рухлантирадиган кандайdir бир яхши мақсадни кўйиши лозим.

* * *

Қўрқоклик деярли доимо тақдирланади, мардлик ва яхши фазилат кўпинча ўлим билан жазоланади.

* * *

Ҳаётдан нолиш деярли доимо ундан имконияти йўкни талаb килинганигини билдиради.

* * *

Ҳақиқатда билмайдиган нарсанини ҳам биламан деб ўзини катта фаҳмлашга караганда, билмайдиганини тан олишса, кишилар анча кам янгиштан бўлар эдилар.

Рене Декарт

(1596 – 1650 йилларда яшаган француз файласуфи ва математиги)

Ақл — бу олов олдириб ўзи совиб қоладиган ёндирувчи шишага ўхшайди.

* * *

Ақлингиз тўғри ишлашини истасангиз, ўз баданингизга эътибор килиб боринг.

* * *

Ақлни мукаммалаштириш учун кўп ёдлашга қараганда ҳам кўпроқ фикрлаш фойдали.

* * *

Бахилликдан ортиқ кишилар муваффакиятига зарар берувчи бирорта ҳам камчилик йўқ, чунки у билан заарарланган киши нафакат

ўзгаларнинг, балки ўзининг ҳам шодлигини кўра олмайди.

* * *

Катта шаҳарлардангина ёлғиз бўлиш имкониятини излаш зарур.

* * *

Мен фикрляяпман, демак хаётман.

* * *

Сўзларни тўғри аникланг, шунда сиз дунёни тушунмовчиликларнинг ярмидан озод киласиз.

* * *

Тақдир устидан эмас, ўз устингдан ғалаба қилишга, дунё тартибларини эмас, ўз истакларингни ўзгартиришга ҳаракат қил.

* * *

Умид — бу истагимиз амалга ошишига ўзимизни ишонтириш учун қалбнинг интилиши, қўркув эса бизнинг истагимиз амалга ошмаслигига ишонтирувчи қалбнинг мойиллигидир.

* * *

Яхши ақлга эга бўлиш камлик қиласи, асосийси ундан фойдалана билишдир.

* * *

Ўзгаларни хурмат қилиш ўзингизни хурмат қилинишингизга олиб келади.

* * *

Ўзингни англашдан ҳам ортиқ сермаҳсул машғулот йўқ.

* * *

Қўркоклик жуда ҳам зарарли, чунки у истакни фойдали ишлардан тўхтатади.

* * *

Кўркув баъзи бир умид ва истакларнинг йўклигидан пайдо бўлади.

* * *

Хаётда айб эзгуликка қараганда кўпроқ тақдирланса ҳам, Тангри олдидаги қўркув ва қилган ишига нариги дунёда жавоб бериш лозимлиги тўғрисидаги фикргина кўпчиликка фойдани одилликдан устун кўйишларига йўл кўймайди.

* * *

Ҳамма нарсадан шубхалан.

Радиографикат Магор

(1861—1941 ўйларда
яшаб ижод қилган ҳинд
ёзувчиси ва жамоат арбоби)

Аслида ахлоқсизлик етарли даражада ахлоқли эмас дегани, нотўғри ҳам қисман тўғридан ташкил топган-ку, бўлмаса у нотўғри деб айтилмас эди.

* * *

Барча янгилишиларга ўз эшигнингни беркитсанг, унда ҳақиқат ҳам ташқарида колиб кетади.

* * *

Кексалар ўтмиш ва хозирги даврни тақкослашни яхши кўришади ва кўлинча ўтмишни макташади, чунки улар учун ўтмиш ёшлик ва умид даврлари, бугуни эса — хулоса чиқарип даври.

* * *

Кишилар золим, лекин инсон одил.

* * *

Кишининг кимлигини унинг билганига қараб эмас, унинг нимага кувонишига қараб билса бўлади.

* * *

Куч ишлатган ўзининг ожизлигини тасдиклайди.

* * *

Купчилик кишилар яхши фикрларни айтиши мумкин, лекин уни жуда кам кишиларгина эшитишни билишади, чунки бунга акл кучи талаб килинади.

* * *

Одамлар шафқатсиз, лекин инсон меҳрибон.

* * *

Сиз қуёшлий йўкотганингиз учун ийғлаётган бўлсангиз, сизнинг кўз ёшларингиз юлдузларни кўришга халақит беради.

* * *

Тирик учун ҳеч нима тугамайди.

* * *

Куш балиқни осмонга кўтариб яхшилик килаяпман деб ўйлади.

* * *

Ҳар бир гўдак — Тангрининг инъоми, унинг бизга бўлган ишончи йўқолмаганлигининг белгиси.

* * *

Ҳатто кароқчилар тўдаси хам тўда бўлиб колишлари учун кандайдир ахлок талабларига риоя килишлари шарт.

* * *

Ҳақиқат дарёси адашиш каналларидан оқиб ўтади.

* * *

Яхшилик қилишни жуда хам кўп ўйладиган кипида уни килишга вақт қолмайди.

Ромен Ролман

(1866—1944 ишларда яшаб ижод қилган француз ёзувчisi, жамоат арбоби)

Бунёд этмоқ — демак ўлимни ўлдирмоқ.

* * *

Буюра билиш ва буйруқни бажариш — иккита кутб, шарни ясаш учун хам иккита кутб етарли.

* * *

Дўстлар орасига учинчи одам тушмаса, ҳеч қачон жиддий англашимловчилик бўлмайди.

* * *

Дунё ҳақиқат заррачалари ва кўп миқдордаги ёлғон билан озикланади.

* * *

Дунёда ота-оналарнинг фарзандлари билан очик гапиришишларидек кам бўладиган нарса йўқ.

* * *

Жаллодларга раҳмдиллик килиши уларнинг курбонларига шафқатсизлик килиши деб тушуниш зарур.

* * *

Истак бизнинг эс-хушимиизни олади ва биз кўп янгишамиз. Агар биз истақдан воз кечсак бутун хаётимиз хато бўларди.

* * *

Кулфат ёлғиз келмайди, шуннингдек, омад хам.

* * *

Мард бажаришнинг имконияти борини қиласди, бошқалар эса буни хам қилишмайди.

* * *

Нафрат — душмандан хам ёмонроқ душман.

* * *

Саломатлик хам худди касаллик каби юкувчан бўлади.

* * *

Тириклардан хам тирикроқ ўликлар, ўликлардан хам ўликроқ тириклар мавжуд.

* * *

Энг яхши ва энг ёмон актёрларни биз нафақат саҳнада, хаётда хам кўп учратамиз.

* * *

Энг кўрқок ит хам оғзидағи сүякни олсангиз тишлайди.

* * *

Хар кандай шакл кандайдир бир ички холатнинг ифодасидир.

* * *

Ҳақиқий мағлубият, ўзгартириб бўлмайдиган ягона мағлубият душмандан эмас ўзимиздан чиқади.

Рӯдакий

(Абу Абдуллоҳ Жаъфар ибн Мұхаммад Рӯдакий
860—941 йилларда Бухорода яшаб ижод қилган шоир)

Агар танангда тескари кўйлак,
Раводир уни шу заҳот ечмак.

* * *

Борига қаноат кил ва обод яша,
Фам бандидан халос ва озод яши.
Ўзингдан баландни кўриб, чекма

рам,

Сендан камроқлар бор, кара, шод яши.

* * *

Жаҳоннинг шодлиги йигилса
бутун,

Дўстлар дийдоридан бўлолмас
устун.

Хар қанча бўлса хам оламда аччиқ,
Аччикроқдир доно дўстдан айрилик.

* * *

Замона насиҳати: жаҳолатинг боса
бил,

Кимнинг тили эрмас банд, тушар
оёғига банд.

* * *

Кўп бил душман агар битта бўлса
хам,

Дўстинг мингта бўлса, жуда
камдир, кам.

* * *

Махкам кил доимо бино асосин,
Бинонинг сокчиси унинг асоси.

* * *

Одамлар аклиниң чироғи билим,
Балодан сақланиш яроғи билим.

* * *

Эвоҳ нечун ақллиларнинг
Фарзандлари эмас хирадманд?
Отасининг илму донишин
Нечун мерос олмади фарзанд?

* * *

Яхшилик ва сулҳга интилар доно,
Жаҳолат, жанжалга интилар нодон.

* * *

Кўлингдаги қилич бўлса ҳам
олмос,
Одамни ноҳақ ўлдирмоққамас.

* * *

Хар кимки тўғридири — шодликка
етди,
Кимки эгри бўлса — етолмай
кетди.

* * *

Дунё — илон, илонбоздир дунё
кидирган,
Илонбоздан қасдин олур илон
окибат.

* * *

Борлигу йўқликда дунёнинг ахли,
Токай сенга хасис, номард кўринар.
Дунёдан тамани узган чоғингда,
Барча сенга сахий, жўмард кўринар.

* * *

Илонни қанчалар килсанг тарбият,
Бир куни заҳрини солади албат.
Паст киши ҳам ҳудди илон
мижоздир,
Ёмон дийдоридан узок бўл ғоят.

* * *

Кимнингки қузғундан раҳбари
бордир,
Унинг гузари ҳам ўлаксазордир.

* * *

Кўпинча сўз айтиб бўлдим
пушаймон,
Айтмаган сўзимдан доимо шодон.

* * *

Одамдан юкори тураркан олам,
Билим оширмоққа мухтождир
одам.

* * *

Очофатлик бошга бало келтирур,
Нафс тийиш роҳат-даво келтирур.

* * *

Ўз нафсинга бўлсанг амир,
мардсан сен,
Кўру карни этма тахкир, мардсан
сен.
Мард тепиб ўтмайди йиқилгандарни,
Улар кўлин тутгил бир-бир,
мардсан сен.

* * *

Ўз нафсини мағлуб этолган
марддир,
Фийбатлардан узок кетолган
марддир.

* * *

Хаёт сабокларин этолмаса ёд,
Уни ўргатолмас ҳеч қандай устод.

Саллюстий

(Гай Крисп Саллюстий,
мил. ав. 86—35 йилларда
яшаган Рим тарихчиси)

Агар нодон кишиларга мукофот
тегадиган бўлса, беғараз ва ҳалол
бўлиш осон эмас.

* * *

Бирлашгандан майдалар ириклиша-
шиди, келишмовчиликда буюклар
парчаланади.

* * *

Бойлик очқўзликни камайтири-
майди, туви йўқ идишни тўлдириш
кийин.

* * *

Иложсиэликни ҳис қилиш, ҳат-
то қўркокларни ҳам ботир килади.

* * *

Жангда айниқса қўркоклар хавф-
га кўп дуч келишади.

Иш гапдан мухим.

Иштиёқ ва қаҳр — энг ёмон
маслаҳатчилар шулар.

Сурбетлик химоя ожиз бўлган
жойда кучли бўлади.

Пайдо бўлган ҳамма нарса ўлади.

Такдир улуғлаганларнинг эрки
чекланган бўлади, бундай киши-
лар ўзларининг хуш кўриши ёки
нафратини ошкор қиласлиги,
ҳаммасидан ҳам жаҳлига эрк бер-
маслиги зарур.

Фақат ғолибгина тинчликка
уруш туфайли эришади.

Хавфни ҳар ким ўзининг кўр-
коқлик даражаси билан ўлчайди.

Кандайдир бир истак чулғаган
кишига ҳамма нарса секин бажа-
рилаётгандай туюлади.

Кўлига қурол ушлаган киши-
нинг қуролсиз оёғидан ёрдам ис-
таши беўхшовдир.

Кўркоқлик ҳали ҳеч кимга шуҳ-
рат қелтирмаган.

Ҳар қандай урушни бошлаш
осон, лекин тўхтатиш жуда ҳам
кийин.

Саъдий Шерозий

(Муслиҳиддин Абу Муҳаммад
Абдуллоҳ ибн Мушриғиддин,
1203—1291 йилларда яшаб
ижод қилган форс шоири
ва мутафаккири)

Агар бўлса кимнинг муриди султон,
Ёмони ҳам яхши бўлур бегумон.
Кимни подшо тутса ўзидан йирок,
Хатто хонадони қиласди мазок.

Агар бўлсанг нодон улфатга
хамдам,
Нодон каторига қўшилдинг ўзинг
хам.

Агарда муаллим бўлса беозор,
Дарсхонани қилғай болалар бозор.

Амир хизматида мунгли ва аброр,
Кўлларинг кўксингта қўйгунча
хар гал.
Куйса ҳам кўлларинг майли,
биродар,
Кафтингда оҳак тош олганинг
афзал.

Бечора эшакки, бетамиздир,
Юқ кўтаргани учун азиздир.

Душманинг ғаминг сўзлама асло,
Кувониб демасин: «Алҳамдулилло!»

Ёмонга яхшилик қилмоқ ёмондир,
Буни яхши билар акли расолар.
Бўрига яхшилик қўйлар бошига,
Келтурграй қанчадан-қанча балолар.

Инкор кўзи-ла қараган кишига,
Юсуфнинг юзи кўринар хунук.
Агар мұхаббат-ла караса девга,
Дев кўринар фариштадек
туп-тузук.

Емак лозим яшамок, сўйламакка,
Сен ўйлайсан, хаёт керак емакка.

Йўлингда чукурни кўрсатган инсон,
Наздимда хакикий дўстинг,
бегумон.

Каъба ёпкичини ўпишар экан,
Ипак қурт туфайли бўлмади улуг.
Бир неча кун бўлди аэз эгнида,
Шунинг билан бўлди ўзи хам
кутлуг.

Кимга ёшлигидан берилмас одоб,
Улғайгач, бўлади баҳтсиз, дили
ғаш.
Хўл новда эгилар қай хилда эгсанг,
Курукни тўғрилар факат ўт-оташ.

Кимки бефойда умрин ўтказди,
Хеч нарса олмасдан, олтин
кетказди.

Кириминг бўлмаса, чиқимни
тўхтат,
Қайиқчилар куйлар шундай
бир кўшик:
«Агар тоққа ёмғир ёғиб турмаса,
Бир йилда Дажла хам бўлар
куп-куруқ».

Мухтож банда илтижода худога
кўлин очар,
Тўклигига кўлларини қўлтиқка
уриб, кочар.

Нечун сўзлай, сўзламаган яхши он,
Оғизда тил бошга эрур пособон.

Овламок учун бир кўнгилни нуқул,
Бошқасига озор бермок номаъкул.

Одам оз емакни одат айласа,
Бошга очлик тушса чидай билади.
Фаровонлик ичра кўпга ўрганган,
Тангликда қолганда очдан ўлади.

Паст кишини мол-дунё кўтармас
бешак,
Эшак атлас тўқими билан хам
эшак.

Сен ўлдирмасанг ёвни жангда
дадил,
Сени ўлдирап у, буни яхши бил.

Солмагил заифлар дилига алам,
Зўроқнинг жабрига йўлиқма сен
хам.

Сулҳ истар кишининг кўнглин
синдирма,
Сулҳ эшигин қокса, сен жанг
кидирма.

Сўз демасанг сенда кимнинг иши
бор,
Дедингми, дадил айт, исботла
такрор.

Сўзлар эрса сендан каттарок бир оз,
Яхшироқ билсанг-да, килма эътиroz.

Тилла-кумуш бари чиқса ҳам тошдан,
Барча тошда олтин бўлмоғи гумон.

Тиш бўлмаса ҳам бор емокка имкон,
Зўр мусибатдир гар бўлмаса нон.

Хоҳ фарёд айла-ю, хоҳи илтижо,
Кароқчи қайтариб бермагай асло.

Ризқингдан ортиқни еб бўлмаса ҳам,
Талабда бўлмагил дангаса, бегам.
Фаввос наҳанг оғзин ўйласа агар,
Кўлга киритолмас ҳеч дуру гавхар.

Яхшига яхши бўл, ёмонга ёмон,
Гулларга гул бўлгигин, тиканга тикон.

Учта қийин иш бор: сирни саклаш, зулмни унудиши ҳамда вақтнинг қадрига етиш.

Чу кўрдинг кўр киши йўлинида
чоҳдир, Индамай ўтиранг, катта гуноҳдир.

Чин азму харакат килмай муттасил,
Хеч кимса муроди бўлмади ҳосил.

Ярашган ишни қил, кўлдан келганин эмас.

Ўз манглай теридан нон еган киши,
Хотам миннатидан озод ёз-киши.

Ўзи буюрмокка ўрганган киши,
Қийин бопқаларга кулоқ солиши.
Ким агар ўсибди нозу неъматда,
Холи оғир бўлар, колса кулфатда.

Ўзгалар ғамини чекмаса одам,
Анга нолойикдир инсон деган ном.

Хар ишдаким инсон кўрсатур химмат,
Тикан ҳам гулдаста бўлур окибат.

Хар кимки гар сендан қўрқувда бўлса,
Ундан тинчлик кутиб, бўлмагил рофил.
Чаён санчар экан одамга нишин,
Кўпинча қўрқувдан санчар, яхши бил.

Харакат бўлмаса бўшаб кишани,
Орезуга етолмас полвонлар тани.

Агар душман аро бўлса низо, жанг,
Бориб дўстлар билан хотиржам ўлтири.

Ёвларнинг тили бир бўлганин кўрсанг,
Камон торт, қалъага ғипшту тош келтир.

Агар тарбият кўрмаса одам,
Эшак бўлиб колур юзга кирса ҳам.

Ақлинг кўзи ҳам тамадан боғлик,
Тамадан илингай домга қуш, балик.

Бир кун ночор йиқилмоғингни
бислант,
Ўтирма кўп баланд, пастрок ўтири
сал.
Учиб отдан бўйин, бел синганидан,
Пиёда юрганинг афзал, минг
афзал.

Дил ороми, яхши бўлса гар хотин,
Ёмон бўлса ундан худо сақласин.

Дўстинг бўлса душман билан
ҳамнишин,
Ундан кўл ювмоқни оқиллик дегин.

Ёмонликни кўрмасанг ўзинггараво,
Бирорвга ҳам уни килма, биродар.
Агарда ўз онанг иззатин қилсанг,
Қил менинг онамни сўкишдан
ҳазар.

Йиллар ўтиб кетди тепангдан
тири-тири,
Отанг мозорига бордингми бир
дам?
Онанг хотирига нима эзгулик
Килдингки, ўғлингдан кутасан сен
ҳам.

Зулм кўрсанг, кийгил чидам
этигин,
Юмшоқлик ёпади уруш эшигин.

Юмшоқ муомала, ширин сўз одам
Бир қил билан тортиб кетар
филни ҳам.

Юмшоқ бўлгил, юмшоқ илакни
хатто,
Ўткир қиличлар ҳам кесолмас асло.

Кейин урсант ҳамки тош билан
юз бор,
Ит унумтас берган овқатинг асло.
Пастларни бир умр эркаласангу
Сал қаттиқ гапирсанг, боплар
можаро.

Кимнингки бошига кўнаркан
давлат,
Барча бўлғай унга кариндош
янглиғ.

Бахт унинг уйидан юз ўғирган кун,
Эшигу девори бўлғай гўё тиф.

Кўринса кимнинг ўзига душман,
Үлдирмас экан, ўзига душман.

Лутф этган кишининг хоки пойи
бўл,
Дағаллик қилса, соч ўзига тупроқ.
Дағал кишиларга юмшоқ гапирма,
Занг арчолмас эгов бўлгандা
юмшоқ.

Май ичишар янок бўлсин деб зебо,
Охири юзни у қилас қаҳрабо.

Ноним ошиди, обрў камайди, бирок,
Йўқчилик хорлиқдан кўра яхширок.

Оз-оздан йиғилиб бўлади бисёр,
Дона-дона фалла тўлдиур омбор.

* * *

Окилга паст киши кўргузса жафо,
Кўп алам чекмасин бўлиб дил сиё.
Арzon тош синдирса зар косани
гар.
Тош нархи ошмайди, пастга
тушимас зар.

* * *

Пиёдадан бўлмас отлик хабари,
У оҳиста борар, пиёда чопиб.

* * *

Пашша ёпирилса зўр филни енгар,
Салобатли полвон жохилни енгар.
Чумоли бирлашса иттифок бўлиб,
Арслон терисин олажак шилиб.

* * *

Сенга сир деб айтса, ишонма
хечам,
Сенга айтган айттар бошқаларга
хам.

* * *

Сувори жанг махали кўрсатаркан
оркасин,
Ўзин эмас, ўлдирап ботирларнинг
канчасин.

* * *

Сўз айни савоблигини билмагунча
гапирма,
Унга соз жавоблигини билмагунча
гапирма.

* * *

Сўзла жавобига чидолсанг ўзинг,
Арпа экиб буғдой кўрмагай кўзинг.

* * *

Ташналар кўзин гар босса уйку,
Тушита киради бутуни олам сув.

* * *

Тинч битар ишга ҳам килаверса
жанг,
Демак, ул одамнинг акли босмиш
занг.

* * *

Тор этиқдан яхшидир юрмоқлик
оёқ яланг,
Мусофирилик аълодир уйинг тўла
бўлса жанг.

* * *

Чин азму ҳаракат қилмай муттасил,
Хеч кимса муроди бўлмади ҳосил.

* * *

Яхши билсанг, бериш керак
нарсани,
Жаҳл қилмай бергил лутф ила
хуррам.
Ким ҳоҳиши билан хирож бермаса,
Куч билан олишар миршаб ҳакин
ҳам.

* * *

Яхшилар кетидан агар чопарсан,
Истагинг, баҳтингни шунда
топарсан.

* * *

Шодлик охирида ғам бўлса инок,
Кети шодлик андух ундан яхшироқ.

* * *

Яраштирувчи ёлрон,
Фитна ростдан яхширок.

* * *

Қаноат кишини қудратли қилур.

* * *

Ўз аҳдига вафо қилмаган киши,
На севимли бўлур ва на иззатманд.

* * *

Качон сўэки, дилбанду ширин
бўлур,
Сазовори тасдиқу тахсин бўлур.
Бир айтдингми, айтма уни ўзга
дам,
Тўйиб бир едингми, етар холва
ҳам.

* * *

Үкчи сабр килса, ақлдан нишон,
Камонга қайтмайди учган ўк хеч
он.

* * *

Инсондан бошқа барча жонзот
хәётдаги эңг яхши нарса ундан
роҳатланиш эканини билади.

* * *

Хар неки бебаходир,
Күнгил бермак хатодир.

* * *

Каннибализм каннибаллар мам-
лакатида ахлоқ доирасида хисоб-
ланади.

* * *

Хар қандай орзу бўлса, бир кун
етасан!
Бас, бехуда ғам чекмаки, қариб
кетасан.
Душман-ку жафо килса, бўлишгай
дўстинг,
Дўстим деганинг душман чикса,
нетасан?!

* * *

Модани нодонлар ўйлаб чика-
ришади, донолар унга иложсиз ар-
гашишади.

* * *

Харчанд ўқибсан — билимдонсан,
Агар амал килмадинг — нодонсан.

* * *

Пулни севиш барча кулфатлар
илдизи деб хисобланади, пулнинг
йўқлигини хам худди шундай хи-
собласа бўлади.

Сәмюэл Батлер

(1835—1902 йилларда яшаб ижод
қилган инглиз ёзувчisi, таржимон)

Бир кадам, нафақат буюклиқдан
кулгилийккача, балки кулгилийк-
дан буюклиkkача хам шундай.

* * *

То касаллик бор экан, нафақат
қўркув, умид хам бўлади.

* * *

Факат ташки қўринишимизни
курсатгани учун хам кўзгудан мин-
натдор бўлишимиз зарур.

* * *

Бирор-бир киши санъатда пул
учун ишлай бошласа, ундан яхши
асарлар кутишдан умидни узаве-
ринг.

* * *

Хаётни скрипка чалишни ижро
килиш пайтида ўрганаётган киши-
нинг тингловчилар олдида якка
ижросига киёсласа бўлади.

* * *

Дунёда нодонлар фирибгар-
лардан кўп, бўлмаса фирибгарлар
яшай олишмас эди.

* * *

Хар қандай тижорат — бу кела-
жакни билишга интилишдир.

* * *

Хақиқатни хар қандай тентак
хам айта олади, лекин ёлғонни
ишенарли килиб айтиш учун кал-
лани ишлата билиш зарур.

Сэмюэл Жонсон

(1709—1784 йилларда яшаб ижод қылған инглиз танқидчиси ва әзүвчесі)

Агар оғрик хузурдан кейин келмаганида ким ҳам унга чидаган бўларди.

Бадавлат бўлиб яшаш бадавлат бўлиб ўлгандан яхши.

Баъзи бир айёrlар ўз хукмини ўтказишлари учун нодонрок аёлга улланишади ва доим янглишишади.

Биз нотанишларга ишоништа мойилроқмиз, чунки улар бизни ҳали алдашмаган.

Билим икки хил бўлади: биз бирор нимани биламиз ёки у тўғридаги маълумотларни қайдан олишни биламиз.

Вакт ва пул — ҳаётдаги энг оғир юқ, шунинг учун кишиларнинг энг баҳтсизи вакт ва пули ҳаддан зиёд кўплариdir.

Вактини чоғ килиб бўлмайдиган кишидан яхши ишларни кутмаса ҳам бўлади.

Вакт ўтишини четда туриб кузатадиганлар учун у жуда ҳам секин ўтади.

Ишончни йўқотгандан алданиш афзал.

Киши ўзи тўғрисида битта ёкмайдиган хақиқатнан айтгандаридан юзта ёлғонни айтишларини хуш кўради.

Кишининг кандай ўлиши эмас, қандай яшashi мухим.

Кўп ишларни бажаришдан фикрлаш кийин.

Мардлик — шармандали иш килишдан кўркишдир.

Менга нафратланишни биладиган кишилар кўпроқ ёқади.

Мисол доим ваъзга қараганда кучлирек таъсир қиласи.

Мулкимиз кўпайишига қараб бизнинг истагимиз ҳам доим ўсиб боради.

Сенга сирларини ишонишганини намойиш килиб кеккайиш, одатда сирни ошкор килинишининг асосий сабаби бўлади.

Ташаккур билдириш — киши ахлоқи юқори даражалигининг белгиси. Сиз тарбиясиз кишилардан уни хеч қачон эшитмайсиз.

Тил — фикрнинг кийими.

Турган гапки, бизнинг ҳаётимиз зерикарли — акс ҳолда биз қандай

килиб бўлса хам вактни йўқотиш учун доим жуда кўп микдордаги майда нарсалар ёрдамига мурожаат қилмас эдик.

Тухмат — бу кўркоклар қасди.

У ҳамма билан шу даражада адабли эдики, бунинг учун хеч ким ундан миннатдор эмасди.

Умид баҳтнинг бир туридир, эҳтимол бу дунёдаги ягона баҳт бўлиши ҳам мумкин.

Шикоят — одатда ачинишга қараганда жирканишни кўпроқ уйғотади.

Эътиборли бўлишни билган киши хотирада сақлашни ҳам билади.

Ўз сирингни сақлаш — оқиллик белгисидир, ўзгадан уни сакланларини кутиш — нодонлик.

Ўз-ўзини танқид — бу яширин мақтov. Биз ўзимизни ҳалоллигимизни намойиш килиш учунгина сўкамиз.

Ўнгача санашни биладиган от — зўр от, лекин зўр математик эмас.

Кайғуни мастилдан бошқа истаган восита ёрдамида йўқотиш мумкин.

Кизиқарли ҳикоя кам ҳоллардагина хаққоний бўлади.

Кийналиш кўпинча эринчокликнинг оқибатидир.

Фамга ботган кинига сиз доим камрок ҳамдардлик билдираёттандай туяласиз.

Ҳаёт — бу ўлим тўғрисида ўйламасликнинг бир воситаси.

Ҳаёт шундай тузилганки, биз фақат ўзгаришларни кутиб яшаймиз. Ўзгаришларнинг ўзи эса биз учун аҳамиятли эмас, улар содир бўлганидан кейин биз яна бошқа ўзгаришларни кутаверамиз.

Ҳаёт киска. Киши ўз бойликларидан қанчалик эрта хузурланишни бошласа шунча яхши.

Ҳамма хушомад киладиган киши менга хушомад қилса, мен ўзимни баҳтли хисоблайман.

Ҳаммамиз бирор-бир кишининг кўнглини олиш умидида яшаймиз.

Ҳар қандай ўзгариш нокулайликни пайдо килади, ҳатто бу ўзгариш яхши томонга бўлса ҳам.

Сенека

(Луций Анней Сенека, милоддан аввалги 6—3—милоднинг 65 йилларида яшаган Рим файласуфи ва ёзувчisi)

Агар битта аскар айб иш қилса лашкарбоши уни каттиққўллик би-

лан жазолайди, агар лашкарларнинг хаммаси айб иш қиссалар, уларга шафкат қилишга тўғри келади. Донони жаҳлдан нима тўхтатади? Гунохкорларнинг кўплиги.

* * *

Агар икки томондан бири қўллаб-қувватламаса, душманлик ўзидан-ўзи сўнади.

* * *

Агар унинг натижаси соғайиш бўлса, хеч кандай даволаш золимона ҳисобланмайди.

* * *

Агар хаёлингга сендан олдин канчалик одам бораётир деган фикр келса, сендан кейин канчалик одам келаётганини ҳам ўйла.

* * *

Аёл киши билмаган сирнигина саклаши мумкин.

* * *

Атрофимизда расво яшаётганлар, аникроғи расво ўлаётганлар жуда ҳам кўп.

* * *

Ахлоқимиз шаклланиши учун бизга намуна сифатида кимдир зарур. Худди эгри чизмаслик учун чизгич зарурлигидай.

* * *

Барча ожиз жонзотларга сал тегиб кетилса, уларга ургандай туюлади.

* * *

Бахтга зарурияти йўқ киши энг баҳтлидир.

* * *

Баъзи асарларнинг фақат номи чиройли бўлади.

* * *

Баъзи бир дори-дармонлар қасалликнинг ўзидан ҳам ҳавфли бўлади.

* * *

Баъзи бир ёзилмаган конунлар, хатто ёзилганидан ҳам кучли бўлади.

* * *

Баъзи бир қасалликларни беморга айтмай даволаган маъкул. Нима билан қасалланганлигини билганидан кейин канчадан-канча беморлар вафот килишган.

* * *

Баъзи ишларнинг буюклиги унинг катталигига эмас, ўз вактида бажарилганлигига.

* * *

Баъзилар арзимаган ранж учун қасос олиш максадида фикрларини чукурлаштириб юборадилар. Ўзини худди лайча ҳурганига эътибор ҳам килмайдиган катта ва кучли филдай тутган донодир.

* * *

Бесавод киши ишонувчан ва мулоҳазасиз бўлади.

* * *

Биз кулаётганлар билан кулямиз, йиғлаётганларнинг даврасига тушиб қолсак ғамга ботамиз, курашаётганларни кўриб ҳаяжонга тушамиз.

* * *

Бизга азоб берадиган нарсалар арзимас бўлмайди.

* * *

Биз хаётга келган биринчи соатдан бошлаб умримиз кисқара бошлайди.

* * *

Билмасдан қилинган ишга хафа бўлиш керак эмас.

* * *

Бир жиноят бошқасига йўл очади.

* * *

Бирорнинг бахтсизлиги орқасидан баҳтили бўлган киши йўқ.

* * *

Бирон-бир киши ўзгаларни ранжитишини қанчалик яхши кўрса, унинг ўзи ўзгаларнинг озорига шунчалик чидамсиз бўлади.

* * *

Бирон-бир кишининг назарига илмаслиги бизни қанчалик ранжитса, худди шу кишининг ҳурматига лойик бўлиш бизга айниекса кўпроқ ёқади.

* * *

Бирор иш билан банд кишиларга ҳайёт киска туюлади.

* * *

Бирор нима содир бўлмасин деб ҳамма нарсадан кўркиб яшагандан яшамаган маъқул.

* * *

Бирор нима тўғрисида гапирмасликларини истасанг, аввало ўзинг гапирма.

* * *

Бойлиги кўп бўлганинг унга яна эҳтиёжи бўлса — бу қашшокликнинг энг оғир туридир.

* * *

Бошлиш — бу ишнинг ярмиси дейишади, буни қалбимизга хам татбик килса бўлади: ээгу иш ки-

лишни исташ — ээгуликнинг ярмисидир.

* * *

«Бу томонда катта қўпчилик», демак шу томон ёмонрок.

* * *

Бузукчиликнинг ахлоққа айланганинг давоси йўқ.

* * *

Бутунни бўлаклар оркали эгаллашади.

* * *

Буюк кишиларни меҳнат озиқлантиради.

* * *

Бўшант киши томонидан бериладиган жазо анча оғирдай туюлади.

* * *

Ватанин буюклиги, катталиги учун севишмайди, уни ўзининг Ватани бўлганлиги учун севишади.

* * *

Вактдан бошка ҳеч нима бизга тегишили эмас.

* * *

Гувоҳларни чиқариб юбориб кейин миннатдорчилек билдирадиган киши ярамасдир.

* * *

Дориларни кўп ўзгартиришдан ортиқ соғайишга халақит берадиган нарса йўқ.

* * *

Доим кўз олдида бўладиганинг қадрига етмайдилар, ўғри хам очик эшикка кирмайди.

Нодонларнинг одати хам шундай — доим тақиқ қилинганга интилишади.

* * *

Дунёга ҳамма бир тарзда келиб кетишаверади, лекин кейингилар олдингилардан ўзгача бўлишади, чунки одатлар ўзгаради.

* * *

Ёмон ҳосилдан кейин ҳам дала-га экиш зарур бўлади.

* * *

Ёмонлар орасида яхши бўлиш, бу яхши киши дегани эмас.

* * *

Ердан ўлдузгача бўлган йўлни босиб ўтиш жуда ҳам оғир.

* * *

Ёшликнинг ўтаётганини ҳеч ким ҳис қилмайди, лекин у ўтиб кетганидан кейингина ҳаммага сезилади.

* * *

Жазо доим ўтмишники эмас, келажакники деб ҳисобланиши лозим, чунки у қаҳр белгиси эмас, огоҳлантириш белгисидир.

* * *

Зарурият қонунларни ҳам бу-зади.

* * *

Иккала томонни ҳам эшитмасдан карор килган кимса адолатсизлик килган бўлади, ҳатто унинг килган карори адолатли бўлса ҳам.

* * *

Имконияти бор экан — кувнок яшанг.

* * *

Ихтиёрий қулликдан ортиқ шар-мандалик йўк.

* * *

Ишончсизлик бошланган ерда дўстлик тугайди.

* * *

Камчилик одат тусига кирган ерда уни бартараф киладиганга жой йўк.

* * *

Кексаликнинг ўзи бедаво қасал-лик ҳисобланади.

* * *

Келажакдан кўрқиб бугунги хаётингни бузиши нимага даркор? Бир вактлар бахтсиз бўлиб қоламан деган фикрдан ўзингни бахтсиз ҳис килиш нодонликдир.

* * *

Келажакдан ҳадиксирайдиган киши бахтсиз бўлади.

* * *

Киши қайси пристанга йўл олганини билмаса, унинг учун ҳар кандай шамол ҳам бир йўналиша бўлмайди.

* * *

Киши канча бахтли бўлса шунча қаҳрли бўлишини кўраётганинг йўқми? У айниқса бадавлат, машхур кишилар ва амалдорларда яқкол кўзга ташланади.

* * *

Кишилар то бирор нима истамагунча, нима исташларини билишмайди.

* * *

Кишилар ўз хайётларини гўёки хаёти учун зарур бўлган нарсаларни излашга сарфлашади.

* * *

Кишилар ўргатиб ўрганадилар.

* * *

Кишилар ҳаммадан ҳам ўзи карздор бўлган кишисини ёқтиришмайди.

* * *

Кишиларнинг илми мақол билан бошланиб фикр билан якунланиши лозим.

* * *

Кишининг мардлигини нафакат кўлига қурол олиб жангда қўрқ-маслигидан билиш мумкин, бетоб бўлиб кўрпа-тўшак қилиб ётган кишининг хам мардлигини сезса бўлади.

* * *

Кулфат — эзгу иш килиш учун энг ўнгай фурсат.

* * *

Кўпинча бирор хушомад килиб макталганида бошка бирор ранжиди.

* * *

Кўпинча кечаси даҳшатли туъюлган нарса кундузи кулгилига айланади.

* * *

Лойдан ясалган идишдан худди кумушдан ясалган идишдай фойдаланадиган киши буюkdir, кумушдан ясалган буюмдан лойдан ясалгандай фойдаланадиган киши хам буюkdir.

* * *

Мамлакатлар, шаҳарларни әгалаган кишиларнинг сон-саноғи йўқ, ўзини қўлга олган кишилар эса бармок билан санаарли даражада оз.

* * *

Масаланингadolатли хал килинишига ишон, лекинadolатсизликка хам тайёр тур.

* * *

Мастлик камчиликни яратмайди, уни факат намойиш килади.

* * *

Мен ўзимнинг айтган барча сўзларимни эслаганимда соковларга ҳавасим келиб кетади.

* * *

Менга ишон, ўлим унчалик хам даҳшатли эмас, шу туфайли хеч нарсани қўркинчли хисобламаса хам бўлади.

* * *

Мендан ҳам баҳтлилар бор деган фикр азоб берадиган киши хеч качон баҳтли бўлмайди.

Мен умид қилганимдан кам олдимми? Эҳтимол мен килган хизматимга караганда кўпроқ нарсага умид қилгандирман.

* * *

Мулоҳазасиз мардлик — қўркокликнинг алоҳида бир туридир.

* * *

Мурувватни (хайр-эҳсонни) сочиб ташлаш эмас, таксимлаш зарур. Гап сенинг берганингда эмас, кимга берганингда.

* * *

Нафратдан қўркувчи бошқариши билмайди.

* * *

Нафсни тийиш — бу ихтиёрий қашшоқлик.

* * *

Нима-нима, лекин ёмонлик килишни одамларнинг ҳаммаси яхши билишади.

* * *

«Нима учун ўқидим ўзи?!» — ҳавотир олма, сенинг меҳнатинг бекуда кетмади: сен ўзинг учун ўқидинг.

Нимага у шунчалик буюк туюлади? Сен уни эгаллаган ўрни билан ўлчаганинг учун.

Нодон кишилар томонидан бериладиган танбех — мактov билан тенгдир.

Нимани кутасан? Барча истаклар ижобат бўлишиними? Бундай вакт келмайди! Истаклар занжири шунакаки, бир истак иккинчисини пайдо килади.

Одатда буюкдан эмас, янгидан хайратланамиз.

Оғриқ тўғрисидаги ўй бизни оғриқдан кам азобламайди.

Ривожланиш бўлмаса, бу якун яқинлигидир.

Роҳатланиш ҳам меъёридан ошса азобга айланади.

Саросималикка унинг сабабидан ажратиб назар кил, шунда сен уларнинг иккаласида ҳам кўркувнинг ўзидан бошка хеч қандай кўркув йўклигига ишонасан.

Сен яххиси эришганингга шукур кил, қолганини кут ва ҳаммасига эришиб ултурмаганинг учун кувон.

Сени хафа қилган сендан ё ожиз, ё кучли: агар ожиз бўлса унга шафқат кил, агар кучли бўлса — ўзингта.

Сени яхши кўришларини истасанг, сен ҳам яхши кўр.

Сени ғазаблантирган кишига ўлимдан ортиқ нимани тилардинг? Шундай экан хотиржам бўл, сен хеч иш килмасанг ҳам у албатта ўлади.

Сўз — калбнинг кўринишидир.

Табиат бизни кетаётганимизда келган пайтимиздагидай тинтиб кўради. Кетаётган пайтимизда келган пайтимиздагидан ортиқ нарсани олиб кетиб бўлмайди.

Табиат кишиларга яхши фазилатларни бермайди: унга етишишнинг ўзи бир санъат. Қадимда кишилар гуноҳ иш қилишни билишмаганидан бегуноҳ бўлишган, гуноҳ иш қилишни билмаслик билан гуноҳ иш қилишни истамаслик орасида катта фарқ бор.

Табиат табиий эҳтиёжни кондирип учун доимо етарли даражада беради.

Табиий бўлган нарса уят бўлмайди.

Тангри жазоламоқчи бўлганини педагог килади.

Тақдирдан кочиб бўлмайди — уни факат енгиш мумкин.

* * *

Тежамкорлик — озодликнинг онаси.

* * *

Тиллани олов билан, аёлни тила билан, эркакни аёл билан сийайдилар.

* * *

У ёки бу маънода кул эмас киши йўк.

* * *

Уруш — бу мактадиган вахшийлиkdir.

* * *

Умр қанча узок бўлса, ҳар доим ҳам шунча яхши бўлавермайди, лекин ҳар доим ўлим қанча узок бўлса шунча ёмон.

* * *

Факат ортиқча нарсалар орасидан танлаш мумкин.

* * *

Факат паст иш қилиб паст китпиларнинг олқишини олиш мумкин.

* * *

Факат шуниси аниқки, ҳеч нарса аниқ эмас.

* * *

Хиёнаткорга кўрсатилган ишонч, унга зарар бериш имкониятини туғдиради.

* * *

Хушомад ҳар кимни ўз меърида тентак килади.

* * *

Чарчаган кўзларнинг яшилга қарashi фойдали.

* * *

Шарм-хаё гоҳида конун тақиқламаганларни ҳам тақиқлайди.

* * *

Шон-шуҳрат химматли кишиларнинг соясидир.

* * *

Энг кучли истагимизнинг бажарилиши, кўпинча бизнинг энг катта кайғумизнинг сабабчиси бўлади.

* * *

Энг қисқа ҳаёт — бирор-бир иш билан банд бўлган кишиларники.

* * *

Янглишиш — инсонга хос хусусиятдир.

* * *

Яхшилик қандай туйғу билан кўрсатилса, шундай туйғу билан кабул қилинади, шунинг учун уни илтифотсиз кўрсатиш керак эмас.

* * *

Яхшилик қилган эмас, яхшилик кўрган бу тўғрида айтиши керак.

* * *

Яшаш — демак фикрлаш.

* * *

Ўз айбини тан олиш — тузалиш белгисидир.

* * *

Ўз тенгинг билан низолашиб ҳавфли, ўзингдан юқори билан — нодонлик, ўзингдан паст билан — хақоратли.

* * *

Ўз устингдан ҳукмронлик — олий ҳукмронлиkdir.

* * *

Ўзгартира олмаганингга чидамок маъкул.

Ўзига дўст бўлган киши бошқаларга хам дўстдир.

Ўзинг мактамайдиган кишиларнинг сени макташига намунча қуонасан?

Ўзингдан юкорида турғанлар сен билан қандай муносабатда бўлишларини истасанг, ўзингдан настдагилар билан шундай муносабатда бўл.

Ўзининг кўлидан келмаганинг бошқаларга танбех беришга хаки йўк.

Ўйланган жиноят амалга ошмаган бўлса хам, у барибир жиноятдир.

Ўлимдан кўрккандан ўлиш нодонлик.

Ўсиш кобилиятигининг борлиги — мукаммал эмасликнинг белгисидир.

Канча ящасанг шунча кандай яшаш лозимлигини ўрган.

Кул авлодидан бўлмаган шох йўқ, шох авлодидан бўлмаган кул йўқ.

Кул канча бўлса, душиман хам шунча.

Ғазаб совиганидан кейин нафрата га айланади.

Ғазабга тўлган киши қарор қабул қилишга шошмагани маъқул.

Ҳавас килинадиганлар хам ҳавас киладилар.

Ҳаёт бизга қисқа килиб берилмайди, лекин уни ўзимиз кискартамиз.

Ҳаёт театрдаги пьесага ўхшайди: мухими унинг узунлиги эмас, канчалик яхши ўйналгани.

Ҳаёт узун, агар ундан усталик билан фойдалана олинса.

Ҳаёт худди масалдек, узунлиги билан эмас, маъноси билан ўлчанади.

Ҳайвонга жаҳл қилиш нодонликдир, болаларга жаҳл қилиш хам аклдан эмас.

Ҳамма тўғри яшашнинг эмас, узок яшашнинг ташвишини киласи, вахоланки тўғри яшаш ҳамманинг ўзига боғлик, узок яшаш эса хеч кимга.

Ҳамма ўлимга махкум: бу — конун, жазо эмас.

Ҳаммага ишониш хам, хеч кимга ишонмаслик хам хато.

Ҳамманинг ҳаёти эртанги кун ташвишлари билан банд. Кишилар яшашмайди, яшашга шайланадилар.

* * *

Хасад килинадиганлар хам хасад қилишади.

* * *

Ҳақиқатга қараганда ҳам тасаввуримиз бизни күпрок ташвишлантиради.

* * *

Хеч ким тасодифан яхши киши бўлиб колмайди.

* * *

Хеч нарсага умид қилмаган кишининг умидини узиб бўлмайди.

* * *

Хеч қачон ҳеч нимани ўрганмаган киши ҳеч нимани ўрганишни истамайди.

* * *

Хеч қачон ҳеч нимадан аялмаган кимса тақдир зарбасига дош беролмайди.

Сервантес

(Мигель Сервантес де Сааведра,
1547—1616 йилларда яшаб ижод
қилган испан ёзувчisi)

Агар bemор кабул килишдан бош тортса, энг яхши дори хам унга наф қилмайди.

* * *

Арzon турадиган нарса, арzon баҳоланади хам.

* * *

Асосийси, кимнинг фарзанди эканлигингда эмас, ким билан дўст тутинганингда.

* * *

Бераҳмлик мардликка йўлдош бўла олмайди.

* * *

Берган гапирмасин, олган гапирсин.

* * *

Буюк кишилар буюк яхшиликларга кодирлар.

* * *

Вакт ўчира олмайдиган хотира, ўлим тутатмайдиган оғрик йўқ.

* * *

Виждонингга кўра яша, кишилар нима дейишса дейишаверсин.

* * *

Дунёда ўлимдан бошқа хамма нарсани ўзгартирса бўлади.

* * *

Дўст учун қурбон бўлиш кийин эмас, лекин унинг учун ўлишга арзийдиган дўстни кандай топамиз.

* * *

Ёмонга эга бўлгандан, яхшини кутиш афзал.

* * *

Жангда қурбон бўлган аскар қочиб жон саклагандан жасоратлидир.

* * *

Жуда кам холларда, аникроғи ҳеч қачон бизнинг шухратпарастлигимиз бошқаларга зарар бермасдан қолмайди.

* * *

Иродасиз кўркок киши нуфузли бир хомийга учраса, у сурбет бўлиб колади ва ўзидан устун бўлган

кишиларни ҳам ҳақоратлашдан
кўрқмайди.

Йўқолган номус қайтмайди.

Мансаб кўпинча ахлокни ўзгартиради.

Мактоб факат мактаётган киши
яхши бўлганида яхши.

Оқил киши ҳамма тухумни бир
саватга жойламайди.

Рим папасининг танаси қабрда
оддий руҳонийнинг танаси эгалла-
лан жойдан кўпни эгалламайди.

Сотиб олинган нарса совғадан
арzon.

Соткинлик бировларга ёқиши
мумкин, лекин соткин ҳеч кимга
ёқмайди.

Тақдир бахтсизликдан чикиш
учун битта эшикчани доим очик
колдиради.

Тақдир ҳамма вакт ҳам касал-
ликни уни даволайдиган дориси
 билан юбормайди.

Тентакка яхшилик килиш ден-
гизга сув куишидай гап.

Тилингиз секин, кўзингиз чак-
кон бўлсин.

Хушмуомалаликдай биз учун
жуда осон ва ўзгалар томонидан
юқори баҳоланадиган нарса йўқ.

Шафкатсизлик жасоратга йўл-
дош бўла олмайди.

Эшакнинг айби учун эгарини
синдирма.

Ўз касаллигини англаш ва даво-
ланишга тайёр бўлиш даволаниш-
нинг бошланишидир.

Ўзини кўкка кўтариш кишини
ерга уради.

Ўйламай гапириш мўлжалламай
камон отиш билан бирдек.

Калам — ақлнинг тили.

Калбда дор бўлганидан юзда
ранг бўлгани афзал.

Кўркоклар қалбida бахтга ўрин
йўқ.

Фам азобланаётганинг тилини
бирдай ечиши ёки боғлаши мумкин.

Ҳаммага ёқадиган асарни ёзиш-
нинг сира ҳам иложи йўқ.

Хар қандай илмда, хар қандай
санъятда энг яхши устоз — таж-
риба.

* * *

Хар кандай кишига бажарган ишига қараб баҳо бериш зарур.

* * *

Хатто лотин тилини билиши ҳам, эшак бўлиши учун халақит бермайдиган кишилар бўлади.

* * *

Ҳақиқат баъзида букилади, лекин хеч қачон синмайди.

Сократ

(Милоддан аввалги
469—399 йилларда яшаган
юнон файласуфи)

Агар киши бирор нарса килиш ёки гапиришта тайёр бўлса, хавфнинг олдини олишнинг жуда хам кўп йўллари бор.

* * *

Агар киши ўз соғлигини доим кузатиб борса, соғ бўлиши учун нима кўпроқ фойдали эканлигини ўзидан яхшиrok биладиган табиби топиб бўлмайди.

* * *

Агар муносабат бўлмаса дўстлик хам бўлмайди.

* * *

Агар сўз ўлдирмаса таёк ёрдам килмайди.

* * *

Гўзаллик — жуда қисқа вақт хукмронлик қиласидиган малика.

* * *

Дўстлашишга шошманг, агар дўстлашган бўлсангиз доимий ва якин дўст бўлиб колинг.

* * *

Ёқмайдиган кишисидан хеч ким хеч нарсани ўргана олмайди.

* * *

Истаган — бажариш йўлини излайди, истамаган — баҳона излайди.

* * *

Кишилар учун тилида ёнаётган кўмирни ушлан сирни саклашдан осон.

* * *

Кишиларни давлатнинг ўзи тарбиялайди: яхши давлат — яхшиларни, тескариси — нодонларни.

* * *

Кўнгилнинг икки оғати бор. Биринчиси: ўтган ишга қайтуриш, иккинчиси: келгуси ишни ўйлаб ғам-алам чекишидир. Биринчисидан одам кўп уйқучи бўлса, иккинчисидан уйқусизликка мубтало бўлади.

* * *

Мен факат ҳеч нарса билмаслигимни биламан.

* * *

Менинг эхтиёжим йўқ нарсалар жуда хам кўп.

* * *

Овқат ширин бўлиши учун энг яхши зиравор — очлик.

* * *

Оз билан қаноатланиш орқали биз илоҳларга ўхшаб кетамиз, чунки улар хеч нимага муҳтож бўлишмайди.

* * *

Пулининг кўплигидан киши яхши бўлиб колмайди, балки киши-

нинг яхшилигидан унинг пули ва бошқа бойликлари кўпаяди.

* * *

Сени кўришим учун гапир.

* * *

Судья тўрт сифатга эга бўлиши лозим; боадаб эштиш, оқилона жавоб бериш, ақл билан фикр юритиш ва оқилона қарор чиқариш.

* * *

Тушунганларимнинг ҳаммаси — жуда яхши, шундан мен тушунмаганларимнинг ҳам ҳаммаси жуда яхши деган хуносага келдим.

* * *

«Уйланиш керакми ё йўкми?» деб маслаҳат сўраган кишига Сукрот «Билганингни қил, барибир пушаймон бўласан», — деган экан.

* * *

Фақат икки холдагина гапир: гапирадиганингни аниқ-равшан ўйлаганингда ёки бирор нимани айтиш зарур бўлганида; чунки шу икки холдагина гапириш сукутдан афзal.

* * *

Фуқаролари қонунларга итоат қиладиган давлат тинчлик кунлари ҳам гуллаб-яшнайди, урушда ҳам уни енгиб бўлмайди.

* * *

Шармандаларча яшагандан, мардларча ўлган афзal.

* * *

Шошиб бажарилган иш кам холлардагина яхши бажарилади.

* * *

Энг воғил одам шундай одамки, ўзининг айбини сезмайди,

ўзгаларнинг айбини кидириш ва гапириш билан машғул бўлади.

* * *

Яхши кишиларнинг сўзига, виждонига ишонса бўлаверади, онт ичириш шарт эмас.

* * *

Яхшилик ва ёмонликни фарқлаш олий оқиллик белгисидир.

* * *

Яшаш учун ейиш зарур, ейиш учун яшаш эмас.

* * *

Ўлимнинг нима эканини билмаганлигимиз сабабли ундан қўрқиш керак эмас.

* * *

Ўзига ҳеч қандай фойдаси бўлмаса ҳам бошқаларга зарар берадиган киши ёвуз кишидир.

* * *

Қалбни даволамай танани даволаб бўлмайди.

* * *

Куёшнинг бир камчилиги бор: у ўзини ўзи кўра олмайди.

* * *

Хар қандай одам ўзида қанча кўй борлигини осонлик билан айта олади, лекин ҳамма ҳам ўзининг қанча дўсти борлигини айта олмайди — наҳотки дўстлар бунчалик кадрсиз!

* * *

Ҳеч иш килмагандан маълум мақсадсиз бўлса ҳам иш килган афзal.

Солон

(Милоддан аввалги
638—559 ийларда яшаган
файласуф, қадимги Юноннинг
«етти донишманди»дан бири)

Билсанг — тилингни тий.

* * *

Бошқалардан жавобгарликни
хис килишни талаб қилишдан ол-
дин ўзинг уни хис кил.

* * *

Буюришдан олдин, итоат қилиш-
ни ўрган.

* * *

Гўзалликка осон етишиб бўл-
майди.

* * *

Дўстни шошмасдан танла, тан-
лаганингдан четлашма.

* * *

Дўстни ёлғиз колганидагина айб-
ла, бошқалар олдида мақта.

* * *

Ёкимлини маслаҳат қилма, ях-
шини маслаҳат қил.

* * *

Иккала томонни ҳам эшиитмасдан
карор қабул қилма.

* * *

Мастлик ҳакикий жиннилиkdir,
у бизни қобилиятимиздан ажратади.

* * *

Номаълумни маълум ёрдамида
фаҳмла.

* * *

Овқатланаётганда бирорта ҳам
нодон жим бўла олмайди.

* * *

Ортиқчани ғамини ейиш, кўпинча,
зарурини йўқотишга олиб келади.

* * *

Тенглик урушни пайдо қилмайди.

* * *

То ўлгунича ҳеч кимни баҳтли
хисоблаб бўлмайди.

* * *

Кўймаган нарсангни олма.

* * *

Фам келтирувчи кайфу сафодан
коч.

* * *

Ҳар нарсада ҳам меъёр зарур.

Софокл

(Милоддан аввалги таҳминан
496—406 ийларда яшаган
юнон драматурги, сиёсий ва
ҳарбий арбоб)

Агар акл кишига хизмат килмаса
у жуда ҳам даҳшатли бўлиши мум-
кин.

* * *

Акл шубҳасиз баҳтнинг дастлаб-
ки шартидир.

* * *

Буюк ишлар дарров бажарил-
майди.

* * *

Вакт барча яширинларни очади,
барча маълумларни яширади.

* * *

Гапирмаслик — аёллар кўрки.

* * *

Донишмандлик — баҳтнинг тук-
кан онаси.

Дунёдаги барча нарса қачонлардир биринчи марта содир бўлган.

Ёлғиз кексалик барча ғамлардан ҳам ғамлирок.

Ёмон ниятсиз янглишган кишига жаҳл қиласаслик керак.

Ишига маҳкам киши гап-сўздан кўркмайди.

Кўп сўзлаш ва кўп гапириш бирхил маънога эга эмас.

Мен кишиларни қандай бўлиши лозимлигини тасвирлайман, Европид эса улар қандай бўлса шундайлигича тасвирлайди.

Ношукурларга бахт ёрдам қилмайди.

Оддий ва виждонли бўлиш, ақлли ва алдамчи бўлишдан афзал.

Тангри бировни ҳароб кilmokchi бўлса, дастлаб уни аклдан оздиради.

Токи киши ҳаёт экан, такдир уни бахтли килди деб хулоса чиқариш нотўғри бўлади.

Эшит ва сукут кил.

Ҳеч нима тўғрисида ўйламайдиган кишиларнинг ҳаёти энг лаззатлидир.

Стендалъ

(Анри Мари Бейль,
1783–1842 йилларда яшаган
француз ёзувчиси)

Ақлнинг асосий устунликларидан бири — кишини кексайган пайтида ҳурматга лойиқ қилишидадир.

Бахтни тасвирлаш уни майдалаштиради.

Бекорчилик — зерикишнинг онаси.

Ёзувчига ҳам худди аскарникидай шижаот зарур: биринчиси — танқид тўғрисида, иккинчиси — госпиталь тўғрисида жуда кам ўйлаши лозим.

Ёшлик — жасорат даври.

Инсон дунёда бадавлат бўлиш учун эмас, бахтли бўлиш учун яшайди.

Йўқотганимизни эслаш, ҳар доим келажакдан кутаётганимиздан улуғ туюлади.

Кишининг характеристи деб, мен унинг ахлоқий одатларининг йигиндисини тушунаман.

Мехнат — лаззатланишнинг отасидир.

Мехнат орқали эришиладиган посанги юки бўлмаса, ҳаёт кемаси

шамол ва бўронларга бардош бера олмайди.

Муваффакиятга эришишнинг ягона йўли — ўзинг билан ўзинг ёлғиз бўлишга интилишдадир.

Сухбатлашишни билиш — бу талант.

Тилнинг энг катта устунлиги тушунарли бўлишидадир.

Ўткир акл гўзаллик ўрнини боса олади.

Қандайдир бир фавқулодда вазиятда дўстинг учун ўлиш, хар куни пинхона вазиятда унинг учун ўзингни курбон килипдан устун эмас.

Фоят гўзал аёллар иккинчи бор учрашганингиизда илк мартадагидай маҳлиё килмайди.

Хар бир кишининг ўзига нисбатан хам бурчи бўлади.

Стивенсон

(Роберт Льюис Бальфур Стивенсон, 1850—1894 йилларда яшаб ижод қилган шотланд ёзувчisi ва шоири)

Агар бирор-бир машғулот кишига ёкмаса, зарур бўлмаса ва бефойда хисобланса, у бу машғулотдан канча тез воз кечса, ўзига хам, унга

алоқадор бошқаларга хам шунча яхши бўлади.

Бизнесда муваффакият қозонсанг, бошқасида ютказасан.

Дунё зерикарли кишилар учун зерикарлидир.

Ёдгорлик ёдда турмайдиганларга кўйилади.

Йўқолмаган нарсанинг қадрига етишмайди.

Кишилар орасидаги муносабат жуда хам ёқимли ва шу билан бирга жуда хам ишончсиз нарсадир.

Пул учун эркимиз билан хисоблашишта мажбурмиз.

Такдир миллионер бўлиб туғилганларга қараганда, чифаноқ ийишида ишлончиларга кўпроқ ён босади.

Шишадан бўлган уйда яшовчи бошқаларга тош отмаслиги керак.

Энг коронги давр — хозиргиси.

Энг кўпол ёлғон кўпинча индамасдан изхор килинади.

* * *

Яхши тушлик ва узок умр орасидаги фарқ шундаки, тушлика ширинлик охирида берилади.

* * *

Яхшилик ва камтарлик — шу икки сифат кишини хеч қачон чарчатмаслиги даркор.

* * *

Яшалган ҳар бир кунингга йиккан хосилинг билан эмас, эккан уруғинг билан баҳо бер.

* * *

Ҳаётда бора туриб оёғимиз остидаги муз юпқалашаётганини сезиб қоламиз ва бизнинг атрофимиизда ва орқамиизда бизнинг тенгкурларимизни унинг тагига ўйилиб кетаётгандарини кўрамиз.

Суворов А.В.

(Александр Васильевич Суворов,
1730 – 1800 йилларда яшаган
рус лашкарбоши,
генералиссимус)

Аскар боскинчи эмас.

* * *

Дунёда Италиядагидай қалъалари кўп ер йўқ. Шу билан бирга бошқалар томонидан улардан кўп ишғол қилинган ер ҳам йўқ.

* * *

Ёшлигиндан яқинларингнинг хатоларини кечиришга ўрган, лекин хеч қачон ўзингнинг хатоларингни кечирма.

* * *

Машқда енгил бўлса — жангда оғир бўлади, машқда оғир бўлса — жангда енгил бўлади.

* * *

Мен безатилмаган ҳақиқатни хуш кўраман.

* * *

Муносабатда самимилик, мулоқотда тўғри сўзлилик — ҳақиқий дўстлик шу.

* * *

Нафрат аклни хиралаштиради.

* * *

Тартиб-интизом ғалабанинг онаси.

* * *

Тезлик зарур, шошма-шошарлик эмас.

* * *

Факат қўрқокларгина шафқатсиз бўлишади.

* * *

Хавфга карши юриш уни бир ерда ўтириб кутгандан афзал.

* * *

Хизмат ва дўстлик — бир-бири билан учрашишмайдиган икки параллел чизик.

* * *

Ўзинг ўлсанг ҳам дўстингни асрса.

* * *

Ўлимдан кўрқма, шунда душманнингни енгасан. Киши икки марта ўлмайди, биттасини эса четлаб ўтиб бўлмайди.

* * *

Кўрқкан — яrim енгилган.

* * *

Ғалаба — урушнинг душмани.

* * *

Хамма айёр деб ҳисоблайдиган киши айёр эмас.

* * *

Хар бир жангчи ўзининг харатини тушумоги зарур.

Сонъ-Чизи

(Милоддан аввалги
тахм. 313—238 йилларда яшаган
қадимги Хитой файласуфи)

Агар кишининг бекор вакти кўп бўлса, у кўп нарсага эришмайди.

* * *

Ахмоқона сифат ва киликлар кишининг ўзигагина боғлик.

* * *

Баҳсланишни севадиганлар билан тортишма.

* * *

Бурчини бажармай факат фойда изидан кувадиганни мен қароқчи деб номлаган бўлардим.

* * *

Кишилар эринчоқлигидан ўз фамини емаслиги сабаблигина кулфатга гирифтор бўлишади.

* * *

Кишиларга хукмронлик кила-диган киши бадавлат ва сахий бўлмаса, у қўл остидагиларни бошкара олмайди.

* * *

Мансаб ва вазифа кишилар ўртасида таксимланмаса бахтсизлик келиб чиқади: кишилар факат ўзига фойда келтирадиган ишни килишга

интилишади ва ном чикариш учун курашишади.

* * *

Нолойик саволларга жавоб бериш, номаъқул гаплар айтилганда, савол бериш ёки нолойик нарсалар тўғрисида хикоя килишганида эшитиш лозим эмас.

* * *

Тартиб ва интизом қоидалари хаётни сақлашга кўмаклашади.

* * *

Янги туғилган чақалоклар хамма ерда бирдай йиғлашади. Улар катта бўлишганида эса одатлари турлича бўлади. Бу улар олган тарбиянинг натижаси.

* * *

Яхшини кўрганингда унга хурмат билан караб, ўзингда ҳам шундай ҳислатлар бор-йўклигини синаб кўр. Ёмонни кўрганда унга нафрат билан караб, ўзингда шундай сифатлар бор-йўклигини текшириб кўр.

* * *

Хаддан зиёд солиқ солмок — бу талон-торожликни келтириб чикарадиган, душманларни бойитадиган ва давлатни хароб қиласидиган йўл.

* * *

Ҳаёт тўқ бўлмаса ҳалқ тартиб-интизомли, ориятли бўлмайди.

* * *

Хукмдор — бу қайик, ҳалқ эса — сув. Сув қайикни кўтариб боради, лекин у қайикни афдариши ҳам мумкин.

Томас Фурмер

(1608 – 1661 йилларда яшаган
инглиз адабиётшүносі)

Агар душманинг бўлмаса, демак
баҳт сендан юз ўтирибди.

Агар сен хўжайин бўлсанг,
баъзан кўзингни кўр тут, агар
сен хизматкор бўлсанг, баъзан ку-
логингни кар тут.

Биз йиғлаб туғиламиз, шикоят
қилиб яшаймиз ва афсусланиб ва-
фот этамиз.

Баъзан душман ҳам яхши мас-
лаҳат бериб қолини мумкин.

Бесавод киши нодон бўлса ёмон,
агар илмли киши нодон бўлса —
ўта ёмон.

Бир кишининг ўзида буюклик
ва эзгулик жуда ҳам кам учрайди.

Биргина булут ҳам қуёш юзини
тўсиши мумкин.

Бутун ҳаётинг давомида баҳтли
бўлишни истасанг ҳалол бўл.

Гапга чечанликдан қалкондай
фойдаланиш зарур, бошқаларни
яралайдиган қиличдек эмас.

Дўстларсиз яшаш мумкин, лекин
кўшиларсиз яшаб бўлмайди.

Ёмон киши билан дўст бўлиш
унинг нафратидан ҳам хавфли.

Жиноятчиларнинг кўплиги же-
ноятни оқламайди.

Илм яхши кишиларни яна ҳам
яхши, ёмон кишиларни яна ҳам
ёмон килади.

Ким озгина билса, озгина бил-
ганини тез-тез такрорлади.

Кўпинча яхши сузувлilar чўки-
шади.

Кўрга кўзагу тортиқ килсанг
раҳмат айтмайди.

Макол — кам сўз билан ифо-
даланадиган катта мазмун.

Мени баҳода алда, лекин молда
эмас.

Нодонлар устидан доимо кулиш
нодон бўлиб қолишнинг энг аниқ
йўли.

Охириг бахтсизлик ҳаммасидан
ҳам оғир.

Очкўзлик бой кишиларни ярат-
ганига қараганда, бойлик очкўз
кишиларни кўп яратган.

Пул пулни туғади.

* * *

Пушаймонлик ҳеч қачон эрта келмайди, чунки унинг қачон анча кеч бўлишилигини билиш қобилияти ҳеч кимга берилган эмас.

* * *

Табибни ўзининг меросхўри қилиб қолдирадиган касалнинг соғайиши амри маҳол.

* * *

Тез келган шухрат тез сўнади.

* * *

Узокда туриб ҳурадиган ит ҳеч қачон тишламайди.

* * *

Учрашган пайтингда сендан кўркадиган киши, йўқ пайтингда сендан нафратланади.

* * *

Хушомад ҳеч канча турмайди, лекин кўпчилик унинг учун жуда киммат тўлашади.

* * *

Чиройли қалпок ҳар доим ҳам ҳурматга лойик бошга кийилавермайди.

* * *

Эринчоқнинг тили тинмайди.

* * *

Ўз вақтида қокилган йиқилмаслиги мумкин.

* * *

Ўз қалбини инъом қилган киши ҳеч қачон бойлик инъом килишдан қайтмайди.

* * *

Қайнона қачонлардир келин бўлганлигини эслолмайди.

* * *

Ҳаётда омади чопган киши ҳеч қачон ўзини англай олмайди.

* * *

Ҳар кандай шухрат ҳавфли, яхиси ҳasad уйғотади, ёмони — нафрят.

* * *

Ҳақиқатга ўхшамаган ҳақиқатни гапиришдан саклан.

* * *

Ҳеч қачон кўзингни бироннинг кўли билан уқалама.

* * *

Ҳеч нарса тўғрисида сўрамайдиган киши ҳеч нарсани ўрганмайди.

Тацит

(*Тацит Публий Корнелий, тахм. 56—117 ийларда яшаган Рим тарихчиси*)

Бехисоб бойликларни кутиш қашшоқлашишнинг сабабларидан биридир.

* * *

Ёмон хулклар яхши қонунларнинг яратилишига сабабчи бўлишади.

* * *

Дори касалликка қараганда се-кинрок таъсир қиласиди.

* * *

Жиноят тўсатдан қилинади, яхши иш узоқ вактда.

* * *

Инсоннинг табиати ўзи шунаقا, бирдан бирон-бир амалга қўтаришган

кишини маъқуллашмайди, яқиндагина ўз тенги бўлган кишидан кўпроқ камтарликни талаб қилишади.

Истаган нарсангни ўйлаш, ўйлаган нарсангни айтиш мумкин бўлган вакт энг бахти даврdir.

Йироклик ёқимлиликни оширади.

Кишилар табиат томонидан шундай яратилганки, улар хавфсиз жойда туриб бошқаларга таҳдид солаётган хатарни кузатишни яхши кўришади.

Кўпинча кам ғам чекаётган кишигина ғам чекаётганини намойиш килади.

Машқ оркали маҳорат пайдо бўлади.

Миш-миш ёлғонни ҳам, ростни ҳам доим ошириб юборади.

Миш-мишлар ҳамма вакт ҳам янглиш бўлавермайди.

Мулойимлик аёлнинг ҳак бўлиши учун энг яхши восита.

Номаълум нарсалар буюк бўлиб кўринади.

Оиласий ишларни бир маромда намунали олиб боришни таъминлаш, кўпинча, бутун бир ўлкани бошқаришдан енгил эмас.

* * *

Секин, шунинг учун ҳам тўғри.

* * *

Сотқинлардан, ҳатто, уларнинг хизматидан фойдаланаётганлар ҳам жирканишади.

* * *

Фақат нодонлар ўзбонимчаликни озодлик деб тушунишади.

* * *

Тобе кишилар учун бошлиқларининг низоси ҳам, яқдиллиги ҳам бирдай хавфли.

* * *

Тухматга зътибор қилма, шунда у ўзидан-ўзи сўнади.

* * *

Урушни кўрқоклар ҳам бошлай билади, лекин унинг хавфи билан факат жасурлар курашишади.

* * *

Шошилиш кўркувга яқин.

* * *

Эсдан чиқариш кишилар эркига боғлиқ эмас.

* * *

Яхши ахлоқ яхши конунлардан кучли бўлади.

* * *

Ўлим тўғрисида факат ундан кўркадиган кўп гапиради.

* * *

Ўтмиш билан завқланиш мумкин, лекин замонага эргашмок лозим.

* * *

Қадимги деб қадрланадиган ҳамма нарса бир вактлар янги бўлган.

* * *

Фалаён ва тартибсизликлар даврида киши қанча ёмон бўлса, устунликка эришиши шунча осон бўлади, тинчлик кунлари эса ҳукмронлик қилишни факат ҳалол ва вижданли кишилар эплай олишади.

* * *

Голиблардан ҳеч ким тушунтириши талаб қилмайди.

* * *

Ҳар қандай тасодифда бирорвни айблаш оммага хосдир.

* * *

Ҳар қандай урушда муваффакиятни хар ким ўзиники ҳисоблайди, мағлубият учун айбни эса бошқага тўнкайди.

* * *

Ҳукмдорлар ўтиб кетишади, давлат эса абадий.

* * *

Ҳукмдорлар хар доим ўзининг ўрнига бўлиши мумкин бўлган кишисидан шубҳаланиб, унга ёмон кўз билан карашади.

* * *

Ҳукмронлик истаги ҳамма истаклардан устун туради.

* * *

Ҳақорат килган кишисидан нафратланиш инсон қалбига хосдир.

Теодор Рузвельт

(1858 – 1919 ишларда яшаган
Америка давлат арбоби,
АҚШнинг 1901 – 1909
ишлардаги 26-президенти)

Бизнесменлар ортиқча фойдаласининг бир қисмини хайрия кил-

ганидан ўз ишини ҳалол бажаргандари яхши.

* * *

Бизни бойликларимиз эмас, улардан қандай фойдаланишимиз буюк миллат килади.

* * *

Инсон характеристида шижаотдан хам муҳимроқ кирра бўлмайди.

* * *

Йўқотишнинг имконияти бўлмаган ёмонликни бартараф килишга ҳаракат қилманг, акс ҳолда ёмонликни йўқотиб хам билмайсиз, обрўйингизни хам тўкасиз.

* * *

Кишини одобли тарбияламай, уни заковатли қилиб тарбиялаш — жамият учун бир хавф туғдиришидир.

* * *

Муваффакиятга эришишнинг асосий формуласи — кишилар билан муомала килишни билиш.

* * *

Овозингни кўтарма, лекин катта тўқмоғингни тайёр ҳолда тут, шунда сен узокқа борасан.

* * *

Сиёсатда бажариш лозим бўлмаган нарсаларни хам бажаришга тўри келади.

* * *

Суюк акл тошбағирдан хам баттар.

* * *

Бесавод киши юқ вагонини шипшийдам килиши мумкин, университетни битказган эса, бутун бир темир йўлни ўмариши мумкин.

* * *

Хеч ким қонундан юқори эмас
ва хеч ким қонундан паст ҳам эмас.

* * *

Хеч нима килмайдиган киши-
гина янгишмайди. Янгишиш-
дан қўркманг, уни тақрорлашдан
қўркинг.

Томас Жефферсон

(1743—1826 йилларда яшаган
Америка сиёсий арбоби,
АКШ нинг 1801—1809
йиллардаги З-президенти)

Агар Тангрининг адолатли экан-
лиги ёдимга тушса, ватаним тақ-
дири учун қўркканимдан мени
титрок босади.

* * *

Агар ҳалк ҳукуматдан қўркса,
бу золимона ҳукмронлик, агар
ҳукумат ҳалқдан қўркса, бу озод-
лик.

* * *

Бизнинг ҳаёт тарзимиз панд-
насиҳат бўлиши лозим, сўзларимиз
эмас.

* * *

Бошқариш санъати тўлалигича
халол бўлиш санъатидан иборат.

* * *

Газеталардан топиш мумкин бўл-
ган ягона хаққоний маълумот, бу
реклама эълонларидир.

* * *

Мардга қараганда қўрқоқ кўп-
роқ бахсга киришади.

* * *

Машҳур бўлишдан инсон бўлиш
муҳимдир.

* * *

Мен кишиларнинг ҳалоллиги
уларнинг бойликлари кўпайган
сайнин ўғсанлигини сезмадим.

* * *

Мен омадга ишонаман. Қанча
кўп ишласам, шунча омадим чопи-
шини сездим.

* * *

Сусткашлик хато килишдан аф-
зал.

* * *

Хушмуомалалик — яхши кай-
фият яратиш санъатидир.

* * *

Конунлар оддий кишилар учун
ёзилади, шунинг учун улар оддий,
тўғри фикрга асосланган бўлиши
зарур.

* * *

Хаётимнинг энг баҳти онла-
ри — бу, менинг уйда, оиласам дав-
расида ўтказган вактларимдир.

* * *

Хақиқатдан қўрқмаган киши ёл-
фондан ҳам қўркмайди.

* * *

Хеч нарса ўқимайдиган киши
газетадан бошка хеч нарса ўқи-
майдиган кишидан маълумотлиро-
дир.

* * *

Ҳукуматнинг бутун фаолияти
халол бўлиш санъатига йўналти-
рилиши лозим.

Томас Карлейль

(1795 – 1881 йилларда яшаб ижод қилган инглиз ёзувчisi ва файласуфи)

Агар киши ўзининг имкониятини билса, у ҳамма нарсани билади.

Агар кишини бирон-бир ножўя ишдан сақламоқчи бўлсангиз, унинг билан шу тўғрида сұхбатлашинг, киши бирор иш тўғрисида қанча гапирса, истаги шунча пасаяди.

Барча қашшоқлар шуни билиб олишлари керакки: қашшоқ бўлиш нодонликдир.

Бизнинг давримизнинг ҳакиқий университети — китоб тўплашдир.

Дунё тарихи — бу буюк кипиляр таржимаи ҳолидир.

Инсон қўркувни қанча енгса, у шунча кучли.

Киши меҳнат ёрдамидагина камол топади.

Китоб — киши қалбининг соғ мазмунидир.

Оломоннинг нима килажагини хеч ким билмайди, ҳатто унинг ўзи ҳам.

Ракамлар билан истаган нарсани исботласа бўлади.

Сукунат доим ўзи билан бирга абадийликнинг заррасини ҳам олиб келади.

Сўзнинг қули бўлма.

Табиат кўэбўямачиликни кечирмайди.

Тажриба — ўз дарси учун жуда киммат ҳак олувчи ўқитувчи, лекин хеч ким ундан яхши ўқита ҳам билмайди.

Энг катта айб — ўз айбини тан олмаслиkdir.

Энг катта ишончсизлик — кишининг ўзига ишончсизлигидир.

Ҳар бир одам бир тарих ва у бошқа хеч бирига ўхшамаган тарих.

Ҳаёт — икки чексизлик орасидаги вакт учқуни.

Тургенев И.С.

(Иван Сергеевич Тургенев, 1818 – 1883 йилларда яшаб ижод қилган рус ёзувчisi)

Бахт ҳам худди саломатликдай, уни ҳис қилмасанг, демак, у бор.

Бизнинг камчиликларимиз яхши томонларимиз ошган сайин ошади, уларнинг бирини қўпориб ташлаб, иккинчисини қолдириб бўлмайди.

* * *

Вақт баъзан күшдай тез учади,
баъзан чувалчангдай судралади:
лекин унинг тез ёки секин ўтишини
пайкамаслик, инсон учун айниекса
яхшидир.

* * *

Истисно факат қоиданинг мав-
жудлигини тасдиқлади.

* * *

Кўрсатма бўйича килинадиган
яхшилик яхшилик эмас.

* * *

Мусика — бу чиройли товушлар
мужассамланинг акл.

* * *

Худолар томонидан кишиларга
берилган охирги ва олий инъом —
меъёри ҳис қилиш деб, қадимги
юонлар бекорга айтишмаган.

* * *

Худбинларнинг уч тури бор:
ўзи хам яшайдиган, бошқаларнинг
яшашига хам халакит бермайди-
ганлари, ўзи яшаб бошқаларнинг
яшашига халакит берадиганлари,
ўзи хам яшамайдиган, бошқаларни
хам яшашига йўл кўймайдиганлари.

* * *

«Эртага» сўзи шижоатсиз ки-
шилар ва болалар учун ўйлаб
топилган сўздир.

* * *

Ўзи нима исташини билмайдиган
киши ёки тушунилишга арзимайди-
ган кишигина бошқалар томонидан
тушунилмайди.

* * *

Хар қандай ибодатимиз куйи-
дагига ўхшайди: «Эй Тангрим

шундай қилгинки, икки карра ик-
ки — тўрт бўлмасин».

* * *

Хар қандай фикр ҳамирга ўх-
шайди, агар яхшилаб қора ол-
санг — ундан ҳар нарса тайёрласа
бўлади.

* * *

Хозиргина килинган нодонли-
гингни англашдан ҳам мушкулроқ
нарса йўқ.

Вильям Шекспир

(1564 – 1616 йилларда
яшаган инглиз шоури ва
драматурги)

Агар ён берилаётганини сезса,
ғам кучлирок босади.

* * *

Аёлларни кўпинча гўзаллиги
кеқкайишга мажбур киласди.

* * *

Азоб аралашмаган тўла баҳт
бўлмайди.

* * *

Акл ва иштиёқ баҳсининг хар
ўнтасидан тўққизтасида иштиёқнинг
устун келиши аник.

* * *

Аклингга кулок сол, қаҳрингга
эмас.

* * *

Аклингни йир: шошган кишилар-
нинг йиқилиш хавфи бор.

* * *

Баланд овозни соғдиллик ва
кучнинг белгиси деб хисоблаш
нотўри.

• • •
Балик сувда — инсон ерда килганидай иш тутади — катталари майдаларини йўқотишади.

• • •
Барча мактандоқларнинг қисмати бир: эртами, кечми бир куни нокулай ахволга тушишади.

• • •
Бахтни тутиш учун югуришни хам билиш зарур.

• • •
Бидъатчи — гулханда ёнаётган эмас, гулхани ёқаётган.

• • •
Биз ўзимизнинг ким эканлигини биламиз, лекин ким бўлишимизни билмаймиз.

• • •
Бизга ёқадиган меҳнат ғамни даволайди.

• • •
Бирордаги қандайдир сифатни баҳолаш учун ўзингда хам салгина шу сифатдан бўлиши зарур.

• • •
Бирорларни айблашдан ўзингизни тийинг, чунки ҳаммамизнинг хам ўзимизга лойик айбимиз бор.

• • •
Бирор нарсага эга бўлмокчимисан? Уни килич билан эмас, табассум билан эгаллаш осон.

• • •
Босиб кетилган бечора ҳашарот хам, худди ўлаётган баҳайбат жонзотдай азобланади.

• • •
Бошқаришин билмаганлар итоат килаверсинлар.

• • •
Бутун дунё, бу — сахна, ундаги аёллар ва эркаклар актёрлардир.

• • •
Буюк кишилар кўпинча ярамаслар томонидан ўлдирилган.

• • •
Буюклар ўтганидан кейин майдалар буюк бўлиб колишади.

• • •
Дам олиш, бу — сукут саклаш.

• • •
Дўстлик иплари заифлашса, тантанали хушмуомалалик кучаяди.

• • •
Жимлигинг учун танбех беришаверсин, гапирувчанлигинг учун сўкишмаса бас.

• • •
Инсонга қараганда мода кўпроқ кийимни эскиртиради.

• • •
Ирода етишмаган кишига — акл етишмайди.

• • •
Истак — фикрнинг отасидир.

• • •
Иштиёқ қанча кучли бўлса, унинг охири шунча қайғули бўлади.

• • •
Йўқотиш ҳакида ва айниқса кайтмайдиган йўқотиш тўғрисида ғам чекиш фойдасиз.

Кам гапирадиган кишилар яхши
кишилардир.

Катта ғам кичигини даволайди.

Кишилар бошқалардан ақлли-
роига эмас, бошқалардан баландрок
гапираётгандарга қулок тутишади.

Күлфат чидамаганга кучини күп-
рок күрсатади.

Күпчилик кишиларнинг одоб-
сизлигини, унинг тили фош килиб
беради.

Майда ёмғир узок ёғади, жала
эса — киска.

Максадга етишишни истасанг —
адаштан йўлинг тўрисида мулой-
имрок сўра.

Мен аёлман. Мен ўйлаган пай-
тимда гапиришим лозим.

Мен факат яхши киши бўлишим
учунгина шафқатсиз бўлишим ло-
зим.

Муқаррар бўладигандан кўркиб
йиғлат — болаларга хосдир.

Нодон ўзини доно деб ўйлади,
доно эса ўзининг нодонлигини
билади.

Нодонларнинг бемаънилиги доимо
аклнинг чарх тоши бўлиб хиз-
мат килади.

Обрўсизланмаган қалбни қўрки-
тиш кийин.

Паст туйғуларнинг ҳам энг пас-
ти — қўркув.

Саломатлик — олтиндан қиммат.

Совға килган кишининг яра-
маслиги маълум бўлиб қолса,
кимматбаҳо совға ҳам арзимас
бўлиб қолади.

Сўз оз бўлган ерда у салмоқка
эга бўлади.

Сўзламайдиган бриллиант аёл-
нинг аклига ҳар қандай сўзамол-
ликдан ҳам кучлироқ таъсири кўр-
сатади.

Тажриба фактат фаолият ёрдами-
да кўлга киритилади, вакт ёрдами-
да эса мукаммаллашади.

Ташвиш аралапмаган соғ баҳт
бўлмайди.

Ташки гўзаллик ичкисини қоп-
ласа яна ҳам қимматли бўлар эди.

Улуғ зотларнинг ҳазили доимо
кулгили бўлади.

* * *

Уят, ҳақиқатан ҳам, ҳаммамизни кўркок килади.

* * *

Факат ўзи учун яшаш — бу сунистеъмоллик.

* * *

Чакирилмаган межмон кетса кувонишади.

* * *

Чириган олмалар орасидан танлаш чекланган.

* * *

Шубха жинояткор калбда доим ятайди, ўғрига хар бир бута айғоқчидаи туюлади.

* * *

Эҳтиёткорлик — довюракликинг яхши хислатларидан бири.

* * *

Яра билан ярадор бўлмаган хазиллашади.

* * *

Ярамасга яхшилик ҳам, доинимандлик ҳам ярамас туюлади: ифлосга факат ифлос ёқади.

* * *

Яхши нарса ҳам йўқ, ёмон нарса ҳам, лекин уни ҳам, буни ҳам фикр яратади.

* * *

Яхши ўйлашимиз эмас, ишни бажаришимиз зарур.

* * *

Ўз фарзандини билган ота доиниманддир.

* * *

Ҳақиқий дўстгина ўз дўстининг камчиликларига чидайди.

Уинстон Черчилль

(Уинстон Леонард Спенсер Черчилль, 1874—1965 йилларда яшаган Англия давлат арбоби, Буюк Британиянинг 1940—1945, 1951—1955 йиллардаги бош министри)

Агар сизнинг кўнгил қолиши қобилиятингиз сақланган бўлса, демак, сиз ҳали ёпсиз.

* * *

Баъзилар тадбиркорда ўлдирилиши лозим бўлган бўрини кўришади, бощка бирорлар — доим соғса бўладиган сигирни, факат кимлардир тадбиркорда аравани тортаётган отни кўришади.

* * *

Буюкликнинг баҳоси — масъулиятлилик.

* * *

Демократия — бу қолган барчасини хисобламаганда бошқаришининг энг ёмон туридир.

* * *

Дипломат — бу, хеч нима демасидан олдин икки марта ўйланадиган киши.

* * *

Мактаб директорлари шундай хукмронликка эгаларки, у бош министрларнинг хатто тушига ҳам кирмайди.

Пессимист ҳар қандай имкониятда қийинчиликларни кўради, оптимист ҳар қандай қийинчиликтан чиқиш имкониятини кўради.

Саводсизни баҳса енгид бўлмайди.

Сенга отиб тегиза олмаганларини кўришдан ортиқ ҳётда кишини рухлантирадиган нарса йўқ.

Сиёsatдаги энг кўп таркалган хатоликлар сабаби – юкори мансабдаги раҳбарга маълумотларни у эшишишни истаган тарзида етказилишидадир. Шундай килиб воқеалар ривожланиши унинг қарорига боғлиқ бўлган раҳбарда ахвол хақиқатдагисидан яхши деган фикр туғилади.

Сиёсий талант эртага, кейинги хафтада, бир ойдан кейин, бир йилдан кейин содир бўлиши мумкин бўлган воқеаларни башпорат килишдан, кейин эса бу воқеалар нима учун содир бўлмаганини тушунтира олишдан иборат.

Яхши соликлар бўлмайди.

Ҳамманинг фикрига қўшилаверадиганнинг фикрига хеч ким қўшилмайди.

Хисоботнинг хаддан ташқари қалинлиги уни ўқилиш хавфидан сақлади.

Умар Ҳайём

(Ғиёсиiddин Абулфатҳ Умар ибн Иброҳим Ҳайём Нишопурӣ, 1048 – 1131 йилларда яшаб ижод қилган шоир ва олим, математик, файласуф, астроном ва табиб)

Ахил бўлса олов ичра ҳам инсон,
Ахил кишиларга олов ҳам осон.

Бир кун келар экан қўлингдан зинхор,
Азизлар хотирин шод эт, эй дилдор.
Нокасдан сир беркит, тилингни боғла,
Аблаҳдан яширин бўлмокқа чоғла.

Бир сўнгакка сордек қаноат килғон, Афзалдур нокасга бўлгандан меҳмон.
Нокаснинг шиннилик нонидан яхши,
Ўзинг топиб еган бурда арна нон.

Дил унинг дардига тўлса яхшидур,
Бош йўлин тупроғи бўлса яхшидур.
Фам тифин дўст отса, унга ранжима,
Ҳар нарса дўстингдан келса яхшидур.

Дўстлар иноқликда бўлингиз обод,
Тез-тез дийдор кўриб, этинг дилни шод.
Сокий тоза майни сузганда айланг –
Мен бечорани ҳам дуо бирла ёд.

* * *

Кимнингки, бор эса бир бурда
нони,
Ўзига яраша уй — ошиёни.
На бирор унга қул, на у бирорвга,
Айт, шод яшайверсин хушдир
замони.

* * *

Оғриқдан шикоят қилма — энг
яхши даво шу.

* * *

Хушвақт бўл, руссанинг чеки йўқ
бир он,
Бу чарх юлдузларга солади қирон.
Сенинг тупроғингдан ясалган
ғиштлар,
Бўлар ўзгаларга манзилу макон.

* * *

Кийинчилик чекиб, одам хур
бўлур,
Садафда камалиб қатра дур бўлур.

* * *

Кимдаки аклдан бирон сатр бор,
Умрин бир лаҳзасин ўтказмас
бекор.

* * *

Бир нон толиб, агар есанг икки
кун,
Синик кўзанг бўлса сув ичмоқ
учун,
Ўзингдан пастларга ёлланмоқ
нечун,
Ўзингдек хизматин қилмоқлик
нечун.

* * *

Бир ғариф кўнглини қила олсанг
шод,
Яхшидур ер юзин қилгандан обод.

Лутфинг-ла бир дилни қул қила
олсанг,
Афзалдир юз қулни қилмоқдан
озод.

* * *

Дилим илмлардан маҳрум бўлмабди,
Бир сир қолмадики, мавҳум
бўлмабди.
Туну кун ўйладим — етмиш икки
йил,
Англадим — хеч нарса маълум
бўлмабди.

* * *

Жаҳон сири бўлсин дил
дафтарида,
Очсант бошга бало эл назарида.
Дилдаги ҳар гапни айтиб бўлмайди,
Сен бу нодонлардан турғил нарида.

* * *

Умрингдан нафас хам ўтса,
эй инсон,
Қўлдан чиқармагил, бўлмайин
шодон,
Кандок ўтказурсан, шундок ўтар
умр,
Хушёр бўл, шундака аслида жаҳон.

* * *

Шод бўлмоқ истасанг элдан
тама уз.

* * *

Хар сирни дилида сақласа доно,
У яширин бўлсин мисоли анқо.
Садағнинг ичиди қатра дур бўлур,
Сир қилиб қалбида яширгач дарё.

* * *

Хаётга кўп шогирд бўлдигу ҳануз,
Дунёнинг ишига устод эмасмиз.

* * *

Тўғри келган одам билан бирга
бўлгандан ёлғиз бўлган афзал.

Фариғиддин Аттар

(1148–1219 ишларда яшаб ижод қылган форс-тожик адабиётининг мумтоз вакили)

Агар ўтиранг доимо бекор,
Ишинг чиройли бўлмоғи душвор.

Дилинг ҳеч бўлмасин ғализу
ғамнок,
Кинадан синангни пок тут, доим
пок!

Доимо бўлгум десанг соғу омон,
Яхшилик кўрсин сендан бутун
жаҳон.

Икки кишидан сир бекитма зинхор,
Бири яхши табиб, бири – содик
ёр.

Кексаларни этсанг азизу хурмат,
Сени ҳам кексайгач, этишар иззат.

Ким агар дўстлар билан яқдил
бўлур,
Барча максуди анинг ҳосил бўлур.

Ким кассоб бўлса сўзлари ёлғон,
Дўстлигу вафода бўлмас
нурафшон.

Кимки душмандан килмади ҳазар,
Оқибат ундан кўради зарар.

Кичик дардга тез айла ғамхорлик,
Ожиз этмасин тағин беморлик.

Оёғингта кишан тушмасдан дархол,
Тилинг эт ўзгалар гийбатидан лол.

Кувватим борида фойдам
билмадим,
Тушунган вактимда кучим бўлмади.

Ҳар кимки дилозордир,
Хаёти оху зордир.

Бўшамаса тили гийбатдан,
Бўшамайди дил укубатдин.

Доимо бўлгум десанг соғу омон,
Яхшилик кўрсин сендан бутун
жаҳон.

Дўстлар даврасида кувнок бўл,
кувнок,
Душманлигин билсанг, узоқ бўл,
узоқ!

Илм агар оз бўлса ҳам ҳеч
этма хор,
Оз илмнинг ҳам буюк киммати бор.

Керак бўлса обру оламда,
Яхи ахлок бўлсин одамда.

Ким бирор дилини ситамла тилди,
У ўз вужудини ярадор килди.

Кимда бўлса ақлу илм ҳам тамиз,
Ақлу дониш аҳлин тутади азиз.

Кимки кеккайр манманлик билан,
Дўстлари охир бўлишар душман.

Мунофикқа ҳамроҳ бўлса ҳар
инсон,
Охирида жойи бўлади зиндан.

Каердаким офтоб чиқар нурафшон,
Ул жойдан кетади соя ўшал он.

Фамгин қаро кунда ким сенга ёр.
Шодлик кунингда ҳам унутма
зинхор.

Ҳар кимки покназардир,
Жаҳонда мўътабардир.

Фейербах

(Людвиг Фейербах,
1804 – 1872 йилларда
яшаган немис файласуфи)

Ахлоқлилик кишининг ҳақиқий,
мутлако соғлом табиатидан бошка
нарса эмас.

Акли йўқ кишинигина бошкalar
алдашади, эс-хушини олишади,
ундан фойдаланишади. Фикрловчи
кишигина эркин ва мустақил.

Бахтили бўлиш учун шароит ярати
ммаган жойда, яхшилик килиш
учун ҳам шароит етишмайди.

Дунё факат ожиз кишига —
ожиз, эътиборсиз кишига — эъ-
тиборсиз.

Дунё ғамгин одамлар учунгина
ғамгин, бамаъни одамлар учун ба-
маъни.

Инсонни тушуниш учун уни
яхши қўриш керак.

Истак бу — йўқ нарсага эх-
тиёжнинг борлиги.

Истак тугаган ерда, хаёт ҳам
тугайди.

Киши ўз кучига ишонганидагина
бирор нимага эришади.

Реализм бизни эзгу ниятлари-
мизга етишишимиз учун интили-
шимизда янглишишлардан асрайди.

Энг оддий ҳақиқатга инсон ҳам-
масидан кейин эришади.

Яхшилик — кишиларнинг худ-
бинлигига карши жавоб берипдан
бошка нарса эмас.

Кобилиятни намойиш қилишнинг
имконияти бўлмаган ерда кобилият-
нинг ўзи ҳам бўлмайди.

Фийбат қилиш осон, шу са-
бабли ҳам кўпчилик у билан шу-
ғулланишади, асосли макташ кийин,
шу сабабли ҳам камчилик одамлар
бунга жазм қилишади.

Филдинг

(Генри Филдинг, 1707 – 1754
йилларда яшаб ижод қилган
инглиз ёзувчisi, маърифатпурвари)

Адолатли ва фикрловчи киши
ўз карорини билдиришга ҳеч качон
шошмайди.

* * *

Ахлида турмайдиган дўст — энг хавфли дўст.

* * *

Бадавлатлар бўлмаган ерда қашшоқлар хам бўлмайди, ҳеч ким хаддан зиёдга эта бўлмаган ерда муҳтожлар хам бўлмайди.

* * *

Баъзилар томонидан килинадиган тухмат бошқалар томонидан килинадиган макташга караганда, горхидя яхши тавсия ўрнини босиши мумкин.

* * *

Бизни йўқ сифатларимиз билан мақташ бизга доим ёқади.

* * *

Бугунги нуксон эртага яхши фазилат бўлиб хисобланиши мумкин.

* * *

Буюк қувонч худди буюк кайғудай товушсиз бўлади.

* * *

Давлат конунлари билан бир каторда конун ижодкорлари томонидан чиқарилмайдиган виждон конунлари хам бўлади.

* * *

Ёмон китоблар худди ёмон дўстларга ўхшаб кишини бузади.

* * *

Жиноят эвазига олинган хар қандай фойда қалб оромининг тинчлиги ўрнини боса олмайди.

* * *

Жуда хам айёр кишилар баъзиди бошқаларни аслидан анча аклироқ, аниқроғи айёррок деб хисоблаб, кўпинча янглишадилар.

Йўқ сифатлар билан кишини макташ унга жуда ҳам ёқади. Нодонга жуда ҳам акллисан деб, фирибгарга дунёдаги энг ҳалол кишисан деб айтиб кўринг, улар сизни бағрига босишиади.

* * *

Кишиларнинг барча режалари пул билан бошланиб, пул билан яқунланади.

* * *

Кишиларнинг у ёки бу вазиятлардаги қиласидиган ҳаракатини уларнинг ҳарактерига қараб башорат қила билиш уларнинг ҳаракетини қилган ҳаракатларига қараб баҳолашдан анча фойдалирокдир.

* * *

Сизга нафрат билан қарайдиган кишини хурмат килиш инсон табиатига хос эмас.

Фирдавсий

(Абулқосим Тусий,
934—1030 йилларда яшаб
ижод қилган форс-тожик
шоури ва мутафаккири)

Агар кимнинг тили сўзласа юмшок,
Кўпол сўзни асло эшитмас кулок.

* * *

Бадномликдан сақла ўзингни
мудом,
Дунёда тилакка етолмас бадном.

* * *

Билимдан лоф урмок асли
нодонлик,
Нодонлигинг билсанг — шу
билимдонлик.

Бирөвга соғинса ҳар ким ёмонлик,
Ниҳоят ул ўзи топмас омонлик.

Бизлар бир ўткинчи, жаҳон
баркарор,
Одамдан факат сўз колур ёдигор.

Гапирмаган гапинг ичингда нихон,
Хар томон ёйилар айтганинг замон.

Дардини табибдан бекитган инсон,
Кўзидан ёп эмас, охир оқар қон.

Дуч келса қайтариб бўлмаслик
бало,
Юзма-юз тур, орканг кўрсатма асло.

Еримиз, сувимиз, фарзандимиз деб,
Хотин, бола-чака, дилбандимиз
деб,

Бирма-бир жонимиз этамиз фидо,
Ватанни душманга бермаймиз асло!

Жаҳон бошдан-оёқ хикмат-ку
хикмат,
Нечун вафлат бўлибдириз бизга
кисмат.

Икки дўст тураркан елкама-елка,
Тоғларни хам осон айлади тилка.

Кимки тиғ кўтарса бирөв жонига,
Замон ташна бўлур унинг қонига.

Кимки ўз нағсиға бўлибди банда,
Ҳеч кимсадан олкиш олмас
жаҳонда.

Кимнинг иши бўлса ақлга пайванд,
Тақдир юлдузидан нолимас харчанд.

Кўз кўрмаган, кулок тиймаганни
то,
Одам илм билан киласди барпо.

Мехнат тагидадир, эй акл, хар
ганж,
Ганж топмас хеч кимса тортмас
эса ранж.

Панду насиҳатдан ким ўғирди юз,
Захмати минг бўлур, пушаймони
юз.

Сулҳ, жангдан яхшироқ эрур
бегумон,
Хушёр бўл, кетмасин кўлдан молу
жон.

Тажрибали ит барсни тутиб ер,
Қочар тулкидан жанг кўрмаган
шер.

Тўғриликдан келмиш ҳамма яхти
от,
Эгриликдан фойда кўрмади бир
зот.

Хушёр, мард кишига бўлмас жаҳон
танг,
Тулки овозидан ҳайиқмас паланг.

Ширин сўали бўл, эй сен
билимдон,
Тилинг совук сўзла булғатма осон.

Элчи ботир, полвон бўлмоғи
лозим,
Дадил сўз, билимдан бўлмоғи
лозим.

Биродар, бу дунё ҳеч кимга
қолмас,
Колур яхши номинг жаҳонда, шу
бас.

Ўзининг айбини билганда одам,
Бошқалар айбини сўзламасди ҳам.

Дилу жонга доим илм берди нур,
Faфлатдан кутулмок илмдан бўлур.

Қачонки ақлдан калла холидир,
Яхши бўлмас тили ҳам ёғдирса
дур.

Кийин меҳнатга қўрсатиб сабот.
Илмдан кидиргил хожатта најжот.

Ҳаётда қайралиб, эзилган киши,
Устодликка лойик: билим ҳар иши.

Гар бирор меҳрини бўлдинг
қозонмок,
Яхши, ёмонлигин аввал синааб бок.

Хунар бирла ақлинг бириккан
хамон,
Ҳар иш бу жаҳонда юришгай
равон.

Димор чоғлиқ, тан сиҳатлик бўлса
бас,
Шу иккиси баҳту иқбол ҳам ҳавас.

Ўғилни отага ўхшатар жаҳон,
Бу иш ошкор ва ёки ниҳон.
Агар ерга урса ота комини,
Кеч ундан, дема номини.

Дўстликка ярамас ёлғончи одам,
Шунингдек эгри дил, нопок киши
ҳам.

Ақллилар айтур: бир уйда қачон
Кўшфармондор бўлса, ишлар
саргардон.

Йигитда бўлса ҳам ақл гавҳари,
Тажрибасиз жило бермас хунари.

Билим билан бўлур одамда имон,
Билимдан девни ҳам боғламок
осон.

Тотиб кўрмоқ керак яхши-ёмонни,
Ҳаётдаги ширин, шўру нордонни.

Билмайсанми, кимки бузди
ахд-паймон,
Даврада топмади на шавкат,
на шон.

Жонинг душмани бўлса гар доно,
Беакл дўстдан у душман аъло.
Ким чумоли кўнглини этар экан
фаш,
Ичи корадуру юрак бағри тош.

Кимда бехуда сўз гар бўлса бисёр,
Ул нутқ мажлисида доим бўлур
хор.

Экканингни ўрасан,
Кўргизганинг кўрасан.

Кимки қисқа сўзда дейди кўп
майно,
Равонлик бобида ул киши аъло.

Кайдা равшан бўлса тўғрилик
нури,
Эгрилик сўнади, курийди шўри.

Мардлик эмас чексиз жахл —
ҳаяжон.
Ерга йиқилганни тепкилаш осон.

Кудратлидир кимки бўлса
билимдон,
Билимдан кексалар дили нақирон.

Нодонликдан ёмонлик келади
фақат,
Нодонга ёндашма, босади гафлат.

Хар кимки душманга кўрсатур
товор,
Хаётида ўтар қашшоқ нотавон.

Пароканда лашкар ишга ярамас,
Юзта ахил аскар — юз мингига
бас.

Ҳамиша аклингни рахнамо этгил,
Нолойик ишлардан олисга кетгил.

Сўзинг қолгусидир сендин ёдигор,
Хорлигингта сабаб айлама зинхор.

Тўғриликдан ўзга йўқдир хунарим,
Эгрилик фикримдан жуда хам
нари.

Такдир ёмонликни кўрганда раво,
Сабоқ ол ундан, хам топа ол зиё.

Жаҳонда хаммадан тўғрилик аъло,
Эгриликдан ёмон борми ҳеч бало.

* * *

Фақат ёмонликдир нодондан асар,
Билимсизлар томон ташлама назар.

Фитрат

(Абдурауф Абдураҳим ўғли,
1886 – 1938 йилларда
яшаб ижод қилган ёзувчи,
адабиётшунос, тарихчи,
давлат ва жамоат арбоби)

* * *

Чол қадди сарвдек тик бўлса хам
агар,
Ёш килиғин қилса, бетамиз овсар.

Ақлий тарбия — одам зеҳни,
ақсл-идроқини камолга етказишdir.

* * *

Шубха йўқ, илмдан тирикдир
инсон,
Машакқат меҳнатни енгади осон.

* * *

Аҳоли ўртасидаги муносабат ва
муомалаларни тартибга соладиган
конунлар лозим, токи ўртамиизда

тушунмовчилик пайдо бўлиб, жамиятимиз паришон бўлмасин.

* * *

Болалар ахлоқий тарбияни мухитдан оладилар, бошқача килиб айтганда, болалар сувга ўхшайдилар, сув идипнинг шаклини олганидек, болалар ҳам мухитнинг одобахлоқини қабул қиласидилар.

* * *

Бу дунё кураш майдонидир. Бу майдоннинг куроли соғлом жисму тан, ўткир ақл ва яхши ахлоқидир.

* * *

Вакиллари исроф касаллигига йўлиқкан миллат, шубҳа йўқки, нобуд бўлади. Агар дунё тарихига назар солсангиз дунёдаги кавмларнинг нобуд бўлиши сабабларидан бири шу исрофгарчиликдир.

* * *

Ватан менинг жону таним, саждагоҳимдур.

* * *

Диёнат ва номус бир оиласининг саодати ва интизоми учунгина эмас, балки бир мамлакатнинг саодати ва баркарорлиги учун ҳам зарур ва лозимдир.

* * *

Дунё саодатининг раҳбари ақлдир.

* * *

Ишнинг қулайини ахтармак яловчиликдир, қулай ишдан буюк унум чиқмас. Буюк унумли ишлар қулай бўлмас.

* * *

Мухтоҷ бўлмаганга садака бериш исроф ҳисобланади.

* * *

Тарбия уч кисмдан иборат: бадан тарбияси, ақлий тарбия, ахлок тарбияси.

* * *

Тафаккур этмаслик ва мухокама қила билмаслик диний, ижтимоий ва шахсий ҳаётимизга жуда кўп заарлар келтиради.

* * *

Хар бир жамоанинг раиси ва сардори ўша жамоатнинг хизматкори деган гапдир.

* * *

Ҳикмат ақл камолотининг натижасидирки, илм оркали ҳосил бўлади.

Форобий

(*Абу Наср Мұхаммад ибн Мұхаммад ибн Узлуғ Тархон Форобий, 1873—950 ўйларда яшаган улуғ мутафаккир ва қомусий олим*)

Агар ақл ёмонликка қаратилса, инсоний хислатлар разиллик, маккорлик, алдамчиликка олиб боради.

* * *

Бахт-саодатга эришув йўлида нимаики ёрдам берса, уни сакламок ва мустаҳкамламок, нимаики зарарли бўлса, уни фойдали нарсага айлантиришга ҳаракат қилмоқ зарур.

* * *

Ёмон ишлардан ўзини эҳтиёт килиб юрганларнигина билимдон дейиш мумкин.

Зехнилик — бу бир-бирига зид келиб колган турли фикрлар орасидан түғрисини топа олиш, бирининг хатолигини кўрсатиб бера олиш, ноҳакини түғрилаб, мунозаралардан энг ҳақ фикрни кўрсата олиш кувватидир.

Зийраклик — бу инсондаги тез фикрлилик, ўйлаган нарсасини даррон топа олиш қобилиятидир.

Максадни амалга оширишда жаҳд ва файрат мўлжалланган ишни бажаришда зўр таъсирга эгадир.

Мулоҳазали бўлиш — бу инсонни саодатга олиб келувчи фазилатли фикрларни, баҳт-саодат учун изланган нарсаларни тиклай олиш қобилиятидир.

Мусика фани шу маънода фойдалики, кимнинг феъл-автори мувозанатини йўқотган бўлса, уни тартибга келтиради.

Тажрибасиз кини бирор ишни амалга оширмокчи бўлганда қийналди, чунки бундай ишни олдин ҳеч кўрмаган бўлади, баъзан инсон айрим ишларда тажрибасиз бўлиши, бошқа бир ишда тажрибали бўлиши мумкин.

Таълим факат сўз ва ўргатиш билан бўлади. Тарбия эса амалий иш, тажриба билан бўлади.

Хар бир инсон ўз табиати билан шундай тузилганки, у яшаши, олий даражадаги етукликка эришиши учун кўп нарсаларга мухтоҷ бўлади, у бир ўзи бундай нарсаларни кўлга кирита олмайди ва уларга эга бўлиши учун инсонлар жамоасига эхтиёж сезади.

Хар қандай тушунча мухокаманинг натижасидир; мухокама эса тажрибанинг натижасидир, тажриба эса сезги аъзоларимизнинг фаолияти туфайли кўлга киритилади.

Франсуа де Ларошфуко

(1613—1680 йилларда яшаган
француз ёзувчиси)

Агар биз ўз истагимиздан кеча олсак, бу бизнинг кучлилигимиздан эмас, истакнинг кучсизлигидан.

Агар бирор киши бизга яхшилик қиласа, унинг озорига ҳам чидашимиз зарур бўлади.

Агар ўзимиз нимани исташимизни аниқ билганимизда, бизда кучли иштиёқ жуда ҳам кам пайдо бўларди.

Агар тан олишга кучинг етса, янгилишиш ҳар доим кечиримли.

Агар ўзимизни ўзимиз мақтамаганимизда, ўзгаларнинг хушомади бизни бузмаган бўлар эди.

Айёрлик — ақлнинг нишонаси.

Айёрлик — ақлнинг узокни кўра олмаслик белгисидир.

Алданишимизнинг аник усули ўзимизни бошқалардан ақллирек хисоблашимиздадир.

Ақл баъзан бизга фақатгина нодонликни дадилрок килишга кўмаклашади.

Ақл доим қалбдан алданади.

Ақл кўпчилик аёлларга нафақат уларнинг оқиллигини мустахкамлаш учун, балки уларнинг ақлсизлигини оқлаш учун ҳам хизмат килади.

Ақл қалб вазифасини бажара олмайди.

Ақлини тўла англаган киши ҳам қалбини тўла англай олмайди.

Ақлли бўлишга, ақллидай кўринишга интилиш кучли ҳалақит беради.

Ақлли киши учун ўзига кандайдир бир фойда олмайдиган даражадаги ёмон вазият, беакл киши учун ўзига зарар келтиришга ай-

лантира олмайдиган даражадаги яхши вазият бўлмайди.

Ақлли кишининг атрофида нодонлар кўп бўлмаганида эди, унинг кийин ахволга тушиб қолиши мукаррар бўларди.

Ақлнинг камлиги қайсаликни туғдиради.

Бахтли бўлмай ҳам қулиш кулмай ўлиб кетгандан афзал.

Баъзи бир таъналар мақтovдай қабул килинади, баъзи мақтovлар эса сўқишдан ҳам баттар бўлади.

Баъзи кипиларнинг камчиликлари ҳам ўзига ярашади, баъзиларнинг эса ҳатто яхши томони ҳам ўзига ярапмайди.

Бесаводлар айтиб ёэдиришга мажбурлар.

Бехасад кишилар беғараз кишиларга караганда ҳам камрок учрайди.

Биз камдан-кам ҳоллардагина нима исташимизни охиригача тушумамиз.

Биз кўпинча бирорларнинг камчиликларини қоралаймиз, лекин улар мисолидан ўзимиздаги камчиликларни тузатишда кам фойдаланамиз.

* * *

Биз факат маслаҳатнигина жуда саҳийлик билан берамиз.

* * *

Бизга мұғамберлик килаётган кишини ўзини биздан ақллирек хисоблагани учун ҳам ёмон кўрамиз.

* * *

Бизни макташлари учунгина ўзимизни танқид қиласиз.

* * *

Бизнинг баъзиларимиз ўлиб, бошқаларимиз ўлмаганимизда эди, ўлиш жуда ҳам аламли бўларди.

* * *

Бизнинг тавбамиз — килган ёмон ишларимиз учун афсусланиш эмас, бу килмишимизга яраша жазоланишдан кўркувдир.

* * *

Бир кишини билгандан, бутун инсониятни билиш осондир.

* * *

Бировга совға берәётган пайтимиздаги саҳийлигимиз асосида, кўпинча, берәётган совғамиздан ҳам қимматлирок бўлган манманлигимиз ётади.

* * *

Бировларнинг муаммосида донолигингни кўрсатиш, ўз ишингни кида кўрсатишдан анча осон.

* * *

Бировни алдаган пайтимизда, камдан-кам холлардагина улар ўзимизнинг бошқа бирордан алданган пайтимиздаги нодонлигимиздай нодон бўлиб кўринишади.

* * *

Бирорнинг яхши маслаҳатидан фойдаланишимиз учун ҳам ўзимизга ўзимиз маслаҳат беришимизга етадиганидан кам бўлмаган акл зарур бўлади.

* * *

Бирор марта ҳам ақлсиз иш қилмаган киши ўзи ўйлаганчалик ақлли эмас.

* * *

Бошимиздан кечирадиган кувонч ва ташвишларимиз, унинг катта-кичиклигига боғлик эмас, бизнинг хиссиётимизга боғлик.

* * *

Бошқа бирорга караганда айёр-рок бўлиш мумкин, лекин ҳаммадан ҳам айёр бўлиб бўлмайди.

* * *

Буюк инсон бўлиш учун тақдир инъом килган барча нарсалардан устомонлик билан фойдаланишни билиш зарур.

* * *

Буюк фикрлар буюк хиссиётлардан пайдо бўлади.

* * *

Викор — ақлнинг камчилигини яшириш учун тананинг ўйлаб чиқарган хийласи.

* * *

Гапириш, айникса, гапирмаслик уят бўлган пайтда кийин.

* * *

Гўзаллик, ақл ва жасорат мактоз таъсирида мукаммаллашади ва шундай юкори чўккига чикадики, агар у кўзга чалинмаганида бу даражага хеч качон эришмаган бўларди.

Душман билан ярашиш, бу факатгина курашишдан чарчаганни ва қулайроқ вазиятни эгаллаш истаги борлигини билдиради.

Душманларимизнинг биз тўғри миздаги фикри ўзимизнига қарандан ҳакиқатга яқинроқ бўлади.

Душманларимизнинг бизга қилиши мумкин бўлган энг катта ёмонлиги — бизнинг қалбимизни нафратга ўргатишидир.

Дўстларга ишонмаслик уларга алданишимиздан хам шармандалироқдир.

Дўстларимизнинг бизга зарари тегмайдиган камчиликларини жуда хам осон кечирамиз.

Инсоннинг ҳакиқий обрўлигининг белгиси, уни ҳатто ҳасадчиларининг хам макташга мажбурлигидадир.

Ишинг чатоқми? Лекин у яна хам баттар бўлиши мумкин эди. Агар душманинг дўстинг бўлиб колганида.

Жиддий ишларда куляй имкониятни яратишга қараганда, бундай имкониятни ўтказиб юбормасликнинг кўпроқ ташвишини қилиш зарур.

Жиннини даволаб бўлади, лекин эгри ақлни тўғрилаб бўлмайди.

Жисмоний меҳнат рухан эзилишни эсдан чиқаришга кўмаклашади.

Жуда хам кучли нафрат бизни нафратланадиган кишимиздан хам паст килади.

Зиқналик тежамкорликдан, хатто истрофгарчиликка қараганда хам узок.

Иштиёқ кўп холларда оқилни нодонга айлантиради, лекин ундан хам кўп холларда нодонга акл киргизади.

Кекса бўлиш санъатини эгалланган кексалар дунёда жуда хам оз.

Кексайган сайин ақлдаги камчиликлар худди ташки кўринишдаги камчиликлардай, кўпроқ сезила бошлайди.

Киши ўзини кўпинча эгалланган мансабига эмас, эгалламаган мансабига кўпроқ муносиб деб ҳисоблашга мойил бўлади.

Киши ҳеч қачон ўзига туюлганидай баҳтсиз ва ўзи истаганидай баҳтли бўлмайди.

Кишилар нодонлик қилиш учун ўз аклидан жуда хам кўп фойдаланишади.

Кишилар ўз ишларининг буюклиги тўғрисида қанча мактанишмасин,

буюклик уларнинг тафаккури на-
тижасида эмас, кўп холларда оддий
тасодиф натижасида яратилиши
мумкин.

* * *

Кишилар ўзини мақтовдан четга
олишиша, бу уларнинг камтарлигини
эмас, мақтовни жозабалироқ эши-
тишни истаганини билдиради.

* * *

Кишилар конун билан қоидани
чалкаштирадилар.

* * *

Кишилар ҳеч қачон чексиз яхши
ва чексиз ёмон бўлишмайди.

* * *

Кишининг барча орзулари бар-
бод бўлиши унинг душманлари-
га ҳам, дўстларига ҳам бирдай
ёқимили.

* * *

Кўп холларда бизга азоб беради-
ганларга кўнгилчан бўламиз, лекин
ҳеч қачон ўзимиз азоб бераётган-
ларимизга кўнгилчан бўлмаймиз.

* * *

Кўпчилик кишилар яна ҳам
кўпроқ мурувват кўриш пинҳона
истагидангина миннатдорчилик бил-
диришади.

* * *

Кўрсатилган яхшилик учун жу-
да ҳам шошиб хисоблашиш, ях-
шиликни билмайдиганликнинг бир
кўринишидир.

* * *

Майда камчиликларимизни тан
олишимиз орқали, биз атрофдаги-
ларни жиддий камчилигимиз йўқ-
лигига ишонтиришга интиlamиз.

Миннатдорчилик худди савдо-
гарларнинг ҳалоллигига ўхшайди:
биз карздор бўлиб колмаслик учун
хисоблашмаймиз, зарур пайтда биз-
га қара берувчи кишини осонрок
топиш учун хисоблашамиз.

* * *

Намойишкорона оддийлик — бу
иккиюзламачиликнинг бир туридир.

* * *

Нафратдан фақат унга лойик
кишиларгина кўркишади.

* * *

Низо факат бир томоннинг айби
билан вужудга келганида, унчалик
узоқ давом қилмаган бўлар эди.

* * *

Нима учун биз бошимиздан
кечирғанларимизни ипидан игна-
сигача эслаб қоламиз-у, буни неча
марталаб бир кишининг ўзига айт-
ганимизни эслай олмаймиз.

* * *

Нодон кипи бизни мақтаганида
бизга унчалик ҳам нодон бўлиб
туюлмайди.

* * *

Нодон кишилар орасида шун-
дайлари ҳам топиладики, уларнинг
яхшилик қилганига қараганда,
яхшилик қилмагани кўпроқ фойда
келтиради.

* * *

Нодон яхши бўла олмайди, бу-
нинг учун унинг акли етишмайди.

* * *

Нодоннинг кексаси ёшидан ҳам
баттарроқ бўлади.

Ножёя иш қилган кишиларга насиҳат беришга бизнинг яхшилигимиз эмас тақаббурлигимиз ундаиди, биз уларни тўғри йўлга солиш учун эмас, ўзимизнинг бегуноҳлигимизни пеш қилиш учунгина таъна қиласмиш.

Одатда, тақдир омад тақдим килмаган кишиларгина уни кўрхисоблайдилар.

Одил бўлинг, шу етарли, бошқаси ихтиёрий.

Одоб — бу жамиятнинг унчалик мухим бўлмаган, лекин ҳамма томонидан улуғланадиган конунидир.

Оқил киши иштиёқка каршилик кўрсатиш, унга карши курашишдан осон эканлигини тушунади.

Сабрли бўлишга ўрганиш учун жуда хам кўп сабр керак.

Сотқинлик кўпинча олдиндан ўйланиб атайлаб килинмайди, унга киши иродасининг ожизлиги сабаб бўлади.

Сухбатдошларимизга қанча кам ишонсанк хам, болқа сухбатдошларга караганда бизга улар кўпроқ самимироқдек туюлишади.

Умид кайда бўлса кўркув хам шу ерда: кўркув доим умидга тўла бўлади, умид эса кўркувга.

Фақат буюк шахслардагина буюк нуксонлар бўлади.

Фақат воқеаларнинг бир-бирига тўғри келиб қолиши бизнинг кимлигимизни атрофдагиларга, энг асосийси, ўзимизга кўрсатиб беради.

Фақат ўзимизга аён бўлган айбимизни осонлик билан эсдан чиқарамиз.

Фақат эшлишиш ва жавоб беришини билиш оркали яхши сухбатдош бўлиш мумкин.

Фойдадан кечишиш иштиёқдан кечишдан осон.

Хушмуомалалик — бу доимо атрофдагиларнинг хушмуомала муносабатда бўлишларини исташ ва адабли деб ном чиқариш.

Цезарларни дўстлари ўлдиришади. Чунки улар душманларидир.

Яхши аёл — бу хеч кимнинг нигоҳи тушмаган хазина, уни топган киши ақлли бўлса, бу хақда хеч кимга мақтанимайди.

Яхши кўрган кишингдан баъзида ҳақиқатни эшлишишга қараганда, унинг алдовига чидаш енгилрок бўлади.

Яхшилик хам, ёмонлик хам юқувчан бўлади, шунинг учун

кишининг киладиган барча яхши ишларига ҳам, ёмон ишларига ҳам таклидчилар топилади.

Ўз сиримизни ўзимиз саклай олмаганимизда, бошқалардан сиримизни саклашни қандай талаб қила оламиз.

Ўзимиз нимани исташимиzioni аник билганимизда астойдил хоҳлатанларимиз жуда ҳам кам бўлар эди.

Ўзимизда камчиликлар бўлмаганида эди, бизнинг ўз яқинларимизга киладиган танбехларимиз ўзимизга шунчалик ёқмаган бўларди.

Ўзимизни баҳтли килиб кўрсатишимизга караганда баҳтли бўлишга камрок интиламиз.

Кизиқконлик ёш ўтиши билан бемулоҳазаликка яқинлашади.

Қомат учун гўзаллик худди акл учун тўри фикрдай маънога эга.

Фуруримиз кўпинча бизда ҳасадни уйютади ва шу фуруримизнинг ўзи кўпинча уни енгишга кўмаклашади.

Фуруримиз карз бўлишни, нафсимиз хисоблашишини истамайди.

Ҳаётда бемулоҳазалик билан кутулиб кетиладиган вазиятлар ҳам бўлади.

Ҳамма нарсада биз билан бир фикрда бўлган кишиларнигина оқил хисоблаймиз.

Ҳамма ўз хотирасидан нолишади, лекин хеч ким ўз ақлидан нолимайди.

Ҳамма ўзининг яхшиликларини мактайди, лекин хеч ким ўз ақлини макташга журъат этмайди.

Ҳар доим ҳаммадан ақллироқ бўлиш истагидан ортиқ ахмоқона истак бўлмайди.

Ҳасад доим ҳасад қилинаётганларнинг баҳтига караганда узокрор давом қиласади.

Ҳасад нафратдан ҳам муросасизроқ.

Ҳакиқий дўстлик ҳасадни билмайди.

Ҳакиқий қаҳрамонлик кўпчилик олқишлийдиган ишни гувоҳсиз баҳаришдан иборат.

Хеч кимни ёқтиргмаган инсон хеч кимга ёқмаган инсондан ҳам баҳтсизроқдир.

Фридрих Ницше

(1844 – 1900 йилларда яшаб ижод этган немис файласуфи)

Абадий одиллик мавжуд эмас.

Аёл тўғрисида фақат эркак билан гапиришиш лозим.

Аёл эркакка қараганда болаларни яхши тушунади, лекин эркакда болалик аёлникидан кўп.

Ашаддий ёлғончиликнинг дараҗаси мавжуд, уни «чин юрақдан» дейишади.

Бахтга бўлган катта умид бахтнинг ўзига қараганда ҳам кишини кўпроқ рухлантиради.

Бахтсизлик сени четлаб ўтди: бунга худди ўз бахтингга кувонганингдай кувон.

Бегоналар ғами бизга ҳам юқади, ғам юкувчан бўлади.

Биз ўз дидимиизга ёккан нарсанигина мақтаймиз, яъни биз мақтаганимизда ўз дидимиизнигина мақтаймиз — бу билан бошқа ҳар кандай яхши дидларга қарши бўлмаймизми?

Биз ҳамма нарсага эгалик қилинни истаймиз, худди ҳамма нарсага эгалик қилиш учун вактимиз етарлидай.

Буюклик муваффакиятга боғлик бўлмаслиги керак.

Душман билан курашиб яшайдиган — душманинг ҳаёт бўлиши тарафдори.

Душманларга эга бўлиш инсоннинг азалий одати, шундай экан, у инсоннинг кучли эҳтиёжи ҳамdir.

Ишонч — ҳақиқатнинг ёлғонга қараганда ҳам хавфлирок душмани.

Кунни яхши бошлашнинг энг тўғри усули — уйқудан уйғонган заҳоти «буғун бирор-бир кишига қувонч келтира олмасмиканман», деб ўйлашдир.

Кўпчиликнинг мутафаккир бўлмаслигининг бир сабаби бор — уларнинг хотираси жуда ҳам кучли.

Мустақил бўлиш ҳаммага ҳам насиб қиласверайди, у факат кучлиларга насиб қиласади.

«— Нима учун сен бунча каттиксан? — деди бир куни кўмир олмосга, — ахир биз яқин кариндош эмасмизми?»

Ожиз киши ўзига мақсад, вазифа излайди, кучли киши эса уларни ўзи яратади.

Ортиқча — етарлининг душманидир.

* * *

Оғрик товукларни ва шоирларни қақағлатади.

* * *

Сўкиниш нимага кераклигини мен тушунмайман. Бироннинг таъбини хира килмоқчи бўлсанг, унга у тўғридаги бирон-бир хақиқатни айтсанг етарли.

* * *

Таълим жуда кўп ҳолларда қилиятили, қизиқувчан, жўшқин ёшлиарни ўз устоzlарининг нусхасига айлантириб кўяди.

* * *

Узоқ ва катта ғам кишини бешафқатга айлантиради.

* * *

Умид кишига барча азобларига қарамасдан хаётни ташлаб кетмаслик учун берилган.

* * *

Учишни ўрганмоқчи бўлган киши, аввало тик туришни, юришни, югуришни, тирмашишни, ракс тушишни ўрганмоғи керак: бирданига учишни ўрганиб бўлмайди.

* * *

Фалсафа бефойда ва унинг кучи шунда.

* * *

Факат дудукланадиганга ишонишади.

* * *

Янглишиш — хаёт шарти.
* * *
Яхши кишилар шунинг учун ҳам яхшиларки, уларнинг ёмон бўлишлари учун кучлари етишмайди.

Яхшиларнинг панд-насиҳати жиркантиради, баджаҳлларнинг панд-насиҳати қўркитади.

* * *
Ўтмиш тўғрисидаги тасаввурингни коралашни ўргансанг, амалга ошмаган имкониятларинг учун кам азобланасан.

* * *
Ўтмишда кароқчи ва савдогар моҳиятан жуда ўхшаш бўлган. Ҳатто хозир ҳам тижорат этикаси такомиллашган кароқчи этикасидан бошқа нарса эмас.

* * *
Ҳамма биладиган нарсани ҳамма эсидан ҳам чиқаради: агар тун бўлмаганида ёруғликнинг борлигини ким ҳам биларди.

* * *
Хар қандай кучли оқим йўналишга эга бўлади.

* * *
Хеч бир ғолиб ўз ғалабасининг тасодиф эканига ишонмайди.

Фрэнсис Бэкон

(1561 – 1626 йилларда
яшаб ижод қилган инглиз
файласуфи, сиёсий арбоби)

Атеизм — бу юпқа муз катлами, ундан бир киши ўтиб кетиши мумкин, лекин бутун бир ҳалқ эса тубсизликка ғарқ бўлади.

* * *
Баланд минорага факат айланма зина орқали чиқилади.

Билим – бу куч, куч – бу билим.

Бир кишининг баҳтига қўпинча бошқа кишининг нодонлиги сабаб бўлади, чунки тўсатдан муваффакиятга эришишда бирорнинг нодонлигидан фойдаланишдан яхшиrok йўл йўқ.

Бойиб кетишининг жуда хам кўп йўллари бор, лекин ҳалол йўли кам: тежамкорлик – шулардан энг тўғриси. Лекин бу йўлни хам пок деб бўлмайди, чунки у кишининг инсонпарварлик, саҳоват каби мажбуриятларини бажаришига тўқсинглик қиласди.

Ватанга муҳаббат оиласдан бошланади.

Димоғдорлик киши камчиликларининг энг яхши сифатидан хам маҳрум – у яшириниши билмайди.

Душманга раҳм қилган ўзига раҳм қилмайди.

Катта маърузалар зерикарлидир, шунинг учун хам уни кўпчилик эшлишмайди.

Киши бошқалар устидан хукмронлик кила туриб ўз эркини йўқотади.

Киши қанча кам билса, унда шубҳа шунча кўп бўлади.

Кишини билишнинг олтига йўли бор: унинг юз кўриниши, гапириши, фаолияти, характеристи, максади ва у тўғрисидаги ўзгалар фикри.

Кўпчилик ҳамма нарсани бойликка сотиб олса бўлади деб ўйлаб, аввало ўзларини бойликка сотишади.

Масалани тўғри кўйиш, унинг билан бирмунчага танишиликдан дарак беради.

Мен ўқиш учун яшашни истайман, яшаш учун ўқишни эмас.

Оила манфаатлари деярли доимо жамият манфаатларини емиради.

Пул – гўнгга ўхшайди, агар уни сочмасанг ундан фойда йўқ.

Сўзга эҳтиёткорлик гапга чечанликдан юкори.

Табиатни факат унинг қонунларига бўйсунибгина енгиш мумкин.

Табиатнинг таъсирида ўйланамиз, ўқитувчиларимизнинг таъсирида гапирамиз, лекин ўз одатларимиз бўйича харакат киласмиз.

Тараққиёт бизнинг камчиликларимизни намоён қиласди, кулфат эса эзгулигимизни.

Тез янгилишадиган хатосини тез тузатади.

Тўқлик бизнинг камчиликларимизни очиб ташлади, очлик эса яхшиликларимизни.

Тўғри йўлда ўмбалок ошаётган йўлини йўқотиб югураётгандан ўзади.

Факат касос олиш фикри билан банд бўлган кишининг яраси битмайди.

Уч нарса миллатни буюк ва фаровон килади: унумдор ер, ривожланган ишлаб чиқариш ва одамлар ҳамда маҳсулотлар харакатининг эркинлиги.

Хавф кўпинча бизни енгмайди, аксинча, кўрқитади.

Халқнинг буюклиги, акли ва руҳи унинг маколларида акс этади.

Энг оғир йўқотиш — вактни йўқотиш.

Яқин дўстлар вакт ўғрилариридир.

Ўзгаларнинг хатосини аниқ кўришдан ортиқ лаззатлирок нарса йўк.

Ўтмишни ҳаддан зиёд улуғлайдиган киши янги даврда кулгига колади.

Ўғирлаш имконияти ўғрини яратади.

Катъийлик кўркувни, қўполлик нафрятни уйғотади.

Кўркувдан кўркинчли нарса йўк.

Ҳаддан зиёд ошкоралик, худди мутлако яланғочликдай беадабликдир.

Ҳасаднинг дам олиш куни йўқ.

Фуқиидиг

(Милоддан аввалги
таҳм. 460—400 йилларда
яшаган юнон тарихчиси)

Бахт сири — озодликда, озодлик сири — мардликда.

Бошқаришни нозик табиатли кишиларга қараганда қўпол кишилар яхшиrok уддалаіпади.

Душманнинг янгилишишига умид килиб режа тузиш керак эмас.

Кам билиш кишиларни жасур килади, фикрлаш эса — журъатсиз.

Киши табиатан унга ёқишига интиладиганга мэнсимасдан қарайди, унга эгилмайдиганга хурмат билан қарайди.

* * *

Кишиларни ҳуқукларидан тўла маҳрум қилишганига қараганда унга салгина зарар беришганига кўпроқ ғазабланишади. Буларнинг биринчиси — кучлига ён босиш дейилса, иккинчиси алданиш деийлади.

* * *

Мен душман хийласига қараганда ҳам ўз ҳатоларимиздан кўпроқ кўрқаман.

* * *

Тарих — бу мисоллардаги фалсафа.

* * *

Уруш — зўравонлик ўқитувчиси.

* * *

Фақат ўзаро кўркув иттифокни мустаҳкам киласди.

* * *

Фақат ўзинг билан teng мавкедаги кишидан қасос олиш мардликдир.

* * *

Эркаклар даврасида танбех ва мақтov айтилмайдиган аёл катта ҳурматга лойикдир.

* * *

Ўзи билан тенгга ён босмайдиган, ўзидан кучлига яхши муносабатда бўладиган, ўзидан ожизга холис бўладиган киши кўпга эришади.

* * *

Қашшоқликни тан олиш шармандалиқ эмас, лекин меҳнат қилиб ундан қутулишга интилмаслик шармандалиқ.

* * *

Кўркув — хотирадан айиради.

Ҳилон

(Милоддан аввалги VII—VI асрларда яшаган файласуф, қадимги Юноннинг «етти донишманди»дан бири)

Амалга ошмайдиганни орезу килма.

* * *

Аҳмокона ютуқдан йўқотиш афзал: йўқотишдан бир марта азобланасан, ютуқдан эса умрбод.

* * *

Гапирганингда қўлларингни силкима — бу нодонлик белгиси.

* * *

Дўстлар ёнига яхши кунига қараганда ҳам ёмон кунида шошил.

* * *

Зарур бўлмаган нарсаларга сарфлассанг, зарур нарсага пулинг оз колади.

* * *

Кафиллик учун тўлаш лозим бўлади.

* * *

Пўписа килма: бу мард кишининг иши эмас.

* * *

Сенга зарар берсалар — муросага кел, сени хакоратласалар — ўч ол.

* * *

Синов тоши билан олтин, олтин билан эса инсон синалади.

* * *

— Тарбияли киши тарбиясиз кишидан нимаси билан фаркланади? — Умиди билан.

* * *

Тилингга маҳкам бўл, айниқса зиёфатларда.

* * *

Тилнинг аклдан ўзиб кетишига йўл қўйма.

* * *

Шармандаликтан коч.

* * *

Энг аклли файласуф хам ахмокона саволларга жавоб топишга қийналади.

* * *

Яхши бошқаришни ўз уйингда ўрган.

* * *

Ўзгалар кулфатига кулма.

* * *

Ўликлар тўғрисида факат яхши гапириш ёки умуман галирмаслик керак.

Хожа Самандар Термизий

(Хожа Самандар Мұҳаммад ибн Бақо, 1638—1740 йилларда яшаб ижод қилган шоир, тарихчи олим)

Аттор каби бўлгин, чунончи аттор,
Ўзгалар либосини қилас муваттар!

* * *

Аклдан барча иш яхши бўлади,
То газаб келмаса акл барқарор,
Бу ҳикматни оқил яхши билади,
Ғазаб келса акл бўлади начор!

* * *

Бемаврид жангу сулҳ фойдасиз,
Зиён, Гулга тул бўлгину, тиконга тикон!

* * *

Ботир бўл, майдоннинг сохиби —
ботир,
Тулки дадил бўлса шерни қулатур!

* * *

Гумон билан асло бирор кишига,
Укубат етказма, бўлғунг пушаймон.
Ошкор бўлган ишнинг ҳақиқий
сири,
Сўнгти пушаймондан фойда йўқ
ишон.

* * *

Гўдакликдан ёмон феълга ўрганса,
Юз меҳнат-ла уни кам қилиб
бўлмас.
Яхши йўлга солай дебон уринма,
Ўсиб қотган шохни хам қилиб
бўлмас!

* * *

Душман агар дўстлик лофини урса,
Акл сохиблари санамас ҳеч дўст.
Илон илонликча колади доим,
Тери ўзgartириб, ташласа-да пўст!

* * *

Душман зааридан бўларсан омон,
Мозорга чирок ёқилган замон!

* * *

Душман сўзларига ишонса киши,
Пушаймон тортишdir оқибат иши!

* * *

Душманга ишонмок самараси ғам,
Faфлат тухмин эккан тортажак
алам!

* * *

Дўстинг учун жонни фидо айлагин,
Дўстингни душмандан жудо
айлагин.

Яхши ишга ундар дўстинг
хар онда,
Ёрдам берар ташвиш етган
замонда!

Ёшлар билан жангут жадал ичра
кир,
Енгиш тадбирин кексадан қидир.
Гарчи ёшлар бўлса ботиру чаккон,
Аммо кекса дили чорагадир кон.

Кимки хасад ўтин ёқса жаҳонда,
Бу ўт унинг ўзин кўймас омонда.

Номусдан афзалроқ бўлса агар
бош,
Салламас, чимматни ёпингин,
эй ёш!

Покиза инсонлар кўрмайди хорлик,
Лаъл ҳам кондан чикиб, зарга
етишиди.

Сидку сафо тўла «Гулистан» аро,
Саъдий тўзал сўзни айтмиш
мутлақо:
«Сўзни ўйламасдан гапирма хар
дам,
Яхши сўз кечикиб айтилса не
ғам?»

Сирлар ичкаридан чикиб ташқари,
Неча ботирларни қиласар сарсари!
Кандай яхши гапни айтмиш бир
хушёр:
«Бошинг керак бўлса сир
сақлаш даркор!»

Тинчлик истасалар, тинчликдан
кечма,
Жангга талаб қилса юз буриб
кочма!

Уйида юраги ғуссага тўлган,
Кишига хаммадан яхшиси сафар.
Сафарким қанчалар оғир бўлмасин,
Уйда сикилишдан яхшию бехтар!

Хизмат ҳақин билмайдиган
кимсаларнинг хизматин
Килма, асло кўрмайсан на ҳурмату
на мактов!

Улиkdir ҳаётда хунарсиз киши,
Хунарсиз бўлгандан ўлгани яхши!

Фараз эгасига солсанг қулоғинг,
Пушаймондан ўчар нурли чироғинг!

Хар сўзи яхшилаб ўйланган эмас,
Айтишу ёзишга асло ярамас!

Ҳун Ҷашён

(XVII аср бошида яшаб
ижод қилган, Хитой адабиётида
афористик жанрни бошлав
берган мутафаккир)

Агар киши ножӯя иш килиб
кўйиб, буни бошқалар билиб колишидан кўркса, у киши яхши
томонга ўзариши мумкин. Агар
киши яхши иш килиб, буни бошқалар
билиб қўйишини жуда ис-
таса, у бошқаларнинг таънасига
колиши мумкин.

Агар кишида биргина ғаразли
фикр пайдо бўлса, унинг қатъий-
лиги кўрқоқликка, унинг илми
мулоҳазасизликка, унинг ҳалоллиги

хатоликка айланади ва унинг бутун хаёти барбод бўлади.

* * *

Агар сен ишончга сазовор бўлсанг, хатто ярамасларни ҳам алдама.

Агар сен қудратли бўлсанг, ўз устунлигингдан гердайма.

Агар сенинг яхши фазилатларинг кўп бўлса, ўзгаларнинг камчиликларини ошкор килма.

Агар сенинг қобилиятинг йўк бўлса, қобилиятлиларга ҳasad килма.

* * *

Агар сени омадсизлик қийнаб қўйса, сенга қараганда ҳам омадсизроқлар борлиги тўғрисида ўйла, шунда ранжинг тарқалади. Агар қалбингни бепарволик эгалласа, иши яхши юришаётганлар тўғрисида ўйла, шунда ишга бўлган иштиёкинг ошади.

* * *

Агар ўз обрўйинг тўғрисида ҳаддан зиёд кайғурсанг, кишиларга ёрдам қила олмайсан.

* * *

Бировлар олдида килган гуноҳингни эсдан чиқариб бўлмайди.

Бировларнинг сенга килган яхшиликларини эсдан чиқариш нотўри.

Бировларнинг сенга берган озорини эслаш ҳам лозим эмас.

* * *

Бировларнинг ёмон иш қилиб қўйганини эшитиб, уни айблашга шошма. Эҳтимол у тухматга қолган ҳалол кишидир. Бироvnинг бирон-бир яхши иш килганини эшитиб,

унга дўст тутинишга шошма. Эҳтимол, у ўз қадрини оширишга интилаётган нобакор кишидир.

* * *

Бўйсунадиганларинг билан кўпол муносабатда бўлма, акс ҳолда улар сенда ишлашни хоҳламай қолишади. Дўстларинг билан одобсиз бўлма, акс ҳолда дўстларинг сифатида нуфузи паст кишиларгина қолишади.

* * *

Дарёнинг суви бир он ҳам тўхтамасдан шошиб оқади, кирғок эса тип-тинч.

* * *

Ёмонликни яширин қилиш, яхшиликни эса намойишкорона қилиш ёмон. Шунинг учун ҳам намойишкорона ёмонлик қилиш юзаки, яширин ёмонлик қилиш оғир оқибатли бўлади. Намойишкорона яхшиликдан фойда кам, яширин қилинган яхшилик буюк бўлади.

* * *

Жигар оғриса кўриш пасаяди, буйрак оғриса қулок оғирлашади. Касалликнинг табиати шундай, ўзи кўринмайдиган, лекин ҳамма сезадиган ерга жойлашади. Мард киши сезиладиган гуноҳ қилмасликка интилиб, хеч ким кўрмайдиган ерда ҳам гуноҳ иш қилишдан сақланади.

* * *

Кишиларнинг барча қувонч ва ташвишлари уларнинг ўз фикрлари томонидан яратилади.

* * *

Кишиларнинг бир-бири билан рақобатлашадиган йўли жуда ҳам тор. Ундан бир кадам ортга чеки-

ниш, ўзига бир кадам кенгрок жой пайдо қилишдир.

Оғиз — ақлнинг дарвозаси. Агар уни очиқ кўйсанг, акл уни ташлаб кетади.

Хаёл — ақлнинг оёғи. Агар уни жиловламасанг, ақлни тўғри йўлдан оғидари.

Паст кишилардан олқиши эшитгандан кўра, сўкиши эшитган афзал. Яхши кишиларнинг бепарвонлигини кўргандан, уларнинг таънасига лойик бўлган афзал.

Тор сўқмоқдан кетаётганингда қадамингни секинлат ва қаршингдан келаётганини ўтказиб юбор. Овкатланганингда ўзингга учдан бирини колдириб, қолганини яқинларингта бер. Бу дунёда доимо баҳти бўлишнинг сири шунда.

Тоғ ва ўрмонлардаги ҳаётнинг гўзаллиги тўғрисида фикр юритган киши тоғлар ва ўрмонларда ёлриз яшашни исташи шарт эмас. Фойда ва обрў тўғрисида гапиришни истамайдиган киши, фойда ва обрў тўғрисида орзу кильмаслиги шарт эмас.

Тоғдаги ўсимликларни хеч ким сурормайди. Ёввойи күшларни хеч ким боқмайди. Лекин уларнинг таъми хушбўй ва ёқимли. Агар биз ўзимизни оксуюкларга хос шартлар билан боғламасак, уларнинг бадбўй хидидан тозаланмаймизми?

Хизматда бўлганингда иккита ҳақиқат эсингда бўлсин: «Факат одиллик донишмандлик ёғудусини сочади. Факат беғаразлик обрў келтиради».

Уйингга келганингда иккита ҳақиқатни эсингда тут: «Факат хушмуомалалик осойишталик келтиради. Факат тежамкорлик оркали фаровонликка эришилади».

Ярамаслар билан жанг қилганингда уларга чекиниш учун жой колдир. Улар билан аёвсиз бўлиш — сичқон инини тиқинламоқ билан бир: ўз инида ўлиб қолган сичқон иси сасиб, атроф ҳавони захарлайди.

Яхшилик қиласман деб кўпинча зарар келтириш мумкин, шунинг учун яхшиликни ҳар томонлама ўйлаб килиш зарур. Муваффакиятсизликдан кўпинча фойдали сабоқ олиш мумкин, шунинг учун янгилиши келгуси ишларга мадад бўлиши мумкин.

Ўйламай туриб ваъда берма. Маст пайтингда жаҳл қилма. Кувончили, ҳаяжонли пайтингда режа тузма. Чарчоқ пайтингда қилинадиган иш тўғрисида ўйлама.

Қаҳрни ўзингдан ҳайда, кулфатдан узоқлашишнинг энг яхши йўли шу.

Ҳаётдан қувончни топишни ўрган, баҳтни яқинлаптиришнинг энг яхши йўли шу.

Хусрав Дехлавий

(Яминиддин Абдулхасан Амир
Хусрав ибн Амир Сайфуддин
Махмуд Дехлавий, 1253—1325
шылдарда яшаган, асли ота-
боболари шаҳрисабзлик, форс
ва урду тилларида ижод қилган
улуг Хинд шоури ва
мутафаккири)

Агар илмдан кийган эрса тож,
Ул бош осмондан ундиради бож.

Агар шилар экан ўз танидан пўст,
Ўзгаларга қачон у бўлади дўст.

Аёл оқилаю эр ишибилармон,
Демак, кундан-кунга обод хонадон.

Ақалли бир мушукка бўлсанг
мехрибон,
Демак саломатдир сендаги имон.

Бир чизик чизаркан қаламим магар,
Чирок шуъласисиз ул қингир
чикар.

Бойлик кидириб кон қазисант
магар,
Аввал тош-кум чиқар ва сўнгидан
зар.

Бу эски оламда бир нарса бунёд,
Айлаки, мангаликка ҳакинг
этсин ёд.

Гапиргандан гапирмаслик кўп яхши,
Кўп гапирган, гапдан топур ҳаяжон.
Садаф шакли ўхшаб турар кулокка,
Шунинг учун дурга тўлиқ у чунон.

Бош устига чикардилар тароқни,
Юз тил билан жим турган-чун у
хамон.

Дўстларинг кўпаяр фаровонликда,
Уларни синаб кўр нотавонликда.

Ёмон нафсингни одобга ғулом кил,
Одобсизни одобинг бирла ром кил.

Ёш хар қанча бўлсин ишда
ғайратли,
Кўп кўрган кексанинг иши ибратли.

Агар олов ўту ўланга тушди,
Тез ўчирамдинг хирмонга тушди.

Агар курт дона буғдойга қамалдир,
Ери ҳам, осмони ҳам ўшалдир.

Аслида шундайдир гумбази жаҳон,
Кайтарар хар нима деганинг замон.

Бемахал сўздан йирок,
Жим ўтирган яхширок.

Бирга бўлса шодликда-ғамда,
Фақат шуни дўст тут оламда.

Борбон иш пайида бўлмаса андак,
Хар томонни босиб кетар тиканак.

Гул бўлмаса дармана беради гулоб,
Коронги кечада шам худди офтоб.

Гўштни кесар тиф кўп оламда
билигил,
Лек гўштдан бўлган тиф бир заҳри
қотил.

* * *

Девоналиқдан күп ёшлиқда асар,
Ёшифат кексалар жиннидан
баттар.

* * *

Ер чопиб, сув бериб экма хом дона,
Пушаймондан хирмон күттарма яна.

* * *

Ёндирикни пеша айлагач бир шам,
Ёндирикка кодир юз чирокни хам.

* * *

Жаҳд ила илмга ким урди бошин,
Шамолдан юргизди тегирмон
тошин.

* * *

Жумла жондорларга жонбахш
хушхаво,
Балик ҳәтига бўлади бало.

* * *

Иш вақти бўлмагин ўофил,
паришон,
Охири меваси бўлур пушаймон.

* * *

Ким санъатни ўлчар бойлик, мол
билан,
У гавҳарни кўрар teng сафол
билан.

* * *

Киши фаросатда канча ногирон,
Айбини оқлашда шунча билағон.

* * *

Мева берса дараҳт битта бутоғдан,
Шу дараҳт яхши минг мевасиз
боғдан.

* * *

Нимаики бўлмабди ўзингга даво,
Бошқага хам уни кўрмагил раво.

* * *

Оlamda кун йўқки билмаса завол,
Абадий колмайди бу хусну жамол.

* * *

Олим гар илмига қилмаса амал,
Устига китоб ортилган эшак.
Илмсиз қозини эшак деб айтма,
Чунки бу эшакка тухмат ва ўрнак.

* * *

Посбоннинг умиди бўлса фақат
пул,
Уни пособон эмас, зар ўғриси бил.

* * *

То дард йикитмаса кўзларида нам,
Соғлиги кадрига етарми одам.

* * *

То кадам кўймасант дастёрликка,
Хеч ким келмас сенга дўсту
ёрликка.

* * *

Улуғлик шарафин истаган одам,
Кичикларга айлар химмату карам.

* * *

Хазина келтирган келиндан, зинхор,
Тўғри, ростгўй келин яхшироқ
минг бор.

* * *

Шахар фармондори бўлса мард
одам,
Хар кимсага етар осудалик дам.

* * *

Шундай яшагилки, жисми
покингдан,
Қайта яратсинлар сени хокингдан.

* * *

Юз йил тегирмон чарх айланганда
хам,
Дарёдан бўлурми бир катра сув
кам.

* * *

Киска сўзлик, кара, не яхши
холдир,
Сергаплик тамоман дилга
малолдир.

Замин бошдан-оёк гар лолазордир,
Яланг оёк юрма, тикани бордир.

Карга айтмок бўлсанг сирингни
тоза,
Аввал бошқаларга бўлур овоза.

Кимки билимсизлик зиндонида гум,
Гадодир тиллоси бўлса ҳам юз хум.

Лашкарнинг барчаси бўлолмас
ботир,
Даштда шер ҳам бўлар, бўри ҳам
кашқир.

Нимага ҳам ярап оёк-кўлсиз бош.

Одамнинг шарафи — илмининг
мўли,
Кимки доно бўлса, мен шунинг
кули.

Оlamга сел қўйса кўк гумбазидан,
Уйи баланд хабар олмас пастидан.

Соғлом билмайди бемор ҳолини,
Ухлаган не билсин бедор ҳолини.

Танинг ҳам кетажак, бору йўғинг
ҳам,
Бахтилидир яхши ном колдирган
одам.

То узоққа йўли тушмайин замон,
Яқинлари қадрин билолмас инсон.

Тўғри ўйлаб, тўғри юрса ҳар киши,
Билгилки, маҳкамдир унинг ҳар
иши.

Фил бирор нарсани топтаса агар,
Бунинг учун доим филбон
жавобгар.

Шундай жул чакмонлар бизга
аёндири,
Жул чакмон тагида одам ниҳондир.

Эр киши тирнокча иш қилса агар,
Яхши бекач уни минг бор оширад.

Канча ишбилармон бўлсанг ҳам
бироқ,
Топилар сендан ҳам ишбилармонроқ.

Кўлингга гавҳар киаркан шошиб,
Шиша мунҷоқларни ташлама сочиб.

Цезарь

(Гай Юлий Цезарь,
милоддан аввалги
100 – 44 йилларда яшаган
Рим сиёсий арбоби)

Аскарларга узоқ тўхтаб турган
мамлакатларнинг урф-одатлари катта таъсир кўрсатади.

Бахт ҳамма нарсада, айниқса,
урушда катта аҳамиятга эга.

Буюк душман кўпинча энг
кам излайдиган ерда яширинган
бўлади.

Буюк каҳрамонлик ўйламасдан
амалга оширилиши зарур, чунки

хавфни тасаввур қилиш жасоратни сусайтиради.

Доим ўлимни кутгандан, бир марта ўлган афзал.

Келдим, кўрдим, енгдим.

Кишилар, одатда истайдиган нарсасига осонгина ишонишади.

Кучлиларга яхшисини, ожизларга зарурини бериш лозим.

Лашкарбошининг вазифаси — акл билан ҳам, қилич билан ҳам душманни енгиш.

Римда иккинчи бўлганимдан кичкина бир шаҳарчада биринчи бўлганим афзал.

Сотқинликни яхши кўраман, лекин сотқинларни эмас.

Урушда мухим воқеалар арзимас сабабларнинг натижаси бўлади.

Қўшиннинг ожиз томонларини бекитмок зарур, худди танадаги ярани бекитгандай.

Ҳаммасини олишига ишонган, ярмига кўнмайди.

Ҳеч ким кутилмагандан қўркмайдиган дараҷада жасур эмас.

* * *
Хар қандай ғалаба бир мағлубият тортиб оладиганидан кўпни келтирмайди.

* * *
Хукмронликни тасдиклайдиган, химоя қиласидиган ва кучайтирадиган икки нарса мавжуд — кўшин ва пул, бир-бировисиз уларни тасаввур килиб бўлмайди.

Цицерон

(Марк Туллий Цицерон,
милоддан аввалиги 106—43
йилларда яшаган Рим сиёсий
арбоби, нотиги ва ёзувчиси)

Агар киши мўлжалга тегизиш учун куни бўйи наиза отса, охир бир сафар у мўлжалга тегизади.

* * *
Агар овози ўзи билан бирга чикмаганида чақмоклар кучсизрок чақнарди.

* * *
Агар оғрик қийнокли бўлса, қиска муддатли бўлади, агар узокқа чўзиладиган бўлса, қийнокли бўлмайди.

* * *
Ақлга эга бўлиш кам, ундан фойдаланишни ҳам билиш зарур.

* * *
Барча гўзалликлар кам учрайди.

* * *
Бахтни Тангридан сўра, илмга ўзинг етиш.

* * *

Бахтсизлик айблашга мойилдир.

* * *

Биз доим ўлпонни давлатнинг кон томирлари деб хисоблаганимиз.

* * *

Бошқа хисларга хос бўлган тўйиниш ҳисси дўстликка бегона-дир, у худди узок сакланган майдай — қанча эски бўлса, шунча ширин бўлади.

* * *

Давлат ишларида хар қандай шафқатсизлик заарлидир.

* * *

Душманлар доим тўғрисини айтишади, дўстлар — ҳеч қачон.

* * *

Дўстлик фақат бир-бирига лойик кишиларнигина боғлайди.

* * *

Дўстликда энг қийини — ўзингдан паст бўлган билан тенглаша олишдир.

* * *

Жазоланмаслик — жиноятнинг буюк рағбатидир.

* * *

Жанг тезликни талаб қиласди.

* * *

Кексалиги туфайли хазинасини қаерга кўмганини эслолмаган кишини сира учратмадим.

* * *

Кексаликка етишишни ҳамма истайди, етишганларидан кейин эса уни айблашади.

* * *

Кечаси ибодатхонага кирган кишиларнинг ўғри ёки тўғрилигини фаркига бормаган итлар хуриб ўзининг зийраклиги билан одамларни огохлантириб, уларга фойда келтиришади. Агар шу итлар кундузи ибодатхонага сифиниш учун келган кишиларга ҳеч қандай шубҳа бўлмаса хам хуриб, ўз зийраклигини кўрсаттанларида, уларни ҳамма ёмон кўриб жазолашарди. Суддаги айбловчиларни хам шуларга киёсласа бўлади.

* * *

Киши қанча ҳалол бўлса, унинг учун бошқаларни инсоғизлика шубҳа қилиш шунча қийин бўлади.

* * *

Кишилар кишиларга катта фойда хам, катта зарар хам келтиришади.

* * *

Кишиларнинг ишини бажариб, хожатини чикарганга карагандан хам уларни ифода ва сўз билан кўпроқ оғдириб олиш мумкин.

* * *

Кўпинча кейинги фикрлар тўғрирок бўлади.

* * *

Мамнун бўлганинг эсидан чиқади, ранжиганнинг эсидан чиқмайди.

* * *

Маълумоти бўлмаса хам табиий ва яхши сифатлари бўлган киши, маълумотли бўлиб, яхши хислатлари бўлмаган кишига қараганда обрўга кўпроқ етишади.

* * *

Наср назмга караганда кийинрок, чунки назмнинг амал килиш лозим бўлган қатъй аниқ қоидалари бор, насрда эса хеч нарса олдиндан белгиланган эмас.

* * *

Нотик хислатларининг энг яхшиси айтиш зарур бўлганини айтишдагина эмас, айтиш зарур бўлмаганини айтмасликда хамдир.

* * *

Озод бўлишимиз учун конунларнинг кули бўлишимиз зарур.

* * *

Омад бир келиб, бундан кейин кийинчиликлардан кутулдик, деб ўйладиганлар янгишидалар.

* * *

Ортиқча машклардан тана чарчайди, ақл эса машклардан кувватланади.

* * *

Очкўзлик бироннинг нарсасига бўлган жиноий истакдир.

* * *

Санъатнинг барчаси ҳақиқатни тадқик килишдан иборат.

* * *

Судья — гапирувчи конун, конун эса — тилсиз судья.

* * *

Содир бўлгани қайтариб бўлмайди.

* * *

Сургун килиш яшайдиган жойи ва якинлари бор киши учун даҳ-

шатлидир, маълум манзили йўқ кишига у билинмайди.

* * *

Табиат томонидан бизга жуда киска умр инъом қилинган, лекин яхши яшалган умр тўғрисидаги хотира абадийдир.

* * *

Тарих — ҳаёт муалими.

* * *

Фақат бир ҳолатдагина дўстни хақоратлашдан кўрқмаслик зарур — унга бор ҳакиқатни айтиб, шу орқали унга ўз содиклигингизни исботламокчи бўлганингизда.

* * *

Фойдага интилиши дўстликни туғдирмайди, балки дўстлик фойдани ўзи билан олиб келади.

* * *

Хат кизармайди.

* * *

Хушомад — камчиликлар кўмакчисидир.

* * *

Шармандалик хеч қачон фойдали бўлмайди.

* * *

Юз — кўнгил кўзгуси.

* * *

Ярамасга кўрсатиладиган яхшиликни мен ёмон иш деб тушуман.

* * *

Ўзида борини бошқаларга тарқатганидан кейин ўзи муҳтоҷликда колган киши бошқаларнинг мулкини олишга мажбур бўлади.

* * *

Ўрганишни истовчиларга ўргатувчининг обрўси халакит беради.

* * *

Агар қанчалик донишманд бўлсанг хам, совукда қолсанг, қалтирайсан.

* * *

Каҳр — тентаклиknинг бошлиниши.

* * *

Куроллар гумбурлагандага, конунлар жим қолишади.

* * *

Қўрққанга караганда умид килган маъкул.

* * *

Ҳаётда хам, нутқда хам нима ўринли эканини билишдан қийини йўқ.

* * *

Ҳаётни ақл эмас, омад бошкаради.

* * *

Ҳамдардлик бироннинг қайғуси учун ғам чекишидир, ҳасад эса бироннинг баҳтини кўриб ғам чекишидир.

* * *

Ҳамма ёлғонни инкордан устун кўйишга мойил.

* * *

Ҳар бир киши янгилиши мумкин, лекин ўз хатосида қайсарлик билан туриш нодонликдир.

* * *

Ҳар бир киши — ўзининг ички дунёсининг ифодасидир. Киши

қандай фикрласа, у ҳаётда хам худди шундай.

* * *

Ҳар кимга ўзиники чиройли кўринади.

* * *

Ҳар кимнинг хизматига яратса бериш зарур, бу адолатлиликнинг асосидир.

* * *

Хеч қачон ўзидан бошқани яхширок деб хисоблайдиган шоир ва нотик бўлган эмас.

Чарльз Диккенс

(1812—1870 йилларда яшаб ижод қилган инглиз ёзувчisi)

Бироннинг оғирини енгил килалигидан ҳар бир киши бу дунёга фойдалидир.

* * *

Бошқаларнинг мукаммаллашибига кўмаклашмай туриб, кипи хеч қачон мукаммал бўла олмайди.

* * *

Ёмон одамлар бўлмаганларида, яхши адвокатлар хам бўлишмас эди.

* * *

Ёнаётган шам олдида доим парвона ва пашшалар кўп бўлади, бунга шам айборми?

* * *

Кредит — бу шундай система-ки, унда тўлай олмайдиган киши, бошқа бир тўлай олмайдиган кишиига, тўлай олади деб кафолат беради.

* * *

Матонат ва интилиш натижасида
инсон томонидан ер юзида эгаллан-
маган чўққи колмайди.

* * *

Мехнатсеварлик ҳар бир ишнинг
калби ва яхши яшаш гаровидир.

* * *

Саводсизлик фойдали хисоб-
ланадиган дакикалар ҳам бўлади.

* * *

Юқори мавқега эга бўлган ҳар
доим ҳам юқори мавқеда бўлавер-
майди ва паст мавқели ҳам ҳар
доим паст мавқеда колавермайди.

* * *

Хаддан ташқари кўп овқат ёйиш
коринни бузганидек, хаддан таш-
қари яхши ҳаёт ҳам кишининг
характерини бузади, бундай пайтда
кишининг танасини ҳам, калбини
ҳам таъми нафакат bemаза, балки
ўта ёқимсиз бўлган дорилар муваффа-
қиятли даволайди.

* * *

Ҳаёт бизга уни охирги дакиқа-
ларгача мардонавор ҳимоя килиш
шарти билан берилган.

* * *

Ҳар бир инсон бошқа инсон
учун катта сир бўлиш учун яра-
тилган.

* * *

Ҳар кандай вазиятда ҳам оло-
мон билан бирга бўлган яхши.
«— Агар оломон иккига бўлинган
бўлса-чи? — Унда каттароқ оломон
билан бирга бўлинг».

* * *

Ҳеч качон «хеч качон» дема.

Честертон

(Честертон Гилберт Кит,
1874—1936 йилларда яшаган
инглиз ёзувчisi ва
мутафаккири)

Агар бирорни тушунмасангиз,
уни айблашга сизнинг ҳакқингиз
йўқ, агар тушунсангиз, уни айблаш-
ни истамаслигингиз ҳам мумкин.

* * *

Биз дўстларни ўзимиз топамиз,
душманни ҳам ўзимиз пайдо қиласиз,
факат қўшниларимиэгина — худо-
дан.

* * *

Дид ҳақида баҳслашмайди.

* * *

Жасурлик парадокси шундан
иборатки, ҳаётни сақлаш учун
киши ўз ҳаётини хавфга кўйиши
лозим.

* * *

Одатда, кишилар баҳслашипни
бильмаганликлари сабабли бир-би-
ровлари билан аразлашишади.

* * *

Одил тарихчilar йўқ. Тарих-
чилар икки гурухга бўлинишади:
биринчилари ярим ҳақиқатни айт-
тишади, иккинчилари — фирт ёл-
ғонни.

* * *

Раҳмдиллик — бу ҳимоясизларни
ҳимоя кила оладиган куч.

* * *

Сайёҳ кўзига кўринган ҳамма
нарсани кўради, турист эса факат

кўриш учун келган нарсасини кўради.

ҳақлигингдан ҳам кўпроқ хузурланасан.

* * *

Саёхат ақлни ривожлантиради, албатта, агарда у сизда бўлса.

* * *

Гапта чечанликнинг охирги максади — кишиларни ишонтириш.

* * *

Тушлик пайтидаги мусиқа — бу ошпаз учун ҳам, скрипкачи учун ҳам ҳакоратдир.

* * *

Дўстларинг билан ҳам, душманларинг билан ҳам бўладиган муносабатингда ишонувчанликнинг маълум бир чегарасини бил.

* * *

Фам — кувончнинг тескари томони.

* * *

Ёлғон ва ҳийла — нодон ва кўркокларнинг куроли.

* * *

Хаёт доим жиддий, лекин доим жиддий яшаб бўлмайди.

* * *

Кишининг ақлига йўлни унинг қалбидан бошлаш зарур.

* * *

Хақиқий буюк киши бошқаларни ҳам ўзларини буюк деб хис килишларига мажбур килади.

* * *

Кишилар уларнинг хақиқий ахволини хис қилдирадиганларни ёмон кўришади.

* * *

Хеч качон боғевор нима учун курилганини аниқламасдан уни бузманг.

* * *

Кўп ва каттик қулги нодонлик ва тарбиясизликнинг белгисидир.

Честерфилд

(Филип Дормер Стенхоп,
граф Честерфилд, 1694—1773
йилларда яшаган инглиз
давлат арбоби, ёзувчиси)

Агар улдалай олсанг бошқалардан ақллироқ бўл, лекин буни билдирма.

* * *

Маслаҳат кўпчилик кишиларга ёкмайди, айниқса унга кўпроқ мухтож бўлганларга.

* * *

Бекорчилик нодонлар овунчоги.

* * *

Яхши тарбия кишиларни ёмон тарбияланган кишилардан ишончлироқ химоя килади.

* * *

Бошқаларнинг ноҳақ эканликларини исботлаг беришдан ўзингнинг

* * *

Яхши тарбияли киши қўл остидагилари билан ўзини катта тутмай, юқори раҳбарлар билан эса иззатикром билан ва эркин гаплашади.

* * *

Ўз қадрини билиш аклли кишини камтарроп өт шу билан бирга катъйирок қилади.

* * *

Каҳрга караганда нафратни яширган маъкулроп, чунки хафагарчилик эсдан чикиши мумкин, лекин нафрат ҳеч қачон эсдан чиқмайди.

* * *

Хар бир йўқотилган лаҳза — йўқотилган иш, йўқотилган фойда.

Чехов А.П.

(Антон Павлович Чехов,
1860—1904 йилларда яшаб
ижод қилган рус ёзувчisi)

Агар бирон-бир касалга жуда кўп миқдордаги дори тавсия қилинса, демак, унинг дарди бедаводир.

* * *

Агар ёлғизликтан қўрксангиз, уйланманг.

* * *

Агар хар бир киши ўзининг бир бўлак ерида кўлидан келган барча ишни қилганида, еримиз қанчалик гўзал бўлар эди.

* * *

Аклли ўрганишни яхши кўради, аклсиз бўлса — ўргатишни.

* * *

Бахт ёки баҳтсизликни энг олий ифодалаш — жимлиkdir.

* * *

Бепарволик — қалбнинг шол бўлиши.

* * *

Бирорнинг азоб-уқубатларини масҳаралаш кечирилмаслиги зарур.

* * *

Боланинг кўнглини эркалаш билан ололмаган, жиддийлик билан хам ололмайди.

* * *

Вақting ҳеч нимага етишмаслигини истасанг, ҳеч нима килма.

* * *

Ёзувчи кўп ёзиши лозим, лекин шопши керак эмас.

* * *

Ёлғончилар ўлаётib ҳам алдашади.

* * *

Ижоддан завқланган киши учун бошқача завқ мавжуд эмас.

* * *

Иш билан шуғулланаяпманни ёки бекорчилик билан, деб ўзингдан сўраш ҳеч қачон кеч эмас.

* * *

Камбағалдан сўрап бадавлатдан сўрашга қараганда осон.

* * *

Кишида ҳамма нарса гўзал бўлиши зарур: юзи ҳам, кийими ҳам, қалби ҳам, фикри ҳам.

* * *

Кишилар ўз касалликлари тўғрисида гапиришни яхши кўрадилар,

холбуки, бу уларнинг ҳаётидаги энг қизиғи эмас.

* * *

Кипининг қандайлигини унинг ўзига кўрсатсангиз, у яхши томонга ўзгариши мумкин.

* * *

Мехнатсиз ҳалол ва қувнок ҳаёт бўлиши мумкин эмас.

* * *

Миллий кўпайтириш жадвали бўлмаганидай, миллий фан ҳам мавжуд эмас.

* * *

Обрўни тортиб олиб бўлмайди, уни йўқотиш мумкин.

* * *

Охир-оқибат ҳақиқат тантана киласи дейишади, лекин бу ёлғон.

* * *

Саломатлик мўъжиза эмасми?

* * *

Тентакларнинг ақли жойига киритилмаса, улар ҳеч кимни тинч кўйишмайди.

* * *

Университет ҳамма қобилиятларни оширади, шу жумладан нодонликни ҳам.

* * *

Фақат нодон ва фирибгарларгина ҳамма нарсани билишади ва тушунишади.

* * *

Яхши киши номаъқул иш килиб кўйса, ҳатто итдан ҳам уядади.

* * *

Яхши тарбия дастурхонга қайла тўймасликда эмас, бошка бироннинг тўкканини кўриб, уни кўрмасликка олишда.

* * *

Яшаш учун курашда алдов — энг ишончли восита.

* * *

Яқинларингни ҳеч қачон уларни йўқотиш хавфи бор пайтидагидек яхши кўрмайсан.

* * *

Ўз яқинларининг тинчлигини ҳамма нарсадан юкори кўядиган киши тояйий ҳаётдан бутунлай воз кечиши лозим.

* * *

Ўлим кўркинчли, лекин абадий яшайсан ва ҳеч қачон ўлмайсан дейишса, ундан ҳам кўркинчлироқ бўлар эди.

* * *

Қаерда бўлмасак, шу ер бизга яхши бўлиб кўринади, биз ўтмиша йўқмиз ва у бизга яхшидай туюлади.

* * *

Кисқалик — талантнинг синглисидир.

* * *

Курт — ўсимликни ейди, занг — темирни, тухмат — қалбни.

* * *

Кўрккан кишисига хушомад килишади.

* * *

Ҳамма даврларда ҳам тил бойлиги ва нотиқлик санъати ёнма-ён бўлган.

* * *

Ҳар ким ўз ота-боболаридан кўпни кўришга ва билишга интилиши лозим.

* * *

Ҳеч нарсанинг иссиэ йўқол-маслигига мен ишонаман, ҳар бир кичик қадам бугунги ва келгуси хаётда маълум бир маъно касб этиши аник.

Шамфор

(Себастъян Рош Никола де Шамфор, 1741—1794 йилларда яшаб ижод қўлган француэ ёзувчиси, мутафаккири)

Агар аёллар бўлмаганида, биз — хаётимизнинг дастлабки соатларида ёрдамдан, ўртасида хузурхаловатдан, охирида эса овунтирувчидан маҳрум бўлар эдик.

* * *

Агар бизнинг бирон-бир эзгу ишимизга ҳак тўлашса, унинг эзгулигини тортиб олишади.

* * *

Бахт худди соатта ўхшайди, механизми қанча содда бўлса, у шунча кам бузилади.

* * *

Баъзида манманлик ва кекка-йишни пасайтириб кўйиш ва ўзингизга безарар килиш учун унга эътибор килмасликнинг ўзи кифоя бўлади.

* * *

Донишмандларга караганда мулоҳазасиз кишилар кўп, хатто

денишмандларнинг ўзида ҳам мулоҳазасизлик денишмандликдан кўп.

* * *

Жамиятда қобилияtingга яраша згаллашга ҳакли бўлган ўрнингдан ўз характеринг сабабли ажralиш — катта баҳтсизликдир.

* * *

Жиддий ишларда кишилар ўзларини қандай лозим бўлса, шундай қилиб кўрсатишга ҳаракат килишади, арзимаган ишларда эса қандай бўлишса, шундайлигича кўрсатишади.

* * *

Инсон бутун хаёти давомида ўкувчи бўлиб колади.

* * *

Либос — аёл киши учун бир муқаддима, баъзида эса бутун бир китоб ҳам.

* * *

Муғамбир киши доим ҳалол кишига ўхшаб кўринишга ҳаракат килади.

* * *

Нарсани хукукий қилиш — қонуний қилишдан анча осон.

* * *

Яҳши имконият эшигингизни икки марта кокади, деб умид кильманг.

* * *

Яҳши фазилатларнинг жуда ҳам кўп бўлиши кишини жамият учун нозарурга айлантиради: бозорга олтин ёмби билан боришмайди — у ерда майда пуллар зарур бўлади.

* * *

Хаддан ташқари кўп талаб килиш ташвишларимизнинг манбай хисобланади ва у сўнгандан кейингина биз хаётда бахтга эришамиз.

* * *

Хаёт чидаб бўлмас даражада оғир бўлиб туюлмаслиги учун ўзингизни икки нарсага ўргатиб боришингиз зарур: вакт етказадиган жароҳатларга, кишилар етказадиган ноҳақликларга.

* * *

Дунёни эўравонлик бошқаради, адолат эса — фактат саҳнада.

* * *

Дўст мен учун қадрли, лекин душмандан хам фойдаланса бўлади, дўст менинг нималарга кодирлигимни айтса, душман нима килишим кераклигини ўргатади.

* * *

Ёқловчиларнинг кўплиги одиллик учун ўлчам бўла олмайди.

* * *

Илм баъзилар учун илохий маъбуда бўлиб туюлса, баъзи бирорлар учун ёғли сут берадиган сигирдай туюлади.

* * *

Ишонганинг бошқаларни ишонтириши кийин эмас.

* * *

Келажак хаддан ташқари имилайди, ўтмиш харакатсиз, ҳозир эса қуондай тез ўтади.

* * *

Кечира олиш — хар қандай ғалабадан хам кучли.

* * *

Кечирим сўраганида қизармайдиган киши кечирим сўрашга одатланган бўлади.

* * *

Кишининг сўзидан унинг кимга ўхшашни исташлигини билиш мумкин, унинг ҳақиқатда кимлигини эса ғайрииҳтиёрий мимикасидан, имо-ишорасидан, хатти-харакатидан билса бўлади.

Шиллер

(Шиллер Иоганн Фридрих,
1759—1805 йилларда яшаган
немис шоири ва драматурги)

Агар ишинг бор бўлса, уни тезроқ тутат.

* * *

Агар ҳазилкаш ўзининг гапига ўзи кулса, гапининг аҳамияти камаяди.

* * *

Бахтли кишилар яхши қунларга ўз ишлари билан етишадилар, бахтсизлар — азоб-уқубатлар билан.

* * *

Буюк қалблар азобларни сукут билан ўткашишади.

* * *

Буюкликни бахтда хам намоён қилиш мумкин, улуғворлик эса фактат бахтсизликда намоён бўлади.

* * *

Дунё тор, кишининг ақл-идроки эса чексиз.

Кишининг мақсади ўсган сайин,
унинг ўзи хам ўсиб боради.

Кутилаётган кулфатга қараганда,
бехосдан келган кулфатни енгиш
осон. Келган кулфатнинг охири
бор, кутилаётган кулфат олдиғаги
кўркувнинг эса чегараси йўқ.

Куч ким томонида бўлса, ха-
кикат хам шу томонида. Кучимиз-
нинг чегараси — қонунларимиз.

Мехнат — хаётнинг биринчи
шарти, донишмандлик мақсади,
бахт эса — унга бериладиган му-
кофот.

Миннатдорчилик тез эсдан чи-
кади.

Нодон, бу — ишни ўртасида тўх-
татиб кўйиб, бундан нима чиқишини
анграйиб кутиб турадиган кипи.

Обрў ҳаётдан хам кимматли.

Овозни санаш эмас, ўлчамок
зарур.

Озодлик кўп бўлган ерда янг-
лишиш хам кўп бўлади.

Ота-оналар фарзандларига ўзла-
ридан ўтган камчиликларни хамма-
сидан хам кам кечиришади.

Тақдир биз билан кизик ўйнайди.
Нозиккина ипларга кўпинчча оғир
юклар осиб кўяди.

Тақиқ қилинмаганга рухсат қи-
линган.

Фойда ва оғатнинг ўзи хозирги
даврнинг ўзида ҳалкни қўзғотишга
қодир.

Чеки йўқ кўркувдан даҳшатли
якун яхши.

Шоир учун илхомнинг ўзи кам-
лик қиласи, етук акл илхоми хам
зарур.

Яхши актёр учун ёмон роль
бўлмайди.

Ўзини тута биладиган кишигина
оазод ҳисобланади.

Қалби очик кишининг юзи хам
очик бўлади.

Ҳаёт — алдовчи лотерея, бунда
жуда хам кўп ютуқсиз билетлар-
га бир нечагина ютуклиси тўғри
келади.

Ҳаёт конунлари факат ожизлар-
га аталган.

* * *

Ҳақиқат, баъзи бирорлар тан олмагани билан, сира ҳам ўз мөхиятини йўқотмайди.

* * *

Ҳеч ким азоб-уқубатлардан озод бўлиб туғилган эмас.

Шопэнхауэр

(*Шопэнхауэр Артур, 1788 – 1860 йилларда яшаган немис файласуфи*)

Агар ўзгартириб бўлмайдиган баҳтисизлик содир бўлса, «бошқача бўлиши мумкин эди-ку», деган фикрни хаёлингизга келтирманг, акс ҳолда шу фикрлар кишини ўзининг азобловчисига айлантириб қўяди.

майман, шунинг учун ундан фойдаланишга харакат қилишим зарур».

* * *

Биз ҳаётимизнинг яхши кунларини сезмасдан яшаймиз, факат оғир даврлар келганидагина худди йўқотилган жаннатдай ўша кунларни қўмсаймиз.

* * *

Бизда бўлмаган нарса тўғрисида «агар бу менда бўлса нима қилас эдим?» деб ўйлаб ундан маҳрумликни хис қилгандан, ўзимизда бор бўлган нарса тўғрисида «агар бу менда бўлмаганида нима қилас эдим?» деб ўйлаган маъқул. Чунки биз факат ўзимизда бор бўлган мулкни, соғликни, дўстларни, яхши кўрган кишимизни, фарзандимизни ва ҳоказоларни йўқотганимиздан кейингина қадрини биламиз.

* * *

Бойлик денгиз сувига ўхшайди: канча кўп ичсанг, шунча кўп чанқайсан.

* * *

Врач, кишига назар солиб, унинг барча ожиз томонларини кўради, хукукшунос унинг разиллигини, теолог эса — унинг нодонлигини.

* * *

Гўдакнинг бир соати кексанинг бир кунидан узун.

* * *

Дозаси хаддан зиёд бўлган дори билан беморни даволаб бўлмаганидай, ўз меъеридан ортиқ бўлган танқид ва койиш билан ҳам кўзланган мақсадга эришиб бўлмайди.

* * *

Агар ўзингизга душман орттиришини истамасангиз болиқалардан ўз устунлигингизни кўрсатмасликка харакат килинг.

* * *

Афсуски, барча муттаҳамлар дилкаш бўлишади.

* * *

Ачиниш — ҳар қандай ахлоқнинг асосидир.

* * *

Бахтимизнинг ўндан тўққизтаси соғлигимизга боғлик.

* * *

Баъзиларга нисбатан энг ақлли фикр: «Уни мен ўзгартириб бил-

* * *

Душманинг билмаслиги зарур бўлган гапни дўстингга ҳам айтма.

* * *

Жисмоний ҳаёт доимий ҳаркатда бўлгани каби, руҳий ҳолат ҳам доимий фикрлашни тақозо этади. Умуман, ҳеч нима билан машғул бўлмаслик зерикишини пайдо килади.

* * *

Инсон бирор максади бўлмас ҳам, ўзгаларга азоб берадиган ягона жонзот.

* * *

Кишига ҳаётлик даврида ҳайкал қўйиш — келажак авлод уни эсидан чиқармасликка умиднинг йўклигини эълон қилишдир.

* * *

Кишилар орасида ҳеч ким «мен ўзи кимман?» деб савол бермайди.

* * *

Кумуш ўрнига қофоз пуллар ишлатилганидай, ҳаётда ҳақиқий ҳурмат ва дўстлик ўрнида сўз ва мимикаси билан ҳақиқийсига ўхшайдиган сохта дўстлик ҳам кўп учрайди.

* * *

Манманлик кишини эзма қиласди.

* * *

Маърифатпарвар, ислоҳотчи, инсонпарварлардан нима фойда? Ҳақиқатан ҳам Вольтер, Юм, Кантлар нимага эришишди? Уларнинг ҳамма уринишлари бефойда ва бехудадир, чунки дунё — бу бедаволар касалхонаси.

* * *

Мулоқотда киппиларнинг онги ва характеристи осонгина намоён бўлади: агар доно ва етук кишилар даврасига иккита нодон тушиб қолса, улар бир-бирини осонлик билан топишади.

* * *

Нодон ва ахмоқларга ўзингнинг аклли эканлигингни кўрсатишининг битта йўли бор — улар билан гаплашмаслик.

* * *

Обрў — кишининг ташки виждони, виждон эса — кишининг ички обрўси.

* * *

Оқилона яшаш ва ўз тажрибалимиздан сабок олиш учун бошимиздан кечиргандаримизни тез-тез эслаб туриш фойдали. Пифагор ҳар куни ўйкудан олдин кун давомида килгандаримизни хаёлдан ўтказишни тавсия қилган.

* * *

Саломатлик ҳаётнинг бошка неъматларидан шунчалик устув бўладики, ҳақиқатан ҳам союлом қашшоқ бемор киролдан бахтлироқдир.

* * *

Уйланиш — бу хукукларимизни иккি марта камайтириш ва мажбуриятларимизни иккি марта кўпайтириш легани.

* * *

Шухратга хасад билан курашиш орқали эришилади.

• • •
Қашшок кишилар имкониятларининг табий тенгсизлигини тан олишлари кийин, агар шундай бўлмаса, уни бироннинг бойлигига қўл чўзишдан сақловчи ҳалолликка бўлган ахлоқий истаги каердан пайдо бўлган? Кўпинча уни конуний интизом бундай ишлардан тўхтатиб туради.

• * *
Хаёт — ёшлар фикрича — чексиз келажак, кексалар фикрича — жуда хам киска ўтмиш.

• * *
Хаётнинг баҳтлилиги ғам, ташвиш йўклиги билан ўлчанади.

• * *
Хайвонларга раҳмдиллик кўрсатиш киши характеристикининг меҳрибонлиги билан чамбарчас боғлиқдир ва хайвонларга бешафқат бўлганни яхши киши эмас деб бемалол айтса бўлади.

Эбнер-Эшенбах

(Мария фон Эбнер-Эшенбах,
1830—1916 йилларда яшаган
австриялик ёзувчи)

Ақл ва чиройнинг камчиликлари ёш ўтган сайин кўпаяди.

• * *
Ёшликда киши ўрганади, кексаликда тушунади.

• * *
Истаганимиз доим зарурдай туюлади.

• * *
Кишилар ўртасида обрў олишнинг энг тўғри усули — уларга фойдали бўлишдадир.

• * *
Ожизларнинг ирода кучи қайсарлик дейилади.

• * *
Орзуларинг амалга олмаганидан нолима, факат хеч качон орзу килмаган кишигина ачинишга арзиди.

• * *
Сизга койил қоладиган кишини нодон хисобламоқ кийин.

• * *
Тўйғанга караганда очга ёрдам килиш осон.

• * *
Энг ёмон касаллик ўлдирадиган касаллик эмас, давосиз касаллайдир.

• * *
Яхшилик килиш никоби остида ёмонлик килинмаганида, дунёдаги ёмон ишлар канчалик оз бўлар эди.

• * *
Ўз камчиликларини тан олганларнинг кўпчилиги энди уни тузатиш шарт эмас деб ўйлашади.

• * *
Ўз хатосини жуда осонлик билан тан оладиган кишининг тузалишга қобилияти кам бўлади.

• * *
Ўз эркингнинг хўжайини ва виждонингнинг кули бўл.

* * *

Ўзининг болалигини эсламаган тарбиячи, яхши тарбиячи эмас.

* * *

Кашшоқ киши бадавлатнинг муруватини эзгу иш деб хисоблашади.

* * *

Ҳаммага ёрдам килишининг иложи йўқ, дейди бешафқат ва ҳеч кимга ёрдам килмайди.

* * *

Ҳеч нарса билмайдиган киши ҳамма нарсага ишонишга мажбур.

Эzon

(Милоддан аввалги
VI—V асрларда яшаб ижод
қилган юнон масалчиси)

* * *

Агар киши бир-бирига қарамакарши бўлган икки ишга қўл урса, шубҳасиз, уларнинг бирини бажара олмайди.

* * *

Агар пулинг кўп бўлса — қувонма, агар оз бўлса — қуюнма.

* * *

Бахтсизларга ўзирадай бахтсизлар борлиги тасалли беради.

* * *

Бошингга кулфат тушса, атрофингга қараб овун: ташвиши сени-кидан ҳам баттаррок кишилар бор, шундан сақласин.

* * *

Ватанини ташлаб кетган кишиларни фурбатда ҳурмат килишмайди, ватанида эса ундан ётсирашади.

* * *

Ёмон киши яхши бўла олмайди, яхши кишининг ёмон бўлиши осон.

* * *

Ёмон кишининг хушомади хавфли.

* * *

Иш билан исботлаб бўладиганга сўзлаб вактни бехудага кетказиш шарт эмас.

* * *

Катта бўлса ҳам, кичик бўлса ҳам ёмонлик қилмаслик керак.

* * *

Кўриниш алдамчи: кўпинча яхши сўзлар панасида ахмокона ишлар, гўзал савлат ичиди жирканч қалб яширган бўлади.

* * *

Манман ва қайсар киши ҳеч кимнинг маслаҳатига кулок солмайди ва тез орада ўз янгилишишининг курсони бўлади.

* * *

Миннатдорчилик — қалбнинг соғлиги белгисидир.

* * *

Мулойимлик орқали хар доим кўполлик ва куч ишлатиб эришганингдан кўлга эришасан.

* * *

Омад қувончга арзимайди, муваффакиятсизлик — ғамга: ҳаммаси ўткинчи ва ҳеч бири инсонга боғлик эмас.

Эмиль Кроткий

(Эммануил Яковлевич Герман, 1892—1963 йилларда яшаб ижод қылган рус шоюри)

Агар ўғрилар күпчиликни ташкил қылганларида, халоллик худди жиноятдай жазоланаради.

Актёр бошқаларни тасвирлага-нидагина ўзига ўхшайди.

Асаларининг асал беришини эмас, унинг чакишини ўйлашдан хуэурланадиган кишилар хам бор.

Балет — бу карлар учун опера.

Барабаннинг овози бутун оркестр товушини босиб кетиши мүмкін, лекин у унинг ўринини боса олмайди.

Булбул сифат билан, чумчук эса сон билан олади.

Биз вактни ўлдирамиз, вакт эса бизни ўлдиради.

Вулкон сўниши мүмкін, лекин уни ўчириб бўлмайди.

Дам олиш кунлари хам хаёт муддатига ўтади.

Келажак бугун яратилади.

Ким тўғрисида йиғласак хам, биз ўзимиз тўғримизда йиғлаймиз.

Кўпайтириш жадвалига ўзгартиришни янглишганингиздагина киритиш мумкин.

Лаганбардор баъзида алпинистга ўхшаб тепага караб кетиши хам мумкин.

Менга кумда курилган нарса мустаҳкам бўлмайди деб эътиroz билдиришса, «Пирамидалар-чи?» деб мен хам эътиroz билдираман.

Ошпаз порциялар билан ўйлайди.

Сенинг хонангдаги пашша Африкадаги йўлбарсдан хам хавфлироқ.

Соч тўкилиши соч окаришига карши яхши восита.

Туғилишда хам, ўлишда хам кимнидир озорлаймиз.

Тўтикушларнинг ҳаммаси хам гапиравермайди. Ёзадиганлари хам бўлади.

У ўз галстутига жуда хам мосэди.

У ўзининг хатоликларини биринчи марта яшаётганлиги билан оклар эди.

У қиска масофага аклли киши эди.

* * *

Унинг сочидан ёлғизгина тарокқолди.

* * *

Унинг хотираси ёмон нарсаларга яхши эди, яхши нарсаларга эса ёмон.

* * *

Хонада шундай жимлик чўкандики, унинг хаётдан қандай кетаётгани эшитилмоқда эди.

* * *

Эсдан чиқкан фикр доим мухимдай туюлади.

* * *

Эшакларнинг хам музикада ўзўринглари бор; уларнинг териларидан барабан ясашади.

* * *

Юракни асрар зарур. Факат ўзингникинингина эмас.

* * *

Яхши хикоя киска бўлиши лозим, ёмони эса ундан хам.

* * *

Ўзгаларнинг дағғи маросимида, худди актёр репетицияда ҳаяжонланганидай ҳаяжонланамиз.

* * *

Кирол томонидан моданинг бузилиши — унга тобеларнинг модасига айланади.

* * *

Ҳаёт — бу мактаб, лекин уни тутгатишга шошмаслик керак.

* * *

Ҳаёт ва пул тўррисида улар охирлашаётганида ўйлашади.

* * *

Ҳаёт ва ўлим ёнма-ён юришади, лекин бир-бири тўррисида хеч нимаки билишмайди.

* * *

Ҳаёт дўконга ўхшайди: у ерда хамма нарса бор, лекин излаётганинг эмас.

* * *

Ҳаётга енгил караш уни оғирлаптиради.

* * *

Ҳаётда энг ёмони — бу унинг ўтаётгани.

* * *

Ҳаётда эътибор қилмаган нарсамизни китобда қизиқиши билан ўқиймиз.

* * *

Ҳар қандай истеъдод охирокибат ерга кўмилади.

* * *

Ҳақ бўлиш камлик килади. Вактида ҳақ бўлиш хам зарур.

* * *

Ҳеч иш қилмаган кишигина янгишмайди. Лекин ҳеч иш қиласлик ҳам хато.

Эпикур

(Милоддан аввалги
341 – 270 йилларда яшаган
юнон файласуфи)

Агар Тангри одамларнинг илтижоларини ижобат килганида, уларнинг бир-бирига тилаган ёмонликларидан ер юзида одам қолмас эди.

Акли бўлмай баҳтли бўлгандан,
ақли бўлиб баҳтсиз бўлган афзal.

Баъзилар бир умр ўзининг яшави учун маблағ тўплаб ўтишади.

Бирорта ҳам нодон баҳтли эмас,
бирорта ҳам оқил баҳтсиз эмас.

«Етарли»ни жуда ҳам кам хисоблайдиган киши учун ҳеч нарса етарли эмас.

Кераклисими осон, кераксизини қийин қилгани учун ҳам доно табиатдан миннатдор бўлишимиз зарур.

Киши ўзининг қўлидан келадиган ишни Тангридан сўраши нодонликдир.

Кўзга ташланмайдиган бўлиб яша.

Умуман яшамаслик ҳам мусибат эмас, деб каттиқ ишонадиган кишига хаёт аччик эмас.

Файласуфлар баҳсида кўпроқ ютказган ютади, чунки унинг илми отпади.

Эҳтиёжни жиловлашнинг буюк меваси — озодликдир.

Ўлим биз учун ҳеч нима эмас: чунки барча яхшилик ва ёмонлик-

ларни хис килиш орқали англаймиз, ўлим эса ҳар кандай туйрудан маҳрум бўлишдир.

Конунлар яхшилар учун чикарилади — уларнинг ёмонлик кишилари учун эмас, уларга ёмонлик қилмасликлари учун.

Кўркинчили бўлиб туюлган кўркувдан озод бўлмайди.

Хаётдан кетишнинг қўркинчли томони йўқлигига тўла тушунган кишига хаётда ҳеч кандай қўркинч йўқ.

Ҳар ким хаётдан худди хозиргина келгандай кетади.

Эразм Роттердамский

(Герхард Герхардс,
1469—1536 йилларда
яшаган ёзуви ва филолог)

Ақл кишиларни торгинчоқ килади ва шунинг учун ҳам ҳар кадамда кашшок яшаётган, ҳамма ерда жирканиш ва нафрат билан кутуб олинадиган донишмандларни учратамиз. Нодонларга эса пуллар оқиб келаверади, омад жилови ҳам уларнинг қўлида ва умуман, улар тўқ, бадавлат яшашади.

Дўстларнинг ожизлапишига йўл кўйишдан, уларнинг камчиликла-

рига күз юмишдан, нуксонларига худди яхши фазилатидек койил колишдан ортик нодонликка якин нарса йўқ.

Ёмонликка қарши бешафқат бўлсанг кишиларга яхшилик килган бўласан.

Ёшлиқда килган гуноҳларимизни кариганда ювишга тўғри келади.

Икки мушкул ахволдан енгилорини танланг.

Иродали кишига кийин нарсанинг ўзи йўқ.

Киши ўзига ёкканидан кейингина бошқаларга ёқиши мумкин.

Кўпинча кулгили қиликлар хаётни ёкимли киласди ва жамиятни бирлаштиради.

Кўпинча, писанд килинмаган ғалаба қозонади.

Омад жасурларни хуш кўради.

Факат тентакларгагина ҳеч кимни ҳакорат килмай тўғри гапни айтиш қобилияти берилган.

Уят — бу покликнинг шармандалиқ олдидағи қўркувидир.

Уятчанлик муҳтожликка ёрдам килмайди.

Факат нодонларни Тангри маъкул кўради, шунинг учун ҳам улар ҳамма ерда муваффақиятларга эришадилар.

Ҳос Сос Ҳожиҳ

(XI асрда яшаб, «Қутадгу билиг» — «Қутга, яъни баҳтсаодатга эришиштирувчи билим» китобини туркӣ тилда ёзив қолдирган улкан шоир)

Бек тилида бўлса ширин, эзгу сўз,
Кул кўнгли ўсади, порлаб кетар
кўз.

Билимдан ёзилар бор тутун, чигал,
Билим бил, укув ол ўзинг ҳар
маҳал.

Билимсиз бўлади кипи белгилик,
Факат нафси учун этса эзгулик.

Болам тутсин десант донолик
йўлин,
Кичикликдан тегиз билимга қўлин.

Бошингни ўйласант, асрагил
тилинг,
Истаган онода бошга етар тил.

Жуда азиз ахир тириклик куни,
Бекор ишга сарфлаб бўлмагай уни.

Дўстликка ярамайдиган шахс-
ларнинг энг ярамаси чақимчи ки-
шилардир.

Икки хил ном қолар тилда
бегумон,
Бири яхшилигу бириси — ёмон.
Доно мақтov олар, нодон-чи,
сўкиш,
Ўзинг ўйла, сенга мъқул кайси
иш!

Кишилар эзмаси ёвуздан ёмон,
Ардокли кишилар камган ҳар
қачон.

Кўп сўзлаш донолик белгиси
эмас, у — эзмалик аломати.

Одамзод бойиса ортар ҳавоси,
Камтарлик биландир дил муддаоси.

Сўзни сўзламасанг соф олтин сана,
Тилдан чикса мисга тенгдир
расмана.

Улугни улуғла, келтир ҳурматин,
Шунда сен оласан улуғлик кутин.

Берилмас нарсага бўлма зўравон,
Топилмас тилакни тилами ҳеч он.

Билимни буюк бил, укувни улув,
Шу икков улуғлар кишини тўлик.

Бири — зўравонлик, ғофиллик
— бири,
Шулардан бузилар бошлиқ
тадбири.

Бор овозни кўйиб кулмагин сира,
Тубанлик бўлар бу кишилар ора.

Дўст тутмок осон, риоя қилмоғи
қийин,
Душман бўлмок осон, ярашмоғи
қийин.

Жуда яхши деган билимдон доно:
Нолойик одамга иш берма асло.

Кишилар аро чин киши ул бўлар,
То ундан кишилар нафини олар.
Нафи йўқ кишилар кишига зарар,
Нафи бор кишидан эл қутга тўлар.

Кўчатга ўхшайди бу қутнинг ўзи,
Кўнгил камтарлиги — унинг
илдизи.

Оқкуш қўшилмайди коракушга,
боқ
Коракуш оқкушдан жуда жам
йирок.

Тилингни авайла — омондир
бошинг,
Сўзингни авайла — узаяр ёшинг.

Ўқинчли бўлади ғазабнинг иши,
Ишида аданип ғазабкор киши.

«Қобусно ип»дан

(Форс тилидаги илк настрий асар ҳисобланған «Қобуснома»
1021 – 1098 шілларда яшаган
амир Үнсур ал-Маолий Кайковус
томонидан ўғлы Гилонишоқ
учун жамланған насыхатнома
бўлиб, туркӣ тилга
Оғаҳий томонидан
таржима қилинганд)

Агар беобрў бўлмайин десанг,
яхшиликни касб килғил.

Агар ёру дўст бўлмокни тиласант,
хасадлик бўлмағил.

Агар ранжишдан узок бўлишни
истасанг, битмайдигон иш учун
уринмалил.

Агар тилинг узун бўлмоғин тиласант,
қўлингни қисқа қилғил.

Агар ҳалойиқнинг севимлиси
бўлишни тиласанг, улардан хеч
нимани аямалил.

Агар ҳалк сенинг сўзинг била
иш килмоғин тиласанг, сен ўз сўзинг
билинган иш қилғин.

Агар шармисор бўлмайин де-
санг, килмағон ишни қилдим дема.

Агар ўз сириңнинг очилишини
истасасант, бировнинг сирини фош
килмағил.

Агар кила олсанг ҳеч кишидан
яхшиликни дариғ тутмағил, яхши-
ликнинг фойдаси бир куни рўёбга
чиқар.

Азобланишни истасасант, хасад-
гўй бўлма.

Бир кишига бир яхшилик қил-
санг, кўргилки, яхшилик қилғон
вактда у кишига нақадар роҳат
етғон бўлса, сенинг қўнглингта хам
ундан зиёдрок шодлик ва хуррам-
лик етишур. Агар бирор кишига
ёмонлик қилсанг, унга накадар
ранж етса, сенинг қўнглингта хам
ул миқдор танглик етишур.

Ёлонлиги аввалдан маълум бўл-
ганни рост деб тасдиқлашдан ортиқ
 yeastislik йўқ.

Донишмандлар охири ғам бўл-
гон шодликни шодлик билмаслар
ва охири шодлик бўлғон ғамни ғам
хисоб қилмаслар.

Икки кишидан эҳтиёт бўлиш
зарур: биринчиси – ашаддий душ-
ман, иккинчиси – айёр дўст.

Кишига бировлар олдида бери-
ладиган маслаҳат таънадай кабул
килинади.

Кишига хиёнат қилмоқдин коч-
ғилки, ҳар ким бирор кишига хиё-
нат қилса, ўзига хиёнат қилғо-
нидур.

* * *

Кишини киши орқали имтиҳон кил, ундан сўнг ўзинг имтиҳон килиб кўр, нединким, бир одам бирорвага мувофиқ бўлмаса, бошқа бирорвага мувофиқ бўлиши мумкин.

* * *

Мазах — фасоднинг муқаддисидур.

* * *

Мол била бой бўлғондан, акл била бой бўлғон яхширокдур, нединким акл била мол жам этса бўлур, аммо мол била акл ўрганиб бўлмас.

* * *

Музавварлик (сохта, ёлғон) хатини ёзмоқ улуғ гуноҳдур, ундан парҳез қилмок керакдур.

* * *

Мулойим сўзга баҳил бўлмағил, ҳалқ мулойим сўз эшитмаса, мол ва дунёга мағрур бўлур.

Қаттиқ сўз демагил, токи яхши сўз эшитгайсан.

* * *

Сен ота-онангга нима иш қилсанг, фарзандинг ҳам сенинг ҳақингда шундок иш қилур.

* * *

Совук сўзлик бўлмағил. Совук сўз бир тухумдур, ундин душманлик ҳосил бўлур.

* * *

Тилга ҳар нечук сўзни ўргатсанг, шуни айтур, сўзни ўз жойида ишлатгил, сўз агар яхши бўлса, аммо

ноўрин ишлатилса, гарчанд у ҳар нечук яхши сўз бўлса ҳам ёмон, нобол эшитилур.

* * *

Узок пушаймонликдин холис бўлмокни истасанг, кўнгил ҳаваси билан иш қилмағил.

* * *

Халойик тўрт нав бўлур, бири улким, билур ва билғонин ҳам билур. Ул олимдур, унга тобе бўлмок керакдур. Бири улдурким, билмас ва билмағонин билур, ул қобилдур, унга ўргатмок керак. Бири улдурким, билур ва билғонин билмас, ул уйкудадур, уни бедор қилмок керакдур. Бири улдурким, билмас ва билмағонин ҳам билмас, ул жоҳилдур, ундин қочмок керакдур.

* * *

Халойикнинг орасида бир кишининг қулоғига сўз айтиш яхши эмасдур. Агар бу сўз гарчанд яхши сўз бўлса ҳам, ташқарисиндан уни ёмон сўз деб гумон қиласилар.

* * *

Шўристонға тухум сочмагилким ҳосил бермағай, меҳнатинг бехуда бўлғай, яъни яхшиликни билмағон кишига яхшилик қилмоқ шўристон ерга тухум сочмоқдур.

* * *

Эрта туришни одат кил. Ҳар кишиким қуёш чиққунча уйкуда бўлса, ризки кам бўлур.

* * *

Ўзини доно санофон нодондин парҳез қилғил.

Хар кипининг билими бўлса-ю,
аммо унга лойик акли бўлмаса, бу
билим унга зарар етказгусидур.

Хар сўзни андиша била бош-
лағил, токи айтғон сўзингдин пу-
шаймон бўлмағайсан.

Ҳайдар Ҳоразмий

(XIV аср охри – XV аср
I ярмида яшаб ижод этган
шоир, ўзбек мумтоз адабиёти
номояндаларидан бири)

Арратек эт базл кейин-илгари,
Теша бикин йўнма ўз-ўзунг сари.

Бухл азиз одамини хор этар,
Эл кўзида ит каби мурдор этар.

Бўлма ўтуз олиб оғир сотқучи,
Унга кепак, сиркага су коткучи.

Нафсни ҳак берганига рози эт,
Ўз амолини ўзина қози эт.

Одамига яхши киликдур бихишт,
Етти тамуғдин баттар, ул хўи зишт.

Одамиға тажриба доя этар,
Ростлик эр ўғлина моя этар.

Олмоку бермак била хуштур
жахон,
Олгину бергинки будур кути жон.

Сарвдек озода бўлу росткор,
Ё ўруку олма бикин мевадор.

Сендин адаб бирла белинг боғламоқ,
Мендин адаб қоидасин сақламоқ.

Сўзда керак маъною маънида завқ,
Сўзлагувчидан сўз учун дарду шавк.

Туз бўлибон тилни тузлукка оч,
Тушса даги теша емас туз йиғоч.

Чекмаса дехкон арақи пой бил,
Емишининг фойдасин топмас эл.

Эр эсанг эрдек юрагинг тишлагин,
Кечган эранларнинг ишин ушлагин.

Ярим товок ошқи, топарсан насиб,
Ярмини берки, есун бир ғарип.

Хар на яхшилик қилсанг, қилки
юрт учун,
Ўзингдан орттир-у ўзгага бермак
учун.

Хирсу хавас, нафсу ҳаво бўйнин уз,
Факру қаноатни ризо бирла туз.

ТОМА-ТОМА КҮЛ БҮЛУР

Абадий яшайдигандай ўки, эртага ўладигандай яша.

(Жиль Ли Мюизи)

ўз бахтсизликлари түғрисида мактанишиади.

(Артуро Граф)

Аввало онангга, яна онангга,
яна онангта, сўнг отангга яхшилик
кил.

(«Ал-Жоми ас-саҳиҳ»дан)

Агар бемор яшашни жуда ис-
таса, табиблар ожиз.

(Фаина Раневская)

Авлиё бўлиш учун фаришта
бўлиш шарт эмас.

(Альберт Швейцер)

Агар биз бирон-бир нарсани
йўқотсан, у қаердадир бизнинг
ёнимизда яширинган бўлади.

(Риокан)

Автомобилини сиздан секин
ҳайдайдиган — акли паст, сиздан
тез ҳайдайдиган — жинни.

(Жорж Карлин)

Агар биз ўз тўғримизда гапир-
масак — жуда хам кам гапирамиз.
(Уильям Хэзлитт)

Муаллифнинг фикри унинг нук-
таси назарига мос бўлмаслиги хам
мумкин.

(В. Пелевин)

Агар бизга берилган имкони-
ят вақтинча эканини эсимиздан
чиқармаганимизда улардан ўта
окилона фойдаланган бўлар эдик.
(Станислав Лешинский)

Агар аёл кишининг ҳеч қаери
оғримаса, унинг боши оғрийди.

(Гейл Шихи)

Агар бизга тиш ковлагич зарур
бўлса, бутун бир дарахтни кесишига
хам тайёрмиз.

(Роберт Лембке)

Агар айтишга арзийдиган га-
пингиз бўлса, сиз ҳеч качон яхши
нотик бўла олмайсиз.

(Финли Питер Данн)

Агар биздан ҳётимиздаги энг
бахтли кунни сўрашса, биз тезда
жавоб бера олмаймиз, агар гап энг
онир дакиқалар тўғрисида борса,
хотирани ковлаб ўтиришга жожат
бўлмайди.

(Феликс Хвалибуғ)

Агар баъзи кишиларда макта-
нипплари учун ҳеч нарса колмаса,

Агар бизнес яхши бораётган бўлса, реклама учун ҳақни у тўлайди, агар ёмон бораётган бўлса — сиз.

(Америка ҳикмати)

Агар бир-икки ширин сўз кишини баҳтли киладиган бўлса, унга шу сўзларни айтмаслик учун ўта ярамас бўлиш лозим.

(T. Пейн)

Агар биринчи мувваффакиятингиздан ҳаддан ташқари мағуруланиб кетсангиз, хеч қачон иккинчисига эришмайсиз.

(Мацуиста Коносуке)

Агар бирор менга қарздор бўлса, жуда ҳам аниқ эслайман, агар мен бирорвга қарздор бўлсан сира ҳам эслай олмайман.

(Аристофан)

Агар бирор пул билан ҳамма нарсани ҳал килса бўлади, деса билингки: унда пул йўқ ва хеч қачон бўлган эмас.

(Эдгар Хай)

Агар бирор сенинг учун хисоблашса, буни бирор-бир максадсиз килаёттир деб ўйлама.

(В. Георгиев)

Агар бирор сиз тўғрингизда яхши фикрда бўлса, унга меҳрибонлик кўрсатиш зарур.

(Махома)

Агар бирор сизни алдаса — у фирибгар, агар у сизни иккинчи бор алдаса — сиз нодон.

(П. Мериме)

Агар бирор ҳаётнинг маъниси ва қадри билан қизиқа бошласа — демак, у хастадир.

(Зигмунд Фрейд)

Агар бирор киши бирор нима тўғрисида ўйлашни ҳам истамайман деса, демак, у фактат шу тўғрида ўйлади.

(Жон Стейнбек)

Агар бирор нарса бўлмаса, усиз ҳам кўнкимаз.

(А. Теллий)

Агар бирор қизнинг тентаклик килишини истасангиз, унга жуда ҳам очилиб кетибсиз деб хушомад килинг.

(Жанна Голоногова)

Агар боболар ва бувилар невараларининг тарбиясига ўзларининг аралашувини зарур деб хисобласалар, уларнинг ўз фарзандлари тарбияси мувваффакиятли бўлмаганини билдиради.

(Роберт Лембке)

Агар бошка бирорлар хато килишмаса, мен ўзимнинг тўғри иш қилаётганимни қаердан биламан.

(П.С. Таранов)

* * *

Агар вакти соатингиз етган бўлмаса, сизни ҳатто шифокор ҳам ўлдира олмайди.

(М. Перлстейн)

* * *

Агар гапиришни билмасанг — ўқишини ўрган.

(Помпоний)

* * *

Агар геометрия бизнинг эҳтирос ва эҳтиёжимизга худди ахлок ва одобдай қарши турганида эди, биз ҳар кандай исботига қарамай унга карши турган бўлар эдик.

(Лейбниц)

* * *

Агар гуллар бўлмаганида кишилар бир хил рангдаги кийим кийишган бўлар эдилар.

(Козъма Прутков)

* * *

Агар дунёда факат шод-хуррамлик бўлганида, биз ҳеч қачон сабрли ва мард бўлишни ўрганмаган бўлардик.

(Хелен Келлер)

* * *

Агар дўстларингиз сизни ёш кўринасиз деб мақтай бошлашса, улар сизни қарий бошлабди деб хисоблашларига ишончингиз комил бўлаверсин.

(В. Ирвинг)

* * *

Агар ёлғончи бўлиб кўринмоқчи бўлсанг, доим тўғрисини гапир.

(Логан Присолл Смит)

* * *

Агар жиннини кўришни истамасанг, аввало ўз кўзгуингни синдир.

(Франсуа Рабле)

* * *

Агар зал эшиклари очиқ бўлса, орка эшикдан киришга на ҳожат.

(Генрик Ибсен)

* * *

Агар икки киши бир-бирини жуда яхши кўрса, бу баҳтли тугаши мумкин эмас.

(Э. Хемингуэй)

* * *

Агар икки ходим ҳамма вакт бир хил фикрда бўлса, уларнинг бири ортиқчадир.

(Д. Махоуни)

* * *

Агар илмсиз яшаш хавфли бўлса, илми кўп киши учун яшаш тўла хавфсиими?

(Т. Гексли)

* * *

Агар инсоният адолатга интилганида эди, унга у аллақачон эришган бўлар эди.

(У. Хэзлизитт)

* * *

Агар ит одамни тишлиласа — бу янгилик эмас, агар одам итни тишлиласа — бу янгилик.

(Чарлз Андерсен Дейна)

* * *

Агар итни боғлаб кўйсангт ундан боғлиқликни кутма.

(Андре Вильметр)

* * *

Агар карвон оркага бурилса, оқсоқ тую олдинга тушиб колади.

(Шарқ ҳикмати)

* * *

Агар келажак тўғрисида ўйламасангиз у сизда бўлмайди ҳам.

(Жон Голсупси)

Агар кийимингга кофе тўкилса,
энди у кофе эмас, кийимингдаги доғ.
(Т. Готлиб Гиппель)

Агар кипи барча қайгу ва
аламларини эсидан чикармаганида,
унинг қалбида кувончга ўрин кол-
маган бўлар эди.

(Илья Шевелев)

Агар киши маслаҳат беришни
яхши курса, бу унинг ўзи мас-
лаҳатта мухтожлигининг аник бел-
гисидир.

(Жорж Севил)

Агар киши ўз яқинларини барча
камчиликлари ва яхши томонлари
 билан бирга тан олишни ўрганмаса,
у тинчликка ҳам, шодликка ҳам,
ҳақиқий тушунишга ҳам эришмайди.

(Герхард Фридрих Миллер)

Агар кишига хеч нима керак
бўлмаса, демак, унинг нимасидир
етишмайди.

(Михаил Генин)

Агар кишилар бир-бирига кў-
маклашишни ўрганишмаса, ер юзи-
дан инсоният йўқолиб кетади.

(Вальтер Скотт)

Агар кишилар сенга қарашларини
истасанг, уларга қарашинг зарур.
(Уильям Д.М.)

Агар кишилар фарзандинг тў-
рисида ёмон гапиришаётган бўлиш-

са, демак, улар сен тўрингда ёмон
гапиришмоқда.

(Василий Сухомлинский)

Агар кишилар фаришта бўлган-
ларида хукуматга эҳтиёж бўлмас
эди, агар кишиларни фаришталар
бошқарганида хукуматни назорат
килишга эҳтиёж бўлмас эди.

(Жеймс Мэдисон)

Агар кишилар факат аник бил-
ганинги гапиргандаридан, дунёга
қандай жимлик чўкишини бир
фараз килинг.

(Карел Чапек)

Агар кишиларга ўз ихлосин-
гизни билдирансангиз, сиз уларнинг
майлини қозонасиз.

(Уильям Жеймс)

Агар кишининг илми аклидан
кўп бўлса, у ўз илми туфайли
азобга қолиши мумкин.

(Ибн Авд ал-Барр)

Агар кишининг ўзи ёмон бўлса,
унга ҳамма нарса ёмон бўлиб ту-
юлади.

(Михаил Лермонтов)

Агар күшхонанинг деворлари
шаффоф ойнадан бўлганида эди,
жуда кўпчилик гўшт ейишмасди.

(Пол Маккарти)

Агар кўзанинг устига тош тушиб
кетса, кўзанинг ахволи танг, агар
кўза тошга тушиб кетса, унда ҳам

кўзанинг ахволи тант. Доим ва хар доим кўзанинг ахволи тант.

(Лион Фейхтвангер)

Агар кўр тошга қоқилиб йиқилса, албатта тошни сўқади, бунинг сабабчиси ўзининг кўрлиги бўлса хам.

(Генрик Сенкевич)

Агар кўтарилимокчи бўлсанг, бошка бировларнинг кўтарилиши учун ёрдам кил.

(Букер Вашингтон)

Агар мақтапса, нимада янглишганлигингни ўйлаб кўр.

(Владимир Георгиев)

Агар мен ҳаммадан узоқни кўрган бўлсам, бу менинг буюклар елкасида турганлигимдан.

(Исаак Ньютон)

Агар мендан нимани билмайсан деб сўрасалар, мен жавоб бера олмайман.

(Йоги Берра)

Агар меҳмонга худди оила аъзосидай муносабатда бўлишса, у кўп ўтирамайди.

(Г. Амурова)

Агар муваффакиятлар хизматларга тўла монанд бўлганида эди, кишилар ўртасидаги кўнгилсиз муносабатлар камайиши хам мумкин бўларди.

(Зигмунд Фрейд)

Агар муваффакиятларга эришмоқчи бўлсангиз ўзингизни худди унга эришгандек тутишингиз зарур.

(Томас Мор)

Агар нима ўқиётганингни айтсанг, мен сенинг кимлигингни айтаман. Кишининг кутубхонасини кўриб, унинг ақли ва характеристи тўғрисида аниқ фикрга келса бўлади.

(Луи Блан)

Агар нотанишлар хам сизни билишларини истасангиз қишлоқда яшанг, агар танишларингиз хам сизни билишларини истамасангиз шаҳарда яшанг.

(Чарлз Калеб Колтон)

Агар одил суд бўлмоқчи бўлсанг, кораловчига эмас, ишнинг ўзига кара.

(Эпиктет)

Агар ожиз ва нодон киши шафкатсиз бўлса — бу нафратлидир, агар ақлли ва жасур киши шафкатсиз бўлса — бу даҳшатлидир.

(Анатолий Алексин)

Агар оиласидан жанжалда иккала томон хам бирдай ноҳақ бўлишса, ўзини химоя қилаётган томон устунликка эга бўлади.

(Жан Ростан)

Агар омадсизга бойлик келса, у ўлади.

(Ливан ҳикмати)

Агар орадан шарму хаё кўтарилса ва кипи кишидан уялмаса,

олам низомига халал етар, инсонлар орасида яхшилик тугаб, бирбирларига нисбатан диёнатли бўлишмас, кучлилар заифларга зўрлик қилас, эдилар. Аммо ҳаё сифати борки, бундай ишларга қўймас.

(«Ахлоқи муҳсинин»дан)

* * *

Агар офицант бармоғини ботириб олса, шўрвандиз унчалик қайноқ эмас.

(Уильям Коллир)

* * *

Агар охирида менинг режалаштирганимдай чикса, мен жуда ҳам сабрлиман.

(Маргарет Тэтчер)

* * *

Агар оғрик бир йилдан кейин хис қилинганида, кишилар болға билан бармоқларига кўпроқ урган бўлардилар.

(Николас Гомес Давила)

* * *

Агар роман ахлоқ-одобга ва одатларга катта таъсир кўрсатса, бу китобнинг яхшилигидан эмас, балки даврда орнинг камлигидан.

(Жозеф Жубер)

* * *

Агар саволингга файласуф жавоб берса, саволингни тушунмай коласан.

(Андре Жид)

* * *

Агар сен бажара олишингга ишонсанг, албатта бажарасан.

(Мэри Кей Эш)

* * *

Агар сен бирорга 20 доллар берсанг ва у ўйқолиб кетса, демак, унинг баҳоси шунча.

(Америка ҳикмати)

* * *

Агар сен дам олишга вакт топа олмасанг, тез орада даволаниш учун вакт топишга мажбур бўласан.

(Жон Уэйнмейкер)

* * *

Агар сен изламасанг — бошқалар топишади.

(Роберт Оппенгеймер)

* * *

Агар сен кеча йиғлаган ва бутун ҳам йиғлаётган бўлсанг, эртага ҳам йиғлаш учун сабабни албатта топасан.

(Би Дорси Орли)

* * *

Агар сен меҳнат қилмай фойда олсанг, бошқа бирорга меҳнат қилса ҳам фойда тегмай колади.

(Маймонид)

* * *

Агар сенга ҳасад килишса, ёмон яшаш уят.

(Геннадий Малкин)

* * *

Агар сени чанқок кийнаб турган бўлса, сувли кўзанинг шакли кандай бўлиши сенга барибир эмасми?

(Шарқ ҳикмати)

* * *

Агар сени кадрлашларини истасанг — ўл.

(Итальян ҳикмати)

* * *

Агар сиз бешинчи марта хам ўқиганингизга тушунмасангиз, демак уни хукукшунос ёзган.

(Уилл Рожерс)

* * *

Агар сиз дархол мұваффақиятта зришмаган бўлсангиз, бу ишга яна ва яна уриниб кўринг.

Шунда хам истаганингизга етиш масангиз, тинчланинг ва бегам, хузур-халоватда яшайверинг.

(Уильям Клод Филдс)

* * *

Агар сиз менга эътиroz билдиrmасангиз, мен ўз хақлигимни каердан биламан.

(Сэмюэл Голдвін)

* * *

Агар сиз ноxуш хабар келишига руҳан тайёрлансангиз, унинг келиши сизни шошибир кўймайди.

(Ричард Карлсон)

* * *

Агар сиз ўзингизни баҳтли хис килсангиз, баҳtingизни таҳлил килманг.

(Паоло Мантегацца)

* * *

Агар сиз юқори ҳароратга чидамасангиз, унда ошхонадан кетинг.

(Гарри С. Трумэн)

* * *

Агар сиз ҳамма нарса кимматлашаётir деб ўйласангиз, бирор нима сотиб кўринг-чи.

(Роберт Лембке)

* * *

Агар сизга кўп қиррали шахс сиз дейишса, талтайиб кетманг.

Эҳтимол, улар сизни абллаҳ, ифлос ва маҳлук деб таърифлашни на- зарда туаётгандирлар.

(Ирланд ҳикмати)

* * *

Агар сизда пул бўлмаса, сиз доимо пул тўғрисида ўйлайсиз. Агар сизда пул бўлса, энди сиз факат пул тўғрисида ўйлайсиз.

(Пол Гетти)

* * *

Агар тажриба ўз таннархи бўйича сотилганида биз миллионер бўлар эдик.

(Эбигайл ван Берен)

* * *

Агар Тангри сен томонда бўлса, ким хам сенга қарши бўлади.

(Апостол Павел)

* * *

Агар Тангри қўённи жазоламоқчи бўлса, унга жасурликни беради.

(Г. Амурова)

* * *

Агар танишинг сен тўғрингда қандай фикрда эканини билмоқчи бўлсанг, унинг жаҳлини чиқар.

(Оливер Уэнделл Холмс)

* * *

Агар танлаш имкониятингиз бўлмаса, қарор қабул қилиш жуда хам осон.

(Нарасимха Рао)

* * *

Агар тақа баҳт келтирганида ҳаммадан ҳам от баҳтли бўларди.

(Силован Рамишвили)

* * *

Агар тепада тартибсизлик бўлса, пастда тўс-тўполон бўлади.

(Роберт Уотермен)

Агар тимсоҳ душманингни еб кўйса, бу ҳали унинг сенга дуст бўлди дегани эмас.

(Александр Фюрстенберг)

Агар уни маълум қилсак, ҳамма муаммоларни ечса бўлади. Ўзгалар муаммосини қандай ҳал қилишини ҳамма билади.

(Дин Смит)

Агар фақат ўзингга ишонадиган бўлсанг унда хеч ким сенга соткинлик килмайди.

(Уильям Пени)

Агар далил сен томонда бўлса, далил билан ур, агар конун сен томонингда бўлса, конун билан ур. Агар далил ҳам, конун ҳам сен томонда бўлмаса, унда столни муштинг билан ур.

(Жером Майкл)

Агар хотиранг паст бўлса, ме-муар ёзиш жуда ҳам осон.

(Артур Шницлер)

Агар эркак киши аёлларни хеч тушуна олмадим деса, демак, у аёлларни тушунгани.

(Михаил Задорнов)

Агар юзингиз кўёшга караган бўлса, кўзингиз сояларни кўрмайди.

(Хелен Келлер)

Агар ўзгалар нодон бўлишмаса, унда биз нодон бўлар эдик.

(Уильям Блейк)

Агар ўзингда қувонч бўлмаса, барча қувончлар ғамгин кўринади.

(Вильгельм Фишер)

Агар кора кўзойнагингизни ечмансангиз, дунёни ёруф кўра олмайсиз.

(Чарльз Элиот)

Агар ҳаёт жим туриш зарур бўлган вақтдан қисқа бўлса, нима килиш керак? (Т.А. Шумовский)

Агар ҳаёт сенга кулишини ис-тасанг, олдин сен унга кулиб бок.

(Жон Э. Смит)

Агар ҳамма бир хил ўйлаётган бўлса, демак, хеч ким ўйламаяпти.

(Уолтер Липпман)

Агар ҳақиқат яширилса, у кўп-лаб миш-мишларни пайдо килади.

(Вашингтон Ирвинг)

Агар хеч ким сизни нима иш килаётганингизни билмаса, унда хеч ким сизнинг янгилаёттанлигингизни ҳам билмайди.

(Жонатан Линн, Энтони Жей)

Агар ходим бошлигининг фик-рига ҳар доим қўшилишадиган бўлса, ундей ходим бизнесда фой-дасиз.

(Фредди Хаббард)

Агар хурматга лойик бўла ол-масанг, сени хурмат қилишларини талаб қил.

(Михаил Генин)

Адабиёт оқимига қарши яхшиси мұмтоз усулда сұзган маъқул.

(*Веслав Брудзиньский*)

Адабиёт соддалика қанчалик мұраккаб йүлдан келгани ажабланарлы.

(*Олдос Хаксли*)

Адабиётда дурдона асар яратиш учун ёлғыз қобилиятнинг мавжудлиги камлик қилади.

Қобилият даврни ҳам хис кишилиши лозим. Қобилият ва давр ажралмасдир.

(*Мэттью Арнолд*)

Адабиётнинг вазифаси — воқеани фикрга айлантириш.

(*Жорж Сантаяна*)

Адолат инсонлар тенглигини сақлашдир.

(«Ахлоқи мұхсинаң»дан)

Адолатдин ўлди әл осойиши,
Әл осойипши — мулк оройиши.

(*Мунис*)

Адолатлилікдан ортиқ фазилат йўқ, ёлғончиликдан ортиқ камчиллик йўқ.

(*Хинд ҳикмати*)

Адолатсиз кишидан раҳм-шафқат кутиш бефойда ва нодонлиқдир.

(*Пейн*)

Аёл, келган жаҳонга эзгулик эт,
Ёмон ишни ёмонларга кўюб кет.

(*Сайфи Саройи*)

Аёл киши йиғламасидан олдин ҳақ бўлмайди.

(*Томас Халлибертон*)

Аёл киши худди бошқалардек кийинишни истайди ва худди бошқалардек кийиниш эса унга алам қиласди.

(*Лешек Кумор*)

Аёл киши ҳар уч йилда бир йилга картаяди.

(*Морис Доннэ*)

Аёл кипининг бўйи эркакнига тенг бўлиши учун унинг бўйи эркакнинг елкасига баробар бўлиши керак.

(*Анри Дювернуа*)

Аёл кишининг окараётган сочи кора бўлиб қолса, унинг кексаяётганлиги.

(*Янина Ипохорская*)

Аёл киши ҳаёт траекториясини ўзгартиришга кодир.

(*Север Ошуа*)

Аёл ҳамма нарсани кечиради, лекин кечирғанларини тез-тез эслаб туради.

(*Симона де Бовуар*)

Аёлингни асра, уни ўз ихтиёрига ташлаб кўйма.

(*Денис Фонвизин*)

* * *

Аёллар атирни жуда яхши кўришади, чунки бурунни алдаш кўзни алдашдан осон.

(Жанна Моро)

* * *

Аёллар гўзаллигининг ярми тиқувчига боғлиқ деб бир донишманднинг айтгани бежиз эмас.

(Лопе де Вега)

* * *

Аёллар доим нодон кишиларни яхши кўришади.

(Ака-ука Гонкурлар)

* * *

Аёллар ишонарли алдашади, чунки улар ўзларининг тўғрисини гапи-раётганикларига деярли ишонишади.

(Анри де Ренье)

* * *

Аёллар ҳамма нарсага қодир, эркаклар — колганига.

(Анри де Ренье)

* * *

Аёлларга хукм ўтказишнинг икки усули бор, лекин уни хеч ким билмайди.

(Хаббард)

* * *

Аёлларда ўzlари хакиқатда қандай бўлишса, шундай эмаслигини кўрсата оладиган ғаройиб қобилият бор.

(Бердяев Николай
Александрович)

* * *

Аёлларни мактайдиган уларни яхши билмайди. Аёлларни сў-кадиган уларни умуман билмайди.

(Г. Пиго-Лебрен)

* * *

Аёлларнинг вакти хеч нимага етип маслигига ажабланмаса ҳам бўлади; уларнинг қўлидаги соатнинг кичкиналигига бир назар ташланг.

(Юлиан Тувим)

* * *

Аёлларнинг эркаклардан хакиқатан ҳам яхши эканлигини аниқ билмайман-у, лекин улардан баттар эмаслигини аниқ биламан.

(Голда Меир)

* * *

Аёлларнинг янгилиши қобилияти ҳам кам эмас.

(Л. Питер)

* * *

Аёлни ишонтириш учун унинг фикрига қўшилиш зарур.

(Г. Малкин)

* * *

Аёлнинг гумони эркакнинг ишончида қараганда аникрок бўлади.

(Редъядр Киплинг)

* * *

Аёлнинг кўзларига шунчалик кўп ёш сифишига хеч ким ишонмайди.

(Симона де Бовуар)

* * *

Аёлнинг нимага қодир эканини факат аёл билади.

(Сомерсет Моэм)

* * *

Ажабланарли ва сирлини аралаштириш керак эмас.

(Артур Конан Дойл)

* * *

Ажалдан кўрккан ҳаёт қувончларини йўқотади.

(Ян Гус)

Аждодлар айби учун авлодлар хисоблашишиди.

(Күрсий)

Аждодларга ҳурматсизлик ахлоқизликтининг биринчи белгисидир.
(А.С. Пушкин)

Аждахолардан қутулишнинг ягона йўли — бу шахсий аждахога эга бўлишдир.
(Евгений Шварц)

Ажойиб бир иш яратилмасидан олдин уни бажариб бўлмайди деб хисоблаш, кейин эса нимага бу олдин яратилмади экан, деб ҳайрон қолиш инсонларга хос хусусиятдир.
(Ян Мос Коменский)

Азалдан дунёни нотинч уммон дейишади: унда факат компас бўйича бораётганлар бахтилар, компас — бу тарбия дегани.
(Н. Карамзин)

Азобланиш, лекин яшаш — кишилар шунга мажкум.
(Лафонтен)

Азобланиши истамасанг ҳасадгўй бўлма.
(Кайковус. «Қобуснома»дан)

Азобланмаган ва хато қилмаган киши ҳақиқат ва бахтнинг қадрини билмайди.
(Н. Добролюбов)

Азобланмай баҳтга етиб бўлмайди.

(Ҳинд ҳикмати)

Азоб-уқубат кучлини яна хам кучли қиласди.
(Лион Фейхтвангер)

Айблининг ботирлигидан айбсизнинг жасурлиги кўп.
(Шарль Дюкло)

Айбдор қилиш уни излаб тошидан осон.

(Марсель Паньоль)

Айбни англаш бизни бесабр қиласди.

(Анна де Сталь)

Айбсизларни жазолагандан, айбдорларни жазоламаслик афзал.
(Роҳас)

Айбсизлигини билган киши ўзини оқлашни ҳакорат деб билади ва буни у истамай бажаради.

(Жорж Санд)

Айёрликни донишмандлик билан киёслаш маймунни одам билан киёслаш билан тенг.
(Пенин)

Айрим холларда хатонинг ўзи баҳтли имконият бўлиб қолиши мумкин.

(Альфред Уайтхед)

Айсберглар харакатининг улугворлиги унинг саккиздан бир қисми сув сатхидан юкорида эканлигига.
(Эрнест Хемингуэй)

Айтилмаган сўзни айта оларсан,
Айтилганни қачон тута оларсан?
(Ибн Камолпошо)

Айтиш мумкин бўлмаган роҳат
роҳат эмас.
(Роҳас)

Актёрлар болаларга ўхшашади,
уларга ўйин бўлса бас.
(Борис Крутнер)

Албатта, мен баҳтли тасодифга ишонаман, бўлмаса, мен ёмон кўрадиган кишиларнинг муввафакиятини қандай тушунса бўлади.
(Жан Кокто)

Алдаб фойда кўриш учун кам алдаш зарур.
(Лорд Харви)

Алдамаётганга ишонмайдилар,
ишонч билан алдаётганга ишонадилар.
(Стас Янковский)

Алдамчи, айникса, қасам ичганида кўп хайратлантиради.
(Пьер Карнель)

Алдамчини алдаш — кишига кўш хузур бағишлайди.
(Бурвиль)

Алдов ва куч — золимлар куроли.
(Данте)

Алкоголизм учта тарихий оғат:
очарчилик, вабо ва урушнинг биргаликдаги зарапидан хам кўпроқ вайронагарчилик келтириб чикаради.
(Уильям Юарт Гладстон)

Алкоголизм шундай ижтимоий иллатки, ҳатто уни баҳолаш хам қийин.

(В.М. Бехтерев)

Амалга ўтирган дўст йўқотилган дўстдир.
(Адамс)

Амалга ошмайдиган нарсани севувчи киши эртами-кечми шу нарсани ёмон кўриб колади.

(Томас Браун)

Амалдор бўйсунувчиларни кўпайтиради, ракибларни эмас.
(Сирил Норткот Паркинсон)

Аниқ ифода бўлмаган ерда шерьият хам бўлмайди.
(Бонвиль)

Апелляция — бу бир судьядан иккинчисига хурматсиазлик кўрсатишини сўраш.
(Финли Питер Данн)

Аравакаш отни ўлдириш учун эмас, тезроқ юргизиш учун қамчилайди.
(Шандор Петефи)

Арзимаган ишлар ҳам жуда катта бўлишини кўпчилигимиз тушумаймиз.

(Чарлз Поллок)

Армиянинг курдати эмас, куролнинг сифати ҳам эмас, факат руҳи баландлик ғалабани таъминлади.

(Иоганн Фихте)

Асаларига ўхшатишларини истасанг, чумолидай меҳнат кил.

(Козьма Прутков)

Аскарларинг ўтиргунча ўтирма, улар овқат ейишни бошламагунча ема. (Чжуэз Лян)

Атир канча арzon бўлса, жиди шунча кучли чиқади.

(Габриэль Лауб)

Атрофимиизга оддий қарашимиз зарур. Бошка ҳар кандай назар ҳар хил чиройли номлар остида хаёт кувончларини инкор килиш хисобланади. (Эрих Ремарк)

Афсус умиднинг ўрнини эгаллагунча киши кексаймайди.

(Жон Берримор)

Афсуски, бизнинг давримизда ёмон одатларга қараганда яхши одатлардан қутулиш анча осон.

(Сомерсет Моэм)

Афсуски, виждонли кишиларга қараганда аклли кишилар анча кўп.

(Борис Парамонов)

Афсуски, маълум ёшлиардагина номаълум ёшдаги аёл ҳисобланиш мумкин.

(Мартин Донне)

Афсуски, қулокни ҳам кўздай осонгина бекитиб бўлмайди.

(Ричард Стил)

Ахлок бадиий асарнинг максади эмас, хуносаси бўлиши зарур.

(Бенжамин Констан)

Ахлок бузуклик билан бир вактда пайдо бўлган. (В. Гумбольдт)

Ахлок-одобнинг бузуклиги хар доим фикрнинг бузуклигига олиб келади.

(Сэмюэл Смайлс)

Ахлок фалсафанинг кўп айтилиб, кам бажариладиган қисмидир. (Я.Б. Княжнин)

Ахлок қоидаларига бўлган бизнинг хурматимиз ўз бурчимизни хис қилишимиздир.

(Адам Смит)

Ахлоксиэлик нафакат бирор бир ишда, балки сўзда ҳам намоён бўлади.

(Абу ал-Фараж)

Аччик тақдир осмондан тушмайди, у кишилар нодонлигидан туғилади.

(Л. Альберти)

Ақл — бу мураккаб вазиятдан чика олишни билишдир.

(Франтишек Кришка)

Ақл ва ундан фойдаланиш кобилияти — турлича бўлган иккита неъмат.

(Франц Грильпарцер)

Ақл — кучдан ҳам буюкрок нарса. Куч фойдасиз бўлган ерда ақл ёрдамга келади.

(Миср ҳикмати)

Ақлга тўлса гар ёш дили поки,
Хатто кексалардан ўтар идроки.

(Тусий)

Ақли ўткир, ҳар нарсага кизикувчан, лекин бебош ва қайсар болалар ҳам бўлишади. Одатда, бундайларни мактабда ёмон кўришади ва улардан яхши киши чиқишига умид килишмайди. Вахоланки, агар тўғри тарбиялашса, одатда, шулардан буюк кишилар етишиб чиқади.

(Коменский)

Ақли қисқанинг тили узун бўлади.

(Аристофан)

Ақлли аёл доимо ўзини эркакдан нодонрок килиб кўрсата олади.

(Степан Балакин)

Ақлли аёлларга хушомад эркакларга баҳо бериш учун, нодон аёлларга эса ўзига баҳо бериш учун хизмат қилади.

(Александр Кумор)

Ақлли аёллардан эмас, аёл ақлидан сакланиш лозим.

(В. Афонченко)

Ақлни камайтириш лозим бўлган ерда алкоголь — энг ишончли восита.

(В.Я. Данилевский)

Ақлсизликни эҳтиётлик билан килиш зарур.

(Анри де Монтерлан)

Аҳволимнинг оғирлиги бошқаларга азоб бериш учун сабаб бўла олмайди.

(Эсхил)

Аҳмоқона ҳолатга фақат ақлли кишилар тушишади.

(Н.П. Акимов)

Бадавлат киши — бу пули кўп оддий киши.

(Уильям Клод Филдс)

Бадавлат кишилар сиз билан менга ўҳшамайди — уларнинг пули кўп бўлади.

(Эрнест Хемингуэй)

Бадавлатлар қиммат зерикишади.

(Хенрик Ягодзиньский)

Бажариб бўлмайдиганни бажаришга тантанали вайда бергандан, кичкинагина бир эзгу ишни бажарган маъкул.

(Томас Маколей)

* * *

Бажарилиши зарур бўлганни яхши бажариши лозим.

(Николай Пуссен)

* * *

Бажариш кўпчиликка топширилган ишни хеч кимга топширилмаган деб хисобласа ҳам бўла-веради.

(Айзек Уолтон)

* * *

Бажармаслик керак бўлган ишни, ҳатто хаёлингда ҳам бажарма.

(Эпиктет)

* * *

Барча ёзилган ва айтилган гаплар ичida энг аянчлиси «Биз буни қилишимиз керак эди» жумласидир.

(Бэнхед Таллула)

* * *

Барча истакларингнинг ҳам ортидан борма, лекин ҳамма истакларингни ҳам сўндирма.

(Қадимги ҳинд ҳикмати)

* * *

Барча одатлар аста-секин тўпланиб боради, худди ирмоклар дарёга айланиб, денгизга қуйилганидай.

(Жон Драйден)

* * *

Барча оқибатларнинг битта асосий сабаби бўлади. (Ж. Бруно)

* * *

Барча ресторонлар учун бир хил коида: сариёғ қанча қаттиқ бўлса, нон шунча юмшок бўлади.

(Гарриет Маркман)

* * *

Барча ғалаба ўз устингдан коzonилган ғалабадан бошланади.

(Леонид Конов)

* * *

Бахил хафа кўринса, демак, унинг иши юришмади ёки бошқанинг иши юришди.

(Борисфенит)

* * *

Бахт алдамаганни баҳтсизлик хеч качон енга олмайди.

(Бен Жонсон)

* * *

Бахт — бу бир стакан сув, лекин дарё бўйида эмас, сахрова.

(Валентин Борисов)

* * *

Бахт — бу ёмонни эсдан чиқара олиш ва яхшини эслай олишдир.

(Юрий Рибников)

* * *

Бахт — давримизнинг тартиб-интизомига монанд яшаётганимиз учун бизга бериладиган мукофот.

(Ричард Дэвис Бах)

* * *

Бахт жасурларга кўмаклашади.

(Вергилий)

* * *

Бахт кексаликни инкор килади. Кимки гўзалликни кўриш қобилиятини сақлаб колса, у киши каримайди.

(Франц Кафка)

* * *

Бахт кимгадир кулиб боккудай бўлса, тамом орзу-истаклари аклининг бандаси бўлиб қолади, бахт ундан юз ўтиргудай бўлса, ақл унинг орзу-истакларига мутъе бўлиб қолади.

(Қози Аҳмад Faффорий)

* * *

Бахт сизнинг кимлигингида, сизда борига боғлиқ эмас, у мутлақо

сизнинг нима ўйлаётганингизга боғлиқдир.

(Дейл Карнеги)

* * *

Бахт тана учун фойдали, нам эса қалбни ўстиради.

(Марсель Пруст)

* * *

Бахт факат бизни севган, бизга ишонишган ерда.

(М. Лермонтов)

* * *

Бахт шодликда, шодлик эса бахтда.

(Рус ҳикмати)

* * *

Бахт — ўзингда борига кувониш санъатидир.

(Евгений Норкин)

* * *

Бахт — ҳаётнинг максади эмас, унинг воситасидир.

(Поль Клодель)

* * *

Бахт ҳам, кулфат ҳам — жохилларни янада жохилроқ, яхшиларни янада яхшироқ қиласди.

(Александр Круглов)

* * *

Бахт ҳар бир эшикни камида бир марта коқади.

(Уильям Хээзлийтт)

* * *

Бахтга етказадиган йўлларнинг энг тўғриси меҳнат ва қатъийликдир.

(Луи Рейбо)

* * *

Бахтда ҳар ким ўз улушига эга: қашшоқлар ҳам, бадавлатлар ҳам, илмсизлар ҳам, олимлар ҳам, хайвонлар ҳам, инсонлар ҳам.

(Жюльен Ламетри)

* * *

Бахтдан кейин баҳтсизлик, баҳтсизлик кетидан баҳт келади. Доим факат баҳтсизлик бўлмайди, доим факат баҳт ҳам бўлмайди.

(Қадимги ҳинд ҳикмати)

* * *

Бахтли бўлишни истовчи киши учун иккита асосий восита бор: яхши соғлик ва паст хотира.

(Альберт Швейцер)

* * *

Бахтли бўлишнинг йўли — бошқаларни баҳтли килиш.

(Роберт Ингерсолл)

* * *

Бахтли киши вактни дакиқалар билан ўлчайди, баҳтсизларга эса у ойларга чўзилади.

(Ж.Ф. Купер)

* * *

Бахтли кунларни кутиш, баязан шу кунларнинг ўзидан ҳам лаззатлироқ бўлади.

(К. Паустовский)

* * *

Бахтли учун баҳтсизга акл ўргатиш осон.

(Эсхил)

* * *

Бахтли хаёт йўқ, факат баҳтли кунлар бор.

(Андре Терье)

* * *

Бахтни бошқа бирор билан баҳам кўрсанг у кўпаяди.

(Жюльен Ламетри)

* * *

Бахтсизлар ҳар доим айбдор.

(Франсуа Жозеф Лебийон)

* * *

Бахтсизларнинг дўсти бўлмайди.
(Жон Драйден)

* * *

Бахтсизлик бахтнинг нима эканни кўрсатади.
(Инглиз ҳикмати)

* * *

Бахтсизлик яхши мактаб дейишиди, эҳтимол шундайдир. Бахт эса яхши университет.

У эзгулик ва гўзалликка мойил қалбни тарбиялашни никоясига етказади.

(А.С. Пушкин)

* * *

Бахтсизликдан қўрқкан баҳтга ета олмайди.

(Рус ҳикмати)

* * *

Баъзи бир олимлар банк ҳазиначисига ўхшашади: унда катта бойликларнинг қалити бор, лекин бу бойликлар унга тегишли эмас.

(Людвиг Берне)

* * *

Баъзи нарсалар тўғрисида тўла ва ҳамма нарсалар тўғрисида эса баъзи нарсаларни билишга ҳаракат килинг.

(Генри Петер)

* * *

Баъзида жанжал чиқариш ўлимдан ҳам кийин бўлади.

(Грэм Грин)

* * *

Баъзида жимлик хавфдан ҳабар берувчи бўлади.

(Веслав Тшаскальский)

* * *

Баъзида жуда кам ҳолларда бўлса ҳам миш-мишлар тўғри бўлиб чиқади.

(Ричард Бах)

* * *

Баъзида олдинга ҳаракат кетга тепиши натижасида бўлиши мумкин.
(М. Задорнов)

* * *

Баъзида тушимида хаётда бўлмайдиган нарсалар киради, хаёт эса баъзида ҳатто тушимида ҳам кирмайдиган нарсаларга дучор килади.

(Илья Шевелев)

* * *

Баъзида ҳаракатсиалик ҳам ҳаракат.

(Владимир Монс)

* * *

Баъзилар агар башпорати тўғри чиқса, охир замон келишига ҳам кувонган бўлишарди.

(Кристиан Фридрих Геббелъ)

* * *

Баъзилар берган сўзларини бажармасликдан ҳузурланиш учун сўз беришади.

(У. Хэзлитт)

* * *

Баъзилар йиқилмасликлари учун бошқарув рулига жон-жаҳди билан ёпишишади.

(Веслав Брудзиньский)

* * *

Баъзилар мансабга эришиб, одам гарчиликдан чиқишади.

(Ф.Н. Глинка)

* * *

Баъзилар оғзига сувни яхширок тупуриш учун олишади.

(Валентин Домиль)

Баъзилар оғиздан ҳақиқат сас-
сиқ чиқади.

(Жан Ростан)

Баъзилар ўз ватанларини худди
сотадигандай мақташади.

(Жарко Петан)

Баъзиларга бўри бўлиб увилла-
гандан кўй бўлиб маъраш яратади.

(Жильбер Сесброн)

Бахона — бу кўпинча ўзини
оклаш.

(Брехт)

Бахона топиб бўлмайдиган дара-
жадаги мудхиш айблов бўлган эмас.

(Томас Мор)

Баҳса ютишнинг ягона йўли
бахслашмасликдир.

(Дейл Карнеги)

Беайбни айблашга қараганда жи-
ноятни жазосиз колдирган афзал.

(Траян)

Бебаҳо кишини сотиш осон.

(Славомир Врублевский)

Бегона тўшакда доим ёмон ух-
лайсан.

(Колетт)

Бегона ўтлар ҳамма ерда ҳам
ўсавермайди, улар факат эҳтиёж
бўлмаган ерлардагина ўсишади.

(Михаил Генин)

Бегуноҳни ҳам айблаш мум-
кин, лекин факат айбдоргина фош
килинади.

(Апулей)

Бекорчи киши худди мили йўқ
соатга ўхшайди.

(Ж.Ф. Купер)

Беморга ҳамдард бўлган ши-
фокор яхши даволайди, бу ҳам-
дардликни сезган bemор тез соғаяди.

(Эдуард Севрус)

Беморлар соғларга қараганда
серзарда бўлишади, аёллар эркак-
ларга қараганда, кексалар ёшларга
қараганда ва баҳтисизлар баҳтлилар-
га қараганда.

(Аммиан)

Бетарафлик: болиблар томонида
бўлиш.

(Пьер Хайн)

Бетартиб хордик ишлагандан
ҳам кўпроқ чарчатади.

(Рус мақоли)

Бетоблик — ялков учун байрам.
(Антифон)

Бефарқлик — кишиларнинг но-
донликка карши курашининг бир
турни.

(В.Б. Виб)

Бехатар ғалабани бетантана ни-
шонлайсан.

(Пьер Корнель)

* * *

Биз билан курашаётгандар аса-
бимизни мустаҳкамлайди, билим
ва тажрибаларимизни ўтирилайди.

(Эдмунд Бёрк)

* * *

Биз бирор-бир нарсанинг милли-
ондан бир фоизини хам билмаймиз.
(Т. Эдисон)

* * *

Биз бирор нимани билиш-бил-
маслигимизни билмаймиз.

(Метрополитен Хиосский)

* * *

Биз деярли доим тушунганимиз-
ни кечирамиз.

(Михаил Лермонтов)

* * *

Биз дунёга ёлғиз келамиз ва
дунёдан ёлғиз кетамиз.

(Жеймс Фруд)

* * *

Биз заруритдан унинг кучли-
лиги учун эмас, ўзимизнинг ожиз-
лигимиз сабабли енгиламиз.

(Анна де Стель)

* * *

Биз излаётган барча мўъжиза —
бизнинг ўзимиздир.

(Томас Браун)

* * *

Биз ота-оналаримиздан хам
фарзандларимизни кўпроқ яхши
кўрамиз.

(Альфред Конар)

* * *

Биз отамизни хам, синглимиизни
хам, аёлимизни хам яхши кўрамиз.
Лекин қийналганимизда, аввало,
онамизни эслаймиз.

(Н. Некрасов)

Биз фаришталар билан учраша-
миз, лекин буни улар кетиб бўл-
гандаридан кейингина англаймиз.

(Жорж Элиот)

* * *

Биз хафалигимиз учун йигла-
маймиз, балки йиглаганимиз учун
хафамиз.

(У. Жеймс)

* * *

Биз ўз ақлсиалигимизнинг ижод-
коримиз.

(Грэм Грин)

* * *

Биз ўз фазилатларимиз тўғри-
сида қанча кўп гапирсак, унга
шунча ишонишмайди.

(Бошен Эдмон Пьер)

* * *

Биз ўзгалардан шубҳаланамиз,
чунки ўзимизни жуда хам яхши
биламиз.

(Анна де Стель)

* * *

Биз қанчалик аклга қараб иш-
тутсак, шунчалик озодмиз, кўнгилга
қараб иш тутсак эса, шунчалик
асоратдамиз.

(Лейбниц)

* * *

Биз ҳаётда жуда кўп нарсалар-
дан завқланамиз — энтомология-
дан хам, океанларни ўрганишдан
хам, хужайраларнинг тузилишини
текширишдан хам, факат ҳаётнинг
ўзидан эмас.

(Генри Миллер)

* * *

Биз ҳаётимиз китобидан би-
рорта хам бетни йиртиб ташлай

олмаймиз, лекин уни осонлик билан тўлалигича ўтга ташлашимиз мумкин.

(Жорж Санд)

Биз ҳатто умидсизликка тушганимизда хам умид киламиз.

(Р. Гурмон)

Биз ҳақлик ёки ноҳақлик хиссёти билан туғилмаймиз, бу хисларни қабул қилиш қобилияти билан туғиламиз.

(Пьер Дюпон)

Биз хурмат киласиган кишимизга караганда хам, бизга ёқадиган киши билан мулокотда бўлишни кўпроқ ёқтирамиз.

(Кребиён)

Бизга қилинган танбехда ҳакиқат қанча кўп бўлса, у шунча аламли бўлади.

(Уилл Рожерс)

Бизда ҳалол кипилар авлиёлардан хам кам учрайди.

(В. Соловьев)

Бизнесдаги муваффакиятнинг сеҳрли формуласи: ҳаридорлар билан худди меҳмондай муносабатда бўл, хизматчилар билан эса одамдай муносабатда бўл.

(Томас Питерс)

Бизнесдаги ҳалоллик — мижозларни мунтазам алдашнинг ягона йўли.

(Филипп Бувар)

• • •
Бизнеснинг асосий сири сендан бошқа билмайдиганларни билишда.
(А. Онассис)

• • •
Бизнинг биладиганларимиз чекланган, билмайдиганларимиз эса чексиз.

(Апулей)

• • •
Бизнинг давримизда ва бизнинг дунёмизда ваъда факат ўзимизга фойдали бўлганида бажарилади.
(Эмма Дарси)

• • •
Бизнинг давримизда оқлати кўпинча сиёҳ ёрдамида амалга оширилади.

(Жорж Прентис)

• • •
Бизнинг исмимиз — бу бизнинг ўзимиз.
(Е. Сальверг)

• • •
Бизнинг ишимизда — аслида қандайлигимиз, сўзимизда эса қандай бўлишимиз лозимлиги намоён бўлади.

(С. Смайлс)

• • •
Бизнинг тақрорланмас ҳаётимизда ҳар бир кун тарихийдир.
(Александр Кумор)

• • •
Бизнинг тақдиримиз ахлоқимизга боғлик.

(Корнелий Непот)

• • •
Бизнинг энг асосий камчилигимиз шундан иборатки — бирор ни-

мани бажариш ўрнига уни кўпроқ мухокама қиласиз.

(Жавоҳарлал Неру)

* * *

Бизнинг ҳаётга бўлган назаримиз театр дурбинига ўхшайди, нарсаларнинг катта ёки кичик бўлиб кўриниши унинг қайси тарафидан карашимиизга боғлиқ.

(Эмиль Сувестр)

* * *

Бизнинг ҳаётимиз ер тагида томирлари бирлашиб кетган ўрмондаги дарахтларга ёки океандаги оролларга ўхшайди.

(Уильям Жеймс)

* * *

Бизнинг ҳаётимиз нодонлигимиз сабабли қискаради.

(Спенсер Герберт)

* * *

Бизнинг ҳаётимиз шундайки: кўникмасанг — ўласан, ўлмасанг — кўникасан.

(М. Жванецкий)

* * *

Биласанми тилинг недур оғизда,
Ақл хонасига калит доимо!
Эшик ёпик бўлса билиб бўлмайди,
Хона ичра девми, фариштами ё!

(Ибн Камолпошшо)

* * *

Билганингни ҳар доим ҳам айтаверма, нима айтишни ҳам бил.

(Клавдий)

* * *

Билим бойлигига тўймайди одам,
Камаймас бошқага қанча берса ҳам.
Оламда билимдир ганжи бебахо,
Ким билим эгаси — ўша подшо.

(Тусий)

* * *

Билимга интилган илм билан шуғулланади. Билимга интилмаган бизнес билан шуғулланади. Билимни ҳам истамаган, бизнесни ҳам эплай олмаган сиёсат билан шуғулланади.

(Мерфи қонуни)

* * *

Билимсиз бўлгандан қашшок бўлган афзал, чунки қашшок пулдан маҳрум киши бўлса, билимсиз илмдан маҳрум кишиидир.

(Аристипп)

* * *

Билимсизлик билан ишга
киришсанг,
Фойдаси бўлмайди қанча
тиришсанг.
(Тусий)

* * *

Билимсизликнинг учта тури мавжуд: ҳеч нарса билмаслик, ҳамма биладиган ахмокона нарсаларни билиш, билиш лозим бўлмаган нарсаларни билиш.

(Шарль Дюкло)

* * *

Билишга интиливчи истак ҳеч
качон бажарилган иш билан ка-
ноатланиб қолмайди.

(Ж. Бруно)

* * *

Билмаган кишига ҳамма нарса
мумкин.

(Кристофор Виланд)

* * *

Биология нуктаи назари билан қаралса, сизни чакадиган ҳамма нарсанинг жинси кўпинча мода бўлади.

(Скотт К्रуз)

Бир авлод учун ҳашам хисобланган, кейинги авлод учун зарурят хисобланади.

(Энтони Кросленд)

Бир-бири билан курашадиган иккита хато танҳо хукмронлик килаётган ҳақиқатдан маҳсулдорроқдир.

(Жан Ростан)

Бир булоқдан чиқкан ирмокларнинг баъзиларидан тиник, баъзиларидан эса лойқа сув оқиши мумкин.

(А.К. Доіл)

Бир вақтлар чин дилдан чиқкан тилакларимиз хаётда кўп марталаб намоён бўлади.

(Маргарет Фуллер)

Бир гапни кўп такрорлайвериш, ҳатто итни ҳам жиркантиради.

(Хитой ҳикмати)

Бир гулдан гулчамбар кила олмайсан.

(Жорж Герберт)

Бир ишонч камайса — бир ажин кўпаяди.

(Ксавье Форнере)

Бир марта айтиш учун икки марта ўйлансанг, айтадиганингни икки марта яхши изхор киласан.

(У. Пенн)

Бир марта кўрқкан киши кейинги марта ҳам кўрқади.

(Г. Жон)

Бирор тўғрисида аник билмасдан туриб номаъкул гапни гапирма, билган тақдирингда ҳам буни нима учун гапирайпман деб ўзингдан сўра.

(Жорж Санд)

Бирор нимамизни йўқотганимизда хафа бўлиш эмас, ўзимизда колган нарсаларга лойиклигимиз канчалик камлигини ўйлашимиз зарур.

(Пенн)

Бирорта ҳам ҳақиқий буюк кипи ўзини хеч качон буюк хисобламаган.

(У. Хэзлитт)

Бир сафда бораётганларнинг мақсадлари ҳам бир бўлавермайди.

(Веслав Ташкальский)

Бир хил туйғу билан банд ҳалкни бошқариш осон бўлади.

(М. Лермонтов)

Бир шамолнинг ўзи бир кемани бандаргоҳга яқинлаштираса, бошқасини ундан узоқлаштиради.

(К. Буви)

Бир ҳақиқат иккинчисини ёритади. (Ж. Бруно)

Бирга ибодат қиладиган оиласнинг қалби ҳам бирга бўлади.

(Аль Скалпоне)

Биргина хотиржам фикр юритиш мингта шошилинч маслахатдан афзал.

(*Вудро Вильсон*)

Бирданига кўп илоннинг жирига тегиши ярамайди.

(*Б. Жонсон*)

Биринчи наебатда тиш нариги дунёга кетади.

(*Я. Ипохорская*)

Биринчи қадаҳ чанқоқ босиш учун, иккинчиси — қувноқлик учун, учинчиси, роҳатланиш учун, тўртинчиси — аклдан озиш учун.

(*Anахарис*)

Бировлар инсофга эга, бошқа бировлар эса ҳамма нарсага эгалар.

(*Юрий Рибников*)

Бировларга таъна килмасдан, уларни тушунишга ҳаракат килиш зарур.

(*Д. Карнеги*)

Бировлар келажак учун бугуннинг баҳридан ўтишса, баъзилар шу дам учун келажак баҳридан ўтишади.

(*Илья Шевелев*)

Бировлар томонидан ихтиро қилинган ҳамма нарса бошқа кишиларга фойда келтиради.

(*Жюль Верн*)

Биревлар учун яшаётган кишининг ўз ҳаётини сақламасликка ҳаки йўқ.

(*Франсуа Гизо*)

Биревларнинг маслаҳатига кулок тутмайдиган кишидан яхши маслаҳатчи чикмайди.

(*Ж.Ф. Купер*)

Биревларнинг тўғри фикрлашини тан олиш ўзингнинг хато фикрингни маъқуллашдан мактоблироқдир.

(*М. Ломоносов*)

Биревларнинг фикрича, сиз баҷара олмайдиганингизни бажариб кўйсангиз, бу сизга энг олий завқ келтиради.

(*У. Бэджот*)

Биревнинг хатоси — бошқа учун сабок.

(*Ж. Рей*)

Биродар, фийбатга берилма сира, Фийбатчи юзлари корадир, кора.

(*Камолиддин Биноий*)

Бирон қоғозга қўл қўймокчи бўлсанг, бирон одамни хафа қилиб қўймасликни ўйла.

(*Кози АҳмадFaффорий*)

Бирон-бир доно фикр изласанг бу тўғрида кечаси ўйла.

(*Эпихарм*)

Бирон-бир ишни йўрикномани бузмасдан бажаришнинг иложи йўқ. Ишнинг бажарилиши билан йўрикнома бузилишини оқлаб бўлмайди.

(Мерфи қонуни)

Бирор-бир максадга жиддий интилиш — уни муваффакиятли якунлашнинг ярмидир.

(В. Гумбольдт)

Бирон-бир нарсани билмаслиги билангина кишига баҳо бериб бўлмайди, унинг қандай тез қарор қабул қилишига ҳам эътибор килиш зарур.

(Максвелл)

Бирон-бир фанни тушуниш учун унинг тарихини билиш зарур.

(Огюст Конт)

Бирон-бир ўлкага ҳукмрон тайинлаганида ҳукмронлик нишони бўлган ханжарни топшираётib Траян доимо шундай деган: «Сенга ушбу ханжарни тўғри иш килаётган бўлсам, мени қўриқлаш учун, агар нотўғри бўлса менга қарши ишлатиш учун берәётирман».

Бирор марта ҳам йиғламаган киши бахтилидир.

(Жорж Сантаяна)

Бирор нарсани тўғрилаш ҳеч қачон кеч бўлмайди.

(Нэнси Тайер)

Бирор нимант билан бошқалардан ажралиб тур. Ўйлаб кўрчи, агар Пиза минораси кия бўлмаганида унинг мавжудлигини ким ҳам билар эди.

(Луижи Пиранделло)

Бирор нимани инкор килиш, бу хали аниқлаш эмас.

(Лосев Алексей Федорович)

Бирорта ҳам жоҳил киши баҳтили бўла олмайди.

(Ювенал)

Битта беабини жазолагандан, ўнта айбдорни кечириш афзал.

(Рус мақоли)

Бодани аклингга ғолиб этмагил.

(Афзалиддин Хоқоний)

Бозор — бу бир-бировни алдаш ва талаш учун махсус белгиланган жой.

(Анахарис)

Бой — пули кўп камбағал.

(Уильям Клод Филдс)

Бойлиги учун уйланадиган киши ўз эркини сотади.

(Жорж Герберт)

Бойлик баъзи кипиларга факат уни йўқотиб кўйишдан кўркувни пайдо киласди.

(А. Ривароль)

• • •
Бойлик кишини ўзгартирмайды,
факат унинг никобини ечади.

(Альфонсо Теха Забр)

• • •
Бола пайтингизда хозиргидай
киши бўлиб етишишингиздан фахр-
ланармидингиз?

(Лоуренс Питер)

• • •
Болалар катталарга кам қулоқ со-
лишади, лекин уларга тузуккина тақ-
лид килишади.

(Л. Бодуин)

• • •
Болаларни эрка ўстириш зарур,
шунда улар ҳақиқий карокчилар
бўлиб улғайишади.

(Евгений Шварц)

• • •
Болаликдаги қалбини йўкот-
маган киши буюк инсондир.

(Мен Цзи)

• • •
Борига қаноат, яхшироғига эса
харакат кил.

(Исократ)

• • •
Борига қаноат килмаган киши
ўзи орзу килган нарсасига эриш-
ганида унга ҳам қаноат килмаган
бўлар эди.

(Бертолъд Ауэрбах)

• • •
Бостириб сувориш экинга зиён
қилгани каби, хаддан ташқари
тўйиб овқатланиш ҳам кишига
шунча зиён.

(Абу ал-Фараж)

• • •
Ботирлик аскарларга чирой,
ўғриларга эса айб.
(«Конуни ҳикмат»дан)

• • •
Ботирни уруш синайди, оқилни —
кахр, дўстни — мухтожлик.
(Араб ҳикмати)

• • •
Бошлиқнинг қобилияти кўл
остидагиларнинг қобилиятига баҳо
бериш билан ўлчанди.

(Роберт Лембке)

• • •
Бошқа тилни билиш иккинчи
калб эгаси бўлишдай гап.

(Буюк Карл)

• • •
Бошқалар билгандаридан кўпни
бilmаслик — бу билимсизликдир.
(Жан Ростан)

• • •
Бошқалар калбига тикандек сан-
чиладиган ҳазилга кулиш ёвузликка
шерик бўлишдир.

(Шеридан)

• • •
Бошқалардан яхши ишлайдиган
кишини топиб улгурмай, у бош-
қалардай ишлай бошлайди.

(Анри де Монтерлан)

• • •
Бошқалар ўйламайдилар деб
ўйлама. (Юзеф Булатович)

• • •
Бошқалар кўлидаги ноннинг
ушори ҳам катта кўринади.
(А.Д. Кантемир)

• • •
Бошқаларга нисбатан ўзимни
беозор, мулоим, тоқатли, хушмуо-

мала килиб кўрсатиш им уларни яхши кўрганимдан эмас, бу хулким билан мен ўзимнинг жамиятда тутган ўрнимни мустаҳкамлайман.

(Альберт Швейцер)

Бошқаларга яхшилик қилишга шайланган киши, аввало, бу ишда унга халакит беришлари мумкинлигини ҳам назарда тутиши лозим.

(Анатолий Кашировский)

Бошқаларни ишонтиришнинг ягона йўли — уларни эшлишидир.
(Дин Раск)

Бошқариш конунлари кўп киши бўлган ердагина амал килади. Бир киши бўлган ерда эса, бошқариш эмас, ўзининг алоҳида конунлари билан мулоқот зарур бўлади.

(Симон Соловейчик)

Бошқача ном билан айтиладиган гамбургер икки маротаба киммат туради.

(Эван Эспер)

Боғ яратишининг бир канча усуллари мавжуд, уларнинг энг яхиси — бу ишни боғбонга топширишдир.

(К. Чапек)

Боғ хисобига яашаш учун боғда яашаш лозим.

(Фрэнк Хаббард)

Боғда боғбон экмаган нарсалар ҳам кўп ўсади.

(Испан ҳикмати)

Бу дунёда баҳт тўсатдан келади. Агар сен баҳтга интилсанг ҳеч қачон унга ета олмаслигинг мумкин. Бошқа мақсадларга ҳаракат килган пайтингда, сен ҳатто орзу ҳам килмаган баҳтингга эришишинг мумкин.

(Н. Готорн)

Бугун амалга ошмаган иш эртага амалга ошиши мумкин.

(К.Э. Циолковский)

Буйруқ берадиганинг яхши кўриш мумкин, лекин буни унга айтиб бўлмайди.

(Андуан де Сент-Экзюпери)

Бутун ҳаётинг ўрганиш эканини ва сен эътиборсиз ўкувчи эканлигингни умр тутаётганида билиб коласан.

(В. Розанов)

Бутун ҳаётнинг натижаси — ўлим.

(Зигмунд Фрейд)

Буюк алломалар ўз олдиларига мақсад қўядилар, бошқалар ўз истакларига эргашадилар.

(В. Ирвинг)

Буюк бир кишининг айтган сўзини такрорлашдан чарчамайман: «Ўрнига бошқани алмаштириб бўлмайдиган киши йўқ».

(Ф.Д. Рузвельт)

Буюк даҳолар ўзидан пастларга ҳам беписанд бўлишмайди, бош-

қалар эса ўзидан юкорини хам писанд қилишмайди.

(Б. Фонтенель)

* * *

Буюк инсонларга хамма дуч келади, лекин кўпчилик улар билан учрашганини сезмайди хам.

(У.Э. Чэннинг)

* * *

Буюк киши ўз давридан олдин юради, ақлли у билан тенг, айёр ундан фойдаланишга ҳаракат килса, нодон ўз даврига кўндаланг туради.

(Эдуард Бауэрнфельд)

* * *

Буюк кишилар бўйи пастлигини иnobатга олинмаса, одатда, биздан фарқ қилишмайди.

(Макс Бирбом)

* * *

Буюк қайгулар сукут саклайди, у кўёз ёшлари билан намоён бўлмайди.

(Торквато Тассо)

* * *

Бюрократизм катагида фан олдинга ҳаракатлана олмайди.

(К. Либкнехт)

* * *

Бюрократия — имкони бор нарсанни имкони йўкка айлантиришсанъати.

(Х.П. Сальседо)

* * *

Бўрон кичик дарахтларга зиён қилмайди, катталарини эса синдириб, томири билан қўпориб ташлайди.

(И. Дамаскин)

* * *

Бўш бопп сира хам бўш эмас, унинг ичи кераксиз нарсалар билан тўла бўлади.

(Э. Хоффер)

* * *

Бўш вакти кўп киши, одатда, уни хеч хам вакти йўқ киши билан ўтказишга интилади.

(Рене Клер)

* * *

Вайсақилик — ёш касали.

(Б. Жонсон)

* * *

Ватанини ҳимоя қилишдаги қаҳрамонлик — яхшилик, карокчининг қаҳрамонлиги — ёмонлик.

(Бестужев-Марлинский)

* * *

Ватанпарвар — бу ватанга хизмат қилаётган киши, ватан эса — бу биринчи навбатда ҳалқидир.

(Н.Г. Чернишевский)

* * *

Вафодорлик олийжаноб ва комил инсонлар хислатидур.

(«Ахлоқи мұхсинаң»дан)

* * *

Вашингтонда ягона содик дўст — бу ит. (Гарри Трумэн)

* * *

Вакт бор, вакт бўлди, вакт ўтиб кетди. (Р. Грин)

* * *

Вакт доим ҳаракатда: у сенга бирор нарсанни тақдим қиласди ёки бор нарсангни тортиб олади.

(Вильгельм Фишер)

* * *

Вактга хасислик мақтovлидир. (Томас Манн)

• • •
Вакт факат китоблардагина тұх-
таб туради.

(Ялю Курек)

• • •
Виждони пок кишининг эктимол
хотираси пастир.

(Марсель Паньоль)

* * *
«Вакт ярани даволайды» — бу
факат тасалли сүзлар, албатта, у
ёлғон, лекин шундай бўлишини
истардим.

(Марлен Дитрих)

* * *
Виждонингни йўқотма, топилса
азоб беради.

(Виктор Сумбатов)

* * *
Вакт ўтаверади, вакт келаве-
ради.

(Жозе Сарамаго)

* * *
Врач сизнинг касаллигинизнинг
номини билини, бу ҳали унинг
нима эканини билади дегани эмас.
(Артур Блох)

* * *
Вакт ўтган сайн бизнинг ажлод-
ларимиз кўпдан-кўп буюк қахра-
монликлар килишади.

(Веслав Брудзинский)

* * *
Врачларнинг бизга баъзи нар-
саларни тақиқлаши ахволимизнинг
унчалик ҳам ёмон эмаслигидан да-
рак беради: энг даҳшатлиси — кеч
нимани тақиқламагани.

(Роберт Лембке)

* * *
Вакт ўтган сайн нарсанинг мо-
хияти ҳам ўзгаради.

(Т. Лукреций)

* * *
Вужудимда менга доим жаҳл
киладиган яна бир киши яширинган.
(Томас Браун)

* * *
Вакт ўтган сайн совимайдиган
ўтли қаҳр йўқ.

(Ж. Боккаччо)

* * *
Газета сифатининг ягона ўл-
чами — унинг тиражи.
(Уильям Рэндолф Хёрст)

* * *
Вакт ҳам пулга ўхшайди: бўлар-
бўлмасга уни сарфлайвермасангиз
у сизга етарли бўлади.

(Гастон де Левис)

* * *
Гап билан сухбатдошинг фик-
рини ўзгартириш кийин, баъзида
ўзингники ўзгириши мумкин.

(Альфред Камю)

* * *
Вактни оқилона тақсимлаш фа-
олиятнинг асосидир.

(Я. Коменский)

* * *
Гапга усталикнинг асосий мақ-
сади ўзгаларнинг гапиришига имкон
бермаслик.

(Л. Вернейль)

* * *
Виждони бекарор кишиларга
яқинлашма.

(Ф. Делакруа)

* * *
Гапинг синишини истамасант
ильтимос килма.

(Жон Драйден)

* * *

Гапириш санъати эшитиш қоби-
лиятига зарар килади.

(Антон Лигов)

* * *

Гапирмасликни биласан, лекин
жим туришни эплай олмайсан.

(Эпихарм)

* * *

Гирдоб ютиб кетишими истама-
ган киши сузишни билиши зарур.
(Г. Сенкевич)

* * *

Гомер поэмаларини Гомер ёзган,
агар у ёзмаган бўлса, шу исмли
бошқа бир киши ёзган.

(О. Хаксли)

* * *

Гулнинг тикани борлигига но-
лимайман, аксинча тиканинг гули
борлигига кувонаман.

(Жозеф Жубер)

* * *

Гунохни элдан яширмок, жим
үтирмок,
Вале ундан ёмон ёлғон гапирмок.
(Фахриддин Гургоний)

* * *

Гунох килиш барча инсонлар-
га хосдир. Кишилар шу килган
гунохидан виждонлари қандай азоб-
ланини билан бир-биридан фарқ
килишади.

(Альфери Витторио)

* * *

Гунох килишдан уял, тавба қи-
лишдан эмас.

(Иоанн Златоуст)

* * *

Гўзаллик — бу шакл ва мазмун-
нинг мужассамлашишидир.

(Генрик Ибсен)

* * *

Гўзаллик ва илмга ташналик хеч
ҳам бирга бўла олмайди.

(Томас Браун)

* * *

Гўзалликнинг йўлдоши доимо
енгилтаклиқ бўлган.

(Проперций)

* * *

Дабдабозлиқ одатда бизни
карзга ботиради.

(Этель Уотте Мамфорд)

* * *

Далилнинг кучи сонида эмас
унинг асослилигиди.

(Лотин ҳикмати)

* * *

Дараҳт меваси ҳам охирида
ширин бўлади.

(Николай Карамзин)

* * *

Дарёнинг йўналиши унинг ман-
баига боғлиқ эмас.

(Жан Кокто)

* * *

Дарз кетган козонга ямоқли
копкоқ ҳам бўлаверади.

(Япон ҳикмати)

* * *

Даромад билан эмас, харажат
билан яшашади.

(Рус ҳикмати)

* * *

Дастлаб сиз ичкиликни талаб
киласиз, кейин ичкилик ичкиликни
талаб қиласди, сўнг ичкилик сизни
талаб қиласди.

(Синклер Льюис)

* * *

Демократия — бу тенгсиаликни
мустаҳкамлашнинг энг яхши йўли.

(Геннадий Малкин)

Демократия: нимани истасанг гапирасан, нимани буюришса ба-жарасан.

(Жон Берри)

Демократиянинг даражаси кишининг шахсини тасдиқловчи ҳужжатини кўрсатмасдан босиб ўта-диган йўлининг узунлиги билан ўлчанади.

Денгизда иккинчи бор фалокатга учраган кишининг денгиздан нолиши ноҳақлиkdir.

(Жорж Герберт)

Дил уйин ғамлар супурса, не ажаб, Янги шодликлар келурлар яркираб.

(Жалолиддин Румий)

Директор хам худди бошкалардай одам, лекин у бу хақда билмайди.

(Рэймонд Чандлер)

Доимо бирон-бир янги нарса яратилишидан олдин, мавжудининг зътибори пасайган бўлиши лозим.

(С. Цвайг)

Доим кўркувдан титраб юриб баҳтли яшаб бўлмайди.

(П.А. Гольбах)

Доимий муваффакият кароқчи-ларни яхши бизнесменларга ай-лантиради.

(В. Швёбелъ)

Доимо тўйиб егандан, баъзида тўймай колган афзал.

(Абу ал-Фараж)

Донишманд билан файласуф орасидаги фарқ нимада? Донишманд ноаниқни аниқ қилиб тушунтира олади, файласуф эса аниқни ноаниқ қилиб.

(Александр Красний)

Донишманд бўлиш санъати нимага зътибор бермасликни билишдадир.

(У. Жеймс)

Донишмандга ёқай десангиз, ўзингизнинг яхши томонларингизни кўрсатинг, нодонга ёқай десангиз, унинг яхши хислатларини бўрттириб кўрсатинг.

(Сэмюэл Тейлор Колриж)

Донишмандлар билан мулокот — ажойиб нарса.

(Аристофан)

Донишмандлар хатто душманидан хам кўп нарса ўрганишади.

(Аристофан)

Донишмандлик тақдирни енгади.

(Ювенал)

Доно доим яхши сўзда — сухбатда. Эшитган баҳраманд ундан албатта.

(Тусий)

Доно кипи билан дўстлик янги чиқкан ойдек тўлишиб боради, но-дон билан дўстлик эса худди эски ойдек қисқариб боради.

(Виллювер)

Дори беморларга танлаб таъсир килади: ким унга ишонса соғаяди, ишонмаган касалланиб юраверади.

(Кир Буличев)

Драматург саҳнадаги ясама жиҳозларни ўзгартиради, лекин актёрларни қолдиради. Тангри эса тескарисини килади.

(Т. Маккоун)

Дунё азоб-уқубатларга тўла бўлса ҳам, шу азоб-уқубатлар бартараф килинган мисолларга ҳам тўла.

(Хелен Келлер)

Дунё бепоён, хаёт эса гўзал ва ажойиб.

(Уильям Годвин)

Дунё ишчилари эрта уйғона-диганларга тегишли.

(Колюш)

Дунё — менинг ватаним, барча инсонлар — менинг оға-иниларим, эзгу ишлар — менинг диним.

(Т. Пейн)

Дунё оптимилистларга тегишли, пессимилистлар эса унда факат томошабин.

(Франсуа Гизо)

Дунё хаёти уч кун: кеча, бугун ва эрта. Кеча ўтди, эртанинг бўлиши номаълум. Шундай экан бугунги кунни қадрлаш лозим.

(Хасан Басрий)

Дунёга биз азбланиб келамиз, лекин уни ҳам осонлик билан тарк этмаймиз.

(Томас Браун)

Дунёда ёшлиқ даволай олмайдиган ғам йўқ.

(В. Ирвинг)

Дунёда мавжуд нарсаларнинг бари бир вақтлар орез бўлган.

(Карл Эндберг)

Дунёда топай десанг омонлик, Бирорвга заррача килма ёмонлик.

(Муҳаммад Жабаррудий)

Дунёда топилиши қийин бўлган энг тақчил нарса — бу ҳақиқий адолатли киши.

(Ж.Ф. Купер)

Дунёда яхши китоблар кўп, лекин у китоблар уларни ўқий оладиганлар учунгина яхши.

(Д. Писарёв)

Дунёда ҳеч бир киши ўзи ўйқудан турганидан кейин бошка бир кишининг кўрпа-тўшакда ётиш хукукини тан олмайди.

(Роберт Линд)

Дунёда ҳеч кимнинг кўмагисиз ўз йўлини топиб кетган кишилар жуда ҳам кўп.

(Антуан де Сент-Экзюпери)

Дунёда ҳеч нимага ҳакиқатга эришилганидай қийинчилик билан эришилмайди.

(В. Ирвинг)

* * *

Дунёда қай замонда яшаётган-
ликларини билмайдиган кишилар
жуда ҳам кўп.

(Боб Хоун)

* * *

Душман орттирмокчи бўлсанг,
бирон-бир нарсани ўзгартиришга
харакат қил.

(Вудро Вильсон)

* * *

Дунёда яхши кишилар жуда ҳам
кўп, лекин уларнинг хаммалари
жуда ҳам бандлар.

(Дон-Аминадо)

* * *

Душман сўзларига ишонса киши,
Пушаймон тортишдир окибат иши.
(Хожа Самандар Термизий)

* * *

Дунёдаги энг қийин иш — од-
дийликдир, бу — тажрибаликнинг
юкори чегараси ва даҳоликнинг
белгисидир.

(Жорж Санд)

* * *

Душманингдан эҳтиёт бўлиш
дўстдан эҳтиёт бўлишдан осон.
(Алкмеон)

* * *

Дунёдаги ҳамма нарса меҳнатга
боғлиқ.

(Луи Пастер)

* * *

Душманингдан қўрқаётганли-
гингни билдиришдан ортиқ уни
руҳлантирадиган нарса йўқ.
(Ф. Купер)

* * *

Дунёдан норози бўлган, аввало,
ўзидан норози бўлиши зарур.

(Вильгельм Фишер)

* * *

Душманингни хоҳ куч билан
енг, хоҳ айёрлик билан, барибир
эмасми?

(М.П. Вергилий)

* * *

Дунёни тартибга келтиришга
интилиш зарур эмас, у азалдан ўз
тартибига эга. Биз факат ўзимизни
шу тартибга мослашимиз зарур.

(Генри Миллер)

* * *

Душманларимизнинг энг кичиги-
дан кўпроқ қўркиш зарур.
(Лафонтен)

* * *

Дунёкарашингизни кўпинча ат-
рофингиздаги кишилар шакллан-
тиради.

(Р. Карлсон)

* * *

Душманларингга истаганча наъ-
да килиб, лекин унинг баъзи бир
арзимасларинигина бажарсанг, улар-
нинг устидан тантана килардинг.
(Данте)

* * *

Душман билан ўпишгандан,
дўстинг билан муштлашган афзal.

(Шолом Алейхем)

* * *

Душманларингдан қўркма —
ошиб борса улар сени ўлдиришади.
Дўстларингдан қўркма — ошиб
борса улар сени сотишади. Бепар-
волардан қўрк — улар сени ўлди-
ришмайди ҳам, сотишмайди ҳам,
лекин факат уларнинг сўзсиз ро-

* * *

Душман, одатда, дўстдан чикади.
(Э. Капиев)

зилиги туфайли ерда соткинлик ва
котиллик мавжуд.

(Эберхард)

* * *

Дўстларингизни йўқотмаслик-
нинг энг яхши усули — уларни
сотмаслиқдир.

(У. Мизнер)

* * *

Душманни кечириш дўстни ке-
чиришдан осон.

(Уильям Блейк)

* * *

Душманни, уни ўзининг қуроли
 билан урадиган енгади.

(Генрик Ибсен)

* * *

Дўст бўлиш учун ит бўлиш
шарт эмас.

(М. Задорнов)

* * *

Дўст — ёмон кунингда, мард —
жангда, ҳалол — карз тўлашда,
аёл — камбағалликда, қариндош-
лар — касал ётганингда билинади.

(Ҳинд ҳикмати)

* * *

Дўст — сизнинг тўғрингиздаги
хамма нарсани билса ҳам сизни
яхши кўрадиган киши.

(Жон Аулер)

* * *

Дўстга соткинлик — кечириб ва
оклаб бўлмайдиган жиноят.

(Лопе де Вега)

* * *

Дўстингиз сизга 50 доллар қарз
беришни ҳам рад килса, демак, у
сизни жуда ҳам яхши билади.

(Лоренс Питер)

* * *

Дўстлардан бирор нимани яши-
риш ҳавфли, лекин хеч нимани
улардан яширмаслик ундан ҳам
ҳавфли.

(Лафонтен)

* * *

Дўстлик иплари қариндошлиқ-
никидан кувватли, чунки дўстларни
ўзимиз танлаймиз, қариндошларни
эса бизга тақдир етказади.

(Ж. Боккаччо)

* * *

Дўстлик иплари қариндошлиқ-
никидан кувватли, чунки дўстларни
ўзимиз танлаймиз, қариндошларни
эса бизга тақдир етказади.

(Ж. Боккаччо)

* * *

Енга олмайдиган кишинингизни
курашга чақирманг.

(Аттила)

* * *

Енгил табиатли киши жиддий
нарсаларга енгил, оддий нарсаларга
жиддий карайди.

(Даламбер)

* * *

Енгилиш ёмон, лекин умуман
стартта чиқмаслик ундан ҳам ёмон.

(Америка ҳикмати)

* * *

Ердан юлдузгача жуда узок,
фойдалидан адолатлигача ҳам худ-
ди шундай.

(М. Лукан)

* * *

Етарлидан ортиқ билмасанг, хеч
качон етарли билмайсан.

(Уильям Блейк)

* * *

Етишмовчилик пайтларини эс-
дан чиқар, лекин унинг сенга ўргат-
ганларини эсдан чиқарма.

(Соломон Гесснер)

* * *

Ёвузликни каршиликсиз қабул
килувчи унинг ёрдамчисига айланади.

(Мартин Лютер Кинг)

* * *

Ёзиб, уни имзонг билан тасдиқлаб билмайдиган нарса тўғрисида гапирма.

(Эрл Уилсон)

* * *

Ёзишни ҳамма билади. Лекин ёзувчилар бошқа ҳеч нимани билишмайди.

(М. Маклофлин)

* * *

Ёлғиз курапаётган кипи энг кучлидир.

(Генрик Ибсен)

* * *

Ёлғизлик — кексаликнинг энг аниқ белгиси.

(А. Олкотт)

* * *

Ёлғизлик — синов кунларидағи энг аянчли ахвол эмас, энг аянчлиси — ҳеч нарса килмасдан кўлковуштириб ўтириш.

(Жон Голсупорси)

* * *

Ёлғизлик — энг аянчли ахвол. Баъзида у кишини ўлимгача олиб бориши мумкин.

(А. Грин)

* * *

Ёлғизлик — ўз-ўзингни синовдан ўтказишdir.

(Виктор Кротов)

* * *

Ёлон худди сув устидаги мой каби ҳакиқат юзасида сузуб юради.

(Г. Сенкевич)

* * *

Ёлонга ўхшаган ҳакиқатдан яхшироқ ҳакиқат йўқ.

(С. Цвайг)

* * *

Ёлонлиги аввалдан маълум бўлганни рост деб тасдиқлашдан ортиқ уятсиазлик йўқ.

(Кайковус. «Қобуснома»дан)

* * *

Ёлонни тўтиқушдай такрорлай-верма, ўзингдан ҳам бирор нима кўш.

(Веслав Брудзинский)

* * *

Ёлоннинг учта тури мавжуд: лоғ, алдов ва хисобот.

(Юзеф Булатович)

* * *

Ёмон дўст сояға ўхшайди, куёшли куни ундан қочиб кутула олмайсан, булатли куни — излаб топа олмайсан.

(Абай Қўнонбоев)

* * *

Ёмон ишлардан ўзини эҳтиёт килиб юрганларнингина билимдон дейиш мумкин.

(Форобий)

* * *

Ёмон киши кўмирга ўхшайди: куйдирмаса ҳам сени кора қиласди.

(Анахарсис)

* * *

Ёмон кўрадиган кишимизнингина хатосини кечириб бўлмайди.

(Г. Сковорода)

* * *

Ёмон тарбияланган кишини қайта тарбиялашдан кийини йўқ.

(Коменский)

* * *

Ёмон фильмни яратиш яхши фильмни яратишдан осон эмас.

(Роберт де Ниро)

Ёмон яхшиликни билса ҳам ёмон,
Ит – иттир бўлса ҳам яхши
посбон.

(Абулмажид Саноий)

Ёмон яшовчилар яхши яшашига
йўл кўйишмайди.
(Ларион Земсков)

Ёмонга кўшилма, бўлурсан ёмон,
Каросин юқтирас доимо козон.
(Абулҳасан Фаррухий)

Ёмонларнинг олқишини олишдан
осон иш йўк.
(Артуро Граф)

Ёмонлик билан муваффакиятли
курашиб учун етарли даражада
кахр бўлиши зарур.
(Анатолий Анисенко)

Ёмонлик – ёмонликни туғдиради.
(М. Лермонтов)

Ёмонлик худди тўлқинга ўх-
шайди, кирғокка урилиб орқасига
қайтади.
(Г. Сенкевич)

Ёмонлик килиш учун кучи ва
материали йўқ кишининг яхшилик
килишга ҳам кучи етмайди.
(Ф. Шеллинг)

Ёмонлик қилишдан, ёмонликка
чидаған афзал.
(Херман Хессе)

Ёмонликдан юз ўтирган ёмонлик
кўрмайди.
(Абдулла Аҳмад Мұхаммад Али)

Ёмонликнинг илдизи – унинг
мевасида.

(Борис Замятин)

Ёндириш – нотўғрилигини ис-
ботлаш дегани эмас.
(Ж. Бруно)

Ёруғ келажакни истасанг, ко-
ронги кунингга ғамла.
(Л. Крайнов-Ритов)

Ёш врач хар бир касалликка
йигирма хил дори ёзиб беради,
тажрибали врач эса – йигирма
хил касалликка бир хил дори ёзиб
беради.

(Уильям Ослер)

Ёш ўтган сайин жимлик киши-
нинг дўсти бўлиб колади.

(Ака-ука Гонкурлар)

Ёш ўтган сайин киши ёшлигини
ҳам, гўзаллигини ҳам, соғлиги ва
шижоатини ҳам йўқота боради.
Факат ёлғиз нодонликкина кишини
тарқ этмайди.

(Л. Ариосто)

Ёши катта бўлса ҳам иш бил-
май, факат гапни олиб қочадиган
кишини одам деб хисобламаса ҳам
бўлади.

(Коменский)

Ёшлар кексаларни нодон деб ўйлашади, кексалар эса ёшларнинг нодонлигини билишади.

(Жорж Чапмен)

Ёшларга қуидаги маслаҳатни берса бўлади: «Бажариш ўзингга ёқадиган қандайдир бир ишни излаб топ, шундан кейин унга ҳак тўлайдиган кишини ҳам топ».

(Кэтрин Уайтхорн)

Ёшлик – бу бой берилган имкониятлар даври. (Сирил Конноли)

Ёшлик – киши умрининг баҳор даври, унда ҳаётнинг бўлғуси йиллари учун уруғ экиласди.

(Я.Б. Княжнин)

Ёшликда киши пул топиш учун соғлигини сарфлайди, кексаликда эса соғлик топиш учун пулинни сарфлайди, лекин бунга хозирча хеч ким эриша олмади.

(Хинд ҳикмати)

Ёшликда кўпинча аёл эркакнинг измида бўлади, кексайганда эса – эркак аёлнинг.

(И. Шевелев)

Ёшликда меҳнат – ҳузурланиш, кексаликда ҳузурланиш ҳам меҳнат.

(Илья Герчиков)

Ёшликда нима эксанг қариликда шуни ўрасан.

(Генрик Ибсен)

Ёшликда килган гуноҳларимизни кексаликда ювишга тўри келади. (П. Абеляр)

Ёшликдаги дўстимиз ёки душманимизни учратсак, қалбимизни қандайдир бир ёқимли хис чулгайди.

(К. Коротков)

Жамият нотинч пайтда, ҳар бир бепарво – норозига, ҳар бир норози – душманга, ҳар бир душман кўпорувчига айланади.

(Франсуа Гизо)

Жамият учун бетайнин кишидан ортиқ ҳавфли нарса йўқ.

(Даламбер)

Жамиятнинг иллати деярли доимо унинг конунларидан келиб чиқади.

(Э. Эчеверрия)

Жамиятнинг истисносиз барча бойликлари унинг меҳнати натижасидир.

(Д.И. Писарев)

Жанг майдонидаги ғолиб ғолиб эмас, шухрат қозонган ғолиб, шухрат ўлимни асирикдан юкори кўядиган томонда.

(Бестужев-Марлинский)

Жасорат бизда жуда ҳам кўп, лекин уни кўрсатиш зарур бўлган аниқ бир воқеага дуч келганимизда жуда ҳам кам.

(Хелен Келлер)

Жасур генералнинг кўрқоқ аскари бўлмайди.

(Япон ҳикмати)

Жаҳл чиққан пайтда айтилган гап ва қилинган ишни дўстлар ўртасида инобатга олиш ярамайди.

(Г. Сенкевич)

Жаҳл чиққан пайтдаги ҳар бир зарбангиз охир-окибат, шак-шубҳасиз ўзингизга кайтади.

(У. Пенн)

Жаҳли тез дўстингга ишонма, ҳатто у табиатан яхши киши бўлса хам.

(Абу ал-Фараж)

Жаҳли тез хеч качон ҳакиқатнинг тагига етмайди.

(Қадимги Миср ҳикмати)

Жаҳлинг чиққанида алифбедаги ҳамма ҳарфларни ичингда айтиб бўлмагунингча бирор нарса демава бирор иш қилма.

(Афинодор)

Жаҳонда шундай бир масал юради:
Айтилган сўз кумуш, айтилмаса
зар!

(Ибн Камолпошо)

Жиддий касалликлар савлатли кишиларни ёқтиришади.

(Геннадий Малкин)

Жимлик — сен эшитганларимнинг ҳаммасидан хам яхшисан!

(Б. Пастернак)

Жинниликини ҳам килиш зарур, лекин жуда эҳтиёткорлик билан.

(А. Монтерлан)

Жиноят фойда келтириши учун адвокат бўлиб ишлаш зарур.

(Уил Рожерс)

Жиноят эмас, нодонлик жазоланади.

(Маргарита Наваррская)

Жиноят янглишиш хисобланмайди, янглишиш жиноят хисобланади.

(Шарль Талейран)

Жиноятга қараганда унинг хунук окибатлари узокроқ яшайди.

(В. Скотт)

Жиноятни корала, уни килганни эмас.

(Япон ҳикмати)

Жиноятчи маҳбуслар орасидаги эси пастрлари кўплигининг сабаби шундаки, эси пастрларни ҳатто терговчилар хам тута олишади.

(Остин О'Мэлли)

Жиноятчига жазоланмаслик актёрга олқишдай бир гап.

(Эдуард Севрус)

Жуда тез ёзадиганларнинг камчилиги киска ёзишни билмаслигида.

(В. Скотт)

Жуда ҳам аник фактлардан ортиқ кишини чалғитадиган нарса йўқ.

(А.К. Дойл)

Жуда ҳам баланд кўтарилисанг, йикилишингни тезлаштирасан.

(Лопе де Вега)

Жуда ҳам истасанг, лекин кўлингдан келмаса, яхшиси истамаганинг маъкул.

(Владимир Семенов)

Жуда ҳам катта бахтга эришиши кутиш бахтга етишишга катта тўсик бўлади.

(Бернар Ле Бовье де
Фонтенель)

Жуда ҳам кўп нарсанни исташ, демак, жуда ҳам кўп нарсадан кечишдир.

(Вильгельм Фишер)

Жуда ҳам одил ва хаддан зиёд оқил бўлма — вахимага тушиш сенга нимага керак?

(Экклесиаст)

Журъатсиз ва иккиланувчан кишиларга ҳеч ниманинг иложи йўқ, чунки уларга шундай туюлади.

(В. Скотт)

Журналистика — бу, ўзинг тушунмайдиган нарсангни бошқаларга тушунтириш.

(Алфред Чарлз Нортклиф)

Заковат бошқа, ақл бошқа. Ақл ижодкорлик билан, заковат топафонлик билан бир-биридан фарқ килади.

(Карл Мария фон Вебер)

Зарур пайтда ўлишни истамаган ҳам, зарур бўлмаган пайтда ўлишни истаган ҳам бирдай кўркоқдир.

(Иосиф Флавий)

Зарурият кишиларни яхшилик килишга мажбур килмаса, улар нодонлигича қолаверадилар.

(Никколо Макиавелли)

Захар ҳамма нарсада мавжуд: таркибий микдоригина уни заҳарга ёки дорига айлантиради.

(Парацельс)

Зид билан зиддан туғулгайдир фано,
Зидки йўқ эрса, карор топгай бако.

(Жалолиддин Румий)

Зиёлилар ўтириб ўлишади.
(Данил Рудий)

Зиёфатдаги сухбат, айникса, уердан камида иккита меҳмон кетганидан кейин кўпроқ кизизди.

(Янина Ипохорская)

Зинапояни пастидан эмас юкорисидан супуришади.

(Немис ҳикмати)

Зикна — пул қалъасида яширинаётган кўркоқ киши.

(Жон Стейнбек)

* * *

Зикналар бойлигини шундай авайлашадики, худди ўзиникидай, лекин ундан шундай кам фойдаланишадики, худди биронникидай.

(Борисфенит)

* * *

Зикналик — бу гадолик даражасигача етишипдан кўркувчи доимий камбағалликдир.

(Бернар Клервоский)

* * *

Золимлик қилмай туриб, кишилар ўз кучларига ишонишмайди.

(Александр Солженицин)

* * *

Зулм ва ғазаб кўзларни кўришиб кўяди, натижада киши ҳакикатни кўрмай қолади.

(Хожи Байрам Вали)

* * *

Ибодат гунохнинг йўлини тўсади, гуноҳ эса — ибодатнинг.

(Абдулла Аҳмад Муҳаммад Али)

* * *

Идрок — бу бир зумда фикрлаши.

(Абдулла Аҳмад Муҳаммад Али)

* * *

Иzzат-икром феъл-атворни ўзгартиради.

(Г. Сенкевич)

* * *

Изоҳловчи ибора кора фикрларни тушунириш учун ишлатилиди.

(Козъма Прутков)

* * *

Икки аёлнинг дўстлиги доимо учинчисига карши фитна бўлади.

(Альфонс Жан Кар)

* * *

Икки дўстнинг бири доим иккинчисининг қули бўлади, гарчи буни хеч кайсиси тан олмаса хам.

(М. Лермонтов)

* * *

Икки кишидан эҳтиёт бўлиш зарур: биринчisi — ашаддий душман, иккинчisi — айёр дўст.

(Кобуснома)

* * *

Икки минг йил бурун ёзилган китоб ҳам баъзиларнинг ҳаётини у ёки бу томонга буриши мумкин.

(С. Смайлс)

* * *

Илк таассурот колдириш учун сенда иккинчи имконият бўлмайди.

(Америка ҳикмати)

* * *

Илм бу ҳазинадир, унинг сакловчиси эса — акл.

(У. Пенн)

* * *

Илм илм билан топилади.

(Абдулла Аҳмад Муҳаммад Али)

* * *

Илм келади, донишмандлар эса колади.

(Альфред Теллison)

* * *

Илм нодонни ҳам олимга айлантириши мумкин, лекин у тұғма камчиликни түўрилай олмайди.

(Эдмон Пьер Бошен)

* * *

Илм ортидан қувиб, донолигимизни йўқотдик.

(Т. Элиот)

Илм ўрганганда мисоллар коидалардан фойдалирек.

(Исаак Ньютон)

Илмга ўргатиш мумкин, донишмандликни ўргатиб бўлмайди.

(Г. Гессе)

Илмга ҳам худди овқатга бўлгандай муносабатда бўлишимиз керак. Биз факат илмли бўлиш учун яшамаймиз, худди факат овқат ейиш учунгина яшаматанимиздай.

(Ж. Рескин)

Илмдан олдин ҳар доим таҳмин юрган.

(В. Гумбольдт)

Илми идрок қилиш кобилиятидан кучли бўлган кишининг ўзига қараганда ўзгаларга фойдаси кўпроқ тегади.

(У. Пенн)

Илмий адабиёт кишиларни бессаводликдан қутқаради, нағис адабиёт эса — қўполлик ва қабиҳликдан.

(Н. Чернишевский)

Илмий изланиш — давлат томонидан молиялаштириладиган шеъриятнинг ягона тури.

(Жан Ростан)

Илмий фикрлашнинг максади — яккада умумийликни ва ўткинчидаги адабийликни кўришдир.

(А.Н. Уайтхед)

Илҳом шеъриятда ҳам, геометрияда ҳам бирдай зарур.

(А.С. Пушкин)

Имкон топишга эришиш учун имкони йўқ нарсаларни ҳам бажариш зарур.

(А. Рубинштейн)

Имкони туғилганида дунё неъматларидан фойдаланиб қол, чунки сен ўткинчи тасодифлар қўлидасан. Ҳеч қачон ҳузурланишни эртага колдирма, чунки эртага ҳам бундай имкон туғилишига ҳеч ким кафил бўла олмайди.

(Араб ҳикмати)

Имконияти борида истамаганинг истаганида имконияти бўлмайди.

(Иоанн Солсберийский)

Инсон бошқа кишини баҳтири қила олмайди, лекин баҳтсиз килиши мумкин.

(Томас Шац)

Инсон бўлиш учун жуда кўп нарсаларни бошдан кечириш лозим.

(Сент-Экзюпери)

Инсон гапира олгани сабабли инсондир, лекин нима гапиришни билиши учун у, аввало, инсон бўлиши зарур.

(В. Гумбольдт)

Инсон жамиятининг ҳаёти табиат конунлари билан белгиланмайди.

(Симона де Бовуар)

* * *

Инсон меҳнат, ғам, ташвиш ва қувонч учун туғилган. Улардан бирортаси етишмаса ҳам ҳеч қандай хаёт түври бўла олмайди.

(Ж. Рескин)

* * *

Инсониятнинг буюк баҳтсизликларидан бири — нодон олимлар кўплигидир.

(К. Чапек)

* * *

Инсон сўзлашга ўрганиши учун икки йил зарур, гапирмасликка ўрганиши учун эса олтмиш йил.

(Л. Фейхтвангер)

* * *

Инсон табиатининг энг чуқур хусусияти, кишилар ўз хизматларини муносиб баҳоланишини исташлариадир.

(У. Жеймс)

* * *

Инсон фаришта ҳам, ҳайвон ҳам бўлиб қолиши мумкин.

(Иоанн Златоуст)

* * *

Инсон характеристири ёшлигидан бошлаб то ўлгунча шаклланади.

(Элеонора Рузвельт)

* * *

Инсонийлик — бу физик характеристика эмас, бу руҳий мақсад.

(Ричард Дэвис Бах)

* * *

Инсон қанчалик ҳар томонлама баркамол бўлса, у шунчалик кучдан ожизлашади. Ким ҳар хил нарсаларга ўзини урса, уларнинг алоҳида ҳар бирида ўзини кучсизроқ кўрсатади. Куч ва илм ҳар доим тескари пропорционал нисбатда бўлади.

(В. Гумбольдт)

* * *

Инсон ҳаёти бебаҳо бўлса ҳам, биз доим ундан ҳам қимматрок нарса бордек ҳаракат қиласиз.

(Антуан де Сент-Экзюпери)

Инсонлар бажарувчи ва муҳокама килувчиларга бўлинадилар.

(Николай Рерих)

* * *

Инсонлар келиб-кетишаверади, аммо уларнинг килган ишлари колади.

(Ф.Н. Глинка)

* * *

Инсонлар мубтало бўлган мусибатларнинг энг каттаси ё дунё, ё охират ишига машғул бўлмай, бекор ўтиромокдир.

(Саҳл Тустарий)

* * *

Инсонни такдир яратади.

(Л. Фейхтвангер)

* * *

Инсоннинг акли чекланган, калби эса чегара билмайди.

(А. Ривароль)

* * *

Инсоният такдири — инсонлар кўлида. Даҳшатлиси ҳам шунда.

(Владислав Жечик)

* * *

Инсониятда факат иккита йўл бор: юксалиш ёки инкиrozга юз тутиш; соф холдаги консерватизм дунё конунларига зиддир.

(А.Н. Уайтхед)

* * *

Инсоният ўз хатоликларидан ўрганади дейишгани рост бўлса, бизни ёрқин келажак кутмоқда.

(Лоренс Питер)

Интеллекти ва дунёкараши билан бошқалардан устун бўлган хар қандай киши, ўз истаги ёки эркидан ташқари, бошқалар учун хам жавоб бериши зарур.

(Жюль Верн)

* * *

Зиёли — уни туртишганида ке-
чирасиз деб жавоб берадиган кипи.
(Сигизмунд Кржижановский)

* * *

Зиёли — шу сўзни тўғри ёза
оладиган хар қандай киши.

(М.М. Звонарев)

* * *

Интернетта кирмасдан олдин
мен дунёда шунча ахмоклар бор-
лигини билмаган эдим.

(Станислав Лем)

* * *

Интернетда сени ит эканлигинг-
ни хеч ким билмайди.

(Питер Стайнер)

* * *

Инқилоблар қанчалик санъат
асарлари ва ёдгорликларни нобуд
қилганлигини ўйлаш жуда хам
опир. (Делакруа)

* * *

Ирим-сиримларга ишонманг, бу
баҳтсизлик келтиради.

(Тристан Бернар)

* * *

Исботнинг йўқлиги йўқнинг ис-
боти бўла олмайди.

(Майкл Папагианнис)

* * *

Исботсиз қабул қилинганни ис-
ботсиз инкор қилса хам бўлади.

(Евклид)

* * *

Истаганингча яшай олмасанг,
билганингча яши.

(Цецилий Стаций)

* * *

Истак бўлиб, имконият бўлмаса,
кобилияtingиз етишмагани.

(Гелий Аронов)

* * *

Истак — умиднинг бешиги.
(Андріан Декурセル)

* * *

Истак ва афсус ўртасида доим
нодонликка жой топилади.

(Дарк Даниэль)

* * *

Истисноси бўлмаган қоида: ис-
тисносиз қоида бўлмайди.

(Уильям Бакли)

* * *

Ит ва мушук ўртасида пайдо
бўлган дўстлик ошпазга карши
иттифоқдан бошқа нарса эмас.

(С. Цвайг)

* * *

Ит одамларга шундай содик
бўладики, хатто кишиларнинг шун-
чалик яхши кўрилишига лойик
эканлигига ишонгинг ҳам келмайди.

(Илья Ильф)

* * *

Итга ташланган суяқ раҳмдиллик
белгиси эмас: раҳмдиллик — бу
ўлгудай оч бўлган пайтингда ўзинг-
да бор бўлган бир бўлак суякни
ит билан бирга баҳам кўришидир.

(Жек Лондон)

* * *

Итдай яшаб, киролдай ўлишдан
ортиқ нодонлик йўқ.

(Роберт Бартон)

* * *

Иттифокчилари бўлган тўлиқ мустакил бўла олмайди.

(Гарри Трумэн)

* * *

Ихтиро килиш осон, унинг амалда қўлланилишини топиш кийин.

(Томас Эдисон)

* * *

Ичимлик қанчалик енгил бўлса, ақл шунчалик соғлом, кон совук, қалб эса бехавотир бўлади.

(У. Пенн)

* * *

Иш берувчининг ахволини ёмонлаштириш орқали ишчининг ахволини яхшилаб бўлмайди.

(У. Боуткер)

* * *

Иш берувчининг орзуси — ишчиларсиз ишлаб чиқариш, ишчиларнинг орзуси — ишламасдан ҳак олиш.

(Эрнст Шумахер)

* * *

Иш унинг учун ажратилган вактни тўла банд килади.

(Сирил Нортком Паркинсон)

* * *

Иш ютилганида адвокат мижозга: «Биз ютдик» дейди, иш ютказилганида эса, «Сиз ютказдингиз» дейди.

(Луис Найзер)

* * *

Иш қанчалик яхши бўлса, уни тушунтириш шунча қиска бўлади.

(Петр Капица)

* * *

Ишдан бўшатмасликлари учун баъзилар ишдан бошқа ҳамма нарсага тайёр бўлишади.

(Альфред Ньюмен)

* * *

Иши юришаётган киши ҳеч качон ўзини факат шахсий хислатлари учун яхши кўрадилар деб ўйламаслиги керак.

(Марк Анней Лукан)

* * *

Иши юришаётганларга бўлган нодонларнинг ҳасадини уларнинг иши яхши тугамайди деган гумон юмшатиброк туради.

(Макс Бирбом)

* * *

Ишинг қанчалик юришмаса, шунча яхши кийинишинг зарур.

(Инглиз ҳикмати)

* * *

Ишлашни истаганлар чора излайдилар, истамаганлар эса — бахона.

(С.П. Королёв)

* * *

Ишонма, кўрқма, сўрама.

(Варлам Шаламов)

* * *

Ишонмайдиган кишингни ишга ёллама, ишга ёллаган кишингга эса ишон.

(Хитой ҳикмати)

* * *

Ишонмаслик хатодир, аммо ҳаммага ишонавериш жинояттир.

(Рохас)

* * *

Ишонувчанни алдаш — окиллик эмас. Кўкрагингга бош кўйиб ухланнини ўлдириш — мардлик эмас.

(Қадимги ҳинд ҳикмати)

* * *

Ишонч мустаҳкам бўлиши учун алдов узок бўлиши зарур.

(Дон-Аминадо)

* * *

Ишончлини ташлаб, ишончсизга интилган ишончлини йўқотади, ишончсиз эса аввалбошдан унга бегона.

(Хинд ҳикмати)

* * *

Иштаҳа овқатланиш пайтида келади.

(Франсуа Рабле)

* * *

Иштаҳа овқатланиш пайтида келади, айникса, бошка киши овқатланаётганида.

(Ян Клиmek)

* * *

Ихтирони туйғуси юясидан устун бўладиган кишилар килишади.

(Эндрю Янг)

* * *

Ичидағиси зерикарли бўлиб колмаслиги учун тез-тез упаковкасини ўзгартириб туринг лозим. Шунинг учун ҳам аёллар мамнунийт билан модага эргашишади.

(Ноуэл Ковард)

* * *

Иқтисод: баъзиларнинг даромадини киркиши.

(Жон Б. Мортон)

* * *

Иқтисодда ижодий фикр фойда билан тасдиқланади.

(Владимир Микушевич)

* * *

Йикилганни уриш яхши эмас. Лекин хавфсиз.

(Анжеј Сток)

* * *

Йўқ асти нолишим бегоналардин, Не келса бошга келди ошинодин.

(Хофиз Шерозий)

* * *

Йўқ кишилар хеч қачон ҳак бўлишмайди.

(Роҳас)

* * *

Йўқотадиган нарсанг бўлмаса таваккал қилиш мумкин.

(Жан-Луи Лэ)

* * *

Йўқотадиганинг канча кўп бўлса, ишонч шунча кам бўлади.

(Солован Рамишвили)

* * *

Кам билган кам нарсанигина ўргата олади.

(Коменский)

* * *

Кам гапир, оз егину кам ухла.

(Мотуридий)

* * *

Кам гапирган ишини тез битказади.

(В. Скотт)

* * *

Кам кийналган одам, кам роҳат топади.

(«Қонуни ҳикмат»дан)

* * *

Камбағал киши сеҳргарга ўхшайди: у бутун дунёни кўради, уни эса хеч ким кўрмайди.

(Хинд ҳикмати)

* * *

Камбағалга қарзга беришдан бадавлатга текинга беришни афзал кўришади.

(Жан Пети-Сенин)

* * *

Камбағаллик кишини нафакат хомуш, балки донишманд ҳам қиласи.

(Бертолъд Брехт)

* * *

Камбағалнинг душмани кам бўлади, бадавлатнинг дўсти эса ундан хам кам.

(Мейдан)

* * *

Камбағалларнинг ҳиммати чексиз, ҳеч ким ўз ғояларини таркатишда улардай сахий бўлмайди.

(Г. Лауб)

* * *

Камбағаллик маблағ йўқлигини билдиради, олийжанобликнинг йўқлигини эмас.

(Ж. Боккаччо)

* * *

Камбағаллик танга хам, қалбга хам жулдур кийимлар кийдиради.

(Араб ҳикмати)

* * *

Камбағалликнинг сабаби, кўпинча, виждонлилик ҳисобланади.

(Курций)

* * *

Камбағалликнинг устунликларидан бири: врач сизни тезрок даволайди.

(Фрэнк Хаббард)

* * *

Камга кўнадиган кишигина бошқаларга меҳрибон бўлади.

(Ж. Рескин)

* * *

Камга кўнган киши ташвишсиз яшайди.

(Вишнаусарман)

* * *

Камон ўқининг яраси тузалади, чопилган ўрмон қайтадан ўсади,

лекин аччиқ тил етказган яра ҳеч қачон тузалмайди.

(Қадимги ҳинд ҳикмати)

* * *

Камтарлик — энг олий мардлик.

(Араб ҳикмати)

* * *

Камтарликнинг камситилиши даржасигача етишига йўл қўймаслик даркор.

(Аббосқули Боқихонов)

* * *

Камтарона кийинган нодон оқилдай кўринади.

(Михаил Генин)

* * *

Камчилиги кўп кишининг ҳукмдори хам кўп бўлади.

(Франческо Петрапка)

* * *

Камчиликда бўлганимизда жасоратимиз, кўпчиликда бўлганимизда чидамимиз синовдан ўтади.

(Ралф Сокман)

* * *

Капитализм — бу кишиларни ўз ҳолига ташлаб қўйилганида уларнинг шуғулланадигани.

(Кеннет Мигоут)

* * *

Капитализмнинг асосий тамоили учта сўзда мужассамлашган: «Сен ёки мен», лекин «Сен ва мен»да эмас.

(Уильям Лейбниц)

* * *

Катта бўлишни орзу киладигангина ҳақиқий ёшдир.

(Владислав Гжечик)

Катта дарвоза ёнида доимо кичкина эшикча ҳам бўлади.

(*Владислав Жегорчик*)

Катта илм — бу санъат, катта санъат — бу илм.

(*К. Кушнер*)

Катта кишилар уришганларида кичикларга кийин бўлади.

(*Герберт Жорж Уэллс*)

Катта шаҳарларда кўп нарсани кўриш мумкин, кичик шаҳарларда эса — кўп нарсани эшитиш.

(*Жан Кокто*)

Кекса врачларга қараганда кекса лиёнисталарни кўпроқ учратасан.

(*Франсуа Рабле*)

Кексаларнинг донишмандлиги тўғрисидаги фикр — янглишdir. Кексалар донишманд эмас, улар факат эхтиёткордирлар.

(*Эрнест Хемингуэй*)

Кексаликни сўкиш керак эмас, чунки ҳаммамиш шунгача яшашни истаймиз.

(*Борисфенит*)

Кексаликни қирқ ёшдан кейин тушуна бошлисан ва шу ёпдан кейин ёшликни ҳам тушунмай бошлисан.

(*K. Брандис*)

Келажак — бу, унинг каршисига соатига 60 дақиқа тезликда пешвоз чиқаётганимиз.

(*Клайв Льюис*)

Келажак яхи, ўтмиш эса қадрли.

(*Евгений Норкин*)

Келажак ҳар доим ҳозиргидан яхи бўлиб кўринади.

(*Полибий*)

Келиб чиқиши нуктаи назаридан ҳамма кишилар тенгdir ва хеч кимга ўз оиласини бошқаларга қараганда туғма равишда устун кўйиш хуқуки берилган эмас.

(*T. Пейн*)

Келишув — бу икки томоннинг ҳам хато деб ҳисоблайдиганини бажаришга келишиши.

(*Эдуард Сесил*)

Кескин ва кўпол муомала қиладиган киши олдида барча эшиклар ёпилади.

(*C. Смайлс*)

Кетаётиб қайтишни унутма.

(*Граффити*)

Кетар бирордин инсоф, диёнат, Кеча-кундуз бўлур фикри хиёнат.

(*Хувайдо*)

Кечаги хурсандчилик зартага карэга айланниб қолиши мумкин.

(*Арнольд Тойнби*)

• • •
Кечга қолғаннинг кайфияти вактида келғанникидан яхшиrok бўлади.

(Э. Лукас)

• • •
Кечикириш — рад қилишнинг энг хунук тури.

(Сирил Нортком Паркинсон)

• • •
Кечқурун ўзини эрталабгидай хис қиласиган киши — ёш, эрталаб ўзини кечқурунгидай хис қиласиган киши кекса.

(Тадеуш Котарбиньский)

• • •
Кибр — бу ўзидан бошқа кишиларни менсимаслиkdir.

(Феофаст)

• • •
Ким бирордан карз олиб, уни қайтармасликни ният қиласа, у ўғриди.
(Абу Хурайра)

• • •
Ким илон инидан бўлмиш ярадор, Атрофидан ўтмас у иккинчи бор.
(Абулмалик Муиззий)

• • •
Ким ўз нодонлигини тан олади?
Факат ақлли киши.

(Евгений Петровян)

• • •
Кимга қарши дўстсиз?
(Анна Ахматова)

• • •
Кимгадир кетмон оғир, кимгадир қалам.

(Абдулла Аҳмад Мұхаммад Али)

• • •
Кимгадир ҳар биримиз мижювомиз.

(Эдит Ситуэлл)

• • •
Кимки: «Анави кишининг хулки меникидан ёмонрок», деган гумонда бўлар экан, у мутакаббирдир.

(Абу Язид)

• • •
Кимки бадавлатлик айёмида дўстларидан узокласица, ожизлик айёмида унга хеч ким ёрдамга келмайди.

(«Қонуни ҳикмат»дан)

• • •
Кимки захмат чекмади,
Роҳатга ҳам етмади.

(Хофиз Шерозий)

• • •
Кимки иш охирин ўйлайди аввал,
Охири шарманда бўлмас хеч маҳал.

(Жалолиддин Румий)

• • •
Кимки, таний олмас нақди гавҳарин,
Билмайин иргитиб, топар зарарин.
(Тусий)

• • •
Кимки эҳтиёт совутини кийиб олса, замон ҳодисаларининг ўқидан омон колади.

(Қози Аҳмад Фаффорий)

• • •
Кимнинг феъл-атвори яхши ё ёмон,
Шу феълини барчага тиркайди осон.

(Тусий)

• • •
Кинояга қарши эътиборсиз бўл, баъзида, хатто хушмуомала бўл.

(Шарль Дюкло)

• • •
Китоб — кўзгу: агар унга орка ўғирсак, авлиёнинг акси кўриниши маҳол.

(Лихтенштейн)

Китоблар — доноликни сингдириш қуролидир.

(Коменский)

Китобларни ёкишдан ҳам оғироқ жиноятлар бор. Шулардан бири — уларни ўқимаслик.

(Иосиф Бродский)

Кичик гуноҳ учун аямай жазолашади, каттаси учун мукофотлашади.

(Б. Жонсон)

Кичик мувваффақиятларнинг кўплиги катта ғалабанинг гарови бўла олмайди.

(В. Швёбель)

Кичик одатлардан кечганга қараганда буюк мақсадлардан кечиш осонрек.

(А. Кумор)

Кичкина учқундан катта олов ёнади.

(Данте)

Кичкинагина қалит билан катта сандикни очса бўлади.

(Расул Гамзатов)

Киши бойликсиз ҳам баҳтли яшави мумкин. Лекин, фаровонлик баҳтли яшаш учун шартдир.

(Н.Г. Чернишевский)

Киши бошқаларга қараганда кўпни истамаса, баҳтли яшаган бўларди.

(Силован Рамишвили)

Киши дунёда фақат ўзининг баҳтли бўлиши учунгина яшави керак эмас. У одамгарчиликнинг буюк конунларини тушуниши ва унга амал қилиб яшави зарур.

(Уильям Юарт Гладсон)

Киши кишига кўзгу.
(Турк ҳикмати)

Киши табиатининг энг яхши фазилати — бу, унинг бошқа кишиларни ёқтиришга мойиллигидир.

(Дэвид Юм)

Киши тўғрисида унинг дўстлари ҳамда душманларига караб хуласа чиқариш зарур.

(Жозеф Конрад)

Киши тўғрисида унинг кийинишига караб эмас, аёлининг кийинишига караб баҳо бер.

(Томас Дьюар)

Киши тўғрисидаги фикр худди ҳар кандай нарса тўғрисидаги фикрдай, унга қанчалик масофадан каралишига боғлик.

(Б. Жонсон)

Киши ўз касаллигининг тарихини ўзи яратади.

(Иван Иванюк)

Киши ўз фойдаси учун бирор нима килмаса, вакт ҳам, тасодиф ҳам унинг учун ҳеч нима кила олмайди.

(Жорж Канинг)

Киши қалби — дунёдаги әнг буюк мүжиза.

(Данте)

Киши қалбига күп йиғлаган күзларгина чукур қарайди.

(Элиза Ожешко)

Киши қанча күп тушунса, унинг тушунишга бўлган истаги шунча кучлироқ бўлади.

(Фома Аквинский)

Киши қанча нодон бўлса, уни тушуниш шунча қийин бўлади.

(Владимир Дубинский)

Киши қанчалик илмли бўлса, у жамиятта шунчалик фойдали бўлади.

(А.С. Грибоедов)

Киши қанчалик содда гапирса, уни шунча осон тушунишади.

(Ж.Ф. Купер)

Киши қанчалик халол ва соф бўлмасин, унинг ўз гунохлари бўлади ва шу гунохлари билан арши аълога кира олмайди, гунохлари бу дунёда ёниши зарур. Бизнинг гунохларимиз чекадиган азоб-уқубатларимизда ёнади.

(Александр Елгиников)

Киши қаҳрамон бўлиши учун бир он кифоя, лекин комил инсон бўлиб шаклланиши учун бутун бир умр талаб килинади.

(Поль Брюла)

Киши ҳаётлик давридаёқ ўз мулкини қандай тақсимлаши тўғрисида ўйлаши зарур.

(Уильям Юарт Гладсон)

Киши ҳеч качон ўзига туюлганидек даражада бахтсиз бўлмайди.

(Болеслав Прус)

Кишига лозим эрур ҳар на ҳолда шукр. Хоҳ камолда бўлсин, хоҳ заволда, шукр.

(Оғаҳий)

Кишига кўп нарса зарур, лекин ози билан ҳам яшай олади.

(Голланд ҳикмати)

Кишига ўзга кишилар озодлиги ни поймол килишга хуқук берадиган вазиятлар бўлиши мумкин эмас.

(Жюль Верн)

Кишилар билан бирга бўлиш қандай баҳт.

(Франц Кафка)

Кишилар бир хил фикрлайдиган ерда кам ўлланишади.

(М. Уолтер)

Кишилар камчиликтан эмас, ожизлик ва баҳтсизликдан нафратланишади.

(Лейбниц)

Кишилар кўпинча қўшинилари саёҳатга чиқишгани учунгина саёҳатга чиқишади.

(О. Хаксли)

* * *

Кишилар онгига ахлок ва урфодатларни сингдириш улар учун конунлар чикариш ва судлар тайинлашдан анча мухимdir.

(О. Мирабо)

* * *

Кишиларни қанчалик билган сайин, итга меҳрим шунча ортади.
(Мадам де Севинье)

* * *

Кишиларнинг яшаш шароитини яхшиланг — шунда улар шу шароитга муносаб бўлиш учун яхши томонга ўзгарадилар.

(Хорас Флетчер)

* * *

Кишини баҳтили килиш масаласи оламни яратиш режасига кирмаган.
(З. Фрейд)

* * *

Кишини баҳсада ва йўлда билиш мумкин.

(Жорж Герберт)

* * *

Кишини от ўғирлагани учун эмас, бошқаларнинг от ўғирламасликлари учун дорга осишиди.

(Жорж Сэвил)

* * *

Кишини шунчалик кўтарурлар гоҳ, Пастга туширишта йўл колмас, эй воҳ.

(Тусий)

* * *

Кишининг акли унинг муштидан кучли.

(Ф. Рабле)

* * *

Кишининг акллилигини кўрсатдиган ягона белги — ундаги каражаларнинг ўзига хослиги, яъни хамманинг тан олганига ўҳшамаслиги.

(Ака-ука Гонкурлар)

* * *

Кишининг даҳолиги бир вактнинг ўзида унинг кисмати хамdir.
(С. Цвайг)

Кишилар театрга йўталишгани учун келишадими ёки театрга келишгани учун йўталишадими?

(Пьер Данинос)

Кишилар устидан хукмронликка факат уларга хизмат килиш орқали зришилади — бу инкор қилиб бўлмайдиган коида.

(Виктор Кузен)

Кишиларнинг ўз имтиёзларига мукофот деб қарашидан канчадан-канча тушунмовчиликлар пайдо бўлади.

(Жильбер Сесброн)

Кишилар ўз отасига караганда ўз даврига кўпроқ ўҳшамади.

(Шарқ ҳикмати)

Кишилар күшлар уларнинг завқланиши учун сайрашади, деб ўйлайдилар.

(Ж. Сесброн)

Кишилар ҳатто олдиндан билишса хам, ўз тақдирларидан кочиб кутуломайдилар.

(Иосиф Флавий)

Кишиларни адолатни севишга ўргатиш учун уларга ноҳақликинг оқибатларини кўрсатиш зарур.

(Адам Смит)

* * *

Кишининг ёш ёки кари бўлиши,
у ўзини қандай хис қилишига
боғлик.

(Томас Манн)

* * *

Кишининг исми унинг учун энг
ёқимли ва энг муҳим тонушдир.

(Д. Карнеги)

* * *

Кишининг ишончига кириш-
нинг энг тўғри йўли, у билан ун-
га энг қадрли хисобланган нарса
тўғрисида сухбатлашишдир.

(Д. Карнеги)

* * *

Кишининг сахиyllиги унда инсо-
ният жамияти аъзосига зеб беради-
ган барча хислатлар мавжудлигидан
далолат берса, унинг зикналиги бу
хислатларнинг йўклигидан далолат
беради.

(Ака-ука Гонкурлар)

* * *

Кишининг табиати кизик: агар
бойлигини йўқотса — ранжиди,
хаётининг бефойда ўтадиган кун-
ларига безътибор бўлади.

(Абу ал-Фараж)

* * *

Кишининг тақдири — бу унинг
ўзи.

(Б. Бреҳт)

* * *

Кишининг уй иши вактининг
кўплигига караб кўпаяверади.

(Сирил Паркинсон)

* * *

Кишининг яхшилиги ёмонлиги-
дай кўзга яққол кўринмайди.

(Қадимги хинд ҳикмати)

Кишининг ўзи пок бўлмаса агар,
Бўлмайди покликни кўрмак
муяссар.

(Абулмажд Саноий)

* * *

Кишининг қадри ўлганидан кейин
билинади.

(Хинд ҳикмати)

* * *

Кишининг қалби унинг ишлари-
га мужассамлашган.

(Генрик Ибсен)

* * *

Кишининг қалбини синайдиган
даврлар ҳам бўлади.

(Т. Пейн)

* * *

Кишининг бойишига сабабчи
бўлган омилларнинг ўзи бойлик-
дан хузурланишга ҳам халакит
беради.

(А. Ривароль)

* * *

Кишини хавф эмас, ички гина,
ишончсизлик, ўзининг ожизлигини
хис қилиш кўпроқ эзади.

(Илья Эренбург)

* * *

Кишининг кимлигини унинг
нима устидан кулишига караб билса
бўлади.

(У. Мизнер)

* * *

Кишининг кишига бўлган хур-
мати ахлокнинг асосидир.

(Уильям Годвин)

* * *

Кишининг табиий ҳолати —
соғлом бўлиш.

(А. Невиман)

Койиш — сенинг хукукинг,
эшитмаслик — менинг хукуким.
(Аристипп)

Колбасани яхши кўрувчилар ва
қонунга итоат қилувчилар, яхшиси
уларнинг қандай тайёрланишини
кўрмагани маъкул.

(Жон Годфри Сакс)

Контракт ожиз томон бажариши
шарт бўлган келишув.

(Фредерик Сойер)

Корпорация қизаришни билмайди.
(Инглиз ҳикмати)

Косметика — бу катталарни ёш,
ёшларни эса катта килиб кўрсатиш
воситаси.

(Г. Малкин)

Котибанинг вазифаси — му-
аммоларни ечиш, муаммоларни
чикариш эмас.

(Эмма Дарси)

Кулги — бу ақлнинг шодлиги,
табассум эса — қалбнинг шодлиги.
(Адриан Декурсель)

Кулгига сабабчи бўлгандан, ку-
лишга сабабчи бўлган афаал.
(Гай Арбитр Петроний)

Кулсанг — бутун олам сен
билан бирга кулади. Йиғласанг —
ўзинг ёлриз йиғлайсан.

(Элла Уилер Уилкокс)

Кулфатга тўсатдан тушилади,
жиноятга боскичма-боскич.
(Бестужев-Марлинский)

Кун қуёш ботиши билан тугайди,
тун қуёш чиқиши билан.
Қувонч ғам билан тугайди, ғам эса
қувонч билан.

(Қадимги ҳинд ҳикмати)

Кун — ҳаёт бозорида сарфлайдиган
тилла тангамиз.

(Витаутас Карабюс)

Куни билан ишлайдиган киши-
нинг пул топишга вакти колмайди.
(Жон Рокфеллер)

Курашадиган ютқазиши мумкин,
курашмайдиганнинг эса ютқазгани
аник.

(Б. Брехт)

Курашаётган кини учун ютқазиш
шармандалик эмас.

(Ж. Ромен)

Курашда ғолиб бўлиш руҳи
кучли томонда.

(К.Н. Бестужев-Рюмин)

Кутилаётган баҳтсиэлик ҳеч қа-
чон келмайди, ундан ҳам баттари
садир бўлади.

(Жан Ростан)

Кутма, лекин умид қил.
(Равиль Алеев)

• • •
Куч ҳар доим ҳак.

(Ж.Ф. Купер)

* * *

Кучли бўлиш яхши, илмли бўлиш ундан ҳам яхши.

(Иван Крилов)

* * *

Кучли ва донинимандга бу инъомлар ожизлар устидан ҳукмронлик қилиш учун эмас, уларни кўллаб-куватлаш ва уларга ёрдамлашиш учун берилган.

(Ж. Рескин)

* * *

Кучлироқ давлат сенга қандай муносабатда бўлишини истасанг, кучсизроқ давлатга шундай муносабатда бўл.

(Исократ)

* * *

Кучни кўллашнинг иккита усули мавжуд: пастга босиш ва юкорига тортиш.

(Б. Вашингтон)

* * *

Кўз билан кўргани тил ҳар доим ҳам ифодалай олавермайди.

(Ж.Ф. Купер)

* * *

Кўз ёшлари табаррукдир: у ожизликнинг эмас, балки кучнинг белгисидир. Улар катта ғамдан ва таърифлаб бўлмайдиган мухаббатдан дарак беради.

(В. Ирвинг)

* * *

Кўнгил бермайин аввал синаб бок: Тип-тик туролмас оёғи чўллок.

(Тусий)

• • •
Кўнгилсизликнинг истиқболига чиқма, бамайлихотир ўтири, шунда ўн кўнгилсизликнинг тўққизтаси сени четлаб ўтади.

(Калвин Кулиж)

* * *

Кўнгилсизликлар навбат кутиб турмайди — келса барчаси ёпирилиб бир вактда келади.

(Владислав Жегорчик)

* * *

Кўнглингдаги бор гапни айтипга доим тайёр бўл, шунда ярамас кишилар сендан узокрок юришади.

(Уильям Блейк)

* * *

Кўнинканимиздан кейингина яхши яшаймиз.

(Виктор Сумбатов)

* * *

Кўнимайдиган киши йўқ, кўндира олмайдиганлар бор.

(Владимир Николаевич Карев)

* * *

Кўп вақиллаган донодан кўра, Жим ўтирган нодон яхшиrok, жўра.

(Бадриддин Ҳилолий)

* * *

Кўп гапирадиган киши бемаъни гапларни ҳам кўп айтади.

(Пьер Корнель)

* * *

Кўп гапирадиган киши кам ҳоллардагина сўзининг устидан чиқади. Оқил киши эса доимо сўзи ишидан олдин юришидан хадиксирайди.

(Хитой ҳикмати)

Кўп гапирган кам ўйлайди.

(К. Досси)

Кўп дўстлар орттиридим деб мактанаидиган кишининг хеч қачон бирорта ҳам дўсти бўлмаган.

(Сэмюэл Тейлор Колъриж)

Кўп ейдиган киши, факат зарур микдордаги овкатни истеъмол киладиган кишига қараганда соғлом бўлмаганидек, хақиқий олим ҳам кўп ўқийдиганлардан эмас, фойдали китобларни ўқийдиган кишилардан чиқади.

(Аристипп)

Кўп ейиш оз ейишдан ҳам маҳрум қиласди.

(Шарқ ҳикмати)

Кўп марта кечирим сўраш, бир марта сўралган кечиримдай ишончили чиқмайди.

(О. Хаксли)

Кўп нарсани аниқ ва қисқа баён кила оладиган киши хақиқий дошишманддир.

(Аристофан)

Кўп нарсани билишни истаган ҳукмдорда кўп нарсани кечириш зарурияти пайдо бўлади.

(Домиций Афр)

Кўз билан кўрганин тил ҳар доим ҳам ифодалайвермайди.

(Ф. Купер)

Кўп ўқийдиган олим эмас, ўқиғанларидан фойдалана оладиган олим.

(Аристипп)

Кўпинча кишилар ўзига таалуқли гапни ҳаммадан кейин эшиштади.

(Ж. Боккаччо)

Кўпинча назаргаilmagan буғунимиз ёркин ўтмитимиз бўлиб колади.

(Вильгельм Фишер)

Кўплар карашади, лекин алоҳида кишиларгина кўрадилар.

(К. Чапек)

Кўпларни ҳурмат кил, лекин камларга ишон.

(Филострат Флавий)

Кўпни биладиганларнинг маслаҳатига кулок солинг, аммо энг аввало сизни севадиганларнинг маслаҳатини эшитинг.

(Артуро Граф)

Кўппакка ва чўчкага олтин-кумуш керак бўлмаганидай, нодонга хикматли сўз зарур эмас.

(Даниил Заточник)

Кўпчилигимиз ўз яқинларимизга модадан қолган кўйлагимишни бажонидил тортиқ киласмиш.

(Л. Кумор)

Кўпчилик касалхонанинг асосий вазифаси касалларни даволаш деб ўйлашади. Йўқ!

Касалхона даволамайди. Врачлар даволашади, яхши касалхона эса, яхши врачларнинг фаолияти учун мухит яратади.

(Брайан Кі)

Кўпчилик кишилар ҳаддан зиёд имиллашганидан ёки ўнги сўлига карамай олдинга отилишганидан хаёт билан видолашибади.

(Айрис Мердок)

Кўпчиликнинг тили фикридан ўзади.

(Исократ)

Кўриниши чиройли, лекин ичда мақтайдиган нарсаси йўқ кишилар жуда хам кўп.

(Ж.Ф. Купер)

Кўричакдан дарҳол халос бўлишади, кариндошлардан эса астасекин.

(Дон Аминадо)

Кўриш учун бутун вужудинг билан карамоқ зарур.

(Лев Шестов)

Кўрар кўзнинг қиммати
Кўр ёнида кўринур.
Соф қулоқнинг кувончи
Кар ёнида билинур.

(Махтумқули)

Кўрмакка чиройли гўзал тул наргиз,
Аммо аччиқ эрур, чайналса харгиз.

(Фахриддин Гургоний)

«Лекин» ёрдамида бошқариб бўлмайди.

(Шарль де Голль)

Лотерея, бу — надонлик учун солик.

(Уильям Петти)

Маданият — бу бизнинг деярли ҳамма киладиганларимиз ва маймунларнинг қилмайдигани.

(Лорд Раглан)

Маданиятда баландлик асос бўлиб хизмат қиласи.

(Ландау Григорий Адольфович)

Майда жониворлар кучли ёргуликда кўринишади.

(Д. Фонвизин)

Майда тўғрисида кўп гапириша, катта тўғрисида кам ўйлашибади.

(Отто Эрнст)

Майни меъёрида ичган яхширок, Кўп иссанг, ақлга тушади ямоқ.

(Тусий)

Маккор дўстдан очик душман афзал.

(Г. Сенкевич)

Малакаси паст кишининг хам ёрдамчи устунлиги бўлиб, кўп машқ қиласа, энг яхшилардан хам ўзаб кетиши мумкин. Худди ёш бола чизғич ёрдамида тўғри чизикни устоз ёрдамисиз хам яхши чизганидай.

(Лейбниц)

Мансаб ошган сайн — сами-
мийлик пасая бошлайди.

(Д. Фонвизин)

Мард киши хиёнаткор бўлмайди.
(Пьер Корнель)

Мард кишининг ўзини баҳтсиз
деб хис килишига ҳаққи йўқ.
(Вилгельм Фишер)

Мартабага эришиш учун кўзга
ташланмаслик, панада туриш ва
ташаббус кўрсатмаслик лозим.
(Талейран)

Маслаҳат ва буйрук факат та-
лафзузи билан фарқланади.
(Анатолий Брейтер)

Маслаҳат сўраш бир кишининг
иккинчи кишига кўрсатиши мумкин
бўлган буюк ишонч белгисидир.
(Ж. Боккаччо)

Маст одам — одам эмас, чунки
у инсонни хайвондан фаркловчи
аклдан маҳрум.

(Т. Пейн)

Мастга ёргуғ кўча ҳам коронги.
(К. Ушинский)

Масъулиятдан кўрккан раҳбар
бўла олмайди.
(Морис Торез)

Математика — фанларнинг шо-
хи ва хизматкори.
(Эрик Темпл Белл)

Машаққат чекмайин асло камола
етмас инсонлик,
Йигитликда ярашмас ҳар ишда
бўлмоқ паришонлик.
(Оразий)

Машхур кишилар томонидан
кўллаб-қувватланадиган янгишиш-
дан тез юқадиган нарса йўқ.
(Жорж Бюффен)

Машхур кишилар ўз маблагла-
рини вактни йўқотиш учун сарф-
лайдилар.
(Сюзанна Неккер)

Машхур эмаслик — кийнокла-
римизнинг энг азоблиси.
(А. Де Мюссе)

Машхурлик — бу мукофотдай
кабул килинадиган жазо.
(Ингрид Бергман)

Маълум бир ёшга етганингда
барча буюк кишилар сенинг ёшинг-
да аллақачон машхур бўлиб улгу-
ришган, деган хulosага келасан.
(Янина Ипохорская)

Маълумки, кўзгуда ҳамма нарса
тескари кўринади, лекин усиз биз
ўзимизни хеч качон кўра олмас
эдик.

(Жалолиддин Румий)

Маълумки, ўткир хис киска,
лекин кучли изҳор қилинади.
(Г. Державин)

• • •
Маълумотли кишининг маълумотсиз кишидан фарки шундаки, у қанчалик кўп билмасин, барибир етарли эмас деб ҳисоблади.

(Константин Симонов)

• • •
Мақсадинг имкониятингдан ортиқ бўлсин, шунда бугунги ишинг кечагидан, эртагиси бугунгидан яхши бўлади.

(Амин Райхоний)

• • •
Максадсиз хаётда маъни йўқ.
(Жузеппе Мадзини)

• • •
Мактоб макталаётган кишига ёқади, бошқаларнинг эса жиғига тегади.

(Лукиан)

• • •
Мактовнинг изидан қувма, лекин имкони борича мактовга яраша иш қил.

(Коменский)

• • •
Махорат ва иштиёқ бирлашганидагина шоҳ асарлар яратилади.

(Ж. Рескин)

• • •
Мезбон меҳмоннинг хар бир илтимосини бажариши мумкин, меҳмон эса ҳеч нарсани сўрамаслиги лозим.

(Хуго Штейнхаус)

• • •
Мен арzon молни сотиб оладиган даражада бадавлат эмасман.

(Инглиз ҳикмати)

• • •
Мен билан тентакнинг орасидаги фарқ шундаки, мен тентак эмасман.
(Сальвадор Дали)

* * *
«Мен» бор ерда «иккинчи мен» хам бўлади.

(Зигмунд Фрейд)

* * *
Мен бунинг сирлигини биламан, чунки уни ҳамма ерда гапиришмоқда.

(Уильям Конгрив)

* * *
Мен доимо рашкни ёмон кўрганман, у жуда хам хасадга ўхшайди.

(Н. Огарёв)

* * *
Мен кечмоқчи бўлган сувдан ҳали ҳеч ким кесиб ўтмаган.

(Данте)

* * *
Мен одамларни биламан, лекин улар тўғрисида мен янглиш фикрда эканлигимни жуда хам истайман.

(Г. Кул)

* * *
Мен Римни ғиштили кабул килиб, мармарли қолдираяпман.

(Октавиан Август)

* * *
Мен сизга ишонаман, чунки сизнинг ёрдамингизга мухтожман.

(Майсон Кули)

* * *
Мен сизга муваффакият формуласини бера олмайман, лекин муваффакиятсизлик формуласини беришим мумкин: ҳаммага ёқишига ҳаракат қилиб кўринг-чи.

(Г. Своун)

Мен филларни ёқтирмайман.
Канчалик кучли ва канчалик итоаткор.

(Чарли Чаплин)

Мен хирургнинг хизмат ҳаки
хисобини олганимдан кейингина,
уларнинг никобда ишлашининг
сабабини тушундим.

(Жеймс Борен)

Мен шаҳарларга улардаги китоб
дўконларининг сонига караб баҳо
бераман.

(А. Рубинштейн)

Мен ўз билганларимни ўттиз
ёшгача ўргандим.

(Жорж Клемансо)

Мен ўзимнинг нима ўйлаётганимни тушуниш учун ёзаман.

(Дэниэл Бурстин)

Мен ўлимдан кўрмайман. Йўқ!
Абадий йўқолиб кетишдан кўркаман.

(М. Лермонтов)

Мен ҳамма нарсани билмайман.
Мен фақат бажараман.

(Тони Моррисон)

Мен ҳамма нарсани истаганим-
дай хеч нарсани истамайман.

(Антонио Ривас Меркадо)

Мен хар тарафлама билимли
эмасман.

(Роберт Музиль)

Менга бу муаммони мураккаб
деманг. Агар у осон бўлганида
муаммо бўлмаган бўлар эди.

(Фердинанд Фош)

Менга ҳеч нима зарур эмас,
лекин мени ҳеч нима билан қаноатлантира олмайсан.

(Жан Ростан)

Мени танқид қилишганида ўзим-
ни химоя килишим мумкин, лекин
мактобга карши мен ожизман.

(Зигмунд Фрейд)

Менинг келажак тўғрисидаги
қизиқишимнинг боиси, унда хаётимнинг колган кисмини ўтказажагимдадир.

(Чарльз Ф. Кеттеринг)

Менинг учун борлик дунё — ме-
нинг ватаним ва хар қандай уруш
худди уйимда кон тўкилаётгандай
мени даҳшатга солади.

(Хелен Келлер)

Менинг учун яшаш — ишлаш
демакдир.

(И.К. Айвазовский)

Менинг хатоим, фақат гуллай-
диган дараҳтдан мева кутиш бўлди.

(Оноре Мирабо)

Мехмоннинг вақти доимо мез-
боннидан кўп.

(Т. Котарбинский)

Мехнат билан амалга ошириб бўлмайдиган иш йўк.

(Ж. Бруно)

Мехнат киши қалбини даволайди ва тўрилайди.

(М. Шагинян)

Мехнат кишига иснод келтирмайди, лекин баҳтга карши меҳнатта иснод келтирувчи кишилар топилади.

(Г. Симпсон)

Меҳнатдан кейинги оромдан ширини йўқ.

(У. Чэннинг)

Меҳнатсевар асалари аччик гулдан хам асал йигинни билади.

(М. Богданович)

Меҳнатсиз енгил кўлга кири-тилган муваффақиятлар шубҳага сабаб бўлади.

(Леонид Конов)

Меҳнатсиз хаёт — ўғирлик, санъатсиз меҳнат — жоҳиллик.

(Ж. Рескин)

Меҳрибон ва раҳмдил бўлмок умринг ва ризкинг баракали бўлишига сабаб бўлади.

(«Ахлоқи мұхсинин»дан)

Мехру кина бир-бирига ковушмас.

(Фахриддин Гургоний)

Мижғон — гап орасида «Ишлар қалай» деб тил учида сўралтанга, дарҳол ўз иши тўғрисида гапира бошлайдиган киши.

(Виктория Токарева)

Миллат обрўси миллатнинг бой яшашидан, ҳатто миллатнинг мавжудлигидан хам кадрли.

(Вудро Вильсон)

Миллатнинг оразу ва мақсади тўғрисида унинг рекламасига караб фикр юритса бўлади.

(Дуглас Норман)

Миллиардлаб юлдузлар тун зиёси ичра ўз нурини сенга юборади, лекин сенга бу нур, улар ўлтанидан кейингина етиб келади.

(Райнер Мария Рильке)

Миллионнинг кучи — нолларда.

(Габриэль Лауб)

Миннатдорчиликка караганда тез ўтиб кетадиган ҳис йўк.

(Х. Маккей)

Мисоллар билан исбот килинганин тўлиқ исботланган деб бўлмайди.

(Лейбниц)

Мисолсиз хеч нимани ўргана олмайсан.

(Коменский)

Михни тежасанг — тақадан ажраласан.

(Албан ҳикмати)

* * *

Мол зикналарнинг, курол кўркокларнинг, раҳбарлик заифларнинг қўлига тушса, ишлар бузилади.

(Абу Бакр Сиддиқ)

* * *

Муаммога айлантириш мумкин бўлмаган масала йўқ.

(Владимир Лебедев)

* * *

Муваффакият бошни бузади, муваффакиятсизлик юракни.

(Лоуренс Питер)

* * *

Муваффакият — бу донишмандликнинг ягона ўлчовидир.

(Эдмунд Бёрк)

* * *

Муваффакият — бу оддий тасодиф. Буни сизга истаган омадсиз айтиши мумкин.

(Эрл Уилсон)

* * *

Муваффакият инсон эришган мавқе билан эмас, муваффакиятга эришиш учун у енгган тўсиклар билан ўлчаниши лозим.

(Б. Вашингтон)

* * *

Муваффакият сири тўғрисида омадсизлар кўпроқ билишади.

(Марсель Ашар)

* * *

Муваффакият формуласи муваффакиятга эришмаганларгагина маълум.

(Жон Коллинз)

* * *

Муваффакият эмас, тиришқоклик мукофотга лойик.

(Ж. Рескин)

* * *

Муваффакиятсизликларга чидаш эмас, баҳтни кўтара билиш киши учун энг катта синов.

(Франческо Гвиччардини)

* * *

Мужмал гапиришни ҳамма билади, аник-равшан гапиришни эса баъзилар.

(Галилео Галилей)

* * *

Муз ёки сув — яхши ва ёмон кишилар фаркини факат шунга киёсласа бўлади.

(Людвиг Берне)

* * *

Мусика, бу — сабабсиз шод ва замгин қилиш санъати.

(Т. Котарбинский)

* * *

Мусика, бу — қалбнинг арифметикадаги ғайришуурый машқи.

(Лейбниц)

* * *

Мусика ифодалаб бўлмайдиганни ифодалашда, жимликдан кейин иккинчи ўринда туради.

(О. Хаксли)

* * *

Мусика — замга ботган киши учун энг яхши юпантнувчидир.

(Мартин Лютер)

* * *

Мукаммалликдан кўркманг. Сиз унга эриша олмайсиз.

(Сальвадор Дали)

* * *

Мулкнинг баҳосини унга эга бўлганда билишади, дўстникини эса — уни йўқотганда.

(Жан Пети-Сени)

* * *

Мунофиқлик белгиси учта: ёлғон гапириш, ваъдага вафо килмаслик ва омонатга хиёнат қилиш.

(«Ал-Жоми ас-саҳиҳ»дан)

* * *

Мусибатга сабр кил, чунки сенниг устингдан кулгувчилар ҳам бор.

(Кози Аҳмад Фаффорий)

* * *

Мусика фақат товушилардан ташкил топган эмас.

(Оливье Мессиан)

* * *

Мусулмон киши кам гапириб, кўп амал қиласди. Мунофиқ эса кўп гапириб, кам амал қиласди.

(Афзоий)

* * *

Мушкул ахволга тушган дўстингизга ёрдам килган бўлсантиз, у иккинчи бор ҳам шундай ахволга тушса, сиз тўғрингизда ўйлаши шубҳасиз.

(Мерфи қонунлари)

* * *

Мушук жуда ҳам сирли хайвон, ит эса оддий ва содда, худди одамдек.

(К. Чапек)

* * *

Мушукни қопдан чиқариш, уни бошкатдан копга тикишдан осон.

(Уилл Рожерс)

* * *

Муяссар бўлса тиллодин санга тахт,

Ўзингдин пастга зинхор айтмагил саҳт.

(Сўфи Оллоёр)

Муқаддас ишларга бўлган ишонч, кўпинча ўзингта бўлган йўқотилган ишончнинг ўринини босади.

(Эрик Хоффер)

* * *

Муқаддас нарсаларни таҳкирлатш — динсизнинг диндор бўлиб колиши учун ягона йўл.

(Жуандо Марсель)

* * *

Мухаррир — бу яхши нима эканини ёмон билиб, ёмон нима эканини яхши биладиган мутахассис.

(Евгений Сазонов)

* * *

Мухими мақсадни танлашда янглишмаслик.

(Геннадий Малкин)

* * *

Мухтоҷларга пул тарқатиб, қаштоқликни тугатиб бўлмайди.

(Патрик О'Рурк)

* * *

Мўлжалдан бир дюмгина четдан ўтган ўқ, худди милтиқдан отилмаган ўқдай фойдасиз.

(Ф. Купер)

* * *

Назарий жиҳатдан ернинг айланётганини биламиз, лекин амалда буни сезмаймиз. Вакт ҳам худди шундай.

(Марсель Пруст)

* * *

Найзага суюниш мумкин, лекин унда ўтириб бўлмайди.

(Испан ҳикмати)

Нафақага чиқишиň үйлайдыган
киши ўлыми олдидан ором олишни
орзу қылган кишидир.

(Владислав Гжечик)

Нафақат саволлар, жавоблар хам
эскиради.

(Э. Хемингуэй)

Озодликдан яхширақ неъмат
бўлмас.

(Афзалиддин Хоқоний)

Нима айтишини үйлайдыган ки-
ши үйлаётганини айтмайди.

(Алексей Батиевский)

Нима содир қилсанг хам ўзингни
худди шуни килишни истаганинг-
дай тут.

(Артур Блох)

Нима учун кишиларни яхши
ишлар эмас, ёмон ишлар бунчалик
кувонтиришини билмайман,
айниқса, бу уларга тааллукли бўл-
маганида.

(Ж. Боккаччо)

Нима килаётганингизни ҳеч
ким билмаса, уни нотўри килаёт-
ганингизни хам ҳеч ким билмайди.
(Жонатан Линн ва Энтони Жей)

Нима килиш зарур бўлса, қи-
линиб бўлибди, энди менимча эъ-
тиборни нима килмасликка каратиш
керак.

(Томас Браун)

Нима килмаслик тўғрисидаги
йўл-йўрикни ақл беради ва факат
қалбгина нима қилиш зарурлигини
айтиб беради.

(Ж. Жубер)

Нимага шундай, озор чеккан
кишига озор чекаётганлар билан
бирга бўлиш ёқади.

(Алексей Калинин)

Нимага эга бўлсанг, у хам сенга
эга бўлади.

(Петроний Арбитр)

Нимадан хурсанд эканлигимизни
жиддий фикрлашимиз, нимадан
хафа эканлигимизни аниқ билиши-
миз зарур.

(Карл Краус)

Нимага қизлар кампирлардек,
кампирлар эса қизлардек бўяни-
нади?

(Рамон Гомес де ла Серна)

Ноаниклика кўпинча ортиқча
гапириш хам, керагидан кам гапи-
риш хам сабаб бўлади.

(Даламбер)

Нодон бахтни узоқдан излайди,
оқил эса уни ўз ёнида бунёд
килади.

(Жеймс Оппенхейм)

Нодон ва кўркокнинг содиклиги
хўжаси учун устун бўла олмайди.

(Вишакхадатта)

Нодон ўзига-ўзи хушомад қилади, ақлли киши эса нодонга хушомад қилади.

(Эдуард Булвер-Литтон)

Нодон ўтмиш билан овунади, ақли кам — келажак билан, дошишманд эса бугун билан.

(Хинд ҳикматли сўзи)

Нодонга маслаҳат бериш кўрга кўзгу бергандай гап.

(Иоганнес Петер Мюллер)

Нодонлар кишининг ютуғини эмас, факат камчиликларини пайкашади. Улар худди тананинг фактат яра бўлган жойига қўнадиган пашшаларга ўхшашади.

(Абу ал-Фараж)

Нодонларга доклад қилишни топширманг. Улар мунозараларга чиқишлари керак.

(В. Ардов)

Нодонлик — ақлнинг түққан кизидир.

(Жованни Жакома Казанова)

Нодонлик — бу юкумли қасаллик.

(Владимир Николаевич Карев)

Нодонлик ҳаммага кўриниш учун олдинда туради, ақл эса ҳаммани кўриш учун кейинда туради.

(Кармен Сильва)

Нодонлик ҳар доим ҳам кишини золим қиласкермайди, лекин золимлик кишини доим нодон қиласкиди.

(Ф. Саган)

Нон берадиган кўлни тишлайдиган киши, одатда, уни тепадиган этикни ялайди.

(Э. Хоффер)

Нон ўрнига сўз билан тўйдирма.
(Аристофон)

Нотиқлик санъатининг максади — хақикат эмас, ишонтиришдир.
(Т.Б. Маколей)

Нолойик мақтov — яширинча сатира.

(Бредхерст)

Нолойиклар улуғланиб ва лойиклар таҳқирланадиган ерда учта курсур: очарчилик, ўлим ва кўркув макон топади.

(Қадимги ҳинд ҳикмати)

Номига доғ тушмаганларгина беобрўларни енгиши мумкин.

(Самад Вургун)

Нотўғри фикр деб тан олингандарнинг сабаби битта: бошлиқка кайси фикр маъқул бўлишидан фикр эгасининг хабари бўлмаган.

(Козъма Прутков)

Ноҳақ кишининг жаҳли тез чиқади.

(У. Пенн)

Обрў аклдан пайдо бўлади, акл обрўдан эмас: акл тан олмаган ҳар қандай обрў ожиэдир.

(*B. Скотт*)

Обрў – сизнинг тўпрингизда бошқалар томонидан орқангиздан айтиладигани.

(*Эдгар Хей*)

Овоз, бу – кишининг иккинчи қиёфаси.

(*Жерар Боз*)

Овоз қанча юкори бўлса, акл шунча паст бўлади.

(*Э. Ньюмен*)

Одам аразимас нарсаларга хам жаҳлини чиқаравермаслиги керакки, кишига жаҳлдан хам кучлирок душман йўқ. Чунки жаҳли чиқкан одам ўзини билмайди.

(«Қонуни ҳикмат»дан)

Одамийлик ишларига узок яшаган эмас, кўпроқ кузатган киши яхши тушунади.

(*Артуро Граф*)

Одамлар, ўзларини «оддий одамлар» деб айтишларини ёқтиришмайди, айниқса оддий одамлар.

(*Уиль Рожерс*)

Одамларга кўрсататётган хизматимиз – бу дунёда эгаллаган ўрниимиз учун тўланадиган хақдир.

(*Уилфред Грэнфелл*)

Одамларга уларнинг гапига қараб баҳо берган киши қаттиқ янглишиади.

(*Мадлен д'Арсен де Пюизве*)

Одамларни давлатинг етарли ва ишинг юришиб турганда эмас, балки камбағаллик ва ночорлик пайтингда сина, шунда уларнинг яхши ёки ёмон эканини биласан.

(*Шарқ ҳикмати*)

Одат – бу хотира.

(*Гарри Лорейн*)

Одатда, бизга баҳт эмас, баҳтли бўла олиш кобилияти етишмайди.

(*Морис Метерлинк*)

Одатда, бизнинг ташвишлари мизнинг манбаи – бизнинг янглишишимиздир.

(*Ж. Массион*)

Одатда, судланувчи ўзининг обрўли эканлигини исботламагунча айбдор хисобланади.

(*Лоуренс Питер*)

Одатда, тушунчаси кам одамлар кўп нарсани биламан деб ўйлашади, умуман акли йўклар эса, хамма нарсани биламан деб ўйлашади.

(*Ж. Бруно*)

Одатда, туғилганларгина ўлишади. Туғилиши ва ўлим ўзаро карэдор.

(*Тертуллиан*)

Одатда, хакикий чүчкалар одамлардан фаришта бўлишни талаб килишади.

(Юлиан Тувим)

Оддий ва аниқ ёзин худди са-
мимиш ва яхши бўлишдай кийин.

(Сомерсет Моэм)

Оддий инсон ва унинг меҳнати
ҳаёт асосидир.

(М. Андерсен Нексе)

Оддий яшашга ҳаракат қилинг.
(Р. Карлсон)

Оддийлик аkl ва истеъоддинг
якин қариндоши.

(Ф.М. Глинка)

Одиллик конундан кейин юради.
(Кадимги Рим ҳикмати)

Одоб, бу ёмон сўздан ва ишдан
ўзини тиймокдур ҳамда ўзининг
ҳам, ўзганинг ҳам иззатини саклаб,
обрусини тўймасликтур.

(«Ахлоқи мұхсинин»дан)

Одобсиз юз киши билан ҳам
ёлғиз.

(Шоҳид Балхий)

Ожиз, нотавон одамнинг дуоси
кудратли бўлади.

(Абдулла Аҳмад Мұхаммад Али)

Озодлик — бу икки карра икки
тўрт эканлигини айтиш ҳуқуки
борлиги.

(Жорж Оруэлл)

Озодлик ва саломатлик битта
умумийликка эга — уларнинг қадри
фақат етишмаган пайтдагина би-
линади.

(А. Бек)

Озчиликда ҳуқук бўлганида,
кўпчилик доим янглишади.

(Генрик Ибсен)

Оила — бу кичкинагина жамият
бўлиб, бутун инсоният жамияти-
нинг хавфсизлиги ва бутлиги унга
боғлиқ.

(Ф. Адлер)

Оила — хулқнинг Олий мак-
табидир.

(С. Смайлс)

Оиласијай жанжалнинг манбаи —
тентглилка интилиш.

(И. Шевелев)

Олган илмдан фикр туғилиши —
илмнинг мевасидир.
(Абдулла Аҳмад Мұхаммад Али)

Олдин йўл қўйилган камчилик-
ларни тузатишдан, коралаш осон.
(Ж. Боккачо)

Олдин кучлиларни тартибга сол,
кейин ожизларни; олдин каттани
тартибга сол, кейин кичикни; олдин
ўз ҳаётингни тартибга сол, кейин
бошқани.

(Чжузе Лян)

Олдин мени кийин ахволдан
құтқар, аклини кейин хам ўргата-
верасан.

(Лафонтен)

Олдин уч марта ўйлаб күр,
кейин гапирма.

(Анри де Ренье)

Олдин юришни ва гапиришни
ўрганамиз. Кейин тинч ўтиришни
ва жим бўлишни ўрганамиз.

(Марсель Паньоль)

Олдин ўзинг ишон, кейин ишонтири.
(К. Станиславский)

«Олдин ўйла, кейин сўйла» — тан-
қид шиори, «Олдин сўйла, кейин
ўйла» — ижод шиори.

(Эдуард Морган Форстер)

Олдинга юриш, айникса, тиз
чўкканлар учун кийин.

(Леонид Сухоруков)

Олдинга қарамаган ортда ко-
лади.

(Герберт Жорж Уэллс)

Олдинги йиллари ичган сувла-
римиз бугунги чанкоғимизни боса
олмайди.

(Л. Фейхтвангер)

Олдинлари адабиёт санъат хи-
собланарди, савдо эса коммерция.
Хозир эса хаммаси тескари.

(Жозеф Ру)

Олдинлари қызларни уялтириш-
са қизаришар эди, хозир қызлар
қизаришса уялишади.

(Морис Шевалье)

Олийжанобликнинг биринчи
белгиси — бу табиийлик ва од-
дийликдир.

(С. Моэм)

Олимлар хам баъзан саёҳатчилар
холига тушиб қолишиади. Агар сайёҳ
бахтга карши йўлидан адашиб,
канча кўп йўл босса, мўлжалдан
шунча кўп узоқлашиади.

(Н. Мальбрранш)

Олма дараҳтдан ерга узилиб
тушганини миллионлаб кишилар
кўришган, лекин факат Ньютонги-
на ўзидан-ўзи сўраган — «Нима
учун?»

(Бернард Барух)

Олмани тишлаб, унда тирик
қуртни кўриш, яримта куртни
кўргандан кувонарлироқ бўлади.

(Марти Ларни)

Оломон ичиди кичкирмаганга
эътибор килишмайди.

(В.П. Крачковский)

Оломонга хеч качон маслаҳат
берманг.

(Араб ҳикмати)

Олтин темирга караганда кўпроқ
инсонларни ўлдирганди.

(В. Скотт)

Олчоқ одамда номус бўлмайди.
(Шарқ ҳикмати)

Омад кўп нарсани вақтинча фойдаланиш учун беради, абадий фойдаланиш учун эмас.

(Станислав Лешинский)

Омад — сенга тақдир томонидан зарур томонга учиш учун бир марта бериладиган канот.

(Виктор Кротов)

Омадли нодон — катта офат.
(Эсхил)

Омадлини сувга ташла ва у оғзида балиқ тишлаб сузуб чиқади.

(Юлиан Тувим)

Омадсизлар хеч қачон кеч колишмайди, лекин улар доим ўз вактида келишмайди.

(Дон-Аминадо)

Оммага аён бўлган ҳакиқат қиска фурсатда таниб бўлмас дараҷада бузуб талқин килинади.

(Жорж Бюффон)

Она — бу ёш болалар тили ва қалбидаги Тангрининг номи.

(У.М. Теккерей)

Она — ўз фарзандининг адвокати, унинг барча килмишларини оклади: ота эса кўпинчя прокурорга ўхшайди — жуда кам холларда ўғлини эркалатади.

(И. Шевелев)

Онг хеч қачон йиғламайди, бу унинг иши эмас, қалб эса хеч қачон фикрламайди — бизга у бунинг учун берилган эмас.

(Жорж Санд)

Оптимизм — умидга бўлган карикатура.

(Жильбер Сесброн)

Ор кўрма билмагани сўрмага,
Сўрмайинча илм ўрганмас киши.
(Сайфи Саройи)

Орденлар — орден берувчи олдидаги хизмат белгиси.

(Кароль Бунш)

Орзу — бу ақлдаги режа, режа эса — қоюздаги орзу.

(Владислав Гжечик)

Орзулар ҳақиқатдан узоклашиш эмас, уларга етишиш воситасидир.
(Сомэрсет Моэм)

Орзунинг дам олиш куни йўқ.
(Роберт Бартон)

Ортиқча нарсадан воз кечсангиз,
ортиқча тозалашдан ҳам қутуласиз.
(Р. Карлсон)

Ортиқчалик доим ҳам яхшиликка эмас. Агар сизда битта соат бўлса, аник вақтни биласиз.

Агар соатингиз иккита бўлса хеч қачон аник вақтни билмайсиз.
(Ли Сигалл)

Орқасига жуда кўп қарайдиган
киши қоқилиб йиқилиши мумкин.
(Э.М. Ремарк)

Орқасида яхши ният ва эзгу
иш бўлган сўз ахмокона бўлмайди.
(Анахарсис)

Осон ишонувчан киши ўзини
сиртмоққа осон етаклади.
(Себастъян Брант)

Осон эриппиладиганинг қадрига
етмаймиз. Ҳар нарсанинг қадри
унга етишиш учун киладиган хар-
жимиз билан ўлчанади. (Пейн)

Осонлаштиринг, кийинлаштири-
манг, курсанд килинг, нафратлан-
тирамт. («Ал-Жоми ас-саҳих»дан)

Осонликка оғир меҳнат орқали
эришилади. (Н. Айвазовский)

От кишинаши отга, мол маъраши
молга таъсир килади.
(Дун Чжуншу)

Отлар ҳеч қачон ўз жонига
қасд килишмайди, чунки гапира
олишмагани сабабли уларда муно-
сабатларни ойдинлаштириш имко-
ниятлари йўқ.
(Владимир Маяковский)

Отни сув бўйига келтириш мум-
кин, лекин уни сув ичишга мажбур
қилиб бўлмайди.
(Инглиз ҳикмати)

Ота-онангиз билан қандай муно-
сабатда бўлсангиз, фарзандларингиз
хам сиз билан худди шундай му-
носабатда бўлажакларини уннутманг.
(Фалес)

Офтоб қанчалик бўлса ҳам равшан,
Бир парча булат ҳам беркитар
баъзан.
(Абулмажид Саноий)

Очкўз ва арокхўрлар ейиш ва
ичиш нима эканини билишмайди.
(А. Брийя-Саварен)

Ошналик одатидин маҳрум ул
кўнгли каро,
Итданам паст, почадан олмас ит
ўлгач ошино.
(Соиб Табризий)

Ошпаз қанчалик бемаза тайёрла-
са, официант шунчалик ширинсўз
бўлиши лозим.
(Геннадий Малкин)

Окар сув тинч сувга караганда
кам бузилади.
(Рохас)

Оқил ва мардлар нодон ва паст-
ларни бошқарган ерда тартиб-инти-
зом хукмрон бўлади.
(Мо-Цзи)

Оқил киши ҳеч қачон ёмон
гап айтмайдигина эмас, ёмон гап
эшитмайди ҳам.

(К.Л. Берне)

* * *

Оқил күради хам, эшитади хам,
нодон күр ва кар.

(Этихарм)

* * *

Оқилона ва түғри сиёсатни олиб
борип учун кишиларни билиш
етарли әмас, уларни севиш хам
зарур.

(Артуро Граф)

* * *

Оғир йиллар — бу яхши кишиларнинг қорни түк бўлиши учун
ўзини нолойик тутадиган даврлар.

(Вильгельм Швёбел)

* * *

Парилардек покдир яхши табиат,
Ёмон хулқ, дев каби барчага офат.

(Тусий)

* * *

Парламент — мунозара жойи
әмас.

(Борис Гризлов)

* * *

Парма коидаси: олдинга силжиш
учун буралмоқ зарур.

(Александр Ратнер)

* * *

Парҳезнинг биринчи коидаси:
агар бу мазали бўлса, демак сиз
учун у зарарли.

(А. Азимов)

* * *

Паст киши бадавлат бўлса зў-
равонлик қиласди, агар камбағал
бўлса беобрўлик қиласди.

(Хуан Куань)

* * *

Паст кишилар қораламайдиган
бирор-бир яхши фазилатли киши

бормикан? Улар камтарни нодон
дайишади, катъий ишончлини —
манман, ҳалолни — фирибгар,
мардни — шафқатсиз, самимий-
ни — тентак, хушумомалали киши-
ни — ожиз, гапга чечан кишини —
вайсақи дайишади.

(Бахтирихари)

* * *

Пашша сиркага караганда асал-
да кўпроқ фарқ бўлади.

(Лафонтен)

* * *

Пашшалардан нафратланиш осон-
лик билан ўргимчакларни ёқтириш-
га айланади.

(Валериу Бутулецку)

* * *

Педагог ўзиникига караганда,
бегоналарнинг фарзандларини тар-
биялашни яхши биладиган киши.

(Ж. Фалкенаре)

* * *

Пессимизм бирорта жангни хам
ютган әмас.

(Дуайт Эйзенхауэр)

* * *

Пессимист — бу хаётининг энг
яхши онларини ёмон даврлар ке-
лишини кутиб ўтказадиган киши.

(Борис Крутнер)

* * *

Пиццани саккиста бўлакка әмас,
тўртта бўлакка бўлсангиз, чунки
мен саккиста бўлак пицца ейдиган
даражада оч әмасман.

(Йоги Берра)

* * *

Поездда зерикарли бўлгани учун
ўқишиади, трамвайди — қизиқарли
бўлгани учун.

(Илья Ильф)

• • •
Полковник майорга бакира ола-
диган киши.

(Габриэль Лауб)

• • •
Пок виждонлилик, күпинча ёмон
хотира маҳсулидир.

(Марсель Паньоль)

• • •
Пок дилларга асло зиён етмайди,
Етганда ҳам кўйлагидан ўтмайди.

(Рукиндин Авҳадий)

• • •
Поэзия – бу олий даражадаги
овунчоқдир.

(Уистен Хью Оден)

• • •
Президентликдан бўшаганимдан
бери гольф ўйинида кам ютадиган
бўлиб қолдим.

(Эйзенхауэр)

• • •
Пул сарфлаш мумкин бўлган
нарсага асабингизни сарфламанг.

(Леонид Леонидов)

• • •
Пул табиат адолатизилигини тўғ-
риламайди, балки уни чукурлаш-
тиради.

(Леонид Андреев)

• • •
Пул топиш учун жасорат, уни
саклаш учун акл, сарфлаш учун
эса санъат талаб қилинади.

(Бертолъд Ауэрбах)

• • •
Пул унга эга бўлганлардан фарк-
ли ўларок сасимайди.

(Валентин Домиль)

• • •
Пул характерни бузади.
(Амин Райхоний)

• • •
Пул ҳамма вакт бор, факат чўн-
таклар ўзгаради.
(Гертруда Стайн)

• • •
Пул ҳамма эшикларни очади,
шу жумладан дўзахникини ҳам.
(Георгий Ратнер)

• • •
Пулга қарши пулсиз курашиб
бўлмайди. (Жон Стейнбек)

• • •
Пулнинг орқасидан қувиши эмас,
унинг қаршиига чиқиш зарур.
(Аристотель Онассис)

• • •
Пулнинг кудрати шундайки, ки-
шилар олкишга арзимайдиганларни
олкишлашади, хурматта арзимай-
диганларни хурмат қилишади, му-
лоқотга арзимайдиганларга якин-
лашишади.

(Хинд ҳикмати)

• • •
Пулдан ҳам муҳимрок нарсалар
бор, лекин пулсиз уларни сотиб
олиб билмайсан.

(Проспер Мериме)

• • •
Пулидан бошқа нарсаси йўқ
киши жуда ҳам қашшоқдир.
(Артуро Граф)

• • •
Пулсиз бажариладиган ягона
иш – бу қарз олиш.
(Хайнц Шенк)

Рассом — расм билан ўйлади.
(Сальвадор Дали)

Рассомнинг вазифаси тасвирилаш,
исботлаш эмас. (Александр Блок)

Рашкка ҳаммаси аён, лекин
исбот йўқ.

(М. Лермонтов)

Рақибнинг жиддийлигини ҳазил
билан қайтариш зарур, ҳазилини
эса жиддийлик билан.

(Горгий)

Режалаштирганинг тўғрисида га-
пирма: бошқага ошкор қилинган
режа кўпинча амалга ошмайди.

(Қадимги ҳинд ҳикмати)

Реклама — кишиларни олдин
ҳатто эшитмаган нарсасини хам
эҳтиёжга айлантирадиган восита.

(Марти Ларни)

Реклама кишини сифатсиз то-
варни сотиб олишга кўндиради,
лекин бир маротаба.

(Дэвид Огилви)

Рекламалар орасидаги очик жой-
ларни тўлдириш учун газеталар
бирор нимани ёзиши керак-ку.
(Ричард Р. Фалк)

Римликларда буйруксиз, ҳатто
қозонилган ғалаба хам шуҳрат
келтирмайди.

(Иосиф Флавий)

Рози бўлмай рози бўлишга
харакат қилинг, харакатларингиз
бекор кетмайди.

(Р. Карлсон)

Романнинг энг кийин қисми уни
тутатиш.

(Э. Хемингуэй)

Россияда подшоҳ — тирик ко-
нундир. Подшоҳдан кўркмаслик
конундан кўркмасликдир.

(Н. Карамзин)

Россияда факат оптимист олим-
лар колишган, пессимистлари ал-
лақачон чет элларга кетиб бўлишган.
(Жорес Алферов)

Рюмканинг энг тагидаги арок
кувватлироқ бўлади.

(Юзеф Булатович)

Сабабсиз хафалашиш — нодон-
лик белгиси.

(Қадимги ҳинд ҳикмати)

Сабр ва вакт куч ва иштиёқдан
хам кўпни беради.

(Лафонтен)

Сабр — озиэликнинг таянчи,
шошқалоқлик — кучнинг ўлими.
(Чарлз К. Колтон)

Сабр сабабли эмас, бесабрлик
сабабли ҳалқлар озодликка эри-
шадилар.

(К.Л. Берне)

Сабр-тоқат — бу бошқаларни тушунишга харакат қилиш.

(К. Чапек)

Сабр — ҳақиқий донишмандликни билишининг аниқ белгиси.

(Генрик Ибсен)

Савдо — миллатлар бойлигини тенглаштирувчи восита.

(Уильям Юарт Гладсон)

Саводсизлик — дунёдаги энг осон фан, унга ҳеч қандай меҳнатсиз эришилади.

(Ж. Бруно)

Садака берган киши камбағаллашмайди.

(Маймонид)

Саёзга тушиб қолган сув тошқинини орзу қиласи.

(Владимир Лебедев)

Салбий дақиқаларни ўллайверманг.

(Р. Карлсон)

Саломатликнинг ўзи хузур-халоватдир ёки шак-шубхасиз хузур-халоватни пайдо қиласи, худди олов иссиқликни пайдо қилганидай.

(Томас Мор)

Самимий, қисқа ва ўтирган холда гапириш лозим.

(Ф.Д. Рузвельт)

Санъат учун санъат хисобига яшаш — ҳақиқий санъатдир.

(Владислав Гжечик)

Санъат — бизга ҳақиқатни кўришга ёрдамлашувчи ёлғон.

(Пабло Пикассо)

Санъат қаерда бидъат яширинган бўлса, шу ерга шошиши керак.

(Б. Брехт)

Санъатга элтувчи йўллар жуда машакқатлидир, лекин бу йўлда баъзан чиройли гулларни узиш мумкин.

(Жорж Санд)

Санъатни тушуниш эмас, хис килиши зарур.

(Р. Гурмон)

Санъатнинг барча турлари буюк бир санъатга — дунёда яшаш санъатига хизмат қиласи.

(Б. Брехт)

Санъатнинг табиати шундай: рассом ёлғиз ўзи азоблана олмайди.

(Ханс Келлер)

Сарик чакага ҳам арзимайдиган киши жуда ҳам осон сотилади.

(Владимир Шойхер)

Сарой аёнлари вилоятлардаги солиқлар микдорини ошириш маслаҳатини берганларида, Тибе-

рий: — Яхши чўпон кўйининг юнгини киркади, лекин терисини шилмайди, — деб жавоб берган экан.

айтсанг, мен сенга кейинги авлод характерини айтиб бераман.
(Эдмунд Бёрк)

* * *

Сарсон дилга беҳиштдин ҳам
кўчанг яхши,
Фарид қушга тулистойндин ватан
яхши.

(Камол Хўжандий)

* * *

Сафарда сиз нима қилишнигина
эмас, нима қилмасликни ҳам билиб
оласиз.

(П. Чистхольм)

* * *

Сахийлик эзқналиқдан фойда-
лирок.

(Л. Фейхтвангер)

* * *

Сахийликнинг гўзаллигини ту-
шуниш учун камбағал бўлиш зарур.
(Ж. Элиот)

* * *

Сақланишнинг ягона воситаси —
янгилик.

(Питер Дракер)

* * *

Саҳнадан кетган кўпинча суф-
лёрликка ўтади.

(Александр Кумор)

* * *

Секин шошил.

(Октавиан Август)

* * *

Семириш — бу кексайиш.

(Француз ҳикмати)

* * *

Сен менга жамият ёшларининг
мияси нима билан банд эканини

* * *

Сен нимага ўқисанг ҳам ўзинг
учун ўқийсан.
(Гай Петроний Арбитр)

* * *

Сенга ғийбат қилган, сени ҳам
ғийбат қиласди.

(Испан ҳикмати)

* * *

Сендан акллироқ бўлган киши,
доимо ҳаддан ташқари акллидай
туюлади.

(Анатолий Рас)

* * *

Сендан нима гапиришни кутиша-
ётгандарини билмасанг, тўғрисини
гапириш кийин.

(Геннадий Малкин)

* * *

Сени тушунмайдиган кишининг
ёнингда бўлиши — бу ҳакиқий
ёлғизлиқдир.

(Э. Хаббард)

* * *

Сенинг жонингта хуш ёқкан ҳазил,
Ўзга дилига наштари қотил.

(Камолиддин Биноий)

* * *

Сенинг қандайлигингни ҳамма
кўради, лекин ҳамма ҳам сени
ҳакиқатда қандайлигингни бил-
майди.

(Н. Макиавелли)

* * *

Сидқидилдан айтилмаган ҳаки-
кат ҳатоликларни пайдо қиласди.
(Жильбер Сесброн)

Сиёсат — бу жамият ахлоки,
ахлок — бу шахсий сиёсат.

(Г. Мабли)

Сиз сиёсат билан шуғуллан-
масангиз ҳам, сиёсат сиз билан
шуғулланади.

(Монталамбер)

Сиёсат қонуниң түртта норози-
ни пайдо қилиш битта мамнун ва
учта хасадчини пайдо килгандан
хавфсизроқдир.

(Жильбер Сесброн)

Сиз шундай ажойиб савол бер-
дингизки, уни мен ўз жавобим
билан бузиши истамайман.

(Евгений Ясин)

Сиёсатчи ҳеч қачон шахсий
фикрини айтмайды.

(Ричард Никсон)

Сиз ўз ишингизни сотишингиз
мумкин, қалбингизни эмас.

(Ж. Рескин)

Сиёсатчилар ва актёрлар ҳеч
қачон ўз вақтида кетишмайды.

(Фрэнк Хаббард)

Сиз, ҳатто ҳак йўлда бўлиб
ҳам харакат килмасангиз, сизни
барибир кувиб ўтишади.

(У. Рожерс)

Сиёсий илмнинг ахлокийдан
ажратилиши — дунёда рўй бериши
мумкин бўлган энг фалокатли хато
хисобланади.

(П. Шелли)

Сиздан факат пул сўраётган ки-
шига ҳеч қачон маслаҳат берманг.
(П. Кальдерон)

Сиз билан содир бўладиган баъ-
зи воеалар, кўпинча кейинчалик
маъно касб этади.

(Лопе де Вега)

Сизни бошқалардан фарқ килиш-
магани — сизни ҳакоратлашгани.
(Ака-ука Гонкурлар)

Сиз билан нима содир бўлган
бўлса, танишларингизнинг бирор-
таси билан ҳам ундан бешбаттари
содир бўлган.

(Мерфи қонуни)

Сизни меҳмондан кетаёттанингиз-
ни эшитган кишиларнинг сиз билан
жуда мулойим бўлиб қолишлари
жуда ҳам ҳайратланарли.

(Майкл Арлен)

«Сиз нима, мени жинни деб
ўйлаяпсизми? — Йўқ, лекин мен
адашишим ҳам мумкин-ку, ахир»
(Тристан Бернар)

Сизникидан бошқача фикрлай-
диганларнинг фикрини ҳеч қачон
катъиян инкор қилманг.
(Артуро Граф)

Сим ихтиро килинмасидан олдин
калдирғочлар қаерда ўтиришган
экан?

(Грегуар Лакруа)

Симфония — бу мусиқа асбоб-
лари учун ёзилған пьеса.

(Колин Уилсон)

Сирлар яқдилликни бузади.
(Г. Линн)

Сирни ҳаммадан хам уни бил-
майдиган киши яхши сақлайди.

(Де Ла Б. П. Кальдерон)

Сиқилған муштлар билан бирор-
нинг қўлини сиқиб бўлмайди.

(Индира Ганди)

Паришонхотирликни даволаб
бўлмайди, лекин уни эсдан чиқариш
мумкин.

(Фаина Раневская)

Соддалик — кексалар ва бола-
ларга хос ҳусусият. Содда кишида
хам болалик, хам кексалик мужас-
самлашган бўлади.

(Б. Брехт)

Содик дўстнинг хизматини ҳад-
дан ташкари кўп килдим, деб хеч
качон айтиб бўлмайди.

(Генрик Ибсен)

Содиклика мажбур килиб ҳам,
сотиб олиб ҳам эришиб бўлмайди.
Унга лойик бўлиш зарур.

(А. Грэсуолд)

Солик тўғрисида гап борган
ерда ватанпарвар бўлмайди.
(Жорж Оруэлл)

Солик конунчилиги бошка хар
кандай конунчиликка қараганда
кўпроқ жиноятчиларни яратди.

(Барри Голдуотер)

Сомонни осмонга от ва сен
шамолнинг қаёқдан эсаётганини
кўрасан.

(Ж. Селден)

Сотилганида виждон ўлади.
(Жорж Санд)

Сотиш харидор йўқ деганидан
кейин бошланади.
(Америка ҳикмати)

Сотқинлик килган қалб хар
кандай кутилмаган воқеани ўчининг
бошланиши деб кабул қиласи.
(Фозил Исқандар)

Сотқинликни кечириш мумкин,
ножақ аламни эса кечириб бўл-
майди.

(А. Ахматова)

Соч оқлиги кишининг кўп
нарсани бошидан кечирганлигини
билиради, соч йўқлиги эса кўп
нарсани йўқотганлигини.

(Лидия Ясиньская)

Софайишни жуда хам истаган
киши соғаяди.

(Ж. Боккаччо)

Соғлиқни қилсанг ҳавас,
Оз овқат еб, айла бас.

(Камолиддин Биноий)

Соғлиқнинг қадрин билгин,
Хаста бўлмасдан бурун.
Хасталик шукрин килгин,
Токи ўлмасдан бурун.

(Махтумқули)

Талабани алгебра ёки геометриядан хам мураккаброк муаммога дуч келишига ишонтириш кийин.
(Эдгар Хай)

Сув қайнаётган қозоннинг совук жойи бўлмайди.
(Хитой ҳикмати)

Судья қасамга ишонмайди, чунки унинг ўзи хам қасам ичган.
(Альбер Юссон)

Сукут саклаш — сухбатлашиш санъатининг алоҳида тури.
(У. Хээллитт)

Сурбет сурбетлигича қолади,
хатто кечирим сўраганида хам.
(Ян Цибис)

Сусткаш киши умр бўйи кўнгилсизликларни ечиш билан овора бўлади.
(Гесиод)

Сутли сигир бўлур тепонгич.
(Авҳадиддин Анварий)

Сухбати ножинсла бўлғунча
чаман-бўстон аро,
Яккалик афзал, деяр доно киши,
зиндон аро.
(Зебуннисо)

Сўза баъзида ўлдиради хам.
(Александр Грин)

Сўз — жуда хам яхши тўсик,
факат ундан фойдаланишни билиш зарур.
(Ф.Д. Рузвельт)

Сўза кишининг қандайлигини
кўрсатиб берганидай, адабиёт жамиятнинг қандайлигини кўрсатиб беради.
(Бональд Л.Г.А.)

Сўз фикрни тўлиқ ифодалай олмайди, китоб эса сўзни.
(Хитой ҳикмати)

Сўз эркинлигига эришилганида
фикр эркинлиги тугайди.
(М.А. Волошин)

Сўз хам ўзининг қалбига эга.
(Брехт)

Сўзни қисқа, фикрни кенг килиш коидасига астойдил амал кил.
(Н.А. Некрасов)

Сўкиниш — бу орқага чекиниш ва муштлашишнинг ўзаро муросага келиши.

(Ф. Питер Данн)

Сўкиниш ҳар доим носоғлом
фикрлаш белгиси бўлган.

(Леонид Конов)

Таассурот ва шиҷоатнинг ҳам
чегараси бор.

(Александр Грин)

Таассуротлар канча тез ва шиддатли изхор қилинса, у шунча юзаки ва ўткинчи бўлади.

(Н.А. Добролюбов)

Табассум — чиройли кўринишнинг энг осон йўли.

(Ч. Горди)

Табиат инсонга иккита буюк
инъом берган: уйку ва келажакни
бilmаслик.

(В. Фишер)

Табиат табиий бўлганлиги сабабли ҳам бизга ёқади, ўзига
қизикитиради ва илҳомлантиради.

(В. Гумбольдт)

Табиат шоҳларга мурувват кўрсатади: йўлбарс сутида ёғ сигирникидан олти баробар кўп.

(В. Колечицкий)

Табиат ҳеч қандай қоидани билмайди, унга факат конунлар аён.

(Адамс)

Табиатан журъатсиз кишининг
қандайдир мардлик кўрсатиши у
ёқда турсин, у кўркув хиссини ҳам
уйғотади.

(Томас Мор)

Табиатда қарама-қарини сабаблар
кўпинча бир хил оқибатларга олиб
келади: от харакатсизликдан ҳам,
кўп минилгандан ҳам бир хил
чарчайди.

(М. Лермонтов)

Табиатни асрар — ватанин асрар
демакадир.

(Михаил Пришвин)

Табиб билан мулокотдан кейин
бемор енгил топмаса, у табиб эмас.

(В. Бехтерев)

Табиб чехрасининг кувноклиги —
бемор соғайишининг бошланиши.

(Роҳас)

Табибининг касалга тасалли бे-
рувчи бир оғиз сўзи қанчалик
сири даволовчи кучга зга эканлиги
ва аксинча, табибининг касалга
унинг касаллиги тўғрисидаги билиб-
билимсадан киладиган совуқ ҳукми
қандай таъсир килиши ҳам ҳаммага
маълум.

(В. Бехтерев)

Тавба қилиш — йўқотилган
кадрнинг акс-садоси. (Э. Литтон)

Таёкнинг икки учи бор, лекин
таёк остида кўпчилик тўртта деб
ҳам айтади.

(Ян Чарний)

Тажриба — нодонлар акли.
(Н. Некрасов)

Тажрибадан бошқа ҳеч нима ортирган кишилар ҳам бор.
(Дон Херолд)

Такаббурлик калтабинлар ва инсонийлик тариқидан чиқканларнинг хислатидир.

(«Ахлоқи муҳсинин»дан)

Талант — бажаришга ҳеч ким бизни ўргатмаганни қилиш кобилияти.

(Альфред Конар)

Талант — бу муваффакият дегани эмас, муваффакият — бу талант дегани эмас.

(И. Шевелев)

Талант — бу муваффакиятта ишониш қобилияти.

(Ж. Леннон)

Талант ишлайди, даҳо яратади.
(Роберт Шуман)

Талант тан олиниш йўлини доим ҳам топавермайди.

(И. Шевелев)

Талантли киши ҳар тарафлама талантли бўлади.

(Л. Фейхтвангер)

Талантнинг асосий белгиси — киши нима исташини билишида.
(П. Капица)

Тамагирлик — оғат. Тамагирлик билан адолат бир-бирига зиддир.

(Кози Аҳмад Гаффорий)

Тамагирлик — сунъий қашшоқлик.

(Данте)

Тананинг ҳамма аъзолари чарчайди, лекин тил эмас.

(Конрад Аденауэр)

Танбех — дўйстлар совфаси.
(Араб мақоли)

Танла дейиши унга: бойликми ёки акл? У аклли эканлигидан бойликни танлади.

(Мечислав Шарган)

Танлаш зарур бўлган пайтда танламаслик — бу ҳам танлаш.

(У. Жеймс)

Танқид — агарда қўлимдан келганида, мен уни қандай бажарган бўлишимни муаллифга тушунтириш.

(К. Чапек)

Танқид — бу биз тўғримиздаги ўзимизнинг фикримиздан фарқли бўлган ҳар қандай фикр.

(Р. Карлсон)

Танқид худди ҳат ташувчи кантарга ўхшайди: у доим қайтиб келади.

(Д. Карнеги)

* * *

Танқид күйдай тишлиши керак, итдай эмас.

(Ж. Боккаччо)

* * *

Танқидчи — бу, йүлни биладиган, лекин машинани бошқара олмайдиган киши.

(К. Тайнан)

* * *

Танқидчиларнинг фикрларига эътибор қилманг: ҳали бирорта ҳам танқидчига ҳайкал қўйишмади.

(Ян Сибелius)

* * *

Тараккиёт — тасодиф эмас, заруриятдир.

(Спенсер Герберт)

* * *

Тарбиялашда энг асосийси, тарбиячининг кимлигидир.

(Д. Писарев)

* * *

Тарбиячи амалдор эмас, агар у амалдор бўлса, тарбиячи эмас.

(К. Ушинский)

* * *

Тарих — бу гўштдан тайёрладиган паштетга ўхшайди: яхшиси унинг қандай тайёрланишини кўрмаганимиз маъқул.

(О. Хаксли)

* * *

Тарих — бўлиб ўтганлар тўғрисидаги роман, роман — бўлиши мумкин бўлган тарих.

(Ака-ука Гонкурлар)

* * *

Тарих кичкинани яшириб, каттани улувлайди, худди шамол шам-

ни ўчириб, гулхан оловига куч берганидай.

(Б. Пастернак)

* * *

Тарих сабоклари шундан иборатки, кишилар тарихдан сабок олишмайди. (О. Хаксли)

* * *

Тарихдаги буюк кишилар камдан-кам ҳоллардагина яхши ўқувчи бўлишган, яхши ўқувчилар эса камдан-кам ҳоллардагина буюк килин бўлиб етишишган.

(Оливер У. Холмс-катта)

* * *

Тарихнинг катъий конуни шундай: хукмронлик карздордан кара берувчига ўтади.

(Дэниэл Мойнихэн)

* * *

Тарихнинг ҳам, худди табиатдай ўз конунлари бор.

(Л. Фейхтвангер)

* * *

Тартибни сақла ва тартиб сени сақлайди.

(Лотин ҳикмати)

* * *

Тартибсизлик сўзини биз тартибни ифодалаш учун ихтиро қилган эдик, лекин у тушунилмади.

(Генри Миллер)

* * *

Тасаввур бўлмаган жойда қўркув ҳам бўлмайди. (А.К. Дайл)

* * *

Тасаввур килиш — калбнинг кўзи. (Жозеф Жубер)

* * *

Таслим бўлишини истамаган японларни биз фанатик деймиз. Худди

шундай қылған америкаликларни
эса қаҳрамон деймиз.

(Роберт Мейнард Хатчинз)

Тасдиқлап ва инкор килишдан
хақиқат туғилади.

(Л. Фейхтвангер)

Тасодифий чизиқларни ўчириб
тапылаганингдан кейин хаётнинг
нақадар гўзаллигини кўрасан.

(А. Блок)

Ташвишларимизнинг тўксон фоиз
зи хеч қачон содир бўлмайдиганларга
тегишли.

(М. Тэтчер)

Ташхис билан эмас, касаллик
билан курашинг.

(Норман Казинз)

Ташки кўринишга жуда ҳам
ишионма.

(Вергилий)

Таъсирчан кишидан ўзгаларга
ёрдам берувчи фарзанд туғилади.

(Роберт Браунинг)

Таъзияномадан ёмонрок реклама
йўқ.

(Брендон Бехан)

Тақдир ва характер — бир ту-
шунчанинг ҳар хил номланиши.

(Новалис)

Тақдир истаганимизни унга эх-
тиёжимиз қолмаганида бизга тортиқ
килади.

(К. Ижиковский)

Тақдир нодонларга ён босади.
(Б. Жонсон)

Тақдирда тасодиф бўлмайди.
Инсон ўз тақдирини кутиб олмайди,
балки ўзи яратади.

(А. Вильмен)

Тақдирдан кочиб кутулиб бўл-
майди, кишилар уни ҳатто олдин-
дан билишса ҳам.

(И. Флавий)

Тақдирни ғазабга топшириш —
эҳтиётсизликдир.

(Жан Расин)

Театр — баҳтлидир, у тинчлик
пайтида ҳам, уруш даврида ҳам,
очлик кунлари ҳам, мўл ҳосил
кунлари ҳам, инқилоб даврида ҳам,
тинч кунлари ҳам зарур ва томо-
шабинларга тўла бўлади.

(К. Станиславский)

Тежамкорлик — эҳтиёткорлик-
нинг қизи, мўътадилликнинг синг-
лиси ва озодликнинг онасидир.

(С. Смайлс)

Тежамкорлик хеч нимани бе-
корга сарфлашни истамайди, зик-
налиқ эса хеч нимани умуман сарф-
лашни истамайди.

(С. Смайлс)

Тез такрорланаверадиган бўлса,
ҳар кандай туйғу заифлашади.
(Жорж Санд)

• • •
Текинга факат қүшлар сайрашади.

(Фёдор Шаляпин)

• • •
Текинхўрларни йўқ қилиш ва
мехнатни улуғлаш — тарихнинг
доимий йўналишидир.

(Н.А. Добролюбов)

• • •
Тентлик — инсонларнинг буюк
формуласи.

(А. Барбюс)

• • •
Тенгсизлик, табиий равишда
олий синфни бойитади, ўрта синфни
бемаза қиласи ва паст синфни
шафқатсизлантиради.

(Арнольд Мэттью)

• • •
Тепадан қарагандан кўра тепага
қараган афзал.

(Мей Уэст)

• • •
Тешик кўзани тўлдириб бўлмайди.

(Тит Лукреций Кар)

• • •
Тижоратта асосланган дўстлик
дўстликка асосланган тижоратдан
афзал.

(Жон Рокфеллер)

• • •
Тиз чўкиб яшагандан, тик туриб
ўлган афзал.

(Долорес Ибаррури)

• • •
Тил инсонга ўз фикрларини
яшириш учун берилган.

(Талейран)

• • •
Тил учи биз топа олмайдиган
сўзлар макони.

(Пьер Данинос)

• • •
Тилида «давлат», калбида эса —
давлат хисобидан текин пирог
бўлган айёллар ҳам бор.

(Салтиков-Шедрин)

• • •
Тилингни ҳар кандай шамол
эсганида ҳам хилпирайдиган бай-
роққа ўхшамаслигига ҳаракат қил.
(Аменхотен)

• • •
Тилнинг бирлигидан дилларнинг
бирлиги афзал.

(Румий)

• • •
Тилла астарли плаш ҳамма кам-
чиликларни яширади.

(Лопе де Вега)

• • •
Тимсоҳ — шафқатсизликда ин-
сондан кейин турадиган жонзот.
(Луи Брессенар)

• • •
Сизнинг қуролни топширганин-
гиз тинч чекиниш хисобланмайди.

(Р. Карлсон)

• • •
Тинч яшашни истасанг, пасткаш
одам билан душманчилик қилма.
(Шарқ ҳикмати)

• • •
Тириклар каторида йўқ дўстлари-
мизни эслаганимизда, биз ўзимизни
яна ҳам ёлғиз ҳис киласиз.

(В. Скотт)

«Тиришқоқ» — унинг тўғрисида
бошқа ҳеч нима айтиб бўлмайдиган
ходимга берилган характеристика.
(Пьер Данинос)

• • •
Тулкининг айёрги бўрининг
ваҳшийлигидай хавфли: биз икка-
ласидан хам бирдай сакланишимиз
зарур.

(Т. Пейн)

• • •
Тишли гилдирак қанча кичик
бўлса, шунча тез айланади.

(Александр Жуков)

• • •
Тумшукбоғли ит учун энг аянч-
лиси, унинг эснай олмаслигидир.
(Рамон Гомес де ла Серна)

• • •
То кишини танийдиганлар бар-
хаёт экан — киши ўлмайди.
(Чингиз Айтматов)

• • •
Тун қанча коронғи бўлса, юл-
дузлар шунча ёркин кўринади.
(А. Майков)

• • •
То сўрамасалар тилинг бўлсин лол,
то чакирмасалар оёқ бўлсин шол.
(Масъуд Саъд Салмон)

• • •
Турмушда баҳтли яшаган оддий
киши ёлғиз яновчи дохийдан хам
баҳтлидир.

(Д. Карнеги)

• • •
Тозалик учун курашиб эмас,
супуриш зарур.
(Илья Ильф)

• • •
Тутунсиз олов бўлмайди, лекин
оловсиз тутунни мен жуда хам кўп
учратганман.

(Маргарита Наваррская)

• • •
Томчи тошни куч билан эмас,
уни тинмай томиш билан парча-
лади.
(Ж. Бруно)

• • •
Тушуниш — хис килишдир.
(К. Станиславский)

• • •
Топилмаса — сув ҳам кўп киммат,
Топилганда кадрсиз албат.
(Абулмажд Саноий)

• • •
Тушунмаслик дўстни душманга
айлантиради.

(Л. Фейхтвангер)

• • •
Тош ўрнига сўкиш отган би-
ринчи киши — цивилизациянинг
яратувчиси бўлган.
(З. Фрейд)

• • •
Туянинг орзузи: бутун дунё
яントок бўлса.

(Леонид Сухоруков)

• • •
Тоғнинг тепасига осмонни кўриш
учун эмас, пастликни кўриш учун
чикишади.
(Ясон Эвангелу)

• • •
Туғилиш ва ўлишга даво йўқ,
шунинг учун улар орасидаги вакт-
дан унумли фойдаланиш зарур.
(Жорж Сантаяна)

Тұхмат — баҳиллик қуроли.
(Софья Сегюр)

Тұхмат — худди ўт очар қуролдай хавфли.
(А. Рубинштейн)

Тұхмат шундай ғалати кусурки, уни сўндиришга интилсанг, у куч олади, ўз холига ташлаб қўйсангина — у ўлади.

(Т. Пейн)

Тұхматдан ҳам қўрқинчлирок қурол мавжуд: бу қурол — ҳакикат.

(Ш.М. Талейран)

Тұхматчининг захарли гапларига қарши дори йўк.

(Аристофан)

Тўла ҳакиқатга эришиб бўлмайди, лекин ҳар ким шунга интилиши зарур.

(Ж. Рескин)

Тўлов қобилиятининг йўқлиги исботлангунча адвокат ўз мижозини айбисиз деб хисоблади.

(Робин Холл)

Тўрт нарсага беътибор бўлмаслик керак: оловга, касалликка, душманга, бурчга.

(Иоанн Дамаскин)

Тўғри, оғир меҳнатдан хали ҳеч ким ўлган эмас, лекин таваккалчилик нимага керак?

(Р. Рейган)

Тўғри ҳар оғатдан кутулиб кетар, Масал бор: «Тўғрилар мақсадга етар».

(Камолиддин Биноий)

Тўғрилик учрамас ҳечам балога, Сарв қуриса ҳамки, ярап асога.

(Сайидо Насафий)

Тўғрисини айтмаслик учун жуда ҳам кўп гапириш керак бўлади.

(Анна Каменская)

Узок гапирма, чунки хаёт қиска.

(Марти Ларни)

Узок муддатли кредитнинг маъноси: қанча кам тўласант, шунча кўп тўлайсан.

(Колюш)

Узокдан — бирор нима, якиндан — ҳеч нима.

(Лафонтен)

Узокни кўра билиш натижа билан ўлчанади.

(Николай Пирогов)

Узун тиллар кўшилар ва ҳалклар ўртасига душманлик уруғини сепишади.

(В. Скотт)

Уй аёл ҳаётининг чегараси эмас,
маркази бўлиши зарур.

(Маргарет Тэтчер)

Уй бекаси ўзини қанча кўп тута
билиса, у шунча кўп меҳмондўст
бўлади.

(Дон Аминадо)

Уй ишлари – аёлинг буни бажар-
май қўйганида пайқайдиганларинг.
(Эван Эспер)

Уй – ҳаёт машинаси.

(Ле Карбюзье)

Улкан талант улкан меҳнатсе-
варликни талаб қиласди.

(П. Чайковский)

Улуглигинт ошса, хушхулк
бўлгил.

(Махмуд Кошгари)

Умид билан яшаш хар доим
умиднинг йўклигини билиб яшаш-
дан афзал.

(Ака-ука Гонкурлар)

Умид ва сабр ... етишмовчилик-
да бошимизни қўйишимиз мумкин
бўлган иккита энг юмноқ ёстик.

(Роберт Бартон)

Умид тунги осмонга ўхшайди:
унинг исталган қисмига иштиёқ
билан тикилиб қарасангиз, албатта
қандайдир бир юлдузни топасиз.

(Октав Фелье)

Умидсиз юрак ёрилиши ҳам
мумкин.

(У. Кэмден)

Умр бўйи чиябўри бўлгандан,
бир кун бўлса ҳам арслон бўлган
афзал.

(Элизабет Генри)

Умрим бўйи нодонлардан қўр-
киб келганман. Айникса, нодон аёл-
лардан. То улар даражасига туш-
магунча, улар билан қандай гапла-
шин лозимлигини билмайсан.
(Ф. Раневская)

Умуман айтганда, матбуотни баҳт-
сизлик бокади.

(Клемент Эттли)

Умумий душман топмагунча, ки-
шилар орасида яқдиллик бўлмайди.
(Исократ)

Умумий яшаш жойидан ортиқ
кишиларни бир-бировидан ажратади-
гиган нарса йўқ.

(З. Холодюк)

Унвонлар – нодонлар зийнати,
буюк кишиларга ўз исми етарли.
(Буюк Фридрих)

Университетни тутатган хар бир
киши олдин олти ой сартарош бў-
либ, яна олти ой такси хайдовчиси
бўлиб ишлаши зарур. Шундан кейин
у ҳакикий маълумотли кишига
айланади.

(Ал Магуайр)

Уриштириладиган итда асосийси оғирлиги эмас, уришқоқлиги.

(Д. Эйзенхауэр)

Уруш — бу шундай ўйинки, унда баъзан яхши кишилар мағлуб бўлишади.

(К. Отатурк)

Уруш — жуда ҳам жиддий иш, уни ҳарбийларга ишониб бўлмайди.

(П.М. Талейран-Перигор)

Уруш — сиёсатнинг давоми эмас, сиёсатнинг мағлубияти.

(Ханс фон Сект)

Урушни ҳарбийлар эмас, сиёсатчилар бошлишади.

(Генерал Уильям Уэстморланд)

Устод падардан илвор,
Ундан ортиқ ҳаки бор.
Падар хаёт беради,
Устод нажот беради.

(Камолиддин Биноий)

Уч нарсани аёллар арзимас нарсадан кила олишади: ўзига кўйлакни, салатни ва оиласвий жанжални.

(Жон Барримор)

Уч тоифа одам ҳамманинг назарида ёв: бахил, золим ва тақаббур. Уч тоифа одамни кўрмай туриб ҳам яхши кўриш мумкин: олимни, саҳиини ва одил кишини.

(«Конуни ҳикмат»дан)

Уч тоифа одамнинг хизматидан дилтанг бўлмаслик керак: ота-она хизматидан, бемор хизматидан ва меҳмон хизматидан.

(«Конуни ҳикмат»дан)

Учта хўжайини бўлган кул, кул эмас, озод кишидир.

(Лотин ҳикмати)

Уят — бизни ўзгалар кузатаётганлиги тўғрисида огоҳлантирувчи ички овоз.

(Генри Менкен)

Уят ва обрў худди кўйлакка ўхшайди, улар қанча ифлослашса, унга шунча зътиборсиз бўламиш.

(Апурей)

Уят — кўпчилик кишиларда ўзгалар фикридан кўркишдан бошка нарса эмас.

(Жеймс Тейлор)

Фалсафа нарсалар асосини, санъат ҳакиқий гўззаликни излаганидай тарих инсон тақдирининг суратини ҳаққоний, тўлиқ ва аник ёритишга ҳаракат қиласди.

(В. Гумбольдт)

Фалсафа: мураккаб саволларга мужмал жавоблар.

(Адамс)

Фалсафа хайратдан бошланади.

(А.Н. Уайтхед)

Фан бизнинг жуда кўп касалликларимизни даволашга дори ихтиро килган бўлса ҳам, бизнинг энг оғир касаллигимиз — бепарволигимизга карши малҳам топа олмади.

(Хелен Келлер)

Фан — бу илмларнинг жамлангани.

(Спенсер Герберт)

Фан учун касалликка жавоб тонишдан дори топиш осонрок.

(Жан Ростан)

Фан фантазиядан ўзадиган даврлар ҳам келади.

(Жюль Верн)

Фан фойда келтирсагина мактоворга арзиди.

(У. Пенн)

Фан хозирча ҳайвонни одамга айлантириш йўлини топган эмас.

(М. Булгаков)

Фанга бир вактнинг ўзида ҳам ишониш, ҳам шубҳаланиш зарур.

(Л. Гирифельд)

Фанни ўрганишда коидага қраганда мисоллар фойдалари оқ бўлади.

(Исаак Ньютон)

Фанатизм — максад йўқотилган холда, кучнинг кескин ошишидир.

(Жорж Сантаяна)

Фанатик — бизга қарши бўлган ҳар қандай киши.

(Уилл Рожерс)

Фаолият — буюк нарса. Агар кишилар зарур бўлган нарсаларни дадиллик билан қиласалар, вакт ўтиши билан бу уларга ёқиб колиши мумкин.

(Ж. Рескин)

Фаолиятни тўхтатиш бўшангликка, бўшантлик эса қаришга олиб келади.

(Апурей)

Фарзандлар билан мактаниш, худди умидлар билан мактанишдай бемаънилиkdir.

(Лотин ҳикмати)

Фарзандингни ҳаётда яшашга тайёрлар экансан, уни бўйсунишга эмас — буюришга ўргат.

(Фран Лебовиц)

Фарзандларингизни тарбиялашдан олдин ўзингизнинг тарбиянгизни текшириб олинг.

(А.С. Макаренко)

Фарзандларни катта бўлганида зарур бўладиган илмларга ўргатиш лозим.

(Аристипп)

Фарзандларнинг ота-онасига бўлган мухаббати онгли равиша бўлганидагина чин маънога эга бўлади.

(Симона де Бовуар)

Фақат айтмоқчи бўлган гапнингни айтсанг, ҳеч қачон сергап бўлмайсан.

(Делакруа)

Фақат нодон ва мурдалар ўз фикрларини ҳеч қачон ўзгартиришмайди.

(Лоуэлл Жеймс Рассел)

Фақат биз яхши билмайдиган кишиларнинггина ақли жойида бўлади.

(Жо Ансис)

Фақат нодонгина нима эшитаётган бўлса, шуни эшитади.

(О. О'Малли)

Фақат биргина азоб мавжуд – ёлғиз қолиш.

(Г. Марсель)

Фақат нодонлар душманни ожиз хисоблашади.

(И. Дамаскин)

Фақат вакт ўтказиш учунгина китоб ўқийдиган кишига ҳеч қандай асар узун туюлмайди.

(Ж. Боккачо)

Фақат ожиз ва кучсиэлар ўлишади, яшаш учун курашда соғлом ва кучлилар доим роили бўлишади.

(Чарлз Дарвин)

Фақат давлат хизматидагина хақиқатни англайсан.

(Козъма Прутков)

Фақат олий маълумотлилигим туфайли мен ҳеч нимани билмаслигимни биламан.

(Данил Рудий)

Фақат золим кишилар қаҳрдан кўркишади.

(В. Скотт)

Фақат полни ювадиган киши оёкни қандай артиш кераклигини билади.

(А. Лигов)

Фақат кузатиб турибина, кўп нарсаларни кўртингиз мумкин.

(Йоги Берра)

Фақат судралувчилар кокилишмайди.

(В. Бутулемеску)

Фақат курашаётгангина ғалаба қозонади.

(А. Сен-Жюст)

Фақат талантлигина тан олинмаган талантлини кўра олади.

(И. Шевелев)

Фақат кучлиларгина кечира олишади.

(Элиза Ожешко)

Фақат юрак сергак. Энг муҳимини кўз билан кўра олмайсан.

(Сент-Экзюпери)

Факат ўзига ишонган одамнинг
қўлидан кўп нарса келади.
(В. Гумбольдт)

Фиръавнлар ўзларини пирами-
далари билан реклама қилишган.
(Рамон Гомес де ла Серна)

Факат ўлим киши хаётини тақ-
дирга айлантиради.
(Андре Мальро)

Фирибгар билан тентак жан-
жалида кишилар доимо фирибгар
томонида бўладилар.
(Г. Менкен)

Факат ўтмиш билан яшасанг
келажагингни кисқартирасан.
(В. Лебедев)

Фитна оташини шундай ёкибсан,
Коп-кора юз билан элга бокибсан.
(Абумансур Дақиқий)

Факат ўқимишли кишилар ўқиши-
ни исташади, ўқимаганлар эса ўқи-
тишни афзал кўришади.
(Э. Ле Баркье)

Фожиа шундан иборатки, уни
хеч ким сезмайди.
(Л. Леонидов)

Факат ўкув юртида таълим ол-
ган бола — илмсиз бола.
(Ж. Сантаяна)

Фортепъяновда ўйнаш — бармок-
лар харакати, фортеъянодаги иж-
ро — калб харакати.

Одатда, биз факат биринчисини
эшитамиз.

(А. Рубинштейн)

Факат хис килиш мумкин бўл-
ган кучларни кўриб бўлмайди.
(Апулей)

Функциясини тушунишни ис-
тасангиз, структурасини ўрганинг.
(Ф. Гарри К.)

Фикрламайдиган киши — бу
фанатик, фикрлай олмайдиган ки-
ши — бу тентак, фикрлашдан кўр-
кадиган киши — бу кул.
(У. Драмонд)

Фуқаролари вақтичоғлиқда ва
роҳат-фароғатда яшаётган давлат
энт яхшидир.

(Н. Макиавелли)

Фикрнинг ишга айланиши, бу
эрк эмасми?
(Бестужев-Марлинский)

Фуқароларнинг ҳақиқий тенг-
лигига қонунларга ҳамманинг бир
хилда итоат килиши орқали эри-
шилади.

(Даламбер)

Фил — бу ҳукумат буюртмаси
бўйича ишлаб чиқарилган сичкон.
(Р. Хайнлайн)

Хавфнинг эҳтимоли қанча кам бўлса, у шунча даҳшатли бўлади.
(Ж. Голсурси)

Характер — бу тўла шаклланган ирода.
(С. Смайлс)

Хавфсиэликни баҳтдан юкори кўйган киши, шу баҳодан уни олади ҳам.

(Р.Д. Бах)

Характернинг қандайлигини майдар нарсалардан билса бўлади.
(Ш. Лемель)

Халқ содда бўлса, уни бошқариш осон бўлади.
(Шан Ян)

Характеристика — нафакат берилган кишининг, балки берган кишининг ҳам баҳосини белгилайди.
(В. Тарасов)

Хавф қанча катта бўлса, унинг голибини шарафлаш ҳам шунча катта бўлади.

(Ф.Н. Глинка)

Халқ истаги тўғрисида, одатда, унга буюрувчилар гапиришади.
(К. Чапек)

Хато килиб ўрганамиз.
(Л. Крайнов-Ритов)

Халқимга бир нафим тегмаган кунни,
Умрим хисобига кўша олмайман.
(Масъуд Саъд Салмон)

Хатолар бизни акллирок ва баҳтсизроқ киласди.
(А. Брейтер)

Халқнинг ахлоқи аёлларга бўлган хурматига боғлиқ.
(В. Гумбольдт)

Хато қилиш кинига хос, лекин хатосини бошқага тўнкаш одамларнинг одатидир.

(Мерфи қонуни)

Халқнинг ахлоқий сифатлари миллатнинг асосий бойлигиdir.
(Н. Чернишевский)

Хиёнат менга ёқади, лекин хиёнаткордан жирканаман.
(Октавиан Август)

Халқнинг илм олишига халакит бериш мумкин, лекин унинг билганини эсдан чикартиришнинг иложи йўқ.

(К. Берне)

Хизмат хатингизни ўқишлирини истасангиз, у бир варакдан ортик бўлмасин.

(Вудро Вильсон)

Хизмат хақин билмайдиган кимсаларнинг хизматин, Килма асло қўрмайсан на хурмату на мақтov.
(Хожа Самандар Термизий)

Хизматкорингга сирингни айтсанг, уни ўзингга хўжайин киласан.
(*H. Бейли*)

Хизматлари учун мен ҳурмат киладиган кишимнинг менга бўлган ҳурматидан хам кадрлирок ҳурмат бўлмайди.

(*Апулей*)

Хоккей — иккита оқ танли йигитларнинг урушишларини кўртп мумкин бўлган ягона ўйин.

(*Ф. Дефорд*)

Хорлик истасанг хиёнатчи бўл.
(*Мотуридий*)

Хотинимнинг барча қариндошлиари орасида менга ҳаммасидан хам ёқадигани ўзим.

(*Ж. Кук*)

Хотининг тўғрисида ўйлаганларингдан уялма, сенинг тўғрингда хам у чакки ўйламагандир.

(*Ж. Ростан*)

Хотира тори узилса, хаёт мусикаси ўчади.

(*К. Жером*)

Хотира — қизик элак: унда факат бизнинг яхшиликларимиз ва ўзгаларнинг ёмонликлари колади.
(*Веслав Брудзинский*)

Хотираси яхши қайсардан ортиқ ҳавфли киши йўқ.
(*K. Монсивес*)

Хотирлаш — биз қувилмайдиган ягона жаннатdir.
(*Демосфен*)

Худойим, янги йил олдингисидан қисқа бўлмасин!
(*B. Крутнер*)

Худбинлик — бу кишиларнинг инграшини эшитмаслик учун қулоққа тикиладиган пахта.

(*Г. Сенкевич*)

Худбин бўлиш тинч яшаш дегани эмас.

(*M. Дитрих*)

Хурофот — илмсизликнинг фарзандидир.

(*У. Хэзлитт*)

Хуррак отадиган киши олдин ухлайди.

(*A. Блох*)

Хурсандчилик эсдан чиқиши мумкин, лекин ғам хеч қачон.

(*M. Лермонтов*)

Хушомад ёқадиган киши химоясидир.

(*A. Граф*)

Хушомадга нодонлар илинишади.

(*M. Андерсен-Нексе*)

Хушомадгўйлардан узоклашинг — улар қиёфасини ўзgartирган ўғрилардир.

(*T. Пенн*)

Хушхабарга қараганда шум хабар тез таркалади.

(Ж. Мильтон)

Хўжайнин бўлиш учун сиёсатчи ўзини хизматкор килиб кўрсатади.
(Шарль де Голь)

Хўрз эҳтимол чиройли кичкирар, лекин тухумни фақатгина товук туфади.

(М. Тэтчер)

Цивилизациянинг ривожланиши инсоният ўйламай бажараётган фолиият соҳаларининг кенгайишидан иборат.

(А. Уайтхед)

Чаманзорга ишлов бериб турилмаса, у чанглзорга айланади.
(Абдулла Аҳмад Мұхаммад Али)

Чарчоқ аёлларни кўп, эркакларни эса кам гапиртиради.
(К. Льюис)

Чакимчилар раъбатлантириладиган ерда айборлар танқислиги бўлмайди.

(К. Мальзерб)

Чигирткалар тўпи — табиий оғат, ўзи ёлғиз бўлганида эса сира хам кўркинчсиз оддий хашарот. Аҳмоклар хам худди шундай.

(К. Чапек)

Чидам — бефарқликнинг бошқача номланиши.

(С. Моэм)

Чидамли кишининг қаҳридан кўрк.

(Ж. Драйден)

Чиройли дағн маросимига хам хавас киладиган кишилар бор.
(В. Гжегорчик)

Чиройли қушнигина катакка жойлайдилар. (Хитой ҳикмати)

Чикаётган куёшнинг мухлиси ботаётганикidan кўп бўлади.
(Буюк Помпей)

Чукур ишонч билан айтилган «Йўқ», фақат хурсанд килиш учун ёки муаммодан кочиш учун айтилган «Ха»дан афзал.

(Махатма Ганди)

Чўкаётган, одатда, сувни лойкатади.

(А. Сток)

Чўккидан йўл — факат пастга.
(П. Тарапов)

Шафқатсизлик — бу ёвуз акл ва кўркок қалбнинг маҳсули.
(Л. Ариосто)

Шафқатсизлик, сабабсиз аразлаш, бироннинг мулкини ўтириш, кариндошларга ва дўстларга муросасизлик — шуларнинг ҳаммаси паст кишиларнинг табиатига хосдир.

(Бхартрихари)

Шаъма қилиш — назокатли
кишининг ақлли кишига илтимоси.
(*В. Кротов*)

Шамол таъсирида кўпорилган
даражтнинг шохи томиридан кўп
бўлади.

(*Хитой ҳикмати*)

Шармандаликни эккан, баҳтсиз-
ликни ўради.

(*Горгий*)

Шахмат ўйинида аёл киши ҳеч
қаҷон эркак киши билан тенглаша
олмайди, чунки у беш соат мобай-
нида шахмат таҳтаси ёнида тинч
ўтира олмайди.

(*П. Керес*)

Шерни ҳам килгувчи бир тулки
мижоз,
Эҳтиёждир, эҳтиёждир, эҳтиёж.
(*Жалолиддин Румий*)

Шеър — отда елиш, наср — яёв
юриш. Яёв юриб узоққа борасан,
отда манзилга тезроқ етасан.

(*Р. Гамзатов*)

Шикоят қилиш ва нолишдан
хузурланадиган кишилар ҳам бў-
лади, улар бундай хузурланишдан
баҳраманд бўлиш учун ҳатто баҳт-
сизликни излашга ҳам рози бўли-
шади.

(*Де Ла Барка Педро Кальдерон*)

Ширин бўлган барча ерда шўр
ҳам топилади.

(*Гай Петроний Арбитр*)

Шифокор бўлиш камлик ки-
лади, даволашни ҳам билиш зарур.
(*Брехт*)

Шогирд бўлмаган киши устоз
бўла олмайди.

(*Боэций*)

Шон-шухрат кишини энг кучли
тўлқинлантирадиган воситадир.
(*Грэм Грин*)

Шошилинчни кўпинча муҳим
 билан адаштиришади.

(*А. Зигфрид*)

Шошмайдиган киши хамма нар-
сага улгуради.

(*М. Булгаков*)

Шубҳа мени билишдан кам
завқлантирмайди.

(*Дантес*)

Шубҳани чўқтириш жуда ҳам
қийин, чунки у яна осонлик билан
калқиб чикаверади.

(*Ф. Дюрренматт*)

Шубҳасиз, турмуш ўртогин-
гизнинг ўз камчиликлари бор. Агар
у фаришта бўлганида сизга ҳеч
қаҷон уйланмас эди.

(*Д. Карнеги*)

Шундай кишилар ҳам борки,
улар билан одамга ўхшаб гапла-
шишса, хайвонга айланниб қолишади.
(*К. Осипович*)

Шуни эсдан чиқармангки, эшита олиш — бу буюк күч. Дунё эши тувшыларга мухтож.

(Б. Зигель)

Шұхрат ўзининг ағзаллик ва камчиликларига эта. Ағзаллиги шундаки, мени хамма танийди. Камчилиги эса шундаки — мени хамма танийди.

(Ж. Спрингер)

Шұхратнинг эң катта устунлиги шундаки, буюк нодонликларни хам хеч жазоланмасдан айта оласан.

(А. Жид)

Әгри ойнада букри хам Апплондай күринади.

(В. Счисловский)

Әгриликті хосили — қабохат эрур, Түғриликті хосили — саодат эрур.

(Абдурмажд Саноий)

Әзгу иш нафрат ва ғарағ билан эмас, меҳр билан қилинади.

(Ж. Рескин)

Эй бирор касдига чох қазган инсон, Окибат ўзингга күясан қопқон.

(Жалолиддин Румий)

Эй Тангрим, мени доноларга бошлиқ кил, доноларни эса менга.

(Филострат Флавий)

Эйнштейннинг дахолиги Хиро-симагача олиб келди.

(П. Пикассо)

Экилган урурга нисбатан хосил күп олинур. Қаҳр эмас, меҳр уруғини сочинг.

(Абдулла Ахмад Мұхаммад Али)

Эл учун адлу адолат бўлса, бас, Андин ўзга пошибонинг шарт эмас.

(Жалолиддин Румий)

Эллик минг фунт ишлашни орзу киладиган хар бир кишига эллик минг фунтни мерос қилиб олишни орзу киладиган юз киши тўғри келади.

(А. Милн)

Энг аввало, яхши кўрган кишини алдашади.

(Надин де Ротшильд)

Энг асосийси кишини фикрлашга ўргатиш лозим.

(Брехт)

Энг ашаддий душманингизнинг сиз тўғрингизда юзингизга айтган хунук гаплари якин дўстларингизни оркангиздан айтган ёмон гаплари олдиidi хеч нима эмас.

(Мюссе)

Энг аянчли жиноят — дўстнинг ишончини сунистеъмол қилишдир.

(Г. Ибсен)

Энг даҳшатли ҳавф хам аник ўлимдан афзал.

(А.К. Дойл)

Энг замонавий кишилар - хам масть бўлганларидан кейин инсонийлигини ва ақлини йўқотишади.
(Ж. Верн)

Энг заарарлиси — бу боши айлантирилган овсар.
(Ж. Голсуорси)

Энг катта нодонликларни ўзимиз ўйлаб топамиш.
(К. Күшнер)

Энг кучли туйғу — манманлиkdir. Агар мени шундан асрасант, бопка камчиликлардан ўзим халос бўламан.

(Шеридан)

Энг нодон аёл ҳам акли эркак билан келишиши мумкин, лекин нодон эркак билан факат акли аёллар келишишади.

(Р. Киплинг)

Энг оғир санъат — бошқариш санъатидир.

(К. Вебер)

Энг хавфсиз кема — кирғоққа судраб чиқарилгани.

(Анахарис)

Энг эпчил ўғри ҳам бир кунмас бир кун қўлга тушади.

(Лафонтен)

Энг яхши истакларини амалга оширибгина инсоният илгарилайди.
(К. Тимирязов)

Энг яхши одат — хеч қандай одатта эга бўлмаслик.
(А. Декурсель)

Энг яхши олқиши — хеч қандай яхшилик қилмаган кишингдан чиқадиган олқиши.

(Абу ал-Фараж)

Энг яхши конунлар одатлардан туғилади.

(Ж. Жубер)

Энг кийин иш, бу — бошлиши мизга юрак бетламай турган ишдир.
(Ш. Бодлер)

Энг кийин касб — инсон бўлишдир.

(Х. Марти)

Энг қийини дастлабки қадамдир.
(Марк Теренций Варрон)

Энди менинг учун барибир деб ўйладиган киши, доим янгилишади.
(Георгий Ратнер)

Эр билан хотиннинг, ота билан ўғилнинг орасига тушма.
(Қадимги ҳинд ҳикмати)

Эринчоқлик — бизнинг кобилиятларимиз ривожланишига энг катта тўсик.

(Д. Эжен)

Эриша оладиганимга қараганда доимо кўпни истаганим учун худога шукур киламан.

(Микеланжело)

Эркаклар кечиришади ва эсдан чиқаришади, аёллар эса факат кечиришади.

(Ф. Жерфо)

Эркаклар оддийгина алдашади, аёллар эса кўзида ёш билан алдашади.

(Дон Аминадо)

Эркаклар ўзи тўрисида нима ўйлашаётганига эътиборни қаратишади, аёл учун эса нима гапиришаётгани мухим.

(Теодор Готлиб Гиппель)

Эркакнинг ишончига қараганда аёлнинг гумони аникрок бўлади.

(Р. Киплинг)

Эр хотин урушида, одатда, тинчликнинг кадрига етмайдиган томон ғолиб бўлади.

(Ж. Ростан)

Эр хотинлик қайчига ўхшайди, тиғлар бир-бирига қарши йўналишида харакатланиши мумкин, лекин уларнинг ўртасига тушганинг холигавой.

(С. Смит)

Эрта турганинг иши юришади деб хисобладилар. Йўк! Яхши кайфият билан турганинг иши юришади.

(Марсель Ашар)

Эртага бажарадиган ишингни бугун бажар: бугун айтмоқчи бўлганингни эртага гапир.

(Казимеж Тетмаєр)

Эртага эртанинг шамоли эсади.
(Япон мақоли)

Эртадан бошлаб ҳеч нимани эртага колдирмайман.
(С. Левинсон)

Эртак – бу қурбакага уйланиб, унинг маликага айланиб қолиши. Ҳақиқат эса – унинг тескариси.
(Ф. Раневская)

Эртанги кун келмасидан олдин, бугун сенинг учун қанчалик яхши эканлигини тушунмайсан.

(Л. Левинсон)

Эсдан чиқара олмаслик – невроз касаллигининг асосий сабаб-чисидир.

(Э. Чоран)

Эсингда бўлсин: сен эҳтиёт қисмларсиз дунёга келгансан.

(Америка йўлларидағи огоҳлантириш)

Эсингизда бўлсин, табиатда ҳамма нарса мувозанатда: агар сизга ёмон бўлса, бошқа биронга яхши!

(А. Рас)

Эсингиздан чиқарманг, санъат – бу «мен», фан – бу «биз».

(К. Бернар)

Эътиборли бўлишдан эркалаш анча узок, эркалашдан эса – ҳақиқий яқинлик.

(И. Дюкло)

Этика — барча тирик мавжудлар учун бизнинг чексиз масъулиятимиз.

(A. Швейцер)

Эътироуз билдириш одати ақлнинг касали бўлиб, юракка зиён етказади.

(Э. Бошен)

Эшитишда такрорланидан хам уятлирок бўладиган ифлос ғийбатлар мавжуд.

(Ж. Деваль)

Эҳтиёжи имконияти даражасида бўлган киши бадавлатдир.

(И. Шевелев)

Эҳтиёжимиз бор нарсани ўзимизга раво кўрамиз, лекин истаган нарсамизни эмас.

(Ф. Рузвелт)

Эҳтиёт бўл: гувоҳларсиз яхшилик қилма.

(Т. Лерер)

Эҳтиёт бўлинг, ҳар бир дўстингиз маълум бир пайтда собик бўлиб колиши мумкин.

(Я. Жангирова)

Эҳтиёткорлик ҳам жангчи учун худди жасурликдай зарур.

(Ф. Купер)

Эҳтиётлик билан ҳазил килиш зарур, сени тушунмасликлари мумкин.

(Борисфенит)

Эҳтимол, хаётни равшанрок кўриш учун кўзимизни вақти-вақти билан кўз ёшларимиз ювиши лозимdir.

(А. Тан)

Юз бармоқ ишломас бир бошнинг ишин.

(Ф. Гургоний)

Юзга айтиладиган тўғри гапни кулокка айтган маъқул.

(Л. Навроцкий)

Юракда ажин бўлмайди, унда факат чандиклар бўлади.

(Колет)

Юракни ушламаслик учун ақлни ушлаш зарур.

(В. Танков)

Юкори мансабдагиларнинг кавушини ўпувчи кишигина кўл остидагиларга кўпол муносабатда бўлади.

(Н. Добролюбов)

Якшанба — хафтага мукофот.

(В. Брудзинский)

Ялтирайдиганнинг ҳаммаси ҳам олтин эмас. Лекин, бошқачаси ҳам тўғри: олтиннинг ҳаммаси ҳам ялтирайвермайди.

(Ф. Геббелъ)

Ялковлик — бу тананинг нодонлиги, нодонлик — бу ақлнинг ялковлиги.

(И. Зейме)

* * *

Ялқовлик бойликтинг қизи ва қашшоқликнинг онасиdir.
(Декурсель)

* * *

Ялқовлик — кобилиятларимизнинг ривожланишига энг катта тўсик.

(Делакруа)

* * *

Янгидан куриш эскини қайта куришдан анча осондир.

(Бестужев-Марлинский)

* * *

Янгилик шамолини хис қилган киши унинг олдига тўсик эмас, шамол тегирмови куриши даркор.

(Кинг Стивен)

* * *

Янглишиш нафакат инсонга хос — бу унинг асосий юмушидири.

(В. Крачковский)

* * *

Янглишмайдиган киши бўлмайди.

(Шотланд ҳикмати)

* * *

Ярамас киши тарози палласига ўхшайди, сал нимага осмонга кўтарилади ёки пастга эгилади.

(Хинд ҳикмати)

* * *

Ярашган душмандан эҳтиёт бўл.
(Роберт Бартон)

* * *

Яхши адвокат яхши инсон бўлмаслиги хам мумкин. (Ж. Пенни)

* * *

Яхши биладиган кишинга яхши тавсиянома ёзиш ҳаммасидан кийин.
(Фрэнк Хаббард)

* * *

Яхши бошланмаган иш камданкам ҳоллардагина яхши якунланаиди.

(Лотин ҳикмати)

* * *

Яхши бўла олиш қобилияти бор бўлган дўст яхши дўсттир.
(Кливленд Эмори)

* * *

Яхши ва чиройли фикрларни тўплаш бебаҳо хазина бўлар эди.
(Делиль Жозеф Никола)

* * *

Яхши гапни айтмиш кўп кўрган инсон, Уруш ташкаридан кўрганга осон.
(Ф. Гургоний)

* * *

Яхши дўст бўлган киши, яхши дўстларга ҳам эга бўлади.

(Н. Макиавелли)

* * *

Яхши изхор килинган фикр барча тилларда ҳам жарангдор эшитилади.

(Ж. Драйден)

* * *

Яхши иш қилиш, яхши киши бўлишдан осон.

(Ж. Вольфром)

* * *

Яхши ишлов берилмаган ерда, яхши хосил унмайди.

(Шарқ ҳикмати)

* * *

Яхши кексалар бўлмаган ерда, яхши ёшлар ҳам бўлмайди.
(Адигей мақоли)

* * *

Яхши киши сўрашганидан ҳам
кўпни қилади, акли эса сўраш-
масидан олдин қилади.

(A. Брейтер)

* * *

Яхши мумомала яхши дўстларни
пайдо қилади.

(P. Фрост)

* * *

Яхши одатларни қашшоқликда
сақлаш анча қийин.

(Л. Хеллман)

* * *

Яхши тарбияли киши ҳамма
нарсани ўқиши мумкин.

(Я. Гашек)

* * *

Яхши тингловчи бўлиш ҳам бир
санъат.

(P. Карлсон)

* * *

Яхши фазилат кўзга камчилик-
дай яққол ташланмайди.

(Қадимги ҳинд ҳикмати)

* * *

Яхши — хотирада узок сақла-
нади, ёмон — эсга тез-тез келиб
туряди.

(B. Гжегорчик)

* * *

Яхши хулк куёш корни эрит-
ганидек хатоларни эритади. Ёмон
хулк асални сирка бузганидек
амални бузади.

(Ибн Аббос)

* * *

Яхши хулкли кишини,

Яхши дегил ишини.

(Жалолиддин Румий)

* * *

Яхши шеър насрдан яхши, ҳатто
энг яхисидан ҳам.

(М. Цветаева)

* * *

Яхши шеърларнинг ёмонидан
фарки шундаки, яхисидан яхши
сатрлар эсда колади, ёмонидан
ёмон.

(О. Брик)

* * *

Яхши яшалган умр йиллар билан
эмас, бажарилган ишлар билан
ўлчанади.

(Шеридан)

* * *

Яхши ўкувчи яхши ёзувчидан
ҳам кам учрайди.

(Х.Л. Борхес)

* * *

Яхши конунлар ёмон ҳулклар
оқибатида пайдо бўлади.

(Макробий)

* * *

Яхшилар эмас, энг чакконалар
омон колишади.

(И. Мечников)

* * *

Яхшилик ва ёмонлик осмондан
тушмайди, уни ўзимиз яратамиз.

(Ж. Андайк)

* * *

Яхшилик кил ва бу тўғрида
хаммага маълум кил. (Хозирги
замон саховатлиларнинг шиори.)

(Роберт Кеннеди)

* * *

Яхшилик қилган кишиларнинг
нинг биридан баъзан шундай мин-
натдорчилик билдирилиши мумкин-
ки, бу барча яхшилик билмайди.

ганларга килган яхшилигинг учун сенга гўё бир мукофотиди.

(Ф. Геиччардини)

Яхшилик қилиш хам жонга тегиши мумкин.

(Н. Макиавелли)

Яхшилик хар доим гўзаллиқдан устун бўлган.

(К. Бови)

Яхшиликни олқишилайдиганлар кўп, лекин эргашадиганлар оз.

(Марти Ларни)

Яхшиликнинг маъноси — эҳтиёжни кондириш.

(У. Жеймс)

Яхшининг чеки йўқ, ёмоннинг эса охири.

(Ю. Рибников)

Яшаш — хар дақиқа сайн кайта турилишдир.

(Э. Фром)

Яшашда икки усул мавжуд: хамма нарсага ишониш ва хеч нарсага ишонмаслик. Иккаласи хам бизни фикрлашдан куткаради.

(А. Корзбеки)

Яширинча бахт, ошкора шармандагарчиликдан афзал.

(А.К. Дойл)

Яқинларингнинг хатосини ўзингницидай ҳурмат кил.

(В. Леви)

Ўз бойлигингга қараб яшаш учун унга эга бўлиш зарур.

(Данила Рудий)

Ўз бойлигини меросхўрларига ташлаб кетаётган киши буни раҳмдиллиги учун қилаётгани йўқ, унда бошка илож йўқ.

(Уильям Юарт Гладсон)

Ўз бойликларини сандиқларда асрорчи зиқна бадавлатларга жамиятдан унинг бойлигининг бир кисмини яшираётгандай караш лозим.

(Ф. Глинка)

Ўз гунохингни сўраб элдин ўтин, Нафрат ўти ичра бўлмасдин ўтин.

(Анбар Отин)

Ўз жонига қасд қилишга карор килган кишини ўлдириш шарт эмас.

(В. Вильсон)

Ўз ёшингизга караганда ёшрок кўринишга ҳаракат килинг, лекин сиз тўғрингизда ўйлашаётганиларидан ёшрок эмас.

(Дон-Аминадо)

Ўз истагига эргашишни исташ етарли, унга баҳона хар доим то-пилади.

(С. Лузан)

Ўз истагига эришишни истовчи киши амалга ошадиганини истагани маъкул.

(М. Хуан)

Ўз истагини бажариб, уни сўндиришни ўйлайдиган киши оловни сомон билан ўчиришга интиладиган нодонга ўхшайди.

(Форс ҳикмати)

Ўз итимиз учун ҳар биримиз Наполеон, шунинг учун ҳам итни яхши кўрамиз.

(О. Хаксли)

Ўз ишинг тўррисида бирордан маслаҳат олмокчи бўлсанг, аввало, унинг иши кандайлигига эътибор кил.

(Исократ)

Ўз ишончига шубҳаси бор киши ишончига бўладиган таъна-маломатлардан хавфсирайди.

(У. Филлипс)

Ўз камчиликларига эътиборини каратган киши бошқаларнинг камчиликларини кўриб улгурмайди.

(Шарқ ҳикмати)

Ўз раҳбарларига раҳбарлик килишни истовчи киши жуда ҳам тез ўзининг қўл остидагиларга бўйсунадиган бўлиб қолиши мумкин.

(В. Брудзинский)

Ўз камчиликларини тан олишга уяладиган киши, вакти келиб энг катта нуқсон — уялмасдан ўз нодонлигини оқлайдиган шахсга айланади.

(Г. Сковорода)

Ўз манфаатларимиз бўлмаган ердагина биз одил бўламиз.
(Б. Констан)

Ўз муаммоси ечилишини истамаган кишининг муаммосини хеч ким еча олмайди.

(Р.Д. Бах)

Ўз уйингдан узоқда козонилган галаба жиноятдай кўринади.

(Б. Окужава)

Ўз танлаган йўлингдан кетавер, кишилар нима дейишса деяверишин.

(Данте)

Ўз фарзандларингизга пулнинг нима эканлигини тушунтиришнинг энг осон усули — пулга эга бўлмаслик.

(К. Уайтхорн)

Ўз фикрини очик айтиб бера олмайдиган шахс хурматта лойик эмас.

(Г. Грин)

Ўз хатоларини тан олиш олий мардликдир.

(Бестужев-Марлинский)

Ўз шахсий ҳаётининг тарихини таъсирчан кўрсатиш учун ҳар ким унга озгира афсона кўшади.

(Ж. Марсель)

Ўз эрига дўст бўлмаган ва дўст бўла олмайдиган аёл, яхши хотин бўла олмайди.

(У. Пейн)

Ўз ютуқларимиз тўғрисида қанча кўп гапирсак, шунча кам ишонишади.

(Э. Бошен)

Ўз ярамаслигини оқлаш учун бирорта баҳона топа олмайдиган даражадаги нодон киши йўқ.

(Т. Кернер)

Ўз яқинларини йўқотган кучсизланади.

(Федр)

Ўзаро ён босиш — оила биносининг мустаҳкам пойдевори.

(И. Шевелев)

Ўзаро муносабатлар мураккаблашди: сен — менга, мен — унга, у — сенга.

(С. Пивоваров)

Ўзаро пайдо бўладиган хусумат ва жанг иккала томон учун ҳам мусибат келтиради.

(Гулом Муҳаммад Восиф)

Ўзга ҳалкни кўролмайдиган киши, ўз ҳалкини ҳам севмайди.

(Н. Добролюбов)

Ўзгалар баҳтида қандайдир мижхонлик бор.

(О. Хаксли)

Ўзгаларга ҳурмат ўз-ўзига ҳурматидир.

(Ж. Голсупси)

Ўзгаларни мақташ худди олтин, қимматбаҳо тош сингари кам бўлгандагина қадрли бўлади.

(Б. Жонсон)

Ўзганинг оромидай кишини чарчатадиган нарса йўқ.

(А. Сток)

Ўзи ҳақида ҳақоратли шеърни тоқат билан эшитган Тибериј гурур билан: «Озод мамлакатда фикр ҳам, тил ҳам озод бўлиши зарур», — деган экан.

Ўзига дўст изламаган, ўзига душман кишидир.

(Ш. Руставели)

Ўзига ишонган кишигагина ишонишади.

(Шарль Морис де Талейран)

Ўзига ишонган кишигина бошқаларга содик бўла олади.

(Э. Фром)

Ўзига ишонмаган киши Тангрига ҳам ишонмайди, киши ўзидан нафралана бошласа, ўз ўлимининг эшикларини ҳам ланг очади. Бу бутун бир ҳалкка ҳам тааллукли.

(Вивекананда)

Ўзига ишонмаслик — кўп муваффакиятсизликларимизнинг сабабидир.

(Боуви)

Ўзига оро бермаган аёл сизни яхши кутиб олади, деб умид килманг.

(П. Баст)

Үзига юкори баҳо күювчи кишини назар-писанд килмаслик хавфли.

(Ф. Рузвельт)

Үзидан бошқани айблаш инсон табиятига хос хусусиятдир.

(Д. Карнеги)

Үзидан кейин биргина ёркин, янги фикрни, инсониятга биргина фойдали ишни қолдирған киши изсиз ўлган эмас.

(Бестужев-Марлинский)

Үзидан яхшироқ кийинган йўлдош билан бирор ерга бормаслик керагини аёллар яхши билишади.

(Малкович)

Үзимиз талаб килмагунча бизда хукуқ йўқ.

(Ричард Дэвис Бах)

Үзингни худди баҳти кишидай тут ва шунда сен хақиқатан хам баҳти бўласан. (Д. Карнеги)

Үзимизни четдан, худди бошқалар кўрганидай кўра олиш — киши учун энг фойдали қобилиятдир.

(О. Хаксли)

Үзимизнинг эзгу ишларимизни намойиш қилишни истаган захотимиз, у иш ўз эзгулигини йўқотади. (Этъен Кей)

Үзимизнинг қаришимиз оғир, ўзгаларники эса фактат ташвишили.

(Владислав Гжечик)

Ўзинг билан тенг киши зўравонлигига тобе бўлишдан ортиқ киши учун аччик ва камситадиган тобелик йўқ.

(Н. Бердяев)

Ўзинг тирик экансан, бахт ўлмайди.

(Бестужев-Марлинский)

Ўзинг хам яша, ўзгаларнинг яшашига хам халакит берма.

(Г. Державин)

Ўзинг ҳақингда бирор-бир сирни яшириш жуда хам қийин.

(Лафонтен)

Ўзингни алдамасликка қараганда бошқаларни алдаш жуда хам осон.

(Жуандо Марсель)

Ўзингнинг эрқак эканлигингни кўрсатиш учун чекишини ўрганасан. Кейин эса эрқак эканлигингни кўрсатиш учун чекишини ташлашга ҳаракат киласан.

(Жорж Сименон)

Ўзингни шубҳадан йирок тут.

(Мұхаммад Сиддик Рушдий)

Ўзингни яхши кўришинг ўзингни халок қилишингдир.

(Абулҳасан Сойиг Динаварий)

Ўзингиздан акллироқ кишини ишга ёллаб, ҳар ҳолда акллироқ эканлигингизни намойиш киласиз.

(Р. Грант)

«Ўзингизни худди уйингизда-
гидай хис килинг» дейишса, ме-
монга келишдан на кувонч.

(Доминик Опольский)

Ўзингнинг билимли эканлитинг-
ни кўрсатиш учун кўп вақт зарур
бўлади, лекин билимсизлигингни
бирпасда кўрсатишинг мумкин.

(Дон Херолд)

Ўзини қадрламаган кишини бош-
қалар хам қадрламай қўйишади.

(Фредерик Дуглас)

Ўзини ўзи ўлдирган кишилар
сони, бошқалар томонидан ўлдирил-
ган кишилар сонидан анча кўп.

(Жон Леббок)

Ўзини хурмат килмаган киши
баҳтсиздир, ўзидан жуда хам мам-
нун киши эса нодон.

(Ги де Мопассан)

Ўзиникилардан кочган узокка
қочади.

(Петроний)

Ўзининг омадсизлигида бошқа-
ларни айбламагунча кишини омад-
сиз деб хисоблаб бўлмайди.

(Жон Барроуз)

Ўзининг катъий фикри бўлмаган
энг жасур киши хам кўркокка
айланади.

(Делакруа)

Ўйлай олмайдиган кишилар сер-
гал бўлишади.

(Шеридан)

Ўйламаслик учун жуда кўп
нарсалар ўйлаб топилган.

(К. Чапек)

Ўликлар билан даъволашувда
хар доим тириклар ҳак.

(Стефан Цвайг)

Ўликни кулдириб бўлмайди,
нодонни ўргатиб.

(Даниил Заточник)

Ўлим — бу қўпчиликка кўши-
лиш дегани.

(Петроний)

Ўлим олдиаги кўркув ўлимдан
хам кўркинчлирок бўлади.

(Ж. Бруно)

Ўлим осон ва тез бўладиган иш,
яшаш эса анча қийин иш.

(Л. Фейхтвангер)

Ўлим — сенга томон камондан
отилган ўқ, ҳаёт эса унинг сенгача
етиб келиш лаҳзаси.

(Ал-Хусри)

Ўлим шуки, ундан кейин ҳеч
ниманинг қизиги йўқ.

(Розанов Василий Васильевич)

Ўлим ўлмайди.
(Дэвид Лоуренс)

Ўлимга ҳукм килинган киши-
нинг кўзини аскарлар унинг ни-
гохини кўрмасликлари учун боғла-
шади, бунинг тескариси учун эмас.

(Жильбер Сесброн)

Ўлимдан баттар ҳеч нарса со-
дир бўлмайди, ўлимни эса четлаб
бўлмайди.

(М. Лермонтов)

Ўлимдан эмас, умрнинг бекор
ўтишидан кўркиш лозим. (Брехт)

Ўлимнинг нималигини ҳатто
ўликлар ҳам билишмайди.

(Рамон Гомес де ла Серна)

Ўлчам — кишилар ва мамла-
катлар буюклигининг энг ишончсиз
жихати.

(Ж. Неру)

Ўн дақиқалик нутқка тайёр-
ланишим учун менга бир ҳафта
зарур бўлади, 15 дақиқалик нутқ
учун эса — уч кун, ярим соатлик
учун — икки кун, бир соатлик
нутқни эса ҳозир ҳам ҳеч қандай
тайёргарликсиз бошлашим мумкин.
(Вудро Вильсон)

Ўрганиш кобилияти йўқолгани-
дан кейин қариш бошланади.
(Артуро Граф)

Ўрганишга караганда, ўрганган-
ни унумтмоқ қийин.
(Инглиз ҳикмати)

Ўргатгандаринг учун ҳар доим
жавобгарсан.
(Сент-Экзюпери)

Ўрмонни соғломлаштириш учун
чириган дарахтлар кесиб ташланади.
(К.А. Федин)

Ўрта ёшли аёлларнинг баъзи-
ларида собик келинларни кўрса
бўлади, кўпчилигида эса бўлажак
кайноналарни.

(С. Янковский)

Ўртача иқтисодий кўрсаткичларни
олдиндан айтиб бериш — бу су-
зишни билмайдиган кишига, дарё-
нинг ўртача чукурлиги 1,2 метрга
тeng, шунинг учун унинг нариги
томонига бемалол ўтса бўлади деб
ишонтириш билан teng.

(Милтон Фридмен)

Ўт-оловлик кучимиzioni оширади.
(Инглиз ҳикмати)

Ўтган вактдан афсусланиш —
вактни йўқотиш.
(Мейсон Кули)

Ўтган даврларни унда яшаган-
ларгина яхши деб хисоблашади.
(Д. Зайцев)

Ўтган ҳаётингни ўз муаллиминг
бил.
(Мотуридий)

Ўтириб ишлайдиганлар тик ту-
риб ишлайдиганлардан кўп ҳак
олишади.

(Оғдэн Нэш)

Ўткир ақлнинг хусусияти шун-
даки, у кўп фикрлаб, кўп тушуни-
ши учун салгина кўрса ва эшитса
бас.

(Ж. Бруно)

* * *

Ўткир тил — фойдаланилган сайнин ўткирлашиб борадиган ягона кесувчи қуролдир.

(В. Ирвинг)

* * *

Ўткир тил — қобилият, узун тил эса — бошга ташвиш.

(Дмитрий Минаев)

* * *

Ўтмишни ўрганиб келажакни биламиз, аниқни ўрганиб ноаникни биламиз.

(Мо-Цзи)

* * *

Ўтмишини эсламаган киши, уни кайта бошидан кечиради.

(Ж. Сантаяна)

* * *

Ўтиб кетган хавф худди ўтиб кетган оғриқдай тезда эсдан чикади.

(М. Эжворт)

* * *

Ўчирилган компьютергина ишончли химояланган бўлади.

(Е. Касперский)

* * *

Ўқимишли ахмок — тентакларнинг энг жонга тегадиган туридир.

(Ж. Тейлор)

* * *

Ўқитувчи бўлишнинг учта яхши сабаби бор: июнь, июль, август.

(Америка ҳикмати)

* * *

Ўқитувчининг сўзини такрорлаш унинг йўлини давом этдириш дегани эмас.

(Д.И. Писарев)

* * *

Кабих ва паст ишлардан кўркиш мардликдир.

(Б. Жонсон)

* * *

Қадимги яҳудийларда барча гуноҳ ва камчиликларни унга тўнкаш мақсадида бирон-бир сабабчисини топиш одати бўлган. Шунинг каби холдинг компаниясини яратиш foяси ҳам янгилик эмас.

(Америка ҳикмати)

* * *

Кайсарлик — нодонлар шиори.

(Я. Княжнин)

* * *

Кайсарлик — ожизларнинг ягона кучи ва уларнинг яна бир ожизлиги.

(Артур Шницлер)

* * *

Кайта соф сув окса қуриган жойда, Балик ўлганидан кейин не фойда.

(И. Ямин)

* * *

Калб — бизнинг ёлғиз маслаҳатчимиз.

(Ж. Андайк)

* * *

Калб ғамининг ягона чораси — меҳнат килиш.

(П. Чайковский)

* * *

Калбнинг қувноқликка мойиллиги дам олиш ўрнини боса олади.

(С. Смайлс)

* * *

Кандай кийим кийиш мен учун барибир деб тушунтираётган аёл, ҳудди қандай овқат пишириб дасттурхонга кўйишингиз мен учун барибир дейдиган эркак каби шубҳалидир. Уларнинг нимасидир жойида эмас.

(Б. Жон)

• • •
Кандайдир бир муҳим қадам ташлашдан олдин, эркак киши «нима дейман» деб, аёл киши «нима кияман» деб ўйланади.

(Мадлен де Пюизье)

• • •
Канча кўп билсанг, шунча кам тушунасан.

(Мейстер Экхарт)

• • •
Канча яшасак ҳам, биринчи йигирма ёш ҳәтимизнинг энг узун қисмидир.

(Роберт Саути)

• • •
Қари кишининг мияси худди кари отга ўшайди: иш қобилиятини саклаш учун уни доим машқ килдириш лозим.

(Адамс)

• • •
Қариган пайтингда касос энг ишончли, одил судлов эканлигини билиб коласан.

(Анри Бек)

• • •
Қарилик: хавас килиш ўринини афсусланишнинг эгаллasiдир.

(Владислав Гжечик)

• • •
Қариш зерикарли, лекин у узок яшашнинг ягона имкониятидир.

(Шарль Сентбёв)

• • •
Қатъийлик — акл ва идрокка асосланган куч.

(В.А. Жуковский)

• • •
Қаттиқ ёнроқ, кўпинча пуч бўлади.

(Владзимеж Счисловский)

• • •
Қаттиқ конун айборларни кўпайтиради.

(Рус мақоли)

• • •
Қачонлардир ўзингнинг эски уйингга келсанг, эски уйингни эмас, унда ўтган ўзингнинг ёшлигингни кўмсаганлигинг маълум бўлиб қолади.

(Сэм Юинг)

• • •
Қашшоқлар бадавлат ўтган аждодлари билан мактанишади, бадавлатлар эса, қашшоқ ўтган аждодлари билан.

(Раймон Кено)

• • •
Қашшоқлик — мамлакатдаги тартибсизликларнинг асосий сабаби.

(Мо-Цзи)

• • •
Қашшоқлик канча аянчли бўлса, умид ҳам шунча кўп бўлади.

(Шолом Алейхем)

• • •
Қаҳр доим ёмон маслаҳатчи хисобланади.

(Эмиль Золя)

• • •
Қаҳри келганда бакирадиган — кулгили, сукут сақлайдиган — даҳшатли.

(Абай)

• • •
Қаҳрамонлик худди истеъод каби мақсадга эришиш йўлини кискартиради.

(Леонид Конов)

• • •
Қаҳрингни жиловламасанг, у кўпаяди.

(Кадимги Миср ҳикмати)

Кизик воқеалар хикоя кила оладиганларга күпроқ учрайди.

(Г. Малкин)

Кизик: мен доим врачнинг пултўлаш тўғрисидаги ҳисобини ўқий оламан, лекин у ёзиб берган рецептни хеч қачон ўқий олмайман.

(Финли Питер Данн)

Кизғанчиклик ўғриликни туғдирди.

(В. Жуковский)

Кийин нарсалар ортида осонлик турди.

(Абдулла Аҳмад Мұхаммад Али)

Кийин савол бериш осон.
(У.Х. Оден)

Кийналмаган қалб хеч қачон баҳтга эриша олмайди.

(Ж. Санд)

Кийшик кўзгулардан кейин ўзингни тўғри кўзгуда кўрсанг кулгинг кистайди.

(С. Смешко)

Килган барча ёмон ишларингизни колдириб, қилишингиз лозим бўлган яхши ишлар тўғрисидагина ёзган бўлсангиз — демак, сиз мемуар ёзибсиз.

(Уилл Рожерс)

Килган гуноҳларингни шайтонга юклаб, фаришта бўла олмайсан.

(В. Георгиев)

Килмишларимизнинг ҳаммаси Тангрига маълумлигини инобатта олсак, ибодатхонага келган киши чин дилдан фақат биргина илтижони килиши зарур: «Эй Тангirim, хизматларимга яраша химмат кўрсат!»
(Аполлоний Тианский)

Килмишни эксангиз одатни ўрасиз, одатни эксангиз характерни ўрасиз, характерни эксангиз эса тақдирни ўрасиз.

(Уильям Майкнис Теккерей)

Кирол мулозимларини алмаштиришдан киролнинг ўзини алмаштириш осон.

(Федр)

Кирк ёшга кирганимизда танловга дуч келами: ёшлигимизни узайтиришимиз керакми ёки хаётимизни?

(Жак Деваль)

Кобилият — бу киши учун баҳт, талант эса баъзида ғам.

(И. Шевелев)

Кобилияти етишмаганни мажбур килма.

(Коменский)

Кобилиятилларга ҳасад килишади, истеъдодлиларга азоб берадилар, даҳоларга қасд киладилар.

(Никколо Паганини)

Ковушган кўл — ҳар доим ҳам содиклик белгиси эмас.

(Ж. Рескин)

Козон канча кичик бўлса, у шунча тез кайнайди.

(К. Мелихан)

Коидадан доимо истисноси кўп булади.

(Мерфи қонуни)

Қоматдан не фойда, диди бўлмаса,
Гул рангидан не фойда хиди

бўлмаса.

(Б. Ҳилолий)

Қонун биз билан кучли, биз эса
қонун билан.

(Демосфен)

Қонун ўргимчак уясига ўхшайди,
унда майда ҳашаротлар курбон
бўлишади, йириклари эса эсон-
омон ўтиб кетишади.

(Анахарсис)

Қонунга адолатли деб баҳо бериш кам, уни бажарадиган кишилар
адолатли деб баҳо беришлари зарур.

(Тертуллиан)

Қонунларни ҳар қандай давлат
ўз фойдаси учун чиқаради.

(Фрасимах)

Қонунларнинг кўплиги гунох-
ларнинг кўплигини тасдиқлайди.

(Ж. Мильтон)

Кора кун — ёруғ келажак кун-
ларидан бири.

(Е. Кашеев)

Кувнок киши ўзи учун қувнок дунёни, тунд киши эса ўзи учун тунд дунёни яратади.

(С. Смайлс)

Кувнок кишилар тез соғайипади ва узок яшашади.

(А. Пара)

Кувноклик — бу факат саломатликнинг бир белгиси бўлибигина колмай, у кишини соғайтирадиган воситалардан бири ҳамдир.

(С. Смайлс)

Кувонаётган киши ҳеч кандай ёмонлик тўғрисида ўйламайди.

(А. Мицкевич)

Кувонч кўкракни кентгайтиради,
нам қалбни сикади — ҳаёт нафаси шундан иборат.

(И. Шевелев)

Кувончга шерик — уни икки марта оширади, ғамга шерик — уни икки марта камайтиради.

(Швед ҳикмати)

Кудратли, ҳатто илтимос килганида ҳам мажбурлайди.

(Лаберий)

Куёш нурини тўғсан ернинг соясини, биз тун деймиз.

(Гигин)

Куёш нурини хаммага бирдай сочади.

(Гай Петроний Арбитр)

* * *

Кул бўлиш осон, озод бўлиш эса қийинлиги учун ҳам киши кул.
(Н. Бердяев)

* * *

Кулогингни тиркишга тутма,
ўзинг тўғрингда номаъкул гапларни
ашитишинг мумкин.
(В. Скотт)

* * *

Курт охирзамон деб атайдиган
нарсани ўқитувчи капалак дейди.
(Ричард Дэвис Бах)

* * *

Кутулиш қийин бўлган ёмон
одатлардан бири — бошқаларга
маслаҳат бериш одатидир.

(Ж. Стейнбек)

* * *

Куш ўз қанотлари ёрдамида
канча баланд кўтарилса-да, бу унинг
учун жуда ҳам баланд хисоблан-
майди.

(Уильям Блейк)

* * *

Кўл кўлни ювади, берсанг ола-
сан ҳам.

(Эпихарм)

* * *

Кўлингдан хеч нима келмаса,
табассум кил.

(В. Карев)

* * *

Кўлингни кўтар! Бир овоздан...
(Т. Клейман)

* * *

Кўркинчли дарёда ким садаф
излар,
Жонини ховучлаб турар у қезлар.
(Тусий)

* * *

Кўркинчлиси ўлим эмас, унинг
доим муддатидан олдин келиши
кўркинчли.

(С. Бородин)

* * *

Кўркитиш — кўркув остида тур-
ганларнинг куроли.
(Ж. Боккачо)

* * *

Кўркок бўлиб қолишдан хавф-
сираш ҳам кўркоклиkdir.
(С. Пингин)

* * *

Кўркок юз марта ўлади, мард
эса бир марта, унда ҳам тез эмас.
(Бестужев-Марлинский)

* * *

Кўркоклар ҳам ўзларидан кўр-
кишаётганини сезишса, ботир бўли-
шади.

(Рохас)

* * *

Кўркоклик ўсиб, золимликка
айланади.

(Г. Ибсен)

* * *

Кўркув ва баҳиллик кишини
жоҳил қиласди.

(Гийом Рейналь)

* * *

Кўркув маслаҳат бермаслиги
лоzим.

(Дантен)

* * *

Кўркув — оқилларни нодон,
кучлиларни эса ожиз қиласди.
(Ф. Купер)

* * *

Кўрккан киши ҳар нарсага тай-
ёр бўлади.

(Расин)

Кўрккан кишигина ёлғон гапиради.

(Г. Сенкевич)

Фазаб — ожизлик куролидир.
(С. Сегюр)

Фазабнинг аввали жиннилик,
охири надоматдир.

(Абдулла Авлоний)

Фалаба катта хатоликларда яши-
ринган бўлади.

(Н. Крен)

Фам ёшни донишманд килади,
кувонч эса, донишмандни ёш.

(Р. Гамзатов)

Фамни вакт ўз канотида олиб
кетади.

(Лафонтен)

Фафлат уйқусидан уйғон гар тилар
бўлсанг мурод,
Ким, етар максадга хар ким бўлса
ул бедоррок.
(Бобур)

Фамли қунларда бахтили онларни
эслашдан оғир азоб йўқ.

(Данте)

Фамни билмаган динни хам
бilmайди.

(М. Розанов)

Фийбат килиш эркак кишилар
учун доимо уят хисобланган.

(Шеридан)

Голиб мард бўлса, ютқазиш
жуда хам алам қilmайди.

(Юджин О' Нил)

Фофил одамнинг хаёти — уйқу
бирла хомхаёл,
Хайфdir жохил билан сухбатда
ўтган дамларинг.
(Зебуннисо)

Ха, албатта, ит вафодорлик тим-
соли. Лекин у нима учун бизга
ибрат бўлиши керак? Ахир у ин-
сонга содик, бошка итга эмас.

(Карл Краус)

Хаддан ташқари жанг қизиса,
жангчилар сафи эрий бошлайди.
(В. Брудзинский)

Хаддан ташқари кўп кишилар
бизда ишламасдан яшашади, деярли
шунчаси эса яшамасдан ишлашади.

(Чарлз Р. Браун)

Хаддан ташқари қўпол хам
бўлма, хаддан ташқари кайсар хам,
хаддан ташқари бўш хам бўлма,
хаддан ташқари исботлашга мойил
хам, хаддан ташқари жаҳлдор хам
бўлма, хаддан ташқари ишонувчан
хам. Нима бўлишидан катъи на-
зар, хаддан ташқариллик хавфли:
қўполлик кишиларни жирканти-
ради, кайсарлик узоқлаштиради,
бўш-мулойимлик шубҳалантиради,
исботлашга мойиллик кишиларни
хафа килади, кўр-кўrona ишониш
кишини кулгили килади, ишонмас-
лик камчиликка етаклайди.

(Қадимги ҳинд ҳикмати)

* * *

Хаддиан ошмасин орзунинг кўпи,
Тоғни кўтаролмас бир сомон чўпи.
(Жалолиддин Румий)

* * *

Хаёлпаст — атиргулнинг хиди
карамникидан яхширок бўлганлиги-
дан, унинг шўрваси ҳам мазалирок
бўлади деб холоса чиқарадиган
киши.

(Генри Луис Менкен)

* * *

Хаёт — агар саломат бўлсанг,
бу — мукофот, агар касал бўлсанг —
бу жазо.

(Г. Матюшов)

* * *

Хаёт бир хил тарзда, лекин ҳар
ким учун ўзича.

(Тамара Клейман)

* * *

Хаёт — бу тоғдир: жуда секин
кўтарилиб, тез тушасан.

(Ги де Мопассан)

* * *

Хаёт — бу ўрганишдир.
(Абдулла Аҳмад Мұҳаммад Али)

* * *

Хаёт — жуда узун, ўлим эса —
бир лаҳза.

(М. Лермонтов)

* * *

Хаёт зиналари зирачалар билан тўла ва улар юкоридан пастга
томон сирпаниб тушганда кўпроқ
санчилади.

(Уильям Браунелл)

* * *

Хаёт интизомни яратади, лекин
интизом хаётни яратмайди.

(Сент-Экзюпери)

* * *

Хаёт — от эмас, у феъл.
(Шарлотта Гилман)

* * *

Хаёт охирига етганидагина, уни
кандай бошлиш лозим бўлганлигини
яхши тушуниб оласан.

(Элеанор Маркс)

* * *

Хаёт узлуксиз изланиш ва ха-
толар тизимидан ўзга нарса эмас.

(Р. Дональд)

* * *

Хаёт уч босқичдан иборат: кел-
дим, кўрдим ва кетдим.

(М. Арсанис)

* * *

Хаёт фикрлашга мавзуни кўп
беради, лекин вақтни оз.

(Владимир Соколов)

* * *

Хаёт — эстафета таёқаси.
(Евгений Норкин)

* * *

Хаёт — яшалган кунлар эмас,
эсда колган кунлар.

(П.А. Павленко)

* * *

Хаёт ўргатади, лекин ҳар доим
ҳам фақат яхшиликкагина эмас.

(Тамара Клейман)

* * *

Хаёт қисқа, лекин уни нима
қисқа киласди? Бизнинг уни қисқа
эканини билишибимиш.

(Э.М. Ремарк)

* * *

Хаёт конунларидан бирида ай-
тилишича, агар бир эшик ёпилса,
иккинчиси очилади. Ачинарлиси
шундаки, биз очилган эшикка

эътибор килмай, ёпилганига қараб
утираверамиз.

(Андре Жид)

Хаёт ғилдиракка ўхшайди, бу-
гун пастда бўлган кисми эртага
юкорида бўлади.

(Г. Михайловский)

Хаёт ҳеч кимга абадий берил-
майди, у вактинча берилади.

(Тит Лукреций Кар)

Хаётда мен нафақат ўза аклидан,
балки бошқалардан олиш мумкин
бўлган ақлдан ҳам фойдаланаман.

(Вудро Вильсон)

Хаётда осон муваффакият ва
бутунлай муваффакиятсизлик жуда
кам учрайди.

(М. Пруст)

Хаётда содир килиш мумкин
бўлган энг катта хато — доим хато
килиб кўйишдан кўркиб яшаш.

(Элберт Хаббард)

Хаётда — худди грамматика-
дагидай, коидага қараганда ундан
чикиш кўп.

(Р. Гурмон)

Хаётда икки марта яшамайди-
лар, баъзилар эса бир марта яшаш-
ни ҳам эплай олмайдилар.

(Р. Фридрих)

Хаётда энг осони — ўлим, энг
кийини — яшаш.

(Мавлоно Абул Қалам Озод)

Хаётда ўзинг ҳам адолатсизлик
килиш имкониятига эга бўлгунингча
адолатсизликларга чидашни ўрга-
ниш зарур.

(А. Камю)

Хаётда жакиқий бир дўстни то-
пиш — катта ютуқ, икки дўстни
топиш — жуда ҳам катта ютуқ,
учта дўстни топиш — амалга ош-
майдиган иш.

(Адамс)

Хаётда ҳамма нарсадан ўз меъ-
ёрида фойдаланиш яхши, агар
меъёридан ошиб кетса, у фойда
ўрнига зарар келтириши мумкин.

(Апулей)

Хаётдаги энг биринчи ва за-
рури, ўзни кўлга ола билишга
интилишдир.

(В. Гумбольдт)

Хаётимизнинг ҳар дақиқасида
биз бошқалардан нимамиз билан
фарқ килишимизни эмас, бошқаларга нимамиз билан ўх-
ашалигимизни излапига ҳаракат
килишимиз зарур.

(Ж. Рескин)

Хаётини тўлиқ бахтни излашга
багишлаган киши одамларнинг энг
бахтсизи бўлиб колади.

(Анна де Сталь)

Хаётни билиш ва унга баҳо
бериш учун узоқ яшашнинг ҳам
зарурияти йўқ — унда азоб чекилса
етарли.

(Жан Гюйо)

• • •
Хаётни узайтиришнинг сири уни
қисқартирмаслиқдадир.

(Э. Фейхтерслебен)

• • •
Хаётнинг ўлчами бахт бўлладиган
бўлса, у жуда ҳам аянчли туюлади.

(Сомерсет Моэм)

• • •
Ҳазм бўлмаган таом уни еганни
ейди.

(Абу ал-Фараж)

• • •
Хайбатли бўлмаса муаллим, эй ёр,
Соқолидан тутиб, ўғлонлар ўйнар.

(Сайфи Саройи)

• • •
Ҳакимлар айтади: «Синалма-
ган дўстга ва синалган душманга
ишонмоқлик катта хато».

(Хожа Самандар Термизий)

• • •
Хали бирорта ҳам аёл ўзининг
хаёти тўғрисида бор ҳакикатни
айтган эмас.

(А. Дункан)

• • •
Халол бир кишининг таҳқир-
ланиши — барча яхши одамларнинг
қаттиқ газабини чиқариши ва улар-
га инсон қадр-қиммати топталгани-
лиги учун азият чектириши лозим.
(Л. Андреев)

• • •
Халоллик ва одобиликнинг ўзи
бахтнинг ярми.

(Эмиль Золя)

• • •
Халоллик — ҳақиқат принци-
пининг оддий ифодасидир.

(С. Смайлс)

• • •
Ҳамжиҳат бўлган ожизларни
куч енга олмайди; яқин ўсган бу-
таларга бўрон ҳавфли эмас.

(Қадимги ҳинд ҳикмати)

• • •
Ҳамжиҳатлик шарофати билан
кичик давлатлар гуллаб-яшнайди,
низолар оқибатида буюк давлатлар
емирилади.

(Г. Сенкевич)

• • •
Ҳамма аёллар ёш, лекин баъ-
зилари бошқаларига қараганда ҳам
ёшпрок.

(Марсель Ашар)

• • •
Ҳамма айбдор бўлган ерда хеч
ким айбдор эмас.

(Рус мақоли)

• • •
Ҳамма гап лаҳзададир. У киши
хаётини белгилайди.

(Франц Кафка)

• • •
Ҳамма ерда ҳам истаган ўсим-
лигимизни ўстира олмаймиз.

(Публий Вергилий Марон)

• • •
Ҳамма замонларда дўстлик ҳаёт-
нинг энг яхши неъмати ҳисобланган.
(И.А. Крилов)

• • •
Ҳамма кишилар маълум миқ-
дордаги ақлсизлик билан туғи-
лишади ва уни ҳаёти давомида
сарфлаб боришади, ёшлигида уни
кам сарфлаганинига бахти де-
йиш мумкин.

(Виктор Шербюлье)

* * *

Ҳамма нарса бизнинг қўлимида, шунинг учун уни туширмаслик кепрек.

(Коко Шанель)

* * *

Ҳамма нарса шундай ҳавфлики, ҳеч нарсадан бемалол ҳанфсирамаса бўлади.

(Гертруда Стайн)

* * *

Ҳамма нарсага қараганда ҳам вақт бизга тегишли эмас, бунинг устига у бизга етишмайди ҳам.

(Бюффен Жорж)

* * *

Ҳамма нарсани доим тушунаман дегани тушуниш ҳаммасидан қийин.

(Л. Сухоруков)

* * *

Ҳамма нарсани тушунтирип мумкин, ҳатто тушуниб бўлмайдиганни ҳам.

(Иван Иванюк)

* * *

Ҳамма нарсани эмас, зарурини биладиган донишманд хисобланади.

(Эсхил)

* * *

Ҳамма нарсани яхши деб хисоблайдиган кишига, шунингдек, ҳамма нарсани ёмон деб хисоблайдиган кишига ва айникса, ҳамма нарсага бефарқ бўлган кишига ишонманг.

(Йоганн Каспар Лафатер)

* * *

Ҳамма нарсанинг якуни бор, факат тун тонг отганида тугайди.

(В. Гжегорчик)

* * *

Ҳамма нимадир содир бўлишини исташади, ҳамма бирор нима содир бўлишидан кўркишади.

(Булат Окужава)

* * *

Ҳамма одил бўлишни истайди, лекин буни ҳар киши ҳам эплай олмайди.

(Жон Голсуорси)

* * *

Ҳамма ялтираган нарса олтин бўлганида, олтиннинг нархи тушиб кетарди.

(Рохас)

* * *

Ҳаммага ёқишига ҳаракат кильсанг, ҳеч кимга ёкмай қоласан.

(Артуро Граф)

* * *

Ҳаммада бир нарса бор — бу умид. Кимда ҳеч нарса бўлмаса ҳам умид бўлади.

(Фалес)

* * *

Ҳаммамиз кимгадир ёкмайдиган нусхамиз.

(Эдуард Эбби)

* * *

Ҳаммамиз одам бўлмасак ҳам, ҳаммамиз инсонлардан чиққанмиз.

(Л. Сухоруков)

* * *

Ҳаммани кечириши, ҳеч кимни кечирмасликдан яхши эмас.

(Ж. Ларош)

* * *

Ҳаммаси аллақачон айтиб бўлинган, лекин ҳеч ким эштишини истамаганидан ҳаммасини бошқатдан такрорлашга тўғри келади.

(Андре Жид)

Хаммаси тўғри: ёлғизлик хисси бўлмаслиги учун одамлар ит саклашади. Ҳакиқатан ҳам итлар ёлғизликни ёқтиришмайди.

(К. Чапек)

Хаммасидан ҳам биринчи миллион долларни ишлаб топиш қийин.

(Аристотель Онассис)

Хаммасидан ҳам вактини йўқотганига аччиқланадиган киши энг ақллидир.

(Дантен)

Хаммасидан ҳам меҳнат билан топилган пул яхши, мерос қолган пул — ундан ёмонроқ, оға-инидан олингани — ундан ҳам ёмонроқ, энг ёмонаи — аёл кишидан олингани.

(Хинд ҳикмати)

Хаммасидан ҳам шубҳаланмаган душманинг хавфли.

(Роҳас)

Хаммасини йўқотган пайтингда, фақатгина келажак колади.

(Кристиан Бови)

Хаммасини тушуниш — демак ҳаммасини кечириш.

(Анна де Сталь)

Хар бир асрнинг — ўз ўрта асри бор.

(П. Таранов)

Хар бир зиёфатда иккита тоифадаги меҳмонлар бўлишади: би-

ровлари эртароқ кетишни исташади, бошқалари кўпроқ ўтиришни. Бунда энг қийини уларнинг эр-хотин эканлигига.

(Энн Ландерс)

Хар бир инсон ўз табиати билан шундай туэйлганки, у яшаши, олий даражадаги етукликка эришиби учун кўп нарсаларга муҳтож бўлади. У бир ўзи бундай нарсаларни кўлга кирита олмайди ва уларга эга бўлиши учун инсонлар жамоасига эҳтиёж сезади.

(Форобий)

Хар бир инсоннинг калбida ўз халқининг кичкинагина портрети бўлади.

(Г. Фрейтаг)

Хар бир инсоннинг киммати химматига кўрадир.

(Иброҳим ибн Довуд Кассор)

Хар бир киши энг яхшилар учун овоз беришга тайёр, лекин уларнинг номзодини сайловга кўйишмайди.

(Фрэнк Хаббард)

Хар бир кишининг яхши ва ёмон фаришталари бўлади, улар бутун умр бўйи кишига ҳамроҳлик килишади.

(Роберт Бартон)

Хар бир куни дақиқасигача режалаштирилган болалар бошқаларга караганда кўпроқ зерикишади.

(Р. Карлсон)

Хар бир кунингизни кулиб бошлаб, кулиб якунланг.

(Уильям Клод Филдс)

Хар бир миллат дунёда, асосан, ўз камчиликлари билан маълум бўлади.

(Жозеф Конрад)

Хар бир миллат ўзини бошқа миллатдан устун кўяди. Бу ватан-парварликни ва урушни туғдиради.

(Д. Карнеги)

Хар бир санъат асари ўзида нур олиб келади.

(Карлос Пелицер)

Хар бир умид эришилганидан кейин ўлади.

(В. Ирвинг)

Хар бир хушомадгўй уни тинглаётган хисобига яшайди.

(Лафонтен)

Хар бир қалб — бу кичкина бир сирли жамиятдир.

(Жуандо Марсель)

Хар бир килган яхшилигингизга раҳмат сўраш — уни сотган билан тенг.

(Д. Адриан)

Хар бир ҳаёт — поэма, шу каби ўлим хам.

(Дайе-Соко)

Хар бир ҳакикий аёлнинг қалбидаги осмону фалак ўтининг учқуни

ёниб туради, у баҳтли кунлар ёғдусида бемалол ухлаб, баҳтсиз кунларда аланга олиб, чараклаб, кора булутларни кувади.

(В. Ирвинг)

Хар биримиз кунига беш дақиқагача нодон бўлиб оламиз, донишмандликнинг белгиси шу лимитдан ошмасликдадир.

(Хаббард)

Хар биримиз вазият тақозоси билан вахший ёки фаришта бўлишимиз мумкин. Яхши киши ёмондан танлай олиши билан фарқ килади.

(У. Жеймс)

Хар биримизнинг вужудимизда бирининг ишини иккинчиси инкор килувчи икки киши мужассамлашган.

(Г. Сенкевич)

Хар доим охиригача кутиш аклдан.

(Лафонтен)

Хар доим узок ва обрўсиз умрдан кисқа ва ҳалол умрни афзал кўр.

(Эпиктет)

Хар доим ўзини мисол килиб кўрсатаверадиган кишидан ҳам бемаза киши бўлмаса керак.

(Франсуа Гизо)

Хар ким ўз елкасига кучи етган юкни кўтаргани маъқул, агар юк имкониятдан катта бўлса, кўтарув-

чини беихтиёр балчиққа йикитиши мүмкін.

(Дантес)

* * *

Хар тирик жон агар қылса харакат, Харакатта қараб топар баракат.

(Камолиддин Биноий)

* * *

Хар ким ўз истаганига ишонади.

(Демосфен)

* * *

Хар ким ўз тақдирини ўзи яратади.

(Клавдий)

* * *

Хар ким ўз фикрига эга... вакт бўлса — ўзиникига!

(Граффити)

* * *

Хар ким ўзи учун гуноҳ қилади.

(Петроний)

* * *

Хар ким ўзича, ўзининг мойилиги ва одатларига монанд қашшоклашади.

(Эдмунд Берк)

* * *

Хар кимки факир гўшаси бўлмиш макон анго, Хотири ҳамиша дахр ғамидин омон анго.

(Огажий)

* * *

Хар кимки вафо қилса вафо топғусидир,

Хар кимки жафо қилса жафо топғусидир.

Яхши киши кўрмагай ёмонлик харгиз,

Хар кимки ёмон бўлса жазо топғусидир.

(Бобур)

* * *

Хар киши нокас билан ҳамкосадур, Минг шарофатни касофат босадур.

(Машраб)

Хар сафар беш шиллинг тежаганимизда бир кишини кунлик иш хақидан маҳрум қиласиз.

(Жон Кейнс)

* * *

Хар сафар бўш вазифага киши тайинлаганимда, юзларча норозиларни ва битта кўрнамакни пайдо қиласман.

(Людовик XIV)

* * *

Хар қандай буюк ғояда унга тенг ёки унинг улуғлигидан ҳам юкорирок бўлган камчилик бўлади.

(Мерфи қонуни)

* * *

Хар қандай буюмнинг яхшироғини ясашдан кўра, ундан камчилик топиш осон.

(Альбрехт Дюрер)

* * *

Хар қандай жамият жандармерияга бўлган эҳтиёждан пайдо бўлади.

(Ака-ука Гонкурлар)

* * *

Хар қандай жиноят тўғрисидаги номсиз чақув ёзтиборга олинмаслиги зарур, акс ҳолда у ахмоқона ибрат бўлар эди.

(Траян)

* * *

Хар қандай лойихада муваффакиятга ипонч муҳим омил ҳисобланади, ишончсиз муваффакият қозониб бўлмайди.

(У. Жеймс)

Хар кандай мақсадга эришишнинг якин ва узок йўли бор.

(Зигмунд Фрейд)

Хар кандай муаммонинг ҳамечими бор. Ягона қийинчилик уни топишида.

(Эвва Неф)

Хар кандай ортиқчалик кишининг дидини ва ахлоқини бузади.

(Жозеф Жубер)

Хар кандай яхшилик бефойда кетмайди.

(Кадимги ҳинд ҳикмати)

Хар кандай ўзгариш бошка ўзгаришларга йўл очади.

(Николло Макиавелли)

Хар кандай ҳакиқат гўзаллик эмас, лекин хар кандай гўзаллик ҳакикатдир.

(К. Станиславский)

Хар қандай ҳукумат — муваккатдир.

(Леонид Крайнов-Ритов)

Ҳаракат — бу ҳаёт... Лекин ҳамма вақт ҳам яхши ҳаётмас.

(Марк Меламед)

Ҳасад барча хислат, нуксондан
ёмон,
Ҳасад ахли барча ёмондан ёмон!

(Камолиддин Биноий)

Ҳасадчи қалб ўзгалар унинг баҳтини тортиб олаётгандай гумон килиб, кишиларни кўролмасликка мойил бўлади.

(Жорж Санд)

Ҳасса зарби узоқ турмайин кетар, Тилдан етган зарба бир умрга етар.
(Ибн Камолпошшо)

Хатто бизга ёкмайдиган киши ҳам бизни мактаса, биз унинг зийраклигини юкори баҳолаймиз.

(Либби Фьюдим)

Хатто даҳо ҳам пул топишга мажбур.

(Пиндар)

Хатто нотўри айтиб ёздиришашётган бўлсалар ҳам тўғри ёз.

(Юзеф Булатович)

Хатто энг кекса кишилар ҳам умид қилишади ва кандай килиб бўлса ҳам ўз ахволларини яхшилаш режаларини тузишади.

(Жакома Леонарди)

Хатто орзуларинг амалга ошишига ишонмасанг ҳам, улардан ажрала олмайсан.

(Э. Рей)

Хатто энг катта қалб оғригини ҳам кичиккина тиш оғриғи юмшатиши мумкин.

(Лидия Ясиньская)

Хакиқат жуда ҳам содда, унга
етишиш эса кўпинча жуда ҳам
мураккаб.

(Жорж Санд)

Хакиқат излаётганга ишонинг,
уни топдим деганга ишонманг.

(Андре Жид)

Хакиқат калишини кийгунча,
ёлғон дунёнинг ярмига етади.
(Инглиз ҳикмати)

Хакиқат кўпинча шунчалик сод-
да бўладики, унга ишонмайдилар
ҳам.

(Ф. Левальд)

Хакиқат сўзи оддий бўлади.
(Г.С. Сковорода)

Хакиқат факат уни излаганга
пешвоз чиқади.

(Феликс Минуций)

Хакиқат шунчалик аччиқки, у
факат зиравор сифатидагина иш-
латилади.

(В. Гжечик)

Хакиқат хакиқатга зид бўла
олмайди.

(Ж. Бруно)

Хакиқатга хафа бўлиш керак-
мас. Яххиси худди шундай жавоб
килиш керак.

(Д. Рудий)

Хакиқатни айтиш доимо қийин,
ёлғонни эшлиши доимо осон.

(Сюзанна Броан)

Хакиқатни исботлаш қийин, чун-
ки у исбот талаб қилмайди.

(В. Каверин)

Хакиқатни тушунарли килиб
айтиб бўлмайди. Уни ишонадиган
килиб айтиш зарур.

(Уильям Блейк)

Хакиқатни эшлишдан хафа
бўладиган кишилар ҳам топилади.

(Софья Сегюр)

Хакиқатнинг яширинишга эхтиё-
жи йўқ.

(Ф.Н. Глинка)

Хакиқий артист — доимо ар-
тист, ҳатто саҳнада ҳам.

(Михаил Генин)

Хакиқий буюклик, ўзини тута
бilmokdan иборат.

(Лафонтен)

Хакиқий дўстинг ёрингдур улким,
Кўлунг тутса оёқдин тушганингда.

(Сайфи Саройи)

Хакиқий ёзувчи доим биладиган
нарсамизни ёзиб, бизни ҳайратга
солади.

(Жан Ростан)

Хакиқий зийнат, бу — инсон-
ларнинг бир-бири билан бўлган
мулокоти.

(Сент-Экзюпери)

Хақиқий йўлбошли эргаштирилмайди, йўл кўрсатади.

(Генри Миллер)

Хақиқий мардлик камгап бўлади, қаҳрамонликни у мардлик эмас, бурч деб хисоблайди.

(Бестужев-Марлинский)

Хақиқий оптимизм ҳаммаси яхши бўлади деган ишончда эмас, ҳаммаси ҳам ёмон бўлавермайди деган ишончда.

(Жан Дютур)

Хақиқий санъат, одатда, оддий бўлади, агар санъат оддий бўлса, у хақиқий бўлади.

(Жон Леннон)

Хакиқий шуҳрат — бу сизнинг ишингизга караганда исмингизнинг юкори баҳоланиши.

(Дэниэл Бурстин)

Хакиқий этика, сўздан фойдаланиш тўхтаган жойда бошланади.

(Альберт Швейцер)

Хакиқий кудрат буюк билимларга муҳтож.

(Х. Мануэль)

Хакиқий ғурурли киши ўзидан юкорида ва пастда турғанларни билмайди. Биринчиларни у тан олмайди, иккинчиларни эса инкор киласди.

(У. Хэзлитт)

Хақиқий ҳаёт эллик ёшдан бошланади. Бу ёшга келиб киши хақиқий ютуклар нимага асослашишини билади, киши нимага эришиши лозим бўлса, шуни эгаллайди, бошқаларни нимага ўргатиш лозимлигини фахмлади, қаерда нима куриши лозим бўлса, шу ерни тайёрлади.

(Эдвард Уильям Бок)

Хақорат ва бирорларни масхаралашнинг доим омма орасидаги талаби катта бўлган.

(Жон Андайк)

Хакоратни ҳаэм қилишдан ҳам ютиш осонроқ.

(Веслав Тшаскальский)

Хеч бир аср ўзининг тарихини ёза олмайди.

(Спенсер Герберт)

Хеч ким билан қўпол муносабатда бўлма, сенга ҳам шундай жавоб қайтаришади. Қўпол сўз кишини озорлайди ва унинг акси сенга ҳам тегади.

(Қадимги ҳинд ҳикмати)

Хеч ким ишни бамаслаҳат қилинганидан зиён кўрган эмас.

(«Ахлоқи муҳсинин»дан)

Хеч ким доим нодон бўлмайди, баъзида ўзимиз ҳам нодонлик килишимиз мумкин.

(Жорж Герберт)

• • •
Хеч ким яна бир неча йил яшамайдиган даражада кекса бўлмайди, хеч ким шу бугун ўлмайдиган даражада ёш ҳам бўлмайди.

(Рохас)

* * *
Хеч ким ҳеч кимни эшитмайди, эътибор қилинг ва бунга ишонасиз.

(М. Миньон)

* * *
Хеч кимга ишонмайдиган кишига ишонманг.

(Артуро Граф)

* * *
Хеч кимга ҳавас килмайдиган кипининг ахволига ҳавас килиб бўлмайди.

(Эсхил)

* * *
Хеч нарса ўтмишдай тез ўзгарувчан бўлмайди.

(Жан Поль Сартр)

* * *
Хеч нарсадан тап тортмайдиган айбордан ортиқ беайбга ўхшайдиган киши топилмайди.

(Тристан Бернар)

* * *
Хеч нима кишининг ilk таас-суротларини иккинчисидай ўйкка чиқармайди.

(Л. Сухоруков)

* * *
Хеч нима кишининг фикридай эркин эмас.

(Дэвид Юм)

* * *
Хеч нима килмайдиган кипи ҳеч қачон янглини майди.

(Теодор де Банвий)

• • •
Хеч нима килмасликка карор қилган кипи учун мажлис энг яхши восита.

(Жон Кеннет Гэлбрейт)

* * *
Хеч нимаси йўқ кишининг хамма нарсаси бор кишини журмат килишига қаратилган конун адолатли бўлиши мумкин эмас.

(Альфонс де Сад)

* * *
Хеч кандай ёмонлик килмаган кишингдан эшитадиган хақорат энг оғир хақоратдир.

(Абу ал-Фараж)

* * *
Хеч кандай хис ёқтирмасликдай тез пайдо бўлмайди.

(А. Де Мюссе)

* * *
Хеч қачон «Сиз мени тушунмадингиз» деманг, яхшиси «Мен ўз фикримни яхши ифодалай олмадим» деган маъкул.

(М.А. Робер)

* * *
Хеч қачон шошманг ва сиз ўз вақтида ултурасиз.

(Шарль Морис де Талейран)

* * *
Хеч қачон ўзингизнинг ҳаётингиз ва ўзгаларнинг ҳаётлари яхшилашишига бўлган ишончнинг йўқотилишига йўл қўйманг.

(Андре Жид)

* * *
Хеч қачон ўнг кўлингиз бажарган ишни чап кўлингиз билишига йўл қўйманг.

(Ф.Д. Рузвельт)

Хеч қачон ўтмишга қараб келгусини башорат килиб бўлмайди.
(Эдмунд Бёрк)

Хийланни бемулоҳаза енгдандан, ақл билан четлаб ўтип осонрок.
(Ж.Ф. Купер)

Хис-туйғуларингни жиловла, бўлмаса улар сени жиловлашади.
(Эпиктет)

Хозир хаммаси ёмонлигидан, илгари хаммаси яхши эди деган фикр чикмаслиги керак.
(Валентин Домиль)

Хозирги давр ўрнига ўтган даврни кўкларга кўтариб макташ — кек-саликнинг илк белгиси.

(Сидни Смит)

Хозирги даврда, бирор киши тўғрисида «у яшашни билади» деганларида, одатда, ҳалоллиги билан бошқаларга караганда устун бўлмаган киши тушунилади.

(Жорж Галифакс)

Хозирги замон аёлларининг тақдири: ўттиз ёшгача ўзингни катта килиб кўрсатишга интиласан, ўттиздан кейин — ёш килиб.

(Феликс Кривин)

Хозиргача мен сичқонлар унинг тўғрисида нима дейишаётгани ташвишлантирадиган бирорта ҳам мушикни учратмадим.

(Юзеф Булатович)

Хукмдорлар кишиларни ватанпарварлик хисси йўқлигига айблаш эмас, уларнинг ватанпарвар бўлишлари учун ўзига боғлик бўлган хамма ишни килишлари зарур.
(Т.Б. Маколей)

Хукмдорларнинг ақлига, энг аввало, у ўзига кимларни яқинлаштиришига қараб баҳо беришади.
(Никколо Макиавелли)

Хукмдорларнинг чакимчиларни жазоламагани, уларни рағбатлантиргани хисобланади.

(Домициан)

Хукмронлик ахлоқни бузади, хукмронликнинг йўклиги эса ахлоқни умуман издан чикаради.
(Эдлай Стивенсон)

Хукмронлик истаги — истаклар ичидаги энг кўп тарқалгани ва енгилмасидир.

(Симона де Бовуар)

Хунук аёл бўлмайди — факт чиройли эканлигини билмайдиган аёллар бўлишади.

(Вивьен Ли)

Хушёр бўл ва шубҳаланишни ҳам бил.

(Эпихарм)

Хўқизлар жангига хўқизлар эмас, одамлар ютишади. Одамлар келишмовчилигига одамлар эмас, адватлар ютишади.

(Норман Огастин)

ФОЙДАЛАНИЛГАН АДАБИЁТЛАР

1. Мысли и афоризмы. Составители П. Ландесман, Ю. Согомонов. — Баку: Издательство Азернешир, 1962. — 262 стр.
2. Рубоийлар. Умар Хайём. Тузувчи ва таржимон Шоислом Шомухамедов. — Тошкент: F. Фулом номидаги адабиёт ва санъат нашриёти, 1971. — 304 б.
3. Афоризмы по иностранным источникам. Составители П. Петрова, Я. Берлин. — М.: «Прогресс», 1972. — 480 стр.
4. Хикматлар. Амир Хусрав Дехлавий. Тузувчи ва таржимон Шоислом Шомухамедов. — Т.: «Ёш гвардия», 1973. — 160 б.
5. Куёш соати. Омон Матжон. — Тошкент: «Ёш гвардия» нашриёти, 1974.
6. Донолар бисотидан. Тузувчи ва таржимон Шоислом Шомухамедов. — Т.: F. Фулом номидаги адабиёт ва санъат нашриёти, 1976. — 309 б.
7. О жизни, учениях и изречениях знаменитых философов. Диоген Лаэртский. — М.: «Мысль», 1979. — 620 стр.
8. Баҳористон. Абдурахмон Жомий. Таржимон Ш. Шомухамедов. — Т.: «Ёш гвардия», 1979. — 104 б.
9. Ўзбек тилининг изохли лугати. З.М. Маъруфов таҳрири остида тайёрланган. — М.: «Рус тили» нашриёти, 1981. — 1347 б.
10. Рабиндранат Тагор. Крипали К. — М.: «Молодая гвардия», 1983. — 287 стр.
11. Хикматли сўзлар. Алишер Навоий. Тузувчилар А. Рустамов,
- М. Раҳматиллаева. — Т.: Ўзбекистон КП МК нашриёти, 1985. — 144 б.
12. Абу Райхон Беруний. Абу Али ибн Сино. Азиз Каюмов. — Т.: «Ёш гвардия», 1987. — 249 б.
13. Жомий ва Навоий. Тўпловчи Махмуд Ҳасаний, нашрга тайёрловчи Асқарали Шаропов. — Тошкент: F. Фулом номидаги адабиёт ва санъат нашриёти, 1989. — 112 б.
14. Как завоевывать друзей и оказывать влияние на людей. Дейл Карнеги. — М.: «Прогресс», 1989. — 720 стр.
15. Моя жизнь, мои достижения. Генри Форд. — М.: «Финансы и статистика», 1989. — 206 стр.
16. Панчаратра или пять книг житейской мудрости. Перевод И. Себрякова. — М.: «Художественная литература», 1989. — 479 стр.
17. Достоевский. Селезнев Ю.И. — М.: «Молодая гвардия», 1990. — 541 стр.
18. Избранные жизнеописания. 1 и 2 тома. Плутарх. — М.: «Правда», 1990. — 1200 стр.
19. Суждения и афоризмы. Франсуа де Ларошфуко, Блез Паскаль, Жан де Лабрюйер. — М.: Издательство политической литературы, 1990. — 384 стр.
20. Так говорил Заратустра. Фридрих Ницше. — М.: Издательство Московского университета, — 1990. — 302 стр.
21. Аждодлар ўғити. Тўпловчи Бўривой Ахмедов. — Т.: «Чўлпон», 1990. — 240 б.

22. Кутадғу билиг. Юсуф ХосХожиб. — Т.: «Юлдузча», 1990. — 192 б.
23. Семья. 1- и 2-я книги. Андреева И.С. — М.: «Политиздат», 1991. — 873 стр.
24. Юз бир хадис. Таржимон ва нашрға тайёрловчи Тешабой Зиёев. — Т.: «Мехнат», 1991. — 48 б.
25. Ҳикматнома. Таржимон М.Хасаний, түплөвчи Норжон Эшонкулова. — Т.: «Чўлпон», 1992. — 112 б.
26. Нозик ибералар. Аз-Замахшарий. Таржимон Убайдулла Уватов, нашрға тайёрловчи Асад Дилмурод. — Т.: «Камалак», 1992. — 80 б.
27. Ким агар озоддур. Пахлавон Махмуд. Таржимон Матназар Абдулҳаким. — Т.: F. Фулом номидаги нашриёт-матбаа бирлашмаси, 1992. — 62 б.
28. Ҳикматлар. Ахмад Яссавий. Нашрға тайёрловчи Иброҳим Ҳаққулов. — Т.: F. Фулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриёти, 1991. — 256 б.
30. Ҳикмат дурданалари. Таржимон ва нашрға тайёрловчи Асадали Ҳакимжонов. — Т.: «Мехнат», 1993. — 32 б.
31. Буюк хоразмийлар. Садриддин Салим Бухорий. — Т.: «Ёзувчи», 1993. — 16 б.
32. Табаррук зиёратгохлар. Садриддин Салим Бухорий. — Т.: «Ёзувчи», 1993. — 48 б.
33. Жаннат калити. Анвар Ҳожиахмад. — Т.: «Чўлпон», 1994. — 96 б.
34. Кобуснома. Кайковус. Таржимон Мухаммад Ризо Оғажий. Нашрға тайёрловчилар С. Долимов ва У. Долимов. — Т.: «Истиклол», 1994. — 173 б.
35. Зороастрийские тексты. Суждения Духа разума (Дагестан-и меног-и храд). Издание подготовлено О.М. Чунаковой. — М.: Издательская фирма «Восточная литература» РАН, 1997.
36. Золотая книга руководителя. Таранов П.С. — М.: Агентство «ФАИР», 1998. — 496 стр.
37. Дафтар ҳошиясидаги битиклар. Ўткир Ҳошимов. — Тошкент: «Шарқ» нашриёт-матбаа концерни, 1998. — 160 б.
38. Дурданалар ҳазинаси. — Т.: «Шарқ» нашриёт-матбаа концерни, 1999. — 192 б.
39. Шарқ жавохирлари. Фуломхон Фофуров. — Т.: «Маънавият», 2000. — 184 б.
40. Советы мудреца. Бальтасар Грасиан. Ростов-на-Дону. «Феникс», 2001. — 320 стр.
41. Великие мысли великих людей. Антология афоризмов в 3-х томах. Составители И.И. Комарова, А.П. Кондрашов. — М.: Издательский дом «РИПОЛ Классик», 2003. — 2159 стр.
42. О жизни, смерти и бессмертии. Составитель В.В. Марасин. — М.: «Издательство ACT», 2003. — 565 стр.
43. Энциклопедия афоризмов. Составитель Э. Борохов. — М.: «Издательство ACT», 2003. — 714 стр.
44. Законы Мерфи на каждый день. Артур Блох. — Минск: «Попурри», 2003. — 192 стр.

45. Корабль дураков или афоризмы житейской мудрости: от А до М. Гитин В.Г. — М.: ООО «Издательство АСТ». Харьков: «Торсинг», 2004. — 524 стр.
46. В мире мудрых мыслей. Составитель Э. Борохов. «Издательство АСТ», «Транзиткнига», 2004. — 571 стр.
47. Золотая книга этикета. Автор-составитель В.Ф. Андреев. — М.: «Вече», 2004. — 400 стр.
48. Кўхна Шарқ дарғалари. Ҳамидjon Ҳомидий. — Т.: «Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси Бош таҳририяти, 2004. — 352 б.
49. Сайланма. Махтумкули. Таржимон ва нашрга тайёрловчи Мирзо Кенжабек. — Т.: «Фан», 2004. — 256 б.
50. Эй, фарзанд. Абу Ҳомид Фаззолий. Таржимон Йўлдош Эшбек. — Т.: «Мовароуннаҳр», 2005. — 96 б.
51. Боғистон. Абдулла Аҳмад Мухаммад Али. — Т.: «Фан», 2006. — 264 б.
52. Донишманд хикматлари. Жуброн Ҳалил. Таржимон Маҳкам Андижоний. — Т.: «Ўзбекистон файласуфлари миллый жамияти нашириёти», 2006. — 264 б.
53. Звезды говорят. 4000 золотых афоризмов. — М.: Издательский дом «РИПОЛ Классик», 2006. — 448 стр.
54. Формула человечества. Составитель И.И. Комарова. — М.: Издательство «Игра слов», 2006. — 352 стр.
55. Суперпамять. Гарри Лорейн. — М.: Издательство «Эксмо», 2006. — 384 стр.
56. Антология мудрости. Составитель В.Ю. Шойхер. — М.: ООО Издательский дом «Вече», 2007. — 848 стр.
57. Афоризмы, мысли и высказывания выдающихся мужчин. Составитель Е.О. Хомич. — Минск: ООО «Харвест», 2007. — 512 стр.
58. Большая книга афоризмов. Составитель К. Душенко. — М.: Издательство «Эксмо», 2007. — 1056 стр.
59. Мысли, афоризмы и шутки выдающихся женщин. Составители К. Душенко, Г. Манчха. — М.: Издательство «Эксмо», 2007. — 640 стр.
60. Мысли, афоризмы и шутки знаменитых мужчин. Составитель К. Душенко. — М.: Издательство «Эксмо», 2007. — 800 стр.
61. Мысли и изречения древних. Составитель К. Душенко. — М.: Издательство «Эксмо», 2007. — 640 стр.
62. От смешного до великого. Остроумные афоризмы. Составитель С.Б. Барсов. — М.: Издательство «Центрполиграф», 2007. — 311 стр.
63. Разумный мир. Александр Свияш. — М.: ЗАО «Центрполиграф», 2007. — 495 стр.
64. Энциклопедия ума. Составитель С. Дмитренко. — М.: Издательство «ОЛМА Медия Групп», 2007. — 606 стр.
65. Машрикзамин — хикмат бўстони. Тўпловчилар Ҳамидjon Ҳомидий ва Махмуд Ҳасаний. — Т.: «Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси Бош таҳририяти, 2008. — 464 б.
66. Азизлар анжумани. Форсийдан Матназар Абдулҳакимнинг эркин

- таржималари. — Т.: «O'zbekiston» НМИУ, 2008. — 280 б.
67. Донишмандлар тухфаси. Таржимон ва нашрга тайёрловчи Эргаш Очилов. — Т.: «O'zbekiston» НМИУ, 2009. — 400 б.
68. Тасаввуф алломалари. Хамиджон Ҳомидий. — Т.: «Шарқ» нашриёт-матбаба акциядорлик компанияси Баш таҳририяти, 2009. — 209 б.
69. 10000 афоризмов, мыслей, высказываний великих и знаменитых. — Минск: ООО «Харвест», 2010. — 400 стр.
70. Новая книга афоризмов. Составитель К. Душенко. — М.: Издательство «Эксмо», 2010. — 1120 стр.
71. Большая книга. Все афоризмы: 57000 афоризмов и крылатых выражений. Составитель М.В. Адамчик. — Минск: «Харвест», 2011. — 1200 стр.
72. Нажмиддин Кубро (рисола). Замира Исҳокова. — Т.: «ABU MATBUOT-KONSALT» нашриёти, 2011. — 44 б.
73. Большая энциклопедия Кирилла и Мефодия. Версия 2008 г.
74. Энциклопедия Брокгауза и Ефона DVD Soft — 2007 г.
75. Русча-ўзбекча луғат. М.Қ. Қўшжонов раҳбарлиги остида тайёрланган. — Тошкент: Ўзбек Совет Энциклопедияси, 1983—1984. — 1608 б.

МУНДАРИЖА

Хикматга айланган эзгу түйүнүр	3	Бенжамин Дизраэли	52
Алишер Навоий	5	Бенжамин Франклын	54
Абдулла Каххор	7	Берtran Рассел	57
Абдулла Кодирий	9	Берунний	58
Абдулла Авлоний	10	Биант	60
Абу Мансур ал-Мотуридий	11	Бисмарк	61
«Авесто»дан	12	Блез Паскаль	61
Августин	15	Бобур	63
Авраам Линкольн	17	Бомарше	65
Аврелий	17	Буаст	67
Агата Кристи	18	Виктор Гюго	69
Аддисон	19	Вовенарг	71
Аз-Замахшарий	20	Вольтер	72
Аксель Оксеншерна	23	Гегель	74
Ален	24	Генри Бичер	75
Александр Дюма-ота	25	Генрих Гейне	76
Александр Дюма-ўғил	26	Генри Дэвид Торо	78
Альбер Камю	26	Генри Форд	79
Альберт Эйнштейн	27	Генри Шоу	80
Ал-Хоразмий	29	Гераклит	81
Амброз Бирс	30	Гердер	81
Амир Темур	32	Геродот	82
Амьель	33	Герцен	83
Анатоль Франс	34	Гёте	84
Андре Моруа	36	Гиппократ	87
Антисфен	36	Гоголь	88
Аристотель	37	Гомер	89
Ахмад Югнакий	44	Гораций	90
Ахмад Яссавий	45	Грасиан	91
Байрон	47	Гюстав Флобер	94
Бальзак	47	Даниель Дефо	94
Бедил	49	Демокрит	95
Белинский	51	Дени Дидро	97
Бенедикт Спиноза	52	Диоген	99

Достоевский	100	Овидий	156
Еврипид	102	Огахий	157
Жан де Лабрюйер	103	Оскар Уайльд	159
Жан Поль	106	Пахлавон Махмуд	161
Жан Жак Руссо	107	Периандр	164
Жомий	109	Питтак	165
Жон Кеннеди	110	Пифагор	165
Жонатан Свифт	111	Плиний Катта	167
Жорж Бернард Шоу	111	Плиний Кичик	168
Жорж Вашингтон	114	Плавт	170
Жюль Ренар	114	Платон	170
Ибн Сино	115	Плутарх	172
Кант	116	Поль Валери	173
Катон	118	Поуп Александр	174
Квинтилиан	119	Публий Теренций	175
Клеобул (Клеовул)	120	Публилий Сир	176
Клод Адриан Гельвеций	121	Ралф Уолдо Эмерсон	178
Ключенский В.О.	123	Ренан	180
Конфуций (Кун Цзи)	125	Рене Декарт	181
Лао-Цзи	128	Робиндрат Тагор	182
Лев Толстой	130	Ромен Роллан	183
Леонардо да Винчи	133	Рудакий	184
Лессинг	135	Саллюстий	185
Ливий	136	Саъдий Шерозий	186
Лихтенберг	136	Сэмюэл Батлер	191
Локк	138	Сэмюэл Жонсон	192
Марк Твен	139	Сенека	193
Махатма Ганди	141	Серванtes	201
Махмудхўжа Бехбудий	142	Сократ	203
Менандр	142	Солон	205
Мольер	143	Софокл	205
Мишель де Монтень	144	Стендалль	206
Монтескье	146	Стивенсон	207
Муниниддин Жувайнин	148	Суворов А.В.	208
Мунис Хоразмий	149	Сюнь-Цзи	209
Нажмиддин Кубро	150	Томас Фуллер	210
Наполеон Бонапарт	152	Тацит	211
Низомий Ганжавий	154	Теодор Рузвельт	213
Носир Хисрав	155	Томас Жефферсон	214

Томас Карлейль	215	Цезарь	247
Тургенев И.С.	215	Цицерон	248
Уильям Шекспир	216	Чарльз Диккенс	251
Уинстон Черчилль	219	Честертон	252
Умар Хайём	220	Честерфилд	253
Фаридиддин Аттор	222	Чехов А.П.	254
Фейербах	223	Шамфор	256
Филдинг	223	Шиллер	257
Фирдавсий	224	Шопэнхауэр	259
Фитрат	227	Эбнер-Эшенбах	261
Форобий	228	Эзон	262
Франсуа де Ларошфуко	229	Эмиль Кроткий	263
Фридрих Ницше	236	Эпикур	264
Фрэнсис Бэкон	237	Эразм Роттердамский	265
Фукиад	239	Юсуф Хос Хожиб	266
Хилон	240	«Қобуснома»дан	268
Хожа Самандар Термизий	241	Хайдар Хоразмий	270
Хун Цэичэн	242	Тома-тома күл бўлур	271
Хусрав Дехлавий	245	Фойдаланилган адабиётлар	393

Адабий-бадиий нашр

ХИКМАТЛАР ШОДАСИ

Мухаррилар *A. Зиядов, Б. Худоёрова*

Рассом *X. Умаров*

Бадиий мухаррир *P. Зуфаров*

Техник мухаррир *D. Габдрахманова*

Кичик мухаррир *D. Холматова*

Мусаххих *C. Салохутдинова*

Компьютерда сахифаловчи *K. Годобина*

Нашриёт лицензияси А1 № 158. 14.08.09.

Босишига 2013 йил 6 майда рухсат этилди. Бичими 60×84^{1/16}.

Офсет көғози. «Virtec Peterburg Uz» гарнитурасида оғсет усулида босилди.

Шартли босма табори 23,25. Нашр табори 21,33.

Адади 3000 нусха. Буюртма № 13-245.

Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигининг
«O'zbekiston» нашриёт-матбаа ижодий уйи.
100129, Тошкент, Навоий қўчаси, 30.

Телефон: (371) 244-87-55, 244-87-20

Факс: (371) 244-37-81, 244-38-10.

e-mail: uzbekistan@iptd-uzbekistan.uz

www.iptd-uzbekistan.uz

РАССЫЛКА